

II РЕДОВНО ЗАСЕДАЊЕ

НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

ФНРЈ

2 децембра — 21 децембра 1946 године

СТЕНОГРАФСКЕ БЕЛЕШКЕ

1947

ИЗДАЊЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ

Секретариат Скупштине ФНРЈ
Београд

II РЕДОВНО ЗАСЕДАЊЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

2 децембра — 21 децембра 1946 године

СТЕНОГРАФСКЕ БЕЛЕШКЕ

ИЗДАЊЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ
1947

СМРТ ФАШИЗМА — СЛОБОДА НАРОДА

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ
ОД 1945. ГОДИНЕ

НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ II РЕДОВНО ЗАСЕДАЊЕ ФНРЈ

3 септембра — 21 децембра 1946. године

СТЕНОГРАФСКО РЕДОВНО

НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

Штампано у штампарији „Привредни преглед“, Београд

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Прва седница

(2 децембра 1946)

Почетак у 16,15 часова.

При уласку у дворану чланове Савезне владе, председника Савезног већа Владимира Симића и чланове председништва Савезног већа, народни посланици бурно поздрављају.

Претседавао претседник Владимир Симић.

Претседник Владимир Симић (Изборни срез Београд III): Отварам први редовни састанак II редовног заседања Савезног већа Народне скупштине Федеративне Народне Републике Југославије. Записник данашње седнице водиће секретар Стеван Јовичић. Изволите саслушати указ Президијума о сазивању Народне скупштине Федеративне Народне Републике Југославије у II заседање:

У К А З

О САЗИВАЊУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФЕДЕРАТИВНЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ У II РЕДОВНО ЗАСЕДАЊЕ

Претседништво Президијума Народне скупштине Федеративне Народне Републике Југославије, на основу члана 74 тач. 1 Устава

Р Е Ш А В А

да се Народна скупштина Федеративне Народне Републике Југославије сазове у II редовно заседање на дан 15 новембра 1946 године.

ПРЕЗИДИЈУМ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
ФЕДЕРАТИВНЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

У Бр. 517
15 октобра 1946 године
у Београду

За секретара
Б. Андрејевић с. р.

Претседник
Д-р И. Рибар с. р.

Изволите саслушати други указ:

У К А З

Претседништво Президијума Народне скупштине Федеративне Народне Републике Југославије на основу члана 74 тачке 1 Устава

Р Е Ш А В А

да се сазив Народне скупштине Федеративне Народне Републике Југославије, заказан за 15 новембар 1946 године о д л о ж и за 2 децембар 1946 године.

ПРЕЗИДИЈУМ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФЕДЕРАТИВНЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

У.Бр. 564

28 октобра 1946 године

у Београду

За секретара

Б. Андрејев с. р.

Претседник

Д-р И. Рибар с. р.

— Сви народни посланици саслушали су стојећи читање оба указа. —

Господо народни посланици, имам да вам саопштим жалосну вест да је у санаторијуму Гослику, 3 октобра, преминуо Велимир Јакић, пуковник Југословенске армије и народни посланик Савезног већа Народне скупштине ФНРЈ.

Велимир Јакић је један од најпопуларнијих личности и један од најпозитивнијих руководица народно-ослободилачке борбе у Санџаку.

Рођен је 1913 године у срезу шавничком, одрастао, живео и радио у Плевљима и цео бурни период ослободилачке борбе посветио је борби народа Санџака, где је још пре рата био један од организатора напредног радничког покрета. По слому бивше југословенске војске, Велимир долази у Плевље и заједно са друговима ради на припремама за отпор према окупатору, постаје један од главних организатора народног устанка у овом делу Санџака.

Као човек огромне енергије, оштре интелигенције и велике популарности, Јакић је заузимао најодговорније положаје у руководству народно-ослободилачке борбе Санџака.

Он је први командант Плеваљског партизанског одреда, а касније заменик команданта Црногорско-санџачког одреда. По повлачењу наших јединица из Црне Горе и Санџака, Велимир постаје први политички комесар III санџачке бригаде, а касније и њен командант. По повратку у Санџак био је командант главног штаба партизанских одреда Санџака и на тој дужности остао је све док се није разболео, када је морао да оде на лечење.

Али Велимир Јакић није био само војни и политички руководица Југословенске армије, већ такође и можда у

првом реду један од најистакнутијих политичких руководи-
лаца и организатора борбе у Санџаку. Поред командовања
војним јединицама, велики је био и његов рад на мобили-
зацији народних маса за устанак, а посебно његово зала-
гање и рад на остварењу братства и јединства Срба и му-
слимана Санџака, што га је учинило подједнако омиљеним
и поштованим руководиоцем и код Срба и код муслимана
овог краја. Такође Велимиру Јакићу припада не мала за-
слуга за организацију и учвршћење народне власти у Сан-
џаку.

Целом својом личношћу Велимир Јакић био је предан
интересима свога народа и борби своје партије. Обдарен
великим организаторским смислом и огромном енергијом
коју је он испољавао у најтежим часовима, он је са страшћу
и пожртвовањем извршавао све задатке који су му били
постављени. Својом неисцртном радљивошћу, која је пре-
лазила физичке снаге једног ослабелог организма, Вели-
мир је уливао и снагу и поштовање својим борцима и са-
радницима и преносио на њих свој животни оптимизам
који га није напуштао ни у последњим тренутцима пред
смрт и који је носио и њега и оне који су сарађивали са
њим и оне који су били под његовом командом.

Ретко скроман човек, Јакић је у својој скромности
ишао често, у тешким ситуацијама, до самоодрицања и ас-
кетизма, до потпуног угушивања својих личних жеља и по-
треба. Том ненамештеном скромношћу и оним широким
људским ставом према људима, Велимир је био заиста један
од најомиљенијих руководилаца у војним јединицама ко-
јима је командовао и у народу где је радио. О тој великој
популарности сведочи и низ песама које о Велимиру пева
и данас народ Санџака.

Смрт Велимира Јакића, доброг друга и одличног руко-
водиоца, претставља тежак губитак који се не може лако
надокнадити. Југословенска армија губи у њему одличног
и опробаног војног и политичког руководиоца, народ Сан-
џака свог најомиљенијег првоборца, Комунистичка партија
губи свог одличног члана, а Народна скупштина заслужног
народног посланика.

Нека је слава умрлом Велимиру Јакићу, народном по-
сланику Савезног већа! (Сви народни посланици устају и
једногласно и сложено узвикују: слава му!)

Влада ФНРЈ поднела је Савезном Већу на решавање
следеће законске предлоге:

предлог Закона о народној милицији; предлог Закона
о меници; предлог Закона о адвокатури; предлог Закона о
војном тужиоштву; предлог Закона о инспекцији рада;
предлог Закона о решавању имовинских спорова путем др-

жавне арбитраже и предлог Закона о изменама и допунама Закона о војној обавези држављана ФНРЈ.

Сви ови законски предлози у смислу Пословника упућени су Законодавном одбору на претрес и решавање.

Законодавни одбор Савезног већа подноси Савезном већу на решавање своје извештаје о законским предлозима и то: о предлогу Закона о инспекцији рада; о предлогу Закона о меници; о предлогу Закона о народној милицији; о предлогу Закона о војном тужиоштву; о предлогу Закона о решавању имовинских спорова путем државне арбитраже; о предлогу Закона о изменама и допунама Закона о војној обавези држављана ФНРЈ; и о предлогу Закона о адвокатури.

Сви су ови извештаји штампани, раздељени народним посланицима и биће стављени на дневни ред онда када о томе донесе одлуку Савезно веће.

Изволите саслушати молбе народних посланика за отсуства: Радован Мијушковић моли отсуство од 2 до 7 децембра 1946 године ради лечења у бањи; Костадин Лукић моли отсуство са седница другог редовног заседања ради студија задругарства у Чехословачкој; Владо Мајхен моли отсуство са седница другог редовног заседања због хитних службених послова; Панто Малишић моли двадесет дана отсуства због болести; Иван Ковачић моли три месеца отсуства због службених послова; Рикард Сутловић моли три дана отсуства због службених послова; Живојин Николић моли пет дана отсуства због неодложног службеног посла.

Предлажем Савезном Већу да се народним посланицима који су тражили више од седам дана отсуства одобри по седам дана, а који су тражили мање — онолико колико су тражили. Да ли Савезно Веће прима овај предлог? (Прима). Објављујем да су тражена отсуства прихваћена онако како је предложено од стране Претседништва.

Мандатни и имунитетни одбор извештава да је престанком мандата Илије Дошена упражњено једно место члана Мандатно-имунитетног одбора и моли да се изабере нови члан. Избор новог члана ставиће се на дневни ред кад о томе донесе решење Савезно веће.

Претседништву Савезног већа стигао је извештан број молби и жалби које се упућују Одбору за молбе и жалбе.

Прелазимо на дневни ред. На дневном реду је утврђивање дневног реда. С обзиром на извештаје Законодавног одбора које сам вам саопштио, предлажем Савезном већу да се на дневни ред ставе:

- 1) претрес предлога Закона о инспекцији рада;
- 2) претрес предлога Закона о меници;
- 3) претрес предлога Закона о народној милицији;
- 4) претрес предлога Закона о војном тужиоштву;

5) претрес предлога Закона о решавању имовинских спорова путем државне арбитраже;

6) претрес предлога Закона о изменама и допунама Закона о војној обавези држављана ФНРЈ; и

7) претрес предлога Закона о адвокатури.

Да ли Савезно веће прима предложени дневни ред? (Прима).

Објављујем да је предложени дневни ред прихваћен и да ће се претресати предлози закона који су народним посланицима раздани по оном реду како су у дневном реду сада прочитани. На тај начин исцрпили смо дневни ред данашњег састанка, и зато данашњу седницу закључујем, а наредну одређујем за сутра, 3 децембра, у 16 часова.

Седница је закључена у 16.35 часова.

VEĆE NARODA

Prva sednica

(2 decembra 1946)

Početak rada u 16,15 časova.

Pretsedavao predsednik Josip Vidmar (NR Slovenija).

Pretsednik: Visoki dome, drugovi i drugarice, otvaram prvi redovni sastanak II redovnog zasedanja Veća naroda Narodne skupštine Federativne Narodne Republike Jugoslavije.

Zapisnik današnje sednice vodiće sekretar Veća Mihailo Grbić.

Molim drugove i drugarice narodne poslanike da saslušaju Ukaz o sazivu II redovnog zasedanja Narodne skupštine:

U K A Z

O SAZIVANJU NARODNE SKUPŠTINE FEDERATIVNE NARODNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE U DRUGO REDOVNO ZASEDANJE

Pretsedništvo Prezidijuma Narodne skupštine Federativne Narodne Republike Jugoslavije na osnovu čl. 74 tač. 1 Ustava

R E Š A V A

da se Narodna skupština Federativne Narodne Republike Jugoslavije sazove u II redovno zasedanje na dan 15 novembra 1946 godine.

PREZIDIJUM NARODNE SKUPŠTINE
FEDERATIVNE NARODNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE

15 oktobra 1946 godine
u Beogradu
Br. 517

Za sekretara
Bane Andrejev, s. r.

Pretsednik
d-r Ivan Ribar, s. r.

Molim drugove i drugarice narodne poslanike da saslušaju Ukaz o odlaganju ovog zasedanja:

U K A Z

Pretsedništvo Prezidijuma Narodne skupštine Federativne Narodne Republike Jugoslavije na osnovu člana 74 tačke 1 Ustava

REŠAVA

da se saziv Narodne skupštine Federativne Narodne Republike Jugoslavije zakazan za 15 novembār 1946 godine odloži za 2 decembar 1946 godine.

PREZIDIJUM . NARODNE SKUPŠTINE
FEDERATIVNE NARODNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE

28 oktobra 1946 godine

u Beogradu

U. Br. 564

Za sekretara

Bane Andrejev, s. r.

Pretsednik

d-r Ivan Ribar, s. r.

Izvolite čuti saopštenja pre dnevnog reda:

Veće naroda primilo je od Vlade FNRJ preko Saveznog veća sledeće zakonske predloge: 1) predlog Zakona o inspekciji rada; 2) predlog Zakona o menici; 3) predlog Zakona o narodnoj miliciji; 4) predlog Zakona o vojnom tužioštvu; 5) predlog Zakona o rešavanju imovinskih sporova putem državne arbitraže; 6) predlog Zakona o izmenama i dopunama Zakona o vojnoj obavezi državljana FNRJ; 7) predlog Zakona o advokaturi.

Svi ovi zakonski predlozi upućeni su Zakonodavnom odboru u smislu čl. 12 Poslovnika Veća naroda na pretres. Svi su zakonski predlozi otštampani i razdeljeni narodnim poslanicima.

Zakonodavni odbor podneo je Veću naroda na rešavanje svoje izveštaje o zakonskim predlozima koji su mu upućeni na pretres i to: 1) o predlogu Zakona o inspekciji rada; 2) o predlogu Zakona o menici; 3) o predlogu Zakona o narodnoj miliciji; 4) o predlogu Zakona o vojnom tužioštvu; 5) o predlogu Zakona o rešavanju imovinskih sporova putem državne arbitraže; 6) o predlogu Zakona o izmenama i dopunama Zakona o vojnoj obavezi državljana FNRJ; 7) o predlogu Zakona o advokaturi.

Svi ovi izveštaji otštampani su i razdeljeni narodnim poslanicima.

Osim toga saopštavam Veću naroda izjavu narodnog poslanika Bojana Polaka, koja glasi:

Podpisani Polak Bojan, ljudski poslanec Sveta narodov Ljudske skupščine FNRJ, izvoljen v Ljudski Republiki Sloveniji pri volitvah v Ustavodajno skupščino FLRJ dne 11 novembra 1945 izjavljam, da odlagam svoj poslanski mandat, ker bom za večletno dobo odsoten iz Jugoslavije na Vojni akademiji v SSSR in mi zato poslanske dolžnosti ni mogoče izvrševati.

Moj namestnik v Svetu narodov je tov. Tone Šušteršič.

Ljubljana,

dne 28 avgusta 1946

Polak Bojan, s. r.

Ova izjava uputiće se Mandatnom i imunitetskom odboru Veća naroda.

Izvolite čuti molbe za odsustva narodnih poslanika: narodni poslanik Antun Avgustinčić moli 4-dnevno odsustvo zbog bolesti; Vidmar Tone moli tromesečno odsustvo radi službenog posla; Živko Žižić moli 6 dana odsustva radi službenog posla i Bogde Jadrešin moli 6 dana odsustva zbog bolesti.

Predlažem Veću da se tražena odsustva odobre. Prima li Veće moj predlog? (Prima). Time su pomenuti narodni poslanici dobili tražena odsustva.

Molim druga sekretara da pročita molbe i žalbe koje su dostavljene Veću naroda na rešavanje.

Sekretar Mihailo Grbić čita prispele molbe i žalbe iz naroda.

Pretsednik: Sve ove molbe i žalbe upućene su Odboru za molbe i žalbe Veća naroda.

Saopštavam Veću naroda da je Ministar trgovine i snabdevanja FNRJ uputio pismeni odgovor na pitanje narodnih poslanika Radomira Todorovića i Spasoja Dimitrijevića o određivanju količine žitarica za ishranu stoke i da je to pitanje predato pitačima.

Prelazimo na dnevni red: utvrđivanje dnevnog reda.

Za dnevni red iduće sednice predlažem:

- 1) pretres predloga Zakona o inspekciji rada;
- 2) pretres predloga Zakona o menici;
- 3) pretres predloga Zakona o narodnoj miliciji;
- 4) pretres predloga Zakona o vojnom tužioštvu;
- 5) pretres predloga Zakona o rešavanju imovinskih sporova putem državne arbitraže;
- 6) pretres predloga Zakona o izmenama i dopunama Zakona o vojnoj obavezi državljana FNRJ; i
- 7) pretres predloga Zakona o advokaturi.

Prima li Veće predloženi dnevni red? (Prima).

Pošto je dnevni red primljen i time današnji dnevni red iscrpen, zaključujem ovaj sastanak, a idući zakazujem za sutra u 16 časova.

Sednica je zaključena u 16,30 časova.

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Друга седница

(3 децембра 1946)

Почетак рада у 16,05 часова.

При уласку у дворану чланова Савезне владе на челу са претседником Министарског савета маршалом Југославије Јосипом Брозом Титом и чланове Претседништва Савезног већа на челу са претседником Владимиром Симићем, народни посланици дочекују стојећи и поздрављају бурним аплаузом.

Претседавао претседник Савезног већа **Симић Владимир**.

Претседник: Отварам други редовни састанак II редовног заседања Савезног већа Народне скупштине Федеративне Народне Републике Југославије.

Записник данашњег састанка водиће секретар Воја Лековић.

Изволите саслушати записник прошлог састанка.

Секретар Воја Лековић (Срез Нова Варош) чита записник првог редовног састанка.

Претседник: Има ли примедба на прочитани записник? (Нема). Примедба нема, објављујем да се записник оверава.

Мандатно-имунитетни одбор Савезног већа упутио је Претседнику Савезног већа следећи акт:

САВЕЗНОМ ВЕЋУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ БЕОГРАД

Мандатно-имунитетски одбор Савезног већа Народне скупштине ФНРЈ примио је извештај Претседника Савезног већа да је умро народни посланик Савезног већа за изборни срез Плевље—Шавник, округа беранског Велимир Јакић.

По размотрењу изборних аката и кандидатских листа, Одбор је утврдио да је мандат Велимира Јакића уредно верифициран и да је његов заменик за изборни срез Плевље—Шавник био Спасоје Шарац, радник са Цетиња.

Одбору је част предложити Савезном већу да изволи

на место Велимира Јакића огласити и позвати за народног посланика Савезног већа Спасоја Шарца, радника са Цетиња.

Подносећи овај извештај Мандатно-имунитетски одбор моли Савезно веће да га изволи у целости усвојити.

За известиоца Одбор је одредио народног посланика Јована Веселинова.

Секретар

Вида Томшич, с. р.

Претседник

Јован Веселинов, с. р.

Чланови:

Комадина Петар, с. р.

Богоја Фотев, с. р.

Да ли Веће прима извештај Мандатног и имунитетског одбора о доласку за народног посланика Спасоја Шарца на место умрлог посланика Велимира Јакића? (Прима). Пошто Веће прима овај извештај једногласно, објављујем да се за народног посланика оглашава и позива, на место умрлог Велимира Јакића, Спасоје Шарац, радник са Цетиња.

Изволите саслушати молбе народних посланика за отсуства:

Нацева Мара моли 20 дана боловања, према лекарској потврди; Трифуновић Светислав моли 3 дана отсуства ради хитних и неодложних послова; Хрибар Јанез моли отсуство са седница због хитних и неодложних службених послова; Кузмановски Боге моли 7 дана отсуства због хитних и неодложних послова; Кимовец Франце моли 10 дана боловања, према лекарској потврди; Жујовић Сретен моли три месеца боловања према лекарском уверењу; Борштнар Јоже моли месец дана боловања, према лекарској потврди; Чешњај Томо моли 20 дана боловања, према лекарском уверењу; Стефановић Светислав моли 20 дана отсуства због болести; Наумовски Круме моли 8 дана отсуства због хитних службених послова; Миклаужић Јосип моли 20 дана боловања, према лекарском уверењу; Шкаре Станко моли 5 дана отсуства због хитних службених послова; Гретић Ивица моли 10 дана отсуства због неодложних послова; Фадил Хоџа моли 10 дана отсуства, према лекарском уверењу; Пајковић Ђока моли 8 дана отсуства, према лекарском уверењу; и Мугош Душан моли 10 дана отсуства, према лекарском уверењу.

Предлажем Савезном већу да се оним народним посланицима, који су молили отсуство ради боловања, и то према лекарском мишљењу и лекарском уверењу, одобри онолико колико су тражили; и оним народним посланицима који су молили отсуство дуже од 5 дана да се одобри 5 дана, а који су молили мање од 5 дана да им се одобри онолико колико су тражили. Да ли Веће одобрава овај

предлог Претседника Савезног већа? (Одобрава). Објављујем да су отсуства и боловања која су тражена одобрена онако како је предложено.

Претседништву Савезног већа приспео је већи број молби и жалби, које ће се упутити Одбору за молбе и жалбе и о њима ће се сходно законима донети решење.

Прелазимо на дневни ред: претрес предлога Закона о инспекцији рада. Известилац Законодавног одбора о овоме законском предлогу је народни посланик д-р Јерко Радмиловић. Молим народног посланика д-р Радмиловића да саопшти извештај Законодавног одбора.

Izvestilac Zakonodavnog odbora d-r Jerko Radmilović (Srednja Dalmacija — Hvar — Brač — Vis) čita izveštaj Zakonodavnog odbora o predlogu Zakona o inspekciji rada. (Videti prilog na kraju knjige).

Другови и друкарнице народни посланици, служба инспекције рада позната је по имену још из времена старе Југославије. Постојао је и закон са istim именом, — Закон о инспекцији рада од 31-XII-1921 године, који је установљивао ову службу и њену организацију, али не само што носиоци ове службе нијесу спроводили надзор над извршавањем радничког заштитног законодавства, већ су напротив често са тих формално заштитних позиција ломили отпор радничке класе у њеној борби за боље услове живота и рада.

Нова Југославија неће се само разликовати од старе Југославије бољим прописима раднога права. Нова Југославија већ је у овом кратком периоду свог мирног разvitка донјела читав низ закона, уредба и осталих прописа у интересу радника, намјештеника и службеника, који је издижу у ред најнапреднијих држава свијета. Међутим, у новим условима не ради се само о томе да се донесу односно пропишу норме које ће поред дужности регулисати права радника, намјештеника и службеника са сектора њихових радних односа. Радници, намјештенци и службеници не смiju доћи у такав положај да се боре за примјену формално признатих права, да им се ма са које стране ускраћују права која су им призната од стране наше народне државе, као што је то био случај у противнародној и експлоататорској Југославији, када су радници били присиљени да воде штрајкове за примјену постојећих закона.

У новој Југославији, у којој се власт налази у рукама најширих народних маса, у рукама раднога народа, у нашој народној држави, не може и не смије бити отступанја између прописаног права и његове примјене у живот. Сви закони и сви остали прописи донесени у интересу радничке класе морају се у потпуности проводити у живот, морају се у потпуности примјенјивати. Гаранција остварењу овог захтјева и ове потребе лежи у чинје-

nici, što je i donošenje prava i njegova primjena u rukama najširih narodnih masa. Ipak ove činjenice ne isključuju potrebu organizovanja jedne posebne stalne djelatnosti države izražene u službi inspekcije rada, čiji se zadatak treba da sastoji u vršenju nadzora nad potpunim i pravilnim sprovođenjem državne zaštite lica u radnom odnosu i nad izvršenjem svih propisa i mjera o uređenju radnih odnosa i radnih uslova, i to sve u saradnji sa sindikalnim organizacijama radnika, namještenika i službenika.

Usljed činjenice da proizvodna sredstva nijesu samo u privatno-kapitalističkom vlasništvu, već da se nalaze i u rukama narodne države, kao općenarodno vlasništvo, i u rukama narodnih zadružnih organizacija, to radni odnosi naše društveno-ekonomske stvarnosti, tj. odnosi u koje ljudi stupaju u cilju ulaganja svoje radne snage, odnosi između radnika i poslodavaca (preduzeća) nijesu još i ne mogu biti u potpunosti odnosi saradnje i uzajamne pomoći. Naime, u novoj Jugoslaviji vlast jeste u rukama narodnih masa, ali temelj radnog procesa nije općenarodna svojina nad svim proizvodnim sredstvima, pošto se znatan dio proizvodnih sredstava nalazi još u rukama privatnika.

Znači, ipak u našoj društveno-ekonomskoj stvarnosti postoje objektivne mogućnosti za eksploataciju radnika i namještenika i zato se naša narodna država pri donošenju zakona mora rukovoditi i potrebom oštrog ograničavanja eksploatacije radne snage i potrebom da se onemogućí bilo kakvo izigravanje zakona od strane poslodavaca.

Nadalje, pri ocjeni ovog zakonskog predloga potrebno je imati u vidu još jednu okolnost. Naime, pretjerana revnost za rentabilnošću državnih preduzeća, kao i za pojeftinjavanjem administracije u državnim nadležnostima i ustanovama može dovesti do izvjesne suprotnosti u pitanjima uslova rada između radnika, namještenika i službenika, s jedne strane, i direktora odnosno šefova državnih preduzeća i ustanova, s druge strane. I zato predlog Zakona u jednakoj mjeri čini odgovornim kako poslodavca, tako i odgovornog rukovodioca zbog nepoštivanja odredaba radničkog zaštitnog zakonodavstva.

Svi ovi razlozi čine opravdanim ovaj zakonski predlog, odnosno nameću potrebu da se u novoj Jugoslaviji organizuje posebna kontrola nad sprovođenjem radničkog zakonodavstva i da se ona povjeri posebnim organima državne uprave, i to grane rada, koji će u najužoj saradnji sa radničkim inspektorima i sindikalnim organizacijama u preduzećima i ustanovama uspješno izvršavati povjerene zadatke u cilju zaštite rada i radničke klase i na korist naše narodne države i njene privrede.

Iz svih ovih razloga, drugovi i drugarice narodni poslanici, ja ću glasati za ovaj zakonski predlog i molim i vas da to isto učinite. (Aplauz).

Pretsednik: Pre prelaza na pretres u načelu predloga Zakona, saopštavam Veću da je Ministar rada ovlastio d-r Jerka Radmilovića, pomoćnika Ministra rada i narodnog poslanika, da ga prilikom pretresa ovog predloga zastupa. Prelazimo na pretres u načelu o predlogu Zakona o inspekciji rada. Ko želi da uzme reč o predlogu u načelu, neka se, saglasno Poslovniku, javi za reč. Reč ima narodni poslanik Marko Belinić.

Marko Belinić (Srez Zagreb III): Drugovi i drugarice narodni poslanici, pred nama se nalazi projekt Zakona o inspekciji rada. Po ovom projektu ja bih htio da kažem nekoliko riječi.

Projekt Zakona o inspekciji rada predstavlja popunjavanje praznine našeg socijalnog zakonodavstva. Naše socijalno zakonodavstvo nalazi se u procesu razvitka, ono se na temeljima Ustava FNRJ usavršava i nadopunjuje opće zakonodavstvo u korist radničke klase i radnog naroda uopće. Kako rastu materijalna dobra u našoj državi, ili bolje rečeno, kakvim se tempom izgrađuje naša država na ekonomskom i kulturnom polju, tako se paralelno donose napredni socijalni zakoni, koji osiguravaju radnom narodu prava na život dostojan čovjeka.

Čitajući projekt ovog Zakona vidimo da je glavna materija koju on obuhvaća zaštita radnika i službenika na radu. Jednako se bavi pitanjem zaštite naučnika i žene radnice. Nije slučaj da se projekt Zakona bavi baš ovim pitanjima. Poznato je da normalno odvijanje rada zavisi od dva osnovna činioca, od sposobne i zdrave radne snage i od ispravnog oruđa i strojeva. No, u svakom slučaju čovjek je pokretač proizvodnje, bez njega se ne mogu kretati ni strojevi. Zato je nužno učiniti sve da on bude maksimalno zaštićen na radu. Naša narodna vlast dosljedna je u tom nastojanju i poduzima odgovarajuće mjere i putem zakona da se radna snaga prema postojećim uslovima što bolje zaštititi.

Kad govorimo o zaštiti na radu, onda često pomišljamo na tehničke mjere, koje su potrebne da rad u svakom pogledu učine bezopasnim. Prije svega važno je da radnici i radnice budu zaštićeni kod strojeva, da se ne bi dešavale razne povrede, pa i smrtni slučajevi usljed toga što je remen od stroja zahvatio radnika na radu. Kod nas još uvijek veliki dio radnika obolijeva od ozljeda, a bilo je do nedavna i dosta smrtnih slučajeva, jer pitanje zaštite na radu nije na radilištima do kraja provedeno. Nije bilo u pogledu zaštite rada ni dovoljno kon-

trole. Naše tvornice po prostoru su veoma male, te su strojevi u mnogo slučajeva nabijeni jedan do drugoga, što stalno izaziva opasnost za život radnika. Mi smo doduše takve tvornice naslijedili iz prošlih vremena, kad je kapitalista nastojao da iskoristi prostor što racionalnije, ne vodeći pri tom računa o životu onih koji su tvornicu sagradili. Razumije se da naša nova država, država radnog naroda, nije bila u stanju da u ovako kratkom vremenu sve te tragove iz stare Jugoslavije izbriše.

U staroj Jugoslaviji dnevno su se dešavali smrtni slučajevi na radu. Mnogima je u sjećanju katastrofa rudara u Kaknju. U tvornicama nijesu postojale gotovo nikakve zaštitne naprave koje bi osigurale radnika na radu, već je on bio svaku sekundu životno ugrožen. Građevinarski radnici često su padali iz skele koja je bila nesigurno izgrađena, te ostali bez života. Za takve slučajeve niko nije odgovarao. Poslodavac bi uvijek uspio uvjeriti Inspekciju rada da je krivnja do mrtvog radnika.

Inspekcija rada vodila je brigu samo o jednom momentu, kako će štititi interese kapitalista, kako će onemogućiti borbu radničke klase za poboljšanje njezinog materijalnog položaja. O pitanju tehničke bezopasnosti na radu niko nije stvarno vodio računa, kapitalista je u tom pogledu nastupao onako kako je to odgovaralo njegovim profilerskim interesima. Tako postupaju još i danas privatni vlasnici privrednih poduzeća. Zbog toga naši inspektori treba da obrate naročitu pažnju na rad privatnih privrednih poduzeća.

Naprijed sam spomenuo da obično kad govorimo o zaštiti rada pomišljamo na tehničko-zaštitne mjere. No, to nije sve. Zaštita rada provodi se i putem dovoda čistog zraka na radilišta. Istina, naše tvornice su i u tom pogledu još slabe. Naročito su slabi zaostali rudnici. Ali, i u tom pogledu nijesu se mogle u ovom vremenu ispraviti sve stare naslijeđene stvari. Neki naši inspektori često griješe kad konstatiraju da su prostori na radilištu preniske, a ništa ne predlažu kako bi se ipak moglo nešto bolje učiniti. Njihovi prijedlozi svode se na to da bi trebalo rušiti takva poduzeća.

Ovakvi prijedlozi dokazuju njihovu nestručnost, pa čak i potpuno štetno shvatanje. Kamo bi došla naša zemlja kad bi pošli putem ovakvih prijedloga! Treba da se naši inspektori bave pitanjem na koji način da i takva loša radilišta učinimo minimalno zdravim i za život bezopasnim.

U projektu ovog Zakona predviđa se tijesna saradnja inspektora rada sa radničkim sindikalnim organizacijama i radničkim inspektorima. Ova činjenica govori najbolje o tome da pravilna kontrola koju će provoditi Inspekcija rada, ne bi bila moguća bez saradnje sa radničkim inspektorima, jer nijedan

inspektor nije toliko univerzalan da bi mogao poznavati sve grane industrije, da ih stručno pregleda i da svoje stručne primjedbe i prijedloge. Ovaj prirodni manjak treba da nadomjesti radnički inspektori i higijensko-tehničke komisije u poduzećima i rudnicima. Naš Zakon, odnosno projekt Zakona reguliše pitanje zaštite rada, on omogućava pravilnu kontrolu higijensko-tehničkih naprava na radilištima da se izbjegnu nezgode koje su se dešavale do sada, — pa zbog toga izjavljujem da ću glasati za projekt ovog Zakona.

Pretsednik: Pošto se niko drugi od narodnih poslanika nije javio za diskusiju, to stavljam ovaj zakonski predlog na glasanje u načelu. Glasaće se dizanjem ruke. Ko je za predlog Zakona o inspekciji rada, neka digne ruku. (Svi prisutni narodni poslanici dižu ruku). Ko je protiv neka digne ruku. (Niko ne diže ruku). Niko. Objavljujem da je predlog Zakona o inspekciji rada u načelu primljen jednoglasno. Prelazimo na pretres predloga Zakona o inspekciji rada u pojedinostima.

Molim izvestioca d-r Radmilovića da čita članove ovog zakonskog predloga. Saglasno propisima Poslovnika, pretrešaćemo glavu po glavu.

Ako ko želi da uzme učešća u diskusiji po prvoj glavi, neka se prijavi. (Ne javlja se niko). Pošto se niko ne javlja, molim izvestioca da otpočne sa čitanjem.

Izvestilac d-r Jerko Radmilović čita naslov glave I i član 1 predloga Zakona o inspekciji rada.

Pretsednik: Kod čl. 1 imamo jedan amandman Ministra rada. Molim izvestioca da pročita tekst amandmana i obrazloženje.

Izvestilac: U čl. 1 treba ispustiti u prvoj rečenici reč „najamnom“, tako da taj stav glasi ovako:

„U cilju vršenja nadzora nad potpunim i pravilnim sprovođenjem državne zaštite lica u radnom odnosu i nad izvršenjem svih propisa i mera o uređenju radnih odnosa i radnih uslova ustanovljava se Inspekcija rada. Ovaj nadzor država će vršiti u saradnji sa sindikalnim organizacijama“.

Obrazloženje: Ova izmena potrebna je radi toga što se sa „najamnim“ radnim odnosom sužava delokrug rada Inspekcije rada i ograničava samo na slučajeve gde postoji „najamni“ radni odnos, a ne radni odnos uopšte, kao na primer kod rada u zadrugama, kod radnika koji prakticiraju, kod dobrovoljnog rada, kod rada zarobljenika, itd. I u ovim slučajevima Inspekcija rada treba da vodi brigu o pravilnoj primeni propisa o higijensko-tehničkim zaštitnim merama pri radu, kao i propisa o uređenju radnih odnosa. Ako Inspekcija rada u takvim slu-

čajevima ne bi vršila nadzor i u tim slučajevima, postojala bi opasnost njihovoga kršenja, što bi išlo svakako na štetu zaposlenih lica i njihovog radnog potencijala.

Pretsednik: Ko je za član 1 sa naslovom ovoga Zakona i naslovom glave I, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Ne javlja se niko). Niko. Objavljujem da je član 1 predloga Zakona o inspekciji rada, zajedno sa naslovom Zakona i naslovom glave I, zajedno sa amandmanom prihvaćen. Molim izvestioca da pročita drugi član.

Izvestilac čita član 2.

Pretsednik: Izveštavam Veće da i kod tačke 7 člana 2 postoji takode jedan amandman Ministra rada Savezne vlade. Molim izvestioca da ga saopšti Veću.

Izvestilac: U članu 2 tač. 7 treba da se izmeni reč „poslovnog“ i da se stavi „radnog“, tako da će ovaj stav glasiti: „7) odobravanje radnog reda u preduzećima; davanje dozvola za prekovremeni rad; ispitivanje uzroka periodičnih prekida rada“.

Ta izmena potrebna je radi toga jer je reč „poslovnog“ nedovoljno određena, tj. preširoka, pošto se pod njom mogu razumeti razna druga poslovanja koja nisu sasvim radnog karaktera. Pored toga želi se učiniti razlika od ranijih raznih poslovnih redova, tako da već kod izmene naslova bude vidljivo da je donet novi radni red za razliku od starog.

Pretsednik: Čuli ste član 2 sa amandmanom i obrazloženjem. Ko je za član 2, zajedno sa amandmanom Ministra rada kako je saopšten, neka digne ruku. (Svi prisutni narodni poslanici dižu ruku). Ima li koga protiv? (Ne javlja se niko). Nema. Objavljujem da je član 2 zajedno sa amandmanom Ministra rada Savezne vlade jednoglasno prihvaćen.

Prelazimo na glavu II. Ako ko želi da uzme učešća u diskusiji u pojedinostima po drugoj glavi, neka se javi. (Ne javlja se niko). Molim izvestioca da čita član 3.

Izvestilac čita član 3, zajedno sa naslovom II glave.

Pretsednik: Ko je za član 3 sa naslovom, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Ne javlja se niko). Nema. Objavljujem da je član 3, zajedno sa naslovom glave II, prihvaćen jednoglasno. Molim izvestioca da nastavi sa čitanjem.

(Veće je zatim, glasajući o svakom članu dizanjem ruke, jednoglasno usvojilo članove 4, 5 i 6, prema izveštaju Zakonodavnog odbora).

Pretsednik: Prelazimo na treći odeljak. Ko želi da uzme učešća u diskusiji u pojedinostima o ovome odeljku, neka se

javi za reč. (Niko se ne javlja za reč). Pošto se niko ne javlja za reč, prelazimo na čitanje i usvajanje ostalih članova.

Izvestilac čita naslov i član 7.

Pretsednik: Ko je za član 7 zajedno sa naslovom neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Objavljujem da je član 7 zajedno sa naslovom jednoglasno primljen.

(Veće je zatim, glasajući o svakom članu dizanjem ruke, jednoglasno usvojilo članove 8, 9, 10, 11 i 12, prema izveštaju Zakonodavnog odbora).

Pretsednik: Sad smo došli na pretposlednji odeljak. Hoće li ko da govori o ovome odeljku? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja, molim izvestioca da produži čitanje.

Izvestilac čita naslov i čl. 13.

Pretsednik: Ko je za čl. 13 sa naslovom kako je pročitao, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Objavljujem da je čl. 13 zajedno sa naslovom jednoglasno primljen. Izvolite čuti dalje.

Izvestilac čita čl. 14.

Pretsednik: Ko je za čl. 14 onako kako ga je izvestilac pročitao, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Objavljujem da je čl. 14 kako ga je izvestilac pročitao jednoglasno primljen. Izvolite čuti dalje.

Izvestilac čita naslov petog odeljka i čl. 15.

Pretsednik: Ko je za to da se čl. 15 sa naslovom petog odeljka primi, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Objavljujem da je čl. 15 sa naslovom jednoglasno prihvaćen. Izvolite čuti nov čl. 16.

Izvestilac čita novi čl. 16 po predlogu odborskom koji glasi:

„Stupanjem na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Zakon o radničkim poverenicima od 16 jula 1946 godine”.

Pretsednik: Ko je za pročitani čl. 16, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Objavljujem da je čl. 16 jednoglasno primljen. Izvolite čuti čl. 17, (ranije čl. 16).

Izvestilac čita čl. 17 (ranije čl. 16).

Pretsednik: Ko je za pročitani čl. 17, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Objavljujem da je čl. 17 jednoglasno primljen.

Ima reč izvestilac radi obaveštenja o jednoj maloj dopuni.

Izvestilac d-r Jerko Radmilović: Pošto je Vijeće naroda, s obzirom na amandman koji je usvojen kod čl. 1, da se riječ „najamnom” ispusti, usvojilo da se i u tački 1 čl. 2 ispusti riječ „najamnom”, to smatram da bi i mi mogli učiniti to isto.

Pretsednik: Drugovi narodni poslanici, mi smo kod čl. 1 usvojili amandman da se ispusti reč „najamnom” pa da se kaže mesto „u najamnom radnom odnosu” samo „u radnom odnosu”. Kako se to isto pojavljuje i u tački 1 čl. 2, to pitam Veće da li prihvata ovu dopunu Ministra rada Savezne vlade, da se u tački 1 čl. 2 izbriše reč „najamnom”. (Prihvaća). Ima li ko protiv? (Nema). Objavljujem da je jednoglasno prihvaćena ova dopuna kod tačke 1 čl. 2.

Pristupamo glasanju o zakonskom predlogu u celini.

Po Poslovniku se glasa poimenično. Molim sekretara da čita imena poslanika koji će pri prozivu glasati za i protiv.

Sekretar Voja Leković proziva poslanike da glasaju.

Glasali su za: Agoli d-r Nedžat, Andrić Ratomir, Antić Miloje, Antolić Franjo, Apostolov Vasko, Augustinov Mata, Bakrač Jozo, Banak Josip, Baričević Pero, Belinić Marko, Belovuković Milan, Beriša Rifat, Bećirić d-r Todor, Bisić M. Milorad, Blažević Jakov, Bogdanov Dušan, Bogdanov Đura, Božović Nikola, Borojević Jovan, Bohinc Andrej, Bošković Đorđe, Brecelj d-r Marijan, Brkić Dušan, Brkić Zvonko, Broz Josip-Tito, Bubanji Andrija, Buljan Vice, Burzevski Vančo, Burić Hasan, Butozan d-r Vaso, Vejnović Svetozar, Veselinov-Munčan Stanka, Vilović Mustafa, Vipotnik Albin, Vlatković Nemanja, Vojković Tomo, Vrkljan Ante, Vujičić Milorad, Vukadinović Đuro, Vukašinović Ivan, Vukmanović Svetozar-Tempo, Vulin Sava, Vučković Sreten, Gaži Franjo, Gajinović Vujica, Gajić Gojko, Gadžić Radosav, Gašpar Jan, Gerenčević Pavle, Gigov Strahil, Gizdić Drago, Gluhić Omer, Godina Ferdo, Granda Ivan, Grbić Čedo, Grgurić d-r Jakov, Grk Dušan, Grubić Čeda, Grujić Radovan, Grulović Aćim, Damnjanović Božidarka-Kika, Danilović Uglješa, Devedžić Dušan, Doroški d-r Jovan, Dragin Radivoj, Draušnik Jurica, Đermanović Života, Đukanović Pero, Đukić Pane, Đurđević Čeda, Đurić Ljubodrag, Đurović Lazar, Đurović Mihailo, Žiža d-r Aleksandar, Zeković Veljko, Zečević Vlada, Zečević Stevo, Ivanov Andrej, Ivić Stjepan, Jakšić Nikola, Janković Ljubo, Jaramazović Lajčo, Jelenc Aleš, Jeremić Voja, Jovanović Blažo, Jovanović d-r Dragoljub, Jovanović Đura, Jovanović Isa, Jovanović Radoš, Jovanović Spasoje, Jovanović Stanimir, Jovičević Pavle, Jovičić Stevan, Jojkić Đurica, Joksimović Momir, Josipović Srboljub, Jocić Živojin, Jurančić Jože, Karabegović Osman, Karajović d-r Dra-

gomir, Kardelj Edvard, Karner d-r Ivo, Kecmanović d-r Vojislav, Knez Jurica, Kovačević Veljko, Kovačević Mitar, Kovačević Uroš, Koliševski Lazar, Komadina Petar, Komnenić Simo, Kosovac Mladen, Kostić Velimir, Koharović d-r Aleksandar, Kocbek Jože, Kočvar Franc, Kranjec Miško, Krznar Đuro, Kriezliu Hasan, Krstevski Kiro, Krstić Svetozar, Krstulović Vicko, Krce Pavao, Krdžić Mirko, Kuzmanović d-r Slavko, Kuzminac Stevan, Kurt Husnija, Kuturec Toma, Kuhar Lovro, Lakuš Filip, Lalić Đuro, Lampret Jože, Leković Vojo, Lerik Ištvan, Lulić Grgo, Ljujić Velibor, Mandić Gligorije, Mandžić Pašaga, Marinko Miha, Marković Dragoslav, Marković Miloš, Marković Momčilo, Marković Nemanja, Marčinković Jozo, Mastilović Novak, Matić Radomir, Mesić Josip, Medo Tomo, Miklaužić Josip, Mikuž d-r Metod, Milojević Miloje, Milosavljević Ljubinka, Miljković Mito, Minić Milka, Minić Miloš, Moskovljević d-r Miloš, Mrazović Karlo-Gašpar, Mrković Novica, Mujagić Hasan, Mundrić Petar, Nešić Svetomir, Nešković d-r Blagoje, Nikodijević Tihomir, Novakov Dušan, Novaković Gruja, Novosel d-r Šime, Novosel Stjepan, Omanović Hamdija, Opačić Stanko, Ostović Adam, Pavlović Mihailo, Pavlović Pavle, Pahić Luka, Pašalić Edhem, Penezić Slobodan, Peruničić Mile, Petrović Ratko, Petrušev Kiril, Pijade Moša, Plavšić Lazar, Polić Zoran, Polović Marko, Popov Živa, Popović Goroljub, Popović Ljubomir, Popović Milentije, Počuča Mile, Prvčić Stjepan, Pribić Milan, Pribićević d-r Rade, Pucar Đuro-Stari, Radmilović d-r Jerko, Radovanović Milivoje, Ramljak d-r Ante, Ranković Aleksandar, Rapaić Ćiro, Rac Vince, Rašović Miloš, Redžić Enver, Ribar d-r Ivan, Ribić Ivan, Rikanović Ilija, Ritig d-r Svetozar, Savić Brano, Salai Jožef, Salaj Đuro, Svetek France, Sekelj Jožef, Simeonović Janko, Simeunčević Gavro, Sinanović Hamdija, Smajović Vasilije, Stambolić Petar, Stankovski Boris, Stefanović Milivoje, Stojadinović Mihailo, Stojanović Bogoljub, Subotin Ivan, Sučić Martin, Todorović Mijalko, Todorović Simo, Tolo Niko, Tomašević Dobrosav, Tomšić Vida, Trajković Aleksandar, Tucman Josip, Čemerlić d-r Hamdija, Čuruvija Tode, Fajfar Tone, Ferencina Tomo, Filaković Imro, Filipović Sulejman, Fotev Bogoja, Frntić Elizabeta, Hacı Matevž, Hadži Mustafa Hasan Šukri, Hadžić Boško, Hebrang Andrija, Holjevac Većeslav, Hotić Mesud, Hodža Mehmet, Hodžić Mujo, Hukić Mehmedalija, Humo Avdo, Cvetnić Milija, Cetinić Marin, Crnobrnja Bogdan, Čakić Boško, Čamo Edhem, Čaušević-Čauš Ivan, Čengić Ferid, Čolak Petar, Čubrilović d-r Vaso, Džojić Anto, Šakić Jovan, Šarac d-r Zaim, Šaćiri Ismet, Šević Aleksandar, Šiljegović Boško, Šnuderl d-r Maks, Špiljak Franjo, Špiljak Mika, Šprljan Gušte, Šutić Ante.

Otsutni: Aleksoski Boris, Antunović Rista, Arsov Ljubčo, Babić Antun-Tuna, Bakarić d-r Vladimir, Borštnar Jože, Vasi-

lev Gjorgi, Vasiljević Živan, Veselinov Jovan, Vidović Nikola, Vlahov Dimitar, Vojnović Petar, Vujkovac Mihailo, Gospić Svetolik, Granfil Toma, Gretić Ivica, Dorgovski Vasil, Erčić Živko, Žigić Rade, Žujović Sreten, Zečević Slavko, Ivančević Nikola, Iveković d-r Mladen, Jakšić Mato, Janić Vlado, Kidrič Boris, Kimovec France, Kovačić Ivan, Koren Jakov, Kosanović Sava, Krstić Boško, Kuzmanovski Boge, Kufrin Milka, Lakatoš Ištvan, Leskovšek Franc, Leši Akif Mustafa, Lukić Kostadin, Ljujić Vojo, Majhen Vlado, Maleski Vlado, Mališić Panto, Markotić Mato, Maček Ivan Matija, Mijatović Cvijetin, Mijušković Radovan, Minčev Nikola, Mihajlovski Kiril, Mrkoci Marko, Mugoš Dušan, Nad Kosta, Naumovski Krume, Naceva Mara, Nedeljković Miodrag, Nikolić Živojin, Nimani Džavid, Pajković Đoko, Perković Mile, Petrović Dušan, Petrović Slavoljub Đera, Pobrić Edhem, Popović Jovan, Popović Koča, Radovanović Milija, Radulović Tasa, Relić Petar, Ribnikar Vladislav, Samardžija Stevo, Sremec d-r Zlatan, Stefanović Ivan, Stefanović Svetislav, Sutlović Rikard, Trifunović Svetislav, Uzunovski Cvetko, Ferenčak Ivan, Hasanagić Hilmija, Hodža Fadil, Hribar Janez, Cvetić Bosa, Čalić Dušan, Češnjaj Tomo, Čobanski Spasoje, Šarac Spasoje, Šatev Pavle, Šegrt Vlado, Škare Stanko.

Pretsednik: Objavljujem da je za predlog Zakona o inspekciji rada glasalo 263 narodna poslanika i da su svi glasali za. Na taj je način predlog Zakona o inspekciji rada u Saveznom veću prihvaćen i, saglasno Poslovniku i Ustavu, biće upućen Veću naroda na rešenje.

Pre prelaza na drugu tačku dnevnog reda određujem 10 minuta odmora.

(Posle odmora)

Pretsednik: Nastavljamo sednicu. Na redu je druga tačka dnevnoga reda: pretres predloga Zakona o menici. Izvestilac Zakonodavnog odbora po ovom predlogu je narodni poslanik d-r Maks Šnuderl. Molim izvestioca Zakonodavnog odbora da saopšti odborski izveštaj.

Izvestilac d-r Maks Šnuderl (*Srez Maribor — Desni Breg*) čita izveštaj Zakonodavnog odbora (videti prilog na kraju knjige).

Drugovi narodni poslanici, iz obrazloženja druga Ministra pravosuđa vi ste mogli doznati razloge za donošenje ovog Zakona, za privrednu funkciju menice kao i istoriju Zakona o menici.

Sada kad je čitava industrija u rukama države, a isto tako i veletrgovina, sada kad nema više privatnih banaka i veleposeda, menica u unutrašnjim privrednim odnosima nema više

mnogo značenja. Služiće još kao kreditni papir u odnosu između privatnog sektora i novčano-kreditnih ustanova, ali s obzirom na sitno trgovački, seljački i građanski značaj poslova tog sektora biće i tu uloga menice beznačajna.

Ali je menica važna kao kreditni papir u trgovinskom prometu sa inostranstvom. Mi znamo da se plaćaju obaveze u inostranstvu devizama, to jest potraživanjima u inostranstvu, a devize su obuhvaćene pravnim instrumentom menice. Zbog toga nam je potreban ne samo zakon o menici uopšte, nego takav zakon o menici koji je usklađen sa zakonima drugih zemalja sa kojima imamo trgovačke veze, kako bi se mogao postići podjednak, nesporan i nesmetan razvitak trgovačkih poslova na osnovu načela jednakih propisa o menici.

Da se postignu jednaki propisi o menici za sve zemlje, već je 1912 god. izdat Haški reglman o menici, koji je utvrdio jednoobrazan tekst zakona o menici. Na osnovu ovog teksta donesen je jugoslovenski Menični zakon od 1929 god. Godine 1930 izrađena je Ženevska konvencija o jednoobraznom meničnom zakonu. Ovoj konvenciji vlada je saobrazila tekst ovog zakonskog predloga. Taj predlog je uglavnom prevod zakonskog teksta Ženevske konvencije, a i u onoj materiji koja je pojedinim državama prepuštena u slobodno uređenje, to su takozvane rezerve, naš se predlog uglavnom drži Konvencije. Ukoliko pak ovaj predlog originalno i samostalno rešava materiju u rezervama, to čini u duhu savremenog ekonomskog shvaćanja našeg novog privrednog života. Naročite novine u tom pogledu su: pitanje kamata, proširenje indosamenta i avala, vođenje izvršnog pravnog naslova na osnovu menice, protesta, sudskog platežnog naloga, odnosno presude i namire o plaćanju menične svote itd.

Ovim Zakonom dobićemo pravnu osnovu za kreditni promet u međunarodnoj trgovini i stupićemo u red drugih država koje su već pristupile Ženevskoj konvenciji donošenjem jednoobraznog teksta zakona o menici.

To je namera i volja Zakona.

Ali, menica nikako više ne sme biti instrumenat u rukama zelenaša, banaka i kapitalista, kao sredstvo za ekonomsko porobljavanje i eksploatisanje našeg seljaka, kao što je na žalost bila u predratnim prilikama. Naš novi ekonomski poredak garantuje da to neće biti. Na jednoj strani oduzeo je tim izražljivačima iz ruku uticaj u privredi i time uopšte i mogućnost iskorišćavanja, a na drugoj strani toliko je obezbedio našeg seljačkog radnog čoveka da se on više ne treba obraćati tim zelenašima za pomoć. Tako danas menica više na selu ne igra nikakvu ulogu, a najmanje onu presudnu ulogu koja je bila u prošlosti tako kobna za našeg seljaka. Ukoliko bi se pak još

našao kakav ostatak takvih izrabljivačkih elemenata u ovo prelazno doba, onda važi sledeće: naš seljak, naš radni čovek treba da zna naše zakone. Ali od ovog Zakona o menici treba da zna ono što zakon sam ne piše, naime to: da ne sme nikada potpisati menicu.

Drugovi narodni poslanici, predlažem vam da ovaj Zakon primite.

Pretsednik: Izveštavam Veće da je Ministar pravosuda Savezne vlade za svoga zastupnika pri pretresu predloga Zakona o menici u našem Veću odredio d-r Kalembera. Jednovremeno uputio je Ministar pravosuda tri mala, vrlo neznatna amandmana, koji će biti proučeni kod odnosnih članova kad bude o tome reči.

Pristupamo načelnoj debati predloga Zakona o menici. Ko želi da uzme reč u ovoj debati, neka se, saglasno Poslovniku, javi za reč. Niko se ne javlja. Onda stavljam na glasanje u načelu predlog Zakona o menici. Glasa se dizanjem ruke. Ko je u načelu za predlog Zakona o menici, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Objavljujem da je predlog Zakona o menici u Saveznom veću jednoglasno prihvaćen.

Prelazimo na pretres u pojedinostima. Želi li ko da govori o glavi I? (Ne javlja se niko). Pošto se niko ne javlja, molim izvestioca da pročita čl. 1 sa naslovom i podnaslovom.

Izvestilac d-r Maks Šnuderl čita čl. 1 sa naslovom i podnaslovom.

Pretsednik: Ko je za član 1 sa svima naslovima i podnaslovima, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Objavljujem da je čl. 1 sa svima naslovima i podnaslovima jednoglasno prihvaćen.

(Zatim je Veće, glasajući dizanjem ruke o svakom članu, jednoglasno usvojilo sve članove glave I, od 2 do 9 zaključno, prema izveštaju Zakonodavnog odbora).

Pretsednik: Prelazimo na II glavu. Želi li ko da govori o ovoj glavi? (Ne javlja se niko). Pošto se niko ne javlja, molim izvestioca da nastavi čitanje članova.

(Veće je, glasajući o svakom članu dizanjem ruke, jednoglasno usvojilo članove od 10 do 14 zaključno, prema izveštaju Zakonodavnog odbora).

Pretsednik: Prelazimo na član 15. Za ovaj član podneo je amandman Ministar pravosuda. Molim izvestioca da pročita ceo član 15 zajedno sa amandmanom.

Izvestilac d-r Maks Šnuderl čita čl. 15: „Onaj ko drži menicu smatra se za njenog zakonitog imaoca ako svoje pravo dokaže

neprekinutim nizom indosamenata. To važi i kad je poslednji indosament blanko (član 11 st. 3 ovog Zakona). U pogledu ovoga dokazivanja prebrisani indosamenti smatraju se da ne postoje. Kad iza blanko indosamenta dolazi drugi indosament, smatra se da je potpisnik tog drugog indosamenta stekao menicu blanko indosamentom.

Ako je neko, bilo kakvim događajem, lišen menice, onaj koji je drži i koji je svoje pravo dokazao onako kako je propisano u prednjem stavu nije dužan da menicu preda, osim ako ju je stekao zlosmisleno ili je pri sticanju postupio s velikom nemarnošću."

Pretsednik: Amandman Ministra pravosuđa glasi kod člana 15: da se u stavu drugom, člana 15, reči „na nju” izostave. Ovaj amandman predlaže se zato što je u definitivnom tekstu izostavljeno redakciskom greškom da se ove reči „na nju” izbrišu.

Ko je za član 15 zajedno sa amandmanom koji vam je saopšten, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Nema. Objavljujem da je član 15 zajedno sa amandmanom Ministra pravosuđa jednoglasno prihvaćen.

(Za ovim je Savezno veće, glasajući dizanjem ruke o svakom pojedinom članu, jednoglasno primilo sve članove glave II od čl. 16 do čl. 19 zaključno, zajedno sa naslovom, prema izveštaju Zakonodavnog odbora).

Pretsednik: Prelazimo na glavu III. Želi li ko da uzme učešća u diskusiji u pojedinostima o ovoj glavi? (Ne javlja se niko). Pošto se niko ne javlja, molim izvestioca da nastavi sa čitanjem zakonskog teksta.

(Veće je glasajući po Poslovniku dizanjem ruke o svakom članu jednoglasno usvojilo naslov i sve članove glave III od čl. 20 do 28 zaključno prema izveštaju Zakonodavnog odbora).

Pretsednik: Želi li ko da govori u pretresu u pojedinostima o glavi IV? (Ne javlja se niko). Pošto se niko ne javlja, molim izvestioca da čita članove glave IV.

(Zatim je Veće, glasajući dizanjem ruke o svakom članu, jednoglasno usvojilo naslov i članove glave IV, 29, 30 i 31 prema izveštaju Zakonodavnog odbora).

Pretsednik: Želi li ko da govori o glavi V? (Ne javlja se niko). Pošto nema govornika, molim izvestioca da nastavi čitanje zakonskog teksta.

(Veće je, glasajući dizanjem ruke o svakom članu jednoglasno usvojilo naslov i sve članove glave V, od čl. 32 do 36 zaključno, prema izveštaju Zakonodavnog odbora).

Pretsednik: Želi li ko da govori o glavi VI? (Ne javlja se niko). Molim izvestioca da produži sa čitanjem.

(Veće je jednoglasno usvojilo naslov i sve članove glave VI, od 37 do 41 zaključno).

Pretsednik: Prelazimo na glavu VII. Želi li ko da govori o ovoj glavi? (Ne javlja se niko). Pošto se niko ne javlja, molim izvestioca da čita naslov glave VII.

(Veće je, glasajući dizanjem ruke o svakom članu, usvojilo naslov i sve članove glave VII, od 42 do 53 zaključno, prema izveštaju Zakonodavnog odbora).

Pretsednik: Prelazimo na glavu VIII. Želi li ko da govori u pojedinostima o ovoj glavi? (Ne javlja se niko). Pošto se niko ne javlja, molim izvestioca da produži čitanje.

(Veće je glasajući dizanjem ruke o svakom članu, jednoglasno usvojilo naslov i sve članove glave VIII, od čl. 54 do 62 zaključno, prema izveštaju Zakonodavnog odbora).

Pretsednik: Prelazimo na glavu IX. Želi li ko da govori o ovoj glavi? (Ne javlja se niko). Pošto se niko ne javlja, molim izvestioca da čita članove glave IX.

(Veće je, glasajući dizanjem ruke o svakom članu, jednoglasno usvojilo naslov i sve članove glave IX, od 63 do 67 zaključno, prema izveštaju Zakonodavnog odbora).

Pretsednik: Želi li ko da govori o glavi X? (Ne javlja se niko). Pošto se niko ne javlja, molim izvestioca da pročita naslov glave X i član 68.

(Veće je, glasajući dizanjem ruke, jednoglasno usvojilo naslov glave X i čl. 68).

Pretsednik: Želi li ko da govori o glavi XI? (Ne javlja se niko). Pošto se niko ne javlja, molim izvestioca da nastavi čitanje.

(Veće je glasajući dizanjem ruke, jednoglasno usvojilo naslov i sve članove glave XI, od čl. 69 do 77 zaključno prema izveštaju Zakonodavnog odbora).

Pretsednik: Prelazimo na glavu XII. Želi li ko da govori o ovoj glavi? (Ne javlja se niko). Pošto se niko ne javlja, molim izvestioca da čita članove glave XII.

(Veće je, glasajući dizanjem ruke, jednoglasno usvojilo naslov i čl. 78 do 81 zaključno, prema izveštaju Zakonodavnog odbora).

Pretsednik: Prelazimo na član 82, kod koga postoji amandman Ministra pravosuđa. Amandman se sastoji u tome što bi se u prvom stavu, u prvoj i drugoj rečenici, reči „za-

konskog", „zakonski", koje se tri puta ponavljaju brisale i drugo, što bi se na kraju prvog stava, posle reči, „u pogledu podignute tužbe", stavile reči: „ili tužbe koja bi se imala podići."

Objašnjenje je da je to redakciskom greškom bilo izostavljeno i da ovoga puta treba da se ispravi.

Ko je za član 82 zajedno sa amandmanom Ministra pravosuđa, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Objavljujem da je član 82 zajedno sa amandmanom jednoglasno primljen.

(Zatim je Veće, glasajući dizanjem ruke, jednoglasno usvojilo čl. 83 i 84 prema izveštaju Zakonodavnog odbora).

Pretsednik: Želi li ko da govori o glavi XIII? (Ne javlja se niko). Pošto se niko ne javlja, molim izvestioca da produži čitanje zakonskog teksta.

(Veće je, glasajući dizanjem ruke, jednoglasno usvojilo naslov glave XIII i čl. 85 prema izveštaju Zakonodavnog odbora).

Pretsednik: Prelazimo na glavu XIV. Želi li ko da govori o ovoj glavi? (Ne javlja se niko). Pošto se niko ne javlja, molim izvestioca da nastavi čitanje članova.

(Veće je, glasajući dizanjem ruke, jednoglasno usvojilo naslov i sve članove glave XIV od 86 do 89 zaključno, prema izveštaju Zakonodavnog odbora).

Pretsednik: Želi li ko da govori o glavi XV? (Ne javlja se niko). Pošto se niko ne javlja, molim izvestioca da čita naslov glave i članove.

(Veće je, glasajući dizanjem ruke, jednoglasno usvojilo naslov i sve članove glave XV, od čl. 90 do 93 zaključno, prema izveštaju Zakonodavnog odbora).

Pretsednik: Prelazimo na glavu XVI. Želi li ko da govori u pojedinostima o ovoj glavi? (Ne javlja se niko). Pošto se niko ne javlja, molim izvestioca da nastavi sa čitanjem.

(Za ovim je Veće, glasajući dizanjem ruke o svakom pojedinom članu, jednoglasno primilo članove glave XVI, od 94 do zaključno 97 zajedno sa naslovom ove glave, prema izveštaju Zakonodavnog odbora).

Pretsednik: Kod člana 98 ima amandman Ministra pravosuđa Savezne vlade.

Izvestilac čita član 98.

Pretsednik: Amandman Ministra pravosuđa sastoji se u tome da se u čl. 98 kako je pročitao doda drugi stav koji glasi:

„Isto tako zakon mesta izdanja isprave određuje da li imalac menice stiče tražbinu koja je dala povoda izdanju isprave”.

Obrazloženje koje daje Ministar pravosuđa je u tome da je amandman predložen zato da bi se prihvatanje teksta Ženevske konvencije u celosti izvelo. Prilikom redakcije, to je slučajno izostalo u prvobitnom tekstu.

Ko je za član 98 sa amandmanom Ministra pravosuđa, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Objavljujem da je čl. 98 sa amandmanom Ministra pravosuđa Savezne vlade jednoglasno prihvaćen. Prelazimo na čl. 99.

(Veće je zatim, glasajući dizanjem ruke, jednoglasno usvojilo čl. 99 i 100, prema izveštaju Zakonodavnog odbora).

Pretsednik: Prelazimo na glavu XVII. Želi li ko da govori o ovoj glavi? Pošto se niko ne javlja, produžujem sa čitanjem zakonskog teksta.

(Veće je, glasajući dizanjem ruke, jednoglasno usvojilo naslov, podnaslove i sve članove glave XVII od čl. 101, do 115 zaključno, prema predlogu i izveštaju Zakonodavnog odbora).

Pretsednik: Prelazimo na glasanje o zakonskom predlogu u celini. Glasa se, prema Poslovniku, pojedinačno. Glasaće se sa za i protiv. Molim sekretara da čita imena narodnih poslanika.

Sekretar **Voja Leković** proziva narodne poslanike da glasaju.

Glasali su za: Agoli d-r Nedžat, Andrić Ratomir, Antić Miloje, Antolić Franjo, Antunović Rista, Apostolov Vasko, Augustinov Mata, Bakrač Jozo, Banak Josip, Baričević Pero, Bećirić Marko, Belovuković Milan, Beriša Rifat, Bećirić d-r Todor, Bisić M. Milorad, Blažević Jakov, Bogdanov Dušan, Bogdanov Đura, Božović Nikola, Borojević Jovan, Bohinc Andrej, Bošković Đorđe, Breclj d-r Marijan, Brkić Dušan, Brkić Zvonko, Broz Josip-Tito, Bujanj Andrija, Buljan Vice, Burzevski Vančo, Burić Hasan, Butozan d-r Vaso, Vasiljević Živan, Vejnović Svetozar, Veselinov-Munčan Stanka, Vilović Mustafa, Vipotnik Albin, Vlatković Nemanja, Vojković Tomo, Vrkljan Ante, Vujičić Milorad, Vukadinović Đuro, Vukašinović Ivan, Vukmanović Svetozar-Tempo, Vulin Sava, Vučković Sreten, Gaži Franjo, Gajinović Vujica, Gajić Gojko, Gadžić Radesav, Gašpar Jan, Gerenčević Pavle, Gigov Strahil, Gizdić Drago, Gluhić Omer, Godina Ferdo, Granda Ivan, Grbić Čedo, Grgurić d-r Jakov, Grk Dušan, Grubić Čeda, Grujić Radovan, Grušević Aćim, Damnjanović Božidarka-Kika, Danilović Uglješa, Devedžić Dušan, Doroški d-r Jovan, Dragin Radivoj, Draušnik Jurica, Đermanović Života, Đukić Pane, Đurđević Čeda,

Đurić Ljubodrag, Đurović Lazar, Đurović Mihailo, Žiža d-r
 Aleksandar, Zeković Veljko, Zečević Vlada, Zečević Stevo, Iva-
 nov Andrej, Ivančević Nikola, Ivić Stjepan, Jakšić Nikola, Jan-
 ković Ljubo, Jelenc Aleš, Jeremić Voja, Jovanović Blažo, Jo-
 vanović d-r Dragoljub, Jovanović Đura, Jovanović Isa, Jova-
 nović Radoš, Jovanović Spasoje, Jovanović Stanimir, Joviće-
 vić Pavle, Jojkić Đurica, Joksimović Momir, Josipović Srbo-
 ljub, Jocić Živojin, Karabegović Osman, Karajović d-r Drago-
 mir, Kardelj Edvard, Karner d-r Ivo, Kecmanović d-r Vojislav,
 Knez Jurica, Kovačević Veljko, Kovačević Mitar, Kovačević
 Uroš, Koliševski Lazar, Komadina Petar, Komnenić Simo, Ko-
 ren Jakov, Kosovac Mladen, Kostić Velimir, Koharović d-r
 Aleksandar, Kocbek Jože, Kočevar Franc, Kranjec Miško, Kr-
 znar Đuro, Krieziu Hasan, Krstevski Kiro, Krstić Svetozar, Kr-
 stulović Vicko, Krce Pavao, Krdžić Mirko, Kuzmanović d-r
 Slavko, Kuzminac Stevan, Kurt Husnija, Kuturec Toma, Kuhar
 Lovro, Lakuš Filip, Lalić Đuro, Lampret Jože, Leković Vojo,
 Lerik Istvan, Ljujić Velibor, Mandić Gligorije, Mandžić Paša-
 ga, Marinko Miha, Marković Dragoslav, Marković Miloš, Mar-
 ković Momčilo, Marković Nemanja, Marčinković Jozo, Masti-
 lović Novak, Matić Radomir, Mesić Josip, Međo Tomo, Mikuž
 d-r Metod, Milojević Miloje, Milosavljević Ljubinka, Miljković
 Mito, Minić Milka, Minić Miloš, Moskovljević d-r Miloš, Mra-
 zović Karlo-Gašpar, Mrković Novica, Mujagić Hasan, Mundrić
 Petar, Nešić Svetomir, Nešković d-r Blagoje, Nikodijević Ti-
 homir, Nikolić Živojin, Novakov Dušan, Novaković Gruja, No-
 vosel d-r Šime, Novosel Stjepan, Omanović Hamdija, Opačić
 Stanko, Ostović Adam, Pavlović Mihailo, Pavlović Pavle, Pa-
 hić Luka, Pašalić Edhem, Penezić Slobodan, Peruničić Mile,
 Petrović Ratko, Pijade Moša, Plavšić Lazar, Polić Zoran, Po-
 lović Marko, Popov Živa, Popović Goroljub, Popović Ljubo-
 mir, Popović Milentije, Počuča Mile, Prvčić Stjepan, Pribić
 Milan, Pribićević d-r Rade, Pucar Đuro-Stari, Radmilović d-r
 Jerko, Radovanović Milivoje, Radulović Tasa, Ramljak d-r
 Ante, Ranković Aleksandar, Rapaić Ćiro, Rac Vince, Rašović
 Miloš, Redžić Enver, Ribar d-r Ivan, Ribić Ivan, Rikanović Ilija,
 Ritig d-r Svetozar, Savić Brano, Salai Jožef, Salaj Đuro, Sve-
 tek France, Sekelj Jožef, Simeonović Janko, Simeunčević Ga-
 vro, Sinanović Hamdija, Smajović Vasilije, Sremec d-r Zlatan,
 Stambolić Petar, Stankovski Boris, Subotin Ivan, Sučić Mar-
 tin, Todorović Mijalko, Todorović Simo, Tolo Niko, Toma-
 šević Dobrosav, Tomšić Vida, Tucman Josip, Čemerlić d-r
 Hamdija, Čuruvija Tode, Fajfar Tone, Ferencina Tomo, Fila-
 ković Imro, Filipović Sulejman, Fotev Bogoja, Frntić Elizabe-
 ta, Hace Matevž, Hadži Mustafa Hasan Šukri, Hadžić Boško,
 Hebrang Andrija, Holjevac Većeslav, Hotić Mesud, Hodža Me-
 hmet, Hodžić Mujo, Hukić Mehmedalija, Humo Avdo, Cvetnić

Milija, Cetinić Marin, Crnobrnja Bogdan, Čakić Boško, Čaušević-Čauš Ivan, Čengić Ferid, Češnjaj Tomo, Čobanski Spasoje, Čolak Petar, Čubrilović d-r Vaso, Džojić Anto, Šarac d-r Zaim, Šaćiri Ismet, Šević Aleksandar, Šiljegović Boško, Šnuderl d-r Maks, Špiljak Franjo, Špiljak Mika, Šprljan Gušte, Šutić Ante.

Otsutni: Aleksoski Boris, Arsov Ljubčo, Babić Antun-Tuna, Bakarić d-r Vladimir, Borštinar Jože, Vasilev Gjorgi, Veselinov Jovan, Vidović Nikola, Vlahov Dimitar, Vojnović Petar, Vujkovac Mihailo, Gospić Svetolik, Granfil Toma, Gretić Ivica, Đorgovski Vasil, Đukanović Pero, Erčić Živko, Žigić Rade, Žujović Sreten, Zečević Slavko, Iveković d-r Mladen, Jakšić Mato, Janić Vlado, Jaramazović Lajčo, Jovičić Stevan, Jurančić Jože, Kidrič Boris, Himovec France, Kovačić Ivan, Kosanović Sava, Krstić Boško, Kuzmanovski Boge, Kufrin Milka, Lakatoš Ištvan, Leskovšek Franc, Leši Akif Mustafa, Lukić Kostadin, Lulić Grgo, Ljujić Vojo, Majhen Vlado, Maleski Vlado, Mališić Panto, Markotić Mato, Maček Ivan-Matija, Mijatović Cvijetin, Mijušković Radovan, Miklaužić Josip, Minčev Nikola, Mihajlovski Kiril, Mrkoci Marko, Mugoš Dušan, Nad Kosta, Naumovski Krume, Naceva Mara, Nedeljković Miodrag, Niman Džavid, Pajković Đoko, Perković Mile, Petrović Dušan, Petrović Slavoljub-Đera, Petrušev Kiril, Pobrić Edhem, Popović Jovan, Popović Koča, Radovanović Milija, Relić Petar, Ribnikar Vladislav, Samardžija Stevo, Stefanović Ivan, Stefanović Milivoje, Stefanović Svetislav, Stojadinović Mihailo, Stojanović Bogoljub, Sutlović Rikard, Trajković Aleksandar, Trifunović Svetislav, Uzunovski Cvetko, Ferenčak Ivan, Hasanagić Hilmiya, Hodža Fadil, Hribar Janez, Cvetić Bosa, Čalić Dušan, Čamo Edhem, Šakić Jovan, Šarac Spasoje, Šatev Pavel, Šegrt Vlado, Škare Stanko.

Pretsednik: Objavljujem da je za predlog Zakona o menici glasalo ukupno 260 narodnih poslanika i da su svi glasali za. Na ovaj način, predlog Zakona o menici u Saveznom veću je usvojen i saglasno Poslovniku i Ustavu biće upućen Veću naroda na rešavanje.

U smislu člana 35 Poslovnika, pošto Predsedništvo smatra da je dovoljno rađeno za danas, pitam Veće da li odobrava da se današnja sednica zaključi? (Odobrava). Pošto Veće odobrava, objavljujem da današnju sednicu zaključujem, a narednu zakazujem za sutra, 4 o. m. u 16 časova sa produženjem današnjeg dnevnog reda.

Sednica je zaključena u 18,50 časova.

VEĆE NARODA

Druga sednica

(3 decembra 1946)

Početak rada u 16,5 časova.

Pretsedavao predsednik **Josip Vidmar**.

Pretsednik: Otvaram drugi redovni sastanak II redovnog zasedanja Veća naroda Narodne skupštine FNRJ.

Zapisnik današnje sednice vodiće sekretar Veća Ninko Petrović. Molim druga sekretara da pročita zapisnik prošle sednice.

Sekretar Ninko Petrović čita zapisnik prve sednice od 2 decembra 1946 godine.

Pretsednik: Ima li primedaba na ovaj zapisnik? (Nema). Pošto primedaba nema, zapisnik se overava.

Mandatni i imunitetski odbor podnosi izveštaj o svom radu. Izvestilac Odbora je Jovan Jegdić. Molim druga Jegdića da pročita izveštaj Mandatnog i imunitetskog odbora.

Izvestilac Jovan Jegdić (NR Srbija) čita:

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ
VEĆE NARODA

Mandatni i imunitetski odbor

Br. 6

3-XII-1946 god.

Beograd

VEĆU NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

BEOGRAD

Mandatni i imunitetski odbor Veća naroda primio je izveštaj Predsednika Veća naroda o ostavci narodnog poslanika Bojana Polaka.

Po rasmotrenju izbornih akata i kandidatskih lista Odbor je utvrdio da je mandat Bojana Polaka uredno verificiran i da je njegov zamenik na izborima od 11 novembra 1945 god. bio Tone Šušteršič, železničar iz Ljubljane.

Odboru je čast predložiti Veću naroda da na mesto Bojana Polaka izvoli oglasiti i pozvati za narodnog poslanika Veća naroda Tonu Šušteršiča, železničara iz Ljubljane.

Podnoseći ovaj izveštaj, Mandatni i imunitetski odbor moli Veće naroda da ga izvoli u celosti usvojiti.

Za izvestioca Odbor je odredio Jovana Jegdića.

Sekretar

Jovan Jegdić, s. r.

Pretsednik

Aleksa Tomić, s. r.

Članovi:

Martinovski Nikola, s. r.

Babić Ante, s. r.

Pretsednik: Čuli ste izveštaj Mandatnog i imunitetskog odbora. Traži li ko reč povodom ovoga izveštaja? (Niko ne traži reč). Stavljam ovaj izveštaj na glasanje. Ko je za, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Pošto niko nije protiv, izveštaj Mandatnog i imunitetskog odbora je primljen i objavljujem da na mesto dosadašnjeg narodnog poslanika Polaka Bojana dolazi za narodnog poslanika njegov zamenik Tone Šušteršič.

Izvolite čuti molbe narodnih poslanika za odsustva: Hajro Kapetanović moli tri dana odsustva radi službenog posla, Milan Bursać moli tri dana odsustva zbog bolesti, Osman Muhtarri moli šest dana odsustva radi službenog posla, Mika Jurinčić moli dva dana odsustva radi službenog posla, Krsto Filipović moli deset dana odsustva zbog bolesti, Ali Šukrija moli deset dana odsustva zbog bolesti.

Predlažem Veću da tražena odsustva odobri. Prima li Veće ovaj predlog? (Prima). Prema tome, pomenutim narodnim poslanicima su odobrena tražena odsustva.

Pre nego što predemo na prvu tačku dnevnog reda, izveštavam Veće naroda da je Predsedništvo primilo pismo Ministra rada FNRJ Vicka Krstulovića, koje glasi:

FEDERATIVNA NARODNA
REPUBLIKA JUGOSLAVIJA
MINISTARSTVO RADA

Br. 10469

2-XII-1946

Beograd

VEĆU NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

BEOGRAD

Ovlašćujem Milana Žugelja, načelnika odeljenja Savezne inspekcije rada ovog Ministarstva, da me zastupa u Veću naroda prilikom pretresa predloga Zakona o inspekciji rada.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Ministar rada FNRJ

Vicko Krstulović, s. r.

Na kraju saopštavam Veću da je Vlada FNRJ podnela amandmane uz čl. 1 i 2 predloga Zakona o inspekciji rada i o njima će se rešavati kad-se budu pretresali odgovarajući članovi predloga Zakona.

Prelazimo na prvu tačku dnevnog reda: pretres predloga Zakona o inspekciji rada.

Molim druga izvestioca Zakonodavnog odbora Božidara Maslarića da podnese izveštaj.

Известилац Божидар Масларић (НР Хрватска): Другови и другарице, ви сте добили извештај Законодавног одбора, добили сте и образложење Министра поводом предлога Закона о инспекцији рада и ја не мислим те извештаје овде да читам, пошто су вам већ уручени. (Видети законски предлог и извештај Законодавног одбора као прилог на крају књиге). Скрећем само пажњу Већу народа да смо добили амандман да се у чл. 1 законског предлога изврши једна мала коректура, а тако исто и у чл. 2.

У чл. 1 треба испустити реч „најамном“, тако да овај члан гласи:

„У циљу вршења надзора над потпуним и правилним спровођењем државне заштите лица у радном односу и над извршењем свих прописа и мера по уређењу радних односа и радних услова установљава се инспекција рада. Овај надзор држава ће вршити у сарадњи са синдикалним организацијама радника и намештеника.“

У чл. 2 тач. 7 треба да се измени реч „пословног“ и замени речју „радног“.

Са своје стране, другови, поред свих тих писмених извештаја, ја бих рекао само још ово:

Закон о инспекцији рада, као и многи већ донети закони у нашој Народној скупштини, има да озакони оно што је већ сам живот створио. Другим речима, ми имамо да озаконимо оно што је радничка класа својом борбом извојевала за себе и што већ постоји као неписан закон.

Наша држава донела је читав низ закона, о државним службеницима, о ученицима у привреди, о решавању радних спорова и о социјалном осигурању, као и уредаба о регулisaњу надница и плата радника и намештеника, о годишњем одмору, о отказима и отпремнинама итд., а сад пред нама стоји Закон о инспекцији рада. Сви донесени закони и уредбе говоре о томе да је ова држава, држава радног народа и да се нарочита брига посвећује сиромашним радним слојевима.

У старим режимима, кад је радничка класа и извојевала за себе већа права и то било законски оформљено, онда су послодавци и државни органи настојали да те законе ублаже у корист послодаваца или да их сведу на нулу. Такав је

случај био с уредбом о минималним надницама и арбитражи. Особеност овог предлога Закона о инспекцији рада говори да ће се надзор вршити у најтежњој сарадњи са синдикалним организацијама, са органима народне власти и државне управе. То није у старим режимима никада било. То говори о томе да је код нас таква власт која штити интересе радних слојева, и ја вас молим да примите овај предлог Закона, јер ће он још више допринети да се учврсти положај радничке класе и наше народне власти. (Аплауз).

Претседник: Чули сте извештај известиоца Законодавног одбора о предлогу Закона о инспекцији рада.

Отварам начелни претрес о овом законском предлогу и дајем реч првом пријављеном говорнику, другарици Пепци Кардељ.

Пепца Kardelj (NR Slovenija): Zakon o inspekciji rada je dopuna dosadašnjim zakonima koje je naša narodna vlast donela u svrhu poboljšanja položaja radničke klase. Inspekcija rada pre rata nije ispunila svoj zadatak, ona se nije borila za bolje uslove života i rada radničke klase. Nasuprot, iskustva su nam pokazala da je radila ruku pod ruku sa onima koje je trebalo kontrolisati i kažnjavati za njihove nečovečne postupke prema radničkoj klasi. Budući da Inspekcija rada u staroj Jugoslaviji nije štitila radničku klasu, budući da je radnička klasa vrlo rano osetila da se sve njene intervencije svršavaju u prilog kapitalista, radnička klasa od Inspekcije rada nije ni očekivala pomoć.

Ako pogledamo neke ankete koje su bile vršene od strane radničkih sindikata, jasno ćemo videti pored kakvih stvari je Inspekcija rada ćutke prolazila. Svi se mi sećamo koliko se nesreća događalo u rudarskoj, metalskoj, tekstilnoj, hemiskoj i drugim strukama zbog loših uslova rada. Primeri Trbovlja, Kaknja i mnogih drugih preduzeća jasno nam o tome govore. Svi se mi sećamo izrabljivanja ženske i dečje radne snage od strane poslodavaca. Posledice teških uslova rada lako se mogu zapaziti i iz statistika koje govore o broju nesposobnih mladića za službu u vojsci. Kad je reč o uslovima rada radničke klase pre rata, možemo da navedemo jedan primer koji je bio iznesen na jednom zboru od strane radnika jedne fabrike. Tu su radnici rekli: „Kad smo zamolili našeg poslodavca da nam napravi novo korito, da ne bi pili vodu iz istog korita iz kojeg pije njegov pas, poslodavac nam je odgovorio da je njegov pas inteligentniji od nas.“ Takvih i sličnih primera mogli bismo nabrajati koliko god hoćemo, jer znamo koliko je fabrika bilo izgrađeno tako da bi barem donekle mogle odgovarati higijenskim uslovima rada.

Poslodavcima nije bilo stalo do toga da poboljšaju uslove

rada radničke klase i da odvoje od svoga novca za stvari koje im ne bi donosile profit. Naprotiv, oni su ulagali novac u ono što im je donosilo gomilanje bogatstva. O kakvoj pažnji ili brizi za radničku klasu nije bilo ni govora, osim onoliko koliko je bilo najnužnije da bi mogla obavljati posao u tvornici.

Svaka inicijativa od strane radništva u cilju poboljšanja svoga položaja bila je najdrastičnijim merama ugušivana. Iskustvo nam pokazuje da je u tome često puta imala udela i Inspekcija rada, koja je mnogo puta osujetila radnike da postignu postavljene zahteve. Pored toga, sama organizacija Inspekcije rada onakva kakva je bila, nije mogla odgovoriti zadacima koje bi po pravilu morala vršiti, jer broj njenih inspektora nije odgovarao broju preduzeća i ustanova koje je trebalo kontrolisati.

Radnička klasa u novoj Jugoslaviji, u zajednici sa ostalim radnim masama, postala je osnovni nosilac narodne vlasti. Ona je svesna teških i odgovornih zadataka koji stoje pred njom, kako u pogledu zalaganja svojih snaga u obnovi i izgradnji zemlje i davanju radne inicijative, tako i u pogledu davanja svoje pune potpore našoj narodnoj vlasti. Naše radništvo će takođe pomoći i neposredno učestvovati u sprovođenju Zakona o inspekciji rada. Inspektori će biti birani od strane samih radnika, koji će moći neposredno zapaziti sve nedostatke na terenu i blagovremeno upozoriti narodne vlasti kako bi one te nepravilnosti mogle na vreme ispravljati. Tako, oslanjajući se na radništvo u samim fabrikama i radionicama, Inspekcija rada moći će stvarno da služi onome čemu je namenjena. Budući da je naše radništvo već pokazalo svoju veliku spremnost u otklanjanju raznih nedostataka, možemo biti sigurni da će ono i ovde opravdati nade koje se u njega polažu.

U postizanju svih krupnih uspeha koje je naša država već ostvarila za tako kratko vreme, radnička klasa je odigrala avangardnu ulogu.

Na nedavno održanom plenumu Centralnog odbora Jedinštenih sindikata date su nove smernice i primljene nove obaveze od strane Jedinštenih sindikata u radu na ispunjenju zadataka radničke klase u vezi sa postojećim i budućim privrednim planovima. Možemo смело tvrditi da će te obaveze biti časno ispunjene.

Naša narodna vlast mnogo je zainteresovana čuvanjem žive snage naših radnika, jer su oni najjača garancija da će se svi veliki planovi sprovesti u delo. Čuvanje žive snage naših radnika, stvaranje što boljih uslova njihovog rada — to će biti osnovna linija Inspekcije rada.

Ubedena da predloženi Zakon znači važnu dopunu našim dosad donesenim zakonima, koji obezbeđuju dostojan život radničkoj klasi, glasaču za ovaj Zakon. (Odobranje).

Pretsednik: Traži li još ko reč u načelnoj diskusiji? (Ne traži niko). Pošto više niko od narodnih poslanika ne traži reč, molim druga pretstavnika Ministarstva rada Milana Žugelja da izvoli dati svoje obrazloženje.

Vladin poverenik Milan Žugelj (NR Slovenija): Drugovi narodni poslanici, pored obrazloženja koje je Ministar rada FRNJ priložio predlogu Zakona o inspekciji rada, potrebno je da se u načelnoj diskusiji iznese još nekoliko značajnih momenta o važnosti i ulozi koju će novi Zakon o inspekciji rada odigrati u obnovi i izgradnji naše zemlje.

U predloženom Zakonu o inspekciji rada, kao prvo, predviđa se uska saradnja državnih inspektora rada sa sindikalnim organizacijama. Ta saradnja nije samo formalna, već se u zakonu predviđa i organizaciona saradnja i to naročito putem radničkih inspektora u preduzećima.

Ustanova radničkih inspektora je nova organizaciona forma saradnje između organa državne vlasti i sindikalnih organizacija. I ako još nemamo izrađen pravilnik o radu radničkih inspektora, ipak je u načelu već određena njihova prava uloga, a to proizlazi iz samog Zakona o inspekciji rada, koji predviđa da će radnički inspektori biti pomoćni organi državnih inspektora rada i da će sarađivati sa ovima u otklanjanju svih nedostataka na polju higijensko-tehničke zaštite pri radu, kao i nepravilnosti u primeni propisa o uređenju radnih odnosa. Centralnom odboru JSJ prepušteno je da, u sporazumu sa saveznim ministrom rada, propiše pravilnik o izboru i radu radničkih inspektora u okviru ovoga Zakona.

U vezi sa ustanovljavanjem radničkih inspektora, čl. 17 predloga Zakona o inspekciji rada, predviđa se ukidanje Zakona o radničkim poverenicima. Ustanova radničkih poverenika zajedno sa drugim propisima iz radnog prava stare Jugoslavije (radničke komore, berze rada, stare inspekcije rada, staro radničko osiguranje) konačno je preživela opravdanost svoga postojanja. Predratni propisi radnog prava, koji su, kao što je poznato, doneti tek na pritisak radničkih masa posle prvog svetskog rata, i to ne zato da bi se radnicima stvarno od strane države regulisala njihova prava, već samo zato da bi se posle „Obznane“ i Zakona o zaštiti države, kada je stvarno radnička klasa u Jugoslaviji stavljena izvan zakona, pred međunarodnom javnošću tadašnja i takva Jugoslavija prikazala kao napredna država. A šta je ustvari bilo? Tadašnji protivnarodni, a naročito protivradnički režimi onemogućili su radnike da se bore za svoja prava zabranom političkih i sindikalnih organizacija radnika, kao i hapšenjem njihovog rukovodstva i borbenih radnika. Da bi se na međunarodnoj pozornici prikrio taj udar protiv radničke klase Jugoslavije, objavljeno je

nekoliko zakona iz oblasti zaštite radnika, a njihovo izvršenje povereno izdajnicima radničkog pokreta kao što su Živko To-
pović i kompanija.

Ti izdajnici radničkog pokreta trebalo je da budu čuvari radničkih prava. Oni su se ugnjezdili u za njih osnovane radničke institucije (radničko osiguranje, radničke komore, berze rada i dr.), gde su se ne samo bogatili novcem sakupljenim od radnika, već su svojim radom otvoreno sabotirali svaki pokušaj radnika u borbi za njihova prava.

No i pored toga, radnička klasa nije klonula. Ona je i dalje nastavila sa svojim akcijama, organizujući se u ilegalnim organizacijama (Komunistička partija), kao i u legalnim sindikalnim i kulturnim organizacijama, koje su vlastodršci bili prepuštali svojim slugama socijal-patriotima. U toj teškoj borbi protiv trostrukog neprijatelja: države, kapitalista i izdajnika radničke klase, koji su držali u svojim rukama voćstvo tada dozvoljenih sindikata (URSS), ipak su uspevali da izvedu niz uspehli akcija, tarifnih štrajkova, za poboljšanje svoga života. Upravo je neverovatno, ali ipak tačno, da su radnici pored borbe za povišenje svojih nadnica morali često voditi ogorčenu borbu za ostvarenje i onih svojih prava koja su im bila predviđena zakonima, kao na primer borba za osmočasovni radni dan, za plaćeni prekovremeni rad itd.; a isto tako i o zaštiti prava radničkih poverenika. Trebalo je da radnički poverenik bude posrednik između radnika i poslodavaca, ali ustvari, tamo gde nije bilo jakih sindikalnih organizacija, on je morao biti ili pasivan ili raditi protiv interesa radnika. U protivnom, tj. ako se zalagao za prava radnika, on je redovno bivao otpuštan sa rada. Na taj način stvarno, gde nije bilo iza radničkog poverenika snažne sindikalne organizacije, institucija radničkih poverenika postojala je samo formalno.

Posle oslobođenja bila je namera da se novim Zakonom o radničkim poverenicima reorganizuje ustanova radničkih poverenika. Taj pokušaj nije doneo pozitivnih rezultata i to uglavnom zato što je u izmenjenom položaju radničke klase u našoj novoj državi morala biti izmenjena i uloga radničkih sindikata. Radnički sindikati, kao što je rečeno, direktno su ukopčani u obnovu i izgradnju naše zemlje, tako da je sada postala suvišna uloga radničkih poverenika kao posrednika između radnika i uprava preduzeća.

Sasvim je druga funkcija radničkih inspektora. Radnički inspektori treba da budu izabrani od strane radnika, a biće pomoćni organi inspektora rada u vršenju nadzora nad sprovođenjem propisa o higijenskim i tehničkim zaštitnim merama pri radu, kao i propisa o uređenju radnih odnosa. To znači da radnički inspektori neće biti nezavisna lica, koja nisu nikom odgovorna za svoj rad, kao što se to događalo sa starim rad-

ničkim poverenicima, već naprotiv, oni će biti dvostruko povezani i to sa sindikalnim organizacijama i sa državnom inspekcijom rada. Šta se tim postiže? Postiže se to da se ubuduće radnički sindikati neće morati da bore za sprovođenje radničkog zaštitnog zakonodavstva, jer će sami poslodavci biti obavezni da se o tome staraju, a o pravilnoj primeni sprovođenja tih propisa vršiće kontrolu država preko svojih inspektora rada i radničkih inspektora. To je sasvim opravdano i pravilno. U našoj novoj državi ne sme se dozvoliti da bilo ko neodgovorno krši postojeće zakonske propise, a najmanje one propise koji štite radnike i nameštenike. Ne smemo dozvoliti da se radnički sindikati iscrpe u borbi za zakonska prava radnika, kao što je to bilo ranije, već naprotiv, mi ćemo baš ovim Zakonom organizovati državnu kontrolu nad pravilnom primenom svih propisa o socijalnoj, higijenskoj i tehničkoj zaštiti radnika, a radnički sindikati preko radničkih inspektora najuže će sarađivati i pomagati državi u tome radu.

Zbog toga predlažem, drugovi narodni poslanici, da usvojite ovaj zakonski predlog ovako kako ga je predložio Ministar rada, jer smatram da je došlo vreme kad treba radnički inspektori ne samo da se staraju za pravilnu primenu Zakona o uređenju radničkih odnosa, već da intenzivno rade i na primeni higijensko-tehničkih mera. Mi znamo u kakvom su stanju naše tvornice. One su u lošem stanju bilo zbog toga što pre rata niko nije vodio računa o higijensko-tehničkim uređajima naših preduzeća, bilo zbog toga što su u ratu strahovito oštećene. Bilo bi nepravilno ako se ne bi pristupilo odmah rešenju ovog pitanja. Statistika našeg socijalnog osiguranja, iz koje se vidi procenat nesrećnih slučajeva pri radu, pokazuje da je veliki broj nesrećnih slučajeva prouzrokovan baš nedostatkom higijensko-tehničkih mera. Sve nam to nalaže da što pre pristupimo uklanjanju ovih nedostataka. Nadam se da ćemo novim zakonskim propisima popraviti stanje u našim tvornicama, a naročito u našim rudnicima, i da ćemo u najkraće vreme ove nedostatke otkloniti.

Претседник: Тражи ли још ко реч у дискусији у начелу о овом законском предлогу? Пошто нико не тражи реч, закључујем дискусију у начелу.

Прелазимо на гласање. Ко је у начелу за овај законски предлог, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Хвала. Има ли ко против? (Нико не гласа против). Објављујем да је овај законски предлог у начелу једногласно примљен.

Прелазимо на дискусију и гласање у појединостима. Скрећем пажњу народним посланицима да се у смислу чл. 38 Пословника Већа народа претрес законских предлога у појединостима врши по главама а гласање по члановима.

Због тога ћу пре сваке главе питати Веће да ли ко од народних посланика жели да учествује у дискусији о глави која је на реду. У току читања чланова дискусија неће бити могућа.

Пре него што пређемо на читање I главе, жели ли ко да говори о I глави? (Нико се не јавља за реч). Пошто се нико не јавља за реч, прелазимо на гласање о члановима ове главе и молим известиоца да чита члан по члан.

Известилац Божидар Масларић чита члан 1 са Владимир амандманом који гласи: „У другом реду овог члана брисати реч „најамном“.

Изјављујем као известилац Одбора да примам предложени амандман Владе.

Претседник: Ко је за прочитани члан 1 са амандманом Владе, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је чл. 1 са амандманом Владе једногласно примљен.

Известилац чита члан 2 према извештају Законодавног одбора.

Известилац: У члану 2 тач. 7 постоји Владин амандман да се реч „пословнот“ измени и да се стави реч „радног“, тако да ће овај став гласити: „Одобравање радног реда у предузећима; давање дозвола за прековремени рад; испитивање узрока периодичних прекида рада;“

Изјављујем да и овај амандман примам.

Претседник: Пошто је друг известилац примио овај амандман, стављам члан 2 са амандманом на гласање.

Јован Јегдић: У члану 1 изостављена је реч „најамном“. Мислим да и код члана 2 у тач. 1 треба изоставити реч „најамном“.

Известилац: Примам предложени амандман народног посланика Јегдића.

Претседник: Стављам члан 2 са амандманом Владе и са амандманом друга Јегдића на гласање. Ко је за овај члан, нека дигне руку. (Сви посланици дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је члан 2 примљен.

Прелазимо на II главу. Жели ли ко реч у претресу у појединостима о II глави? (Не јавља се нико). Не жели нико. Молим друга известиоца да прочита члан 3 главе II.

Известилац чита члан 3.

Претседник: Гласамо о члану 3. Ко је за овај члан, нека дигне руку. (Сви посланици дижу руку). Ко је против? (Нико). Објављујем да је члан 3 примљен.

Известилац чита члан 4.

Претседник: Ко је за члан 4, нека дигне руку. (Сви посланици дижу руку). Ко је против? (Нико). Објављујем да је члан 4 примљен.

(За овим је Веће народа, гласајући дизањем руку о сваком прочитаном члану ове главе, једногласно усвојило чланове 4, 5 и 6, према предлогу и извештају Законодавног одбора).

На реду је глава III. Жели ли ко реч о глави III? (Нико). Не јавља се нико за реч. Прелазимо на читање и гласање.

Известилац чита члан 7.

Претседник: Ко је за члан 7, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је против? (Нико). Члан 7 је примљен.

(За овим је Веће народа, гласајући дизањем руку о сваком прочитаном члану ове главе, једногласно усвојило чланове 8, 9, 10, 11 и 12, према предлогу и извештају Законодавног одбора).

Претседник: Прелазимо на дискусију у појединостима о IV глави. Жели ли ко реч о овој глави? (Нико). Пошто се нико не јавља за реч, молим известиоца да чита даље.

Известилац чита наслов IV главе и члан 13.

Претседник: Ко је за члан 13, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је члан 13 примљен.

(За овим је Веће народа, гласајући дизањем руку о сваком прочитаном члану ове главе, једногласно усвојило чланове 14, 15, 16 и 17, према предлогу и извештају Законодавног одбора).

Претседник: Тиме је предлог Закона о инспекцији рада изгласан у појединостима.

Прелазимо на гласање у целини. Молим друга секретара да изврши прозивку. Гласаће се са за и против.

Секретар Нинко Петровић прозива посланике да гласају.

Гласали су за: Абдураим Мустафа, Агуши Куртеш, Андрејев Бане, Апостолски Михаило, Бабић Анто, Бабић Љубо, Бабовић Спасенија, Бајалски Ристо, Барбарић Божо, Бевк Франце, Берус Анка, Благојевић д-р Обрен, Борић Фрањо, Братић д-р Душан, Брашњаров Панко, Бркић Хасан, Васиљевић Душан, Вицковић Михаило, Влајковић д-р Милорад, Вујасиновић Тодор, Вујачић Марко, Вукосављевић Сретен, Гаврилски д-р Гјорги, Галијашевић Бећир, Гарчевић Гојко, Голубовић Маринко, Голубовић Радоња, Гошњак Иван, Грбић

Михаило, Грегорић д-р Павле, Димитријевић Спасоје, Добрашиновић Милоје, Долиншек Тоне, Дугоњић Рато, Ђаковић Спасоје, Ђуричин Миливој, Жумер Срећко, Затрић Саит, Зоговић Радован, Ивовић Душан, Илић С. Драгољуб, Илић Павле, Имамовић Фадил, Јаковљевић д-р Стеван, Јегдић Јован, Јерас Јосип, Кардељ Пепца, Кериме Муча, Комненић Петар, Котник Бено, Коџбек Едвард, Кризман д-р Хинко, Кршул Мате, Лауташ Трајан, Лиси Сали, Лубеј Франце, Луначек д-р Павел, Маглајлић Шефкет, Манојловић Радмила, Марковски Венко, Мартиновски Никола, Марушић д-р Драго, Масларић Божидар, Маснић Петар, Миланковић Иван, Миливојевић Јоза, Митровић Божо, Митровић Митра, Млакар Алојзиј, Момчиловић Љуба, Мугоша Андрија, Нађ Гаврило, Несторов д-р Димитар, Николић Зора, Новак Иван, Ношпал Тоде, Олах Шандор, Павић Нико, Павловић Косан, Пејновић Ката, Перовић Пуниша, Петровић Мато, Петровић Никола, Петровић Нинко, Пешев Никола Панчев, Поглајен Франц, Попивода Крсто, Поповић Душан, Поповић С. Милан, Поповић д-р Милош, Поповић Радован, Радовић Вуко, Ребац Хасан, Реца Зекирија, Рјман Душан, Рус Јосип, Савић Кирило, Саили Драгутин, Салтаџан Дон Анте, Скерлић Велимир, Смиљанић Милан, Сној Франц, Спиров д-р Борис, Станковић д-р Синиша, Стојановић Александар, Сулејмановски Нафи, Сучић Флоријан, Тодоровић Радомир, Томић Алекса, Ћетковић Јован, Ћишић Хусеин, Ћурчић Живојин, Фрол Фране, Хафнер Тоне, Хоџа Мустафа, Хоџић Цеко, Хрчевић д-р Јосип, Цајнкар д-р Станко, Царевић Милош, Царић д-р Војин, Целески Лазар, Чаловска Љиљана, Чиковић Томо, Чолаковић Родољуб, Чубриловић д-р Бранко, Цанкић Хасан, Шентјурц Лидија, Шећерагић Мурад, Шоти Пал.

Отсутни: Амброжич Ладо, Аугустинчић Антун, Ацева Вера, Бакић Митар, Беблер д-р Алеш, Бојновић Ђурађ, Бурсаћ Милан, Варга Иштван, Видмар Тоне, Врбовски Павел, Гаш Аљаш, Ђилас Милован, Жижич Живко, Жупанчич Ото, Јадрешин Богде, Јуринчић Нико, Кавич Стане, Капетановић Хајро, Крајачић Иван, Куленовић Скендер, Малинска Веселинка, Милошевић Мира, Миљовски Кирил, Мићуновић Вељко, Мојсов Лазар, Мухтари Осман, Назор Владимир, Наумовски Наум, Ненезић Радојица, Орешчанин Богдан, Оровић Саво, Папич Радован, Плепелић Стјепан, Продановић М. Јаша, Радосављевић Добривоје, Сејфула Кемал, Смодлака д-р Јосип, Сулејмани Хивзи, Темелковски Борко, Турковић Иван, Филиповић Крсто, Хамовић Раде, Херљевић Фрањо, Шукрија Али.

Претседник: Објављујем резултат гласања. Присутно је 129 народних посланика и сви су гласали за. Према томе, објављујем да је предлог Закона о инспекцији рада примљен

у Већу народа и да ће бити упућен Савезном већу на решавање. Објављујем кратку паузу, после које ћемо прећи на другу тачку дневног реда: претрес предлога Закона о меници.

(После паузе)

Претседник: Настављамо рад. Пре прелаза на другу тачку дневног реда, обавештавам Веће да је Министар правосуђа ФНРЈ својим писмом овластио Николу Срзентића да даје потребна обавештења приликом претреса овог законског предлога и да је поднео амандмане уз чланове 15, 82 и 98 овог законског предлога.

Прелазимо на претрес предлога Закона о меници. Молим друга известиоца Законодавног одбора д-р Душана Братића да поднесе извештај Законодавног одбора.

Известилац д-р Душан Братић: Другови народни посланици, Законодавни одбор на својој седници од 23 новембра узео је у претрес предлог Закона о меници и резултат рада Законодавног одбора добили сте писмено у форми извештаја и ја га не желим понављати. (Видети извештај на крају књиге). Осим тога Министарство правосуђа ФНРЈ поднело је и исцрпно образложење овог законског предлога, и као што је у том образложењу наглашено, овај је законски предлог израђен на основу женевских конвенција о Унифицираном меничном закону од 1930 године, а при томе су узети у обзир прописи Меничног закона од 29 новембра 1928 године који је био израђен на основи Хашког униформног реглмана о меници од 1912 године.

Укратко ћу изнети историјат Хашког реглмана и женевских конвенција.

У другој половини XIX века међународна размена добара почела је добијати све веће димензије, а у ту размену постепено се укључивао све већи број држава са разним валутама и разним кредитним системима.

Развој сувоземног и поморског саобраћаја развио се у неслућеним размерама и омогућио је огроман развој међународних трговачких односа и промета, а то је изазвало врло велика потраживања и дуговања између разних држава у износима од стотине милијарди динара. Није било могуће имати толико готовог новца колико је било потребно за међусобна плаћања по међународним трговачким условима.

Такви међународни трговачки односи и послови с једне стране, а сигурност кредита с друге стране, наметали су потребу стварања једног међународног инструмента плаћања изван готовог новца, који даје потпуну сигурност, а то је меница. Али први услов ефикасног функционисања таквог

инструмента био је да се једним међународним споразумом утврди један униформни реглман по коме ће све државе које приступе том споразуму израдити менични закон за своју земљу тако, да меница добије општи међународни карактер ма у којој држави она постала.

Већ почев од 1876 године правнички капацитети свих земаља, даље, привредни стручњаци и претставници научних организација почели су одржавати најпре претходне састанке, а после тога и званичне конференције на којима је ово питање расправљано. Претресана су разна правила, редиговани пројекти закона и прављене разне комбинације све до 1912 године, када се на позив холандске владе састао у Хагу међународни конгрес који је израдио и прихватио Хашки реглман о меничном праву, а коме су приступиле 33 државе.

На основу тих реглмана донет је и Менични закон у бившој Југославији од 29 новембра 1928 године.

У јуну месецу 1930 године састала се у Женеви међународна конференција са задатком да на основу искустава стечених применом и спровођењем у живот Хашког реглмана донесе унифицирани менични закон. На тој конференцији примљена је Конвенција о Унифицираном меничном закону као и текст тога закона, надаље Конвенција о решавању извесних сукоба меничних закона и Конвенција о меничним таксама. Бивша Југославија приступила је тим конвенцијама 1934 године. Напомињем да те конвенције између осталог предвиђају да их свака држава може отказати са извесним отказним роком, а да може исто тако подносити амандмане за измену и допуну појединих одредаба Унифицираног меничног закона по напред утврђеној процедури. Свака држава уговорница обавезана је по тим конвенцијама да на свом подручју озакони само одредбе о тражираној меници из Унифицираног закона, а одредбе о сопственој меници да пропише својим законима, уносећи у њих само извесне одредбе из Унифицираног закона о сопственој меници, а које су у горе наведеним конвенцијама прописане; све према пословним и прометним потребама сваке земље. Те конвенције дозвољавају државама уговорницама извесне резерве, тј. да нека питања из материје меничног права регулишу својим законодавством према специфичним приликама у својој земљи, а то су следећа питања: поступак при подизању протеста, амортизација менице, тужба због неоправданог богаћења на основу меничних послова, прописи о прекидању застарелости, о праву залог и праву придржаја, о почеку за меничног гаранта против кога се врши регрес, о висини каматне стопе и провизије, о издавању и наплати менице која гласи на новац који није у оптицају на националном подручју.

С обзиром на развој наше земље, њена ће трговина и привреда сваким даном у све већој мери постојати међународна, стога и ми треба да тежимо што већем усклађивању нашег меничног права са иностраним. Мислим да смо то овим Законом и постигли.

При изради овог законског предлога резерве које сам горе поменуо коришћене су где год су то налагали интереси наше привреде и нашег данашњег уређења, али ипак тако да се отступање од резултата постигнутих на пољу изједначења међународног права свело на најмању меру, а при том су узети у обзир прописи Меничног закона из 1928 године. То су прописи главе XI о протестима, главе XII о застарелости, главе XIII о неоправданом богаћењу, главе XIV о праву залогe и придржаја, главе XV о амортизацији менице, али они не мењају ништа ни у погледу форме ни циркулације као ни у погледу права и обавеза које проистичу из менице.

Прописи чл. 97, 98, 99 главе XVI о сукобу закона допуњују досадашње прописе, отклањају нејасности у примени и тумачењу. Део трећи овог законског предлога — Прелазне и завршне одредбе — нове су и диктоване су променама које су од ослобођења настале било у нашем законодавству било у нашој економици.

Код израде овог законског предлога настојали смо да он и стилски и редакцијски буде што више у духу нашег језика, али нисмо могли избећи да употребимо неке термине који су међународни, тј. примљени и у текстовима закона осталих држава уговорница које су приступиле Женевским конвенцијама. То су нарочити изрази трасат, трасант, акцептант, индосамент, индосант, ремитент, авал, интервиенијент, алонж, куртажа, а сигурни смо да овакви термини неће изазвати никакве нејасноће или двојбе у нашем пословном свету, нити бити сметња циркулацији менице.

Објашњења појединих законских одредаба даћу, према потреби, у току претреса у појединостима.

Законодавни одбор моли Веће народа да овај законски предлог прими онако како је у усвојен у Законодавном одбору, а нарочито да се ништа не мења у погледу садржаја. (Аплауз).

Претседник: Чули сте извештај известиоца Законодавног одбора. Отварам начелну дискусију о овоме законском предлогу. Ко жели да учествује у дискусији, нека се јави за реч. (Нико се не јавља). Не јавља се нико за реч. Прелазимо на гласање у начелу. Ко је у начелу за овај законски предлог, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је против? Нико није против. Објављујем да је овај предлог Закона о меници у начелу примљен.

Прелазимо на дискусију и гласање у појединостима. Молим другове народне посланике који желе да учествују у дискусији о I глави да се јаве за реч. Реч има д-р Војин Царић.

Д-р Војин Царић (НР Србија): Другови народни посланици, у другом ставу члана 1 предлога Закона о меници стоји: „безусловни упут да се плати одређена свота новца”, што није довољно, јер се према науци, пракси и становишту самог предлагача Закона о меници, нарочито израженом у 3 алинеји чл. 40 *in fine* овде мисли на новац који је у течају Федеративне Народне Републике Југославије, а зна се из образложења да је предлог Закона о меници израђен према женевском једнообразном Закону о меници, према коме је добра и она трасирана меница у којој је одређена свота страног новца.

Из 3 алинеје чл. 3 јасно се види да је тако (одредба ефективне исплате у страном новцу).

Друга примедба се односи на чл. 9, који гласи овако: „Трасант одговара да ће меница бити акцептирана и исплаћена.

Он се може ослободити одговорности за акцепт;“

Значи да се одговорности за неисплату не може нико ослободити. Зато се и чини сувишним додатак да се свака одредба којом би се ослобођавало одговорности за исплату сматра као да није ни написана.

Хтео сам да учиним ове две примедбе, сматрајући да би можда било важно чути шта ће о томе да кажу они који су радили на томе пројекту.

Претседник: Тражи ли још ко реч о овој глави? (Нико се не јавља за реч). Не тражи нико. Реч има известилац д-р Душан Братић.

Известилац д-р Душан Братић: Ја сам у уводној речи нагласио да се у главама од I до X тачно спроводи Унифицирани менични закон и према томе ако бисмо ма шта томе додали или од тога одузели постојала би опасност да бисмо дошли у сукоб са тим Унифицираним меничним законом. Према томе, све ове одредбе које се налазе у меничним законима, који су били на снази у бившој Југославији, а исто тако и у Меничном закону од 1928 године, нарочито понављам то у погледу глава од I до X, треба примити без промене у садржају због тога што оне којенцидирају са прописима Унифицираног меничног закона по Женевској конвенцији којој и ми припадамо по једној међународној обавези.

Претседник: Жели ли још ко реч? (Нико се не јавља за реч). Мислим да можемо прећи на читање и гласање у по-

јединоштима. Ако овом приликом не буде примљен одборски извештај, онда ће се гласати о предлогу који је учинио друг Царић. Молим друга известиоца да чита члан 1.

Известилац чита члан 1, према предлогу и извештају Одбора.

Претседник: Ко је за члан 1, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је против? (Нико). Нико није против. Објављујем да је члан 1 примљен.

Известилац чита члан 2, према предлогу и извештају Одбора.

(За овим је Веће народа, гласајући дизањем руку о сваком прочитаном члану ове главе, једногласно усвојило чланове 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 и 9 према предлогу и извештају Законодавног одбора).

Претседник: Прелазимо на II главу — Индосамент. Тражи ли ко реч о II глави? (Нико не тражи реч). Онда прелазимо на читање и гласање о члановима ове главе.

Известилац чита наслов главе II и члан 10.

Претседник: Ко је за наслов главе II и члан 10, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да су наслов главе II и члан 10 једногласно примљени.

(За овим је Веће народа, гласајући дизањем руку о сваком прочитаном члану ове главе, једногласно усвојило чланове од 11 до 14 закључно, према предлогу и извештају Одбора).

Известилац: Код члана 15 у другом реду другог става постоји амандман Министра правосуђа да се речи „на њу“ бришу.

Претседник: Ко је за члан 15 са амандманом нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Према томе члан 15 је примљен са амандманом Министра правосуђа.

(За овим је Веће народа, гласајући дизањем руку о сваком прочитаном члану ове главе, једногласно усвојило чланове од 16 до 19 закључно, према предлогу и извештају Законодавног одбора).

Претседник: Прелазимо на III главу Акцептирање. Ко жели да говори о глави III? (Нико). Пошто нико не тражи реч, прелазимо на читање и гласање о члановима ове главе.

Известилац чита наслов главе III и члан 20.

Претседник: Ко је за наслов главе III и члан 20, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нико).

Објављујем да су наслов главе III и члан 20 једногласно примљени.

(За овим је Веће народа, гласајући дизањем руку о сваком прочитаном члану ове главе, једногласно усвојило чланове од 21 до 28 закључно, према предлогу и извештају Законодавног одбора).

Претседник: Прелазимо на IV главу — Авал. Жели ли ко да говори о овој глави? (Нико). Пошто нико не тражи реч, прелазимо на читање и гласање о члановима ове главе. Гласаће се о сваком члану појединачно.

Известилац чита наслов IV главе и члан 29.

Претседник: Ко је за наслов IV главе и члан 29, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нико). Објављујем да су наслов главе IV и члан 29 једногласно примљени.

(За овим је Веће народа, гласајући дизањем руку о сваком прочитаном члану ове главе, једногласно усвојило чланове 30 и 31, према предлогу и извештају Законодавног одбора).

Претседник: Прелазимо на главу V — Доспелост. Тражи ли ко реч о овој глави? (Нико). Пошто нико не тражи реч, прелазимо на читање и гласање о члановима ове главе.

Известилац чита наслов главе V и члан 32.

Претседник: Ко је за наслов главе V и члан 32 нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нико). Објављујем да су наслов главе V и члан 32 једногласно примљени.

(За овим је Веће народа, гласајући дизањем руку о сваком прочитаном члану ове главе, једногласно усвојило чланове од 33 до 36 закључно, према предлогу и извештају Законодавног одбора).

Претседник: Прелазимо на главу VI — Плаћање. Жели ли ко да говори о овој глави? (Нико). Пошто нико не тражи реч, прелазимо на читање и гласање о члановима ове главе.

Известилац чита наслов главе VI и члан 37.

Претседник: Ко је за наслов главе VI и члан 37, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нико). Објављујем да су наслов главе VI и члан 37 једногласно примљени.

(За овим је Веће народа, гласајући дизањем руку о сваком прочитаном члану ове главе, једногласно усвојило чланове 38 до 41 закључно, према предлогу и извештају Законодавног одбора).

Претседник: Прелазимо на главу VII — Регрес избог неакцептирања и због неисплате. Тражи ли ко реч о овој глави? (Нико). Пошто нико не тражи реч, прелазимо на читање и гласање о члановима ове главе.

Известилац чита наслов главе VII и члан 42.

Претседник: Ко је за наслов главе VII и члан 42, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нико). Објављујем да су наслов главе VII и члан 42 једногласно примљени.

(За овим је Веће народа, гласајући дизањем руку о сваком прочитаном члану ове главе, једногласно усвојило чланове о 43 до 53 закључно, према предлогу и извештају Законодавног одбора).

Претседник: Прелазимо на главу VIII — Интервенција. Жели ли ко реч о овој глави? (Нико). Пошто се нико није јавио за реч, прелазимо на читање и гласање о сваком члану ове главе.

Известилац д-р Душан Братић чита наслов VIII главе и члан 54.

Претседник: Ко је за члан 54, нека дигне руку. (Сви). Има ли ко против? (Нема). Нико није против. Члан 54 је једногласно примљен.

(За овим је Веће, гласајући дизањем руку о сваком прочитаном члану, једногласно усвојило све чланове од 55 до 62 закључно, према предлогу и извештају Одбора).

Претседник: Прелазимо на главу IX. Жели ли ко да говори поводом ове главе? (Нико се не јавља за реч). Пошто се нико не јавља за реч, прелазимо на читање и гласање о сваком члану ове главе.

Известилац чита наслов главе IX и члан 63

Претседник: Ко је за члан 63 и наслов главе, нека дигне руку. (Сви). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је члан 63 једногласно примљен.

(За овим је Веће, гласајући дизањем руку о сваком прочитаном члану, једногласно усвојило чланове од 64 до закључно 67, према предлогу и извештају Одбора).

Претседник: Прелазимо на главу X. Жели ли ко да говори о овој глави? (Нико). Пошто се нико не јавља за реч, прелазимо на читање и гласање о члановима ове главе.

Известилац чита наслов главе X и члан 68.

Претседник: Ко је за члан 68, нека дигне руку. (Сви). Ко је против? (Нико). Објављујем да је члан 68 једногласно примљен са насловом главе.

Прелазимо на главу XI. Жели ли ко да говори поводом ове главе? (Не јавља се нико). Прелазимо на читање и гласање.

Известилац чита наслов главе XI и члан 69.

Претседник: Ко је за члан 69 и наслов главе XI, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је против? (Нико). Пошто нико није против, објављујем да је члан 69 једногласно примљен.

(За овим је Веће, гласајући дизањем руку о сваком члану ове главе, једногласно усвојило све чланове од 70 до 77 закључно, према предлогу и извештају Одбора).

Претседник: Прелазимо на XII главу. Жели ли ко реч? (Нико). Пошто нико не жели да говори, прелазимо на читање и гласање.

Известилац чита наслов главе XII и члан 78.

Претседник: Ко је за члан 78, нека дигне руку. (Сви). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да су наслов главе XII и члан 78 једногласно примљени.

(Веће је затим, гласајући дизањем руку о сваком прочитаном члану, једногласно усвојило чланове од 79 до 81 закључно, према предлогу и извештају Одбора).

Претседник: Изволите чути члан 82.

Известилац д-р Душан Братић: На предлог Министра правосуђа у члану 82 треба у првој и другој реченици става првог избрисати речи „законског“ и „законски“. Осим тога да се на крају става првог иза речи „тужбе“ брише тачка и додају речи „или тужбе која би се имала подићи“, тако да овај члан сада гласи:

„Ако парнично неспособно лице, ма у ком тренутку у току последња три месеца рока застарелости, нема заступника, онда се застарелост која против њега тече, не може завршити пре протеча три месеца, од тренутка када је то лице постало парнично способно или је добило заступника. То исто важи и за случај да заступник изгуби парничну способност или да између њега и парнично неспособног лица постоји сукоб интереса у погледу подигнуте тужбе или тужбе која би се имала подићи.

Застарелост једног меничног потраживања које чини део неке заоставштине или које пада на терет какве заоставштине, не може се завршити пре протеча шест месеци после смрти покојникове“.

Претседник: Ко је за овај члан са амандманом Министра правосуђа, нека дигне руку. (Сви посланици дижу руку).

Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је члан 82 примљен са амандманом.

(За овим је Веће народа, гласајући дизањем руку, усвојило једногласно и без измене чланове 83 и 84).

Претседник: Прелазимо на главу XIII — Неоправдано богаћење. Тражи ли ко реч о овој глави? (Не тражи нико). Пошто нико не тражи реч, прелазимо на читање чланова и гласање о њима.

Известилац чита наслов главе XIII и члан 85.

Претседник: Ко је за овај члан, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је члан 85 примљен.

Прелазимо на главу XIV — Право залога и придржаја. Тражи ли ко реч о овој глави? (Не тражи нико). Пошто нико не тражи реч, прелазимо на читање и гласање.

Известилац чита наслов главе XIV и члан 86.

Претседник: Ко је за члан 86, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Члан 86 је примљен.

(За овим је Веће народа, гласајући дизањем руку, усвојило једногласно и без измене чланове 87, 88 и 89 према предлогу и извештају Законодавног одбора).

Претседник: Прелазимо на главу XV — Амортизација менице. Тражи ли ко реч о овој глави? (Не тражи нико). Пошто нико не тражи реч, приступамо читању и гласању.

Известилац чита наслов главе XV и члан 90.

Претседник: Ко је за члан 90, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Члан 90 је примљен.

(За овим је Веће народа, гласајући дизањем руку, усвојило једногласно и без измене чланове 91, 92 и 93, према предлогу и извештају Законодавног одбора).

Претседник: На реду је глава XVI — Сукоби закона. Тражи ли ко реч о овој глави? (Нико). Пошто нико не тражи реч, прелазимо на читање и гласање.

Известилац чита наслов главе XVI и члан 94.

Претседник: Ко је за прочитани члан, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нико). Објављујем да је члан 94 једногласно примљен.

(За овим је Веће народа, гласајући дизањем руку, примило једногласно све прочитане чланове од 95 до 97 закључно, према предлогу и извештају Одбора).

Известилац: Код члана 98 има амандман Министра правосуђа који долази као нови став овог члана, а који гласи:

„Исто тако закон места издања исправе одређује да ли ималац менице стиче тражбину која је дала повода издању исправе“.

Претседник: Ко је за овај члан са прочитаним амандманом Министра правосуђа, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нико). Објављујем да је члан 98 са амандманом Министра правосуђа једногласно примљен.

(За овим је Веће народа, гласајући дизањем руку, примило једногласно чланове 99 и 100, према предлогу и извештају Одбора).

Претседник: Глава XVIII — Општа наређења. Тражи ли ко реч о овој глави? (Нико не тражи реч). Пошто нико не тражи реч, прелазимо на читање и гласање.

Известилац чита наслов главе XVII и члан 101.

Претседник: Ко је за прочитани члан, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нико). Објављујем да је члан 101 примљен.

(За овим је Веће народа, гласајући дизањем руку, примило једногласно све прочитане чланове ове главе од члана 102 до 106 закључно, према предлогу и извештају Одбора).

Претседник: Прелазимо на II део — Сопствена меница. Тражи ли ко реч? (Нико). Пошто нико не тражи реч, прелазимо на читање и гласање.

Известилац чита наслов и члан 107.

Претседник: Ко је за прочитани наслов и члан 107, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нико). Објављујем да је члан 107 једногласно примљен.

(За овим је Веће народа, гласајући дизањем руку, примило једногласно све прочитане чланове од 108 до 110 закључно, према предлогу и извештају Одбора).

Претседник: Сад прелазимо на III део — Прелазне и завршне одредбе. Тражи ли ко реч? (Не тражи нико). Прелазимо на читање и гласање овога дела.

Известилац чита III део и члан 111.

Претседник: Ко је за овај члан, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је члан 111 примљен.

(За овим је Веће народа, гласајући дизањем руку о сваком прочитаном члану ове главе, једногласно примило све чланове према предлогу и извештају Одбора од 112 до 115 закључно).

Претседник: Тиме је Закон о меници у појединостима

изгласан. Прелазимо на гласање у целини. Молим друга секретара да изврши прозивку. Гласаће се за и против.

Секретар Нинко Петровић прозива посланике да гласају.

Гласали су за: Абдураим Мустафа, Агуши Куртеш, Андрејев Бане, Апостолски Михаило, Бабић Анто, Бабић Љубо, Бабовић Спасенија, Бајалски Ристо, Барбарић Божо, Бевк Франце, Берус Анка, Благојевић д-р Обрен, Борић Фрањо, Братић д-р Душан, Брашнарлов Панко, Бркић Хасан, Васиљевић Душан, Вицковић Михаило, Влајковић д-р Милорад, Вујасиновић Тодор, Вујачић Марко, Вукосављевић Сретен, Гаврилски д-р Гјорги, Галијашевић Бећир, Гаш Аљуш, Голубовић Маринко, Голубовић Радоња, Гошњак Иван, Грбић Михаило, Грегорић д-р Павле, Димитријевић Спасоје, Добрашиновић Милоје, Долиншек Тоне, Дугоњић Рато, Ђакловић Спасоје, Ђуричин Миливој, Жумер Срећко, Затрић Саид, Зоговић Радован, Ивовић Душан, Илић С. Драгољуб, Илић Павле, Имамовић Фадил, Јегдић Јован, Јерас Јосип, Кардељ Пепца, Кериме Муча, Котник Бено, Коцбек Едвард, Кризман д-р Хинко, Кршул Мате, Лаутах Трајан, Лиси Сали, Лубеј Франце, Луначек д-р Павел, Маглајић Шефкет, Манојловић Радмила, Марковски Венко, Мартиновски Никола, Марушич д-р Драго, Масларић Божидар, Маснић Петар, Миливојевић Јоза, Митровић Божо, Митровић Митра, Млакар Алојзиј, Момчиловић Љуба, Нађ Гаврило, Несторов д-р Димитар, Николић Зора, Новак Ива, Ношпал Тоде, Олах Шандор, Павић Нико, Павловић Косан, Пејновић Ката, Перовић Пуниша, Петровић Мато, Петровић Никола, Петровић Нинко, Пешев Никола Панчев, Поглајен Франц, Попивоца Крсто, Поповић Душан, Поповић С. Милан, Поповић Радован, Радовић Вуко, Радосављевић Добривоје, Ребац Хасан, Реца Зекерија, Ркман Душан, Рус Јосип, Саили Драгутин, Салацан Дон Анте, Скерлић Велимир, Смиљанић Милан, Сној Франц, Спиров д-р Борис, Станковић д-р Синиша, Стојановић Александар, Сучић Флоријан, Томић Алекса, Ћетковић Јован, Ћишић Хусеин, Ћурчић Живојин, Фрол Фране, Хафнер Тоне, Хоџа Мустафа, Хоџић Џеко, Хрнчевић д-р Јосип, Цајнкар д-р Станко, Царевић Милош, Царић д-р Војин, Целески Лазар, Чаловска Љиљана, Чиковић Томо, Чолаковић Родољуб, Чубриловић д-р Бранко, Џанкић Хасан, Шентјурц Лидија, Шећерагић Мурад, Шоти Пал, Шуштершич Тоне.

Отсутни: Амброжич Ладо, Аугустинчић Антун, Ацева Вера, Бакић Митар, Беблер д-р Алеш, Бојновић Ђураћ, Бурсаћ Милан, Варга Иштван, Видмар Тоне, Врбовски Павел, Гарчевић Гојко, Ђилас Милован, Жижић Живко, Жупанчић Отон, Јадрешин Богде, Јаковљевић д-р Стеван, Јуриччић Нико, Кавчић Стане, Капетановић Хајро, Комненић Петар, Крајачић Иван, Куленовић Скендер, Малинска Веселинка.

Миланковић Иван, Милошевић Мира, Миљовски Кирил, Ми-
ћуновић Вељко, Мојсов Лазар, Мугоша Андрија, Мухтари
Осман, Назор Владимир, Наумовски Наум, Ненезић Радоји-
ца, Орешчанин Богдан, Оровић Саво, Папић Радован, Пле-
пелић Стјепан, Поповић д-р Милош, Продановић М. Јаша,
Савић Кирило, Сејфула Кемал, Смодлака д-р Јосип, Сулеј-
мани Хивзи, Сулејмановски Нафи, Темелковски Борко, Тодо-
ровић Радомир, Турковић Иван, Филиповић Крсто, Хамовић
Раде, Херљевић Фрањо, Шукриа Али.

Претседник: Присутна су 123 посланика и сви су гла-
сали за. Тиме је Закон о меници у целини изгласан у Већу
народа и биће достављен Савезном већу на решавање у
смислу Устава и Пословника Већа народа.

Са одобрењем Већа закључујем данашњу седницу, а
идућу заказујем за сутра у 16 часова са дневним редом: на-
ставак утврђеног дневног реда.

Седница је закључена у 19,20 часова.

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Трећа седница

(4 децембра 1946)

Почетак рада у 16,15 часова.

При уласку у дворану чланове Савезне владе, председника Савезног већа Владимира Симића и чланове претседништва Савезног већа народни посланици бурно поздрављају.

Претседавао претседник **Владимир Симић**.

Претседник: Отварам трећи редовни састанак II редовног заседања Савезног већа Народне скупштине ФНРЈ.

Записник данашње седнице водиће секретар Стеван Јовичић. Изволите саслушати записник прошле седнице.

Секретар Стеван Јовичић (срез Иришки) чита записник другог редовног састанка.

Претседник: Има ли примедба на прочитани записник? (Нема). Пошто примедба нема, објављујем да се записник оверава.

Извештавам Савезно веће да је Веће народа, у смислу чл. 63 Устава, доставило Савезном већу на решавање предлог закона о инспекцији рада и предлог Закона о меници, онако како су усвојени у Већу народа.

Част ми је извести Савезно веће да сам у заједници са Претседником Већа народа прегледао текстове оба ова закона и установио да су текстови који су примљени у Већу народа идентични са текстовима који су примљени у Савезном већу. И, према уобичајеној пракси, питам Савезно веће да ли овај извештај свога претседништва о идентичности предлога Закона о инспекцији рада и предлога Закона о меници, прихвата? (Једногласан одзив: прихвата). Има ли ко против? (Нема). Према томе објављујем да је Народна скупштина ФНРЈ оба ова закона коначно прихватила и они ће, у смислу Устава и нашег Пословника, бити упућени Президијуму Народне скупштине ФНРЈ ради обнародовања.

Саопштавам Савезном већу молбе за отсуства народних посланика:

Иван Стефановић моли месец дана боловања, према приложеном лекарском уверењу; Борис Алексовски моли 7 дана

отсуства због хитних и неодложних послова; Мато Марко-тић моли 10 дана отсуства због хитних и неодложних послова; Никола Минчев моли 15 дана боловања, према приложеном лекарском уверењу; Томо Међо моли 3 дана отсуства ради хитних и неодложних службених послова; Мустафа Акиф Леши моли 10 дана боловања, према приложеном лекарском уверењу.

Предлажем Савезном већу да се народним посланицима који су тражили отсуство дуже од три дана одобри по 3 дана, а народним посланицима који су тражили боловање према лекарском уверењу да се одобри онако како се у лекарском уверењу предлаже. Прима ли Веће овај предлог? (Прима). Према томе, отсуства и боловања одобрена су онако како сам малопре предложио.

Саопштавам да је Савезном већу поднет извештај број молби и жалби које ће бити упућене Одбору за молбе и жалбе на решавање у смислу Пословника.

Прелазимо на дневни ред: претрес предлога Закона о народној милицији. Известилац Законодавног одбора по овом законском предлогу је народни посланик Сулејман Филиповић. Молим народног посланика Филиповића да саопшти извештај Законодавног одбора и образложење.

Izvestilac Sulejman Filipović (Srez građanički NRBH) čita izveštaj Zakonodavnog odbora. (Videti na kraju knjige).

Visoki dome, pred vama se nalazi na pretresu Zakon o narodnoj miliciji. Dozvolite mi da u kratkim potezima obrazložim taj zakonski predlog zajedno sa obrazloženjem Ministra unutrašnjih poslova i sa izmjenama i dopunama koje predlaže Zakonodavni odbor ovoga doma.

Narodna milicija, ta naša mlada sigurnosna ustanova, nikla je u narodno-oslobodilačkoj borbi zajedno sa narodnim odborima kao organima narodne vlasti. Nikla u narodu i služeći narodu u borbi protivu okupatora i domaćih kvislinga, dobila je i svoje narodno ime i prošla je kroz nekoliko faza. Prije svega treba znati da se je aparat stare Jugoslavije stavio u službu neprijatelju. Narod je morao sam sebi obezbijediti red i sigurnost u pozadini fronta. Taj zadatak vršili su u početku dijelovi partizanskih odreda, koji su se mogli izdvojiti, ili dobrovoljno prijavljeni pojedinci koji su bili onespособljeni za dalju borbu na frontu. Povećanjem oslobođene teritorije povećala se i potreba za formacijama čiji je zadatak bio zavođenje i održavanje reda i zaštite javnog poretka od unutrašnjeg neprijatelja, čuvanje opštenarodne i privatne imovine, osiguranje lične bezbjednosti građana itd.

Oslobodenjem cijele zemlje ti se zadaci nijesu izmijenili, ali valjalo je preći na objedinjavanje svih u narodu poniklih

formacija, kao i na ustaljene oblike i organizaciju koja će imati pravne forme i koja će imati, s jedne strane, sve elemente i pravu podlogu za ukazivanje pomoći državnim organima radi obezbjeđenja pravnog poretka, a s druge strane, stvoriti sposoban kadar koji će moći da sve te zadatke izvršava. U izgrađivanju i učvršćivanju narodne vlasti ovaj zakonski projekt rješava i to pitanje, što je ustvari još jedan pozitivan korak dalje.

Karakteristike ovog zakonskog predloga jesu:

Narodna milicija je izvršni organ državne uprave, uniformisana i organizovana oružana formacija sa određenim i zakonom utvrđenim zadacima. S obzirom na federativno uređenje zemlje, savezno Ministarstvo unutrašnjih poslova, kao savezno-republikansko, zadržava samo opšte rukovodstvo, dok neposredno rukovodstvo narodnom milicijom pripada ministru unutrašnjih poslova narodne republike. Unutrašnja organizacija ide kroz odsjeke i odjeljenja unutrašnje uprave tako da organi narodne milicije za svoj rad odgovaraju neposredno šefovima, odnosno načelnicima unutarnjih odjeljenja, ali kao rukovodioci oružane formacije neposredno su podređeni šefovima nadležnih teritorijalnih uprava. Ovaj dvostruki kolosjek potreban je zbog načina organizacije narodne milicije i njezine čvrstine.

Pored opšte narodne milicije, zakonski projekt predviđa osnivanje saobraćajne i vatrogasne narodne milicije tamo gdje je ona potrebna, a pomoćna narodna milicija može se osnivati pri mjesnim narodnim odborima.

Zadaci i ovlašćenja narodne milicije tačno i jasno su određeni zakonom, u čemu nema nikakve dvosmislenosti, što ovom zakonskom predlogu daje naročitu vrijednost.

Zakonski projekt je normirao i sve ostalo što je potrebno za vršenje službe narodne milicije. Osim toga ovaj predlog rješava i sva ostala pitanja u vezi sa prijemom milicionara, njihovom službom, usavršavanjem i unapređenjem kao što rješava i cjelokupnu organizaciju narodne milicije, tako da u nje-mu nema praznina i pukotina. Drugim riječima, zakonski predlog i po formi i po sadržini potpuno odgovara Ustavu, našim potrebama i našoj stvarnosti.

Na našu radost mi možemo konstatovati da je naša mlada narodna milicija već dobila svoje čvrste osnove i da je potpuno oformljena, tako da ovaj zakonski predlog ima da utvrdi činjenično stanje. Ako se osvrnemo na dosadašnje rezultate rada narodne milicije, mi možemo biti zadovoljni i uvjereni da će ona u svom daljem usavršavanju postići još bolje rezultate na opštu korist naroda i države. Zadojena narodnim duhom, snabdjevena vojničkim ruhom, narodna milicija pruža nam ga-

rantije da će poslužiti opštem javnom redu, miru i pravnom poretku Federativne Narodne Republike Jugoslavije.

Stoga molim ovaj visoki dom da predlog Zakona o narodnoj miliciji prihvati i ozakoni. (Odobranje).

Pretsednik: Posle saslušanja izveštaja Zakonodavnog odbora i reči izvestioca, pristupamo načelnom pretresu o predlogu Zakona o narodnoj miliciji. Ko želi da uzme reč, neka se, u smislu Poslovnika, prijavi za reč; a sada ima reč narodni poslanik, koji se već prijavio, Slobodan Penezić.

Слободан Пенезић (Срез ужички): Другови народни посланици, после образложења друга Министра унутрашњих послова, које говори укратко о историјату и постанку народне милиције и о њеном значају, ја бих хтео да се осврнем са неколико речи на пројекат овога Закона. Пре тога бих хтео да нагласим неколико ствари о нашој народној милицији и о њеном значају, нарочито у оном периоду после ослобођења наше земље. Настала у току рата, она је стицала прва своја искуства на нашој ослобођеној територији, али је народна милиција имала да положи свој испит после ослобођења, испит осигурања јавног поретка и реда, и ми данас, после скоро две године од како је наша земља ослобођена, од како је наша народна милиција испуњавала своје задатке, можемо мирне душе да кажемо да је она у потпуности испунила све оне задатке који су пред њу постављени, а исто тако је одговорила и надама које су у њу полагане.

Нарочито су тешки и компликовани задаши били постављени пред њу после свршетка рата. Познато је да је ту и тамо на територији наше земље било остало нешто бедних остатака четника и усташа. Такође је познато да су после ослобођења почели ту и тамо рад црноберзијанци и разни други криминални преступници, што је уствари за нашу милицију, ако хоћете, била једна нова материја, нов предмет са којим се она морала борити, који је морала савлађивати, и то баш у време кад је морала исто тако да врши и своју унутарњу реорганизацију, да се формира, да организује станице, да организује службу по градовима, да организује саобраћајну службу, ватрогасну, и све остале које је требало да врши.

Она је нарочито после реорганизације Министарства унутрашњих послова, после помоћи која је учињена од стране савезног Министарства унутрашњих послова да би се милиција унапредила, учинила за последњих неколико месеци веома велики корак унапред. Али, ипак је остало извесних ствари у организацији народне милиције које још увек нису биле довољно решене и које су, ако хоћете, кочиле даљи

њен напредак и у организационом погледу и у стручном погледу.

И баш овај Закон, који долази, по мом мишљењу, у право време после двогодишњег и, ако хоћете, вишегодишњег искуства, долази у време кад има много ствари да потврди, много ствари које су већ постале стварност у живој пракси наше народне милиције. Исто тако, неки чланови овога Закона треба да дају нову перспективу нашој народној милицији и да јој омогуће бржи развој. Ја ћу се у вези с тим осврнути свега на неколико чланова овога Закона, које ја сматрам као веома важне.

Између осталих прописа, у овом Закону се предвиђа да сваки народни милиционар приликом ступања у милицију треба да сврши школу. Ово је веома значајна ствар. Прво, због тога што се ту ради о стручном уздизању народних милиционара; друго, зато што се она тиче културног образовања и уздизања наших милиционара, да би они могли успешније да врше своју службу; треће, то је значајно и због тога што ће пролазак кроз школу омогућити милиционарима једнообразно васпитање и по свима републикама, и по свим окрузима и по свим срезовима. Тако се неће дешавати, као што је то раније био случај, да се у једном срезу ради на један начин, а у другом на други начин, итд. Осим тога, школа ће бити место где ће се вршити даље одабирање и где ће се остављати они милиционари који стварно одговоре постављеним захтевима и који буду са успехом положили испит у школи, док ће се они који не буду положили одређене испите, или који из других разлога нису способни да даље остану у служби, одбацивати. И још нешто. Школа ће улити самопоуздање милиционарима, подићи ће њихов ауторитет и у њиховим самим очима и у очима грађана са којима они морају бити стално у контакту.

Даље, сматрам да треба нарочито да нагласим и значај решења питања обезбеђења милиционара. До сада то баш није било најбоље решено. Питање припадљивости било је и решено. Али, питање пензија, инвалида, као и питање других погодности које уживају остали службеници, или рецимо официри у Армији и други, за милицију нису била решена. Овај Закон решава и та питања на опште задовољство, и ја мислим да ће и то много утицати на развој наше народне милиције. Ту је у првом реду питање одређивања припадљивости, које ће се усталити, а затим питање пензија, питање инвалиде итд. Јер, треба имати на уму да су ипак бити прилично чести случајеви да милиционари постају инвалиди приликом вршења своје службе. Исто толико важно је и питање обезбеђивања њихових породица, као што је важно и решење питања пензија и инвалида. Решено је и питање лечења милиционара и њихових породица,

што је такође била једна ствар која се у животној пракси постављала тако оштро да су извесни милиционари помишљали чак и да напусте милицију због тога што та питања нису била решена.

Сматрам да чланови који говоре о томе имају веома велики значај баш за даљи развој наше народне милиције. Ја мислим да ће после доношења овога Закона народна милиција убрзаним корацима ићи напред, да ће успети да ликвидира врло брзо оне недостатке који код ње још постоје, да ће у потпуности одговорити задацима који су јој постављени овим Законом и да ће стварно одговорити дужности чувара јавног реда и поретка. Изјављујем да ћу гласати за овај законски предлог. (Дуготрајан аплауз).

Претседник: Пошто се нико други није јавио у начелној дебати о предлогу Закона о народној милицији, то стављам овај законски предлог на гласање у начелу. Гласаће се ди-зањем руке. Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Не јавља се нико). Нема. Објављујем да је предлог Закона о народној милицији у Савезном већу прихваћен у начелу једногласно.

Приступа се претресу предлога Закона о народној милицији у појединостима. Ако ко жели да узме реч у дискусији у појединостима о глави I и II, нека се јави. (Јавља се за реч народни посланик Моша Пијаде).

Има реч народни посланик Моша Пијаде.

Моша Пијаде (Срез Београд I): Другови народни посланици, потпретседник Владе друг Кардељ био је предложио Законодавном одбору једну исправку у предлогу овога Закона, за члан 1. Законодавни одбор усвојио је један део тога предлога, али га није у потпуности усвојио. Наиме, изостало је у тексту какав је сада предложен од Законодавног одбора да се каже да је народна милиција извршни орган државне управе „у народним републикама и административно-територијалним јединицама.“ Те су речи изостале. Ја лично сматрам да духу овога Закона управо одговара да се у првом члану каже да је „народна милиција извршни орган државне управе у народним републикама и административно-територијалним јединицама“. Јер, сви ви који сте читали предлог Закона, видели сте да се милиција овим Законом организује не централистички, као некадашња полиција и слични органи, него да је њена база доле, у републикама, почевши од среског народног одбора, а да Министар унутрашњих послова Савезне владе има опште руководство, док непосредно руководство припада министрима унутрашњих послова народних република. Кад се пак ради о савезној надлежности, разуме се да Министар унутрашњих послова Савезне владе има право да непосредно наређује.

Ја бих зато предложио да се у чл. 1 иза речи „орган државне управе“ додају речи „у народним републикама и административно-територијалним јединицама“ јер то у потпуности одговара предложеном Закону.

Претседник: Жели ли још ко реч у појединостима о глави I и II. Пошто се нико не јавља за реч, молим известиоца да чита наслов законског предлога, са насловом главе I и чл. 1 којом ћемо приликом приступити решавању о предлогу народног посланика Моше Пијаде.

Известилац Сулејман Филиповић чита наслов предлога Закона наслов главе I и чл. 1 по предлогу Законодавног одбора.

Претседник: Ви сте чули да је народни посланик Моша Пијаде, који је истовремено и претседник Законодавног одбора, и који по Пословнику има право да подноси предлоге и у пленуму, предложио да се у 1 чл. после речи „орган државне управе“ додају речи „у народним републикама и административно-територијалним јединицама“, тако да би чл. 1 гласио овако:

„Народна милиција је извршни орган државне управе у народним републикама и административно-територијалним јединицама за чување јавног реда и мира, државне, друштвене и приватне имовине и безбедности грађана и за укаживање помоћи државним органима ради обезбеђења правног поретка.

Народна милиција је истовремено дужна да обезбеђује извршење задатака народних одбора у оквиру њихове надлежности установљене Уставом и законима.“

Према томе, ко је за чл. 1, са насловом самога закона и поднасловом, са овим предлогом народног посланика Моше Пијаде, нека дитне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је чл. 1, заједно са насловом и поднасловом, као и са допуном претседника Законодавног одбора и народног посланика Моше Пијаде, једногласно прихваћен.

(За овим је Веће гласајући дизањем руке о сваком члану једногласно усвојило све чланове I и II главе, од чл. 2 до 14 закључно, према предлогу и извештају Законодавног одбора).

Претседник: Прелазимо на главу III. Ко жели да говори у појединостима о глави III, нека се јави за реч. Не јавља се нико, стога молим известиоца да продужи читање.

Известилац чита наслов главе III и члан 15.

Претседник: Ко је за члан 15 са поднасловом главе III, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је члан 15 једногласно примљен.

Саопштавам Већу да је Министар унутрашњих послова Савезне владе упутио акт у име Владе којим се подносе извесни амандмани уз чланове 16, 17, 18 и 19. Молим известиоца да чита члан 16 и остале, а ја ћу саопштавати измене.

Известилац чита члан 16.

Претседник: У овом члану, који је раније био члан 15, по амандману Министра унутрашњих послова Савезне владе, реч „заповедник“ у првом ставу треба да се промени и да се стави реч „шеф“, а у трећем ставу речи „великих градова“ да се замене речима „градском извршном одбору“. То су само кратке измене које се предлажу у амандманима Министра унутрашњих послова Савезне владе.

Питам Веће: ко је за члан 16 заједно са амандманом Министра унутрашњих послова Савезне владе нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је члан 16 заједно са амандманом Министра унутрашњих послова Савезне владе једногласно примљен.

Извињавам се Већу да нисам запазио да амандмани почињу од 15 члана а ја сам објавио да они почињу од 16 па даље. Међутим, у члану 15, који је већ прихваћен, појављује се иста реч „заповедник“, коју Министар унутрашњих послова жели да замени речју „шеф“, а иза речи: „управе народне милиције“ додаје се: „отсека унутрашњих послова“. Ко је за овај амандман Министра унутрашњих послова Савезне владе код члана 15 нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је амандман Министра унутрашњих послова Савезне владе уз члан 15 једногласно прихваћен.

Известилац чита чл. 17.

Претседник: Код овога члана амандман се састоји у томе да се у почетку избришу речи „заповеднике и“ и да тај члан почиње са: „Шефове управа народне милиције...“ да се потпуно сагласи са већ прихваћеним амандманом.

Ко је за чл. 17 са оваквим амандманом, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је чл. 17 са овим амандманом једногласно прихваћен.

Известилац чита чл. 18.

Претседник: И код овога члана амандман се састоји у томе, да се реч „заповедници“ избрише, као што је то учињено у претходном члану. Ко је за чл. 18 са овим амандманом, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је чл. 18 са амандманом како га је

предложио Министар унутрашњих послова једногласно прихваћен.

Известилац чита чл. 19.

Претседник: Чл. 19 по амандману Владе у целости се мења. Зато је потребно његово посебно образложење.

Чл. 18 који је постао чл. 19, мења се и гласи:

„У војноформацким и организациским питањима, у питању дисциплине, војне и стручне обуке, као и у питањима наоружања, шефови управа народне милиције у отсеку унутрашњих послова непосредно су подређени територијално надлежним шефовима управа народне милиције у одељењима унутрашњих послова, односно начелнику управе народне милиције у граду, аутономној области, аутономној покрајини и начелнику републиканске управе народне милиције у народној републици где нема окружних народних одбора као претпостављеном војном старешини; шефови управа народне милиције у одељењима унутрашњих послова и начелници управа народне милиције одељења унутрашњих послова града, аутономне области и повереништва унутрашњих послова аутономне покрајине непосредно су подређени начелнику републиканске управе народне милиције као претпостављеном војном старешини; начелници републиканских управа народне милиције непосредно су подређени начелнику Главне управе народне милиције као свом претпостављеном војном старешини“.

Као што видите, ова измена члана 19 је чисто у организационом смислу па је тако и престилизована.

Ко је за чл. 19 који је према амандману измењен како сам га прочитао, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је члан 19 према амандману Владе, односно Министра унутрашњих послова Савезне владе, потпуно примљен и једногласно прихваћен.

(За овим је Веће гласајући дизањем руке, једногласно усвојило и остале чланове главе III, од чл. 20 до 24 закључно, према извештају Законодавног одбора).

Претседник: Прелазимо на главу IV — Вршење службе. Жели ли ко реч о овој глави? (Нико се не јавља за реч). Пошто се нико не јавља за реч молим известиоца да чита редом чланове IV главе.

Известилац чита наслов главе IV и члан 25.

Претседник: Ко је за члан 25 са насловом главе IV, нека дигне руку? (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је члан 25 са насловом главе IV једногласно прихваћен.

— За овим је Савезно веће, у смислу свога Пословника, гласајући дизањем руке о сваком поједином члану законског предлога, једногласно примило све чланове предлога Закона о народној милицији од члана 26 до закључно члана 33, према извештају Законодавног одбора.

Претседник: Прелазимо на главу V — Пријем у службу и престанак службе. Жели ли ко реч о овој глави? (Нико се не јавља за реч). Не јавља се нико за реч. Молим известиоца да чита редом чланове.

Известилац прочита наслов главе V и члан 34.

Претседник: Ко је за члан 34 заједно са насловом главе V нека дигне руку? (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Нема. Објављујем да је члан 34 са насловом главе V једногласно прихваћен.

— За овим је Савезно веће, у смислу свога Пословника, гласајући дизањем руке о сваком поједином члану законског предлога, једногласно примило све чланове предлога Закона о народној милицији од члана 35 закључно до члана 50 према извештају Законодавног одбора.

Претседник: Прелазимо на главу VI — Чиновни и положаји у народној милицији. Жели ли ко да говори о овој глави? (Нико се не јавља за реч). Пошто се нико не јавља, молим известиоца да чита чланове главе VI.

Известилац прочита наслов главе VI и члан 51.

Претседник: Ко је за члан 51 са насловом главе VI нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? Нема. Објављујем да су наслов главе VI и члан 51 једногласно примљени.

— За овим је Веће, гласајући дизањем руке о сваком поједином члану законског предлога, једногласно примило све чланове главе VI од члана 52 до закључно члана 57, према извештају Законодавног одбора.

Претседник: Прелазимо на главу VII — Принадлежности и друге погодности. Жели ли ко реч о овој глави? (Нико се не јавља за реч). Пошто се нико не јавља за реч молим известиоца да настави читање чланова главе VII.

Известилац прочита наслов главе VII и члан 58.

Претседник: Ко је за члан 58 са насловом главе VII нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? Нема. Објављујем да су наслов главе VII и члан 58 једногласно примљени.

— За овим је Веће, гласајући дизањем руке о сваком поједином члану, једногласно примило чланове главе VII од

члана 59 до закључно члана 69, према извештају Законодав-
ног одбора.

Претседник: На реду је глава VIII — Пензије и инвалид-
нине. Жели ли ко да говори о овој глави? (Нико се не јав-
ља за реч). Пошто се нико не јавља за реч молим известиоца
да настави читање чланова главе VIII.

Известилац прочита наслов главе VIII и члан 70.

Претседник: Ко је за члан 70 са насловом главе VIII нека
дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? Нема. Об-
јављујем да су наслов главе VIII и члан 70 једногласно при-
хваћени.

— За овим је Веће, у смислу свога Пословника, гласају-
ћи дизањем руку о сваком поједином члану законског пред-
лога, једногласно примило све чланове главе VIII од члана
71 до закључно члана 82 према извештају Законодавног од-
бора.

Претседник: Прелазимо на главу IX — Одговорност.
Жели ли ко реч о овој глави? (Нико се не јавља за реч).
Пошто се нико не јавља за реч молим известиоца да про-
дужи читање чланова главе IX.

Известилац прочита наслов главе IX члан 83.

Претседник: Ко је за члан 83 са насловом главе IX нека
дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? Нема. Об-
јављујем да су наслов главе IX и члан 83 једногласно прим-
љени.

— За овим је Савезно веће, гласајући у смислу свога
Пословника, дизањем руке о сваком поједином члану, једно-
гласно примило све чланове главе IX од члана 84 до зак-
ључно члана 94 према извештају Законодавног одбора.

Претседник: Тиме је завршен претрес овог законског
предлога у појединостима. Прелазимо на гласање о закон-
ском предлогу у целини. Гласа се са за и против. Молим се-
кретара Стевана Јовичића да изврши прозивку.

Секретар прозива народне посланике да гласају.

Гласали су за: Аголи д-р Неџат, Андрић Ратомир, Антић
Милоје, Антолић Фрањо, Антуновић Риста, Апостолов Ва-
ско, Аугустинов Мата, Бакрач Јозо, Банак Јосип, Баричевић
Перо, Белинић Марко, Беловуковић Милан, Бериша Рифат,
Бећирић д-р Тодор, Бисић М. Милорад, Блажевић Јаков, Бог-
данов Душан, Богданов Ђура, Божовић Никола, Боројевић
Јован, Бохинц Андреј, Бошковић Ђорђе, Бреџељ д-р Мари-
јан, Бркић Душан, Бркић Звонко, Бубањ Андрија, Буљан Ви-
це, Бурзевски Ванчо, Бурић Хасан, Вејновић Светозар, Весе-

линов Јован, Веселинов-Мунџан Станка, Виловић Мустафа, Випотник Албин, Влатковић Немања, Војковић Томо, Војновић Петар, Вркљан Анте, Вујичић Милорад, Вукадиновић Ђуро, Вукашиновић Иван, Вукмановић Светозар-Темпо, Вулин Сава, Вучковић Сретен, Гаџи Франџо, Гајиновић Вујица, Гајић Гојко, Гајић Радосав, Гашпар Јан, Геренчевић Павле, Гигов Страхил, Гиздић Драго, Глухић Омер, Година Фердо, Госпић Светолик, Гранђа Иван, Грбић Чедо, Гргурић д-р Јаков, Грк Душан, Грубић Чеда, Грујић Радован, Груловић Аћим, Дамњановић Божидарка-Кика, Даниловић Угљеша, Девеџић Душан, Дорошки д-р Јован, Драгин Радивој, Драушник Јурица, Ђермановић Живота, Ђорговски Васил, Ђурђевић Чеда, Ђурић Љубодраг, Ђуровић Лазар, Ђуровић Михаило, Ерчић Живко, Жижа д-р Александар, Зековић Вељко, Зечевић Влада, Зечевић Славко, Зечевић Стево, Иванов Андреј, Иванчевић Никола, Ивић Стјепан, Јакшић Никола, Јанковић Љубо, Јарамазовић Лајчо, Јеленц Алеш, Јеремић Воја, Јовановић Блажо, Јовановић Ђура, Јовановић Иса, Јовановић Радош, Јовановић Спасоје, Јовићевић Павле, Јовичић Стеван, Јоксимовић Момир, Јосиповић Србољуб, Јоџић Живојин, Јуранчић Јоже, Карабеговић Осман, Карајовић д-р Драгомир, Карнер д-р Иво, Кецмановић д-р Војислав, Кидрич Борис, Кнез Јурица, Ковачевић Вељко, Ковачевић Митар, Ковачевић Урош, Комадина Петар, Комненић Симо, Корен Јаков, Косовац Младен, Костић Велимир, Кохаровић д-р Александар, Коцбек Јоже, Кочевар Франц, Крањец Мишко, Крзнар Ђуро, Криезиу Хасан, Крстевски Киро, Крстић Бошко, Крстуловић Вицко, Крце Павао, Крцић Мирко, Кузмановић д-р Славко, Кузминац Стеван, Кутуреџ Тома, Кухар Ловро, Лакуш Филип, Лалић Ђуро, Лампрет Јоже, Лековић Војо, Лерик Иштван, Лулић Грго, Љујић Велибор, Љујић Војо, Мандић Глигорије, Мандић Пашага, Маринко Миха, Марковић Драгослав, Марковић Милош, Марковић Момчило, Марковић Немања, Марчинковић Јозо, Мاستиловић Новак, Матић Радомир, Месић Јосип, Микуж д-р Метод, Милојевић Милоје, Милосављевић Љубинка, Миљковић Мито, Минић Милош, Московљевић д-р Милош, Мразовић Карло-Гашпар, Мрковић Новица, Мујагић Хасан, Мундрић Петар, Нешић Светомир, Нешковић д-р Благоје, Никодијевић Тихомир, Нимани Џавид, Новаковић Груја, Новосел д-р Шиме, Новосел Стјепан, Омановић Хамдија, Опачић Станко, Остовић Адам, Павловић Михаило, Павловић Павле, Пахић Лука, Пашалић Едхем, Пенезић Слободан, Перуничић Миле, Петровић Ратко, Петрушев Кирил, Пијаде Моша, Плавшић Лазар, Полић Зоран, Половић Марко, Попов Жива, Поповић Горољуб, Поповић Љубомир, Поповић Милентије, Почуча Миле, Првчић Стјепан, Прибић Милан, Прибићевић д-р Раде, Пуцар Ђуро-Стари, Радмиловић д-р Јерко, Радовано-

вић Милија, Радуловић Таса, Рамљак д-р Анте, Ранковић Александар, Рапаић Тиро, Рац Винце, Рашовић Милош, Ре-
лић Петар, Рецић Енвер, Рибар д-р Иван, Рибич Иван, Ри-
кановић Илија, Ритиг д-р Светозар, Савић Брано, Салај
Ђуро, Самарџија Стево, Светек Франце, Секељ Јожеф, Си-
меоновић Јанко, Симеунчевић Гавро, Синановић Хамдија,
Смајовић Василије, Стамболић Петар, Станковски Борис,
Стефановић Миливоје, Стојадиновић Михаило, Стојановић
Богољуб, Суботин Иван, Сучић Мартин, Тодоровић Мијал-
ко, Тодоровић Симо, Толо Нико, Томашевић Добросав, Том-
шич Вида, Трајковић Александар, Туцман Јосип, Ђемерлић
д-р Хамдија, Ђурувија Тоде, Фајфар Тоне, Ференчина То-
мо, Филиповић Сулејман, Фотев Богоја, Фрнтић Елизабета,
Хасанагић Хилмија, Хаџе Матевж, Хаџи Мустафа Хасан Шу-
кри, Хаџић Бошко, Хебранг Андрија, Холевац Већеслав, Хо-
тић Месуд, Хоџа Мехмет, Хоџић Мујо, Хукић Мехмедалија,
Хумо Авдо, Цветнић Милија, Цетинић Марин, Црнобрња
Богдан, Чакић Бошко, Чаушевић-Чауш Иван, Ченгић Ферид,
Чобански Спасоје, Чолак Петар, Чубриловић д-р Васо, Џо-
јић Анто, Шакић Јован, Шарац д-р Заим, Шарац Спасоје,
Шатев Павел, Шаџири Исмет, Шевић Александар, Шегрт
Владо, Шиљеговић Бошко, Шнудерл д-р Макс, Шпиљак
Фрањо, Шпиљак Мика, Шпрљан Гуште, Шутић Анте.

Отсутни: Алексоски Борис, Арсов Љубчо, Бабић Антун-
Туна, Бакарић д-р Владимир, Борштар Јоже, Броз Јосип-
Тито, Бутозан д-р Васо, Василев Ѓјорги, Васиљевић Живан,
Видовић Никола, Влахов Димитар, Вујковац Михаило, Гран-
фил Тома, Гретић Ивица, Ђукановић Перо, Ђукић Пане,
Жигић Раде, Жујовић Сретен, Ивековић д-р Младен, Јакшић
Мато, Јанић Владо, Јовановић д-р Драгољуб, Јовановић
Станимир, Јојкић Ђурица, Кардељ Едвард, Кимовец Франце,
Ковачић Иван, Колишевски Лазар, Косановић Сава, Крстић
Светозар, Кузмановски Боге, Курт Хуснија, Куфрин Милка,
Лакатош Иштван, Лесковшек Франц, Леши Акиф Мустафа,
Лукић Костадин, Мајхен Владо, Малески Владо, Малишић
Панто, Маркотић Мато, Мачек Иван-Матија, Међо Томо,
Мијатовић Цвијетин, Мијушковић Радован, Миклауџић Јо-
сип, Минић Милка, Минчев Никола, Михајловски Кирил,
Мркоци Марко, Мугош Душан, Нађ Коста, Наумовски Кру-
ме, Нацева Мара, Недељковић Миодраг, Николић Живојин,
Новаков Душан, Пајковић Ђоко, Перковић Миле, Петровић
Душан, Петровић Славољуб-Ђера, Побрић Едхем, Поповић
Јован, Поповић Коча, Радовановић Миливоје, Рибникар
Владислав, Салаи Јожеф, Сремец д-р Златан, Стефановић
Иван, Стефановић Светислав, Сутловић Рикард, Трифуно-
вић Светислав, Узуновски Цветко, Ференчак Иван, Филако-
вић Имро, Хоџа Фаџил, Хрибар Јанез, Цветић Боса, Чалић
Душан, Чамо Едхем, Чешњај Томо, Шкаре Станко.

Претседник: Објављујем да је за предлог Закона о народној милицији гласало укупно 266 народних посланика и да су сви гласали за. На тај начин, предлог Закона о народној милицији усвојен је у Савезном већу и биће, у смислу одредаба Устава и Пословника, упућен Већу народа на решавање.

Дајем 10 минута одмора.

(После одмора)

Претседник: Продужавамо рад. Прелазимо на другу тачку дневног реда: претрес предлога Закона о војном тужоштву. Известилац и по овом законском предлогу је народни посланик Сулејман Филиповић. Молим известioca да прочита извештај Законодавног одбора.

Izvestilac Sulejman Filipović čita odborski izveštaj. (Vide ti kao prilog na kraju knjige).

Другарике и другови народни посланици, пред вама је један мали законски пројекат који је уствари једна неопходност и који допуњава једну празнину у војном законодавству. Као што знате улога Југословенске армије и нjeni задаци су специфичне природе. Она живи и развија се под посебним условима који произлазе из задатака које Југословенска армија врши у политичком и друштвеном животу. Ти услови и организација Југословенске армије налагали су да се Војно туђиоштво издвоји из структуре Јавног туђиоштва, што је уосталом предвиђено Уставом Федеративне Народне Републике Југославије.

Предлог Закона произлази и заснован је на уставним одредбама и постављен је на истим начелима као и Закон о јавном туђиоштву ФНРЈ. Предлог Закона предвиђа уређење Војног туђиоштва на начелу организованог јединства са војним туђиоцем Југословенске армије на челу, с тим што војног туђиоца, њихове заменике и помоћнике поставља врховни командант. Задатак Војног туђиоштва у суштини је исти као и задатак Јавног туђиоштва и састоји се у бдjenju над правилним provoђењем закона у Југословенској армији.

Stoga molim ovaj visoki dom da predloženi zakonski projekat primi i ozakoni. (Pljeskanje u cijeloj dvorani).

Претседник: Прелази се на начелни претрес по предлогу Закона о војном туђиоштву. Ко жели да узме рећ у начелној дебати по овом законском предлогу, нека се, saglasно Пословнику, јави за рећ. (Нико се не јавља за рећ). Пошто се нико не јавља за рећ стављам на гласање предлог Закона о војном туђиоштву. Ко је за предлог Закона о војном туђиоштву у начелу, нека дigne руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је предлог Закона о војном туђиоштву у начелу једногласно прихваћен.

Prelazimo na pretres u pojedinostima. Zakonski predlog ima ukupno 12 članova. Prema tome, u pojedinostima pretres se može vršiti u celosti. Ako bi neko želeo da uzme reč u pojedinostima, neka se javi za reč. (Niko se ne javlja za reč). Pošto se niko ne javlja za reč, molim izvestioca da čita naslov predloga Zakona i član po član radi glasanja.

Izvestilac čita naslov predloga Zakona o vojnom tužioštvu i član 1.

Pretsednik: Ko je za član 1 sa naslovom, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Objavljujem da je član 1 predloga Zakona o vojnom tužioštvu zajedno sa naslovom jednoglasno primljen.

(Zatim je Savezno veće, glasajući o svakom članu dizanjem ruku, jednoglasno primilo po istom postupku kao i kod člana 1, sve članove od 2 do zaključno 12, prema izveštaju Zakonodavnog odbora).

Pretsednik: Na taj način predlog Zakona o vojnom tužioštvu prihvaćen je i u pojedinostima. Prelazimo na glasanje o zakonskom predlogu u celini. Glasa se poimenično sa za i protiv. Molim sekretara da čita imena narodnih poslanika.

Pre nego što počnemo čitanje imena narodnih poslanika, skrećem pažnju poslanicima da ćemo preći i na pretres predloga Zakona o rešavanju imovinskih sporova putem državne arbitraže.

Sekretar proziva narodne poslanike da glasaju.

Glasali su za: Agoli d-r Nedžad, Antić Miloje, Antoilić Franjo, Antunović Rista, Apostolov Vasko, Augustinov Mata, Bakrač Jozo, Banak Josip, Belinić Marko, Belovuković Milan, Beriša Rifat, Bećirić d-r Todor, Bisić M. Milorad, Blažević Jakov, Bogdanov Dušan, Bogdanov Đura, Božović Nikola, Borojević Jovan, Bohinc Andrej, Bošković Đorđe, Brecelj d-r Marijan, Brkić Dušan, Brkić Zvonko, Bujanj Andrija, Buljan Vice, Burzevski Vančo, Vejnović Svetozar, Veselinov Jovan, Veselinov-Munćan Stanka, Vilović Mustafa, Vipotnik Albin, Vojković Tomo, Vojnović Petar, Vrkljan Ante, Vujičić Milorad, Vukadinović Đuro, Vukašinović Ivan, Vukmanović Svetozar-Tempo, Vulin Sava, Gaži Franjo, Gajinović Vujica, Gajić Gojko, Gadžić Radosav, Gašpar Jan, Gigov Strahil, Gizdić Drago, Gluhić Omer, Godina Ferdo, Gospić Svetolik, Granda Ivan, Grbić Čedo, Grgurić d-r Jakov, Grk Dušan, Grubić Čeda, Grujić Radovan, Grulović Aćim, Damnjanović Božidarka-Kika, Danilović Uglješa, Devedžić Dušan, Doroški d-r Jovan, Dragin Radivoj, Draušnik Jurica, Đermanović Života, Đorgovski Vasil, Đurđević Čeda, Đurić Ljubodrag, Đurović Lazar, Đurović Mihailo, Erčić Živko, Žiža d-r Aleksandar, Zečević Vlada, Zečević Slavko, Ze-

čević Ztevo, Ivanov Andrej, Ivančević Nikola, Ivić Stjepan, Jak-
šić Nikola, Janković Ljuba, Jaramazović Lajčo, Jelenc Aleš, Je-
remić Voja, Jovanović Blažo, Jovanović Isa, Jovanović Spasoje,
Jovičević Pavle, Jovičić Stevan, Joksimović Momir, Josipović Sr-
boljub, Jocić Živojin, Jurančić Jože, Karabegović Osman, Kara-
jović d-r Dragomir, Karner d-r Ivo, Kecmanović d-r Vojislav, Ki-
drič Boris, Knez Jurica, Kovačević Veljko, Kovačević Mitar, Ko-
vačević Uroš, Koliševski Lazar, Komadina Petar, Komnenić Si-
mo, Koren Jakov, Kosovac Mladen, Kostić Velimir, Koharović
d-r Aleksandar, Kocbek Jože, Kočevnar Franc, Kranjec Miško, Kr-
znar Đuro, Kriezju Hasan, Krstevski Kiro, Krstulović Vicko, Krce
Pavao, Krdžić Mirko, Kuzmanović d-r Slavko, Kuzminac Stevan,
Kuturec Toma, Kuhar Lovro, Lakuš Filip, Lalić Đuro, Lampret
Jože, Leković Vojo, Lerik Istvan, Lulić Grgo, Ljujić Velibor,
Mandić Gligorije, Mandžić Pašaga, Marković Dragoslav, Mar-
ković Miloš, Marković Momčilo, Marković Nemanja, Marčinko-
vić Jozo, Mastilović Novak, Matić Radomir, Mesić Josip, Mikuž
d-r Metod, Milosavljević Ljubinka, Miljković Mito, Minić Miloš,
Moskovljević d-r Miloš, Mrazović Karlo-Gašpar, Mrković Novi-
ca, Mujagić Hasan, Mundrić Petar, Nešić Svetomir, Nešković d-r
Blagoje, Nikodijević Tihomir, Nimani Džavid, Novaković Gruja,
Novosel d-r Đime, Novosel Stjepan, Omanović Hamdija, Opačić
Stanko, Ostović Adam, Pavlović Mihailo, Pavlović Pavle, Pahić
Luka, Pašalić Edhem, Penezić Slobodan, Peruničić Mile, Petrović
Ratko, Petrušev Kiril, Pijade Moša, Plavšić Lazar, Polić Zoran,
Polović Marko, Popov Živa, Popović Goroljub, Popović Ljubo-
mir, Popović Milentije, Popuča Mile, Prvčić Stjepan, Pribić Mi-
lan, Pribičević d-r Rade, Pucar Đuro-Stari, Radmilović d-r Jer-
ko, Radovanović Milija, Ramljak dr- Ante, Ranković Aleksandar,
Rapaić Čiro, Rac Vince, Rašović Miloš, Relić Petar, Redžić En-
ver, Ribar d-r Ivan, Ribić Ivan, Rikanović Ilija, Ritig d-r Sveto-
zar, Savić Brano, Salaj Đuro, Samardžija Stevo, Svetek France,
Sekelj Jožef, Simeunčević Gavro, Smanović Hamdija, Smajović
Vasilije, Sremec d-r Zlatan, Stambolić Petar, Stankovski Boris,
Stefanović Milivoje, Stojadinović Mihailo, Stojanović Bogoljub,
Subotin Ivan, Sučić Martin, Todorović Mijalko, Todorović Simo,
Tolo Niko, Tomašević Dobrosav, Tomšić Vida, Tucman Josip,
Čemerlić d-r Hamdija, Čuruvija Tode, Fajfar Tone, Ferencića
Tomo, Filaković Imro, Filipović Sulejman, Fotev Bogoja, Frntić
Elizabeta, Hasanagić Hilmija, Hace Matevž, Hadži Mustafa Ha-
san Šukri, Hadžić Boško, Holjevac Većeslav, Hodja Mehmet, Ho-
džić Mujo, Hukić Mehmedalija, Humo Avdo, Cvetnić Milija, Cr-
nobrnja Bogdan, Čakić Boško, Čaušević-Čauš Ivan, Čobanski
Spasoje, Čolak Petar, Čubrilović d-r Vaso, Džojić Anto, Šarac d-r
Zaim, Šalev Pavel, Šaćiri Ismet, Šević Aleksandar, Šnuderl d-r
Maks, Špiljak Franjo, Špiljak Mika, Šprljan Gušte, Šutić Ante.

Otsutni: Aleksoski Boris, Andrić Ratomir, Arsov Ljubčo,
Babić Antun-Tuna, Bakarić d-r Vladimir, Baričević Pero, Boršt-

nar Jože, Broz Josip-Tito, Burić Hasan, Butozan d-r Vaso, Vasilev Gjorgi, Vasiljević Živan, Vidović Nikola, Vlatković Nemanja, Vlahov Dimitar, Vujkovac Mihailo, Vučković Sreten, Gerencević Pavle, Granfil Toma, Gretić Ivica, Đukanović Pero, Đukić Pane, Žigić Rade, Žujović Sreten, Zeković Veljko, Iveković d-r Mladen, Jakšić Mato, Janić Vlado, Jovanović d-r Dragoljub, Jovanović Đura, Jovanović Radoš, Jovanović Stanimir, Jojkić Đurica, Kardelj Edvard, Kimovec France, Kovačić Ivan, Kosanović Sava, Krstić Boško, Krstić Svetozar, Kuzmanovski Boge, Kurt Husnja, Kufrin Milka, Lakatoš Ištvan, Leskovšek Franc, Leši Akif Mustafa, Lukić Kostadin, Ljujić Vojo, Majhen Vlado, Maleški Vlado, Mališić Panto, Marinko Miha, Markotić Mato, Maček Ivan-Matija, Medo Tomo, Mijatović Cvijetin, Mijušković Radovan, Miklaužić Josip, Milojević Miloje, Minić Milka, Minčev Nikola, Mihajlovski Kiril, Mrkoci Marko, Mugoš Dušan, Nađ Kostja, Naumovski Krume, Naceva Mara, Nedeljković Miodrag, Nikolić Živojin, Novakov Dušan, Pajković Đoko, Perković Mile, Petrović Dušan, Petrović Slavoljub-Đera, Pobrić Edhem, Popović Jovan, Popović Koča, Radovanović Milivoje, Radulović Tasa, Ribnikar Vladislav, Salai Jožef, Simeonović Janko, Stefanović Ivan, Stefanović Svetislav, Sutlović Rikard, Trajković Aleksandar, Trifunović Svetislav, Uzunovski Cvetko, Ferenčak Ivan, Hebrang Andrija, Hotić Mesud, Hodža Fadil, Hribar Janež, Cvetić Bosa, Cetinić Marin, Čalić Dušan, Čamo Edhem, Čengić Ferid, Češnjak Tomo, Šakić Jovan, Šarac Spasoje, Šegrt Vlado, Šiljegović Boško, Škare Stanko.

Pretsednik: Objavljujem da je za predlog Zakona o vojnom tužioštvu glasalo ukupno 245 narodnih poslanika i svi su glasali za. Prema tome, predlog Zakona o vojnom tužioštvu u Saveznom veću prihvaćen je jednoglasno i, saglasno Ustavu i Poslovniku, biće upućen Veću naroda na rešavanje.

Prelazimo na treću tačku dnevnoga reda: pretres predloga Zakona o rešavanju imovinskih sporova putem državne arbitraže. Izvestilac Zakonodavnog odbora je narodni poslanik Lajčo Jaramazović. Molim izvestioca da saopšti izveštaj Zakonodavnog odbora.

Izvestilac Lajčo Jaramazović (Srez Subotica III) čita izveštaj Zakonodavnog odbora. (Videti prilog na kraju knjige).

Drugovi i drugarice, iz obrazloženja koje nam je dao Ministar industrije drug Boris Kidrič, vi ste videli da je ovaj Zakon neophodno potreban i da je istinski demokratičan i sa uverenjem da ćete usvojiti i ovaj Zakon, kao što ste usvojili i ostale zakone, izjavljujem da ću glasati za predloženi Zakon o rešavanju imovinskih sporova putem državne arbitraže. (Aplauz).

Pretsednik: Pristupamo pretresu ovoga zakonskog predloga u načelu.

Ima reč Ministar industrije FNRJ drug Boris Kidrič. (Pljeskanje).

Ministar industrije FNRJ Boris Kidrič (Srez Ljubljana I): Drugovi narodni poslanici, neću da vas zadržavam sa detaljnijim objašnjavanjem koje je sadržano već u obrazloženju predloga Zakona o rešavanju imovinskih sporova putem državne arbitraže. Iskorišćavam ovu priliku pre svega za to da istaknem one promene u našoj privredi koje takođe nužno traže konsekventne promene i u našem zakonodavstvu.

Već smo nekoliko puta podvukli društveni karakter državnog sektora naše privrede i istakli da on nema ničeg zajedničkog sa karakterom kapitalističke svojine nad sredstvima proizvodnje, da je državni sektor naše privrede po svojoj suštini u najdubljem smislu reči društveni sektor naše privrede.

Potpuno je jasno da o tim promenama karaktera državnog sektora naše privrede mora voditi računa i naše zakonodavstvo. Taj promenjeni karakter državnog sektora naše privrede mora se odražavati pre svega onda kada se radi o rešavanju sporova među pojedinim državnim preduzećima i državnim ustanovama.

Bilo je već nekoliko puta naglašeno da kada se govori o opštenarodnoj imovini da se ta imovina ne može deliti ni na saveznu, ni na republikansku, pa naravno ni na imovinu lokalnih narodnih odbora, ili pojedinih državnih preduzeća odnosno ustanova, nego da se uvek radi o opštenarodnoj, tj. o društvenoj imovini u apstraktnom i najkonsekventijem smislu reči, a da se deli na pojedine kompetencije i institucije jedino upravljanje tom imovinom. Već iz te principijelne činjenice vrlo jasno proizlazi da imovinski sporovi među pojedinim državnim preduzećima ne mogu više biti imovinski sporovi u starom smislu reči, sporovi, dakle, u kojima su se suprotstavili međusobno suprotni imovinski interesi. Ti sporovi u suštini uopšte nisu više imovinski sporovi, jer se, kao što sam podvukao, radi o opštenarodnoj imovini u najdoslednijem smislu reči, nego su to zapravo sporovi koji proizlaze iz takvih ili drukčijih stimulativnih pobuda pojedinih državnih preduzeća i ustanova, iz takvog ili drugačijeg shvatanja prava koja imaju pojedina državna preduzeća i ustanove da bi mogli uspešnije izvršavati svoje zadatke.

Sasvim je jasno, dakle, da sporovi takve vrste nikako više ne spadaju ni pod redovne sudove ni u okvir starih shvatanja i propisa građanskog prava, pošto bi time ustrajali na starom karakteru naše privrede i dali našem privrednom državnom sektoru u najboljem slučaju državno-kapitalistički a ne društveni karakter. Predloženi Zakon o arbitraži principijelno, dakle, predstavlja dovođenje u sklad našeg zakonodavstva u pogledu t. zv. imovinskih sporova među državnim preduzećima sa stvarnim karakterom naše državne privrede.

S tim u vezi potrebno je istaći još jedan momenat. Državni sektor naše privrede znači istovremeno i uvođenje planskog go-

spodarstva. Mi danas stvarno već gospodarimo na jedan planski način iako još uvek nešto primitivnim i nesavršenijim metodama, mnogo puta još uvek naoko, a ne preciznim računom. Skoro će nastupiti vreme kada će ova Skupština primati jednogodišnje pa i perspektivne planove. Iduća godina biće i u formalnom, a ne samo u stvarnom pogledu, u znaku planskog gospodarstva. Samim tim dat je u punom slislu reči i kriterij za arbitražu u tzv. imovinskim sporovima među državnim preduzećima i ustanovama. Taj kriterij je baš naš plan u svojoj celini i u svojim pojedinostima, taj kriterij je napose privredna politika Vlade FNRJ i vlada narodnih republika.

Prema svemu što sam do sada podvukao jasno je da arbitražu mogu vršiti jedino takvi organi arbitraže u kojima učestvuju s jedne strane državni arbitri, postavljeni od onog državnog organa koji prima odnosno predlaže plan i rukovodi privredom, a s druge strane arbitri — porotnici koje određuju stranke u sporu. Ti organi arbitraže upravo su arbitražna veća koja predlaže Zakon koji je danas na raspravi.

S tim u vezi treba još istaći da nadležnost pojedinih arbitražnih veća, kako je predložena u projektu Zakona, odgovara raspodeli kompetencija administrativno-operativnih rukovodstava nad preduzećima i privrednim ustanovama. Veće koje je, recimo, postavljeno od narodnog odbora može da vrši arbitražu samo u sporovima u kojima su obe strane pod administrativno-operativnim rukovodstvom dotičnog narodnog odbora. Ako je jedna pod administrativno-operativnim rukovodstvom višeg organa, spor onda ide pod više arbitražno veće. Prava koja su predložena Zakonom o državnoj arbitraži, glavnoj državnoj arbitraži pri Vladi FNRJ, u skladu su sa značajem opštedržavnog planiranja i plana i sa činjenicom da je naša državna privreda jedinstvena.

Odredba Zakona da nadležnost državne arbitraže obuhvata i preduzeća pod sekvestrom i preduzeća pod upravom državnih organa i mešovita preduzeća odgovara svim našim pozitivnim zakonima, a pre svega duhu našeg Ustava, koji u svom 16 čl. podvlači da je opštenarodna imovina glavni oslonac države u razvitku narodne privrede. Našoj privrednoj i društvenoj strukturi odgovara potpuno i II deo predloženog Zakona koji govori o tzv. ugovornoj arbitraži i daje mogućnost da državna privredna preduzeća koja sklapaju ugovore sa zadrugama i zadružnim ili privatnim privrednim preduzećima, kao i da zadruge i zadružna privredna preduzeća međusobno takode ugovaraju o nadležnosti abitražnih veća za sve imovinske sporove koji proisteku iz nzihovih ugovornih odnosa.

Zakon o rešavanju imovinskih sporova putem državne arbitraže nije samo od principijelnog značaja, pošto, kao što sam već podvukao, dovodi u saglasnost naše privredno zakonodavstvo sa karakterom naše državne privrede, nego je također i od

vrlo velikog praktičnog značaja. Naša privredna praksa pokazuje nam, naime da imamo vrlo mnogo raznih imovinskih sporova državnih i drugih ne čisto državnih preduzeća. Ti sporovi proizlaze delimično iz nedovoljnog razumevanja planskih zadataka celine, a s druge strane oni proizlaze također iz poleta našeg privrednog života, iz zdravih pobuda naših privrednih preduzeća i ustanova da u što većoj meri ispune svoje zadatke. A to traži da se takve vrste sporovi rešavaju zbilja u okviru i u smislu naših planova, a to baš hoće da postigne Zakon o državnoj arbitraži.

Predlažem da se predloženi Zakon u celini primi sa dopunama i izmenama koje su predložili zakonodavni odbori. (Živo odobravanje).

Pretsednik: Pošto više nema prijavljenih govornika, prelazimo na glasanje o predlogu Zakona o rešavanju imovinskih sporova putem državne arbitraže u načelu. Glasa se dizanjem ruke. Ko je u načelu za ovaj predlog Zakona, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Objavljujem da je predlog Zakona o rešavanju imovinskih sporova putem državne arbitraže u načelu prihvaćen jednoglasno.

Prelazimo na pretres u pojedinostima. Pošto je Zakon mali i nije podeljen na glave, diskusiju u pojedinostima vodićemo o čitavom Zakonu. Želi li ko da govori u pretresu u pojedinostima? (Ne javlja se niko). Pošto se niko ne javlja za reč, prelazimo na glasanje u pojedinostima. Molim izvestioca da čita naslov predloga Zakona i čl. 1.

Izvestilac čita naslov predloga Zakona i čl. 1.

Pretsednik: Ko je za član 1 zajedno sa naslovom zakonskog predloga i podnaslovom I odeljka neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Objavljujem da je čl. 1 zajedno sa naslovom ovog zakonskog predloga i podnaslovom I odeljka usvojen jednoglasno.

(Za ovim je Savezno veće, glasajući, u smislu Poslovnika, dizanjem ruke, usvojilo i ostale članove ovog zakonskog predloga, prema izveštaju Zakonodavnog odbora i to od čl. 2 do zaključno čl. 40).

Pretsednik: Time je završen pretres u pojedinostima. Pristupamo glasanju o ovome zakonskom predlogu u celini. Molim sekretara da čita imena narodnih poslanika, a narodne poslanike da glasaju. Glasace se sa „za” i „protiv”.

Sekretar proziva narodne poslanike da glasaju.

Glasali su za: Agoli d-r Nedžat, Antić Miloje, Antolić Franjo, Antunović Rista, Apostolov Vasko, Augustinov Mata, Bakrač Jozo, Banak Josip, Belinić Marko, Belovuković Milan, Beriša Rifat, Bećirić d-r Todor, Bisić M. Malorad, Blažević Jakov,

Bogdanov Đura, Božović Nikola, Borojević Jovan, Bohinc Andrej, Bošković Đorđe, Brecelj d-r Marijan, Brkić Dušan, Brkić Zvonko, Bubanj Andrija, Buljan Vice, Burić Hasan, Vejnović Svetozar, Veselinov Jovan, Veselinov-Munčan Stanka, Vilović Mustafa, Vipotnik Albin, Vlatković Nemanja, Vojković Tomo, Vojnović Petar, Vrkljan Ante, Vujičić Mlorad, Vukadinović Đuro, Vukašinović Ivan, Vulin Sava, Gaži Franjo, Gajinović Vujića, Gajić Gojko, Gašpar Jan, Gigov Strahil, Gizdić Drago, Gluhić Omer, Godina Ferdo, Gospić Svetolik, Granda Ivan, Grbić Čedo, Grgurić d-r Jakov, Grk Dušan, Grubić Čeda, Grujić Radovan, Grulović Aćim, Damnjanović Božidarka-Kika, Danilović Uglješa, Devedžić Dušan, Doroški d-r Jovan, Dragin Radivoj, Draušnik Jurica, Đermanović Života, Đorgovski Vasil, Đurđević Čeda, Đurović Lazar, Đurović Mihailo, Erčić Živko, Žiža d-r Aleksandar, Zečević Vlada, Zečević Slavko, Zečević Stevo, Ivanov Andrej, Ivančević Nikola, Ivić Stjepan, Jakšić Nikola, Jaramazović Lajčo, Jelenc Aleš, Jeremić Voja, Jovanović Blažo, Jovanović Đura, Jovanović Isa, Jovanović Spasoje Jovičić Stevan, Joksimović Momir, Josipović Srboljub, Jocić Živojin, Jurančić Jože, Karabegović Osman, Karajović d-r Dragomir, Karner d-r Ivo, Kecmanović d-r Vojislav, Kidrić Boris, Knez Jurica, Kovačević Veljko, Kovačević Mitar, Kovačević Uroš, Komadina Petar, Komnenić Simo, Koren Jakov, Kosovac Mladen, Kostić Velimir, Koharović d-r Aleksandar, Kocbek Jože, Kočevar Franc, Kranjec Miško, Krznar Đuro, Krieziu Hasan, Krstevski Kiro, Krstulović Vicko, Krce Pavao, Krdžić Mirko, Kuzmanović d-r Slavko, Kuzminac Stevan, Kuturec Toma, Kuhar Lovro, Lakuš Filip, Lalić Đuro, Lerik Ištvan, Lulić Grgo, Ljujić Velibor, Mandić Gligorije, Mandžić Pašaga, Marinko Miha, Marković Dragoslav, Marković Miloš, Marković Nemanja, Mastilović Novak, Matić Radomir, Mesić Josip, Mikuž d-r Metod, Minić Milka, Minić Miloš, Moskovljević d-r Miloš, Mrazović Karlo-Gašpar, Mrković Novica, Mujagić Hasan, Mundrić Petar, Nešić Svetomir, Nešković d-r Blagoje, Nikodijević Tihomir, Novaković Gruja, Novosel d-r Šime, Novosel Stjepan, Omanović Hamdija, Opačić Stanko, Ostović Adam, Pavlović Mihailo, Pavlović Pavle, Pahić Luka, Pašalić Edhem, Penezić Slobodan, Peruničić Mile, Petrović Ratko, Petrušev Kiril, Pijade Moša, Plavšić Lazar, Polić Zoran, Polović Marko, Popov Živa, Popović Goroljub, Popović Ljubomir, Popović Milentije, Počuša Mile, Prvčić Stjepan, Pribić Milan, Pucar Đuro-Stari, Radmilović d-r Jerko, Ranković Aleksandar, Rapaić Ćiro, Rac Vnce, Rašović Miloš, Relić Petar, Redžić Enver, Ribar d-r Ivan, Ribić Ivan, Rikanović Ilija, Ritig d-r Svetozar, Savić Brano, Samardžija Stevo, Svetek France, Sekelj Jožef, Simeunčević Gavro, Sinanović Hamdija, Sremec d-r Zlatan, Stambolić Petar, Stankovski Boris, Stojadinović Mihailo, Subotin Ivan, Sučić Martin, Todorović Mijalko, Todorović Simo, Tolo Niko, Tomašević Dobrosav, Tomšić Vida, Tucman Josip, Čemerlić d-r

Hamdija, Fajfar Tone, Ferenčina Tomo, Filaković Imro, Filipović Sulejman, Fotev Bogoja, Frntić Elnzabeta, Hace Matevž, Hadži Mustafa Hasan Šukri, Hadžić Boško, Holjevac Većeslav, Hodža Mehmet, Hodžić Mujo, Hukić Mehmedalija, Humo Avdo, Crnobrnja Bogdan, Čaušević-Čauš Ivan, Čobanski Spasoje, Čolak Petar, Čubrilović d-r Vaso, Džojić Anto, Šarac d-r Zaim, Šatev Pavel, Šević Aleksandar, Šiljegović Boško, Šnuderl d-r Maks, Špiljak Franjo, Špiljak Mika, Šprljan Gušte, Šutić Ante.

Otsutni: Aleksoski Boris, Andrić Ratimir, Arsov Ljubčo, Babić Antun-Tuna, Bakarić d-r Vladimir, Baričević Pero, Bogdanov Dušan, Borštinar Jože, Broz Josip-Tito, Burzevski Vančo, Butozan d-r Vaso, Vasilev Gjorgi, Vasiljević Živan, Vidović Nikola, Vlahov Dimitar, Vujkovac Mihailo, Vukmanović Svetozar Tempo, Vučković Sreten, Gadžić Radosav, Gerenčević Pavle, Granfil Toma, Gretić Ivica, Đukanović Pero, Đukić Pane, Đurić Ljubodrag, Žigić Rade, Žujović Sreten, Zeković Veljko, Iveković d-r Mladen, Jakšić Matò, Janković Ljubo, Janić Vlado, Jovanović d-r Dragoljub, Jovanović Radoš, Jovanović Stanimir, Jovičević Pavle, Jojkić Đurica, Kardelj Edvard, Kimovec France, Kovačić Ivan, Koliševski Lazar, Kosanović Sava, Krstić Boško, Krstić Svetozar, Kuzmanovski Boge, Kurt Husnija, Kufrin Milka, Lakatoš Ištvan, Lampret Jože, Leković Vojo, Leskovšek Franc, Leši Akif Mustafa, Lukić Kostadin, Ljujić Vojo, Majhen Vlado, Maleski Vlado, Mališić Panto, Marković Momčilo, Markotić Matò, Marčinković Jozo, Maček Ivan-Matija, Medo Tomo, Mijatović Cvijetin, Mijušković Radovan, Miklaužić Josip, Milojević Miloje, Milosavljević Ljubinka, Miljković Mito, Minčev Nikola, Mihajlovski Kiril, Mrkoci Marko, Mugoš Dušan, Nad Kosta, Namunovski Krume, Naceva Mara, Nedeljković Miodrag, Nikolić Živojin, Nimani Džavid, Novakov Dušan, Pajković Đoko, Perković Mile, Petrović Dušan, Petrović Slavoljub-Đera, Pobrić Edhem, Popović Jovan, Popović Koča, Pribičević d-r Rade, Radovanović Milivoje, Radovanović Milija, Radulović Tasa, Ramljak d-r Ante, Ribnikar Vladislav, Salai Jožef, Salaj Đuro, Simeonović Jan-ko, Smajović Vasilije, Stefanović Ivan, Stefanović Milivoje, Stefanović Svetislav, Stojanović Bogoljub, Sutlović Rikard, Trajković Aleksandar, Trifunović Svetislav, Čuruvija Tode, Uzunovski Cvetko, Ferenčak Ivan, Hasanagić Hilmija, Hebrang Andrija, Hotić Mesud, Hodža Fadil, Hribar Janez, Cvetić Bosa, Cvetinić Milija, Cetinić Marin, Čakić Boško, Čalić Dušan, Čamo Edhem, Čengić Ferid, Češnjaj Tomo, Šakić Jovan, Šarac Spasoje, Šaćiri Ismet, Šegrt Vlado, Škare Stanko.

Pretsednik: Objavljujem da je za predlog Zakona o rešavanju imovinskih sporova putem državne arbitraže glasalo ukupno 223 narodna poslanika i da su svi glasali „za“, pa je na taj način ovaj zakonski predlog u Saveznom veću prihvaćen, i, saglasno Ustavu i Poslovniku, biće upućen Veću naroda na rešavanje.

Dnevni red nije završen i, prema članu 35 Poslovnika, pitam Veće da li je saglasno s tim da zaključim današnju sednicu. (Glasovi: Slažemo se.).

Zaključujem današnju sednicu i određujem iduću za sutra, u 11 časova pre podne, sa dnevnim redom: produženje utvrđenog dnevnog reda.

Sednica je zaključena u 20.25 časova.

VEĆE NARODA

Treća sednica

(4 decembra 1946)

Početak rada u 16,15 časova.

Pretsedavao predsednik **Josip Vidmar**.

Pretsednik: Otvaram treći redovni sastanak II redovnog zasjedanja Veća naroda Narodne skupštine Federativne Narodne Republike Jugoslavije.

Zapisnik današnje sednice vodiće sekretar **Joza Milivojević**. Molim druga sekretara da pročita zapisnik drugog redovnog sastanka.

Sekretar Joza Milivojević čita zapisnik drugog redovnog sastanka.

Pretsednik: Ima li primedaba na pročitani zapisnik? (Nema). Pošto primedaba nema, zapisnik se overava.

Saopštavam Veću da je Savezno veće u smislu člana 63 Ustava dostavilo Veću naroda na rešavanje konačno usvojene tekstove predloga Zakona o inspekciji rada i predloga Zakona o menici. Pošto su tekstovi ovih zakonskih predloga istovetni sa tekstovima koje je Veće naroda usvojilo, stavljam ove zakonske predloge na glasanje aklamacijom. Ko je za usvajanje ovih zakonskih predloga, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je protiv? (Niko).

Objavljujem da je Narodna skupština primila Zakon o inspekciji rada i Zakon o menici i da će ovi zakoni biti dostavljeni Prezidijumu Narodne skupštine FNRJ na proglašenje.

Otsustva narodnih poslanika: **Franjo Herljević** traži 5-dnevno odsustvo radi službenog posla, **Skender Kulenović** traži 5 dana odsustva zbog bolesti, **Vera Aceva** traži 10 dana odsustva zbog bolesti, **Franjo Borić** traži 3 dana odsustva zbog bolesti i **Živojin Čurčić** traži 3 dana odsustva takođe zbog bolesti.

Predlažem Veću naroda da odobri tražena odsustva narodnim poslanicima. Prima li Veće naroda ovaj moj predlog? (Prima). Pošto Veće naroda prima predlog, objavljujem da su odobrena tražena odsustva.

Prelazimo na prvu tačku dnevnog reda: pretres predloga Zakona o narodnoj miliciji. U vezi sa ovim zakonskim predlo-

gom primio sam od Ministra unutrašnjih dela spisak amandmana, koji ćemo pročitati prilikom diskusije u pojedinostima.

Molim druga izvestioca d-r Branka Čubrilovića da podnese izveštaj Zakonodavnog odbora. (Vidi prilog na kraju knjige).

Известилац д-р Бранко Чубриловић: Другови народни посланици, Законодавни одбор Већа народа претресао је на својој сједници од 25 новембра предлог Закона о народној милицији. Послије свестраног проучавања овог законског предлога, он је унеколико измијењен и допуњен.

Прије него што пређем на образложење самог законског предлога, ја ћу прочитати амандмане које је поднио Министар унутрашњих послова ФНРЈ уз овај законски предлог:

У ставу четвртном члана 19, који је приликом дискусије у законодавним одборима променио место и постао члан 15, место речи „заповедник“ ставља се „шеф“, а иза речи „управе народне милиције“ додаје се: „отсека унутрашњих послова“.

У ставу првом члана 15, који је постао члан 16, место речи „заповедник“ ставља се „шеф“. У ставу трећем истог члана, наместо речи „великих градова“, ставља се „градском извршном одбору“.

У члану 16, који је постао члан 17, брисати речи: „заповеднике и“.

У члану 17, који је постао члан 18, брисати речи: „заповеднике и“.

Члан 18, који је постао члан 19, мења се и гласи:

„У војно-формациским и организациским питањима, у питању дисциплине, војне и стручне обуке, као и у питањима наоружања, шефови управе народне милиције у отсеку унутрашњих послова непосредно су подређени територијално надлежним шефовима управе народне милиције у одељењима унутрашњих послова, односно начелнику управе народне милиције у граду, аутономној области, аутономној покрајини и начелнику републиканске управе народне милиције у народној републици где нема окружних народних одбора као претпостављеном војном старешини; шефови управа народне милиције у одељењима унутрашњих послова и начелници управа народне милиције одељења унутрашњих послова града, аутономне области и повереништва унутрашњих послова аутономне покрајине непосредно су подређени начелнику републиканске управе народне милиције као претпостављеном војном старешини; начелници републиканских управа народне милиције непосредно су подређени начелнику Главне управе народне милиције као свом претпостављеном војном старешини“.

Овим се амандманом у законском предлогу замењује

назив руководиоца управе народне милиције у отсеку унутрашњих послова при среском (градском, реонском) извршном одбору. Њиме се не врши никаква битна промена у већ поднесеном законском предлогу.

Смрт фашизму — Слобода народу!

Министар
унутрашњих послова ФНРЈ

Александар Ранковић с. р.

Другови народни посланици, ви сте из образложења које сте читали, а које је поднио савезни министар друг Ранковић, видјели углавном у чему се састоји пројект Закона о народној милицији. Али прије но што бих вас умолио да усвојите овај Закон, дозволите да кажем неколико ријечи.

Предлог Закона о народној милицији има свој прапочетак у народноослободилачкој борби, кад је народ сам, ослободивши извјесне предјеле, основао сеоске страже и народну заштиту за борбу са непријатељем, нарочито са квислинзима и народним издајцима. Из тих малих сеоских организација никла је једна организација која се доцније прозвала народна милиција. За вријеме народно-ослободилачке борбе милиција је вршила опште послове, чување реда и мира, имовину општу и личну, и водила борбу са народним издајцима. Док се држава није ослободила непријатеља и док се нису створили нови услови за нови поредак, та је милиција извршила часно и поштено своју задаћу у нашем народу. Кад се послѣ ослобођења наше земље организовала читава унутрашња управа наше земље, и кад је организовано Министарство унутрашњих послова, оно је почело да организује и народне сеоске страже на основу новог друштвеног поретка и нових демократских начела која су произашла из наше новостворене народне државе. У Министарству унутрашњих послова ФНРЈ основана је Главна управа народне милиције за опште руковођење послова, у републиканским министарствима основане су републиканске управе народне милиције, а код извршних народних одбора основане су управе народне милиције за дотична подручја. То је главна формација споља. Унутрашња организација народне милиције почива на демократским начелима чувања и бранења интереса државне власти и државе. Тиме је народна милиција постала егzekутивни орган и из тих њених функција проистиче ред и мир, сигурност државе и друштвене имовине као и грађанске безбиједности.

На истим начелима почива овај нови предлог Закона о народној милицији. Он је углавном подијељен у два дијела: општи дио, који садржи општа начела о народној милицији

и посебни дио за поједине гране народне милиције. У том посебном дијелу су прописи о саобраћајној милицији, о ватрогасној милицији, о помоћној народној милицији итд. Из свих тих врста народне милиције проистиче оно опште начело о народној милицији, које је изразио у дефиницији министар унутрашњих послова друг Ранковић, да је народна милиција извршни орган за чување реда и мира, државне, друштвене и приватне имовине и безбједности грађана.

То је њена општа дјелатност из које извире сва снага нове формације коју предлаже овај Закон. Иначе, народна милиција по овом законском предлогу слична је војним формацијама, једнообразно униформисана и наоружана.

Ново је у овом законском предлогу да нова милиција има да прође кроз извјесне школе да стекне извјесно васпитање, нарочито за специјалне гране своје службе.

Законодавац се у овом Закону није побринуо да народној милицији да само дужности него и права. Народна милиција већином се састоји из млађег кадра наших људи који су свршили редовну војну обавезу. Ти млађи кадрови служиће до 50 године зато што је то заморна и одговорна служба. Осигурање припадника милиције по овом законском предлогу не врши се по начелу општег социјалног осигурања, него по начелу осигурања у случају незгоде, несреће, саобразно осигурању у Армији.

Из свих ових разлога, молио бих Вијеће народа да усвоји у начелу и појединостима овај законски предлог, који имам част у име Законодавног одбора да предложим овом високом дому. (Аплауз).

Претседник: Чули сте извештај известиоца Законодавног одбора д-р Чубриловића. Отварам начелну дискусију о овом законском предлогу. Реч има прота Смиљанић.

Милан Смиљанић (НР Србија): Другови и другарице народни посланици, изјављујем да ћу гласати у начелу за предлог Закона о народној милицији. Слободан сам да поводом овога законског предлога кажем неколико речи:

Друг Ранковић је у почетку образложења овог законског предлога нагласио да је наш народ у току окупације поред тешке и оторчене борбе са окупатором имао да се бори и са унутрашњим квислиншким организацијама и да су први припадници тих организација били органи јавног реда старе Југославије. Ја сам то на својим леђима искусио. У мом крају бивши жандармериски наредници и поднаредници били су команданти батаљона, бригада па и корпуса по злу познате четничке организације Драже Михаиловића. Народ мога краја највише је препатио од тих организација, а нарочито од тих бивших жандармериских на-

редника и поднаредника, који су тиме што су постали команданти батаљона и бригада рачунали да су у небо челом ударили, те да могу чинити што им је воља. Али су та времена отишла у неповрат. Поменуло се — не повратило се, како каже наш народ. Ми сада имамо своју народну власт и од првих дана постојања народне власти имамо нашу народну милицију. Овим Законом ће се та наша народна милиција оформити, а сем тога овим Законом дају се припадницима наше народне милиције извесне повластице и права које досада нису имали.

Наша храбра Армија својим радом узор је многим нашим организацијама и институцијама, па је и друг Ранковић у свом образложењу нагласио да је наша народна милиција организована по војном узору, једнообразно униформисана и наоружана. Наша народна Армија има да се стара за обезбеђење наших граница, а наша народна милиција за обезбеђење унутрашњег јавног реда и безбедности. Она има да чува слободу, извојевану народноослободилачком борбом. Колико год је тешко стећи, исто је толико тешко сачувати, каже наш народ. За онога ко стече па не уме да сачува, народ каже: „стекао али није везао“. Наша народна Армија је стекла, а наша народна власт заједно са народном милицијом има да то везује на тврди узао, да оно што се крвљу стекло сачува, да буде дуговеко и непромењено!

А од кога да се чува и сачува? Фашизам је војнички побеђен, али фашизам није још сасвим искорењен. Прошле године је била једна згодна карикатура, чини ми се у „Гласу“, где два србијанска сељака стоје код једног пања на коме пише фашизам. Из тога пања изникле су неке младице, а сељаци се спремају да и њих из корена ишчупају!

За две године — од дана ослобођења па до данас — могли смо ипак да донесемо извесне закључке о досад постигнутим резултатима, што се огледа у срећености прилика у нашој земљи, а нарочито у уређеном саобраћају, срећеним и сигурним финансијама и сигурној јавној безбедности, што, као што сам чуо од другова који су били у иностранству, има ретко која друга земља, а нарочито ако је била у рату. О саобраћају и финансијама нећу да говорим, али хоћу да истакнем да за такву јавну безбедност највише заслуга има наша народна власт и наша народна милиција. Наша народна милиција не чува јавну безбедност са кундацима и бајонетима, не чува је са пендрецима, већ је чува заједно са народом, који је сматра као нешто своје, нешто што је изникло из народа и што је народу неопходно потребно. Као доказ да је јавна безбедност потпуно сигурна и добра, најбољи доказ је, између осталог, што су ту скоро проведени избори за Уставотворну скупштину На-

родне Републике Србије без и најмањег инцидента, а, како сам обавештен, и у осталим нашим народним републикама.

У јуну или јулу ове године, када је један наш сусед на југу покушао да пошаље неколико авиона преко наше границе и када се после извињавао да су ти авиони „случајно“ залутали 10—15 километара изнад територије наше земље, наши су храбри војници који су чували границу, оборили два авиона. Неколико дана после тога у „Политици“ је наш симпатични карикатуриста Пјер, колико се сећам, овако тај догађај претставио једном својом карикатуром: из те нама суседне земље један њен припадник вири иза брда са револвером и каом испуштеном из руке, а иза њега стоји припадник једне стране војне силе. Са наше стране види се чврста гранитна пирамида и на њој петокрака звезда са натписом: Југославија. Припадник суседне земље каже ономе који иза њега стоји: „Мистер, овде је чврсто, овуда се не може!“ Чврсто је, богами, не само на нашем југу, него је чврсто и на северу, и на западу, и на истоку. Чврсто и сигурно чува све наше границе наша храбра Армија. Али је исто тако чврсто у целој нашој земљи, јер наш јавни поредак и све велике тековине наше народно-ослободилачке борбе чува наша народна милиција! Ми спокојно дању радимо своје послове, а још спокојније ноћу спавамо, јер смо уверени да су наше границе обезбеђене, а исто тако унутрашњи мир и поредак у земљи. Има их, истина, који су неспокојни, који не могу дању мирно да раде ни спокојно ноћу да спавају очекујући нешто треће. Ја сам о таквима који су сада неспокојни и који непрестано очекују нешто треће рекао отприлике ово: у нашим сељачким кућама има обично двоја врата, једна окренута истоку а друга западу. На источна врата, по обичају који влада у нашем крају, уводи се или изводи млада када се доводи у кућу или изводи из куће. На та се врата дочекују нови пријатељи и званице, а на западна врата избацује се све што је нечисто и износи се кад ко умре. А куда ми да се окренемо? Нигде друго него истоку, одакле топло сунце греје, а не западу — одакле лед бије. Трећега нема.

Изјављујући да ћу гласати у начелу за предложени Закон, сматрам за дужност да овде са овога места у име своје као и у име народа мога краја, који имам част претстављати, одам пуну захвалност и признање свима припадницима народне милиције почевши од шефова па до најмањег припадника народне милиције, који су се постарали да успоставе и очувају ред и мир у нашем народу. Има извесних приговора на поједине органе наше народне милиције. Говоре да су груби и неизграђени. Изграђује се наш народ, изграђује се наша народна власт, па ће се изградити и наша народна милиција, а по нашем мишљењу прописи овога За-

кона су такви, да ће се наша народна милиција изградити и бити каква се само пожелети може.

Поздрављајући доношење овога Закона и изјављујући да ћу у начелу гласати за њега, поздрављам све органе наше народне милиције, почевши од шефова па до најмлађих милиционара — саобраћајаца.

Изјављујем да ћу гласати за предложени пројект овога Закона. (Одобравање).

Претседник: Жели ли још ко реч? (Не жели нико). Пошто нико не жели да говори, прелазимо на гласање у начелу. Ко је за овај Закон у начелу, нека дигне руку. (Сви посланици дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је Закон о народној милицији у начелу примљен.

Прелазимо на дискусију и гласање у појединостима. Жели ли ко реч о глави I. (Нико). Пошто се нико не јавља за реч, прелазимо на читање и гласање.

Известилац д-р Бранко Чубриловић чита наслов главе I и члан 1, према предлогу и извештају Законодавног одбора.

Претседник: Ко је за наслов главе I и члан 1, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Нема. Објављујем да су наслов главе I и члан 1 једногласно примљени.

(За овим је Веће народа, гласајући дизањем руку о сваком прочитаном члану, једногласно усвојило и чланове 2, 3 и 4, према предлогу и извештају Законодавног одбора).

Претседник: Прелазимо на претрес главе II — Задаци и овлашћења народне милиције.

Жели ли ко реч о овој глави? (Не јавља се нико). Пошто нико не жели да говори, прелазимо на читање и гласање.

Известилац чита наслов главе II и члан 5.

Претседник: Ко је за наслов главе II и члан 5, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Наслов главе и члан 5 примљени су једногласно.

(За овим је Веће народа, гласајући дизањем руку о сваком прочитаном члану, једногласно усвојило и чланове од 6 до 14 закључно, према предлогу и извештају Законодавног одбора).

Претседник: Прелазимо на главу III — Унутрашња организација народне милиције. Тражи ли ко реч о овој глави? (Не тражи нико). Пошто нико не тражи реч, прелазимо на читање и гласање чланова ове главе.

Известилац чита члан 15.

Претседник: Ко је за овај члан, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Члан 15 је примљен.

Известилац чита члан 16 према амандману Министра унутрашњих послова.

Претседник: Ко је за овај члан, нека дигне руку. (Сви посланици дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Члан 16 са амандманом је примљен.

(За овим је Веће народа, гласајући дизањем руку, једногласно и без измена усвојило чланове 17 и 18 према извештају и амандману).

Известилац чита члан 19 са амандманом.

Претседник: Ко је за члан 19 са амандманом, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Члан 19 са амандманом је примљен.

(За овим је Веће народа, гласајући дизањем руку, усвојило једногласно чланове 20—24 закључно, према извештају Одбора и амандману).

Претседник: Прелазимо на главу IV — Вршење службе. Тражи ли ко реч о овој глави? (Не тражи нико). Пошто нико не тражи реч, прелазимо на читање и гласање појединих чланова ове главе. Изволите чути члан 25.

Известилац чита члан 25 према извештају Законодавног одбора.

Претседник: Ко је за члан 25, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Члан 25 је примљен. Изволите чути члан 26.

(За овим је Веће народа, гласајући дизањем руку, једногласно и без измена усвојило чланове 26—33 закључно, према извештају Законодавног одбора).

Претседник: Прелазимо на главу V — Пријем у службу и престанак службе. Тражи ли ко реч о овој глави? (**Милан Смиљанић:** Ја имам једну напомену). Има реч народни посланик Милан Смиљанић.

Милан Смиљанић: Другови народни посланици, имам једну напомену у вези чл. 45, који садржи текст заклетве а која гласи:

„Ја (породично име и рођено име) заклињем се својом чашћу и животом да ћу своју дужност по законима и наређењима претпостављених старешина вршити савесно, пожртвовано и непристрасно; да ћу бити дисциплинован и да ћу безусловно извршивати наређење претпостављених ми старешина;...“

Овде се два пута понавља „наређења претпостављених старешина“ што сматрам да је плеоназам и молим да се ове

речи у другом делу изоставе, јер се ова мисао налази већ у првом делу реченице.

Известилац: Ову измену не могу да примим без амандмана.

Претседник: Тражи ли још ко реч? (Нико не тражи реч). Пошто нико не тражи реч, прелазимо на читање и гласање. Код члана 45 ми ћемо најпре гласати за текст предложен од стране Законодавног одбора. Уколико Скупштина не усвоји предложени текст, онда ћемо гласати по предлогу друга Смиљанића.

Известилац чита наслов главе V и члан 34.

Претседник: Ко је за прочитани члан, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нико). Објављујем да је члан 34 једногласно усвојен.

(За овим је Веће народа, гласајући дизањем руку, једногласно усвојило све чланове од 35 до 44 закључно, према предлогу Закона и извештају Одбора).

Претседник: Дајем одмор од 10 минута.

(После одмора)

Претседник: Настављамо прекинуту седницу.

Известилац чита члан 45.

Претседник: Ко је за овај члан, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нико). Члан 45 примљен је једногласно.

(За овим је Веће народа, гласајући дизањем руку о сваком прочитаном члану, једногласно усвојило и чланове 46 до 50 закључно, према предлогу и извештају Законодавног одбора).

Претседник: Сад прелазимо на главу VI — Чиновни и положаји у народној милицији. Тражи ли ко реч код ове главе? (Не тражи нико). Онда прелазимо на читање и гласање наслова главе VI и члана 51.

Известилац чита наслов главе и члан 51.

Претседник: Ко је за наслов главе и члан 51, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нико). Наслов главе и члан 51 примљени су једногласно.

(За овим је Веће народа, гласајући дизањем руку о сваком прочитаном члану, једногласно усвојило и чланове 52—57 закључно, према извештају Законодавног одбора).

Прелазимо на главу VII — Принадлежности и друге погодности. Жели ли ко да говори код ове главе? (Нико).

Не јавља се нико. Прелазимо на читање чланова редом и гласање о њима.

Известилац чита наслов главе VII и члан 58, према предлогу и извештају Законодавног одбора.

Претседник: Ко је за овај члан, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је члан 58 примљен једногласно.

(За овим је Веће народа, гласајући дизањем руку, једногласно усвојило чланове од 59 до 69 закључно, према предлогу и извештају Законодавног одбора).

Претседник: Прелазимо на главу VIII — Пензије и инвалиднине. Тражи ли ко реч о овој глави? Не тражи нико. Прелазимо на читање и гласање.

Известилац чита члан 70 према извештају Одбора.

Претседник: Прима ли Веће народа овај члан? (Прима). Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је члан 70 примљен према предлогу и извештају Одбора.

(За овим је Веће народа, гласајући дизањем руку, усвојило једногласно и без измена све чланове главе VIII од члана 70 до 82 закључно.)

Претседник: Прелазимо на главу IX — Одговорност. Јавља ли се ко за реч о овој глави? Не јавља се нико. Прелазимо на читање и гласање.

Известилац чита члан 83 према одборском извештају.

Претседник: Прима ли Веће народа овај члан? Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је члан 83 примљен према предлогу и извештају Одбора.

(За овим је Веће народа, гласајући дизањем руку, усвојило једногласно чланове 84 до 87 закључно.)

Претседник: Прелазимо на главу X — Прелазне и завршне одредбе. Жели ли ко реч о овој глави? (Нико). Нико се не јавља за реч. Прелазимо на читање и гласање чланова. Молим друга известиоца д-р Бранка Чубриловића да чита члан 88.

Известилац чита члан 88 према извештају Одбора.

Претседник: Прима ли Веће овај члан? (Прима). Има ли ко против? (Нема). Нико није против. Објављујем да је члан 88 примљен према предлогу и извештају Одбора.

(За овим је Веће народа, гласајући дизањем руку, усвојило једногласно и без измена све чланове од 88 до 93 закључно).

Саопштавам Скупштини да је претседник Законодавног одбора Божидар Масларић затражио реч. Има реч друг Масларић.

Божидар Масларић: У преписивању Закона о народној милицији у члану 1, после речи „државне управе“, испуштене су речи „у народним републикама и административно-територијалним јединицама“. То треба убацити, тако да члан 1 треба да гласи:

„Народна милиција је извршни орган државне управе у народним републикама и административно-територијалним јединицама за чување јавног реда и мира, државне, друштвене и приватне имовине и безбедности грађана и за указивање помоћи државним органима ради обезбеђења правног поретка.“

У име Законодавног одбора предлажем овај амандман, односно да се ово убаци у члан 1. Савезно веће је већ примило овај амандман.

Претседник: Питам Веће народа да ли прима предлог да се поново гласа о члану 1? (Прима се). Онда стављам амандман друга Масларића на гласање. Ко је за нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је против? Против није нико. Члан 1 је изгласан са амандманом друга Божидара Масларића. Тиме је Закон о народној милицији изгласан у појединостима.

Прелазимо на гласање у целини. Молим друга секретара да изврши прозивку. Гласа се са за и против.

Секретар Јоза Миливојевић прозива народне посланике да гласају.

Гласали су за: Абдураим Мустафа, Агуши Куртеш, Андрејев Бане, Апостолски Михаило, Бабић Анто, Бабић Љубо, Бабовић Спасенија, Бајалски Ристо, Барбарић Божо, Бевк Франце, Берус Анка, Благојевић д-р Обрен, Борић Фрањо, Братић д-р Душан, Брашнаров Панко, Бркић Хасан, Варга Иштван, Васиљевић Душан, Вицковић Михаило, Влајковић д-р Милорад, Врбовски Павел, Вујасиновић Тодор, Вујачић Марко, Вукосављевић Сретен, Гаврилски д-р Гјорги, Галијашевић Бећир, Гарчевић Гојко, Голубовић Маринко, Голубовић Радоња, Гошњак Иван, Грбић Михаило, Грегорић д-р Павле, Димитријевић Спасоје, Добрашиновић Милоје, Долиншек Тоне, Дутоњић Рато, Ђаковић Спасоје, Ђилас Милован, Ђуричин Миливој, Жумер Срећко, Затрић Саит, Зоговић Радован, Изовић Душан, Илић С. Драгољуб, Илић Павле, Имамовић Фадил, Јегдић Јован, Јерас Јосип, Јуринчић

Нико, Капетановић Хајро, Кардељ Пепца, Кериме Муча, Ко-
мненић Петар, Котник Бено, Коцбек Едвард, Кризан д-р
Хинко, Кршул Мате, Лауташ Трајан, Лиси Сали, Лубеј Фран-
це, Луначек д-р Павел, Маглајлић Шефкет, Манојловић Рад-
мила, Марковски Венко, Мартиновски Никола, Марушич д-р
Драго, Масларић Божидар, Маснић Петар, Миланковић Иван,
Миливојевић Језа, Миљовски Кирил, Митровић Божа, Ми-
тровић Митра, Момчиловић Љуба, Мугоша Андрија, Мухтари
Осман, Нађ Гаврило, Несторов д-р Димитар, Николић Зо-
ра, Новак Иван, Ношпал Тоде, Олах Шандор, Оровић Саво,
Павић Нико, Павловић Косан, Папић Радован, Пејновић Ка-
та, Перовић Пуниша, Петровић Мато, Петровић Никола, Пе-
тровић Нинко, Плепелић Стјепан, Пешев Никола Панчев, По-
глајен Франц, Попивода Крсто, Поповић Душан, По-
повић С. Милан, Поповић д-р Милош, Поповић Ра-
дован, Радовић Вуко, Радосављевић Добривоје, Ре-
бац Хасан, Реца Зекерија, Рус Јосип, Савић Кирило, Саили
Драгутин, Скерлић Велимир, Смиљанић Милан, Сној Франц,
Спиров д-р Борис, Станковић д-р Синиша, Стојановић Алек-
сандар, Сулејмановски Нафи, Сучић Флоријан, Томић Алек-
са, Ђетковић Јован, Ђишић Хусеин, Ђурчић Живојин, Фрол
Фране, Хафнер Тоне, Хоца Мустафа, Хоџић Џеко, Хрнчевић
д-р Јосип, Цајнкар д-р Станко, Царевић Милош, Царић д-р
Војин, Целески Лазар, Чаловска Љиљана, Чиковић Томо, Чо-
лаковић Родољуб, Чубриловић д-р Бранко, Џанкић Хасан,
Шентјурц Лидија, Шећерагић Мурад, Шоти Пал, Шукриа
Али, Шуштершич Тоне.

Отсутни су: Амброжич Ладо, Аугустинчић Антун, Ацева
Вера, Бакић Митар, Беблер д-р Алеш, Бојновић Ђурађ, Бур-
саћ Милан, Видмар Тоне, Гаш Аљуш, Жижић Живко, Жупан-
чич Отон, Јадрешин Богде, Јаковљевић д-р Стеван, Кавчич
Стане, Крајачић Иван, Куленовић Скендер, Малинска Весе-
линка, Милошевић Мира, Мићуновић Вељко, Млакар Алој-
зиј, Мојсов Лазар, Назор Владимир, Наумовски Наум, Нене-
зић Радојица, Орешчанин Богдан, Продановић М. Јаша, Рк-
ман Душан, Салаџан Дон Анте, Сејфула Кемал, Смодлака
д-р Јосип, Сулејмани Хивзи, Темелковски Борко, Тодоровић
Радомир, Турковић Иван, Филиповић Крсто, Хамовић Раде,
Херљевић Фрањо.

Претседник: Изволите чути резултат гласања. Присутно
је 137 народних посланика и сви су гласали за. Тиме је пре-
длог Закона о народној милицији у Већу народа примљен и
упутиће се Савезном већу на решавање.

Прелазимо на наредну тачку дневног реда: претрес За-
кона о војном тужиштву. Молим друга известиоца Законо-
давног одбора народног посланика Мустафу Хоџу да подне-
се извештај.

Извештач Мустафа Хоџа (НР Србија): Другови народни посланици, пошто имате извештај Законодавног одбора о изменама и допунама овог законског предлога, држим да није потребно да га читам. (Видети као прилог на крају књиге).

Пројект Закона о војном тужиштву, који се данас налази пред нама, само је израз уставног наређења које предвиђа војно тужиштво као посебну установу, чију надлежност и организацију треба да пропише посебан закон, што је овим законским пројектом и учињено. Али, иако је војно тужиштво предвиђено као посебна установа, с обзиром на специјалне потребе Југословенске армије, његови задаци су у суштини исти као и задаци Јавног тужиштва ФНРЈ, на чију сарадњу уосталом упућују и посебне одредбе предложеног законског нацрта.

Као што се види из самог законског образложења којим је пропраћен пројект, предложени законски нацрт полаже само основна начела о организацији и задацима војног тужиштва, а ближе одредбе о оснивању, спајању и укидању војног тужиштва, о њиховој надлежности и другим новим задацима овлашћен је Врховни командант да пропише уредбом.

Пошто овај законски предлог задовољава једно уставно наређење и једну важну државну потребу, молим другове народне посланике да га прихвате у начелу и у појединостима. (Аплауз).

Претседник: Чули сте извештај Законодавног одбора. Отварам дискусију у начелу поводом овог Закона. Тражи ли ко реч? (Не јавља се нико). Пошто се нико не јавља за реч у начелној дискусији, прелазимо на гласање у начелу. Ко је у начелу за овај Закон, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Хвала. Ко је против? (Нико) Нема нико. Предлог Закона о војном тужиштву у начелу је примљен.

Прелазимо на дискусију и решавање у појединостима. Жели ли ко од другова народних посланика да говори у претресу у појединостима? (Не јавља се нико). Нико не тражи реч. Прелазимо на читање и гласање. Молим друга известиоца да чита члан по члан.

Извештач чита наслов Закона и члан 1, према предлогу и извештају Законодавног одбора.

Претседник: Ко је за члан 1, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нико). Објављујем да је члан 1 примљен.

— За овим је Веће народа, гласајући дизањем руку, једногласно примило чланове од 2—12 закључно, према предлогу и извештају Одбора.

Претседник: Тиме је законски предлог о војном тужиоштву примљен у појединостима. Сада прелазимо на гласање о овом законском предлогу у целини. Молим друга секретара да изврши прозивку.

Секретар Јоза Миливојевић прозива народне посланике да гласају.

Гласали су за: Абдураим Мустафа, Агуши Куртеш, Андрејев Бане, Апостолски Михаило, Бабић Анто, Бабовић Спасенија, Бајалски Ристо, Барбарић Божо, Бевк Франце, Берус Анка, Благојевић д-р Обрен, Борић Фрањо, Братић д-р Душан, Брашњаров Панко, Бркић Хасан, Варга Иштван, Васиљевић Душан, Вицковић Михаило, Влајковић д-р Милорад, Врбовски Павел, Вујасиновић Тодор, Вујачић Марко, Вукосављевић Сретен, Гаврилски д-р Ђорги, Галијашевић Бећир, Гарчевић Гојко, Голубовић Маринко, Голубовић Радоња, Гошњак Иван, Грбић Михаило, Грегорић д-р Павле, Димитријевић Спасоје, Добрашиновић Милоје, Домиљшек Тоне, Дугоњић Рато, Ђаковић Спасоје, Ђилас Милован, Ђуричин Миливој, Жумер Срећко, Затрић Саит, Зоговић Радован, Ивовић Душан, Илић С. Драгољуб, Илић Павле, Имамовић Фадил, Јегдић Јован, Јерас Јосип, Јуринчић Нико, Капетановић Хајро, Кардељ Пепца, Кериме Муча, Комненић Петар, Котњић Бено, Коцбек Едвард, Кризман д-р Хинко, Кршул Мате, Лауташи Трајан, Лиси Сали, Лубеј Франце, Луначек д-р Павел, Маглајлић Шефкет, Малинска Веселинка, Манојловић Радмила, Марковски Венко, Мартиновски Никола, Марушич д-р Драго, Масларић Божидар, Маснић Петар, Миланковић Иван, Миливојевић Јоза, Миљовски Кирил, Митровић Божо, Митровић Митра, Момчиловић Љуба, Мугоша Андрија, Мухтари Осман, Нађ Гаврило, Несторов д-р Димитар, Николић Зора, Новак Иван, Ноштал Тоде, Олах Шандор, Оровић Саво, Павић Нико, Павловић Косан, Папић Радован, Пејновић Кага, Петровић Пуниша, Петровић Мато, Петровић Никола, Петровић Нинко, Пешве Никола, Панчев, Поглајен Франц, Попивода Крсто, Поповић Душан, Поповић С. Милан, Поповић д-р Милош, Поповић Радован, Радовић Вуко, Радосављевић Добривоје, Ребац Хасан, Реца Зекерија, Ркман Душан, Рус Јосип, Савић Кирило, Саили Драгутин, Скерлић Велимир, Смиљанић Милан, Сној Франц, Спиrow д-р Борис, Станковић д-р Симиша, Стојановић Александар, Сулејмановски Нафи, Сучић Флоријан, Томић Алекса, Тетковић Јован, Ђишић Хусеин, Ђурчић Живојин, Фрол Франс, Хафнер Тоне, Херљевић Фрањо, Хоџа Мустафа, Хоџић Цеко, Хрнчевић д-р Јосип, Џајнкар д-р Станко, Царевић Милош, Царић д-р Војин, Целески Лазар, Чаловска Љиљана, Чиковић Томо, Чолаковић Родољуб, Чубриловић д-р Бранко,

Цанкић Хасан, Шентјурц Лидија, Шећерагић Мурад, Шоти Пал, Шуштершич Тоне.

Отсутни су: Амброжич Ладо, Аугустинчић Антун, Ацева Вера, Бабић Љубо, Бакић Митар, Беблер д-р Алеш, Бојновић Ђурађ, Бурсаћ Милан, Видмар Тоне, Гаш Аљуш, Жижић Живко, Жупанчић Отон, Јадрешин Богде, Јаковљевић д-р Стеван, Јавчић Стане, Крајачић Иван, Куленовић Скендер, Милошевић Мира, Мићуновић Вељко, Млакар Алојзиј, Мојсов Лазар, Назор Владимир, Наумовски Наум, Ненезић Радојица, Орешчанин Богдан, Плепелић Стјепан, Продановић М. Јаша, Салацан Дон Анте, Сејфула Кемал, Смодлака д-р Јосип, Сулејмани Хивзи, Темелковски Борко, Тодоровић Радомир, Турковић Иван, Филиповић Крсто, Хамовић Раде, Шукриа Али.

Претседник: Изволите чути резултат гласања. Присутно је 137 народних посланика. Сви су гласали за. Тиме је предлог Закона о војном тужиоштву изгласан у целини и биће упућен Савезном већу.

Одређујем кратак одмор од 10 минута, након кога ћемо почети са претресом Закона о државној арбитражи.

(После одмора)

Pretsednik: Nastavljamo rad. Na dnevnom redu je pretres predloga Zakona o rešavanju imovinskih sporova putem državne arbitraže. Molim druga izvestioca Tonu Hafnera da podnese izveštaj Zakonodavnog odbora. (Vidi prilog na kraju knjige).

Tone Hafner (NR Slovenja): Drugovi i drugarice narodni poslanici, vi ste primili obrazloženje i izveštaj, pa ih neću ponavljati, nego ću da kažem samo nekoliko reči.

Podnošenje predloga Zakona o rešavanju imovinskih sporova putem državne arbitraže tražila je sama struktura našeg državnog privrednog sektora sa svojim privrednim preduzećima, jer je trebalo omogućiti rešavanje imovinskih sporova posebnim putem.

Rešavati imovinske sporove između državnih i privrednih preduzeća ustvari znači dovesti njihovu privrednu delatnost u sklad sa planom i privrednom politikom Vlade. Kod sporova između državnih privrednih preduzeća ne radi se o suprotnim interesima, ne radi se o imovinskim sporovima dvaju sopstvenika od kojih svaki štiti svoje imovinske interese, već se tu radi o sporovima državnih privrednih preduzeća koja su sopstvenost države i čiji je zadatak da ostvaruju istu državnu privrednu politiku. Bilo bi nepotrebno i nepravilno da se sporovi ove vrste između državnih privrednih preduzeća rešavaju pred redovnim sudovima, prema opštim pravnim normama građanskog prava po sporom i složenom građansko-parničnom postupku. Prema tome, jasno je da će se ovakvi sporovi najpravilnije moći rešavati arbitražom, koju propisuje predlog ovoga Zakona.

Suština arbitraže, prema predlogu ovoga Zakona, u tome je što se arbitrima koje postavljaju viši državni organi poverava rešavanje imovinskih sporova između preduzeća. Pravilo i norme na osnovu kojih arbitri rešavaju jesu: u prvom redu zadaci privrednog plana, privredna politika Vlade, međusobno ugovorene obaveze, uzansi, zakoni i drugi propisi.

U skladu sa ovim osnovnim principima postavljena je i organizacija državne arbitraže. Arbitraža se vrši u većima u koja ulaze državni arbitri i arbitri porotnici.

U vezi sa osnovnim zadacima arbitraže postavljeni su i principi postupka. Odluke su jednostepene i protiv odluka arbitražnih veća nema mesta žalbi.

S obzirom na činjenicu da naša državna privredna preduzeća stupaju u poslovne odnose sa zadružnim, odnosno privrednim preduzećima, bilo je nužno da se ustanovi i mogućnost ugovorne arbitraže. Ugovornu arbitražu, dakle, mogu ugovarati državna privredna preduzeća, mešovita preduzeća, preduzeća pod sekvestrom i preduzeća pod upravom državnog organa pri sklapanju ugovora sa zadrugama i privrednim preduzećima. Ugovornu arbitražu mogu ugovarati i zadruge u međusobnim sporovima.

Putem državne arbitraže postiže se i ostvaruje kod rešavanja imovinskih sporova državnih privrednih preduzeća brzina i pravilnost, održavanje tačnosti, ugovorna i poslovna ispravnost, kao i disciplina u izvršavanju obaveza.

Podnoseći Veću predloženi izveštaj, Zakonodavni odbor moli Veće da ga izvoli u celosti usvojiti. (Aplauz).

Pretsednik: Čuli ste izveštaj Zakonodavnog odbora. Prelazimo na diskusiju u načelu. Traži li ko reč u načasnoj diskusiji? (Ne traži niko). Pošto niko ne traži reč, prelazimo na glasanje u načelu.

Ko je za ovaj zakonski predlog, neka digne ruku. (Svi narodni poslanici dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Zakonski predlog je u načelu primljen.

Prelazimo na diskusiju i glasanje u pojedinostima. Želi li ko reč o prvoj glavi ovog zakonskog predloga? (Ne traži niko). Pošto niko ne traži reč, prelazimo na čitanje i glasanje. Molim druga izvestioca da čita članove glave I.

Izvestilac Tone Hafner čita naslov glave I i član 1.

Pretsednik: Ko je za član 1, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Niko). Objavljujem da je član 1 jednoglasno primljen.

— Za ovim je Veće naroda, glasajući dizanjem ruku, usvojilo jednoglasno sve članove glave I od člana 2 do 5 zaključno, prema predlogu Zakona i izveštaju Odbora.

Pretsednik: Prelazimo na glavu II — Obavezna arbitraža. Traži li ko reč o ovoj glavi? (Niko). Pošto niko ne traži reč, prelazimo na čitanje i glasanje o članovima glave II.

Izvestilac čita naslov glave II i član 6.

Pretsednik: Ko je za ovaj član, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Niko). Objavljujem da je član 6 jednoglasno usvojen.

— Za ovim je Veće naroda, glasajući dizanjem ruku, jednoglasno usvojilo sve članove glave II od člana 7 do 32 zaključno, prema predlogu Zakona i izveštaju Odbora.

Pretsednik: Prelazimo na glavu III — Ugovorna arbitraža. Javlja li se ko za reč o ovoj glavi? (Niko). Ne javlja se niko. Prelazimo na čitanje članova i glasanje.

Izvestilac čita član 33 prema izveštaju Odbora.

Pretsednik: Prima li Veće naroda ovaj član? (Prima). Ko je za, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Objavljujem da je član 33 primljen prema predlogu i izveštaju Odbora.

— Za ovim je Veće naroda, glasajući dizanjem ruku, usvojilo jednoglasno i ostale članove glave III od člana 34 do zaključno člana 37.

Pretsednik: Prelazimo na IV glavu — Završne odredbe. Traži li ko reč o ovoj glavi? (Niko se ne javlja za reč). Niko ne traži reč. Molim druga izvestioca da pročita član 38 prema izveštaju Odbora.

Izvestilac čita član 38.

Pretsednik: Ko je za ovaj član? (Svi). Ima li ko protiv? (Nema). Niko nije protiv. Objavljujem da je član 38 primljen prema izveštaju Odbora.

— Za ovim je Veće naroda, glasajući dizanjem ruku, usvojilo jednoglasno članove 39 i 40.

Pretsednik: Time je zakonski predlog o rešavanju imovinskih sporova putem državne arbitraže izglasan u pojedinostima.

Prelazimo na glasanje u celini. Molim druga sekretara da izvrši prozivku narodnih poslanika.

Sekretar Joza Milivojević proziva narodne poslanike da glasaju.

Glasali su za: Abduraim Mustafa, Aguši Kurteš, Andrejev Bane, Apostolski Mihailo, Babić Anto, Babić Ljubo, Babović Spasenija, Bajalski Risto, Barbarić Božo, Bevk France, Bensus Anka, Borić Franjo, Bratić d-r Dušan, Brašnarov Panko, Brkić Hasan, Varga Istvan, Vasiljević Dušan, Vicković Mihailo, Vlajković d-r Milorad, Vrbovski Pavel, Vujasinović Todor, Vujačić Marko, Vukosavljević Sreten, Gavrilski d-r Gjorgi, Galijašević Bećir, Garčević Gojko, Golubović Marinko, Golubović Radonja, Gošnjak Ivan, Grbić Mihailo, Gregorić d-r Pavle, Dimitrijević Spasoje, Dobrašinić Miloje, Dolinšek

Tone, Dugonjić Rato, Đaković Spasoje, Dilas Milovan, Žumer Srećko, Zatrić Sait, Zogović Radovan, Ivović Dušan, Ilić S. Dragoljub, Ilić Pavle, Imamović Fadil, Jegdić Jovan, Jeras Josip, Jurinčić Niko, Kardelj Pepca, Kotnik Benó, Kocbek Edvard, Krizman d-r Hinko, Kršul Mate, Lautas Trajan, Lisi Sali, Lubej France, Lunaček d-r Pavel, Maglajlić Šefket, Manojlović Radmila, Markovski Venko, Martinovski Nikola, Marušić d-r Drago, Maslarić Božidar, Masnić Petar, Milanković Ivan, Milivojević Joza, Miljevski Kiril, Mitrović Božo, Mitrović Mitra, Muškoš Andrija, Muhtari Osman, Nad Gavriilo, Nestorov d-r Dimitar, Nikolić Zora, Novak Ivan, Nošpal Tode, Olah Šandor, Orović Savo, Pavić Niko, Pavlović Kosan, Papić Radovan, Pejinović Kata, Perović Puniša, Petrović Nikola, Petrović Ninko, Pešev Nikola Pančev, Poglajeh Franc, Popivoda Krsto, Popović Dušan, Popović S. Milan, Popović Radovan, Radović Vuko, Rebac Hasan, Redža Zekerija, Rus Josip, Saili Dragutin, Škerlić Velimir, Snoj Franc, Spirov d-r Boris, Stanković d-r Siniša, Stojanović Aleksandar, Sučić Florijan, Tomić Aleksa, Četković Jova, Čišić Husein, Frol Frane, Hafner Tone, Hodža Mustafa, Hodžić Džeko, Hrnčević d-r Josip, Cajnkar d-r Stanko, Carević Miloš, Carić d-r Vojin, Celeski Lazar, Čalovska Ljiljana, Čiković Tomo, Čolaković Rodoljub, Čubrilović d-r Branko, Džankić Hasan, Šentjurs Lidija, Šećeragić Murad, Šušteršić Tone.

Otsutni su: Ambrožić Lado, Augustinčić Antun, Aceva Vera, Bakić Mitar, Bebler d-r Aleš, Blagojević d-r Obren, Bojnović Đurađ, Bursać Milan, Vidmar Tone, Gaš Aljuš, Đuričin Milivoj, Žižić Živko, Župančić Oton, Jadrešin Bogde, Jakovljević d-r Stevan, Kavčić Stane, Kapetanović Hajro, Kerime Muća, Komnenić Petar, Krajačić Ivan, Kulenović Skender, Malinska Veselinka, Milošević Mira, Mićunović Veljko, Mlakar Alojzij, Mojsov Lazar, Momčilović Ljuba, Nazor Vladimir, Naumovski Naum, Nenezić Radojica, Oreščanin Bogdan, Petrović Mato, Plepelić Stjepan, Popović d-r Miloš, Prodanović M. Jaša, Radosavljević Dobrivoje, Rkman Dušan, Savić Kirilo, Salacan Don Ante, Sejfula Kemal, Smiljanić Milan, Smodlaka d-r Josip, Sulejmani Hivzi, Sulejmanovski Nafi, Temelkovski Borko, Todorović Radomir, Turković Ivan, Čurčić Živojin, Filipović Krsto, Hamović Rade, Herljević Franjo, Šoti Pal, Šukria Ali.

Pretsednik: Izvolite čuti rezultat glasanja. Prisutan je 121 narodni poslanik i svi su glasali za.

Time je zakonski predlog o rešavanju imovinskih sporova putem državne arbitraže izglasan u celini i uputiće se Savetnom veću na rešavanje.

Zaključujem današnju sednicu, a iduću zakazujem sutra u 11 časova sa dnevnim redom: nastavak dnevnog reda.

Sednica je zaključena u 20 časova.

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Четврта седница

(5 децембра 1946)

Почетак рада у 11,10 часова.

При уласку у дворану чланова Савезне владе на челу са претседником Министарског савета маршалом Југославије Јосипом Брозом—Титом и чланова Претседништва Савезног већа на челу са претседником Владимиром Симићем, народни посланици дочекују стојећи и поздрављају бурним аплаузом.

Претседавао претседник Владимир Симић.

Претседник: Отварам четврти редован састанак II редовног заседања Савезног већа Народне скупштине ФНРЈ. Записник данашње седнице водиће секретар Воја Лековић.

Изволите чути записник прошле седнице.

Секретар Воја Лековић чита записник трећег редовног састанка.

Претседник: Има ли примедба на прочитани записник? (Нема). Примедба нема, објављујем да ће се записник оверити.

Част ми је обавестити Веће да сам јуче, 4 о. м., од Владе, односно Претседника Савезне владе Маршала Југославије Јосипа Броза—Тита, примио акт у коме подноси Савезном већу на решавање предлог Закона о национализацији приватних привредних предузећа и, једновременно, Влада за овај законски предлог тражи хитност. С обзиром на тражену хитност, ја сам одмах упутио овај законски предлог Законодавном одбору, и Законодавни одбор састао се јутрос у 8 часова, претресао је овај законски предлог и спремио је свој извештај. У вези члана 39 Пословника, с обзиром на тражену хитност, ја предлажем Савезном већу измену нашег дневног реда тако да се на дневни ред за данас, пре тачке прве — претрес предлога Закона о изменама и допунама Закона о војној обавези држављана ФНРЈ, стави? претрес предлога Закона о национализацији приватних привредних предузећа.

Да ли Веће прима ову измену дневног реда? (Прима. Аплауз). Пошто је измена дневног реда прихваћена, то

објављујем да је прва тачка дневног реда на данашњој седници: решавање о предлогу Закона о национализацији приватних привредних предузећа, с тим да је поступак, по одобреној хитности, скраћен.

Поред тога, Влада ФНРЈ поднела је Савезном већу на решавање предлог Закона о укидању рокова у Основном закону о задругама, у Општем Закону о народним одборима и у Закону о државним службеницима. Овај Закон биће стављен на дневни ред онда кад Веће о томе буде донело одлуку.

Претседништво је пре тога примило и извештај Законодавног одбора, који се односи на целокупан рад саобраћавања Уставу раније донетих закона, сагласно члану 136 Устава. Тај је извештај штампан, биће раздељен народним посланицима и стављен на дневни ред кад Веће о томе буде донело одлуку.

Једновременно мени је част обавестити Веће да сам, у смислу члана 63 Устава, у заједници са Претседништвом Већа народа прегледао јуче претресане и прихваћене законске предлоге: о народној милицији, о војном тужиоштву и о решавању имовинских спорова путем државне арбитраже, и да смо констатовали да су како они текстови који су били претресани у Већу народа, тако и они текстови који су били претресани и изгласани у Савезном већу, идентични, па, с обзиром на то и према нашој установљеној пракси, питам Веће да ли овај извештај свота Претседништва прихвата? (Прима се). Има ли ко против. (Нема). Према томе, објављујем да су предлози закона: о народној милицији, о војном тужиоштву и о решавању имовинских спорова путем државне арбитраже у Народној скупштини Федеративне Народне Републике Југославије дефинитивно прихваћени и да ће, сагласно чл. 46 Пословника Савезног већа, бити упућени Президијуму Народне скупштине ради проглашавања.

Отсуства посланика: Богољуб Стојановић моли да му се одобри отсуство за 3 и 4 децембар због хитних и неодложних послова; Светозар Крстић моли 3 дана отсуства због болести; и Антул Туна Бабић моли 5 дана отсуства због болести.

Предлажем Савезном већу да се ове три молбе одобре у трајању како се то тражи. Да ли прихвата Савезно веће овај предлог? (Прима се). Објављујем да су тражена отсуства одобрена онако како су и тражена.

Прелазимо на прву тачку сада установљеног дневног реда: претрес предлога Закона о национализацији приватних привредних предузећа.

Известилац Законодавног одбора по овом законском предлогу је претседник Законодавног одбора народни посланик Моша Пијаде.

Извештај Моша Пијаде (Изборни срез Београд I)
чита извештај Законодавног одбора. (Видети прилог на крају књиге).

Другови народни посланици, прелазим на читање самог Закона. (Видети предлог Закона као прилог на крају књиге).

(После прочитаног текста Закона сви народни посланици устају и дуготрајно аплаудирају).

Другови народни посланици, народноослободилачка борба на бојном пољу завршена је, можемо рећи према свему што смо од њеног завршетка до данас урадили и постигли, већ одавно, али народноослободилачка борба, борба за ослобођење наших народа продужује се у развоју економског, друштвеног и културног живота наших народа. Овај Закон, који сам имао част да прочитам и који овде заступам у име Законодавног одбора, претставља продужење највећих традиција наше ослободилачке борбе. Овај Закон претставља једно велико остварење оне друштвене садржине народно-ослободилачке борбе која је унета у темеље наше државе и обележена је у Уставу у његовим друштвено-економским одредбама. Пошто ће Министар индустрије и Претседник Планске комисије изложити опширније мотиве који су руководили Владу да овај Закон предложи, ја лично немам ништа даље да рекнем. Законодавни одбор примио је овај Закон са одушевљењем, и јасно је да ће га, што се већ и показало вашим пуним одобравањем код читања текста Закона, са одушевљењем примити и ова Скупштина, а исто тако да ће га примити и радне масе свих наших народа у читавој држави. (Дуготрајан аплауз).

У име Законодавног одбора препоручујем Скупштини да овај Закон у целости усвоји. (Дуготрајан аплауз).

Претседник: Примљена хитност налаже краћи поступак. Краћи поступак по нашем Пословнику састоји се у томе што се обе дискусије сливају у једну и што се о предлогу Закона решава одједном. и то у целини појединачним гласањем.

Има реч министар индустрије и Претседник Привредног савета Борис Кидрич.

Ministar industrije i Pretsednik Privrednog Saveta Boris Kidrič: Другови народни посланици, данашња седница Народне скупштине претставља без сумње један врло значајан дан. Ми данас примамо Закон који већ дуго очекују наше радне масе, који већ дуго очекује сваки прави родољуб ове земље. Данас примамо Закон о национализацији приватних привредних предузећа.

Овим Законом наше радне масе постају још пунје господари своје судбине. Оне то постају у два смисла. Постају то у социјалном смислу, јер наша држава, тј. држава новог типа,

— narodna država, postaje vlasnik onih osnovnih sredstava proizvodnje koja su nekada služila nečuvеноj eksploataciji našeg radnog naroda. One to postaju i u nacionalnom smislu, pošto sredstva proizvodnje prelaze u ruke nacionalne države, zajednice slobodnih i ravnopravnih jugoslovenskih naroda, dok su nekada velikim delom bila u rukama stranog kapitala i služila za izvlačenje ogromnih profita iz zaostale stare Jugoslavije, za održavanje polukolonijalnog karaktera stare Jugoslavije.

Današnji dan, drugovi narodni poslanici, pretstavlja, dakle, kariku u onom razvitku naše zemlje koji je započeo kad je na Titov poziv pukla prva partizanska puška, u kome su naše narodne mase pod slavnim Titovim vođstvom izvojevale nacionalno oslobođenje, a zajedno sa nacionalnim oslobođenjem i novu vlast, svoju vlast, narodnu vlast koja im pruža sve uslove da se u punom smislu reči oslobode i od eksploatacije. Današnji dan spada među dane velikih pobeda naših naroda, velikih pobeda naše Otadžbine, velikih pobeda našeg radnog naroda, pa prema tome među velike dane progresivnog čovečanstva uopšte. Današnji dan će još više da privije radne mase naših naroda uz njihovu državu, još više da pobudi u njima radni elan. Kao za sve svoje velike i značajne pobede, tako će i za današnji dan naši narodi i naše radne mase izražavati svoju zahvalnost pre svega inicijatoru i organizatoru svih naših pobeda, drugu Titu. (Dugotrajan aplauz. Svi narodni poslanici ustaju i frenetično aplaudiraju. Oduševljenje traje nekoliko minuta).

Drugovi narodni poslanici, podvukao sam da predloženi Zakon o nacionalizaciji privatnih privrednih preduzeća pretstavlja kariku u onom razvitku naše zemlje koji je započeo kad je pukla prva partizanska puška, čije je tekovine u potpunosti potvrdio upravo naš Ustav, a čiji je dalji pravac morao takode da predvidi naš Ustav. Ustav FNRJ izričito podvlači načelo pravilnog iskorišćavanja svih postojećih privrednih snaga zemlje, načelo davanja pravca privrednom životu i privrednom razvitku od strane države putem opšteg privrednog plana, načelo opštenarodne svojine nad proizvodnim sredstvima kao glavnog oslonca države u razvitku narodne privrede, načelo odbrane radnog naroda od eksploatacije.

U smislu tih načela Ustav FNRJ predviđa takode nacionalizaciju pojedinih preduzeća i pojedinih grana privrede.

Zašto baš sada nastupa vreme da sprovedemo nacionalizaciju privatnih privrednih preduzeća? Zašto je nismo sproveli odmah posle oslobođenja? A zašto je svom odlučnošću sprovodimo sada? Državni sektor naše privrede, sektor dakle opštenarodne imovine, koji naš Ustav označava kao glavni oslonac u razvitku naše privrede, učvršćava se od Oslobođenja

takoreći svakim danom sve više i više. On je u tome dokazao punu životnu snagu, a on je punu životnu snagu i morao da dokaže. U našoj zemlji, posle Oslobođenja, bilo je nesumnjivo skeptika koji su računali da novi način privređivanja sa državnim privrednim sektorom kao osloncem naše narodne privrede neće dokazati svoju životnu snagu, da će se on naprotiv srušiti. Postojala je takode činjenica da odmah posle Oslobođenja naše narodne mase još nisu imale, naročito u pogledu državne imovine, novi odnos prema državi, odnos, dakle, koji u pogledu državne imovine radne mase treba da imaju prema svojoj, prema narodnoj državi. U našim najširim radnim masama trebalo je da na osnovu njihovog sopstvenog iskustva sazreva saznanje da je državna imovina, tj. opštenarodna imovina, upravo njihova imovina u najpunijem i najdoslednijem smislu reči. Da smo dakle, odmah posle Oslobođenja proveli nacionalizaciju, mi bismo, s obzirom na činjenicu da se državni privredni sektor još nije bio dovoljno učvrstio ni na samom delu ni u svesti najširih masa, ugrozili našu uspešnu privrednu delatnost. U specifičnim uslovima našeg razvitka trebalo je pre svega sa političke strane učvrstiti novu vlast koja je kao takva već sama po sebi tražila i obezbeđivala i nov društveni i privredni razvitak. U svakom periodu obnove i izgradnje naše zemlje državni privredni sektor jačao se takoreći iz dana u dan. On je svakim danom sve više dokazivao svoju punu životnu snagu. On je svakim danom sve više dokazivao da pretstavlja i u ekonomskom pogledu onaj način privređivanja koji može da postigne ne samo ono što je mogao stari način, nego i mnogo više, koji može silnim poletom da rešava i sve one protivrečnosti i sve one poteškoće iz čijih čorsokaka stari kapitalistički sistem nikada nije bio sposoban da nađe pravi i puni izlaz. (Aplauz).

Danas možemo mirno i ponosno da konstatujemo da za najveće privredne uspehe u našoj državi treba da zahvalimo baš državnom privrednom sektoru. Inostranstvo se divi brzom tempu naše obnove. Mnogi u inostranstvu postavljaju sebi pitanje zašto se baš u Jugoslaviji prilike tako brzo sređuju, a zašto u mnogim drugim zemljama, uprkos većim materijalnim sredstvima koja su uložena u obnovu, taj se proces razvija mnogo, mnogo sporije. Odgovor na to je jasan. Kod nas se prilike sređuju tako brzo prvo, zbog toga što imamo narodnu vlast i drugo, zbog toga što imamo državni sektor naše privrede, što su uz narodnu vlast i uz državni, tj. opštenarodni sektor privrede, naše radne mase zbilja spremne da dadu sve od sebe za obnovu naše zemlje. Mi nismo imali inflaciju, već naprotiv imamo solidne finansije i solidnu valutu koja se sve više učvršćava. Inostranstvo se tome mnogo puta čudi, a mi opet možemo da podvučemo da bismo bili i u in-

flaciji i u strahovitom skoku cena i da se naša obnova ne bi odvijala u znaku izgradnje omladinskih pruga i drugih privrednih objekata, da nemamo narodne vlasti i da nemamo državni sektor naše privrede.

Konstataciji, da za najkrupnije privredne uspehe naše zemlje moramo zahvaliti upravo državnom sektoru naše privrede, treba dodati još jednu konstataciju. S tim uspesima vezano je poboljšanje životnog standarda naših širokih narodnih masa, životnog standarda našeg radnog naroda. U svakoj zemlji gde su komandne pozicije privrede u rukama privatnih kapitalista, svaka obnova ide i mora da ide na račun radnih masa i tamo radne mase nemaju nikakve koristi ni za vreme obnove, a ni u buduću, nego time još više osiromašavaju. Naša obnova ide, naprotiv, u korist najširih masa radnog naroda. To mase osećaju već danas — zbog toga su spremne na nove napore i na nove žrtve — i to će osećati još više kada svojim radnim elanom uz nove napore, pa ako treba i žrtve, postave još čvršće temelje svog budućeg blagostanja.

Kad, dakle, danas sprovodimo nacionalizaciju privatnih privrednih preduzeća, ne postoji nikakva opasnost i sumnja da ćemo poremetiti privredni život. Danas, kada ova Skupština bude izglasala Zakon o nacionalizaciji, delegati naših privrednih ministarstava odlaziće u fabrike i u nacionalizovanim fabrikama samo će još više da se rasplamti radni elan i da se učvrsti svest da su najvažnija sredstva proizvodnje, koja su nekada služila eksploataciji, prešla u narodne ruke.

Naša zemlja stoji pred neposrednim zadacima elektrifikacije i industrijalizacije. Potpuno je jasno da bez odlučnog kvalitativnog i kvantitativnog pojačanja opštenarodne imovine nemoguće je skoro zamisliti početak sprovođenja naših planova elektrifikacije i industrijalizacije ni u godini 1947 ni u narednim godinama.

Drugovi, naša sadašnjica i naša najbliža prošlost dokazuju punu životnu snagu državnog sektora naše privrede kao glavnog oslonca našeg privrednog razvitka s jedne strane, a naši planovi, s druge strane, traže da taj sektor odlučujuće učvrstimo ne samo kvalitativno nego i kvantitativno, kako bismo mogli pod jedinstvenim rukovodstvom mobilisati pojedine grane naše privrede za sprovođenje naših planova.

Takvo je, dakle, stanje danas, kada se predlaže Zakon o nacionalizaciji privatnih privrednih preduzeća.

I nove organizacione forme naše privrede i novi metodi privređivanja traže nacionalizaciju. Odmah posle oslobođenja morali smo da na brzu ruku prihvatimo mnoge stare, nasleđene organizacione forme, mnoge nasleđene metode privređivanja. U toku razvoja i učvršćivanja naše države i naše privrede pokazalo se je da su te forme u protivrečnosti sa istin-

skim, sa opštenarodnim karakterom državnog sektora naše privrede, da one odgovaraju više nekoj vrsti državnog kapitalizma nego društvenom karakteru našeg državnog i zadružnog sektora. Mi smo morali da počnemo dovoditi u saglasnost organizacione forme i metode naše privrede sa njenim karakterom, njenim novim promenjenim, opštenarodnim i društvenim karakterom. Danas je taj proces već došao iako daleko da i nove organizacione forme, sa svoje strane, traže ne samo kvalitativno nego pre svega i kvantitativno pojačanje državnog privrednog sektora.

Drugovi, mi danas gospodarimo već na jedan u suštini planski način, iako smo prinuđeni da primenjujemo još izvesne primitivnije metode, da često primenjujemo račun od oka i samo orijentacione analize bez dovoljno razrađenih pokazatelja, iako još nismo sasvim do kraja razradili i zvanično primili jednogodišnje i perspektivne planove. Ali naše je gospodarstvo ipak plansko gospodarstvo i ono je već u protivrečnosti sa privatnom svojinom sredstava proizvodnje, za koja ovaj Zakon predlaže nacionalizaciju. Više organizacione forme naših rudarskih i industriskih preduzeća — glavne, savezne i zemaljske uprave, predstavljaju novi tip privredne organizacije, tip koji odgovara društvenom karakteru opštenarodne imovine, a ne kapitalističkom karakteru privatne svojine nad sredstvima za proizvodnju.

Nastupilo je, dakle, vreme kada i organizacione forme naše privrede, koje su dovedene u saglasnost sa novim karakterom naše državne privrede, uslovljeni društveno-političkim promenama u zemlji, traže dalje produbljivanje, a i kvantitativno proširenje državnog privrednog sektora. Predložena nacionalizacija je stvaran izraz ove činjenice.

Drugovi, nekoliko puta je već podvučeno da su naše radne mase, kada su išle u borbu za nacionalno oslobođenje, pravilno naslućivale da će istinsko nacionalno oslobođenje značiti također uvod u njihovo oslobođenje od eksploatacije. Kad su u patriotskoj borbi za nacionalnu slobodu uzele u svoje ruke sudbinu naših naroda pre svega naše radne mase, tada se konkretno pokazalo kako je nacionalno pitanje u našoj zemlji, pitanje njene nezavisnosti, usko povezano sa socijalnim pitanjima. Danas se to pokazuje po drugi put. Današnjim aktom nacionalizacije ne učvršćujemo samo naš državni sektor privrede i njegov društveni karakter, ne otvaramo samo nove puteve za oslobođenje radnog naroda od eksploatacije i za poboljšanje njegovog životnog standarda, mi ne polažemo samo temelje za uspešnije sprovođenje naše elektrifikacije i industrijacije nego takođe neposredno nastavljamo onaj put koji smo započeli kada smo prihvatili oružje u borbi za nezavisnost naše Otadžbine. Današnjim aktom nacionalizacije, koji preduzeća

koja su nekada bila u rukama stranog kapitala daje konačno u ruke naše nacionalne države, učvršćavamo svoju nezavisnost, učvršćavamo i ekonomsku bazu svoga suvereniteta. (Burno odobravanje u celoj dvorani). Nikada više naša zemlja neće biti objekat strane eksploatacije, nikada više naša zemlja neće dopustiti da je strani finansiski magnati jevtino iskorišćavaju najprimitivnijim metodama eksploatacije i da istovremeno koče razvitak njenih po prirodi vanredno bogatih privrednih snaga. (Burno pljeskanje). Ovim Zakonom, drugovi, predlažemo i naknadu za nacionalizovana preduzeća, a istovremeno podvlačimo da je bogatstvo ove zemlje, bogatstvo koje je već izvučeno iz njenih nedara, stvorio radni narod te zemlje, a da je taj radni narod kod toga bio strahovito eksploatisan ne samo od domaćih nego takode mnogo puta, pre svega, od stranih kapitalista. (Pljeskanje).

Mogao bih navoditi brojke koje dokazuju da su neka strana preduzeća izvlačila u jednoj godini po četiri puta više profita nego što je iznosio čitav osnovni kapital. Mogao bih navoditi konkretne dokaze kako se namerno kočio razvitak produktivnih snaga naše zemlje iz monopolističkih razloga nekih stranih finansiskih magnata. Mogao bih navoditi primere kako su se plaćale ogromne sume da bi se dokazalo da u Jugoslaviji na pr. nema nafte, i ako je Jugoslavija naftom vrlo bogata. (Pljeskanje). Danas neću da navodim brojke pošto će skoro biti dovršena naučna rasprava na kojoj rađe drugovi iz našeg Ekonomskog instituta, a koja će jasno i precizno osvetliti privredni razvitak stare Jugoslavije.

Drugovi narodni poslanici, u načelnoj diskusiji neću da se upuštam u pravne i druge pojedinosti koje navodim u obrazloženju predloga Zakona o nacionalizaciji. Želim da podvučem samo dve stvari:

Prvo, Zakon obuhvata preduzeća koja su do današnjeg dana bila proglašena kao preduzeća saveznog odnosno republikanskog karaktera. Time je isključena mogućnost da bi se u bilo kojem smislu, protivno našim namerama, povredio radni privatni sopstvenik. Ponovo podvlačimo da državni sektor naše privrede ne samo daje svu garanciju radnom privatnom sopstveniku da neće biti eksploatisan i uništavan kao što ga je nekada eksploatisao i uništavao kapitalistički sistem, nego da daje jemstvo i za njegovu srećnu budućnost. Ojačani državni sektor naše privrede još će više nego do sada okupiti oko sebe najšire mase radnih privatnih sopstvenika, pre svega radnog seljaštva.

Drugo, za nacionalizovanu imovinu Zakon priznaje naknadu u vrednosti čiste aktive na dan preuzimanja nacionalizovane imovine, ukoliko se ne radi o sopstvenicima koji su krivi za dela koja povlače kaznu konfiskacije imovine.

Prema tome niko ne može tvrditi da ne idemo do krajnjih granica kada priznajemo naknadu za imovinu koju su stvorile u prvom redu radne ruke, a ne dosadašnji njeni privatni sopstvenici. Naknada se prema Zakonu daje u državnim obveznicama koje glase na donosioca. Istovremeno se stvara ispravan sistem koji nalaže Vladi FNRJ da donosi bliže propise za upravljanje fondovima za nacionalizovanu imovinu, za upravljanje obveznicama u prometu, za procenu vrednosti nacionalizovane imovine i za sve što se tiče isplate obveznica. U vezi s tim potrebno je istaknuti član 11, prema kome Vlada FNRJ može da odredi da se isplata izvrši i u gotovom novcu, u celosti ili u obrocima.

Drugovi narodni poslanici, nacionalizacija privatnih privrednih preduzeća koju predlaže ovaj Zakon otvoriće novi put u razvitku naše privrede. Naše radne mase će novim, još sjajnijim radnim elanom dokazati svoju svest, svoju punu i visoku svest da u našoj zemlji zbilja kuju svoju sadašnjicu i svoju budućnost, da se kod nas radi o razvitku koji oslobađa čoveka od eksploatacije i da su takav razvitak i takva zemlja zbilja vredni najvećih napora pa i žrtava.

Molim vas, drugovi narodni poslanici, da primite predloženi Zakon o nacionalizaciji privatnih privrednih preduzeća u ime naših radnih masa kao njihovi predstavnici i za njihovu srećnu budućnost. (Opšte i burno odobravanje u celoj skupštinskoj dvorani).

Predsednik: Ko želi da uzme učešća u diskusiji po skraćenom postupku, neka se javi za reč. Ima reč narodni poslanik d-r Dragoljub Jovanović.

Д-р Драгољуб Јовановић (Срез нишавски): Другови народни посланици, први светски рат, а нарочито Велика октобарска револуција довели су до остварења идеал многих мислилаца и социјалних бораца, да велика богатства појединих народа припадну самим народима. Али у европским државама та идеја није остварена онако како је остварена у Совјетском Савезу, већ је речи национализација дат други смисао. Задовољили су се тадашњи реформатори тиме што су прогласили да национализација значи прелазак из страних руку у националне руке. Тако н. пр. Чеси су сматрали да је довољно ако немачка и мађарска имовина пређе у руке Чехословака као појединаца или као друштава, акционарских друштава итд.

Ми смо у нашем Уставу стали на сасвим друго становиште. Сагласно са програмом свих странака које учествују у Народном фронту, ми смо предвидели да национализација не значи само да страна имовина у националној држави буде национализована, постане југословенска у Југославији, бу-

гарска у Бугарској, итд., него да национализација значи прелазак главних добара у руке саме нације, то значи основних народних маса, — сељака, радништва, народне интелгенције и свих трудбеника.

Данашњи Закон потврђује то становиште Устава. Он га спроводи, и ја зато овај Закон поздрављам и изјављујем да ћу гласати за њега.

Замерах међутим Савезној влади што је ово тако важно питање изнела пред Народну скупштину и пред јавност напречац, што о томе није била обавештена ни јавност, ни Народна скупштина, ни сам Законодавни одбор до јутрос у 8 часова и што ми немамо могућности да ово питање, које одиста претставља једно опште, основно питање нашег новог поретка, проучимо детаљно и са свом пажњом коју оно заслужује.

Ми смо дискутовали много о једном закону који је дошао пре самог Устава, а то је Закон о аграрној реформи. Народне масе наше имале су прилике да много размишљају, дискутују и да кажу своје мишљење о самом Уставу. Ми смо затим донели Основни закон о државним привредним предузећима, а Президијум ФНРЈ и президијуми појединих народних република издали су указе којима су одређена предузећа која се имају сматрати да су од општесавезног значаја или од републиканског значаја за поједине републике. Сасвим је логично било да је после тога овакав Закон морао доћи, и добро је што је дошао. Међутим, у интересу саме ствари и великих идеала, у интересу реформа које претстављају знатан допринос у решавању привредних питања, бољитку коме тежимо, а нарочито у области индустрије, потребно је да се ти прописи детаљно и пажљиво проуче, да не би било потреса које су везане са хитношћу решавања о њима. Ја протестујем против тога што се овако крупно питање решава на брзу руку. Али, с обзиром на то да овај Закон претставља велико постигнуће у тежњама свих радних људи и народних маса, ја изјављујем да ћу гласати за овај Закон.

Претседник: Има реч народни посланик Милош Рашовић.

Милош Рашовић (Срез подгорички): Другови и другарице народни посланици, последице образложења која су нам дали Претседник Законодавног одбора и Министар индустрије, мислим да не би требало трошити много ријечи за наше убјеђивање, јер је овај законски предлог заиста један од неминовних и најпотребнијих закона које ће наш народ поздравити. Овај Закон је један од најважнијих и најзначајнијих закона које смо ми до данас донијели, јер се њим

коначно утврђује и обезбјеђује слобода и независност нашег народа. Ми смо слободу и независност извојевали на бојноме пољу од оружаних непријатељских снага. Ми смо створили моћну народну армију, која осјећа и дише народски, и која је у стању да обезбиједи нашу слободу и независност од свих насртаја спољних непријатеља. Ми смо створили један чврст и неразлучив савез са најмоћнијом армијом свијета— Црвеном армијом и другим словенским народима и зато сасвим мирно гледамо у будућност што се тиче обезбјеђења и учвршћивања наших слобода од оружаних снага спољњег непријатеља. Али, ми знамо из искуства да се народи не поробљавају само оружаном снагом, него и другим начинима, а првенствено привредним и финансиским поробљавањем. Ми смо и у првом свјетском рату извојевали крвљу наших најбољих синова слободу наших народа, али тиме нијесмо постали потпуно слободни, јер су спољни непријатељи гледали да нас капиталом поробе још више и јаче. Ви сви знате да су привредна предузећа у бившој Југославији у највише случајева била у страним рукама, у рукама великих капитала. Привредна предузећа у бившој Југославији била су само привидно у нашим рукама, а у ствари била су инструменат извлачења зараде из наше отаџбине, зараде на штету нашег народа. Није потребно набрајати сва она предузећа као што су „Нашичка“, хемиска и индустријска предузећа, „Трепча“ и „Зеница“. То су била та предузећа преко којих су страна капиталистичка друштва извлачила профит, и то огроман профит из наше земље. И у току овог рата ми смо могли запазити да привреда у приватним рукама није у вези са народом, да она не осјећа народски, да је она одвојена од народа. Ми смо искусили у току овог рата да су сва приватна предузећа наставила да раде још јаче и интензивније за рачун непријатеља но што су радила у слободној отаџбини. Ми смо видјели да су приватна предузећа служила непријатељу, појединци су се економски богатали док су прави синови нашег народа гинули. Довољно је само погледати листу предузећа која су помагала плаћенике и издајнике, као што су Павелић, Михаиловић, Недић и други. Ми видимо да се њих није тицала народна слобода нити ропски положај нашег народа, ни то што су најбољи наши синови гинули на бојноме пољу, желећи да извојују потпуну слободу. Сва су наша предузећа радила за рачун туђина, а за поробљавање сопственог народа. Безбједност наших народних слобода и нашег народа захтијева да привредна приватна предузећа нестану и да народ прихвати у своје руке ову привреду свога народа и своје земље. Нарочито сад после рата потребно је да се код нас привреда спроводи тако да служи једном вишем циљу, општеном циљу и зато је потребна национализација приватних привредних предузећа, која прет-

ставља коначно ослобођење нашега народа од сваког могућег начина поробљавања.

Примједба друга Драгољуба Јовановића о томе зашто овај Закон није раније објављен и поднесен, ја мислим да је неумесна и да треба да послужи само онима који би желели да наше планове ометају и да из наше земље извуку што више користи. Да се овај Закон овако као што је предложен и донесе учињено је баш зато да се сачувају интереси нашега народа, јер би наш народ изгубио да је овај законски предлог био раније објављен, како то тражи Драгољуб Јовановић. Ко би се тим начином користио? Тиме би се могли користити шпекуланти који би уступили своје акције страним капиталистима, према којима бисмо ми морали да имамо више обавеза него ли према својим домородцима. Заступајући онакво гледиште, Драгољуб Јовановић заступао је интересе крвних непријатеља наших народа, заступао је интерес оних који се буне због тога што су изгубили у нашој земљи за вјечита времена могућност искоришћавања наших народа. (Аплауз).

Увјерен да овај Закон претставља један од најзначајнијих корака у нашој народној привреди, у напретку наших народа, ја свесрдно поздрављам овај законски предлог, убијеђен да ћете га и ви тако исто свесрдно поздравити и једнодушно усвојити. (Аплауз).

Претседник: Има реч народни посланик Јован Веселинов.

Јован Веселинов (Срез Нови Сад II): Другови и другарице народни посланици, ја хоћу унапред да кажем да се у потпуности слажем са предложеним Законом, а исто тако и са поступком који је Влада усвојила подносећи овај законски предлог. Гласајући за овакав поступак, ја сам увјерен да је Влада предложила тај поступак због тога што ће он најбоље осигурати да се овај Закон у потпуности и ефикасно спроведе. Наше народне масе неће изненадити доношење овог Закона о национализацији приватних привредних подuzeћа републиканског и савезног значаја. Неће изненадити због тога што су оне још у току ослободилачке борбе веровале да ће наша ослобођена отаџбина ићи оним путем којим је ишао народ у времену од ослобођења до данас. То су наше народне масе потврдиле и рекле и за време избора за нашу Уставотворну скупштину, то су рекле и за време дискусије о Уставу Федеративне Народне Републике Југославије.

Закон који ми данас доносимо треба само да олакша, треба само да убрза процес развитка наше народне привреде, да он треба само да убрза процват наше отаџбине.

Друг Кидрич је у свом експозеу објаснио шта је значео

општенародни привредни сектор у нашој земљи од ослобођења до данас. Он је подвукао шта ће значити национализација у даљем развиту наше земље. Ја бих само хтео са неколико речи да се задржим на привреди наше републике Србије и да са неколико података поткрепим то што је друг Кидрич говорио у односу на читаву Југославију, да би доказао како је општи народни привредни сектор омогућио и допринео обнови наше народне Републике као саставног дела ФНРЈ.

Какво је било стање у нашој народној Републици после ослобођења? Око 70% текстилне индустрије било је избачено из строја, око 60% металне индустрије није било способно за рад. Поред тога и читава организација индустрије у Србији била је таква да није могла да одговара даљем развиту наше земље у целини. Читава организација привреде, нарочито индустрије, није била постављена на такву базу која би омогућила развитак јаке индустрије, која би омогућила богаћење нашег народа, побољшање положаја широких народних маса. Наша индустрија била је створена тако како би омогућила што веће профите и што већа богатства експлоататорским елементима, који су ту индустрију у своје време створили. Србија је позната са неколико крупних експлоататора, који су доцније показали свој лик народних издајника. Познати су Илићи, Теокаревићи и други, који су стекли огромне капитале на рачун широких народних маса. Док су се они на једној страни богатали, с друге стране су ти крајеви пропадали и народ сиромашно. У току народно ослободилачке борбе они су се показали као народни издајници. Али, захваљујући народној власти, захваљујући новој народној држави, наше народне масе кренуле су да обнове ту индустрију, да изграде нову индустрију, да пођемо једним новим путем, да идемо корак са осталим народима Југославије.

Необично јак радни елан захватио је наше трудбенике у новој народној држави. Ми смо у Србији од ослобођења до данас обновили многе гране индустрије, а у неким грама индустрије смо превазишли и предратни ниво производње. Тако, на пример, ми смо у текстилној индустрији у односу према 1939 год. повећали производњу за 60%, у вуненој индустрији за 35%, у индустрији теста за 400%, у индустрији обуће за 100%, у индустрији угља за 30% итд. итд.

Дакле, другови и другарице, ти услови који су створени у нашој земљи, захваљујући друштвеном привредном сектору који је показао своју пуну животну способност, омогућили су — ослањајући се на тај државни сектор — да у тако кратком року обновимо нашу привреду, да је развијамо даље и да у знатној мери побољшамо положај наших

трудбеника. Да није било овог обнављања које је омогућило широким народним масама да олакшају свој положај, стање би било тешко с обзиром на прилике у којима се наш народ нашао после рата. Успех који смо остварили на пољу обнове види се и из околности да смо ми у читавом низу грана индустрије снижили цене до 40% према ценама роби у 1945 години тј. после ослобођења.

И у нашој републици, другови и другарице, као што је друг Кидрич изнео за целу Југославију, јасно се види да је општи државни привредни сектор помогао развитак наше индустрије и, према томе, да ће ова мера, коју ми данас доносимо, само омогућити да се читава наша велика Југославија што пре развије, оснажи и постане потпуно слободна и независна од иностранства. Нарочито овај Закон поздравите наша радничка класа, која ће знати да ће од данас радити за себе и у оним предузећима у којима до данас није радила. Наша радничка класа ће на тај начин још више развијати оне методе рада које је до сада показивала у нашој новој држави, а то је ударништво, како би што пре остварила онај економски програм који нам је указао друг Тито: развистак крупне индустрије у нашој земљи, како би што пре остварили срећнију будућност наших народа. Ми ћемо учинити оно што је рекао друг Тито: да дамо земљи што више машина, што више текстила, да подигнемо што више електричних централа итд. Ова наша данашња мера има за циљ да убрза остварење овог задатка. За то ћу гласати за овај законски предлог.

Претседник: Реч има народни посланик Угљеша Даниловић.

Угљеша Даниловић (*Срез Оцак—Модрич*): Другови народни посланици, као и читав радни народ Југославије, тако и радни људи Босне и Херцеговине, посебно радничка класа, поздравите са великим одушевљењем овај Закон који се данас налази пред нама. Као резултат четворогодишње херојске борбе наших народа дошле су крупне револуционарне промјене, како у нашем друштвено-политичком животу тако и у економској структури наше земље. Водећи борбу против окупатора, наши су народи морали да се боре и против старе експлоататорске класе, која се готово у цјелини, због својих уских класних интереса и страха од народног покрета, нашла на страни окупатора. Није случајно, другови, да су се групе и клике владајуће класе, које су у старој Југославији држале и политичку моћ и економске позиције, нашле на страни поробљивача. Оне, да би сачувале своју класну владавину, да би сачувале експлоататорски положај, нијесу презале ни од најсрамније издаје и подло су и отворено сарађивале с окупатором.

Ослобађајући земљу од окупатора, наши народи збацили су и стару експлоататорску владавину. Власт је прешла у руке народа, а самим тим створени су и први услови за изградњу бољег и срећнијег живота, живота за који су наши борци пошли у борбу и за који су падали и гинули.

Још у току рата, другови, један мањи дио средстава за производњу прешао је у руке народа, зато што су њихови власници побјегли и отишли под скут окупатора. Одговорност за издајство и злочине пред судом народа донијело је такође извлаштење једног дијела бивших власника. На тај начин створио се и развијао нови сектор у нашој привреди, сектор опште народне имовине, поред још два, задружног и приватног сектора. Јасно је да побољшање живота народних маса зависи баш од јачања државног и задружног сектора у привреди. Иако наш државни сектор држи доминантне позиције, он још није завладао свим полугама у нашој индустрији, полугама важним за економски развитак земље, па тиме и за уздизање општеномског благостања. Закон који се налази пред нама од историског је значаја баш зато што те полуге предаје у руке државе, то јест народа.

Другови народни посланици, народи Босне и Херцеговине имају и посебног разлога да поздраве доношење овога Закона. Можда се нигдје толико као код нас у Босни и Херцеговини не види какве су тешкоће, какав су живот народа створиле методе и политика капиталистичке владавине. Нашироко су позната сваковрсна богатства наше републике, угаљ, гвожђе, шуме, водена енергија итд. Али је исто тако нашироко позната и биједи и примитивност живота нашег сељака и радника. Њена богатства су пљачкана од страних и домаћих експлоататора, а над радним човјеком вршила се најцрња експлоатација. Док су се шуме и друга богатства најварварскије пустошила — живот радног човјека није се мијењао. Ријетко се може наћи такав примјер природних услова за развитак и напредак једне земље и истовремено примитивност живота радног човјека. Слика привреде Босне и Херцеговине даје најбоље свједочанство о наказности капиталистичке експлоатације. Читава привреда Босне и Херцеговине, како из времена Аустрије, тако и из времена старе Југославије, носи печат ропства и колонијалне експлоатације. Али није само то. Ниска надница и примитиван живот босанског радника нијесу тјерали капиталисту на увођење рационализације и механизације у производњу. Све гране производне дјелатности у Босни и Херцеговини носе печат највеће заосталости. Индустриска предузећа и рудници у Босни и Херцеговини по механизацији и начину производње налазе се на врло ниском степену. То нам је оставила капиталистичка експлоатација. Иначе би било неразумљиво како то да покрајина чији су производи

чинили знatan dio izvoza u staroj Jugoslaviji, zemlja u kojoj ima primjera da treba kopati samo nekoliko metara zemlje pa da se dođe do prvoklasnog uglja — da je ta pokrajina kroz dvadeset godina u staroj Jugoslaviji ostala takoreći bez kilometra normalnog kolosjeka.

Nisu prošle ni dvije godine od oslobođenja zemlje, a u Bosni je počeo da buja novi život. Otvарају се њена богата недра, расту саобраћајне артерије у њеном привредном организму, артерије кроз које више неће тећи кипаталистички профити, него хранљиви сокови за живот и развитак нашег опште-југословенског привредног организма. У ослону на друге привредно развијеније дијелове Југославије, и у Босни се брзим темпом изграђују темељи бољег и срећнијег живота. У општепривредном плану Босна ће претстављати важан елеменат, а одредбе овог Закона које обезбјеђују и гарантују да ће основна средства производње прећи и остати у рукама народа, још више повећавају тај значај Босне и Херцеговине. Како пред свима народима Југославије, тако и пред народима Босне и Херцеговине овим се још више отварају перспективе бољег и срећнијег живота.

Интерес развитка наше привреде, животни интерес најширих народних маса не могу трпјети грубу противрјечност између државног сектора и приватног капиталистичког сектора. Брзи привредни развитак немогућ је без планске производње, без рационализације и механизације производње. А план је немогуће остварити у приватном сектору, како због његовог властитог карактера, тако и ради изразито непријатељских тенденција код власника капиталистичких предузећа.

Другови, овај Закон долази као логична посљедица нашег и политичког и економског развитка. Ми се налазимо, и већ смо ушли, као што нам је рекао друг министар индустрије Кидрич, у еру планирања и стварања моћних полуга нашем индустријском развитку земље, путем крупних инвестиционих планова у тешкој индустрији, а нарочито у електрификацији.

Овај Закон, другови, поздравите не само радници, не само радни људи у нашој индустрији, у фабрикама и предузећима — зато што овај Закон означава још један даљи корак у осигурању и обезбјеђењу бољих животних услова за све радне људе. Њега ће поздравити и цјелокупно сељаштво, оно сељаштво које је већ у пракси видјело и осјетило политику нове Југославије, почев од аграрне реформе, па читавим низом мјера у привреди, трговини итд. Поздравите га читав радни народ наше земље због тога што изражава интересе нашег даљег развитка и што је као такав у интересу наших радних маса. Ја сам сигуран да ће и ова

Скупштина поздравити доношење овога Закона, управо да ће прихватити овај Закон у целини. (Буран аплауз).

Претседник: Реч има народни посланик Миха Маринко. (Аплауз).

Миха Маринко (Srez Trbovlje): Drugovi i drugarice narodni poslanici, ovaj momenat je jedan od najznačajnijih, jedan od odlučujućih posle donošenja našeg Ustava. Ovaj Zakon koji stoji pred nama biće jedan od najdalekosežnijih, jedan od najvažnijih zakona koji je dosad primila naša Narodna skupština. Ovaj će Zakon prouzrokovati, kao što smo već ovde videli, živo komešanje u našoj zemlji kao i u inostranstvu. Jedni će ga primiti sa velikim zadovoljstvom, drugi sa gorčinom. No, on neće doći sasvim neočekivano za sve naše narode, za čitavu radničku klasu i sve radne ljude naše zemlje, a s obzirom na našu društvenu stvarnost, neće doći neočekivano niti za inostranstvo, jer je za sve bilo jasno da je logično da jednoga dana mora doći do ovog Zakona. Ovaj Zakon je prirodni nastavak proširivanja tekovina naše narodno-oslobodilačke borbe. Svi slojevi stanovništva primiće ga kao nešto što su bar potsvesno očekivali. Radnička klasa i svi radni ljudi koji nisu zainteresovani na iskorišćavanju svoga sugrađana primiće ga sa velikim oduševljenjem, kao opravdanje njihovog očekivanja, kao opravdanje njihove vere u svoje vrhovno rukovodstvo sa drugom Titom na čelu. Reći će: eto konačno je došlo ono do čega je moralo doći. U predloženom osnutku imamo novu potvrdu da se ostvaruje sve ono zašto su milioni naših naroda išli u oslobodilački rat, zašto je stotine hiljada najboljih ljudi dalo svoje živote.

Ovaj Zakon je nova potvrda i to je jedna od najrečitijih da je naš narodno-oslobodilački rat nama doneo istinsko narodno oslobođenje i to zato što je sam radni narod bio u prvim redovima borbe, što je na čelu te borbe stala Komunistička partija sa svojim svenarodnim vodom, što je istovremeno imao u sebi bitne elemente ostvarivanja i socijalnog oslobađanja ili obrnuto, da je zbog tih suštinskih elemenata naš narodno-oslobodilački rat morao biti do kraja konsekventan i mogao pobediti. Ovaj Zakon je legitimacija te konsekventnosti našeg narodno-oslobodilačkog rata. To znači da će ovim Zakonom biti do kraja osigurano oslobođenje od inostranog ekonomskog porobljivanja, odstranjen će biti poslednji tračak neke neizvesnosti ili bar nejasnosti koje je u tom pogledu još vladalo ponegde u regulisanju odnosa do inostranih vlasnika niza fabrika, preduzeća u našoj zemlji. Ovim Zakonom se i formalno pravno reguliše stanje koje smo stvorili u našoj privredi u odnosu do inostranih finansijera, kompanija i deoničara — stanje za koje maršal Tito kaže da je

naša nezavisnost i državna suverenost zagarantovana time što su ključevi naše privrede u našim rukama. Ne može biti istinsko nacionalno oslobođenje potpuna garancija naše nezavisnosti u onakvom stanju u kakvom je bila stara Jugoslavija kad je veliki deo prirodnog i privrednog bogatstva, veliki deo proizvodnih sredstava bio u rukama inostranih bankara, trustova i koncerna. U staroj Jugoslaviji imali smo samo prividno nezavisnost, ustvari je stara Jugoslavija bila polukolonijalna i zavisna zemlja, stari vlastodršci bili su janičari naših naroda, sluge inostranih israbljivača. Primera za to imamo mnogo. Ja iz svoga ličnog života i iskustva kao sindikalni aktivista i politički radnik u štrajkovima znam da je bilo jasnih primera u čemu se ispoljavala ta nacionalna podređenost, ta politička potčinjenost prema inostranstvu. Vodeći jedan štrajk rudara u momentu kad je konjunktura bila u korist italijanskog imperijalizma, naši vlastodršci, udruženi sa svima njihovim podrepcima, postavljali su zahtev: štrajk se mora bezuslovno okončati, jer je to pitanje međunarodnih odnosa, jer su obavezni za svoje porudžbine u inostranstvu. Štrajkovi koji su vođeni u Trepči i Boru takođe to jasno dokazuju, kao i čitav niz drugih primera. Drugo nije moglo ni da bude, pošto domaći izrabljivači nisu mogli sami da se održavaju na vlasti, i oni su tražili pomoć iz inostranstva i bili su spremni da dele dobiti stvorene na znoj naših radnih masa sa inostranim imperijalistima i da se sa zajedničkom zainteresovanošću drže na vlasti pomoću inostranih reakcionarnih krugova. U našoj društvenoj stvarnosti u kojoj je narod suveren i drži vlast u svojim rukama, tako stanje je nemoguće. Ostaviti privredu u privatnim rukama, pored toga još u rukama inostranih imperijalista, predstavljalo bi stalnu opasnost po narodnu vlast, naša nacionalna nezavisnost ne bi mogla biti potpuna. Mi i danas imamo prilike da na živim primerima vidimo kakve su metode i praksa imperijalista: grabiti, osvajati privredne pozicije, stavljati male zemlje u položaj kolonije. Sasvim jasno je koji su pravi razlozi zbog kojih su se okomili inostrani imperijalisti i izrabljivači tako žestoko sa svim svojim klevetama i provokacijama na novu Jugoslaviju. Mislim da se može tvrditi da je baš naše napredno društveno uređenje, koje počiva na principu potpune demokratije u parvom smislu te reči, na principu odlučnosti u nastojanju da se ukloni sistem iskorišćavanja čoveka nad čovekom, pa je baš taj bitni element naše demokratije povod svima napadima, svima klevetama sa strane demokratske reakcije. No jedinstvo naših naroda i apsolutna saglasnost narodnih masa sa politikom, po svima pitanjima unutrašnjeg političkog i ekonomskog uređenja, kao i odnosa prema inostranstvu, koju vodi maršal Tito i Savezna vlada, pretsatvlja nenarušivi bedem na kome se lome svi po-

kušaji inostrane reakcije. Pošto je bilo očigledno da jednoga dana mora doći i do ovoga Zakona, da je ovaj Zakon nužna i logična konzekvenca već ostvarenog stanja u našoj zemlji i razlog da je nepopularno otvoreno navoditi prave uzroke čitave te hajke neprijateljskih krugova inostranstva prema našoj zemlji, — to je učinilo da se to inostranstvo nije usudivalo tako drsko i tako otvoreno postavljati svoje ekonomske pretenzije prema našoj zemlji, kao što je to činilo i čini spram niza drugih zemalja, pa i spram nekih zemalja na samom Balkanu.

Ovaj problem koji je danas na rešavanju pred nama nametao se već poodavno. Pokrenut je bio još prvih dana kada su naši narodi pošli u borbu protiv okupatora, jer naši narodi nisu želeli samo delimično — već puno oslobođenje i punu svoju narodnu i državnu nezavisnost.

Podnošenjem ovog zakonskog projekta vidi se da Savezna vlada smatra da je došlo vreme da se u tome pogledu stvo- re čisti računi i prema inostranstvu.

Nacionalizacija krupnih proizvodnih sretstava samo po sebi nije nešto naročito novo. O nacionalizaciji govori se čak i u samoj Engleskoj. Sa engleske strane preporučivana je neka vrsta nacionalizacije i njihovoj marionetskoj vladi u Beču, da ne govorim o nacionalizaciji u Češkoj i Poljskoj, pa zato inostrani imperijalisti ne bi se smeli mnogo žaliti kada je obećanje nacionalizacije i u njihovim sopstvenim zemljama postala moda političke agitacije. Međutim, mi možemo očekivati da oni u odnosu na našu nacionalizaciju neće pokazati neku indiferentnost. Jedno je nacionalizacija u kapitalističkoj zemlji, a drugo je nacionalizacija kod nas, pod uslovima istinske demokratije, gde je vlast zaista u rukama naroda, pre svega u rukama radnog naroda. Naš državni sektor privrede bitno se razlikuje od državne privrede, na pr., u staroj Jugoslaviji, gde je državna privreda imala sasvim drukčiji karakter. Drukčije nije moglo ni biti u staroj Jugoslaviji, kad se zna da je kralj Aleksandar bio najveći deoničar svih državnih preduzeća i kada se zna da je državna privreda bila angažovana u agitaciji za primanje zajmova iz inostranstva, kada je država bila u rukama klase izrabljivača, gde je samo upravljanje bilo u rukama države, dokle su plodovi rada odlazili u džepove kapitalista.

Inostrani će magnati vikati protiv ovoga Zakona, jer nacionalizacija kod nas čini zbilja kraj eksploataciji. I zbog toga će ovaj Zakon, ma da je možda za neke neočekivano došao, pozdraviti istinski patrioti našeg naroda. Neće ga pozdraviti oni koji kao eksploatatori narodnih masa nisu ni bili rodoljubi već neprijatelji i izdajnici svoga naroda. Mi imamo

dosta primera kakvo se je špekulanstvo krilo iza ljudi koji su služili na dve strane, navodno su podupirali i pozdravljali narodno-oslobodilačku borbu, a u isto vreme radili su pod zaštitom okupatora.

Izjavljujem da ću sa oduševljenjem, istim onim kojim će ga prihvatiti celokupna naša radnička klasa i svi radni ljudi, pozdraviti i glasati za ovaj Zakon. (Burno oduševljenje i aplauz).

Pretsednik: Ima reč narodni poslanik Zvonko Brkić.

Zvonko Brkić (Srez Grubišno Polje): Drugovi i drugarice narodni poslanici, kao i u ostalim federalnim jedinicama, tako i u Narodnoj Republici Hrvatskoj od oslobođenja zemlje — dakle u vremenu od svega nešto više od godine dana — postignuti su ogromni uspjesi na svima poljima državnog i društveno-političkog života.

Zahvaljujući tome što je vlast prešla u ruke naroda i što su se u osnovi izmijenili društveno-ekonomski odnosi, seljak je dobio zemlju. Zemlja je konačno pripala onome ko je obrađuje. Siromašni seljaci i bezzemljaci u Hrvatskoj dobili su oko 120.000 katastarskih jutara zemlje tj. oko 60.000 mjesnih agrarnih interesenata i oko 18.000 kolonista dobili su zemlju. No seljak nije dobio samo голу zemlju nego su mu naše narodne vlasti dale i ogromne kredite za obnovu seoskih gospodarstava — samo kod nas u Hrvatskoj oko 500 miliona dinara.

Na svima poljima obnove i izgradnje NRH postignuti su veliki uspjesi. Obnovljen je saobraćaj. Od 2674 km. pruge bilo je po oslobođenju ispravno svega 440 km. Popravljaju se i grade nove ceste. Ovih dana završen je i pušten u promet novosagrađen dio betonske ceste Zagreb — Varaždin od 265 km. dužine, kao veza sa Slovenijom. U gradnji su ceste Zagreb — Karlovac te turistička cesta Sušak — Dubrovnik. U toku ove i prošle godine obnovljena su 583 mosta sa 15.237 m. dužine. Provođe se veći melioracioni radovi. Isušava se Vranjsko jezero, Imotsko-bekisko polje i Jelas polje.

Obnavljaju se porušene škole. Do sada je obnovljeno oko 80% svih porušenih škola, a otvaraju se nove, tako, da danas ima u Hrvatskoj 3185 osnovnih škola prema 2690 prije rata. Grade se i obnavljaju porušena industrijska preduzeća. Kod nas u Hrvatskoj obnovljeno je 65% porušene industrije, a gradi se i nova.

Radeći u početku obnove gotovo bez plate, otkidajući od usta i poklanjajući svoje nadnice za obnovu, radnici su podigli našu industriju iz ruševina. Podigli su je svjesni da grade za sebe i da grade svoje, jer obnovljena naša industrija ne smije biti više nikada sredstvo bogaćenja parazitskog sloja

društva već u rukama naroda, jer je narod postao vlasnik narodne imovine — osnove izgradnje blagostanja radnih ljudi.

No ne samo radnici nego i ostali radni ljudi dali su i daju sve od sebe da se naša zemlja što prije izvuče iz ruševina. Koliki je to bio radni polet najbolje pokazuju primjeri: Samo na obnovi mostova u Hrvatskoj dato je oko milion dobrovoljnih radnih nadnica, na popravci cesta oko pola miliona, a na obnovi pruga oko 250.000 radnih nadnica. Ogroman je polet u privredi, ne samo na obnovi, nego i u povećanju produkcije u industriji i poljoprivredi i jasno je da je povećana produkcija uslovila odmah i poboljšanje života radnih masa. Proizvodnja tekstila porasla je za 78% ove godine, ugljena 77%, kože 65%. Poboljšanje životnih uslova očitovalo se ubrzo. Danas u Hrvatskoj 80—90% snabdevanja vrši se po utvrđenim cenama, uništena je crna berza, i na taj način dignuta je realna nadnica. Sve to bilo je moguće ne samo što radne mase sa ogromnim poletom učestvuju u izgradnji zemlje, nego posebno radi toga što u našoj zemlji postoji državni sektor privrede. On nam takode omogućuje da jačamo zadružni sektor. Kod nas u Hrvatskoj ima oko 4.000 zadruga koje vrše distribuciju 70% robe. On nam omogućuje da sprečavamo veće pljačkaške poteze privatnog sektora, tj. nabijanje cena. Bez postojanja državnog, opštenarodnog sektora ne samo da ne bi bilo povećanja produkcije, redovnog snabdevanja, porasta realne nadnice nego ne bi bilo ni obnove zemlje, jer radne mase sigurno ne bi mogle, ni htjele raditi sa ovakvim poletom za kapitaliste, kao što danas rade za sebe. Da nema narodne vlasti, zemlja ne bi pripadala onome ko je radi, a da nema državnog sektora, prihod industrije išao bi u džepove pojedinaca, a ne za dobro zemlje i za bolji život radnika i seljaka.

Iako smo mi zahvaljujući jačanju državnog sektora postigli ogromne uspjehe, pred nas se postavlja ozbiljno pitanje daljnjeg razvoja. Iako smo mnogo učinili, ipak je to više na obnovi, a manje na izgradnji. Naša zemlja je zaostala, bez jake industrije, sa primitivnom poljoprivredom. Seljak je dobio zemlju, ali on će živiti loše i gladno dok ne dobije strojeve na polje. Narod neće moći biti zadovoljan, neće se ni kulturno izdizati dok ne ostvarimo industrijalizaciju i elektrifikaciju zemlje, tj. dok ne budemo više proizvođači, proizvodili planski, organizovano. Međutim do danas mi nismo mogli da planom obuhvatimo svu industriju. Nisu bila dovoljno obuhvaćena privredna preduzeća opšte-državnog i republikanskog značaja. Radni polet nije obuhvaćao privatni sektor. Postojala je kočnica za dalji razvoj. Nacionalizovanje krupne industrije postavljalo se kao goruće pitanje, kao pitanje doslednog nastavka naše borbe za industrijalizaciju zemlje, za bolji život radnih ljudi za odbranu naroda od eksploatacije.

Ovim zakonom o nacionalizaciji uklanja se krupna prepreka našeg razvoja, omogućuje daljnji polet, privreda se stavlja potpuno u ruke naroda a narodu se daje garancija da će njegov teški stvaralački rad ići u korist celine a ne u korist pojedinaca. Zato izjavljujem u ime sekcije Narodne fronte Hrvatske da ćemo glasati za ovaj Zakon. (Odobranje).

Pretsednik: Nema više prijavljenih govornika, sem potpredsednika Vlade Edvarda Kardelja. (Buran i dugotrajan aplauz).

Potpredsednik Vlade FNRJ Edvard Kardelj (Srez Ljubljana II): Drugovi narodni poslanici, poslanik Dragoljub Jovanović zamera našoj Vladi što je, kako on kaže, „naprećac“ donela projekt ovog Zakona pred Narodnu skupštinu i da joj nije dala dovoljno vremena za diskusiju o tom Zakonu. Ja bih hteo da se unekoliko osvrnem na te njegove reči. Hteo bih da malo pobliže pogledamo šta ustvari znači to „naprećac“, to „iznenadenje“, što tobože predstavlja predlog Zakona o nacionalizaciji za ovu Skupštinu i za naš narod. Kada je Vlada tražila hitnost za ovaj Zakon i kada je Vlada spremala taj Zakon strogo unutar Vlade, ona je htela, kao što vi svi sami znate i možete pretpostaviti, ona je htela da spreči sve moguće špekulacije i druge štetne akcije, koje bi bile moguće da se Zakon dugo vremena nalazio pred Skupštinom pa da su se vodile dugotrajne a u suštini i nepotrebne diskusije oko stvari koje su svima jasne. Narodna skupština je predstavnik naroda i zaštitnik narodnih interesa. Kako bi ona štitila narodne interese da je, na primer, nekoliko dana držala taj Zakon ovde u diskusiji u Skupštini, a za to vreme — dok Zakon ne bi bio primljen da se iz preduzeća iznosi narodna imovina, i da razni špekulanti kod kuće i u inostranstvu prave svakojake manevre i akcije. Ako smo hteli da obezbedimo da sprovođenje nacionalizacije bude zaista efikasno i da ne poremeti čitav razvoj naše privrede, i ako hoćemo da postignemo da sprovođenje nacionalizacije ne prouzrokuje nikakve štete za opštu narodnu privredu, onda je bilo potrebno odlučiti se upravo za takav hitan postupak. (Burno odobranje).

Ja bih hteo reći ovoj Skupštini još i drugu činjenicu. Vlada je ne samo predložila ovaj Zakon Narodnoj skupštini, nego je već pripremila čitav organizacioni aparat, koji danas već čeka spreman (Burno odobranje), da preuzme te fabrike i da sperči svaki pokušaj bilo koga da se ošteti imovina koja ovim Zakonom prelazi u sopstvenost države tj. naroda. Znači: ovaj Zakon se ne donosi „naprećac“ i brzina koju je naša Vlada pokazala u ovom slučaju nije dokaz da ona donosi nešto „naprećac“, nego nasuprot, ona je dokaz da je Vlada dobro razmislila o ovom Zakonu pre nego što ga je donela i da je preduzela sve mere da on bude efikasno sproveden, ako

ga ova Skupština primi. (Buran aplauz i odobravanje) — (Dragoljub Jovanović: Trebalo je objasniti hitnost Skupštini!) Ja mislim da je Skupština to odmah znala i niko osim vas nije protestovao protiv toga. I dok ste vi govorili, pojedini poslanici su vam baš to dovikivali što ja sada govorim. To znači da su poslanici odmah razumeli o čemu se radi kada Vlada traži hitnost. Vlada je zato i dobila poverenje ove Skupštine što treba da štiti i što štiti narodne interese, jer ona bi bila slaba Vlada ako to ne bi činila. (Burno odobravanje). I zato ja mislim da će zaista svaki čovek koji stvarno ima pred očima interese naroda i države, a ne neke druge interese, odobriti postupak Vlade i hitnost koju je Vlada tražila za ovaj Zakon. (Buran aplauz).

A sada da pogledamo na ovu stvar i s druge strane. Da li ovaj Zakon predstavlja za naše široke narodne mase neko krupno iznenađenje? Da li on može da pobudi u našim narodnim masama sumnju da se čini ovim Zakonom nešto nepromišljeno, nešto što je neizvesno, nešto o čemu narodne mase nemaju nikakvog iskustva uopšte? Drug Kidrič je već govorio o tim iskustvima koju su naše narodne mase dobile o državnom sektoru u toku narodno-oslobodilačke borbe i posle oslobođenja.

Kad smo mi ušli u borbu, kad je čitav naš radni narod ušao u borbu protiv okupatora i protiv domaćih izdajnika, on je tada to učinio ne samo zato da se nacionalno oslobodi, nego i zato da poboljša svoj život, da stvori bolje uslove za sebe u budućnosti. A boriti se za takve ciljeve znači istovremeno pripremati i nacionalizaciju.

Kad smo mi stvarali narodnu vlast u Jugoslaviji, kad su se u narodno-oslobodilačkoj borbi rodili prvi narodno-oslobodilački odbori, tada smo to činili sa ciljem da će ta vlast, koja je drugačija od one stare vlasti, imati da zastupa stvarno narodne interese, što znači interese radnog naroda. A zastupati interese radnog naroda, to znači u isto vreme i boriti se za nacionalizaciju.

Kad smo se borili za blagostanje radnog naroda, kad smo kao jedan od glavnih zahteva i ciljeva naše narodno-oslobodilačke borbe postavili stalni napor države za podizanje blagostanja radnog naroda, onda smo mislili na potrebu da se jednom zauvek likvidira ugnjetavanje čoveka po čoveku. A likvidirati ugnjetavanje čoveka po čoveku, to upravo i znači nacionalizaciju proizvodnih sredstava.

I kad smo mi govorili na kraju krajeva o nezavisnosti naše zemlje, kad smo govorili o tome da naša zemlja više ne sme biti ničija moneta za potkusurivanje između imperijalističkih snaga, ničija imperijalistička interesna sfera, itd. itd.,

onda smo mislili i na našu ekonomsku nezavisnost. A misliti na ekonomsku nezavisnost, to znači boriti se i za nacionalizaciju proizvodnih sredstava u našoj zemlji itd. itd.

Takvih bih primera mogao da navedem koliko god hoćete. Činjenica je da nacionalizacija zbog toga ne pretstavlja na naše narodne mase nikakvo iznenađenje i da nema mnogo takvih kod nas koji bi mislili da je taj Zakon donesen „naprečac“, i da nije u punoj saglasnosti sa težnjama širokih narodnih masa.

Nedavno sam govorio sa seljacima i oni su mi tom prilikom kazali ovakvu misao. Mi gradimo danas na sve strane, i fabrike i kuće i ceste i željeznice itd. Ako bi se takvim tempom radilo u staroj Jugoslaviji, onda bi porezi morali da porastu do ogromne visine. A danas, kazali su seljaci, iako se toliko gradi, poreze su manje nego što su bile u staroj Jugoslaviji. I, seljaci su sami, bez pitanja, dodali: „Jasno je, takvo čudo je mogao da ostvari samo državni sektor. Pošto mi imamo državni sektor, iz toga sektora idu prihodi za izgradnju naše zemlje“. Tu činjenicu, tu važnost državnog sektora vidi danas svaki naš radni čovek. Meni se čini da samo gospodin Dragoljub Jovanović — i šaka sličnih skeptika — kao da nije još do kraja „ubedena“ da je nacionalizacija najvažnijih proizvodnih sredstava dobra stvar za budućnost radnog naroda.

(*Dragoljub Jovanović*: Molim vas, ja sam glasao za Zakon. Ja samo zameram u pogledu hitnosti).

Odgovoriću odmah i na to. Ako bi vi, gospodine Jovanoviću, iskreno pozdravili ovaj Zakon o nacionalizaciji, — kako ste to na početku izjavili, — onda ne bi bilo razloga da protestujete protiv toga da se on donese hitnim postupkom. (Aplauz).

Meni se čini nerazumljivo da neko pozdravlja Zakon, a da u isto vreme izjavljuje da protestuje protiv toga što se on donosi tako brzo. (Aplauz). Ako se neko zbilja raduje takvom Zakonu, onda bi trebalo da se raduje i tome da taj Zakon bude što bolje, što brže i što efikasnije sproveden. (Aplauz).

A ja bih rekao još nešto više. Taj Zakon mi nismo diskutovali samo u toku ove dve godine posle oslobođenja. Taj Zakon diskutovali su naši najbolji ljudi kao i najnapredniji ljudi u čitavom svetu desetine i desetine godina. (Aplauz). Svi oni koji su se borili za lepši život čoveka diskutovali su taj Zakon. I evo sada, kad mi imamo taj Zakon, mesto da se svi u ovoj Skupštini — koja je narodna skupština — radujemo i da ga brzo sprovedemo i što efikasnije, vi, gospodine Jovanoviću, protestujete protiv njega. (*Dragoljub Jovanović*: Donosimo ga za jedno pre podne. Neka ga bar prouči Zakonodavni odbor). Proučio ga je Zakonodavni odbor. (*Moša Pijade*: Ja ću

govoriti, gospodine Jovanoviću, u ime Zakonodavnog odbora, a ne vi).

Ja mislim da bi svaki čovek kome su pred očima interesi naroda tako postupio, kao što je postupila naša Vlada. Ako Dragoljub Jovanović postupa drugačije, onda to znači da on ne želi da taj Zakon bude zaista sproveden najefikasnije. To znači da on ne želi da taj Zakon bude zaista sproveden bez ikakve štete za našu narodnu privredu. Jer, na kraju krajeva, zbog čega bi inače bilo stalo gospodinu Dragoljubu Jovanoviću da protestuje protiv toga da se taj Zakon tako brzo sprovede i zbog čega bi bilo potrebno dati vremena svakojakim neprijateljima da se okome na narodnu imovinu i da umanje njenu vrednost? Kakvi interesi govore onda kroz usta Dragoljuba Jovanovića? (*Dragoljub Jovanović*: Očigledna stvar. Ja sam plaćen iz inostranstva, to je jasno; plaćen sam od velikih trustova).

Ja neću to da kažem i ja ne kažem da ste vi plaćeni bilo od koga. Ja samo kažem da su protesti koje ste vi izgovorili ovde u Narodnoj skupštini takve vrste da će ih možda danas u isto vreme izražavati i drugi, ali za koje je razumljivo da će ih izreći... (*Dragoljub Jovanović*: — Šta se to mene tiče!)

No ja mislim — neću više duljiti — da sve te činjenice upravo dokazuju baš to da su Vlada i Skupština pravilno postupili kad nisu dali vremena neprijateljima naroda i špekulantima da oslabe efekat naše nacionalizacije. (Kraj govora potpredsednika Edvarda Kardelja bio je praćen dugotrajnim aplauzom).

Pretsednik: Ima reč narodni poslanik Moša Pijade.

Моша Пијаде: Другови, ја сам хтео да кажем неколико речи као претседник Законодавног одбора, који је посланик Јовановић поменуо два-три пута, скоро протестујући чак и у име Законодавног одбора што је био изненађен овим законским предлогом.

Законодавни одбори састали су се јутрос у 8 часова и саслушали су на заједничкој седници експозе друга Кидрича. Иако је ствар за њих била нова, они се нису осетили ни најмање изненађени и ни најмање увређени таквим поступком, јер су сви разумели интерес државе и народа да се тако поступи.

Друго, можемо да разговарамо и о томе, кад Драгољуб Јовановић протестује, у чије име он протестује? (*Драгољуб Јовановић*: — Јасна ствар: у име trustова). Ако протестујете у име својих бирача, могу да вам кажем да је огромна већина бирача вашег изборног среза писала петиције са хиљадама потписа, тражећи да се опозове ваш мандат. (Дуготрајно одобравање).

Претседник: Пошто је листа говорника исцрпена, прелазимо на гласање о законском предлогу по скраћеном поступку. По скраћеном поступку гласа се једанпут и у целини. Молим секретара да чита имена народних посланика. Гласа се са за и против.

Секретар Воја Лековић прозива народне посланике да гласају.

Гласали су за: Аголи д-р Неџат, Антић Милоје, Антолић Фрањо, Антуновић Риста, Апотсолов Васко, Аугустинов Мата, Бакрач Јозо, Банак Јосип, Баричевић Перо, Белинић Марко, Беловуковић Милан, Бериша Рифат, Бисић М. Милорад, Блажевић Јаков, Богданов Душан, Богданов Ђура, Божовић Никола, Боројевић Јован, Бохинац Андреј, Бошковић Ђорђе, Бреџељ д-р Маријан, Бркић Душан, Бркић Звонко, Броз Јосип—Тито, Бубањ Андрија, Буљан Вице, Бурзевски Ванчо, Вејновић Светозар, Веселинов Јован, Виловић Мустафа, Випотник Албин, Војковић Томо, Војновић Петар, Вркљан Анте, Вујичић Милорад, Вукадиновић Ђуро, Вукмановић Светозар—Темпо, Вулин Сава, Вучковић Срећен, Гаџи Фрањо, Гајиновић Вујица, Гаџић Радосав, Гашпар Јан, Геренчевић Павле, Гиздић Драго, Глухић Омер, Годинић Фердо, Госпић Светолик, Гранђа Иван, Гранџил Тома, Грбић Чедо, Гргурић д-р Јаков, Грк Душан, Грубић Чедо, Грујић Радован, Груловић Аћим, Дамњановић Божићарка—Кика, Даниловић Угљеша, Дорошки д-р Јован, Драгин Радивој, Драушник Јурица, Ђермановић Живота, Ђорговски Васил, Ђукић Пане, Ђурђевић Чедо, Ђурић Љубодраг, Ђуровић Лазар, Ђуровић Михаило, Ерчић Живко, Жижа д-р Александар, Зековић Вељко, Зечевић Влада, Зечевић Слајко, Зечевић Стево, Иванов Андреј, Иванчевић Никола, Ивић Стјепан, Јакшић Никола, Јанковић Љубо, Јарамазовић Лајчо, Јеленц Алеш, Јеремић Воја, Јовановић Блажо, Јовановић д-р Драгољуб, Јовановић Ђура, Јовановић Иса, Јовановић Радосав, Јовановић Спасоје, Јовичевић Павле, Јовичић Стеван, Јоксимовић Момир, Јосиповић Србољуб, Јуранчић Јоже, Карабеговић Осман, Карајовић д-р Драгомир, Кардељ Едвард, Карнер д-р Иво, Кидрић Борис, Кнез Јурица, Ковачевић Митар, Ковачевић Урош, Колишевски Лазар, Комадина Петар, Комненић Симо, Корен Јаков, Костић Велимир, Кохаровић д-р Александар, Коцбек Јоже, Кочевар Франц, Крањец Мишко, Крзнар Ђуро, Криезиу Хасан, Крстевски Киро, Крстуловић Вишко, Крчић Мирко, Кузмановић д-р Слајко, Кузминац Стеван, Кутуреџ Тома, Кухар Ловро, Лакуш Филип, Лалић Ђуро, Лампрет Јоже, Лековић Воја, Лерик Иштван, Лукић Костадин, Лулић Грго, Љујић Велибор, Мандић Пашага, Маринко Миха, Марковић Драгослав, Марковић Момчило, Марчиновић Јозо, Мاستиловић Новак, Ма-

тић Радомир, Месић Јосип, Миклаужић Јосип, Микуж д-р
 Метод, Милојевић Милоје, Милосављевић Љубинка, Миљ-
 ковић Мито, Мињић Милка, Минић Милош, Московљевић
 д-р Милош, Мразовић Карло-Гашпар, Мрковић Новица, Мрко-
 ци Марко, Мујагић Хасан, Мундрић Петар, Нешић Светомир,
 Нешковић д-р Благоје, Никодијевић Тихомир, Новаковић
 Груја, Новосел д-р Шиме, Новосел Стјепан, Опачић Станко,
 Остовић Адам, Павловић Михаило, Павловић Павле, Пахић
 Лука, Пашалић Едхем, Пенезић Слободан, Перунички Миле,
 Петровић Ратко, Петрушев Кирил, Пијаде Моша, Плавшић
 Лазар, Полић Зоран, Половић Марко, Попов Жива, Поповић
 Горољуб, Поповић Љубомир, Почуча Миле, Првчић Стјепан,
 Прибић Милан, Прибићевић д-р Раде, Пуцар Буро-Стари,
 Радмиловић д-р Јерко, Радуловић Таса, Ранковић Александар,
 Рапаић Ђиро, Рац Винце, Рашовић Милош, Релић Пе-
 тар, Реџић Енвер, Рибар д-р Иван, Рибич Иван, Рикановић
 Илија, Ритиг д-р Светозар, Савић Брано, Салаи Јожеф, Са-
 лај Буро, Светек Франце, Секељ Јожеф, Симеонович Јанко,
 Симеунчевић Гавро, Смајовић Василије, Сремец д-р Златан,
 Стамболић Петар, Станковски Борис, Стефановић Миливоје,
 Стојадиновић Михаило, Суботин Иван, Сутловић Рикард,
 Сучић Мартин, Тодоровић Мијалко, Тодоровић Симо, Толо
 Нико, Томашевић Добросав, Томшић Вида, Туцман Јосип,
 Ђемерлић д-р Хамдија, Ђурувија Тоде, Фајфар Тоне, Ферен-
 чина Томо, Филиповић Сулејман, Фотев Богоја, Фрнџић Ели-
 забета, Хаџе Матевж, Хаџи Мустафа, Хасан Шукри, Хаџић
 Бошко, Хебранг Андрија, Хољевац Већеслав, Хотић Ме-
 суд, Хоџа Мехмет, Хоџић Мујо, Хукић Мехмедалија, Хумо
 Авдо, Цветнић Милија, Цетинић Марин, Чакић Бошко, Чау-
 шевевић—Чауш Иван, Чобански Спасоје, Чолак Петар, Чу-
 бриловић д-р Васо, Џојић Анто, Шакић Јован, Шарац д-р
 Заим, Фатев Павел, Шевић Александар, Шет Владо, Ши-
 љеговић Бошко, Шпиљак Франђо, Шпиљак Мика, Шпрљан
 Гуште, Шутић Анте.

Отсутни: Алексоски Борис, Андрић Радомир, Арсов
 Љубчо, Бабић Антун—Туна, Бакарић д-р Владимир, Беџирић
 д-р Тодор, Борштар Јоже, Бурић Хасан, Бутозан д-р Васо,
 Василев Ђорџи, Васиљевић Живан, Веселинов—Мунџан Стан-
 ка, Видовић Никола, Влатковић Немања, Влахов Димитар,
 Вујковац Михаило, Вукашиновић Иван, Гајић Гојко, Гигов
 Страхил, Гретић Ивица, Девеџић Душан, Ђукановић Перо,
 Жигић Раде, Жујовић Сретен, Ивековић д-р Младен, Јакшић
 Мато, Јанић Владо, Јовановић Станимир, Јојкић Ђурица, Јо-
 цић Живојин, Кеџмановић д-р Војислав, Кимовец Франце,
 Ковачевић Вељко, Ковачић Иван, Косановић Сава, Косовац
 Младен, Крстић Бошко, Крстић Светозар, Крце Павао, Ку-
 змановски Боге, Курт Хуснија, Куфрин Милка, Лакатош
 Иштван, Лесковшек Франц, Леши Акиф Мустафа, Љујић

Војо, Мајхен Владо, Малески Владо, Малишић Панто, Мандић Глигорије, Марковић Милош, Марковић Немања, Маркотић Мато, Мачек Иван-Матија, Међо Томо, Мијатовић Цвијетин, Мијушковић Радован, Минчев Никола, Михајловић Кирил, Мугош Душан, Нађ Коста, Наумовски Круме, Нацева Мара, Недељковић Миодраг, Николић Живојин, Нимани Цавид, Новаков Душан, Омановић Хамдија, Пајковић Ђоко, Перковић Миле, Петровић Душан, Петровић Славољуб—Ђера, Побрић Едхем, Поповић Јован, Поповић Коча, Поповић Милентије, Радовановић Миливоје, Радовановић Милија, Рамлак д-р Анте, Рибникар Владислав, Самарџија Стево, Синановић Хамдија, Стефановић Иван, Стефановић Светислав, Стојановић Богољуб, Трајковић Александар, Трифуновић Светислав, Узунковски Цветко, Ференчек Иван, Филиковић Имро, Хасанагић Хилмија, Хоџа Фадил, Хрибар Јанез, Цветић Боса, Црнобрња Богдан, Чалић Душан, Чамо Едхем, Ченгић Ферид, Чешљај Томо, Шарац Спасоје, Шаћири Исмет, Шкаре Стајко, Шнудерл д-р Макс.

Претседник: Објављујем да је за предлог Закона о национализацији приватних привредних предузећа гласало укупно 245 народних посланика и да су свих 245 гласали за. Према томе, у Савезном већу овај предлог Закона је прихваћен и биће упућен Већу народа, сагласно Уставу и Пословнику, на решавање.

Одређујем одмор од 10 минута.

(После одмора)

Претседник: Настављамо рад. Саопштавам Савезном већу да је Веће народа упутило овај акт:

„САВЕЗНОМ ВЕЋУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

БЕОГРАД

Веће народа Народне скупштине ФНРЈ на свом IV редовном састанку II редовног заседања, одржаном 5 децембра 1946 године у Београду, коначно је усвојило Предлог закона о национализацији приватних привредних предузећа.

На основу члана 63 Устава и члана 44 Пословника Већа народа доставља се Савезном већу на решавање у прилогу дефинитиван текст Предлога закона о национализацији приватних привредних предузећа, онако како је усвојен у Већу народа.

ВЕЋЕ НАРОДА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
ФЕДЕРАТИВНЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Секретар,
М. Грбић, с. р.

Претседник,
Јосип Видмар, с. р.

У сагласности са чл. 63 Устава и чл. 44 Пословника, за време кратког прекида седнице Претседништво Савезног већа, у заједници са Претседништвом Већа народа, прегледало је текстове предлога Закона о национализацији приватних привредних предузећа онако како су прихваћени у Већу народа и у Савезном већу. Текстови овог законског предлога, који је решаван у Већу народа и у Савезном већу, идентични су у свему. Извештавајући Веће о овој чињеници, ја питам Веће: да ли прихвата овај извештај Претседништва Савезног већа о идентичности ових текстова? (Једнодушно одобравање и аплауз).

На овај начин, сагласно Уставу и Пословнику, Закон о национализацији приватних привредних предузећа дефинитивно је усвојен и биће упућен Президијуму Народне скупштине ФНРЈ ради проглашења. (Бурни аплауз).

Седницу прекидам. Рад ћемо наставити данас у 17 часова.

Седница је прекинута у 13.50 часова.

Наставак седнице у 17 часова.

Претседник: Пре него што пређемо на наредну тачку дневног реда, саопштавам да је Веће примило извештај број молби и жалби које се упућују Одбору за молбе и жалбе.

Пошто смо на данашњој седници пре подне примили Закон о национализацији приватних привредних предузећа, према томе прелазимо сада на другу тачку дневног реда: претрес предлога Закона о изменама и допунама Закона о војној обавези држављана ФНРЈ. Извештај по овом законском предлогу је д-р Макс Шнудерл, и ја га молим да по овом законском предлогу прочита извештај.

Извештај д-р Макс Шнудерл чита извештај Законодавног одбора. (Видети законски предлог и одборски извештај као прилог на крају књиге).

Другови народни посланици, ви сте читали образложење по овоме законском предлогу. Сврха тога закона је да се прошири служба у војсци на три године у гардијским јединицама, ваздухопловству, тенковским и моторизованим јединицама и Корпусу народне одбране Југославије, и да они војници који испуњавају услове за унапређење у чин резервног официра служе у сталном кадру само две године. Молим другове да овај предлог Закона приме.

Претседник: Приступамо претресу у начелу по предлогу Закона о изменама и допунама Закона о војној обавези држављана ФНРЈ. Жели ли ко да узме реч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља за реч, стављам предлог Закона о изменама и допунама Закона о војној обавези држављана ФНРЈ на гласање у начелу. Ко је за овај предлог Закона у

начелу, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли кога против? (Нема). Објављујем да је предлог Закона о изменама и допунама Закона о војној обавези држављана ФНРЈ у начелу у Савезном већу једногласно примљен.

Приступа се претресу у појединостима. Пошто је предлог Закона од свега три члана, молим известиоца да прочита наслов Закона заједно са чл. 1.

Известилац чита наслов законског предлога и члан 1.

Претседник? Ко је за чл. 1 заједно са насловом предлога Закона нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли кога против? (Нема). Објављујем да је чл. 1 са насловом законског предлога једногласно примљен.

Известилац чита чл. 2.

Претседник: Ко је за чл. 2 нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли кога против? (Нема). Објављујем да је чл. 2 једногласно примљен.

Известилац чита чл. 3.

Претседник: Ко је за чл. 3 нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли кога против? (Нема). Објављујем да је чл. 3 једногласно примљен. Тиме је овај законски предлог примљен и у појединостима.

Приступа се гласању о законском предлогу у целини. Гласање се по Пословнику врши појединачно са за и против. Молим секретара да чита имена народних посланика.

Секретар прозива народне посланике да гласају.

Гласали су за: Аголи д-р Неџат, Андрић Ратомир, Антић Милоје, Антолић Фрањо, Антуновић Риста, Апостолов Васко, Аугустинов Мата, Бакрач Јозо, Банак Јосип, Белинић Марко, Беловуковић Милан, Бериша Рифат, Бисић М. Милорад, Блажевић Јаков, Богданов Ђура, Боројевић Јован, Бохинц Андреј, Бошковић Ђорђе, Бреџељ д-р Маријан, Бркић Душан, Бркић Звонко, Буљан Вице, Бурзевски Ванчо, Бурић Хасан, Бутозан д-р Васо, Вејновић Светозар, Веселинов-Мунђан Станка, Виловић Мустафа, Випотник Албин, Влатковић Немања, Војковић Томо, Вркљан Анте, Вујичић Милорад, Вукадиновић Ђуро, Вукмановић Светозар-Темпо, Вулин Сава, Вучковић Сретен, Гаџи Фрањо, Гаџиновић Вујица, Гаџић Гојко, Гашпар Јан, Геренчевић Павле, Гиздић Драго, Глухић Омер, Година Фердо, Госпић Светолик, Гранфил Тома, Грбић Чедо, Гргурић д-р Јаков, Грк Душан, Грубић Чедо, Грујић Радован, Груловић Аћим, Девеџић Душан, Дорошки д-р Јован, Драгин Радивој, Драушник Јурица, Ђермановић Живота, Ђурђевић Чедо, Ђурић Љубодраг, Ђуровић Михаило, Ерчић Живко, Жижа д-р Александар, Зековић Вељко, Зече-

вић Влада, Зечевић Славко, Зечевић Стево, Иванов Андреј,
 Иванчевић Никола, Ивић Стјепан, Јакшић Никола, Јанковић
 Љубо, Јарамазовић Лајчо, Јеленц Алеш, Јовановић Благо,
 Јовановић Иса, Јовановић Спасоје, Јовичић Стеван, Јокси-
 мовић Мюмир, Јосиповић Србољуб, Јуранчич Жеже, Карајо-
 вић д-р Драгомир, Карнер д-р Иво, Кеџмановић д-р Воји-
 слав, Кидрич Борис, Кнез Јурица, Ковачевић Митар, Коваче-
 вић Урош, Колишевски Лазар, Комадина Петар, Комненић
 Симо, Корен Јаков, Косовац Младен, Костић Велимир, Коха-
 ровић д-р Александар, Коџбек Жеже, Кочевар Франц, Крањец
 Мишко, Крзнар Ђуро, Криезиу Хасан, Крстевски Киро, Кр-
 стуловић Вицко, Крце Павао, Крчић Мирко, Кузмановић д-р
 Славко, Кузминац Стеван, Кутурец Тома, Кухар Ловро, Ла-
 куш Филип, Лалић Ђуро, Лампрет Жеже, Лерик Иштван, Лу-
 кић Костадин, Лулић Грго, Мандић Глигорије, Маринко Ми-
 ха, Марковић Драгослав, Марчинковић Јозо, Мاستиловић Но-
 вак, Матић Радомир, Месић Јосип, Микуж д-р Метод, Миљ-
 ковић Мито, Минић Милош, Московљевић д-р Милош, Мра-
 зовић Карло-Гацпар, Мрковић Новица, Мундрић Петар, Не-
 шић Светомир, Никодијевић Тихомир, Новаков Душан, Но-
 восел д-р Шиме, Новосел Стјепан, Омановић Хамдија, Опа-
 чић Станко, Остовић Адам, Павловић Михаило, Павловић
 Павле, Пахић Лука, Пашалић Едхем, Пенезић Слободан, Пер-
 ковић Миле, Перуничкић Миле, Петровић Ратко, Петрушев Ки-
 рил, Пијаде Моша, Плавшић Лазар, Полић Зоран, Половић
 Марко, Попов Жива, Поповић Горољуб, Поповић Љубомир,
 Почуча Миле, Првчић Стјепан, Прибић Милан, Прибићевић
 д-р Раде, Радмиловић д-р Јерко, Радуловић Таса, Рамљак
 д-р Анте, Рапаић Ђиро, Рац Винце, Релић Петар, Реџић Ен-
 вер, Рибар д-р Иван, Рибич Иван, Рикановић Илија, Ритиг
 д-р Светозар, Савић Брано, Салај Ђуро, Самарџија Стево,
 Светек Франце, Секељ Жежеф, Симеоновић Јанко, Симеунче-
 вић Гавро, Синановић Хамдија, Смајовић Василије, Сремец
 д-р Златан, Станковски Борис, Стојадиновић Миаило, Субо-
 тин Иван, Сутловић Рикард, Сучић Мартин, Тодоровић Ми-
 јалко, Тодоровић Симо, Толо Нико, Томашевић Добросав,
 Туцман Јосип, Ђурувија Тоде, Ференчина Томо, Филиповић
 Сулејман, Фотев Богоја, Фрнџић Елизабета, Хаџе Матевж,
 Хаџи Мустафа Хасан Шукри, Хаџић Бошко, Хоџић Месуд,
 Хоџа Мехмет, Хоџић Мујо, Хукић Мехмедалија, Цветнић Ми-
 лија, Цетинић Марин, Црнобрња Богдан, Чакић Бошко, Чау-
 шевић-Чауш Иван, Чобански Спасоје, Чолак Петар, Чубри-
 ловић д-р Васо, Џојић Анто, Шарац д-р Заим, Шатев Павел,
 Шаџири Исмет, Шевић Александар, Шегрт Владо, Шилего-
 вић Бошко, Шнудерл д-р Макс, Шпиљак Франьо, Шпиљак
 Мика, Шпрљан Гуште, Шутић Анте.

Отсутни: Алексоски Борис, Арсов Љубчо, Бабић Антун
 Туна, Бакарић д-р Владимир, Баричевић Перо, Беџирић д-р

Тодор, Богданов Душан, Божовић Никола, Борштнар Јоже, Броз Јосип-Тито, Бубањ Андрија, Василев Ђорџи, Васиљевић Живан, Веселинов Јован, Видовић Никола, Влахов Димитар, Војновић Петар, Вуковац Михаило, Вукашиновић Иван, Гаџић Радосав, Гигов Страхил, Граџа Иван, Гретић Ивица, Дамњановић Божидарка-Кика, Даниловић Угљешта, Ђорговски Васил, Ђукановић Перо, Ђукић Пале, Жигић Раде, Жујовић Сретен, Ивековић д-р Младен, Јакшић Мато, Јанић Владо, Јеремић Воја, Јовановић д-р Драгољуб, Јовановић Ђура, Јовановић Радос, Јовановић Станимир, Јовићевић Павле, Јојкић Ђурица, Јошић Живојин, Карабеговић Осман, Кардељ Едвард, Кимовец Франце, Ковачевић Вељко, Ковачић Иван, Косановић Сава, Крстић Бошко, Крстић Светозар, Кузмановски Боге, Курт Хуснија, Куфрин Милка, Лакатош Иштван, Лековић Воја, Лесковшек Франц, Лешакић Акиф Мустафа, Љујић Велибор, Љујић Воја, Мајхен Владо, Малески Владо, Малишић Панто, Манџић Пашага, Марковић Милош, Марковић Момчило, Марковић Немања, Маркотић Мато, Мачек Иван-Матија, Међо Томо, Мијатовић Цвијетин, Мијушковић Радован, Миклауџић Јосип, Милојевић Милоје, Милосављевић Љубинка, Минић Милка, Минчев Никола, Михајловски Кирил, Мркоњић Марко, Мугош Душан, Мујаџић Хасан, Нађ Коста, Наумовски Круме, Нацева Мара, Недељковић Миодраг, Нешковић д-р Благоје, Николић Живојин, Нимани Џавид, Новаковић Груја, Пајковић Ђоко, Петровић Душан, Петровић Славољуб-Ђера, Побрић Едхем, Поповић Јован, Поповић Коча, Поповић Милентије, Пуцар Ђуро-Стари, Радовановић Миливоје, Радовановић Милија, Ранковић Александар, Рашовић Милош, Рибникар Владислав, Салаи Јоџиф, Стамболић Петар, Стефановић Иван, Стефановић Миливоје, Стефановић Светислав, Стојановић Богољуб, Томшић Вида, Трајковић Александар, Трифуновић Светислав, Ђемерлић д-р Хамдија, Узуновски Цветко, Фајфар Тоне, Ференчик Иван, Филаговић Ибро, Хасанаџић Хилмија, Хебранг Андрија, Хољевац Већеслав, Хоџа Фаџил, Хрибар Јанез, Хумо Авдо, Цветић Боса, Чалић Душан, Чамо Едхем, Ченџић Ферид, Чешњај Томо, Шакић Јован, Шарац Спасоје, Шкаре Станко.

Претседник: Објављујем да је за предлог Закона о изменама и допунама Закона о војној обавези држављана ФНРЈ гласао 221 народни посланик и да су сви гласали за. На тај начин је предлог Закона о изменама и допунама у Закону о војној обавези држављана ФНРЈ у Савезном већу прихваћен једногласно и биће, сагласно Уставу и Пословнику, упућен Већу народа да решавање.

Прелазимо на трећу тачку дневног реда: претрес предлога Закона о адвокатури. Известилац Законодавног одбо-

ра је народни посланик д-р Јаков Гргурић. Молим известиоца да саопшти извештај Законодавног одбора.

Има реч народни посланик Иван Гранђа.

Иван Гранђа (Срез Св. Иван Зелина): Другови, пошто је извештај Законодавног одбора опширан, а сви су га другови прочитали, предлажем да се одустане од читања тог извештаја, односно да се одустане од читања извршених измена и допуна.

Претседник: Народни посланик Гранђа предлаже да се не чита цео извештај Законодавног одбора, пошто је раздeљен народним посланицима (гласови: Прима се). Молим, онда, известиоца да настави читање самог извештаја али без читања извршених измена.

Izvestilac d-r Jakov Grgurić čita izveštaj. (Videti zakonski predlog i izveštaj kao priloge na kraju knjige).

Другови и другариче народни посланици, пред нама је законски пројекат о адвокатури, да га размотримо, претресемо и о њему своју одлуку донесемо.

Pred nama је takode i izveštaj Ministra pravosuda Savezne vlade druga Frana Frola, koji је ispan i obrazložen sa činjenicama na temelju kojih i zašto се ovaj zakonski projekat predlaže Parlamentu na prihvāt. Dozvolite mi da kažem sledeće:

Pored ostalih do danas donesenih zakona jeste i ovaj zakon potrebit i važan. Da nema on svoga značenja i karaktera važnosti, ne bi ga naša Savezna vlada nama u Parlamentu na pretres i prihvāt dostavila. Advoktura jeste takvo zanimanje, takav jedan faktor u društvenom i državnom životu, koji ima pored ostalih stručnih staleža, po društvenom i državnom shvatanju, u smislu ovoga zakona svoja određena prava, dužnosti i zadatke koji moraju bezuvjetno koordinirati sa interesima našeg naroda i naše države.

Advokatski stalež ne smije i ne može biti zanimanje samo svog ličnog i staleškog interesa, kako је to bilo većim delom u bivšoj Jugoslaviji, nego takode i stalež opće-narodnih i državnih interesa.

Svi su naši do sada doneseni zakoni utemeljeni i izgrađeni na demokratskim principima. I ovaj zakon izgrađen је na istim principima. Nekoji od ovih principa jesu: prvi, princip legaliteta — zakonitosti, tj. advokati obavljaju ovaj posao samo u okviru postojećih zakona; drugi, princip odgovornosti, tj. advokati odgovaraju za svoj rad disciplinski, kaznenopravno i civilno-pravno за počinjenu štetu svojim strankama i državi; treći је принцип представництва i organizacije, tj. advokate predstavljaju njihove komore kao jurističke oso-

be koje su organizovane na određenim područjima i sa svojim sedištim; četvrti je princip samouprave, tj. advokatske komore upisuju, namještaju, premještaju advokate, vrše nad njima nadzor i disciplinsku vlast; peti je princip vrhovnog nadzora kontrole, tj. Ministar pravosuđa vrši kontrolu nad advokatskim komorama, njihovim članovima u izvršavanju njihovih dužnosti i zadataka predviđenih u zakonskim propisima.

Prema ovim principima dužnost je advokatskog staleža kao branioca interesa stranaka, da u svim stvarima i pitanjima usklade svoje delovanje i interese stranke, koju zastupaju, sa zakonskim propisima. Time će potpomoći državu i njen postojeći pravni poredak. Advokatura se ne smije služiti nedopuštenim i nedozvoljenim djelima kako je to bilo u većini slučajeva u staroj Jugoslaviji, nego ima da služi moralu i etici i samo tako uzdići će i očuvati svoje dostojanstvo. Ne smijemo dozvoliti da se u advokaturi u novoj Jugoslaviji događaju i čine nepravilnosti, greške i druga nepoželjna kažnjiva djela kako je to bivalo u staroj Jugoslaviji, a ostala su nekažnjena zato što su počinitelji nekoji advokati pristajali uz stare vladajuće režime koji su ih pokrivali i štitili radi svojih sebičnih interesa i preko njih provodali svoju nenarodnu politiku.

Tim se i takvim postupkom režim nove Jugoslavije ne služi niti će se služiti, nego će svakoga krivca po zakonu kazniti. To je pravedno i opravdano, jer se samo na ovaj način može održati advokatura na svojoj moralnoj visini, samo ovako može odgovarati svome pozivu i zadacima koji su u skladu sa interesima naroda i države. Samo ovakav rad advokata pred narodnim sudovima i drugim državnim organima daje advokaturi karakter javnog poretka, uskladuje poslovanje advokata sa radom organa državne vlasti. Na taj način advokati postaju saradnici i pomagači državne vlasti i njenih organa, štaviše s ovakvim radom postaju advokati kontrola u donošenju pravilnih, zakonskih i pravičnih presuda, odluka, narodnih sudova i upravnih organa državnih vlasti.

To je svrha ovog našeg Zakona s kojim propisujemo djelovanje — rad advokature koju danas ovim Zakonom oformljujemo.

Ovim Zakonom urađeno je takode još i to da se daje advokaturi u javnom životu renome i sticanje povjerenja kod svih građana naše države, koje je u staroj Jugoslaviji, krivnjom nekih advokata, izgubila. Ističem da od onih i onakvih advokata lučimo i dijelimo poštene i čestite advokate, koji su u najtežim vremenima bivših režima u staroj Jugoslaviji u svom zvanju svoj stručni rad tako obavljali da se nijesu ogriješili o svoj savjest i moral i time očuvali dostojanstvo svoje

i svoga staleža. Pored toga, oni su s narodom i za narod radili na političkom polju ne prezajući od veksacije bivših režima, a štaviše pomagali su i narodno-oslobodilački pokret, a nekoji u njemu i aktivno sarađivali.

Propisi ovoga Zakona odgovaraju duhu i životu naših naroda, ugledu države i same advokature, postavljaju advokate čuvarima prava i interesa stranaka u okviru postojećih zakona te pomagačima u pravilnom izvršivanju zakona koji su temelji izgradnje i obnove naše zajedničke države Federativne Narodne Republike Jugoslavije na čelu sa vođom naših naroda maršalom Josipom Brozom-Titom.

Zato bi bilo krajnje vrijeme da se donese i ovaj Zakon koji uređuje društveno-pravne odnose stranaka prema advokatima, prema državi, državnoj vlasti i obratno. Ovim Zakonom podižemo ugled advokature i dajemo joj dostojno mjesto u društvenom i državnom životu. Njime otstranjujemo lakomišljenost koja je bila u ovoj struci uvedena a protivna je zakonskim propisima.

Radi toga, drugovi, ja u načelu glasam za ovaj zakonski projekat i molim da i vi to isto učinite. (Aplauz).

Pretsednik: Imam da vam saopštim da je Ministar pravosuđa Savezne vlade za svoga poverenika, prilikom pretresa predloga zakona o advokaturi kod našeg Veća, odredio d-r Vladimira Kalembera, pomoćnika Ministra pravosuđa FNRJ.

Pristupamo diskusiji u načelu po predlogu Zakona o advokaturi. Ko želi da uzme reč u toj diskusiji, neka se shodno Poslovniku, javi za reč. (D-r Maks Šnuderl: Molim za reč). Dajem reč narodnom poslaniku d-r Maksu Šnuderlu.

D-r Maks Šnuderl: Drugovi narodni poslanici, reč „advokat“ ne zvuči dobro kod nas. (Smeh). Istovremeno, kad govorimo o kapitalistima, o zelenašima i o takvim tipovima, više puta čujemo i reč advokat u istom smislu i u istom značenju. Zbog toga Zakon o advokaturi ima veliki i značajan zadatak, naime, da ostvari našu novu advokaturu, ima zadatak da ostvari novog advokata — našeg narodnog advokata.

Ako se osvrnemo unatrag, mi vidimo da je, uglavnom, bio advokat pre ovoga rata zastupnik individualističkih interesa, bio je branilac u krivičnim stvarima i zastupnik u civilnim stvarima. Kao branilac u krivičnim stvarima, on nije bio dužan da pomogne sudu da pronade objektivnu istinu, nego je on bio, rekao bih, legalni zastupnik pristrasnosti, on je mogao da nauci svoga klijenta, kako treba da se brani, on je mogao da mu stvara plan čitave odbrane, on je mogao ne samo da brani njega, nego da brani i njegovo delo. Jasno je, da je zbog toga više puta dolazilo do protivnosti između rada advokata i iz-

među rada sudova. Što se tiče zastupanja u civilnim stvarima, on je, isto tako, zastupao samo jedan interes, interes njegovog klijenta apsolutno i protivno interesu zajednice i protivno interesu društva u kome je živio (Glasovi: Tako je!). Istina je drugovi, da je zbog toga taj red advokata gubio na dobrom glasu i da su neki neki advokati, jedna manjina, iskorišćavali situaciju koju im je pružao zakon i da je zbog toga padala ljaga na čitav red advokata zbog postupka pojedinih zleniša — advokata, pljačkaša, itd. Ako govorimo o tim advokatima, moramo da budemo pravedni i prema onima, koji su bili poštteni i koji su hteli da rade ispravno. Neću ići daleko, drugovi, ja ću ostati u Beogradu, da vam kažem kako je beogradska Advokatska komora u poslednjim godinama bila među prvima u odbrani progresivnih interesa naše zajednice i naših naroda i kako je prva objavila izjavu u pogledu španskog rata i u pogledu pristupa Jugoslavije ka paktu Nemačke i Italije i da je u tom pogledu bio baš naš pretsednik onaj koji je vodio ovakve akcije.

Isto tako, drugovi, bila je podeljena uloga advokata za vreme rata. Ja tu imam podatke samo o Sloveniji. Mogu da kažem, da smo imali u Sloveniji jedan deo advokata koji su se borili u narodno-oslobodilačkom ratu, u narodno-oslobodilačkoj borbi, i drugi deo, koji su bili najstrašniji izdajnici i koji su pomagali okupatora kao što su Natlačan i Marjan Zajc i drugi koji spadaju u istoriju onih najmračnijih tipova slovenačke inteligencije. Ali, drugovi, na drugoj strani, bilo je od 290 slovenačkih advokata 90 članova Osvobodilne fronte i 18 od njih izgubilo je svoje živote bilo u koncentracionim logorima, bilo u zatvorima kao taoci, bilo u narodno-oslobodilačkoj borbi (Složni usklici: Slava im!).

Drugovi, ista je situacija danas. Danas opet imate jedan deo advokata, među nama, koji su pristupili kao činovnici u državnu službu, u sud, a neki su postigli i značajne funkcije, bilo kao ministri ili kao diplomate. Imate jedan deo advokata, koji je potpuno razumeo doba u kome živi i dužnosti prema zajednici u kojoj živi i prema svome narodu. Ali, nažalost, imate jedan veliki broj advokata koji misle da mogu u ovo doba nastaviti na onaj stari način, koji su u doba pre rata toliku ljagu bacili na čitav red advokata.

Mi smo u Zakonodavnom odboru čuli druga Minica, javnog tužioca Srbije, koji nam je dokumentirao neke slučajeve, koje čovek ne bi mogao niti da veruje, kako još sada advokati daju nemoralne savete ljudima, kako im zaračunavaju neverovatno visoke honorare, kako primaju honorare za stvari koje uopšte ne mogu da sprovedu, na primer, za intervenciju kod pomilovanja, gde uopšte intervencije nema, gde interven-

cija prestaje još kod prijavnice u Narodnoj skupštini. To su stvari, koje su nas sve zaprepastile.

Drugovi, eto, vidite, u ovoj situaciji bio je potreban Zakon o advokatima. Novi advokat neće biti više legalni zastupnik pristrasnosti, neće biti više zastupnik čisto individualističkih interesa protiv zajednice nego je nov advokat podignut po tome Zakonu na saradnika državnih vlasti, na pomoćnika u traženju materijalne istine kod učvršćivanja našeg pravnog reda i naše nove zakonitosti. Ovaj Zakon zaslužili su oni advokati koji su savesno vršili poslove pre rata, oni koji su stupili u naše redove i oni koji danas savesno rade i s nama se trude da postignemo naš cilj, ali ja vam kažem, nisu zaslužili taj Zakon oni advokati, koji rade tako kao što nam je drug Minić u Zakonodavnom odboru opisao.

Nisu zaslužili taj Zakon oni koji još misle da će advokaturom steći velika bogatstva i koji ne gledaju ni na šta drugo nego samo na svoj lični interes i interes svoga klijenta. Oni taj Zakon nisu zaslužili, i ja se nadam da će ovaj Zakon omogućiti da se iz advokatskog reda odstrane ovi pljačkaši koji se nažalost još nalaze u redovima advokata. Na taj način urediće se pravilno u interesu države i naroda red advokata, i ako advokat bude pravilno postupao po ovom Zakonu o advokaturi, ako advokat ne bude branio samo krivično delo, ako ne bude tražio samo ono što ide u prilog njegovog klijenta, nego ako osuđuje krivično delo kao što ga javni tužilac i sud osuđuju, — ako advokati budu tako radili, ja se nadam da advokatski stalež neće biti više omražen i neće imati tako slab glas odnosno ugled u narodu kao što je to bilo do danas. Onda mi nećemo više govoriti o advokatima nego o narodnim advokatima koji svoju dužnost savesno obavljaju i taj časni naziv zaišta i zaslužuju.

Izjavljujem da ću glasati za ovaj zakonski predlog. (Živo odobravanje).

Претседник: Пошто се више нико није јавио за реч, стављам предлог Закона о адвокатури на гласање у начелу. Глас се дизањем руку. Ко је у начелу за предлог Закона о адвокатури нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли кога против? (Нема). Објављујем да је предлог Закона о адвокатури у начелу једногласно прихваћен.

Молим известиоца да чита чл. 1 заједно са насловом.

Известилац чита наслов законског предлога и чл. 1.

Претседник: Ко је за чл. 1 заједно са насловом нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је чл. 1 једногласно прихваћен, заједно са насловом законског предлога и I одељка.

(За овим је Савезно веће гласајући у смислу Пословника дизањем руку о сваком поједином члану, усвојило чланове предлога Закона о адвокатури од чл. 2 до закључно чл. 8 заједно са насловом II одељка, према извештају Законодавног одбора).

Известилац чита наслов III одељка и чл. 9.

Претседник: Код овога чл. 9 постоји амандман Министра правосуђа Савезне владе, према коме се брише трећи став овога члана који гласи: „Ближе одредбе о овим заједницама прописане Правилником Министар правосуђа ФНРЈ“.

Стављам на гласање чл. 9. Ко је за члан 9 заједно са насловом III одељка и са амандманом Министра правосуђа Савезне владе, наиме да се последњи став овога члана брише, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је чл. 9 заједно са насловом III одељка и амандманом Министра правосуђа једногласно усвојен.

(За овим је Савезно веће, гласајући о сваком члану појединачно дизањем руку, усвојило једногласно чланове од 10 до закључно 13 законског предлога о адвокатури, према извештају Законодавног одбора).

Претседник: Код члана 14 такође постоји амандман Министра правосуђа Савезне владе. Он предлаже у амандману: да се установи нов став 4 и да се став 6 измени. Ја молим Владиног повереника, помоћника Министра правосуђа д-р Николу Калембера да прочита амандман и образложење.

Владин повереник, помоћник Министра правосуђа д-р Никола Калембер: Став 4 треба да гласи:

„Коморе исто тако могу одредити адвокатима друго седиште канцеларије према правилнику који ће прописати Министар правосуђа народне републике.“

Уједно предлаже Министар правосуђа да се дода нов став 6 који треба да гласи:

„Адвокат који је провео три године рада у седишту које му је одредила Комора има право да захтева промену седишта канцеларије у место где је канцеларија раније постојала“.

Образложење се састоји у овоме: Ако би адвокатске коморе биле ограничене да само у року од годину дана од њиховог оснивања одређују седиште адвокатима, настала би ситуација у којој би се морало без довољног проучавања и без довољно података у једном кратком временском раздобљу одређивати седишта адвокатима, чиме би били погођени и адвокати. Уместо тога амандман предвиђа да адвокатске коморе могу без обзира на рок одредити адвокатима друго седиште канцеларије, а гаранција да при томе неће бити неправилности јесте пре свега правилник који ће прописати Министар правосуђа народне републике и чињени-

ца да ће о тој примени решавати адвокатске коморе, т. ј. лица која су сами адвокати изабрали.

С друге стране потребно је обезбедити право адвокату да се врати у раније место те се због тога предлаже да адвокати имају право да седиште своје канцеларије врате у оно место где им је раније било седиште канцеларије.

Известилац чита чл. 71.

Претседник: Ко је за чл. 14 са прочитаним амандманом Министра правосуђа нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је чл. 14 заједно са амандманом једногласно примљен.

(За овим је Савезно веће, гласајући дизањем руку о сваком поједином члану, једногласно прихватило чланове предлога Закона о адвокатури, из Одељка III, IV, V, VI, VII, VIII, IX и X, према предлогу и извештају Законодавног одбора, заједно са насловима појединих одељака, и то од чл. 15 до закључно члана 70).

Претседник: Код чл. 71 постоји амандман Министра правосуђа Савезне владе да се овај чл. 71 брише. Према томе, стављам на гласање амандман Министра правосуђа Савезне владе да се члан 71 како је овде формулисан брише. Ко прихвата амандман Министра правосуђа нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је амандман Министра правосуђа о брисању чл. 71 једногласно усвојен.

(За овим је Савезно веће, гласајући дизањем руку о сваком поједином члану, једногласно прихватило чланове 72, 73 и 74, који сада добијају нумерацију за један број мање, предлога Закона о адвокатури, према предлогу и извештају Законодавног одбора).

Известилац чита члан 75.

Претседник: Код члана 75 Министар правосуђа Савезне владе предложио је амандман: да се уместо става 2 и 3 дода нов став 2 који гласи:

„Адвокатски приправници који до ступања на снагу овог Закона имају две године или више приправничке праксе у адвокатској канцеларији, стичу право на полагање адвокатског испита ако су провели годину дана на раду код суда или код јавног тужиоштва или на правним пословима код органа државне власти или органа управе. Адвокатски приправници који на дан ступања на снагу овога Закона немају две године приправничке праксе у адвокатској канцеларији, стичу право на полагање адвокатског испита под условима из члана 4 овог Закона“.

Има реч Владин повереник да облазложи овај амандман.

Владин повереник д-р Владимир Калембер: Министар правосуђа сматра да се не може признати адвокатским приправницима право на полагање адвокатског испита пре него што проведу годину дана на раду код наших државних органа. Ово произлази из основних начела Закона о адвокатури по којим адвокат, да би пружио помоћ државним органима, мора да се упозна тачно и на пракси са организацијом наше власти. Ипак за адвокатске приправнике који имају две године приправничке праксе учињена је олакшица утолико што они морају провести на раду код државних органа само годину дана.

Претседник: Чули смо амандман Министра правосуђа заједно са образложењем. Ко је за члан 75, заједно са амандманом Министра правосуђа Савезне владе, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је чл. 75 заједно са мандманом Министра правосуђа једногласно прихваћен.

Известилац чита чл. 76.

Претседник: Ко је за чл. 76 нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је члан 76 једногласно примљен.

Известилац чита чл. 77.

Претседник: Код чл. 77 Министар правосуђа предложио је амандман: да се место речи „Народне републике“ ставе речи: „Владе народних република...“, а оно даље да остане. Има реч Владин повереник.

Владин повереник д-р Владимир Калембер: Ово је учињено зато да се зна који органи републике треба да доносе одлуке, па је казано „Владе народних република“, јер је тако одређеније речено.

Претседник: Ко је за чл. 77 са амандманом Владиным, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли кога против? (Нема). Објављујем да је чл. 77 са Владиным амандманом једногласно примљен.

Известилац чита чл. 78.

Претседник: Ко је за чл. 78 нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли кога против? (Нема). Објављујем да је чл. 78 једногласно примљен. Тиме је законски предлог примљен и у појединостима. Приступамо коначном гласању о законском предлогу у целини. Гласа се поименично са за и против. Молим секретара да прозива посланике, а ове да гласају.

Секретар прозива посланике да гласају.

Гласали су за: Аголи д-р Неџат, Андрић Ратомир, Антић Милоје, Антолић Фрањо, Апостолов Васко, Аугустинов

Мата, Бакрач Јозо, Банак Јосип, Белинић Марко, Беловуко-
 вић Милан, Бериша Рифат, Бећирић д-р Тодор, Бисић М. Ми-
 лорад, Блажевић Јаков, Богданов Ђура, Боројевић Јован,
 Бохинц Андреј, Бошковић Ђорђе, Брецељ д-р Маријан, Бр-
 кић Душан, Бркић Звонко, Буљан Вице, Бурзевски Ванчо,
 Бурић Хасан, Бутозан д-р Васо, Вејновић Светозар, Весели-
 нов-Мунђан Станка, Виловић Мустафа, Випотник Албин,
 Влатковић Немања, Војковић Томо, Војновић Петар, Вркљан
 Анте, Вујичић Милорад, Вукадиновић Ђуро, Вукмановић
 Светозар-Темпо, Вулин Сава, Вучковић Сретен, Гажи Фрањо,
 Гајиновић Вујица, Гајић Гојко, Гашпар Јан, Геренчевић Па-
 вле, Гиздић Драго, Глухић Омер, Година Фердо, Госпић Све-
 толик, Гранђа Иван, Гранфил Тома, Грбић Чедо, Гргурић д-р
 Јаков, Грк Душан, Грубић Чеда, Грујић Радован, Груловић
 Аћим, Даниловић Угљеша, Девеџић Душан, Дорошки д-р Јо-
 ван, Драгин Радивој, Драушник Јурица, Ђермановић Живо-
 та, Ђурђевић Чеда, Ђурић Љубодраг, Ђуровић Лазар, Ђуро-
 вић Михаило, Ерчић Живко, Жижа д-р Александар, Зечевић
 Влада, Зечевић Славко, Зечевић Стево, Иванов Андреј, Иван-
 чевић Никола, Ивић Стјепан, Јакшић Никола, Јанковић Љу-
 бо, Јарамазовић Лајчо, Јеленц Алеш, Јовановић Блажо, Јован-
 овић Иса, Јовичић Стеван, Јоксимовић Момир, Јосиповић
 Србољуб, Јуранчић Јоже, Карајовић д-р Драгомир, Кеџмано-
 вић д-р Војислав, Кнез Јурица, Ковачевић Митар, Ковачевић
 Урош, Колишевски Лазар, Комадина Петар, Коменџић Симо,
 Корен Јаков, Косовац Младен, Костић Велимир, Кохаровић
 д-р Александар, Коџбек Јоже, Кочевар Франц, Крањец Ми-
 шко, Крзнар Ђуро, Криезиу Хасан, Крстевски Кирило, Крстуло-
 вић Вицко, Крце Павао, Кршић Мирко, Кузмановић д-р Слав-
 ко, Кузминац Стеван, Курт Хуснија, Кутуреџ Тома, Кухар
 Ловро, Лакуш Филип, Лалић Ђуро, Лампрет Јоже, Лерик И-
 штван, Лукић Костадин, Лулић Грго, Мајхен Владо, Мандић
 Глигорије, Мандић Пашага, Маринко Миха, Марковић Дра-
 гослав, Марчинковић Јозо, Мاستиловић Новак, Матић Радо-
 мир, Месић Јосип, Микуж д-р Метод, Милојевић Милоје,
 Миљковић Мито, Милић Милош, Московљевић д-р Милош,
 Мразовић Карло-Гашпар, Мрковић Новица, Мујагић Хасан,
 Мундрић Петар, Нешић Светомир, Никодијевић Тихомир,
 Новаков Душан, Новосел д-р Шиме, Новосел Стјепан, Ома-
 новић Хамдија, Опачић Станко, Остовић Адам, Павловић
 Михаило, Павловић Павле, Пахић Лука, Пашалић Едхем, Пе-
 незић Слободан, Перунички Миле, Петровић Ратко, Петру-
 шев Кирил, Пијаде Моша, Плавшић Лазар, Полић Зоран, По-
 ловић Марко, Попов Жива, Поповић Горољуб, Поповић
 Љубомир, Почуча Миле, Првчић Стјепан, Прибић Милан, При-
 бићевић д-р Раде, Пуцар Ђуро-Стари, Радмиловић д-р Јер-
 ко, Радуловић Таса, Рамљак д-р Анте, Рапачић Ђиро, Рац Вин-
 це, Релић Петар, Реџић Енвер, Рибар д-р Иван, Рибич Иван,

Рикановић Илија, Ритиг д-р Светозар, Савић Брано, Салај Ђуро, Самарџија Стево, Светек Франце, Секел Јожеф, Симе-
онових Јанко, Симеунчевић Гавро, Синановић Хамдија, Сма-
јовић Василије, Сремец д-р Златан, Станковски Борис, Сто-
јадиновић Михаило, Суботин Иван, Сутловић Рикард, Сучић
Мартин, Тодоровић Мијалко, Тодоровић Симо, Толо Нико,
Томашевић Добросав, Туцман Јосип, Турувија Тоде, Фајфар
Тоне, Ференчина Томо, Филаковић Имро, Филиповић Сулеј-
ман, Фотев Богоја, Фрнтић Елизабета, Хаџе Матевж, Хаџи
Мустафа Хасан Шукри, Хашић Бопко, Хољевац Већеслав,
Хотић Месуд, Хоџа Мехмет, Хоџић Мујо, Хукић Мехмедали-
ја, Хумо Авдо, Цветнић Милија, Цетињић Марин, Црнобрња
Богдан, Чаушевић-Чауш Иван, Чобански Спасоје, Чолак Пе-
тар, Чубриловић д-р Васо, Џојић Анто, Шарац д-р Заим,
Шатев Павел, Шаџири Иسمет, Шевић Александар, Шегрт Вла-
до, Шиљеговић Бошко, Шнудерл д-р Макс, Шпиљак Фрањо,
Шпиљак Мика, Шпрљан Гуште, Шутић Анте.

Отсутни: Алексоски Борис, Антуновић Риста, Арсов
Љубчо, Бабић Антун-Туна, Бакарић д-р Владимир, Бариче-
вић Перо, Богданов Душан, Божовић Никола, Борштнар Јо-
же, Броз Јосип-Тито, Бубањ Андрија, Василев Ѓјорги, Васи-
љевић Живан, Веселинов Јован, Видовић Никола, Влахов
Димитар, Вуковац Михаило, Вукашиновић Иван, Гајић Ра-
досав, Гигов Страхил, Гретић Ивица, Дамњановић Божидар-
ка-Кика, Ђорговски Васил, Ђукановић Перо, Ђукић Пане,
Жигић Раде, Жујовић Сретен, Зековић Вељко, Изековић д-р
Младен, Јакшић Мато, Јанић Владо, Јеремић Воја, Јовано-
вић д-р Драгољуб, Јовановић Ђура, Јовановић Радош, Јова-
новић Спасоје, Јовановић Станмир, Јовичевић Павле, Јој-
кић Ђурица, Јоџић Живојин, Карабеговић Осман, Кардељ
Едвард, Карнер д-р Иво, Кидрич Борис, Кимовец Франце, Ко-
вачевић Вељко, Ковачић Иван, Косановић Сава, Крстић Бо-
шко, Крстић Светозар, Кузмановски Боге, Куфрин Милка,
Лакатош Иштван, Лековић Војо, Лесковшек Франц, Леша
Акиф Мустафа, Љујић Велибор, Љујић Војо, Малески Вла-
до, Малишић Панто, Марковић Милош, Марковић Момчило,
Марковић Немања, Маркотић Мато, Мачек Иван-Матија, Ме-
ђо Томо, Мијатовић Цвијетин, Мијушковић Радован, Микла-
ужић Јосип, Милосављевић Љубинка, Минић Милка, Минчев
Никола, Михајловски Кирил, Мркоџи Марко, Мугош Душан,
Нађ Коста, Наумовски Круме, Нацева Мара, Недељковић Ми-
одраг, Нешковић д-р Благоје, Николић Живојин, Нимани
Цавид, Новаковић Груја, Пајковић Ђоко, Перковић Миле,
Петровић Душан, Петровић Славољуб-Ђера, Побрић Едхем,
Поповић Јован, Поповић Јоча, Поповић Милентије, Радова-
новић Миливоје, Радовановић Милија, Ранковић Александар,
Рашовић Милош, Рибникар Владислав, Салаи Јожеф, Стам-
болић Петар, Стефановић Иван, Стефановић Миливоје, Сте-

фановић Светислав, Стојановић Богољуб, Томшич Вида, Трајковић Александар, Трифуновић Светислав, Ђемерлић д-р Хамдија, Узуновски Цветко, Ференчак Иван, Хасанагић Хилмија, Хебранг Андрија, Хоџа Фадил, Хрибар Јанез, Цветић Боса, Чакић Бошко, Чалић Душан, Чамо Едхем, Ченгић Ферид, Чешњај Томо, Шакић Јован, Шарац Спасоје, Шкаре Станко.

Претседник: Објављујем да је за предлог Закона о адвокатури гласало 227 народних посланика и сви су гласали за.

На тај начин је предлог Закона о адвокатури прихваћен у Савезном већу и, сагласно Уставу и Пословнику, биће упућен Већу народа на даљи рад.

Тиме смо исцрпili дневни ред који је био установљен. Међутим, као што сам саопштио на данашњој седници, ми смо примили од Владе предлог Закона о укидању рокова у Основном закону о задругама, у Општем закону о народним одборима и у Закону о државним службеницима. Исто тако од Законодавног одбора примили смо извештај о раду на саглашавању закона, одлука и уредаба по чл. 136 Устава.

Да би се и овај посао свршио, ја предлажем за идућу седницу да дневни ред буде:

1) Претрес предлога Закона о укидању рокова у Основном закону о задругама, у Општем закону о народним одборима и у Закону о државним службеницима; и

2) Претрес извештаја Законодавног одбора о раду на саглашавању закона, одлука и уредаба по чл. 136 Устава.

Да ли Веће прима овај дневни ред? (Прима).

Пошто је дневни ред исцрпен, данашњу седницу закључујем, а наредну одређујем за сутра, 6 децембра, у 11 часова, са дневним редом како је прихваћен.

Седница је закључена у 19.20 часова.

VEĆE NARODA

Četvrta sednica

(5 decembra 1946)

Početak rada u 11,10 časova.

Pretsedavao predsednik **Josip Vidmar**.

Pretsednik: Otvaram četvrti redovni sastanak II redovnog zasedanja Veća naroda Narodne skupštine FNRJ.

Zapisnik današnje sednice vodiće sekretar Veća **Mihailo Grbić**. Molim sekretara da pročita zapisnik prošle sednice.

Sekretar Mihailo Grbić čita zapisnik treće sednice.

Pretsednik: Ima li primedaba na ovaj zapisnik? (Nema). Pošto primedaba nema, zapisnik se overava.

Saopštavam Veću naroda da je Predsedništvo primilo od Vlade FNRJ akt u smislu čl. 63. Ustava, kojim se dostavlja predlog Zakona o nacionalizaciji privatnih privrednih preduzeća sa obrazloženjem. Ovaj je Zakon prihvaćen i na sednici Vlade FNRJ od 4 ovog meseca. U pismu se moli da Veće naroda stavi ovaj zakonski predlog na dnevni red sadašnjeg zasedanja i predlaže da se primi po hitnom postupku.

Za Vladinog poverenika u Veću naroda određen je dr **Leo Geršković**, načelnik Komiteta za izgradnju zakonodavstva i narodne vlasti pri Vladi FNRJ.

U smislu odredaba Poslovnika Veća naroda ovaj zakonski predlog dostavljen je Zakonodavnom odboru na pretres, a Zakonodavni odbor Veća naroda podneo je već svoj izveštaj o predlogu Zakona o nacionalizaciji privatnih privrednih preduzeća. Ovaj zakonski predlog i odborski izveštaj otštampani su i razdijeljeni narodnim poslanicima.

Pošto je za ovaj zakonski predlog tražena hitnost, predlažem Veću naroda da primi traženu hitnost i da ga uzme u pretres kao prvu tačku dnevnoga reda.

Ko je za traženu hitnost po ovom zakonskom predlogu, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Objavljujem da je tražena hitnost jednoglasno primljena.

Predlažem da se izmeni dnevni red i da se ovaj zakonski predlog stavi kao prva tačka današnjeg dnevnog reda. Ko je za ovaj predlog o izmeni dnevnoga reda, neka digne ruku. (Svi

dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Objavljujem da je predlog o izmeni dnevnog reda jednoglasno primljen.

Prelazimo na pretres zakonskog predloga o nacionalizaciji privatnih privrednih preduzeća i molim druga izvestioca Zakonodavnog odbora Božidara Maslarića da podnese odbor-ski izveštaj, da pročita obrazloženje i ceo Zakon.

U isto vreme molim drugove narodne poslanike koji žele da učestvuju u diskusiji da se prijave.

Известилац Божидар Масларић чита образложење Министра индустрије Владе ФНРЈ о предлогу Закона о национализацији приватних привредних предузећа.

(Видети прилог на крају књиге).

Другови народни посланици, вама је раздељен извештај Законодавног одбора. Из тога извештаја видите — он је кратак — да смо ми тамо донели неке мале измене, које у суштини ништа не мењају у Закону. Пошто је извештај отштампан и раздељен, то га нећу читати, него ћу са своје стране да кажем још ово:

Напредак и благостање народа могући су, другови народни посланици, кад су усклађени продуктивни односи и продуктивне снаге. Тако идеално друштвено уређење има данас у целом свету само једна држава, Совјетски Савез, и то благодарећи великој Октобарској социјалистичкој револуцији, која је извршила национализацију свих средстава за производњу.

Код нас, другови, није извршена социјалистичка револуција, већ само народна револуција која је оставила још један део приватном сектору. Међутим, кад је реч о приватном сектору, ми знамо из теорије марксизма-лењинизма да приватни сектор омета развитак продуктивних снага. Напредна техничка мисао доказала је да кад би се на пример, затворило Средоземно Море и на Гибралтару подигла хидроцентрала, та би хидроцентрала коштала отприлике једну трећину целокупних трошкова Првог светског рата, а једна трећина Сахаре претворила би се у плодоносан крај. То се не може извршити, јер на том делу света постоје супротности својствене капитализму. Или, другови, ако би се хидроенергија у Европи повезала у једну јединствену мрежу са једним напоном, не би било ни једнога угла у Европи где не би засијала електрична сијалица.

Све се то, другови народни посланици, не може остварити, јер постоје супротности између појединих капиталистичких држава. И код нас, из овог образложења које је дао друг Кидрич, ви видите да он подвлачи да приватни сектор смета развитуку продуктивних снага у нашој земљи. Друг Кидрич је у Законодавном одбору рекао: „Код нас су тврдили да у нашој држави нема довољно нафте за подмиривање наших потреба. То су тврдили краљ и инострани

капиталисти. Међутим, показало се и доказало да ми имамо у нашој земљи довољно нафте за подмиривање наших потреба. Ту су теорију развијали краљ и инострани капиталисти да би наши народи трошили румунски, амерички или мексички петролеј и на тај начин капиталисти зарађивали огромне профите.“

Тако исто у образложењу овога Закона друг Кидрич је рекао још и ово: да су инострани капиталисти извели из наше земље четири пута више профита него што им је био основни капитал. Дакле, дај се не наводе други аргументи већ само ова два, а има их маса, па би то било довољно да се прими овај законски предлог и хитношћу коју предлажу Влада и Министар за индустрију.

С друге стране, приватни сектор који је још остао код нас, омета општи државни привредни план, нашу организовању производњу. Познато вам је да у капиталистичким земљама постоји анархија у производњи, да тамо тржиште диктира шта ће се производити, да анархија у производњи повлачи за собом кризу и беспослицу. Све то наши народи неће. Они су то казали још за време наше народноослободилачке борбе.

Према томе, другови, у оквиру наше народне револуције овај Закон предвиђа и омогућава развитак продуктивних снага. Развитак и прогрес једне земље цени се по томе дали су продуктивним снагама отворени семафори.

Овај Закон отвара перспективу на развитак продуктивних снага, убрзано подизање материјалног благостања наших народа. Овај Закон даље даје пул размах остварењу друштвено-економских начела Устава Федеративне Народне Републике Југославије.

Пошто овај Закон задовољава тежње наших народа, за њега морају гласати сви патриоти наше земље и ја га од свег срца препоручујем Већу народа да га у целини усвоји. (Буран општи аплауз).

Претседник: Сада ће друг извештац прочитати Закон.

Извештац Божидар Масларић чита предлог Закона. (Види прилог на крају књиге).

Претседник: Чули сте предлог Закона о национализацији приватних привредних предузећа, његово образложење и извештај Законодавног одбора. Отварам дискусију. Дискусија је заједничка и у начелу и у појединостима. Пријавило се досад шест говорника. Први говорник је Родољуб Чолаковић.

Родољуб Чолаковић (НР Босна и Херцеговина): Другови и другарице народни посланици, предлог Закона о национализацији приватних привредних предузећа, по мом схватању, има велико значење за развитак наше привреде.

Што значи за учвршћивање и развитак читавог нашег државног и друштвеног поретка. Овакав закон нужно проистиче из наше стварности, из карактера наше државе и општих тенденција цјелокупног нашег развитка у правцу социјализма. Он самим тим одговара интересима наших народа, јер ствара још повољније услове за обнову и изградњу наше отаџбине. Позната је ствар да привреда чини основу сваког друштва, а њен карактер удара печат читавом друштвеном збивању. Узмимо наше искуство за ову годину и по дана. Ми смо успјели да у послеријатној Европи, у једној земљи која је била релативно највише опустошена, за годину и по дана извршимо таква дјела која многима изгледају као чудо. Међутим, то није никакво чудо. Ти успјеси на економском пољу — о њима само говорим сада — били су условљени нашом економиком. Да ми у нашој економици нијесмо имали државни сектор, тешко да бисмо савладали многе тешкоће, може бити да би било прилично хаотично стање у нашој привреди.

Али благодарећи томе што су у рукама наше народне државе била материјална средства, ми смо успјели да савладамо многе тешкоће, да убрзамо обнову наше земље и да створимо солидне и широке темеље за даље кретање напријед. Сумње нема да ће овај Закон, који је поднесен овом дому, у том погледу значити знатан допринос. Он ће да ојача наш државни сектор и то не само да га ојача у погледу снаге, само већим бројем предузећа, него ће га појачати и у том смислу што ће у најважнијем сектору наше народне привреде бити више реда, омогућиће се план у највећој мјери. Другим ријечима, биће огромно олакшана борба против стихије у односима производње.

То је општи закључак који се намеће кад разматрамо предложени Закон. Међутим, ја бих желио да се у вези са овим Законом осврнем на једно питање, а то је питање наше националне независности. Колико овај Закон појачава нашу националну независност? Ми смо у току ослободилачког рата извојевали истинску националну независност. То не значи да ми мегаломаниски гледамо на цео остали свијет, да нам нико више није потребан. Таквим сновима ми се нијесмо никада могли заносити. Али смо извојевали своју независност у том смислу — да нам више нико неће моћи да натура своју вољу, и нико неће моћи више да нам натура оно што није у складу са нашим схватањем правде и наших народних интереса, нашег схватања достојанства човјека и нације.

То је, другови, огромна наша тековина и тешко је наћи ријечи да оцијенимо њен значај. То је утолико важније што ми још живимо у свијету у коме постоје снаге непријатељске, снаге империјалистичке, које су научиле да дијеле свијет на интересне сфере, да по читавој земљиној кугли траже

изворе сировина, траже јефтину радну снагу, траже повољна тржишта, све у једном једином циљу да једна шачица свјетских империјалиста повећа свој профит, не водећи рачуна о томе како живи радни народ дотичних крајева гдје он тражи те своје сфере. Ми смо те непријатеље, непријатеље наше независности — а они су непријатељи независности сваке нације — осјећали у току рата, осјећамо и данас свугдје и на сваком мјесту како раде против наше земље, покушавају да чине притисак на нас, да нас уцјењују, не дају да дођемо до својих основних права у погледу наших граница, итд. Видјели смо их на Мировној конференцији у Паризу без маске када су се супротставили нашим оправданим захтјевима за Трст, Горицу. Видјели смо их у свакој прилици и на сваком скупу, гдје се рјешавало о миру, како наступају против независности малих народа.

Ми смо поносни што смо могли на тим скуповима да покажемо да се у нашој земљи нешто изменилило, што су људи који су претстављали нашу отаџбину могли — па иако нијесу увијек могли да одбране наша права — да поносно и с достојанством бране интересе наше отаџбине а да се не повијају по вјетру империјалиста. Њих нијесу могли ни да заплаше нити да их уцјењују. Наш понос је због тога утолико већи што наши захтјеви нијесу били у супротности са истинским интересима иједног народа. Нијесмо ништа тражили ни захтијевали што би отежало склапање мира или угрозило интересе неког народа, нијесмо ништа тражили што би увриједило достојанство неке нације. Бранећи нашу независност, ми нијесмо на тај начин угрозили ничију независност нити смо могли угрозити. Напротив, бранећи нашу независност ми смо гледали да створимо што боље односе са свима онима који ће поштовати начела која смо ми поштовали.

Међутим, нигдје није записано да се једном извојевана независност не може изгубити. Она се може изгубити. Стога је дужност нашег државног руководства, сваког нашег патриоте, да бди стално над њом и да је разним мјерама појачава. А то можемо учинити јачањем економске и војне снаге наше земље, његовањем и развијањем патриотизма наших грађана, учвршћењем моралног и политичког јединства наших народа, савезима са другим народима који имају истоветне интересе са нама.

Овај Закон у том погледу несумњиво претставља мјеру која ће допринијети јачању наше националне независности. На основу закона, а у духу тековина наше борбе, у духу нашег Устава, ми извлашћујемо један паразитски слој нашег друштва, експлоататоре који мрзе нашу државу из простог разлога што је она трудбеничка, што је народна, анти-експлоататорска. Један дио те класе ми смо извластили на основу Закона о конфискацији имовине издајника. Један

дио је задржао извјесна средства у својим рукама. Не може се рећи да су се они у току рата сви држали патриотски, али су измакли Закону о конфискацији имовине издајника. Али њихово држање од стварања наше државе па наомамо показује да су то наши закleti непријатељи и да никад не могу бити пријатељи ове државе зато што не могу да измијене своју курјачку ћуд експлоататора. Они су гатили о трећем и о томе како ћемо се ми сломити на нашим економским тешкоћама, како ће у нашој земљи завладати хаос без њих искусних и способних „организатора привреде.“ Тешкоћа је било, има их и биће их још много на нашем путу, али хаоса није било и неће га бити. Напротив, ми смо успјели да многу рану залијечимо и да створимо солидну полазну тачку, да широким путем, пуним једрима кренемо напријед упркос свих тешкоћа и свих махинација које су капиталистички елементи на приватном сектору чинили да омету економско сређивање земље, да омету њену обнову и даљу изградњу. Те њихове наде изјаловиле су се. Они су се даље надали да ће ипак моћи успорити планско изграђивање наше привреде. Они знају да планска привреда значи скресивање њихових профита, а у крајњој линији уништење профита у привреди уопште. Они рачунају да ће разним својим мјерама моћи отежати спровођење планске привреде, да ће се може бити створити ситуација у којој ће они моћи да се поврате на власт. Осигурати, сачувати ма и најмању позицију, то је њихова жеља, јер такав је закон друштвеног развика, да ниједна друштвена класа коју је историја осудила на смрт неће мирно да сиђе са позорнице. Отима се, брани се и уколико су њене перспективе слабије и уколико је њено пропадање ближе, она упиње све силе само да се одржи у животу. Ми их сада овим Законом лишавамо њихове материјалне основице, сечемо им крила и ја се надам да се тај проклети сој експлоататора више никада у нашој земљи неће повампирити. (Аплауз). Они су били не само сој експлоататора, него и сој издајника. Из њих се регрутује експозитура иностраног империјализма, који жели да поново пороби нашу земљу и да је учини својим привјеском.

Треба рећи неколико ријечи и о улози иностраног капитала у нашој земљи. Његова улога у старој Југославији била је знатна и зависност наше земље у спољно-политичком погледу произилазила је управо отуда. Послије ослобођења ми смо конфисковали њемачки и италијански капитал и знатно смањили улогу иностраног капитала, али га је ипак остало доста у нашој привреди.

Друг Масларић навео је један податак који сасвим јасно и просто илуструје шта је то значило за нашу земљу и наш народ. Национализацијом предузећа која држе инострани капиталисти ми ликвидирамо један остатак прошло-

сти у нашој земљи и нашој привреди. Не дамо ником да у нашој земљи ствара позиције са којих ће моћи пуцати на нашу државу, на нашу слободу и независност. Ми се овом законском мјером ослобођавамо тих паразита који могу да нам буду благодарни што ћемо им дати накнаду за њихов капитал, ма да су они ко зна колико пута више опљачкали богатство наше земље, бездушно експлоатишући наше раднике, гулећи наше сељаци.

На основу овог Закона ојачаће се наш државни привредни сектор. О томе сам рекао неколико ријечи на почетку, као и о његовом значају у нашој земљи. Умножиће се материјална средства у рукама самог народа за изградњу бољег живота. Кад кажем државни сектор, то значи радни народ наше земље добија у руке материјална средства да изграђује слободно и по плану услове свог друштвеног живота. Ми ћемо сада моћи да још са више плана искоришћујемо природна богатства наше земље. То ће да убрза повишење животног стандарда наших трудбеника града и села, да омогући њихово брже културно уздицање. Наши ће трудбеници осјетити благодети наше револуције и наше Републике. То је важно, јер кад се говори о независности земље, онда ми знамо из властитог искуства да једну земљу не брани само њена материјална онага, њене фабрике, могућности производње, једном ријечи њен економски потенцијал. Независност једне земље брани такође и свијест њених људи о томе шта они бране. Наши трудбеници баш на основу тог планског развика наше економије и умножавања богатства наше земље осјетиће да је њихов живот у достојанству и благостању, да су основни услови за тај његов живот слобода и независност наше земље. Кроз побољшање њиховог материјалног положаја појачаће се њихов патриотизам и њихова спремност да подносе највеће жртве за слободу и независност наше земље. Овај Закон утицаће на јачање патриотске свијести наших трудбеника.

Ми знамо, другови и другарице, да ће због овог Закона на нас гракнути разни људи, разни профитери из наше отаџбине и они из иностранства, они људи којима је једини смисао живота, врховни закон и највише морално начело — профит. Ти ће експлоататорски и паразитски елементи гракнути на нас. Нама је свеједно каквим ће они именом да крсте ову мјеру, засновану на нашем Уставу, формулисану у овом Закону. Нама је то свеједно због тога што смо свјесни да ми на овај начин учвршћујемо тековине народно-ослободилачке борбе, што овај Закон одговара интересима наших народа, што он учвршћује независност наше земље и што ће га због тога поздравити милиони радних људи у нашој земљи. То су они људи који су ову државу створили и чија свака мјера треба да буде уперена у том смислу да подигне материјално стање тих људи и да им што прије

оствари живот који ће бити и љепши и радоснији и безбрижнији. Они ће поздравити ове мјере. Ове ће мјере наше Владе бити потстрек за њих да са још више самопријегора наставе на великом дјелу обнове и изградње која се под руководством нашега Маршала врши у нашој земљи. (Аплауз и дуготрајно одобравање).

Pretsednik: Реč има народни poslanik d-r Pavle Gregorić.

D-r Pavle Gregorić (NR Hrvatska): Drugovi i drugarice narodni poslanici, mi svi znamo kako su narodi Jugoslavije izvojevali u toku oslobodilačkog rata široke demokratske slobode, svoju zaista pravu narodnu demokraciju. Mi smo svi ovdje sovjedoci kako su pretstavnici naroda prije godinu dana, glasajući za Ustav FNRJ, utvrdili te demokratske slobode za ogromni dio radnog naroda, za široke slojeve, najšire slojeve našega naroda. Osiguravajući te demokratske slobode radnom narodu, Ustav FNRJ utvrdio je puna demokratska prava najnaprednijoj klasi našega društva — radničkoj klasi, utvrdivši pravo na rad svakog radnog čovjeka i osiguravši ujedno zaštitu ljudi od eksploatacije.

Prema tome, osnovna snaga naše nove države temelji se na nerazrušivom savezu radnika i seljaka i radne inteligencije. To i čini našu državu, Titovu Jugoslaviju, državom novoga tipa u kojoj radni narodi rukovode svojom narodnom privredom, u kojoj je radnička klasa ne samo moćni politički faktor, već je ona i prvoklasni gospodarski faktor u zemlji. Međutim, te vrlo široke demokratske slobode bile bi iluzorne ako se ne bi opirale na svoju materijalnu osnovicu, ako se ne bi opirale na bazu iz koje su izrasle. To je upravo ta nova društveno-ekonomska struktura u kojoj državni sektor postaje onaj faktor koji daje osnovni pravac u našoj ekonomskoj politici i koji, s jedne strane, omogućuje plansko vođenje gospodarstva, a s druge strane upravo omogućuje oživotvorenje ovih širokih demokratskih sloboda. Upravo ova nova društveno-ekonomska struktura naše zemlje na kojoj se osniva novo doba narodne demokratije čini našu Federativnu Narodnu Republiku Jugoslaviju državom radnoga naroda grada i sela na koju su uprti pogledi svih slobodoljubivih naroda svijeta. Ovo društveno ekonomsko načelo utvrđeno Ustavom osiguralo je dosad snabdijevanje širokih narodnih slojeva svim potrebnim namirnicama, tako da mi danas možemo reći kao rijetko koja država na svijetu da niko neće u ovoj zemlji gladovati, niko neće u ovoj zemlji ostati bos ni go. Ovakav način vođenja narodnog gospodarstva omogućio je već u prvoj godini oslobođenja znatan napredak i u poljoprivredi.

Ako pogledamo na Evropu, ako se prošetamo Evropom, opazićemo ogromne razlike upravo između naroda, između na-

čina kako se obnavlja ta Evropa van Jugoslavije, isključivši Sovjetski Savez. Svuda se vidi teška i mučna situacija, teški ekonomski problemi, teški problemi ishrane, obnove itd. I u Jugoslaviji ima teških problema ali ih ona rješava na jedan način kako ih ni jedna država osim Sovjetskog Saveza ne može da riješi. Danas je Jugoslavija opkoljena državama koje muku muče da bi ishranile svoj svijet, koje muku muče da bi svoj svijet obukle i obule, a da ne govorimo kakvu muku muče da bi obnovile svoje ceste, željeznice, mostove itd.

Radnička klasa Jugoslavije učinila je za godinu i po dana od oslobođenja ogromne napore i pokazala šta može učiniti slobodni radni narod za obnovu svoje zemlje, za privredni razvitak svoje zemlje. U najtežim uslovima koji su nastali poslije oslobođenja uspjelo je uspostaviti obnovu, popraviti stotine industriskih preduzeća i podići proizvodnju iznad predratnog nivoa. Radni elan zahvatio je široke radne mase naroda u gradu a isto tako i u selu. Pruga Banovići—Brčko i ogromni naponi naših seljaka u sjetvi i ostalim poljoprivrednim radovima pokazali su šta se može postići u zemlji gdje vlada narodna demokratija. Sav taj radni elan rezultat je političkih sloboda i društveno-ekonomske strukture u našoj zemlji.

Međutim, pokazalo se prilikom prelaza na plansko gospodarstvo, koje otkriva nove široke perspektive našem gospodarstvu, da su iskrslili nedostaci, pojedine smetnje koje sprječavaju sprovođenje gospodarskog plana. Te smetnje, to kočenje upravo pretstavlja niz preduzeća koja nisu obuhvaćena državnim sektorom i koče to sprovođenje našeg gospodarskog plana.

Ovaj Zakon koji mi danas donosimo omogućuje savladivanje tih smetnji i nedostataka, otvara ogromne perspektive u razvitku našeg gospodarstva, naše privredne politike. Uključujući ova preduzeća u državni sektor, postaje taj sektor moćnom polugom brzog ekonomskog razvitka naše zemlje, još bržeg snabdijevanja širokih narodnih masa svim potrebnim namirnicama, još bržeg bogaćenja naše zemlje, a time i porasta opšteg blagostanja naroda. Ovim Zakonom još više je utvrđen temelj naše nove državne ekonomske strukture i osigurava s jedne strane pun gospodarski razvitak, snažan porast blagostanja narodnih masa, brzi kulturni procvat našega naroda. Ovaj Zakon, prema tome, još više jača snagu naše države i njenu nezavisnost. Iz tih razloga ja ću glasati za ovaj Zakon. (Aplauz).

Pretsednik: Reč ima narodni poslanik Tone Dolinšek.

Tone Dolinšek (NR Slovenija:) Drugovi i drugarice narodni poslanici, Zakon o nacionalizaciji privatnih privrednih pre-

dužeća, koji sada pretresamo, ogromno će pomoći našu narodnu privredu, njen brži i jači razvoj i nezavisnost.

Kada se osvrnemo na dosadašnji razvoj od oslobođenja na ovamo u našoj ekonomskoj i finansijskoj politici, onda nam odmah iz mnogih statistika pada u oči koliko je radnička klasa dala žrtava za oslobođenje i obnovu naše zemlje i njen ekonomski razvitak.

Zakon o nacionalizaciji, koji ćemo danas primiti, pružice mnoge nove izvore za dalji ekonomski razvoj narodne privrede.

Radnička klasa dala je dosad ogromna sredstva za obnovu naše Republike. Dala je mnogo dobrovoljnih radnih dana na svim sektorima rada, kako bi sa svoje strane omogućila svojim naporima i svojim zalaganjem dalji razvoj narodne privrede. Radnici obnavljaju fabrike, puteve, železnice, grade nova postrojenja, mostove, dobrovoljno rade na obnovi poljoprivrede i tome slično. Potpuno u redu i na vreme plaćaju svoj porez, bez prigovora plaćaju svoj udeo u socijalnom osiguranju. U dobrovoljnom radu radnička klasa donosi u državnu kasu ogromne sume novca kao dobrovoljni prilog i ušteduje stotine miliona dinara našoj državnoj privredi. Novatori, udarnici, najbolji radnici ulažu sve svoje napore da bi naša zemlja što pre izašla iz ekonomskih teškoća.

Tako radi radnička klasa. Takva je namera i želja radničke klase. A sada zavirimo i na drugu stranu. Radnici su svojim radnim elanom radili svesno i u preduzećima koja su još u privatnim rukama. Zbog radnog elana bilo je dosta prihoda u tim privatnim preduzećima. A šta se dešava? Kod nas u Slovenačkoj prihod od poreza izgledao je ovako, a verujem da je tome slično i u drugim republikama, — radnička klasa i državna preduzeća dali su više od 80% prihoda od celokupnog prikupljenog poreza. S druge strane, posedi i profiti koje imaju privatna preduzeća daleko povoljnije izgledaju za njih nego samo 20% koliko su platili poreze. I eto gde ostaju žuljevi radničke klase, kome idu na korist. Prema tome, radnička klasa duboko je zainteresovana da naša država što pre uzme celokupnu privredu u svoje ruke, da ovu privredu skoncentriše i tako izgradi da ona ubuduće bude na korist celokupnog naroda. Svi oni koji imaju pošteno srce i dovoljno smelosti u ovoj našoj Republici neće ostati bez hleba. Dosta je bilo patnji i ismejavanja na račun onih koji rade.

Radnička klasa želi da mi zajedno radimo i zajedno uživamo plodove svoga rada. Svi koji bi hteli da iskorišćavaju naše radne ljude — neka znaju da radnička klasa više neće raditi za njih. Onaj ko voli našu borbu i ko zna koliko smo mi prepatili i koliko je palo žrtava za našu slobodu i nezavisnost od sveg srca će glasati za ovaj Zakon. Ovakav Zakon radnička

klasa već dugo očekuje. Očekuju ga svi trudbenici u našoj Republici. Očekuju ga naši udarnici koji nesebično rade za našu Republiku. Ali pre svega ovaj Zakon potreban je i zbog naše nove ekonomske politike, potreban je zbog naše planske privrede, zbog naših budućih pjatiljetki u kojima ne može biti anarhije, u kojima će svaka radionica, svaki stroj biti iskorišćen za našu narodnu privredu i na taj način poslužiti celokupnom narodu na korist. I zbog toga, zbog tih razloga, uveren sam da izražavam želje svih radnika i trudbenika naše zemlje kad izjavljujem da ću sa oduševljenjem glasati za ovaj Zakon, koji svi poštteni ljudi i trudbenici naše zemlje očekuju. (Dugo trajno odobravanje i aplauz).

Pretsednik: Reč ima narodni poslanik Radonja Golubović.

Радоња Голубовић (НР Црна Гора): Другови народни посланици, предложени Закон о национализацији приватних привредних предузећа има огроман значај за нашу привреду. Пре но што пређемо на његов претрес, осврнућемо се на структуру наше привреде након ослобођења.

Структура наше привреде након ослобођења била је разнолика и доста сложена. Сама подјела привреде, према карактеру друштвено-економских односа: на државни, задружни и приватни сектор, није ни издалека исцрпљивала сву сложеност тога питања. На једној страни карактер ових сектора и њихово учешће у појединим гранама привреде, а на другој ратна опустошеност, неразвијеност појединих грана привреде или неправилна развијеност других, међусобно су се преплитали и стварали тешкоће за правилно и брзо решење питања обнове и изградње наше земље. Док је државни сектор привреде по својем карактеру био и остао општенародни, у својој суштини социјалистички, због демократског карактера наше народне власти, дотле је задружни сектор имао и има, због степена развитка на којем се налази наше задругарство, дијелом друштвени али много већим дијелом приватни карактер. Но свакако и у овом другом случају радни карактер. Приватни сектор у основи се састојао из два дијела: радног и шпекулантско-капиталистичког.

По својем учешћу у појединим привредним гранама сва три сектора имала су различите односе. Државни сектор, и поред тога што је у извјесним важним гранама заузимао висок проценат, остао је у појединим, такође важним гранама, прилично неразвијен. Задружни сектор углавном је обухватио ситне произвођаче и потрошаче, ситноробну производњу и расподелу, а овај облик производње обухватао је углавном и радно-приватни дио приватног сектора. Шпекулантско-капиталистички дио приватног сектора обухватао је мање или више скоро све гране наше привреде.

Неразвијеност појединих привредних грана, и неправилна развијеност других, посматрано са становишта опште-привредног развитака, неријешена аграрна реформа и заостаци феудално-кметских односа, стављали су пред нашу народну власт тешке задатке у рјешавању питања обнове и прехране широких народних маса током минулог периода.

Поставили су се неодложни задаци: ликвидирати заостале феудално-кметске односе, наиме одузети земљу од оних који су је употребљавали за грубо експлоатисање широких маса сиромашног сељаштва и пољопривредног радништва и предати је онима који је уствари обрађују; обновити разрушени саобраћај, фабрике и остала привредна предузећа, ликвидирати новчани хаос ратом наслијеђени итд., ставити у погон нашу индустрију, кренути ток привредног развитака у оном правцу који има да је доведе до положаја да буде чврста основа демократске народне власти, тј. да постане народна привреда у правом смислу ријечи.

Било је потпуно разумљиво што је, услед насталих друштвено-политичких промјена код нас, услед настале промјене у карактеру државне власти, државни сектор привреде био главна брига наше државне власти, што га је она нужно развијала и јачала, јер је он био темељна позиција рада у обнови и изградњи, па је данас заиста постао снажан ослонац нашег цјелокупног даљег развитака. Разумљиво је и то што је држава помагала задружни сектор, јер је он у својем развиту са своје стране помагао у рјешавању многих важних привредних задатака. Потреба регулисања привредног живота од стране државе и карактер нашег привредног развитака на једној страни, а на другој анархички карактер приватно-капиталистичке производње, њен спекулативно-саботерски однос према развоју цјелокупне народне привреде, закони њеног развитака који разбијају сваки план, свако свјесно управљање од стране државе, наметали су, у нашим условима, потребу завођења контроле и евиденције над радом приватног сектора, да би на тај начин његов рад био упућен у оном правцу који помаже привредни и општедруштвени развитака наше државе и нашег народа.

Тиме је реално и потпуно правилно одређена улога, значај и међусобни однос тих сектора привреде. Очекивало се да ће сваки од ових сектора развити све своје моћи за пуни развој цјелокупног привредног и друштвеног живота. Међутим, очекивање се испунило само уколико се тиче државног и задружног сектора и радног дијела приватног сектора. Спекулантско-капиталистички дио овога сектора показао је сасвим другу тенденцију.

Државни рудници, фабрике и остала предузећа, жељезничка и аутомобилска мрежа итд. брзо су обнављани и став-

љени у употребу; за кратко вријеме многа предузећа подизала су норму производње у до тада невиђеном размјеру. Изграђивана су нова предузећа која раније нијесу постојала, повећала се производња електричне енергије и умножио број предузећа за њену производњу. Захваљујући само томе што је државни сектор привреде — сектор нових радних, нових друштвено-економских односа, развила је наша радничка класа на томе сектору привреде досад невиђени код нас елан и пожртвовање, развила је ударништво и новаторство. А наша омладина извршила је невиђени примјер побједе рада, изграђујући за неколико мјесеци Омладинску пругу, чиме је задивила читав свијет и показала велику животну снагу нашег народа на раду као и у борби против фашистичког освајача. Само ради тога што су у рукама државе била сконцентрисана главна финансијска и производна средства ми смо у овом кратком периоду времена могли да ријешимо главна питања обнове привреде, обнове градова и села и да припремимо нашу привреду за прелаз на планску производњу. Досадашњи развој државног сектора, улога коју је одиграо у производњи и расподјели, обнови и изградњи, говоре о томе да он мора постати главна и једина основа нашег друштвеног уређења, која једино обезбјеђује нашим народима невиђен у њиховој историји привредни и опште-друштвени развитак. Тај развој истовремено говори и о томе да је наша народна власт коначно поједила.

Задругарство је, иако се далеко слабије развијало од државног сектора, ипак увелико помогло ријешењу привредних проблема, те убрзало развитак привреде, јер су задругари у великој већини схватили велику важност повезивања задружног са државним сектором, схватили су да нема могућности развоја задруга без тога повезивања и да оно креће напријед наш привредни развитак.

Радни дио приватног сектора укључио се у производни процес и прилично допринео обнови изградње.

Сасвим је супротну тенденцију показао приватно-капиталистички, експлоататорски дио приватног сектора. Он је показао да је, и поред тога што су му дате све могућности да се корисно укључи у производни процес, његов главни циљ био: разбити тај процес, спријечити обнову и изградњу, спријечити стварање материјалне базе народне власти и развитака наших народа. Рад овога сектора показао је да је он шанац непријатеља у борби против наших народа. Тај рад је показао сву истину оне чињенице да је издаја реакционарних, фашистичких и профашистичких клика старе Југославије уско повезана са њиховим себичним, класним интересима, и да је тај интерес оприједелио став свих наших издајника и окупаторових помагача у нашој земљи.

Тај развој, с друге стране, показује да приватно-капиталистички, шпекулантско-саботерски дио приватног сектора под данашњим условима развитка борбе демократских против реакционарних снага у свијету, неминовно рађа издају својих народа од стране носиоца тога сектора. Извлашћени велепосједници и кажњени издајници брзо су нашли чврсте савезнике са свим шпекулантима и саботерима капиталистичко-приватног сектора и повели одлучну борбу да спријече наше народе у изградњи своје срећне будућности, повезујући се са реакционарним кликама ван земље.

Да би наши народи једном за свагда избацили из својих њедара издајнике и стране плаћенике и да би ударили чврсте темеље своје народне власти и свога развитка, морају ступити у одлучан бој против шпекулантско-капиталистичких елемената, јер ће једино њиховим коначним економским уништењем успјети да ишчупају коријене фашизма и успјети да обезбиједе потпуно демократски развитак и културни напредак.

Баш данас када се припремамо за увођење планирања у нашој земљи потребно је онемогућити шпекуланте и саботере, који свим силама раде да то спријече. Потребно је довести у пуни склад све секторе и све гране нашег привредног живота под јединственим и свјесним руковођењем од стране највиших органа наше власти.

Зато овај Закон има огроман значај за наш развитак. Он ће омогућити брзу индустријализацију и електрификацију наше земље, омогућиће развој наше привреде, подићи ће развој саобраћаја. Он ће појачати културни развитак наших народа. Он ће у још јачој мјери помоћи развој радног и производног елана, развити стваралаштво и ударничтво радничке класе, развити стваралаштво и иницијативу широких народних маса, једном ријечју, огромно ће помоћи развој планске привреде, развој социјалистичке производње у нашој земљи, која је једино у могућности да ослободи народе од експлоатације и биједе, империјалистичких освајања и ратних пожара.

1) Општи народни интерес захтијева да се национализују привредна предузећа привредних грана побројаних у члану 1 овог Закона, а он се темељи на члану 18 Устава Федеративне Народне Републике Југославије.

2) Закон је дошао у право вријеме, баш онда када је наша народна власт постигла такву чврстину и такав степен развоја да може с успјехом ступити у бој за коначно уништење коријена фашизма и шпекулантско-саботерских елемената и када је државни сектор привреде такође постигао онај степен који може помоћи народну власт да скрши отпор шпекулантско-саботерских елемената.

Неоспорно је да ће ови елементи ступити у одлучну битку против народне власти, али ће снага наше радничке

класе, снага и правилно схватање ове борбе од стране нашега сељаштва и помоћ коју ће народној власти пружити радничка класа и сељаштво допринијети да се тај отпор сломи.

Ради свега овога ја ћу гласати за овај Закон у начелу и појединостима!

Претседник: Има реч народни посланик Кирил Миљовски.

Кирил Миљовски (НР Македонија): Другови народни посланици, од ослобођења наше земље наша привреда брзо се развија и тај брзи развитак још више пада у очи ако се направи упоређење са привредним приликама у другим суседним земљама, нарочито у оним које су биле окупиране од фашиста.

Питање се поставља — то питање постављају многи економисти — одакле тако велики успеси, шта је темељ тих великих успеха које су доживели наши народи на привредном пољу.

Јасно је да је први узрок тих великих успеха тај што је власт прешла у руке народа, што се у вези са карактером власти и карактер наше привреде потпуно променио, што се та друштвена привреда као таква даље развија и усавршава.

Наш државни сектор јесте углавном база тог нашег привредног напретка. За ово време, од ослобођења па овамо, наш државни сектор показао се као виталан, способан да издржи највећа искушења и сваким даном постаје све чвршћи и јачи. Наша пракса је показала да без тога државног сектора не би било могуће замислити тако брзи развитак наше земље на привредном пољу и тако широке перспективе које се отварају пред нашим народима баш у погледу даљег развијања. У вези с тим овај наш Закон, који ће наша Скупштина вероватно изгласати, свакако ће бити одлично примљен од целог нашег народа. Радничка класа је увек веровала у снагу државног сектора и уверила се шта је тај државни сектор значио у изградњи лепше будућности. Она је својим радом и дала живота том државном сектору.

Радно сељаштво и зантлије исто тако су се уверили да државни сектор не може бити непријатељ те ситне приватне својине, тога приватног сектора који има радни карактер, него напротив, и радни сељаци и занатлије увидели су да је државни сектор био онај сектор који гарантује њихово благостање, гарантује им да капиталисти неће више да их експлоатишу и да их гурају све даље у беду и сиромаштину. Због тога ће овај Закон радни народ примити с одушевљењем. Овај се Закон овима неће допасти, нарочито оним капиталистима који су досад држали важна средства

производње и на тај начин кочили наш рад. Они ће бити оштећени овим нашим Законом, али неће бити угрожена њихова егзистенција, него њихова експлоатација која се досад вршила без довољно ефикасне препреке. Што се тиче тога дела, тога уског слоја капиталиста, који се и досад показивао као непријатељ свега напредног у нашој земљи и држао се по страни, или на страни реакције све до доношења овога Закона, ми ћемо мало водити рачуна о томе како ће тај уски слој реагирати. Овај Закон који се предлаже сад, неопходан је, јер има да отклони многе сметње за спровођење нашег привредног плана који претставља нов прелом у нашем привредном и политичком животу, а као такав он ће појачати још више економску базу наше демократије и створити све услове за срећу и благостање нашег народа.

Овај Закон ће исто тако појачати независност коју су наши народи стекли у тешкој четворогодишњој борби. Овим ће се Законом потпуно ограничити експлоатација која се досад и поред свих мера још одржавала.

Овим Законом ће се осигурати правилно спровођење плана и избећиће се сметње које су кочиле наше планове да буду стопроцентно спроведени и омотућиће убудуће бољи развитак наше индустрије и створити веће благостање за широке народне масе.

Овим нашим Законом повећаће се и наша акумулација, која ће повисити наша средства, а сама акумулација ће се претворити у нове фабрике, у нове културне објекте који ће подићи животни стандард нашег народа на виши степен, што су наши народи потпуно заслужили.

Исто тако не треба изгубити из вида да ће се овим Законом радни полет нашег народа који је обухватио све фабрике, сва села, све радионице, још више појачати и дати нашем народу снаге да више ради, јер ће знати да ради за себе и да ради за своју бољу будућност, да ради за напредак и независност наше заједничке домовине, наше Федеративне Народне Републике Југославије.

Због свега тога изјављујем да овај Закон сматрам једним великим кораком напред у погледу привредног, политичког и културног напретка и с тога изјављујем да ћу гласати за овај Закон.

Претседник: Реч има народни посланик Милош Царевић.

Милош Царевић (НР Србија): Другови и другарице народни посланици, тражио сам реч да бих могао јавно манифестовати своје велико одушевљење поздрављајући овај пројект који је Савезна влада пред нас изнела. Она је овим Законом потврдила да је државни сектор основни стуб наше привреде од кога зависи даље изграђивање и јачање еко-

номског благостања у нашој земљи, као и то да је чврсто стао на своје ноге, да је пребродио прве организационе проблеме и да је у могућности да се и квалитативно и квантитативно прошири и омогући изграђивање поретка који ће широким радним слојевима нашега народа пружити више материјалне могућности и благостања. Овим фактима ствара се и утврђује ред и омогућава у највећој мери спровођење планског рада у нашој економији и нашој привреди, омогућава да се сви проблеми правилно реше на корист целог нашег народа.

Оно што је најважније у овом Закону и што нарочито истиче његову вредност, то је да се овим Законом у потпуности ослобађамо сграног капитала који је у нашу земљу ушао, не да би допринео благостању него исцрпљивању нашег народа и његовог богатства и тиме онемогућио његову консолидацију. Они који су то допустили седе данас по коцкарницама и харче паре по сумњивим булеварима Европе. Економска независност коју добијамо овим Законом појачава наш суверенитет и подиже и омогућава јачи и бржи процват наших радних слојева.

Са свих ових разлога још једанпут поздрављам овај пројект и изјављујем да ћу гласати за њега. (Буран аплауз и одобравање).

Претседник: Пошто више нема пријављених говорника, закључујем дискусију у начелу и у појединостима и прелазимо на гласање у целини. Молим друга секретара да прозове народне посланике.

Секретар **Михаило Грбић** прозива посланике да гласају.

Гласали су за: Абдураим Мустафа, Агуши Куртеш, Андрејев Бане, Апостолски Михаило, Бабић Анто, Бабић Љубо, Бабовић Спасенија, Бајалски Ристо, Барбарић Божо, Бевк Франце, Берус Анка, Благојевић д-р Обрен, Братић д-р Душан, Брашнарлов Панко, Бркић Хасан, Варга Иштван, Васиљевић Душан, Вуковић Михаило, Влајковић д-р Милорад, Врбовски Павел, Вујасиновић Тодор, Вујачић Марко, Вукосављевић Сретен, Гаврилски д-р Ђјорги, Галијашевић Бећир, Гарчевић Гојко, Голубовић Маринко, Голубовић Радоња, Грбић Михаило, Грегорић д-р Павле, Димитријевић Спасоје, Добрашиновић Милоје, Долиншек Тоне, Дугоњић Рато, Ђилас Милован, Жумер Срећко, Затрић Саит, Зоговић Радован, Ивовић Душан, Илић С. Драгољуб, Илић Павле, Имамовић Фадил, Јегдић Јован, Јерас Јосип, Јуринчић Нико, Капетановић Хајро, Кардељ Пепца, Кериме Муча, Комненић Петар, Котник Бено, Кризман д-р Хинко, Кришул Мате, Лауташ Трајан, Лици Сали, Лубеј Франце, Луначек д-р Павел, Маглајић Шефкет, Манојловић Радмила, Марковски Венко,

Мартиновски Никола, Марушич д-р Драго, Масларић Божи-дар, Маснић Петар, Миланковић Иван, Миливојевић Јоза, Митровић Божа, Митровић Митра, Мојсов Лазар, Мугоша Андрија, Мухтари Осман, Нађ Гаврило, Несторов д-р Димитар, Николић Зора, Новак Иван, Ношпал Тоде, Олах Шандор, Оровић Саво, Павић Нико, Павловић Косан, Папић Радован, Пејновић Ката, Перовић Пуниша, Петровић Мато, Петровић Никола, Петровић Нинко, Пешев Никола Памчев, Поглађен Франц, Попивода Крсто, Поповић Душан, Поповић С. Милан, Поповић Радован, Радовић Вуко, Ребац Хасан, Рус Јосип, Савић Кирило, Сами Драгутин, Скерлић Велмир, Смиљанић Милан, Сној Франц, Спилов д-р Борис, Станковић д-р Синиша, Стојановић Александар, Сучић Флоријан, Турковић Иван, Ћетковић Јован, Ћишић Хусеин, Ћурчић Живојин, Фрол Фране, Хафнер Тоне, Хоџа Мустафа, Хошић Цеко, Хрнчевић д-р Јосип, Џајнџар д-р Станко, Царевић Милош, Царић д-р Војин, Целески Лазар, Чаловска Љиљана, Чиковић Томо, Чолаковић Родољуб, Чубриловић д-р Бранко, Џанкић Хасан, Шентјурц Лидија, Шећерагић Мурад, Шуштершич Тоне.

Отсутни: Амброжић Ладо, Аугустинчић Антун, Ацева Бера, Бакић Митар, Беблер д-р Алеш, Бојновић Ђурађ, Борић Фрањо, Бурсаћ Милан, Видмар Тоне, Гаш Аљуш, Гошњак Иван, Ђаковић Спасоје, Ђуричин Миливој, Жижич Живко, Жупанчич Отон, Јадрешин Богде, Јаковљевић д-р Стеван, Кавич Стане, Коцбек Едвард, Крајачић Иван, Куленовић Скендер, Малинска Веселинка, Милошевић Мира, Миљовски Кирил, Мићуновић Вељко, Млакар Алојзиј, Момчиловић Љуба, Назор Владимир, Наумовски Наум, Ненезић Радојица, Орешчанин Богдан, Плепелић Стјепан, Поповић д-р Милош, Продановић М. Јаша, Радосављевић Добривоје, Реџа Зеке-рија, Ркман Душан, Салаџан Дон Анте, Сејфула Кемал, Смо-длака д-р Јосип, Сулејмани Хивзи, Сулејмановски Нафи, Те-мелковски Борко, Тодоровић Радомир, Томић Алекса, Фили-повић Крсто, Хамовић Раде, Херљевић Фрањо, Шоти Пал, Шукриа Али.

Претседник: Присутна су 124 народна посланика и сви су гласали за. Тиме је предлог Закона о национализацији приватних привредних предузећа коначно усвојен у Већу народа... (Дуготрајан буран аплауз) и биће упућен Савезном већу на решавање.

Одређујем кратку паузу.

(Наставак седнице у 13,30 часова)

Претседник: Настављамо рад. Веће народа примило је од Савезног већа овај акт:

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Бр. 2847

5-XII-1946 год.

Београд

ВЕЋУ НАРОДА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

БЕОГРАД

Савезно веће Народне скупштине на свом IV редовном састанку II редовног заседања, одржаном 5 децембра 1946 године, у Београду, коначно је усвојило предлог Закона о национализацији приватних привредних предузећа.

На основу чл. 63 Устава и чл. 45 Пословника Савезног већа, доставља се Већу народа на решавање у прилогу дефинитиван текст овога законског предлога онако како је усвојен у Савезном већу.

САВЕЗНО ВЕЋЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
ФЕДЕРАТИВНЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Секретар,

В. Лековић с. р.

Претседник,

Владимир Симић, с. р.

Пошто су текстови овог законског предлога примљени у Већу народа и у Савезном већу у потпуности идентични, то ћемо гласати још једанпут о тексту примљеном у Савезном већу. Гласаће се акламацијом. Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Констатијем да је предлог Закона о национализацији приватних привредних предузећа коначно усвојен у Народној скупштини и да ће бити упућен Президијуму Народне скупштине на проглашење. Закон је овог момента ступио на снагу. (Буран дуготрајан аплауз).

Прекидам седницу, а рад ћемо наставити у 17 часова. Седница је прекинута у 13,34 часова.

(Nastavak sednice)

Pretsednik: Nastavljamo četvrti redovni sastanak.

Saopštavam Veću da je Savezno veće u smislu člana 63 Ustava dostavilo Veću naroda na rešavanje konačno usvojene tekstove predloga Zakona o narodnoj miliciji, predloga Zakona o vojnom tužioštvu i predloga Zakona o rešavanju imovinskih sporova putem državne arbitraže.

Pošto su tekstovi ovih zakonskih predloga istovetni sa tekstovima koje je Veće naroda usvojilo, stavljam ove zakonske predloge na glasanje. Glasaćemo aklamacijom. Ko je za, neka digne ruku. (Svi prisutni dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Objavljujem da je Narodna skupština primila Zakon o narodnoj miliciji, Zakon o vojnom tužioštvu i Zakon o rešava-

nju imovinskih sporova putem državne arbitraže i da će ovi zakoni biti dostavljeni Prezidiјumu Narodne skupštine FNRJ na proglašenje.

Saopštavam Veću da je Vlada FNRJ u smislu člana 63 Ustava dostavila Veću naroda na rešavanje predlog Zakona o ukidanju rokova u Osnovnom zakonu o zadrugama, u Opštem zakonu o narodnim odborima i u Zakonu o državnim službenicima.

Ovaj zakonski predlog dostavljen je Zakonodavnom odboru na pretres, otštampan je i razdeljen narodnim poslanicima.

Zakonodavni odbor podneo je Veću naroda svoj odborski izveštaj, koji je takode otštampan i razdeljen narodnim poslanicima.

Saopštavam Veću da je Zakonodavni odbor dostavio Veću izveštaj o radu na saglašavanju odluka, zakona i uredba na osnovu čl. 136 Ustava.

Oba ova izveštaja Zakonodavnog odbora biće stavljena na dnevni red kad to Veće odluči.

Saopštavam Veću da je Ministarstvo pravosuđa FNRJ dostavilo amandmane u Zakonu o advokaturi. Ovi amandmani će se pročitati uz odgovarajući član prilikom pretresa ovog zakonskog predloga u pojedinostima.

Otsustva narodnih poslanika: Hivzi Sulejmani i Milivoje Đuričin mole po tri dana otsustva zbog bolesti. Predlažem da se ova otsustva odobre. Odobrava li Skupština ova otsustva? (Odobrava). Prema tome, pomenutim narodnim poslanicima su odobrena otsustva.

Prelazimo na dnevni red: pretres predloga Zakona o izmenama i dopunama Zakona o vojnoj obavezi državlјana FNRJ. Molim druga izvestioca narodnog poslanika Miloša Carevića da pročita odborski izveštaj.

Известилац Милош Царевић чита извештај. (Видети прилог на крају књиге).

Овај Закон измењен је само утолико што рок од 3 године службе у ваздухопловству обухвата још гардиске јединице и Корпус народне одбране Југославије. Других измена у Закону нема.

Претседник: Чули сте извештај Законодавног одбора. Отварам начелну дискусију о овом законском предлогу. Тражи ли ко реч? (Нико се не јавља за реч). Реч нико не тражи.

Прелазимо на гласање у начелу. Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је против нека дигне руку. (Нико не диже руку). Нико није против. Објављујем да је законски предлог о изменама и допунама Закона о војној обавези у начелу примљен.

Прелазимо на решавање у појединостима. Ко жели да говори о овом законском предлогу у појединостима? (Нико се не јавља). Не жели нико. Молим друга известиоца да чита члан по члан законског предлога.

Известилац чита члан I предлога Закона о изменама и допунама Закона о војној обавези држављана ФНРЈ, према извештају Законодавног одбора.

— Веће народа је гласајући дизањем руку, усвојило једногласно и без измена све чланове од члана I до члана 3 закључно, према предлогу Закона и извештају Одбора. —

Претседник: Тиме је законски предлог о изменама и допунама Закона о војној обавези држављана ФНРЈ примљен и изгласан у појединостима.

Прелазимо на гласање у целини. Молим друга секретара да изврши прозивку.

Секретар Михаило Грбић прозива посланике да гласају.

Гласали су за: Абдураим Мустафа, Агуши Куртеш, Апостолски Михаило, Бабић Анто, Бајалски Ристо, Барбарић Божо, Бевк Франце, Берус Анка, Благојевић д-р Обрен, Братић д-р Душан, Брашњаров Панко, Бурсаћ Милан, Варга Иштван, Васиљевић Душан, Вицковић Михаило, Влађковић д-р Милорад, Вујачић Марко, Вукосављевић Сретен, Гаврилски д-р Ђорџи, Галијашевић Бећир, Гарчевић Гојко, Гаш Аљуш, Голубовић Маринко, Голубовић Радоња, Грбић Михаило, Димитријевић Спасоје, Добрашиновић Милоје, Долиншек Тоне, Дугоњић Рато, Ђаковић Спасоје, Жумер Срећко, Затрић Саит, Зоговић Радован, Ивовић Душан, Имамовић Фадил, Јегдић Јован, Јерас Јосип, Јуринчић Нико, Капетановић Хајро, Кардељ Пепца, Кериме Муча, Комненић Петар, Котник Бено, Коцбек Едвард, Кризман д-р Хинко, Кршул Мате, Лаутах Трајан, Лиси Сали, Луначек д-р Павел, Маглајлић Шефкет, Манојловић Радмила, Мартиновски Никола, Марушич д-р Драго, Масларић Божидар, Маснић Петар, Миланковић Иван, Миливојевић Јоза, Миљовски Кирил, Митровић Божо, Млакар Алојзиј, Мугоша Андрија, Мухтари Осман, Несторов д-р Димитар, Николић Зора, Новак Иван, Ношпал Тоде, Оровић Саво, Павић Нико, Павловић Косан, Папић Радован, Пејновић Ката, Петровић Мато, Петровић Никола, Петровић Нинко, Пешев Никола Панчев, Попивода Крсто, Поповић С. Милан, Поповић Радован, Ребац Хасан, Реца Зекерија, Рус Јосип, Салацан Дон Анте, Скерлић Велимир, Смиљанић Милан, Спиров д-р Борис, Станковић д-р Синиша, Стојановић Александар, Сучић Флоријан, Томић Алекса, Турковић Иван, Ђетковић Јован, Ђишић Хусеин, Фрол Фране, Хафнер Тоне, Хоца Мустафа, Хоџић Цеко, Хрнчевић д-р Јосип, Цајнкар д-р Станко, Царевић Милош, Царић д-р Војин, Целески Лазар, Чиковић Томо, Чубриловић

д-р Бранко, Цанкић Хасан, Шентјурц Лидија, Шећерагић Мурад, Шуштершич Тоне.

Отсутни су: Амброжич Ладо, Андрејев Бане, Аугустинчић Антун, Ацева Вера, Бабић Љубо, Бабовић Спасенија, Бакић Митар, Беблер д-р Алеш, Бојновић Ђураћ, Борић Фрањо, Бркић Хасан, Видмар Тоне, Врбовски Павел, Вујасиновић Тодор, Гошњак Иван, Грегорић д-р Павле, Ђилас Милован, Ђуричин Миливој, Жижић Живко, Жупанчич Отон, Илић С. Драгољуб, Илић Павле, Јадрешин Богде, Јаковљевић д-р Стеван, Кавчић Стане, Крајачић Иван, Куленовић Скендер, Лубеј Франце, Малинска Веселинка, Марковски Венко, Милошевић Мира, Митровић Митра, Мићуновић Вељко, Мојсов Лазар, Момчиловић Љуба, Нађ Гаврило, Назор Владимир, Наумовски Наум, Ненезић Радојица, Олах Шандор, Орешчанин Богдан, Перовић Пунџа, Плепелић Стјепан, Поглајен Франц, Поповић д-р Милош, Продановић М. Јаша, Радовић Вуко, Радосављевић Добривоје, Ркман Душан, Савић Кирило, Саиди Драгутин, Сејфула Кемал, Смодлака д-р Јосип, Сној Франц, Сулејмани Хивзи, Сулејмановски Нафи, Темелковски Борко, Тодоровић Радомир, Ђурчић Живојин, Филиповић Крсто, Хамовић Раде, Херљевић Фрањо, Чаловска Љиљана, Чолаковић Родољуб, Шоти Пал, Шукриа Али.

Pretsednik: Glasalo je 107 narodnih poslanika i svi su glasali za. Time je zakonski predlog o izmenama i dopunama Zakona o vojnoj obavezi u Veću naroda konačno primljen i biće upućen Saveznom veću na rešavanje.

Time je iscrpena druga tačka dnevnog reda. Prelazimo na treću tačku dnevnog reda: pretres predloga Zakona o advokaturi. Reč ima Ministar pravosuđa Vlade FNRJ.

Ministar pravosuđa Savezne vlade Frane Frol (NR Hrvatska): Drugovi i drugarice narodni poslanici, u obrazloženju prijedloga nacрта Zakona o advokaturi istakao sam potrebu donošenja ovog Zakona i iznio glavna načela na kojima se ovaj prijedlog nacрта Zakona zasniva. Ovom prilikom smatram za potrebno da istaknem slijedeće:

Sve organizacije kojima je povjerena društvena funkcija u jednoj državi nose obilježja društvenog i ekonomskog uređenja te države. U našoj Federativnoj Narodnoj Republici Jugoslaviji organizacije sa društvenim funkcijama moraju imati narodni karakter, jer je naša država narodna država. Prema tome, advokatura u našoj državi mora imati osnovne osobine sadržane u organizaciji naše države, a to znači da advokatura u našoj državi prvenstveno treba da posluži interesima naroda.

Da bi kod nas advokatura postigla taj osnovni zadatak, ona mora da pruži pravnu pomoć našim građanima i da istovremeno pomogne državnim organima u ostvarenju njihovih

zadataka. Pomoć koju advokatura pruža našim državnim organima sastoji se u doprinosu pravilnoj primjeni zakona i daljnjem učvršćenju našeg pravnog poretka.

Pravna pomoć koju advokatura treba da pruži našim građanima, treba da bude stvarna i da obuhvati široke narodne slojeve. Ta pravna pomoć ne može biti formalna i ne može biti ograničena samo na pojedince koji imaju dovoljno sredstava da se njome koriste. Takvo ukazivanje pravne pomoći bilo bi strano organizaciji naše države i njezinim nastojanjima u daljnjem razvitku. Osim toga, treba naglasiti da je ukazivanje pravne pomoći našim građanima istovremeno i ukazivanje pomoći našim državnim organima, jer je i interes državnih organa da pruže zaštitu prava i zagarantiranih interesa pojedinaca.

Da bi advokatura u našoj državi odgovarala društvenim odnosima koji u njoj postoje, ona treba da posluži donošenju pravilnih i zakonitih odluka od strane državnih organa, a nikako ne smije da se pretvori u sredstvo za izvrtanje zakona. Advokatura se može služiti samo prikazivanjem istinitih činjenica i takvim pravnim obrazloženjima koja idu za tim da omoguću i ostvare istinsku zaštitu prava i zakonom zaštićenih interesa.

U našoj državi advokatura mora nastojati da se naši zakoni primjenjuju po duhu, smislu i njihovoj namjeni, i kao što državni organi teže da utvrde materijalnu istinu, tako i advokatura kao pomoćni organ državnih organa mora u svom radu da se podvrgne tom osnovnom načelu.

Zaštita prava i zaštita na zakonu osnovanih interesa, koja se postavlja kao jedan od osnovnih zadataka advokature, biće ostvarena ako advokati budu pravilno ocijenili gdje postoji povreda prava odnosno gdje postoji povreda interesa. Pod zaštitom prava ne može se razumjeti zaštita sebičnih interesa pojedinaca. Zastupanje po svaku cijenu, izvrtanje činjenica ne može biti temelj advokature u našoj državi. Ustav Federativne Narodne Republike Jugoslavije osigurava pravo na odbranu okrivljeniku pred sudom. Međutim, u odbrani okrivljenika advokatura se neće kretati u granicama zakona ako ona ne bude branila okrivljenika, nego ako bude branila izdajničke ideologije, koje su bile povod izvršenju krivičnog djela.

Organizacija advokature, kako je prije bila postavljena, dovela je do jednog pogriješnog uvjerenja kod nekih advokata, po kome ustanovljenje advokature treba isključivo da služi interesima advokata. Takvo je gledište u našoj državi neprihvatljivo i neostvarljivo. U našoj državi i Zakon o advokaturi, kao i svi drugi zakoni, treba da posluži interesima naroda, a time istovremeno i interesima ispravnih i poštenih advokata. Kod nas se ne može govoriti o nekim posebnim interesima

advokata, niti o posebnim interesima advokature kao staleške organizacije. Po svojim osnovnim zadacima advokatura u našoj državi treba da bude odraz težnje za što pravilniju primjenu naših zakona, a kod tako postavljene advokature ne može se isticati interes advokata kao osnovni cilj ovog Zakona.

U skoroj i daljnjoj prošlosti nisu bili rijetki slučajevi da su advokati svoj poziv shvatali kao sredstvo za bogaćenje. Bilo je slučajeva kada su se advokati služili nedopuštenim sredstvima, kada su iskorišćavali težak položaj ili neznanje pojedinaca u cilju postizavanja što veće materijalne koristi. Smatram potrebnim naglasiti da, prema predloženom nacrtu Zakona o advokaturi, u našoj državi to ne može biti cilj advokature. Advokatima kao i ostalim trudbenicima u našoj državi treba omogućiti pristojan život i treba osigurati njihovu starost, ali ne sredstvima koja su u protuslovlju sa osnovnim ciljevima advokature. Danas i sutra, kada su napori radnog naroda u našoj državi upravljani na stvaranje boljeg života cijele naše zajednice i kada se radni narod svjesno odriče osnovnih potreba, advokatura ne smije ići u raskorak sa težnjama cijelog radnog naroda, nego treba da se uključi u stvaralaštvo, u izgradnju i obnovu naše zemlje.

Da bi što bolje bili ostvareni zadaci advokature i da bi se ovoj ustanovi dala puna mogućnost razvoja, prijedlog Zakona o advokaturi predviđa takvu organizaciju koja pruža punu mogućnost da se iz samih redova advokata stvori poseban organ za upravljanje. Taj organ je advokatska komora, koja samostalno upravlja i punovažno donosi odluke. Međutim, kako se kod advokature ne radi samo o interesima advokata, već o interesima cijelog naroda, advokatura mora biti pod kontrolom državnih organa ministarstava pravosuđa narodnih republika. Iskustvo iz prošlosti ukazuje na potrebu ovakve kontrole, ali nije isključeno da će ona danas ili sutra postati potpuno ili djelimično nepotrebna. Prijedlog Zakona o advokaturi ne predviđa ni broj ni sjedište advokatskih komora, već prepušta ministrima pravosuđa narodnih republika da oni to odrede. Ovo je učinjeno radi toga da bi se broj advokatskih komora i njihova sjedišta mogli što bolje odrediti. Prijedlog predviđa i sazivanje zajedničkih skupova delegata advokatskih komora sa cijelog područja Federativne Narodne Republike Jugoslavije da bi se na tim skupovima mogla pretresti temeljna pitanja advokature i mjere za njezino usavršavanje, čime bi se doprinijelo izgradnji našeg pravnog poretka. Ovi skupovi služili bi i za održavanje međunarodno-pravnih veza sa organizacijama advokata inostranih država.

Dobrovoljne advokatske zajednice predstavljaju novost u organizaciji advokature kod nas. Individualno vršenje advoka-

ture dozvoljeno je, ali će u isto vrijeme kod nas moći postojati radni kolektivi advokata.

Prijedlog nacrtu Zakona o advokaturi posvećuje naročitu brigu advokatskim pripravnicima. U tom pogledu prijedlog polazi sa stanovišta da će zalaganje advokatskih pripravnika naročito na njihovom stručnom uzdizanju omogućiti da uskoro dobijemo podmladeni kadar advokata, koji će moći da se potpuno uživi u zadatke advokature i da te zadatke ostvari.

Autoritet advokata prema predloženom nacrtu Zakona znatno je uzdignut, jer je član jedne časne i nezavisne profesije na koju se naši državni organi mogu uvijek osloniti u vršenju svojih zadataka. Advokat se više ne pojavljuje kao lice kome nije samo stalo do pobjede u sporu radi vlastitih interesa, već se advokat pojavljuje kao pomagač državnih organa kome je stalo da naši zakoni budu pravilno primjenjeni, kome je stalo do učvršćenja našeg pravnog poretka i koji hoće da zaštitom prava i zakonskih interesa ostvari izricanje pravilne zakonite odluke.

Smatram da donošenje Zakona o advokatima pada u vrijeme kada je potrebno prekinuti sa dosadašnjom prksom izvjesnih advokata koji svojim nenarodnim radom ometaju pravilan razvoj našeg novog narodnog pravosuđa.

Kod toga je potrebno naglasiti da se ni danas ni prije advokati ne mogu promatrati bez izdvajanja onih advokata koji se po svom radu nisu odvajali od naroda i narodnih interesa. Ti primjeri advokata međutim potpuno su zamračeni velikom većinom advokata koji su i prije i danas ostali na braniku svojih sebičnih interesa, na štetu interesa naroda.

Radi toga, kad se govori o advokatima i advokaturi u našoj zemlji, htio bih naglasiti da se kritika advokata ne može odnositi na one koji tu kritiku nisu zaslužili i koji će u današnjim uslovima na osnovu novog Zakona o advokaturi moći i dalje staviti svoje sposobnosti za izgradnju našeg novog pravnog poretka.

Po predloženom nacrtu Zakona ovako postavljena advokatura treba da pridonesu daljnjoj izgradnji i daljnjem učvršćenju našega poretka, čiji su temelji već sadržani i u našem dosadašnjem zakonodavstvu. S tih razloga molim da se predloženi Zakon o advokaturi prihvati. (Aplauz).

Претседник: Реч има известилац Законодавног одбора народни посланик Милош Царевић, који ће поднети извештај Законодавног одбора.

Известилац Милош Царевић чита извештај Законодавног одбора са напоменом да је приликом израде овога извештаја Законодавни одбор имао пред собом и амандмане

другова посланика Јована Јегдића и Фадила Имамовића. (Видети прилог на крају књиге).

Дозволите ми, другови народни посланици, да кажем и ја неколико речи поводом поднетог предлога Закона о адвокатури. Измена политичких, друштвених и економских односа, који су настали од 1941 године у нашој земљи, условили су поред многих већ досад донетих закона и Закон о адвокатури. Овај Закон треба да ликвидира прелазне и привремене форме у овој области нашег друштвеног и државног живота које су биле прихваћене одмах после ослобођења.

Изградња принципа контрадикторности поступка, у условима наше народне власти, апсолутно мора ићи линијама које су постављене као основне у целом систему нашег новог законодавства, а првенствено линијама постављеним у нашем Уставу, у Општем закону о народним одборима, Закону о уређењу народних судова, Закону о јавном тужаштву и другим.

Нећу се задржавати на економским и политичко-друштвеним променама, које су произишле из тешке борбе коју су наши народи водили за економско и политичко ослобођење од домаћих и страних угњетача. Приликом претреса Устава и осталих наших основних закона, ви сте чули због чега је и зашто све то било условљено. Али ми данас треба да почнемо са претресом једног специјалног закона, закона који нашу друштвену стварност, њен лик, њену садржину, треба више да употпуни, више осветли и да јој да једну пунију садржину. Ја кажем специјалан закон због тога што тиме хоћу да нагласим да по својој природи, по својим функцијама овај Закон дефинише нарочитог, специфичног, са посебним својствима службеника на пољу изградње наше нове друштвене средине и њених основних атрибута. Специјалан закон још и по томе што је ово један од првих предлога закона који регулише у условима наше народне државе материју у којој претежна својства игра појединац као личност чији рад треба да се одржава у односу на заједницу, на друштво као целину. И баш због овога момента неопходно је важно и намеће се као апсолутно нужно да се баци поглед на овај однос између адвокатуре као функције и друштва у коме се она као функција одражава. Сматрам да би било непотребно упуштати се у једну опширну историску анализу саме установе адвокатуре, кроз какве је она све фазе пролазила у овој или оној историској епохи.

Али ми ћемо је узети као чињеницу која се у развоју једног друштва појављује све док друштвени поредак не пређе у свој виши стадиј који ће и њу — адвокатуру, учинити излишном и непотребном. Исто тако ћу се ограничити на констатацију чињенице да адвокатуру као установу срећемо почев од старог века, кроз средњи и нови век у овој или оној форми. При овоме не губимо из вида да је данас

срећемо као установу друштvenог карактера и у вишем типу друштvenе организације, у социјалистичком уређењу, у СССР. Шта нам показује констатација ове чињенице? Постојањем адвокатуре као установе друштvenог карактера кроз целу историју човечанства потврђује се њена нужност за одређени развојни ступањ једнога друштва. Из овога следи да и предлог овога нашег Закона о адвокатури треба у томе смислу разумети. Стављање његово на дневни ред овог законодавног тела не треба разумети само тако као да се је хтео регулисати само правни положај једног одређеног реда који је досада у условима наше нове државе де факто постојао и радио. Исто тако његов претрес не треба схватити као неку концесију преживелим и застарелим друштвеним формама које су од психологије индивидуализма, личне предузимљивости и иницијативе створиле бедем иза којег чувају своје класне интересе.

Ево, другови и другарице, због ових разлога ја овде морам и обавезан сам да говорим о адвокатури као друштvenој функцији, о њеним тачно одређеним задацима, о њеној специфичној улози у овом одређеном датом моменту нашег друштvenог развика.

Који су то основни, суштински принципи адвокатуре као друштvenе функције? У чему се састоје ти нужни разлози за њено постојање у овом датом моменту нашег друштvenог развоја и у којим оквирима она има да се јавља да би одговорила својој правој улози?

Народ који је до своје сопствене власти дошао кроз борбу, тај исти народ има право да ту своју власт својим сопственим снагама и изграђује. „Вековима удаљаван од власти“, како се каже у уводу Општег закона о народним одборима, и васпитаван на робовску послушност према видљивим или невидљивим угњетачима, народ је био далеко од тога да разуме и схвати који су то узроци који су мењали овај или онај вид тираније и експлоатације. Међутим, данас васпитавање свести народа иде сасвим другим правцем. Оно се може назвати самоваспитањем у правцу општих интереса. Ово самоваспитавање проводи сам народ преко своје сопствене државе, своје сопствене власти и управе, те на тај начин даје сасвим нов вид, карактер и смисао друштву које сам ствара и сам обликује. И у овом неимарству самога народа једна је од битних особина самокритика у циљу постигнућа савршених форми свога сопственог изграђивања: самокритика конструктивна и позитивна.

Мислим да није потребно да вам говорим о томе колику важност и значај народна демократија придаје овој својој основној особини: самокритици. Али ја ћу да упутим и скренем вашу пажњу на то да адвокатура као друштvenа функција садржи у себи у великој количини од ове основне особине народне демократије и да се њена функција у знат-

ној мери испољава начином и методом самокритике. По својој намени, схваћена као огранак друштвеног система, адвокатура је само један од видова, један од облика самокритике као прогресивног друштвеног метода.

Излази да је после овога беспредметно свако даље објашњење зашто је овај законски предлог изнет данас на претрес у овоме дому. Ако они који ће сутра понети на себи ово часно звање буду адвокатуру схватили само овако, нека знају да се неће огрешити о темељне установе нашег друштвеног уређења. Овакво схватање адвокатуре неће их никада одвести на стрампутицу.

Ви знате да постоји само једна научна истина о овој или оној друштвеној појави, о овом или оном природном феномену. Исто тако постоји само једно право које је законом заштићено. Изналагање овога права у једном сукобу, у једном спору, улога је која пада на суд с једне стране, заступника државе или приватног лица — с друге стране. Ако је или право државе или појединца повређено, имамо спор који се може само у једном контрадикторном поступку правилно решити.

Но, којим методом приступити решењу овога спора тј. који су то оквири рада адвоката-заступника у којима он треба да се креће да не би подлегао штетном утицају и био одведен од друштвене средине коју и сам треба да изграђује.

Прво, то је помоћ суду и органима државне управе, помоћ усмерена на то да се право односно правна норма друштвене стварности изнађе, правилно дефинише, грешка да се исправи, нарушен интерес (било државе — друштва, било појединца) поправи, при свему томе запостављајући и подређујући како свој тако и лични интерес онога кога заступа. Само се овим начином може допринети својим личним радом општем интересу. Само на овом принципу изграђена адвокатура може да послужи за остварење нових прогресивних друштвених форми, новог друштвеног живота. Уз ово скоро је једва потребно нагласити да адвокат-заступник мора да има високо осећање друштвене одговорности, високу свест о друштвеној функцији адвокатуре и дубоко уверење о интересу постојања народне државе као напреднијег и савршенијег типа друштвене организације.

Одважна и смела, храбра и неустрашива одбрана „законом заштићених интереса и права“ је други вид метода наступа адвоката-заступника. Одбрана „законом заштићеног интереса и права“ овде се не појављује као одбрана личног интереса клијента (па ма он био: клијент, предузеће, установа или појединац) већ се одбрана овде извршава у остварење законитости своје народне државе, остварење народ-

ног правосуђа, остварење и правилну примену народних закона. Само на овај начин одбрана адвоката узима својства заштитника законитости, а то није мала част за адвоката у једној народној држави. Одбрану права и законом заштићених интереса, како се то каже у чл. 1 предлога, не треба схватити као остварење права и законом заштићених интереса приватног лица као лица и јединке, изоловане и усамљене у сопственом кругу њених личних интереса. Напротив, ову одбрану треба схватити тако да је то интерес народне државе, интерес народне власти, интерес опште друштвене свести, а ово све у крајњој линији компонира у интерес појединца—лица, јединке. Само у овом обиму треба схватити законом заштићени интерес организација, установа и појединаца.

Будући носиоци овога звања, носиоци адвокатуре као друштвене функције, ако буду ишли овим линијама, заступали интересе својих клијената у оквиру интереса целокупног друштва, буду се ослободили тешког наследства прошлости да указују правну помоћ „индивидуалистички“, уско егоистички и буду одбацили како свој лични тако и интерес својих заштићених који противурече општој друштвеној свести, моћи ће само и једино под овим условима да одрже и уздигну на виши ступањ улогу адвокатуре у друштву.

Ових неколико општих, начелних поставки уз претрес свог законског предлога биле су неопходне да би се сазнао дух и смисао или, како се то правном терминологијом каже — *ratio legis* самога закона и да би се његова примена правилно разумела.

Још ћу, пре него што прећем на претрес и разлагање самога законског предлога, да се осврнем једним кратким, ретроспективним погледом на адвокатуру у најближој прошлости, прошлости које смо ми овде сви, скоро без изузетка, сведоци.

Навешћу и осврнућу се на онај период наше новије историје који се са пуним смислом речи може назвати — мрачним. Период када је један човек сангвинистички насрнуо на преостале остатке народних слобода и једним замахом поцепао оно мало народних слобода које су дате Уставом до 1929 године. Ви сви знате на кога мислим, да у овом дому, у коме триумфује народна власт, народна демократија, не помињем његово име. Шта је Београдска адвокатска комора — и ако тек можемо рећи основана — као претставник адвокатуре и адвокатског реда тада учинила? Ви знате врло добро да је у том мрачном времену наше историје био основан и пуним замахом радио такозвани Суд за заштиту државе. Какав је став Адвокатска комора као претставник адвокатуре и адвокатског реда имала према овом чудовишном суду? Ја ћу да вас потсетим само на једну скупшти-

ну Адвокатске коморе на којој је друг д-р Иван Рибар прочитао резолуцију којом се тражило да се окривљенима пред овим судом пружи више могућности одбране, а ви сви знате који су то окривљени били пред овим судом. Исто тако овом се резолуцијом тражило да Адвокатска комора узме у заштиту адвокате и адвокатске приправнике против њиховог незаконитог и безразложног хапшења, незаконитих преметачина у њиховим канцеларијама и становицима као и злостављања ових у затворима. А ви исто тако знате који су адвокати и адвокатски приправници у то време затварани и злостављани. Истом резолуцијом тражила се пуна примена принципа одбране пред Судом за заштиту државе. Овде ћу само да нотирам чињеницу да је више од стотину адвоката по 15, 20, 30 па и 40 дана кроз читаву деценију бранило пред Државним судом за заштиту државе највећим делом комунисте, по правилу увек бесплатно. Зна се једино за пример адвоката д-р Вукчевића да је наплатио одбрану пред овим судом.

Зар вам захтеви ове резолуције и име д-р Ивана Рибара не говоре о томе да је адвокатски ред иступао слободарски и неустрашиво против диктатуре и узурпатора? Прва осуда, јавна и смела прогиву диктатуре дошла је од стране Адвокатске коморе у Београду 1930 године.

Ево још једног светлог момента из живота и историје ове институције.

Двадесетшестог марта 1941 године у 8,30 часова Адвокатска комора донела је резолуцију којом је најоштрије осудила издајничку владу која је стављајући свој потпис на фамозни тројни пакт окаљала част и образ југословенских народа. У тој се резолуцији дословно и ово рекло:

„Када је, по нашем уверењу, доведена у питање слобода, пуни суверенитет и интегритет државе, ми адвокати, уверени да исказујемо мисао и истинско народно расположење, протестујемо против оваквог поступка владе, јер дубоко осећамо поврећену народну част и јасно видимо последице у најскоријој будућности“.

Претседник Коморе је тада био друг Влада Симић и он је ову резолуцију саставио и прочитао, коју је Комора и усвојила.

А зар вам и ово име и ова резолуција не говоре о томе да је Адвокатска комора као носилац адвокатуре знала пред највећом опасношћу која је икада угрозила човечанство и његове тековине да устане у одбрану народа и његове части.

У мало даљој прошлости, ви се можда још и сећате славних и храбрих подвига загребачких и словеначких адвоката у историском такозваном велеиздајничком процесу, у доба онда моћне Аустро-Угарске. Дела и мушке одбране ових људи остаће забележени као историска оправдања

адвокатури као установе и адвокатског реда са часном традицијом.

После овог малог и кратког осврта на само ово неколико примера, питам да ли је уопште и потребно освртати се на приговоре који су се чули под кровом овог дома: „да су адвокати били главни стуб режима у старој Југославији“, а „да су у младој Србији политику водили професори“. — Ако се је овим упоређењем хтело да се извесни чланови и трудбеници друштвеног процеса ставе изнад других, приписујући једнима антисоцијалне и ненародне особине, а другима врлине и конструктивна својства, онда се, морам да констатујем, силази са терена начелности и принципијелности. Циљ је нас овде, а био је и у Законодавном одбору, да се о адвокатури као друштвеној функцији говори и претреса, као о једном својству народне власти, о адвокатури као установи која треба, као што сам у почетку рекао, да употпуни нашу друштвену изградњу. Предлог овог Закона не носи наслов: Закон о адвокатима, већ Закон о адвокатури. А ово није без разлога. Хтело се је одвојити лице, појединац, као носилац својства адвоката, који може бити добар или рђав, поштен или непоштен, као што може бити и сваки други појединац добар или рђав, поштен или непоштен, — од адвокатури као једне карике у друштвеном систему. Према томе, упоређивати је са носиоцима осталих и других друштвених функција, стављајући је у један негативан однос према друштву, неначелно је и не може да има своје научно нити практично оправдање. Рећи да су адвокати били стуб једног ненародног режима — сувише је полемички тон и манир дискусије, који је данас у овоме дому непознат, јалов и декадентан.

Од битних измена које је Законодавни одбор у овом пројекту учинио, који је вама свима раздељен, најважније су следеће:

1) Стаж адвокатских приправника као услов за право на адвокатуру, односно као услов за полагање адвокатског испита повишен је од две на три године са обавезом да их приправник проведе и то: било две године у суду или јавном тужиоштву, дакле у једној од ове две установе, било једну годину у суду или јавном тужиоштву, а једну годину у органима државне власти или државне управе, а у сваком случају и једну годину у адвокатској канцеларији.

То је пропис за редовно стицање стажа за полагање адвокатског испита. У прелазним наређењима овог Закона донети су посебни прописи за оне адвокатске приправнике који буду до ступања на снагу овога Закона навршили две године приправничке праксе. Њима се та приправничка вежба признаје у пуном износу од две године. Специјалан пропис у прелазним наређењима донет је за лица са свр-

шеним правним факултетом која су учествовала у народно-ослободилачкој борби, као и она лица која су била у заробљеништву и интернацији, а нису се огрешила о народно-ослободилачку борбу. Сва ова лица стичу право на полагање адвокатског испита после једне године рада прописаног у овом Закону за стицање приправничке праксе, дакле рада било у суду, јавном тужиоштву, код органа државне власти или државне управе, било у адвокатској канцеларији.

2) Друга битна измена коју је Законодавни одбор учинио у пројекту овога Закона јесте пропис члана 6 по коме: државни службеник, као и лице које има неку другу сталну службу или стално занимање, не може у исто време бити адвокат. Ова допуна је сасвим логична. Адвокатура тражи сталан рад у виду занимања, према томе државни службеник по самој природи своје службе, као и лица која имају неку другу сталну службу или стално занимање, не могу бити у исто време и адвокати.

Ова се забрана не односи на народне посланике; дужност народног посланика није инкомпатибилна са адвокатуром, они могу бити истовремено и адвокати. То исто важи и за одборнике народних одбора. Од овога су изузети одборници који су чланови извршних одбора. Сматра се, сасвим оправдано, да члан извршног одбора у једном народном одбору који је повереник за један ресор мора ову дужност стално да врши свакодневно, да за то прима награду-плату, да ће у свом послу морати да решава свакодневно по захтевима, молбама, жалбама и слично странака и да не би било у реду да истовремено буде и адвокат можда једне странке по чијој ће молби или жалби да решава као члан извршног одбора.

Најзад, у погледу судија и секретара судова као и јавних тужилаца и њихових помоћника прописано је да не могу за време од две године после престанка те њихове службе вршити адвокатуру у местима где су служили у суду и јавном тужиоштву за последње две године. Пракса је код нас показала да овај пропис има своје оправдање у интересу угледа суда и јавног тужиоштва као и у интересу адвокатури као такве.

3) Трећа битна измена је у члану 14 пројекта овога Закона.

Као редован пропис донет у циљу обезбеђења указивања правне помоћи народу и правилне расподеле адвоката даје се право адвокатској комори да може приликом уписа у адвокатску комору одредити седиште канцеларије адвоката који се уписује, а исто тако да може ускратити промену седишта канцеларије и адвокатима који су већ уписани.

Поред овога коморе могу исто тако одредити адвокатима и друго седиште канцеларије под условима које ће

правилником прописати министар правосуђа народне републике. Сад има још једна измена у овоме амандману Министра правосуђа о којој ће бити речи када се амандман буде саопштио.

У прелазним наређењима члана 71 пројекта дато је право адвокатским коморама да годину дана после њиховог оснивања могу одредити друго седиште канцеларије оним адвокатима који су већ уписани у комору. Ову одредбу о премештају седишта адвокатских канцеларија, ни у ком случају не треба схватити као неку казнену одредбу. Таква помисао је била далеко од редактора овога пројекта. Пре свега треба имати на уму да је ово право дато адвокатској комори као аутономној организацији адвоката. У овом пројекту Закона — члану 35 прописана су права и дужности адвокатске коморе. Пре свега њена је дужност да обезбеђује и контролише правилно вршење адвокатуре од стране њених чланова и да у ту сврху обезбеди указивање правне помоћи целом народу путем правилне расподеле адвоката у сва места, бар где постоје народни судови. Ми данас у том погледу стојимо врло рђаво. Има велики број места у којима постоји срески суд а нема ниједног адвоката. Нужно је, међутим, да има бар два адвоката при сваком среском суду да би се адвокатура правилно вршила.

Извршујући ову дужност и право правилне расподеле адвоката, комора има право и дужност по овом Закону да истовремено води рачуна и о материјалним условима адвоката и адвокатских приправника и да се стара о заштити њихових интереса и њихових породица. Интерес народа да му се пружи правна помоћ истовремено је интерес адвокатуре да ту правну помоћ обезбеди. Редови народних адвоката данас су прилично проређени. Нови кадрови неће тако брзо доћи. Данашњи број адвоката мора бити правилно и равномерно распоређен, колико из поменутог интереса народа, да му се пружи правна помоћ и интереса адвокатуре као институције која ту правну помоћ у првом реду треба да обезбеди, толико и из интереса самих адвоката, јер ће правилном поделом рада материјално моћи бити обезбеђенији. За разлику од ранијег схватања, по коме је „заштита адвокатског staleжа“ тражена у продужавању стажа адвокатским приправницима (у Словеначкој на пр. стаж је био 7 година) — да се не би „пролетаризовао“ staleж, као и у обавезној сигнатури сваког акта који иде суду, да би се повећала клијентела, — пројект предлаже правилну поделу рада, која ће омогућити свима адвокатима довољно запослења и да тако запослени давањем правне помоћи народу виде и свој интерес, како интерес адвокатуре као институције тако и свој лични интерес.

Нагомилавање адвоката, на пример у Београду и још

неким већим градовима на једној страни, а на другој страни читав низ места у којима на сто километара нема ниједног адвоката, на штету је онога што адвокатура има за дужност на првом месту, а то је да целом народу пружа и обезбеђује правну помоћ на најбржи и најјевтинији начин. На штету је и самих адвоката, јер нагомилан број на једном месту доводи до нелојалне конкуренције, или кад се нема посла, доводи до тога да се прима „сваки посао“, што штети како угледу адвокатуре тако и угледу адвоката лично. Адвокатске коморе као организације адвоката и њихове управе које ће несметано, тајним гласањем бирати сами адвокати, несумњиво ће по овим законским овлашћењима наћи правилан пут да се и један и други интерес — интерес и углед адвокатуре на једној страни и интерес и углед народних адвоката на другој страни измире и да оба буду довољно заштићена.

4) Четврта битна допуна је у томе изричан пропис у Закону „да адвокат може давати правну помоћ на целој територији државе“ — без обзира где му је седиште канцеларије и у којој је комори уписан.

5) Пета битна допуна овога пројекта је обавезно социјално осигурање адвоката путем фондова, о којима ће ближе прописе донети влада народне републике.

Овим се прописом попуњава једна осетна мана адвокатуре до данас. Да би онда када више нису способни за рад и привређивање били социјално осигурани, нужно је било прописати обавезно осигурање адвоката, јер је прошлост показала да је недостатак овог осигурања под старост доводио баш најбољи део адвоката, тако рећи, до беде и немаштине.

6) Не могу да пропустим а да нарочито не истакнем пропис члана 9 пројекта, — пропис о праву адвоката да се удружују у адвокатске заједнице у циљу заједничког вршења адвокатуре.

Корист овог права осетиће се убрзо како у редовима народа, тако и у редовима адвоката. Та корист биће многострука и врло велика за углед саме адвокатуре и адвоката понаособ. Рад у адвокатској заједници, која по закону има својство правног лица, колективан рад више адвоката пружа виши квалитет самог рада и послужиће корисно продубљењу стручног усавршавања. На другој страни однос клијента и адвоката биће много солиднији, јер ће материјални однос награде и трошкова сама адвокатска заједница, као правно лице, регулисавати, а адвокат, члан заједнице, уствари ће посао од ње примати и њој одговарати у првом реду за квалитет посла.

Придружујем се образложењу које је поводом овога пројекта дао Савезни министар правосуђа, да је изградња

нашег новог правног поретка, која се наставила после доношења Устава, изазвала потребе и обезбедила доношење Закона о адвокатури. После успостављеног и учвршћеног судског система на начелима демократског народног правосуђа, после коначног утврђивања улоге органа који врше надзор над правилном применом закона изражених у јединственом систему јавног тужиштва — ми данас доносимо јединствен Закон о адвокатури, дајући адвокатури као народитој друштвеној функцији онај задатак који јој припада и који се без адвокатуре не би могао испунити, а то је да у границама закона пружа правну помоћ установама, предузећима, организацијама и појединцима у остваривању њихових права и законом заштићених интереса. Ту правну помоћ адвокатура и адвокати имаће да пружају на тај начин да се истовремено помажу државни органи у правилној примени закона и у учвршћењу правног поретка у нашој држави.

Сви атрибути потребни за правилно функционисање адвокатуре углавном су гарантовани овим Законом. Као народита друштвена функција адвокатура је заштићена законом и претставља јавну функцију, функцију помоћи државним органима у учвршћивању правног поретка и заштити права које је закон гарантовао.

Адвокатске коморе претстављају јавне организације адвоката, организовање на начелу самоуправе, што адвокатима пружа гаранцију и могућност да специфичност свога рада развију до потпуне самосталности у вршењу своје функције.

Овакав закон претставља пуну потврду наше законитости јер правна помоћ установама и грађанима, у циљу остваривања права и законом заштићених интереса, није само потреба оних који ту помоћ траже, него и потреба наше народне државе, нашег Устава који та права и интересе гарантују и желе њихово пуно законско остваривање и заштиту.

Са свих ових разлога ја вас као известилац Законодавног одбора овога дома молим да предложени пројекат примите онако како га је усвојио и како га вама предлаже Законодавни одбор. (Бурн аплауз).

Претседник: Чули сте извештај Законодавног одбора. Отварам дискусију о овом законском предлогу. Тражи ли ко реч? (Нико се не јавља за реч). Пошто се нико не јавља за реч, прелазимо на гласање у начелу. Ко је у начелу за овај законски предлог, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Пошто нико није против, објављујем да је овај законски предлог у начелу примљен.

Прелазимо на дискусију и гласање у појединостима. Жели ли ко да говори о глави I овог законског предлога?

(Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља за реч, прелазимо на читање и гласање. Молим известиоца да чита члан по члан.

Известилац чита наслов I одељка — Задатак адвокатури — и члан 1.

Претседник: Ко је за члан 1 заједно са насловом одељка I, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да су наслов одељка I и члан 1 једногласно примљени.

(За овим је Веће народа, гласајући дизањем руку о сваком прочитаном члану, једногласно усвојило чланове 2 и 3 овог одељка, према предлогу и извештају Законодавног одбора.

Претседник: Прелазимо на одељак II — Стицање права на адвокатуру — и члан 4. Жели ли ко реч о овом одељку? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља за реч, прелазимо на читање и гласање.

Известилац чита наслов одељка II и члан 4.

Претседник: Ко је за овај наслов и члан 4, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да су наслов одељка и члан 4 једногласно примљени.

(За овим је Веће народа, гласајући дизањем руку о сваком прочитаном члану, једногласно усвојило чланове 5, 6, 7 и 8 одељка II, према предлогу и извештају Законодавног одбора).

Претседник: Прелазимо на одељак III — Вршење адвокатури — и члан 9. Жели ли ко реч о овом одељку? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља за реч, прелазимо на читање и гласање.

Известилац: чита наслов одељка III и члан 9. Код члана 9 постоји амандман Министра правосуђа Савезне владе, према коме се брише трећи став овога члана који гласи: „Ближе одредбе о овим заједницама прописане Правилником Министар правосуђа ФНРЈ“.

Претседник: Стављам на гласање члан 9. Ко је за овај члан заједно са насловом и амандманом Министра правосуђа, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је члан 9 заједно са насловом III одељка и амандманом Министра правосуђа једногласно примљен.

(За овим је Веће народа, гласајући дизањем руку о сваком прочитаном члану, једногласно усвојило све чланове од 10 до 13 закључно, према предлогу и извештају Законодавног одбора).

Известилац чита члан 14.

Код члана 14 такође постоји амандман Министра правосуђа Савезне владе, који гласи: У члану 14 додати нов став 4 и нов став 6.

Став 4 треба да гласи: „Коморе исто тако могу одредити адвокатима друго седиште канцеларије према правилнику који ће прописати министар правосуђа народне републике“.

Став 6 треба да гласи: „Адвокат који је провео три године рада у седишту које му је одредила комора има право да захтева промену седишта канцеларије у место где је канцеларија раније постојала“.

Претседник: Ко је за члан 14 са амандманом Министра правосуђа, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је члан 14 заједно са амандманом једногласно примљен.

(За овим је Веће народа, гласајући дизањем руку о сваком прочитаном члану, једногласно примило све чланове предлога Закона о адвокатури, из одељака III, IV, V, VI, VII, VIII, IX и X према предлогу и извештају Законодавног одбора, заједно са насловима појединих одељака и то од члана 15 до члана 70 закључно).

Известилац: Код члана 71 постоји амандман по коме се овај члан брише, пошто је његов текст унет у члан 14, који смо примили.

Претседник: Прима ли Веће овај амандман? (Прима). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је Веће одлучило да се члан 71 брише.

(За овим је Веће народа једногласно и без измена усвојило чланове 72, 73 и 74 са новом нумерацијом).

Известилац чита члан 75 према новој нумерацији.

Код овога члана постоји амандман. У члану 75 место другог и трећег додаје се нов став други, који гласи:

„Адвокатски приправници, који до ступања на снагу овога Закона имају две године или више приправничке праксе у адвокатској канцеларији, стичу право на полагање адвокатског испита ако су провели годину дана на раду код суда или код јавног тужиоца или на правним пословима код органа државних власти или органа државне управе. Адвокатски приправници који на дан ступања на снагу овога Закона немају две године приправничке праксе у адвокатској канцеларији стичу право на полагање адвокатског испита под условима из члана 4 овога Закона“.

Овде се став 2 и 3 мењају утолико што се више не говори о приправницима који су навршили три године, него који су навршили две или више година приправничке служ-

бе, стичу право на полагање испита ако су провели једну годину на раду код суда или јавног тужиоца или на јавним пословима код органа државне власти или код органа управе. Дакле, безусловно се тражи да је једну годину дана провео у суду или јавном тужиоштву, а за адвокатске приправнике који имају мање од две године тражи се да употпуне вежбу према члану 4. Дакле, да проведу две године било у суду или јавном тужиоштву или једну у суду а једну у тужиоштву или код органа државне управе, а једну годину безусловно у адвокатској канцеларији.

Претседник: Стављам члан 75 на гласање са амандманом Министра правосуђа. Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је члан 75 заједно са амандманом примљен.

Известилац чита члан 77 који постаје члан 76.

Претседник: Стављам члан 76 на гласање. Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је члан 76 једногласно примљен.

Известилац: Члан 78 постаје члан 77 с тим да гласи: „Владе народних република могу доносити ближе прописе за примену и извршење овога Закона“.

Претседник: Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је члан 77 примљен једногласно.

Известилац: Чита члан 79 који постаје члан 78.

Претседник: Ко је за овај члан, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је члан 78 једногласно примљен.

Тиме је предлог Закона о адвокатури изгласан у појединостима. Прелазимо на гласање у целини. Молим друга секретара да изврши прозивку.

Секретар Михаило Грбић прозива народне посланике да гласају.

Гласали су за: Абдураим Мустафа, Агуши Куртеш, Андрејев Бане, Апостолски Михаило, Бабић Анто, Бајалски Ристо, Барбарић Божо, Бевк Франце, Берус Анка, Благојевић д-р Обрен, Братић д-р Душан, Брашнаров Панко, Бркић Хасан, Бурсаћ Милан, Варга Иштван, Васиљевић Душан, Вицковић Михаило, Влајковић д-р Милорад, Врбовски Павел, Вујасиновић Тодор, Вујачић Марко, Вукосављевић Сретен, Гаврилски д-р Гјорги, Галијашевић Бећир, Гарчевић Гојко, Гаш Аљуш, Голубовић Маринко, Грбић Михаило, Грегорић д-р Павле, Димитријевић Спасоје, Добрашиновић Милоје, Долиншек Тоне, Ђаковић Спасоје, Жумер Срећко, Затрић

Саит, Зоговић Радован, Ивовић Душан, Илић Павле, Имамовић Фадил, Јегдић Јован, Јерас Јосип, Јуринчић Нико, Капетановић Хајро, Кардељ Пепца, Кериме Муча, Комненић Петар, Котник Бено, Коцбек Едвард, Кризман д-р Хинко, Кршуд Мате, Лаутах Трајан, Лиси Сали, Лубеј Франце, Луначек д-р Павел, Маглајић Шефкет, Манојловић Радмила, Марковски Венко, Мартиновски Никола, Марушич д-р Драго, Масларић Божић, Маснић Петар, Миланковић Иван, Миливојевић Јоза, Миљовски Кирил, Митровић Божо, Млакар Алојзиј, Мугоша Андрија, Мухтари Осман, Нађ Гаврило, Несторов д-р Димитар, Николић Зора, Новак Иван, Ношпал Тјоде, Оровић Саво, Павић Нико, Павловић Косан, Папић Радован, Пејновић Ката, Перовић Пуниша, Петровић Мато, Петровић Нинко, Пешев Никола Панчев, Поглајен Франц, Попивоца Крсто, Поповић Душан, Поповић С. Милан, Поповић Радован, Ребац Хасан, Реца Зекерија, Рус Јосип, Савић Кирило, Скерлић Велимир, Смиљанић Милан, Сној Франц, Спиrow д-р Борис, Станковић д-р Симиша, Стојановић Александар, Суочић Флоријан, Томић Алекса, Турковић Иван, Ђетковић Јован, Ђишић Хусеин, Фрод Фране, Хафнер Тоне, Хоца Мустафа, Хошић Џеко, Хричевић д-р Јосип, Цајнкар д-р Станко, Царевић Милош, Царић д-р Војин, Целески Лазар, Чиковић Томо, Чолаковић Родољуб, Чубриловић д-р Бранко, Цанкић Хасан, Шентјурц Лидија, Шећерагић Мурад, Шуштершич Тоне.

Отсутни: Амброжич Ладо, Аугустинчић Антун, Ацева Вера, Бабић Љубо, Бабовић Спасенија, Бакић Митар, Беблер д-р Алеш, Бојновић Ђурађ, Борић Фрањо, Видмар Јосип, Видмар Тоне, Годубовић Радоња, Гошњак Иван, Дугоњић Рато, Ђилас Милован, Ђуричин Миливој, Жижич Живко, Јупанчич Отон, Илић С. Драгољуб, Јадрешин Богде, Јаковљевић д-р Стеван, Кавчић Стане, Крајачић Иван, Күленовић Скендер, Малинска Веселинка, Милошевић Мира, Митровић Митра, Мићуновић Вељко, Мојсов Лазар, Момчиловић Љуба, Назор Владимир, Наумовски Наум, Ненезић Радојица, Олах Шандор, Орешчанин Богдан, Петровић Никола, Пелелић Стјепан, Поповић д-р Милош, Продановић М. Јаша, Радовић Вуко, Радосављевић Добривоје, Ркман Душан, Саили Драгутин, Салацан Дон Анте, Сејфула Кемал, Смодлака д-р Јосип, Сулејман Хивзи, Сулејмановски Нафи, Темелковски Борко, Тодоровић Радомир, Ђурчић Живојин, Филиповић Крсто, Хамовић Раде, Херљевић Фрањо, Чаловска Љиљана, Шоти Пал, Шукриа Али.

Претседник: Изволите чути резултат гласања. Гласало је 117 народних посланика и сви су гласали за. Тиме је предлог Закона о адвокатури у Већу народа коначно изгласан и биће достављен Савезном већу на решавање.

Са овим законским предлогом исцрпили смо дневни ред примљен на почетку нашег заседања. Предлажемо да прихватите да нашем дневном реду додамо она два извештаја Законодавног одбора о којима сам обавестио Веће народа у почетку ове седнице, и то: 1) претрес предлога Закона о укидању рокова у Основном закону о задругама, у Општем закону о народним одборима и у Закону о државним службеницима и 2) претрес извештаја Законодавног одбора о раду на саглашавању одлука, закона и уредаба на основу члана 136 Устава.

Примате ли овај мој предлог? (Примамо). Пошто Веће народа прима овај предлог, закључујем данашњу седницу а идућу зајказујем за сутра у 11 часова.

Седница је закључена у 19.15 часова.

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Пета седница

(6 децембра 1946)

Почетак рада у 11,05 часова.

Чланове Савезне владе, председника Савезног већа Владимира Симића и чланове председништва Савезног већа при уласку у дворану народни посланици топло поздрављају.

Претседавао председник Владимир Симић.

Председник: Отварам пети редовни састанак II редовног заседања Савезног већа Народне скупштине ФНРЈ. Записник данашње седнице водиће секретар Воја Лековић. Изволите саслушати записник четвртог редовног састанка.

Секретар Стеван Јовичић чита записник четвртог редовног састанка од 5 децембра 1946 године.

Председник: Има ли примедба на прочитани записник? (Нема). Примедба нема. Објављујем да ће се записник оверити.

Извештавам Веће да је Веће народа, у смислу чл. 63 Устава, доставило Савезном већу на решавање предлог Закона о изменама и допунама Закона о војној обавези држављана ФНРЈ и предлог Закона о адвокатури онако како су они били прихваћени у Већу народа на седници од јуче. Ти исти предлози били су на дневном реду у Савезном већу јуче и били су прихваћени у целости. Част ми је извести Веће да сам прегледао текстове ових закона онако како су они прихваћени у Већу народа, упоредио их са текстовима који су прихваћени у Савезном већу и установио да су текстови у потпуности и у свему идентични. С обзиром на утврђену праксу, питам Веће да ли извештај свога Председништва о идентичности законских текстова прихвата. (Прима се). Пошто је Веће примило извештај Председништва о идентичности текстова закона, објављујем да су предлог Закона о изменама и допунама Закона о војној обавези држављана ФНРЈ и предлог Закона о адвокатури у Народној скупштини дефинитивно прихваћени и да ће, у смислу чл. 45 Пословника, бити упућени Президијуму Народне скупштине на проглашење.

Административни одбор Савезног већа поднео је Већу на

решавање свој извештај о прегледу рачуна Савезног већа у времену од 1 јануара до 30 новембра 1946 године. Овај извештај раздељен је народним посланицима и гласи:

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Административни одбор

Бр. 16

5-XII-1946 године

Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

Административни одбор Савезног већа преко својих чланова почевши од 1 јануара 1946 године вршио је редован преглед касе и целокупног рачунско-благајничког пословања прво по буџету Уставотворне скупштине а затим Народне скупштине ФНРЈ.

У времену од 1 јануара о. т. као дана када је почела буџетска 1946 година па закључно са 30 априлом 1946 год. Административни одбор Савезног већа вршио је преглед у заједници са члановима Административног одбора Већа народа и делегираним чланом Претседника Президијума. Пошто је у овом периоду наредбодавац за сва три буџета био Секретар Президијума Народне скупштине, јер је у овом времену финансирање вршено привремено у смислу прописа §§ 78 и 150 и 151 Уредбе о Државном рачуноводству.

Од 1 маја 1946 године одређени чланови Административног одбора вршили су и врше редован преглед касе и целокупног пословања рачунско-благајничког по буџету Савезног већа Народне скупштине ФНРЈ, пошто се од тог времена воде посебно све књиге за Савезно веће.

— Приликом редовних прегледа сваког месеца подношени су извештаји надлежним наредбодавцима о стању касе и рачунско-благајничког пословања за односни месец, извештавајући да је пословање за тај месец било исправно са препоруком да се одговорни наредбодавац и рачунополагач разреше одговорности.

Административни одбор Савезног већа на својој другој седници од 5 децембра 1946 године усвојио је ове извештаје својих чланова и на основу члана 64 Пословника Савезног већа Народне скупштине подноси Већу о томе свој извештај.

I

Пословање по буџету Президијума, Савезног већа и Већа народа Народне скупштине ФНРЈ у времену од 1 јануара до 30 априла 1946 год.

Јануар 1946 г.

Салдо из 1945 г.	Дин.	731.862.16
Примљено у току јануара	„	5,559.427.62
Издато у току месеца јануара	„	6,291.289.78
		4,914.568.08
Салдо за идући месец	„	1,376.721.70

Фебруар 1946 г.

Салдо из јануара 1946	„	1,376.721.70
Примљено у току месеца фебруара	„	5,909.983.75
Издато у току месеца фебруара	„	7,286.705.45
	„	3,672.470.35
Салдо за идући месец	„	3,614.235.10

Март 1946 г.

Салдо из прошлог месеца	„	3,614.235.10
Примљено у току месеца марта	„	4,075.294.—
Издато у току марта	„	7,689.529.10
	„	2,832.375.71
Салдо за идући месец	„	4,857.153.39

Април 1946 г.

Салдо из месеца марта	„	4,857.153.39
Примљено у току месеца априла	„	319.338.—
Издато у току месеца априла	„	5,176.491.39
	„	4,451.330.31
Салдо за пренос у идући месец	„	725.161.08

II

ПОСЛОВАЊЕ ПО БУЏЕТУ САВЕЗНОГ ВЕЋА

Мај 1946 г.

Салдо из априла 1946 г.	„	
Примљено у току маја	„	2,622.638.—
Издато у мају	„	2,147.674.58
Салдо за идући месец	„	474.963.42

Јуни 1946 г.

Салдо из маја 1946 г.	„	474.963.42
Примање у току јуна	„	172.541.—
Издато у току месеца јуна	„	647.504.42
		544.377.46
Салдо за пренос у идући месец	„	103.126.96

Јули 1946 г.

Пренос из прошлог месеца	„	103.126.96
Примање у току месеца јула	„	2,066.400.—
Издавање у току месеца јула	„	2,169.526.96
		1,776.541.68
Салдо за идући месец	„	392.985.28

Август 1946 г.

Пренос салда из прошлог месеца	„	392.985.28
Примање у току месеца августа	„	2,027.810.—
		2,420.795.28
Издавање у току августа	„	730.412.32
Салдо за идући месец	„	1,690.382.96

Септембар 1946 г.

Салдо из месеца августа	„	1,690.382.96
Примање у току месеца септембра	„	4.665.—
		1,695.047.96
Издавање у септембру	„	377.553.80
Салдо за идући месец	„	1,317.494.16

Октобар 1946 г.

Пренос салда из прошлог месеца	„	1,317.494.16
Примање у октобру	„	10.000.—
		1,327.494.16
Издавање у месецу октобру	„	677.379.17
Салдо за идући месец	„	650.114.99

Новембар 1946 г.

Салдо из прошлог месеца	650.114.99
Примање у току месеца новембра	650.114.99
Издавање у току месеца новембра	402.633.36
Салдо за пренос у идући месец	247.481.63

Прегледом књиге благајне и докумената по којима је вршена исплата и уплата у току овог временског периода установљено је да нађени салдо одговара фактичном стању, да су сва документа онабдевена прописном наредбом и налогом за исплату и да су према томе исплате и уплате вршене на основу исправних и ликвидних докумената.

На основу свега изложеног Административни одбор предлага Савезном већу да изволи одобрити стање изнето у предњем извештају и издати разрешницу одговорним наредбодавцима и рачунополагачима у времену од 1 јануара до 30 октобра 1946 г. за целокупно рачунско-благајничко пословање по буџету Савезног већа Народне скупштине ФНРЈ.

Напомиње се да преостали салдо из месеца априла за време заједничког пословања по буџету Президијума, Савезног већа и Већа народа у износу од Дин. 725.161.08 није показан почетни салдо у месецу мају по буџету Савезног већа нити по буџету Већа народа, већ је исти салдо у целости пренет и показат у почетни салдо за месец мај 1946 године по буџету Президијума.

Смрт фашизму — Слобода народу!

Секретар,

А. Шевић, с. р.

Претседник,

Д. Марковић, с. р.

Чланови:

Тома Кутурец, с. р. Фердо Година, с. р.

Веће је саслушало извештај Административног одбора о прегледу рачуна Савезног већа у времену од 1 јануара до 30 новембра 1946 године. Питам Веће да ли прима овај извештај Административног одбора? (Александар Шевић: Молим за реч). Има реч народни посланик Александар Шевић.

Александар Шевић (Срез румски): Хтео сам да учиним само једну напомену у погледу претпоследњег става овог извештаја. У претпоследњем ставу речено је: да се предложи Савезиом већу да изволи одобрити стање у времену од 1 јануара до 30 октобра 1946 године. Ово је погрешно отштампано. У ствари требало би да се каже: „у времену од 1 јануара до 30 новембра 1946 године“.

Претседник: Да, ја сам сада прегледао овај претпоследњи пасус извештаја Административног одбора. Треба у овом претпоследњем пасусу да се каже уместо „од 1 јануара до 30 октобра 1946“ ово: „од 1 јануара до 30 новембра 1946 год.“ Молим да се ова исправка изврши.

Питам, према томе, Савезно веће да ли прима извештај Административног одбора са овом корекцијом? (Прима). Има ли кога да не прима? (Нема). Објављујем да је извештај Административног одбора примљен и да се издаје разрешница одговорним наредбодавцима и рачунопологачима у времену од 1 јануара до 30 новембра 1946 године за целокупно рачунско-благајничко пословање по буџету Савезног већа Народне скупштине ФНРЈ.

Народни посланик Вујковац Михаило моли 10 дана боловања према приложеном лекарском уверењу.

Ја предлажем Скупштини да му се одобри ово боловање. Одобрава ли Народна скупштина ово отсуство? (Одобрава). Објављујем да је тражено отсуство одобрено.

Саопштавам да је Савезном већу поднет извештај број молби и жалби које ће бити упућене Одбору за молбе и жалбе на решавање.

Прелазимо на дневни ред.

Прва тачка дневног реда је претрес предлога Закона о укидању рокова у Основном закону о задругама, у Општем закону о народним одборима и у Закону о државним службеницима. Известилац је народни посланик др. Макс Шнудерл.

Известилац д-р Макс Шнудерл чита извештај Законодавног одбора. (Видети законски предлог и одборски извештај као прилоге на крају књиге).

Овим Законом бришу се рокови у три закона и то у Основном закону о задругама, у Општем закону о народним одборима и у Закону о државним службеницима, наиме рокови у којима имају републике да донесу властите републиканске законе. Показало се да прописивање овог рока није згодно, јер нису такве прилике да би се ови закони могли поднети у одређеном року и због тога, у име Законодавног одбора, молим да се овај Закон прими.

Претседник: Прелазимо на претрес у начелу овога Законског предлога. Има ли кога ко хоће да се јави за реч? (Не јавља се нико.) Пошто се нико не јавља за реч, прелазимо на решавање у начелу о овом законском предлогу. Ко је за то да се у начелу овај предлог Закона прими нека дигне руку. (Сви дижу руку.) Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је овај предлог Закона у начелу једногласно примљен.

Прелазимо на дискусију у појединостима. Има ли ко да се јави за реч? (Нема). Пошто се нико не јавља за реч, мо-

лим известиоца да чита наслов и редом чланове овог Законског предлога.

Известилац чита наслов и члан 1 предлога Закона.

Претседник: Ко је за члан 1 заједно са насловом законског предлога нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је члан 1 заједно са насловом једногласно примљен.

— За овим је Савезно веће, гласајући дизањем руку о сваком прочитаном члану, једногласно усвојило чланове 2, 3 и 4 према предлогу и извештају Законодавног одбора. —

Тиме је законски предлог и у појединостима примљен.

Приступа се гласању у целини. Гласа се поименично са за и против.

Молим секретара да прозива посланике, а ове да гласају.

Секретар прозива посланике да гласају.

Гласали су за: Аголи д-р Неџат, Антић Милоје, Антолић Фрањо, Апостолов Васко, Аугустинов Мата, Бакрач Јозо, Банак Јосип, Баричевић Перо, Белинић Марко, Беловуковић Милан, Бериша Рифат, Бећирић д-р Тодор, Бисић М. Милорад, Блажевић Јаков, Богданов Ђура, Боројевић Јован, Бохинц Андреј, Бошковић Ђорђе, Брецељ д-р Маријан, Бркић Душан, Бркић Звонко, Буљан Вице, Бутозан д-р Васо, Васиљевић Живан, Вејновић Светозар, Веселинов-Мунђан Станка, Виловић Мустафа, Випотник Албин, Влатковић Немања, Војковић Томо, Војновић Петар, Вркљан Анте, Вујичић Милорад, Вукадиновић Ђуро, Вулин Сава, Вучковић Сретен, Гаџи Фрањо, Гајиновић Вујица, Гајић Гојко, Гашпар Јан, Геренчевић Павле, Гиздић Драго, Година Фердо, Госпић Светолик, Гранђа Иван, Грбић Чедо, Гргурић д-р Јаков, Грк Душан, Грубић Чедо, Грујић Радован, Груловић Аћим, Дамњановић Божидарка-Кика, Даниловић Угљеша, Дорошки д-р Јован, Драгин Радивој, Драушник Јурица, Ђермановић Живота, Ђурђевић Чедо, Ђурић Љубодраг, Ђуровић Лазар, Ђуровић Михаило, Ерчић Живко, Жигић Раде, Жижа д-р Александар, Зековић Вељко, Зечевић Влада, Зечевић Славоко, Зечевић Стево, Иванов Андреј, Иванчевић Никола, Ивић Стјепан, Јакшић Никола, Јанковић Љубо, Јарамазовић Лајчо, Јеленц Алеш, Јовановић д-р Драгољуб, Јовановић Иса, Јовановић Радос, Јовановић Спасоје, Јовичевић Павле, Јовичић Стеван, Јоксимовић Момир, Јосиповић Србољуб, Јуранчић Жеже, Карабеговић Осман, Карајовић д-р Драгомир, Кардељ Едвард, Кецмановић д-р Војислав, Кимовец Франце, Кнез Јурица, Ковачевић Митар, Ковачевић Урош, Колишевски Лазар, Комадина Петар, Комненић Симо, Корен Јаков, Костић Велимир, Кохаровић д-р Александар, Коцбек Жеже,

Кочевар Франц, Крањец Мишко, Крзнар Буро, Криезич Хасан, Крстевски Киро, Крстић Бошко, Крстуловић Вишко, Крце Павао, Кузмановић д-р Славко, Кузминац Стеван, Кухар Ловро, Лакуш Филип, Лалић Буро, Лампрет Јоже, Лековић Војо, Лерик Иштван, Лукић Костадин, Мандић Глигорије, Мандић Пашага, Маринко Миха, Марковић Драгослав, Марчинковић Јозо, Мاستиловић Новак, Матић Радомир, Месић Јосип, Миклаужић Јосип, Микуж д-р Метод, Милојевић Милоје, Миљковић Мито, Мижић Милка, Минић Милош, Московљевић д-р Милош, Мразовић Карло-Гашпар, Мрковић Новица, Мркоци Марко, Мујагић Хасан, Мундрић Петар, Нешић Светомир, Никодијевић Тихомир, Нимани Цавид, Новаков Душан, Новосел д-р Шиме, Новосел Стјепан, Опачић Станко, Остовић Адам, Павловић Михаило, Павловић Павле, Пахић Лука, Пашалић Едхем, Пенезић Слободан, Перунич Миле, Петрушев Кирил, Пијаде Моша, Плавшић Лазар, Полић Зоран, Половић Марко, Попов Жива, Поповић Горолуб, Поповић Љубомир, Почуча Миле, Првчић Стјепан, Прибић Милан, Прибићевић д-р Раде, Радмиловић д-р Јерко, Радовановић Миливоје, Радовановић Милија, Радловић Таса, Рамљак д-р Анте, Рапаић Тиро, Рац Винце, Рашовић Милош, Релић Петар, Рецић Енвер, Рибар д-р Иван, Рибич Иван, Рикановић Илија, Савић Брано, Салаи Јожеф, Салај Буро, Самарџија Стево, Светек Франце, Секел Јожеф, Симеоновић Јанко, Симеунчевић Гавро, Синановић Хамдија, Смајовић Василије, Сремец д-р Златан, Станковски Борис, Стефановић Миливоје, Стојадиновић Михаило, Стојановић Богољуб, Суботин Иван, Сутловић Рикард, Сучић Мартин, Тодоровић Симо, Толо Нико, Томшич Вида, Туцман Јосип, Темерлић д-р Хамдија, Турувија Тоде, Фајфар Тоне, Ференчина Томо, Филиповић Сулејман, Фотев Богоја, Фретић Елизабета, Хасанагић Хилмија, Хаце Матевж, Хаџи Мустафа Хасан Шукри, Хаџић Бошко, Хоџа Мехмет, Хоџић Мујо, Хукић Мехмедалија, Хумо Авдо, Цветић Боса, Цветнић Милија, Цетинић Марин, Црнобрња Богдан, Чакић Бошко, Чаушевић-Чауш Иван, Чобански Спасоје, Чолак Петар, Џоџић Анто, Шарац д-р Заим, Шарац Спасоје, Шатев Павел, Шаџири Исмет, Шевић Александар, Шегрт Владо, Шиљековић Бошко, Шнудерл д-р Макс, Шпиљак Фрањо, Шпиљак Мика, Шпрљан Гуште, Шутић Анте.

Отсутни: Алексоски Борис, Андрић Ратомир, Антуновић Риста, Арсов Љубчо, Бабић Антун-Туна, Бакарић д-р Владимир, Богданов Душан, Божовић Никола, Борштар Јоже, Броз Јосип-Тито, Бубањ Андрија, Бузевски Ванчо, Бурић Хасан, Василев Ѓјорѓи, Веселинов Јован, Видовић Никола, Влахов Димитар, Вујковац Михаило, Вукашиновић Иван, Вукмановић Светозар-Темпо, Гаџић Радосав, Гигов Страхил, Глухић Омер, Гранфил Тома, Гретић Ивица, Девеџић Душан,

Ђорковски Васил, Ђукановић Перо, Ђукић Пане, Жујовић Сре-
тен, Изековић д-р Младен, Јакшић Мато, Јанић Владо, Је-
ремић Воја, Јовановић Блажо, Јовановић Ђура, Јовановић
Станимир, Јојкић Ђурица, Јоцић Живојин, Карнер д-р Иво,
Кидрич Борис, Ковачевић Вељко, Ковачић Иван, Косановић
Сава, Косовац Младен, Крстић Светозар, Крчић Мирко, Куз-
мановски Боге, Курт Хуснија, Кутуреџ Тома, Куфрин Мил-
ка, Лакатош Иштван, Лесковшек Франц, Лешли Акиф Муста-
фа, Лулић Грго, Љујић Велибор, Љујић Воја, Мајхен Вла-
до, Малески Владо, Малишић Панто, Марковић Милош, Мар-
ковић Момчило, Марковић Немања, Маркотић Мато, Ма-
чек Иван-Матија, Међо Томо, Мијатовић Цвијетин, Мију-
шковић Радован, Милосављевић Љубинка, Минчев Никола,
Михајловски Кирил, Мугош Душан, Нађ Коста, Наумовски
Круме, Нацева Мара, Недељковић Миодраг, Нешиковић д-р
Благоје, Николић Живојин, Новаковић Груја, Омановић
Хамдија, Пајковић Ђоко, Перковић Миле, Петровић Душан,
Петровић Ратко, Петровић Славољуб-Ђера, Побрић Едхем,
Поповић Јован, Поповић Коча, Поповић Милентије, Пуцар
Ђуро-Стари, Ранковић Александар, Рибникар Владислав, Ри-
тит д-р Светозар, Стамболић Петар, Стефановић Иван, Стефа-
новић Светислав, Тодоровић Мијалко, Томашевић Добросав,
Трајковић Александар, Трифуновић Светислав, Узуновски
Цветко, Ференчак Иван, Филаковић Имро, Хебранг Андрија,
Хољевац Већеслав, Хотић Месуд, Хоџа Фахил, Хрибар Јанез,
Чалић Душан, Чамо Едхем, Ченгић Ферид, Чешњај Томо, Чу-
бриловић д-р Васо, Шакић Јован, Шкаре Станко.

Претседник: Објављујем да је за предлог Закона о уки-
дању рокова у Основном закону о задругама, у Општем за-
кону о народним одборима и у Закону о државним службе-
ницима гласало укупно 233 народна посланика и да су свих
233 гласали за. На тај начин је овај законски предлог у Са-
везном већу дефинитивно усвојен и биће послат, сагласно
Уставу и Пословнику, Већу народа на решавање.

Прелазимо на другу тачку дневног реда: претрес изве-
штаја Законодавног одбора Савезног већа Народне скуп-
штине ФНРЈ о раду на саглашавању одлука, закона и уре-
даба Уставу на основу члана 136 Устава.

Овај извештај читаће претседник Законодавног одбора,
народни посланик Моша Пијаде.

Извештач Моша Пијаде чита извештај Законодавног
одбора Савезног већа Народне скупштине ФНРЈ о раду на
саглашавању одлука, закона и уредаба Уставу на основу чла-
на 136 Устава.

Министар д-р Заим Шарац: Ја мислим да не би требало
читати, јер смо извештај сви добили и прочитали.

Известилац: Моје је мишљење да се морају читати на-
слови свих закона, јер Савезно веће треба да их потврди.

Затим наставља читање извештаја Законодавног одбо-
ра. (Видети прилог на крају књиге).

Господо народни посланици, молећи вас у име Законо-
давног одбора да овај његов извештај прихватите, ја имам
да кажем само две речи. Ви сте из самога овога извештаја
могли да видите да је тај посао на саглашавању закона до-
нетих пре 1 децембра 1945 године у Законодавним одборима
био један велики посао који је са оним продужењем рока
од три месеца управо до задњег дана текао и задњег дана
рока могао бити завршен. Имајући на уму да су Законо-
давни одбори скоро све то време имали да обаве и прили-
чан посао на великом броју нових закона, ја мислим да су
Законодавни одбори одговорили својој дужности и молим
да њихов извештај усвојите. (Аплауз).

Претседник: Саслушали смо извештај Законодавног од-
бора о раду на саглашавању свих закона сагласно члану 136
Устава. Ако некога нема да узме реч, питам Веће да ли овај
извештај прихвата? (Гласови: Прима се!) Према тексту чла-
на 136 Устава, сама потврда има да се изврши од стране На-
родне скупштине, то значи на заједничкој седници, пошто
претходно оба дома приме овај извештај. Да ли има кога
који не прима овај извештај? (Нема). Објављујем да је изве-
штај Законодавног одбора о раду на саглашавању закона,
уредаба и осталих одлука, сагласно члану 136 Устава, у Са-
везном већу једногласно прихваћен.

Извештавам Веће да сам од Већа народа примио акт
који гласи:

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

ВЕЋЕ НАРОДА

Бр. 1439

5. XII. 1946.

Београд.

САВЕЗНОМ ВЕЋУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

БЕОГРАД.

Веће народа Народне скупштине ФНРЈ на свом V ре-
довном састанку II редовног заседања, одржаном 6 децем-
бра 1946 године, коначно је усвојило предлог Закона о уки-
дању рокова у Основном закону о задругама, у Општем
закону о народним одборима и у Закону о државним служ-
беницима.

На основу члана 63 Устава и члана 44 Пословника Већа
народа доставља се Савезном већу на решавање у прилогу
дефинитиван текст предлога Закона о укидању рокова у

Основном закону о задругама, у Општем закону о народним одборима и у Закону о државним службеницима, онако како је усвојен у Већу народа.

ВЕЋЕ НАРОДА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
ФЕДЕРАТИВНЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Секретар,
М. Грбић, с. р.

Претседник,
Јосип Видмар, с. р.

У току читања овог извештаја Законодавног одбора, с обзиром на то да овај Закон има свега четири члана, ја сам извршио упоређивање и преглед текстова и установио да су текстови ова четири члана, онако како их је примило Веће народа, идентични са текстовима како смо их ми примили у Савезном већу. Подносећи овај извештај, постављам питање Савезном већу да ли овај извештај прима? (Гласови: Прима се). Пошто се овај извештај прима, то на основу чл. 63 Устава и чл. 45 Пословника оглашавам да је овај Закон дефинитивно усвојен и да ће, сагласно Уставу и Пословнику, бити упућен Президијуму Народне скупштине ради проглашења.

Од Президијума Народне скупштине Федеративне Народне Републике Југославије Веће је примило овај акт:

ПРЕЗИДИЈУМ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
ФЕДЕРАТИВНЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Број: 17921

ПРЕТСЕДНИКУ

САВЕЗНОГ ВЕЋА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

БЕОГРАД

Извештавате се да је Президијум Народне скупштине Федеративне Народне Републике Југославије сазвао за 6 децембар 1946 године у 13 часова заједничку седницу Савезног већа и Већа народа са дневним редом:

1) Предлог Одлуке о избору претседника Врховног суда ФНРЈ;

2) Предлог Одлуке о избору претседника, његовог заменика и судија Врховног суда Југословенске армије;

3) Предлог Одлуке о избору заменика Јавног тужиоца ФНРЈ;

4) Предлог Одлуке о разрешењу од дужности судије Врховног суда ФНРЈ Шврљуге д-р Звонимира;

5) Предлог Одлуке о разрешењу од дужности судије Војног већа Врховног суда ФНРЈ пуковника Михајла Ђорђевића;

6) Предлог Одлуке о разрешењу од дужности судије Врховног суда Југословенске армије Стругара д-р Саве;

7) Доношење одлуке о потврди закона које су донели законодавни одбори оба дома Народне скупштине ФНРЈ на основу чл. 136 Устава.

Молимо да се ово достави члановима Вашег Већа на првој седници.

5 децембра 1946 године

Београд.

Прилог: шест одлука.

ПРЕЗИДИЈУМ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
ФЕДЕРАТИВНЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Секретар,
М. Перуничкић, с. р.

Претседник,
Д-р И. Рибар с. р.

Саопштавајући овај акт Президијума, извештавам Савезно веће да ће се заједничка седница одржати данас тачно у 13 часова.

На овај начин, ми смо исцрпили данашњи дневни ред и ову седницу закључујем, а идућу седницу заказујем за 18. децембар 1946 године, у 16 часова, са дневним редом: Утврђивање дневног реда.

Седница је закључена у 12,30 часова.

VEĆE NARODA

Peta sednica

(6 decembra 1946)

Početak rada u 11,15 časova.

Pretsedavao predsednik **Josip Vidmar**.

Pretsednik: Otvaram peti redovni sastanak II redovnog zasjedanja Veća naroda Narodne skupštine Federativne Narodne Republike Jugoslavije.

Zapisnik današnje sednice vodiće sekretar Ninko Petrović. Molim druga sekretara da pročita zapisnik prošlog sastanka.

Sekretar Ninko Petrović čita zapisnik četvrtog redovnog sastanka od 5 decembra 1946.

Pretsednik: Ima li primedbe na ovaj zapisnik? (Nema). Pošto primedaba nema, zapisnik se overava.

Saopštavam Veću naroda da je Savezno veće u smislu člana 63 Ustava dostavilo Veću naroda na rešavanje konačno usvojene tekstove predloga Zakona o izmenama i dopunama Zakona o vojnoj obavezi državljana FNRJ i predloga Zakona o advokaturi.

Pošto su tekstovi ovih zakonskih predloga istovetni sa tekstovima koje je Veće naroda usvojilo, stavljam ove zakonske predloge na glasanje.

Glasaće se aklamacijom. Ko je za, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Objavljujem da je Narodna skupština primila Zakon o izmenama i dopunama Zakona o vojnoj obavezi državljana FNRJ i Zakon o advokaturi i da će ovi zakoni biti dostavljeni Prezidijumu Narodne skupštine u smislu Ustava i Poslovnika Veća naroda na proglašenje.

Molim predsednika Administrativnog odbora Milana Smiljanića da pročita izveštaj Administrativnog odbora o pregledu kase i celokupnog blagajničkog poslovanja Veća naroda.

Pretsednik Administrativnog odbora Milan Smiljanić čita

izveštaj Administrativnog odbora Veća naroda o poslovanju blagajne, koji glasi:

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

VEĆE NARODA

Administrativni odbor

Br. 17

5.XII-1946

Beograd

VEĆU NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

Administrativni odbor Veća naroda preko svojih članova počevši od 1 januara 1946 g. vršio je redovno pregled kase i celokupnog računsko-blagajničkog poslovanja prvo po budžetu Ustavotvorne skupštine a zatim Narodne skupštine FNRJ.

U vremenu od 1 januara o. g. kao dana kada je počela budžetska 1946 pa zaključno sa 30 aprilom 1946 g. Administrativni odbor Veća naroda vršio je pregled u zajednici sa članovima Administrativnog odbora Saveznog veća i deligiranim članom Pretsednika Prezidijuma. Pošto je u ovom periodu naredbodavac za sva tri budžeta bio sekretar Prezidijuma Narodne skupštine, jer je u ovom vremenu finansiranje vršeno privremeno u smislu propisa §§ 78, 150 i 151 Uredbe o Državnom računovodstvu.

Od 1 maja 1946 godine određeni članovi Administrativnog odbora vršili su i vrše redovan pregled kase i celokupnog računsko-blagajničkog poslovanja po budžetu Veća naroda Narodne skupštine FNRJ, pošto se od toga vremena vode posebno sve knjige za Savezno veće.

Prilikom redovnih pregleda svakog meseca podnošeni su izveštaji nadležnim naredbodavcima o stanju kase i računsko-blagajničkom poslovanju za odnosni mesec, izveštavajući da je poslovanje za taj mesec bilo ispravno sa preporukom da se odgovorni naredbodavac i računopolagač razreše odgovornosti.

Administrativni odbor Veća naroda Narodne skupštine FNRJ na svojoj II sednici od 5 decembra 1946 godine usvojio je sve izveštaje svojih članova, a na osnovu člana 63 Poslovnika Veća naroda Narodne skupštine podnosi Veću o tome ovaj izveštaj:

I

Poslovanje po budžetu Prezidijuma, Veća naroda i Saveznog veća Narodne skupštine FNRJ u vremenu od 1 januara do 30 aprila 1946 godine.

Januar 1946 g.

Saldo iz 1945 godine	Din.	731.862.16
Primanje u toku januara	"	5,559.427.62
	"	6,291.289.78
Izdato u toku meseca januara	"	4,914.568.08
Saldo za prenos u idući mesec	"	1,376.721.70

Februar 1946 g.

Saldo iz prošlog meseca	"	1,376.721.70
Primljeno u toku meseca februara	"	5,909.983.75
	"	7,286.705.45
Izdato u mesecu februaru	"	3,672.470.35
Saldo za idući mesec	"	3,614.235.10

Mart 1946 g.

Saldo iz februara	Din.	3,614.235.10
Primanja u martu	"	4,075.294.—
	"	7,689.529.10
Izdato u mesecu martu	"	2,832.375.71
Saldo za idući mesec	Din.	

April 1946 g.

Saldo iz prošlog meseca	"	4,857.153.39
Primljeno u toku meseca aprila	"	319.338.—
	"	5,176.491.39
Izdato u mesecu aprilu	"	4,451.330.31
Saldo za idući mesec	"	725.161.08

II

Poslovanje po budžetu Veća naroda Narodne skupštine FNRJ

Maj 1946 g.

Saldo iz prošlog meseca	Din.	
Primanje u mesecu maju	"	2,048.500.—
	"	2,048.500.—
Izdato u toku maja	"	1,167.825.34
Saldo za idući mesec	"	880.674.66

Juni 1946 g.

Saldo iz meseca maja 1946 g.	„	880.674.66
Primljeno u toku juna	„	11.700.—
Izdato u mesecu junu	„	892.374.66
	„	386.291.98
Saldo za idući mesec	„	506.152.68

Juli 1946 g.

Prenos iz prošlog meseca	„	506.152.68
Primljeno u toku meseca jula	„	1,031.060.—
	„	1,537.212.68
Izdato u mesecu julu	„	1,040.944.46
Saldo za idući mesec	„	496.268.22

Avgust 1946 i septembar

Prenos salda iz prošlog meseca	Din.	496.268.22
Primanje u toku meseca avgusta i septembra	„	1,520.713.50
	„	2,017.081.72
Izdato u toku avgusta i septembra	Din.	829.277.30
Saldo za idući mesec	„	1,187.704.42*

Oktober

Saldo iz prošlog meseca	„	1,187.704.42
Primljeno u toku oktobra	„	4.360.—
	„	1,192.064.42
Izdato u oktobru	„	379.869.19
Saldo za novembar	„	812.195.23

Novembar

Prenos salda iz oktobra	„	812.195.23
Primljeno u toku novembra	„	6.000.—
	„	818.195.23
Izdato u toku meseca novembra	„	387.823.36
Saldo za idući mesec	„	430.371.87

Pregledom knjige Blagajne i dokumenata po kojima je vršena isplata i uplata u toku ovog vremenskog perioda ustanovljeno je da nadeni saldo odgovara faktičkom stanju, da su sva dokumenta snabdevena propisnom naredbom i nalogom za isplatu i da su prema tome sve isplate i uplate vršene na osnovu likvidnih dokumenata.

Na osnovu prednjeg Administrativni odbor predlaže Veću naroda da izvoli odobriti stanje izneto u prednjem izveštaju i razreši odgovornosti i naredbodavca i računopolagača po poslovanju budžetskom u vremenu od 1 januara do zaključno sa 30 novembrom 1946 godine.

Napominje se da preostali saldo iz meseca aprila za vreme zajedničkog poslovanja po budžetu Prezidijuma, Saveznog veća i Veća naroda u iznosu od Din. 725.161.08 nije pokazan kao početni saldo u mesecu maju po budžetu Veća naroda niti po budžetu Saveznog veća, već je isti saldo u celosti prenet u početni saldo za mesec maj po budžetu Prezidijuma.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

30 novembra 1946 god. u Beogradu

Sekretar,

Krsto Popivoda, s. r.

Pretsednik,

Milan D. Smiljanić, s. r.

Članovi:

Šef. Maglajić, s. r.,

G. Gavrilski, s. r.

Pretsednik: Čuli ste izveštaj Administrativnog odbora Veća naroda o poslovanju blagajne Veća naroda. Prima li Veće ovaj izveštaj? (Prima). Pošto je Veće potvrdilo ovaj izveštaj Administrativnog odbora o prijemu i pregledu kase, objavljujem da se svi računopolagači i naredbodavci razrešuju od odgovornosti za pomenuto vreme.

Prelazimo na dnevni red: pretres Zakona o ukidanju rokova u Osnovnom zakonu o zadrugama, u Opštem zakonu o narodnim odborima i u Zakonu o državnim službenicima. Molim izvestioca da pročita izveštaj.

Известилац д-р Душан Братић: Законодавни одбор добио је преко Председништва Већа народа од Владе ФНРЈ три законска предлога и то: предлог Закона о укидању рокова у Основном закону о задругама, предлог Закона о укидању рокова у Општем закону о народним odborима и предлог Закона о укидању рокова у Закону о државним службеницима.

Пошто сва три законска предлога регулишу сличну материју, то је Законодавни одбор Већа народа у опоразуму са Законодавним одбором Савезног већа решио да мате-

рију из ова три законска предлога обухвати у једном законском предлогу. (Видети Законски предлог и извештај Законодавног одбора као прилог на крају књиге).

О чему се заправо ту ради? У чл. 45 Основног закона о задругама предвиђена је дужност народних република да у року од три месеца по ступању на снагу овога Закона донесу свој републикански закон о задругама. Пошто је то опсежан посао, а материја врло важна, није било могуће ни временски ни технички удовољити тој законској одредби. А осим тога народне републике су изјавиле жељу да би због важности који задруге имају у нашем привредном и државном животу тек новоизабране скупштине народних република требало да донесу те законе.

Исти разлози говоре и за измену у Закону о народним одборима, тј. да се брише одредба у чл. 88, по којој су народне републике биле дужне да у року од 6 месеци по ступању на снагу овог Закона донесу своје законе о народним одборима.

По чл. 94 Закона о државним службеницима, Влада ФНРЈ је дужна да у року од 6 месеци донесе Уредбу о струкама за службенике појединих грана државне службе, али како Влада временски ни технички због обилности и важности саме материје коју те уредбе имају да регулишу није могла то да учини у остављеном року, то се предлаже брисање те одредбе о року. То су, дакле, разлози због којих се предлаже да се ови рокови бришу и сва та три законска предлога једним законом обухвате.

Законодавни одбор моли Веће народа да овај извештај у целости усвоји и Закон прими онако како га је Законодавни одбор Већу народа поднео.

Претседник: Чули сте извештај Законодавног одбора. Отварам начелну дискусију о овом законском предлогу. Тражи ли ко реч у начелном претресу? (Не тражи нико). Пошто нико не тражи реч, прелазимо на гласање у начелу. Ко је за овај законски предлог у начелу, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је предлог Закона о укидању рокова у Основном закону о задругама, у Општем закону о народним одборима и у Закону о државним службеницима у начелу примљен.

Прелазимо на дискусију и гласање у појединостима. Тражи ли ко реч у претресу у појединостима? (Не тражи нико). Пошто нико не тражи реч, молим друга известиоца да чита члан по члан овога законског предлога.

Известилац чита наслов и члан 1 предлога Закона.

Претседник: Ко је за члан 1 заједно са насловом, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Об-

јављујем да је члан 1 заједно са насловом једногласно примљен.

— За овим је Веће народа, гласајући дизањем руку о сваком прочитаном члану, једногласно усвојило чланове 2, 3 и 4 према предлогу и извештају Законодавног одбора. —

Претседник: Тиме је овај законски предлог изгласан и у појединостима.

Прелазимо на гласање у целини. Молим друга секретара да изврши прозивку народних посланика.

Секретар Нинко Петровић прозива народне посланике да гласају.

Гласали су за: Абдураим Мустафа, Агуши Куртеш, Андрејев Бане, Апостолски Михаило, Аугустинчић Антун, Бабић Анто, Бабић Љубо, Бабовић Спасенија, Бајалски Ристо, Бевк Франце, Берус Анка, Благојевић д-р Обрен, Братић д-р Душан, Брашнаров Панко, Бурсаћ Милан, Варга Иштван, Васиљевић Душан, Вицковић Михаило, Влајковић д-р Милорад, Врбовски Павел, Вујасиновић Тодор, Вујачић Марко, Вукосављевић Сретен, Галијашевић Бећир, Гарчевић Гојко, Голубовић Маринко, Грбић Михаило, Грегорић д-р Павле, Димитријевић Спасоје, Добрашиновић Милоје, Дугоњић Рато, Жумер Срећко, Затрић Сант, Ивовић Душан, Илић С. Драгољуб, Илић Павле, Имамовић Фадил, Јегдић Јован, Јерас Јосип, Јуринчић Нико, Капетановић Хајро, Кардељ Пепца, Кериме Муча, Комненић Петар, Котник Бено, Коџбек Едвард, Кршул Мате, Лаутах Трајан, Луначек д-р Павел, Маглајлић Шефкет, Манојловић Радмила, Марковски Венко, Мртиновски Никола, Марушич д-р Драго, Масларић Божидар, Миливојевић Јоза, Митровић Божо, Мугоша Андрија, Мухтари Осман, Наумовски Наум, Несторов д-р Димитар, Николић Зора, Новак Иван, Ношпал Тоде, Оровић Саво, Павић Нико, Павловић Косан, Папић Радован, Пејновић Ката, Перовић Пуниша, Петровић Мато, Петровић Никола, Петровић Нинко, Пешев Никола Панчев, Поглајен Франц, Поповић Душан, Поповић С. Милан, Поповић Радован, Радовић Вуко, Ребац Хасан, Реџа Зекерија, Ркман Душан, Рус Јосип, Скерлић Велимир, Смиљанић Милан, Сној Франц, Спиоров д-р Борис, Станковић д-р Синиша, Стојановић Александар, Сучић Флоријан, Тодоровић Радомир, Томић Алекса, Турковић Иван, Ђетковић Јован, Ђишић Хусеин, Фрол Фране, Хафнер Тоне, Хоџа Мустафа, Хоџић Цеко, Хрнчевић д-р Јосип, Цајнкар д-р Станко, Царевећ Милош, Царић д-р Војин, Чаловска Љиљана, Чиковић Томо, Чолаковић Родољуб, Чубриловић д-р Бранко, Џанкић Хасан, Шећерагић Мурад, Шуштершич Тоне.

Отсутни су: Амброжич Ладо, Ацева Вера, Бакић Митар, Барбарић Божо, Беблер д-р Алеш, Бојновић Бураћ, Борић Фрањо, Бркић Хасан, Видмар Тоне, Гаврилски д-р Ђеорги, Гаш Аљуш, Годубовић Радоња, Гошњак Иван, Долиншек Тоне, Ђаковић Спасоје, Ђилас Милован, Ђуричин Миливој, Жижић Живко, Жупанчич Отон, Зоговић Радован, Јадрешин Богде, Јаковљевић д-р Стеван, Кавчић Стане, Кризман д-р Хинко, Крајачић Иван, Куленовић Скендер, Лиси Сали, Лубеј Франце, Малинска Веселинка, Маснић Петар, Миланковић Иван, Милошевић Мира, Миљовски Кирил, Митровић Митра, Мићуновић Вељко, Млакар Алојзиј, Мојсов Лазар, Момчиловић Љуба, Наћ Гаврило, Назор Владимир, Ненезић Радојица, Олах Шандор, Орешчанин Богдан, Плепелић Стјепан, Попивода Крсто, Поповић д-р Милош, Радосављевић Добривоје, Савић Кирило, Саили Драгутин, Салацан Дон Анте, Сејфула Кемал, Смодлака д-р Јосип, Сулејмани Хивзи, Сулејмановски Нафи, Темелковски Борко, Ћурчић Живојин, Филиповић Крсто, Хамовић Раде, Херљевић Фрањо, Целески Лазар, Шентјурц Лидија, Шоти Пал, Шукриа Али.

Претседник: Присутно је свега 110 народних посланика. Сви су гласали за. Тиме је предлог Закона о укидању рокова у Основном закону о задругама, у Општем закону о народним одборима и у Закону о државним службеницима у Већу народа изгласан. Овај ће се Закон упутити Савезном већу на решавање.

Прелазимо на другу тачку дневног реда: претрес извештаја Законодавног одбора Већа народа Народне скупштине Федеративне Народне републике Југославије о раду на саглашавању одлука, закона и уредаба на основу чл. 136 Устава. Молим друга известиоца Законодавног одбора да поднесе извештај.

Ивестилац д-р Душан Братић чита извештај Законодавног одбора Већа народа. (Видети прилог на крају књиге).

Претседник: Чули сте извештај Законодавног одбора. Реч има д-р Војин Царић.

Д-р Војин Царић (НР Србија): Другови и другарице, из извештаја Законодавног одбора, који је прочитао и протумачио друг предговорник, видите како је био огроман посао који су извршили законодавни одбори оба већа, нарочито ако узмете у обзир да су они обавили не само овај посао који су сврстали у прву групу, тако да су једноставно укинули неке прописе, него да су пре доношења те одлуке морали тачно да проуче сваку поједину одредбу, одлуку, закон или уредбу и да тек онда донесу одлuku о укидању.

Исто је тако за задатак и послове које су груписали у

другу групу требало проучити прописе и осведочити се да ли одговарају данашњим приликама и да ли су целисходни, па да их онда оставе на снази.

Најтежи посао био је овај који су сврстали у трећу групу. Тај посао био је не само потврда досадашњих закона, уредаба и одлука, него и закона о изменама и допунама, па тек онда је могло да се пређе на потврду тих закона. Много пута то су биле не само обичне потврде, него у принципу такорећи нови законски прописи. То осећамо најбоље ми који смо у пракси дужни да примењујемо те прописе и који смо већ до сада могли, благодарећи тим новим изменама и допунама, да уклонимо многе неправде до којих је дошло само због строгости, формалне строгости рокова који су измакли а да странка за њих није знала. Међутим, то није ишло ни у какву корист ни друштву ни држави, него само на штету, јер је главни задатак наше државе и друштва да се постигне и врши социјална правда на сваком кораку.

Ако се све то узме у обзир, онда видимо како су ти одбори пропис члана 136 нашег Устава врло савесно решавали, са великим стручним познавањем како досадашњих прописа тако и наших социјалних, економских и друштвених прилика у земљи, и да су га решили на најбољи начин.

Зато, другови и другарице народни посланици, сматрам да ми овај наш задатак, тј. потврду која је предвиђена трећом алинејом члана 136 нашег Устава, треба да донесемо акламацијом, одајући тиме пуно признање нашим друговима, члановима законодавних одбора, на њиховом одличном, савесном и непоштедном раду. (Дуготрајно одобравање).

Pretsednik: Traži li još ko reč povodom izveštaja Zakonodavnog odbora? Ne traži niko. Onda stavljam predlog drugog d-r Vojina Carića na glasanje. Ko je za to da se glasa za ovaj izveštaj akklamacijom, neka dignu ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema niko).

O izveštaju ćemo glasati akklamacijom u znak priznanja Zakonodavnom odboru. Stavljam izveštaj Zakonodavnog odbora na glasanje. Ko je za usvajanje ovoga izveštaja, neka dignu ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Izveštaj Zakonodavnog odbora usvojen je sa priznanjem zakonodavnim odborima oba veća. Ovaj izveštaj dostaviće se Prezidijumu Narodne skupštine radi donošenja odluke o potvrdi toga izveštaja na zajedničkoj sednici oba doma.

Izveštavam Veće da je Pretsedništvo Veća naroda primilo ovaj akt od Pretsednika Saveznog veća Narodne skupštine:

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ
SAVEZNO VEĆE

Br. 2862
6 decembra 1946
Beograd

VEĆU NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ
BEOGRAD

Savezno veće Narodne skupštine na svom petom redovnom sastanku II redovnog zasedanja, održanom 6 decembra 1946 godine u Beogradu, konačno je usvojilo predlog Zakona o ukidanju rokova u Osnovnom zakonu o zadrugama, u Opštem zakonu o narodnim odborima i u Zakonu o državnim službenicima.

Na osnovu člana 63 Ustava i člana 45 Poslovnika Saveznog veća dostavlja se Veću naroda na rešavanje u prilogu definitivan tekst ovoga zakonskog predloga onako kako je usvojen u Saveznom veću.

SAVEZNO VEĆE NARODNE SKUPŠTINE
FEDERATIVNE NARODNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE

Sekretar,
V. Leković, s. r.

Pretsednik,
Vladimir Šimić, s. r.

Pošto je tekst ovog zakonskog predloga istovetan sa tekstom koji je Veće naroda usvojilo, stavljam ovaj zakonski predlog koji je konačno usvojen u Saveznom veću na glasanje. Glasaće se aklamacijom.

Ko je za, neka digne ruku. (Svi prisutni dižu ruku). Ima li ko protiv? Nema. Objavljujem da je Zakon o ukidanju rokova u Osnovnom zakonu o zadrugama, u Opštem zakonu o narodnim odborima i u Zakonu o državnim službenicima konačno izglasan u Narodnoj skupštini i da će se uputiti Prezidijumu Narodne skupštine radi proglašenja.

Saopštavam Veću akt Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ, koji glasi:

PREZIDIJUM NARODNE SKUPŠTINE
FEDERATIVNE NARODNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE
Broj 17921

PRETSEDNIKU VEĆA NARODA NARODNE
SKUPŠTINE FNRJ

BEOGRAD

Izveštavate se da je Prezidijum Narodne skupštine Federativne Narodne Republike Jugoslavije sazvaao za 6 decembar 1946

godine u 13 časova zajedničku sednicu Saveznog veća i Veća naroda sa dnevnim redom:

1) predlog Odluke o izboru predsednika Vrhovnog suda FNRJ;

2) predlog Odluke o izboru predsednika, njegovog zamenika i sudija Vrhovnog suda Jugoslovenske armije;

3) predlog Odluke o izboru zamenika Javnog tužioca FNRJ;

4) predlog Odluke o razrešenju od dužnosti sudije Vrhovnog suda FNRJ Švrljuge d-r Zvonimira;

5) predlog Odluke o razrešenju od dužnosti sudije Vojnog veća Vrhovnog suda FNRJ pukovnika Mihaila Đorđevića;

6) predlog Odluke o razrešenju od dužnosti sudije Vrhovnog suda Jugoslovenske armije Strugara d-r Save;

7) donošenje Odluke o potvrdi zakona koje su doneli zakonodavni odbori oba doma Narodne skupštine FNRJ na osnovu čl. 136 Ustava.

Molimo da se ovo dostavi članovima vašeg Veća na prvoj sednici.

5 decembra 1946

Beograd

Prilog: šest odluka.

PREZIDIJUM NARODNE SKUPŠTINE
FEDERATIVNE NARODNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE

Sekretar,

M. Peruničić, s. r.

Predsednik,

D-r I. Ribar, s. r.

Na kraju ovoga sastanka moram da napomenem drugovima i drugaricama narodnim poslanicima da se u poslednje vreme opaža da neki narodni poslanici, čak i oni koji se nalaze u Beogradu, ne dolaze na zasedanje, a ne traže da im se odobre odsustva. Ja ću na idućoj sednici izvršiti prozivku i strogo postupiti prema njima pa makar oni bili i ministri. (Živo odobravanje).

Objavljujem da je dnevni red iscrpen i da će iduća sednica biti sazvana pismenim putem i to verovatno 18 decembra o. g. Sednica je zaključena u 12,25 časova.

ЗАЈЕДНИЧКА СЕДНИЦА САВЕЗНОГ ВЕЋА И ВЕЋА НАРОДА

Прва седница

(6 децембар 1946)

Почетак рада у 13 часова.

Претседавао претседник Већа народа Јосип Видмар.

Претседавајући: Отварам прву заједничку седницу оба дома Народне скупштине ФНРЈ. Записник данашње седнице водиће секретар Већа народа Михаило Грбић.

За ову седницу предлажем дневни ред који је предложио Президијум Народне скупштине ФНРЈ, и то:

1) предлог Одлуке о избору претседника Врховног суда ФНРЈ.

2) предлог Одлуке о избору претседника, његовог заменика, и судија Врховног суда Југословенске армије;

3) предлог Одлуке о избору заменика Јавног тужиоца ФНРЈ;

4) предлог Одлуке о разрешењу од дужности судије Врховног суда ФНРЈ Шврљуге д-р Звонимира;

5) предлог Одлуке о разрешењу од дужности судије Војног већа Врховног суда ФНРЈ пуковника Михаила Ђорђевића;

6) предлог Одлуке о разрешењу од дужности судије Врховног суда Југословенске армије Стругара д-р Саве; и

7) доношење Одлуке о потврди закона које су донели законодавни одбори оба дома Народне скупштине ФНРЈ на основу чл. 136 Устава.

Прима ли Скупштина овај дневни ред? (Прима).

Пошто је дневни ред примљен, прелазимо на прву тачку дневног реда: предлог Одлуке о избору претседника Врховног суда ФНРЈ. Молим друга секретара Президијума да прочита ову одлуку.

Секретар Президијума Народне скупштине ФНРЈ Миле Перуничкић: Другови народни посланици, вама је познато да је место претседника Врховног суда ФНРЈ упражњено тиме што је ранији претседник Живко Јовановић дао оставку и да је он разрешен на седници која је одржана 20 јула о. г. Президијум Народне скупштине ФНРЈ на данашњој својој

седници донео је одлуку да предложи Народној скупштини лице за претседника Врховног суда ФНРЈ. Тај предлог гласи:

Предлог Одлуке о избору претседника Врховног суда ФНРЈ

Народна скупштина Федеративне Народне Републике Југославије на основу чл. 121 Устава и чл. 21 Закона о потврди и изменама и допунама Закона о уређењу народних судова од 26 августа 1945 године

О Д Л У Ч У Ј Е

ДА СЕ ЗА ПРЕТСЕДНИКА ВРХОВНОГ СУДА ФНРЈ ИЗАБЕРЕ
ВИТОМИР ПЕТРОВИЋ ДОСАДАШЊИ ПРЕТСЕДНИК ВРХОВ-
НОГ СУДА НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

6 децембра 1946 год.

у Београду.

ПРЕЗИДИЈУМ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
ФЕДЕРАТИВНЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Секретар,
М. Перуничих, с. р.

Претседник,
Д-р И. Рибар с. р.

Другови народни посланици, подносећи овај предлог Народној скупштини, могу вас известити да је Витомир Петровић био претседник Врховног суда Народне Републике Србије. Претседништво Президијума пре неколико дана затражило је од Президијума Уставотворне скупштине Народне Републике Србије да Витомира Петровића разреши од досадашње дужности и стави га на расположење Президијуму. Президијум сад подноси Народној скупштини предлог да га изабере за претседника Врховног суда ФНРЈ.

Претседавајући: Тражи ли ко реч о овом предлогу? (Не јавља се нико). Не тражи нико реч. Стављам овај предлог на гласање. Ко је за Одлуку коју је предложио Президијум Народне скупштине ФНРЈ, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је за претседника Врховног суда ФНРЈ Скупштина изабрала Витомира Петровића. (Аплауз).

Прелазимо на другу тачку дневног реда: предлог Одлуке о избору претседника, његовог заменика и судија Врховног суда Југословенске армије. Молим секретара Президијума друга Перуничиха да прочита предлог.

Секретар Президијума ФНРЈ Миле Перуничих: Према Закону о уређењу и надлежности војних судова у Југословенској армији, у Југославији постоје: Врховни суд Југословенске армије, војни судови дивизија, поморски, суд за град Београд, суд Корпуса народног одбране, војни судови арми-

ја. Седиште Врховног суда Југословенске армије је у Београду.

Према прописима чл. 26 Закона о уређењу и надлежности војних судова у Југословенској армији, председника, његовог заменика и судије Врховног суда бира Народна скупштина на заједничкој седници оба дома. Остале председнике војних судова, њихове заменике и судије поставља Врховни командант Југословенске армије.

Президијум Народне скупштине ФНРЈ донео је одлуку на својој јутрошњој седници да на заједничкој седници оба дома поднесе следећи предлог за избор председника, његовог заменика и судије Врховног суда Југословенске армије. Тај предлог Одлуке гласи:

ПРЕДЛОГ ОДЛУКЕ

О ИЗБОРУ ПРЕДСЕДНИКА, ЊЕГОВОГ ЗАМЕНИКА И СУДИЈА
ВРХОВНОГ СУДА ЈУГОСЛОВЕНСКЕ АРМИЈЕ

Народна скупштина Федеративне Народне Републике Југославије на основу чл. 26 Закона о потврди и изменама и допунама Закона о уређењу и надлежности војних судова у Југословенској армији од 24 августа 1945 године

О Д Л У Ч У Ј Е:

ДА СЕ ЗА ВРХОВНИ СУД ЈУГОСЛОВЕНСКЕ АРМИЈЕ ИЗАБЕРУ, и то:

1. За председника суда генерал-мајор Крцић Мирко,
2. За заменика председника пуковник Лаковић Милија,
3. за судију потпуковник Јанковић Михаило,
4. за судију потпуковник Илић Радован,
5. за судију потпуковник Шегедина Јоже,
6. за судију мајор Кеслер Милован, и
7. за судију капетан Лапчевић Властимир.

6 децембра 1946 године
у Београду.

ПРЕЗИДИЈУМ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
ФЕДЕРАТИВНЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Секретар,

М. Перунич, с. р.

Председник,

Д-р И. Рибар с. р.

Претседавајући: Тражи ли код реч о овом предлогу? (Не јавља се нико). Пошто се нико не јавља, стављам предлог на гласање. Ко је за, нека дигне руку. (Сви присутни дижу руку). Хвала! Има ли ко против? (Не јавља се нико). Нема. Објављујем да су за Врховни суд Југословенске армије изабрани: за председника суда генерал-мајор Крцић Мирко, за заменика председника пуковник Лаковић Милија, за судију потпуковник Јанковић Михаило, за судију потпу-

ковник Илић Радован, за судију потпуковник Шегедина Жеже, за судију мајор Кеслер Милован и за судију капетан Лапчевић Властимир. (Дуготрајан аплауз).

Прелазимо на трећу тачку дневног реда: предлог Одлуке о избору заменика јавног тужиоца Федеративне Народне Републике Југославије. Молим друга известиоца да прочита предлог.

Секретар Президијума ФНРЈ Миле Перуничих: Другови посланици, према пропису чл. 125 Устава, у Јавном тужиоштву ФНРЈ постоје јавни тужилац и два заменика. Досада тих заменика није било, нису били изабрани. А њих такође бира Народна скупштина ФНРЈ на заједничкој седници оба већа. Како је било неопходно потребно да се засада изабере бар један заменик Јавног тужиоца, по је Президијум Народне скупштине ФНРЈ на својој јутрошњој седници одлучио да поднесе Народној скупштини следећи предлог:

ПРЕДЛОГ ОДЛУКЕ О ИЗБОРУ ЗАМЕНИКА ЈАВНОГ ТУЖИОЦА.

Народна скупштина Федеративне Народне Републике Југославије на основу чл. 125 Устава и чл. 2 Закона о јавном тужиоштву

ОДЛУЧУЈЕ:

ДА СЕ ЗА ЗАМЕНИКА ЈАВНОГ ТУЖИОЦА ФНРЈ ИЗАБЕРЕ
ЈОСИП МАЛОВИЋ,

досадашњи помоћник Јавног тужиоца ФНРЈ.

6 децембра 1946 године
у Београду

ПРЕЗИДИЈУМ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
ФЕДЕРАТИВНЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Секретар,

М. Перуничих, с. р.

Претседник,

Д-р И. Рибар с. р.

Претседавајући: Тражи ли ко реч о овом предлогу? (Не јавља се нико). Не тражи нико реч. Онда стављам на гласање предлог Президијума Народне скупштине ФНРЈ о избору заменика Јавног тужиоца ФНРЈ. Ко је за предлог, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Не јавља се нико). Нема. Објављујем да је за заменика јавног тужиоца ФНРЈ изабран Јосип Маловић.

Прелазимо на четврту тачку дневног реда: предлог Одлуке о разрешењу од дужности судије Врховног суда ФНРЈ Шврљуге д-р Звонимира.

Молим друга известиоца да поднесе предлог.

Секретар Президијума ФНРЈ Миле Перуничкић: Другови народни посланици, после доношења Закона о уређењу народних судова постављења чланова Врховног суда ФНРЈ извршило је тадашње привремено претседништво Народне скупштине. Међу осталим судијама био је постављен за судију Врховног суда ФНРЈ и Шврљуга д-р Звонимир. Међутим, он је пре месец дана поднео Президијуму оставку из здравствених разлога, наводећи да му у Београду не прија клима, и молио је Президијум да га разреши дужности.

Президијум је на данашњој седници одлучио да поднесе Народној скупштини овај

ПРЕДЛОГ ОДЛУКЕ

О РАЗРЕШЕЊУ ОД ДУЖНОСТИ ШВРЉУГА Д-Р ЗВОНИМИРА,
СУДИЈЕ ВРХОВНОГ СУДА ФНРЈ

Народна скупштина Федеративне Народне Републике Југославије на основу чл. 121 Устава и чл. 21 Закона о потврди и изменама и допунама Закона о уређењу народних судова од 26 августа 1945 године

О Д Л У Ч У Ј Е:

РАЗРЕШАВА СЕ ОД ДУЖНОСТИ СУДИЈА ВРХОВНОГ СУДА ФНРЈ
ШВРЉУГА Д-Р ЗВОНИМИР

— а на основу молбе коју је поднео Президијуму Народне скупштине ФНРЈ.

6 децембра 1946 године
у Београду

ПРЕЗИДИЈУМ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
ФЕДЕРАТИВНЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Секретар,
М. Перуничкић, с. р.

Претседник,
Д-р И. Рибар с. р.

Претседавајући: Тражи ли ко реч о овом предлогу? (Нико се не јавља). Нико не тражи реч. Стављам предлог на гласање. Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је судија Врховног суда ФНРЈ Шврљуга д-р Звонимир разрешен дужности.

Прелазимо на пету тачку дневног реда: предлог Одлуке о разрешењу од дужности судије Војног већа Врховног суда ФНРЈ пуковника Михаила Ђорђевића.

Молим друга известиоца да поднесе предлог.

Секретар Президијума ФНРЈ Миле Перуничкић: Другови посланици, пре неколико дана Президијум Уставотворне скупштине Народне Републике Србије доставио је акт Президијуму Народне скупштине ФНРЈ којим тражи да се ра-

зреши дужности пуковник Михаило Ђорђевић, судија Војног већа Врховног суда ФНРЈ, и да се стави на расположење Президијуму Уставотворне скупштине Народне Републике Србије.

На данашњој седници Президијум ФНРЈ узео је у разматрање овај акт и донео одлуку да предложи Народној скупштини да се Михаило Ђорђевић разреши своје дужности и стави на расположење Президијуму Народне Републике Србије. Овај предлог гласи:

ПРЕДЛОГ ОДЛУКЕ

О РАЗРЕШЕЊУ ОД ДУЖНОСТИ СУДИЈЕ ВОЈНОГ ВЕЋА ВРХОВНОГ СУДА ФНРЈ ПУКОВНИКА МИХАИЛА ЂОРЂЕВИЋА.

Народна скупштина Федеративне Народне Републике Југославије на основу чл. 121 Устава и чл. 21 Закона о потврди и изменама и допунама Закона о уређењу народних судова од 26 августа 1945 године

О Д Л У Ч У Ј Е:

РАЗРЕШАВА СЕ ОД ДУЖНОСТИ СУДИЈА ВОЈНОГ ВЕЋА ВРХОВНОГ СУДА ФНРЈ ПУКОВНИКА МИХАИЛА ЂОРЂЕВИЋ

и ставља на расположење Президијуму Уставотворне скупштине Народне Републике Србије — а на основу тражења Президијума Уставотворне скупштине Народне Републике Србије.

6 децембра 1946 године
у Београду

ПРЕЗИДИЈУМ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
ФЕДЕРАТИВНЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Секретар,

М. Перуничих, с. р.

Претседник,

Д-р И. Рибар с. р.

Претседавајући: Тражи ли ко реч о овом предлогу? (Нико се не јавља). Пошто нико не тражи реч, стављам овај предлог Президијума Народног скупштине на гласање. Ко гласа за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је Народна скупштина разрешила дужности судију Војног већа Врховног суда ФНРЈ пуковника Михаила Ђорђевића и ставила га на расположење Президијуму Уставотворне скупштине Народне Републике Србије.

Прелазимо на шесту тачку дневног реда: предлог Одлуке о разрешењу од дужности судије Врховног суда Југословенске армије Стругара д-р Саве.

Молим известиоца да поднесе извештај.

Секретар Президијума ФНРЈ Миле Перуничкић: Другови народни посланици, Министар народне одбране је још пре месец и по дана тражио као хитно да се Стругар д-р Сава разреши дужности судије Врховног суда Југословенске армије и стави на расположење Министру народне одбране. По ранијим прописима, Президијум је постављао и разрешавао судије Врховног суда. Међутим сада, по изменама и допунама Закона о уређењу и надлежности војних судова, то је право одузето Президијуму, и судије Врховног суда разрешава и бира Народна скупштина на заједничкој седници оба дома. Зато се задоцнило са доношењем ове Одлуке, јер Скупштина није била сазвана. Президијум Народне скупштине ФНРЈ је јутрос расмотрио овај предлог Одлуке који гласи:

ПРЕДЛОГ ОДЛУКЕ

О РАЗРЕШЕЊУ ОД ДУЖНОСТИ СТРУГАРА Д-Р САВЕ, СУДИЈЕ
ВРХОВНОГ СУДА ЈУГОСЛОВЕНСКЕ АРМИЈЕ.

Народна скупштина Федеративне Народне Републике Југославије, на основу чл. 26 Закона о потврди и изменама и допунама Закона о уређењу и надлежности војних судова у Југословенској армији од 24 августа 1945 године

О Д Л У Ч У Ј Е:

РАЗРЕШАВА СЕ ОД ДУЖНОСТИ СУДИЈА ВРХОВНОГ СУДА
ЈУГОСЛОВЕНСКЕ АРМИЈЕ СТРУГАР Д-Р САВА

и ставља на расположење Министру народне одбране.

6 децембра 1946 године

у Београду

ПРЕЗИДИЈУМ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
ФЕДЕРАТИВНЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Секретар,
М. Перуничкић, с. р.

Претседник,
Д-р И. Рибар с. р.

Претседавајући: Тражи ли ко реч о овом предлогу? (Не јавља се нико). Не тражи нико реч. Стављам предлог Президијума Народне скупштине ФНРЈ на гласање. Ко је за овај предлог, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Хвала! Има ли ко против? (Нема). Нема никога против. Објављујем да је прихваћен предлог Президијума Народне скупштине Федеративне Народне Републике Југославије о разрешењу од дужности судије Врховног суда Југословенске армије Стругара др Саве и његовом стављању на расположење Министру народне одбране.

Седма тачка дневног реда је: доношење Одлуке Народне скупштине ФНРЈ о потврди закона које су донели законодавни одбори Савезног већа и Већа народа на основу чл. 136 Устава.

Пошто су оба дома већ усвојила извештаје законодавних одбора о изменама и допунама, амандманима и законима, у смислу чл. 136 Устава, треба сада Народна скупштина да потврди све ове законе и амандмане. Има ли ко да поднесе какав предлог у овом погледу?

Душан Бркић: Другови и другарице народни посланици, у вези тачке 7. данашњег дневног реда, предлажем Народној скупштини да донесе следећу одлуку:

О Д Л У К А

Народне скупштине ФНРЈ о потврди Закона, које су законодавни одбори Савезног већа и Већа народа донели на основу чл. 136 Устава.

Народна скупштина ФНРЈ потврђује све законе које су донели законодавни одбори Савезног већа и Већа народа на основу чл. 136 Устава и које је својим указима прогласио Президијум Народне скупштине ФНРЈ, а који су поименично наведени у извештају законодавних одбора оба дома од 6 децембра ове године.

Народна скупштина ФНРЈ одобрава и потврђује све амандмане које су законодавни одбори оба дома накнадно усвојили и који чине саставни део извештаја законодавних одбора.

Ова Одлука ступа на снагу чим је Народна скупштина изгласа.

Молим другове народне посланике да прихвате ову Одлуку.

Претседавајући: Чули смо предложену Одлуку народног посланика друга Душана Бркића. Тражи ли још ко реч? (Нико се не јавља). Пошто нико не тражи реч, стављам његов предлог на гласање. Ко је за овај предлог, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Хвала. Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је предлог Душана Бркића о потврди закона које су законодавни одбори Савезног већа и Већа народа донели на основу чл. 136 Устава и изгласан у Народној скупштини.

Тиме је данашњи дневни ред исцрпен.

Закључујем ову седницу, а друга седница ће се закати кад се за то укаже потреба.

Седница је закључена у 13,25 часова.

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Шеста седница

(18 децембра 1946)

Почетак рада у 16,15 часова.

При уласку у дворану чланове Савезне владе на челу са потпретседником Владе Едвардом Кардељем и чланове претседништва Савезног већа на челу са претседником Савезног већа Владимиром Симићем народни посланици бурно поздрављају.

Претседавао претседник Владимир Симић.

Претседник: Отварам шести редовни састанак II редовног заседања Савезног већа Народне скупштине Федеративне Народне Републике Југославије. Записник данашње седнице водиће секретар Стеван Јовичић. Изволите чути записник прошлог састанка.

Секретар Стеван Јовичић чита записник петог редовног састанка Савезног већа од 6 децембра 1946 године.

Претседник: Има ли примедба на прочитани записник? (Нема). Пошто примедба нема, објављујем да се записник оверава.

Влада Федеративне Народне Републике Југославије поднела је Савезном већу на решавање: предлог Закона о чеку, предлог Основног закона о буџету; предлог Закона о мирнодопским војним инвалидима; предлог Основног закона о старатељству и предлог Закона о порезима.

Сви ови законски предлози, у смислу чл. 13 Пословника, упућени су Законодавном одбору на претрес и извештај.

Законодавни одбор Савезног већа поднео је Савезном већу на решавање своје извештаје: о предлогу Закона о чеку, о предлогу Основног закона о буџету и о предлогу Закона о мирнодопским војним инвалидима.

Ови извештаји су штампани и са законским предлозима раздељени народним посланицима, а ставиће се на дневни ред кад Веће о томе донесе одлуку.

Воја Лековић, народни посланик, моли за 15 дана боловања према приложеном лекарском уверењу; Никола Божовић моли 15 дана отсуства због болести; Славољуб Петровић моли отсуство са седница од 18 и 19 децембра због

хитних службених послова; Светозар Вејновић моли три дана отсуства ради хитних и неодложних послова; Мато Маркотић моли пет дана отсуства због хитних и неодложних послова и Фрањо Гажи, услед болести, моли за оправдање због отсуства са овог заседања.

Претседништво Савезног већа предлаже да се ова тражена отсуства, онако како су тражена, као и боловања, према лекарским уверењима, одобре. Прима ли Веће овај предлог? (Прима). Објављујем да су тражена отсуства и боловања одобрена.

Саопштавам да је Веће примило извештај молби и жалби које се упућују Одбору за молбе и жалбе на решавање у смислу Пословника.

Савезно веће је примило разна акта и резолуције које су му упућене поводом доношења Закона о национализацији приватних привредних предузећа.

Све ове резолуције примају се на знање.

Прелазимо на дневни ред. На дневном реду налази се као једина тачка: утврђивање дневног реда.

Према прочитаном саопштењу, Законодавни одбор Савезног већа доставио је своје извештаје: о предлогу Закона о чеку, о предлогу Закона о мирнодопским војним инвалидима и о предлогу Основног закона о буџету. Претседништво Савезног већа предлаже да се на дневни ред ставе:

1. — Претрес предлога Закона о чеку,

2. — Претрес предлога Закона о мирнодопским војним инвалидима, и

3. — Претрес предлога Основног закона о буџету.

Прима ли Савезно веће овако предложени дневни ред? (Прима). Објављујем да је предложени дневни ред примљен и да су на дневни ред стављени по реду предлози закона онако како је сад прочитано.

Пошто смо на овај начин исцрпили дневни ред данашње седнице, данашњу седницу закључујем, а другу заказујем за 19 децембар у 16 часова.

Седница је закључена у 16,30 час.

VEĆE NARODA

Šesta sednica

(18 decembra 1946)

Početak rada u 16,20 časova.

Pretsedavao predsednik Josip Vidmar.

Pretsednik: Otvaram šesti redovni sastanak II redovnog zasedanja Veća naroda Narodne skupštine FNRJ.

Zapisnik će voditi sekretar Joza Milivojević. Molim druga sekretara da čita zapisnik prethodne sednice.

Sekretar Joza Milivojević čita zapisnik pete sednice od 6 decembra 1946 g.

Pretsednik: Ima li primedaba na ovaj zapisnik? (Nema). Pošto nema primedaba, zapisnik se overava.

Saopštavam Veću da je Veće naroda primilo od Vlade FNRJ preko Saveznog veća sledeće zakonske predloge: predlog Zakona o čeku; predlog Zakona o mirnodopskim vojnim invalidima; predlog Osnovnog zakona o budžetu; predlog Zakona o porezima i predlog Osnovnog zakona o starateljstvu.

Svi ovi zakonski predlozi upućeni su Zakonodavnom odboru u smislu člana 12 Poslovnika Veća naroda na pretres. Predlozi su otštampani i razdeljeni narodnim poslanicima.

Zakonodavni odbor podneo je Veću naroda na rešavanje svoje izveštaje o zakonskim predlozima i to: o predlogu Zakona o čeku; o predlogu Zakona o mirnodopskim vojnim invalidima; i o predlogu Osnovnog zakona o budžetu. Svi ovi izveštaji otštampani su i razdeljeni narodnim poslanicima.

Izvolite čuti odsustva narodnih poslanika: Andrija Mugoša moli osam dana odsustva radi službenog posla; Veselinka Malinska moli 10 dana odsustva zbog bolesti; Spasoje Dimitrijević moli dva dana odsustva radi privatnog posla; Miloje Dobrašinović moli pet dana odsustva zbog bolesti; Milan Smiljanić moli dva dana odsustva zbog službenog posla; Mitrović Božo, moli 5 dana odsustva zbog službenog posla; Hasan Brkić moli 3 dana odsustva zbog službenog posla; Vera Aceva moli 5 dana odsustva radi službenog posla; Živko Žižić moli 6 dana odsustva radi službenog posla; Radonja Golubović, moli 6 dana odsustva radi službenog posla; Božo Mitrović moli 6 dana odsustva radi

službenog posla; Oton Župančič moli 6 dana odsustva zbog bolesti; Edvard Kocbek moli 5 dana odsustva zbog bolesti; Naumovski Naum moli 5 dana odsustva radi neodložnog službenog posla.

Pretsednik: Predlažem Veću naroda da odobri odsustva pročitanim narodnim poslanicima. Prima li Veće moj predlog? (Prima). Objavljujem da su odobrena tražena odsustva narodnim poslanicima.

Saopštavam Veću naroda da je primilo pozdravna pisma iz svih krajeva zemlje povodom donošenja Zakona o nacionalizaciji privatnih privrednih preduzeća.

Iz naroda smo primili izvestan broj molbi i žalbi koje će biti upućene Odboru za molbe i žalbe Veća naroda.

Prelazimo na dnevni red: utvrđivanje dnevnog reda.

Predlažem Veću naroda da usvoji sledeći dnevni red:

1) pretres predloga Zakona o čeku;

2) pretres predloga Zakona o mirnodopskim vojnim invalidima i

3) pretres predloga Osnovnog zakona o budžetu.

Prima li Veće naroda ovaj moj predlog? (Prima). Pošto je Veće naroda usvojilo moj predlog o usvajanju dnevnog reda naredne sednice, a pošto je i današnji dnevni red iscrpen, zaključujem današnju sednicu, a iduću zakazujem za sutra u 16 časova sa usvojenim dnevnim redom.

Sednica je zaključena u 16,30 časova. *

Седма седница

(19 децембра 1946)

Почетак рада у 16 часова.

Чланове Савезне владе, председника Савезног већа Владимира Симића и чланове председништва Савезног већа при уласку у дворану народни посланици топло поздрављају.

Претседавао председник **Владимир Симић**.

Претседник: Отварам седми редовни састанак II редовног заседања Савезног већа Народне скупштине Федеративне Народне Републике Југославије.

Записник данашњег рада водиће секретар Љупчо Арсов.

Изволите чути записник прошлог састанка.

Секретар Љубчо Арсов (Срез штипски) чита записник шестог редовног састанка.

Претседник: Има ли примедба на прочитани записник? (Нема). Примедба нема те се, према томе, записник оверава.

Савезно веће добило је извештај од свог Законодавног одбора о предлогу Закона о порезима. Овај извештај је штампан и раздат народним посланицима, а ставиће се на дневни ред кад о томе донесе одлуку Савезно веће.

Прелазимо на тражење отсуства и боловања народних посланика.

Цетинић Марин моли отсуство са другог заседања према лекарском уверењу; Госпић Светолик, моли 7 дана отсуства због неодложних послова; Малишић Панто моли 6 дана отсуства због болести; Глухић Омер моли 5 дана отсуства због болести; Шиљеговић Бошко моли 2 дана отсуства; Шпиљак Мика моли отсуство са другог заседања према лекарском уверењу; Курт Хуснија моли 3 дана отсуства због болести; Куфрин Милка моли 8 дана отсуства због болести; Иванчевић Никола моли 4 дана отсуства према лекарској потврди; Груловић Аћим моли 3 дана отсуства због болести; Николић Живојин моли 5 дана отсуства због хитних и неодложних послова; Даниловић Угљеша моли 3 дана отсуства ради важних и неодложних послова; Ђурувија Тод

моли 8 дана одсуства због службених послова; Цвијетин Мијатовић моли 6 дана одсуства због хитних и неодложних послова; д-р Хамдија Ђемерлић моли 3 дана одсуства због болести; Борис Станковски моли 10 дана боловања према лекарском уверењу.

Претседништво предлаже да се по овим траженим одсуствима и боловањима свима одобри 4 дана, а онима који су тражили мање, онолико колико су тражили. Да ли се Савезно веће са овим слаже? (Слаже се). Објављујем да су одсуства и боловања одобрена сваком по 4 дана, изузев оних који су тражили мање, те колико им је и одобрено.

Савезно веће добило је неколико молби и жалби, које се упућују Одбору за молбе и жалбе на решење.

На реду су сада разна акта.

Јединствени фронт места Радојишће — Св. Иван Зелина, Хрвати и Италијани котара Лабин шаљу Савезном већу своје поздравне телеграме поводом годишњице проглашења ФНРЈ.

Претседништво Президијума ФНРЈ известило је Савезно веће да је поред јуче саопштених претставки добило преко 500 исто тако претставки и резолуција упућених Народној скупштини ФНРЈ, којим радници и намештеници појединих предузећа, масовних организација и појединци поздрављају доношење Закона о национализацији приватних привредних предузећа, па се Савезно веће моли да и ове прими к знању, да се претставке и резолуције не би појединачно читале.

Прелазимо на дневни ред. Прва тачка дневног реда је претрес предлога Закона о чеку. Известилац Законодавног одбора по овом предлогу Закона је народни посланик Сулејман Филиповић. Молим известиоца да саопшти извештај Законодавног одбора. По овом законском предлогу Министар правосуђа Федеративне Народне Републике Југославије известио је Савезно веће да је за његовог повереника одређен д-р Љубомир Бајаловић, професор Економско-комерцијалне високе школе у Београду, који је присутан.

Известилац Законодавног одбора Сулејман Филиповић чита извештај Законодавног одбора. (Видети законски предлог и одборски извештај као прилоге на крају књиге).

Другови народни посланици, уз предлог Закона о чеку налази се пред вама и образложење Владе о потреби за доношење тога закона. Законодавни одбор, узимајући у оцену и претрес сам пројекат, послужио се и образложењем Савезне владе, па је нашао да овај предлог Закона одговара нашој стварности и нашим садашњим потребама.

Стога, у име Законодавног одбора, молим овај високи дом да предлог Закона са изменама и допунама које предлаже Законодавни одбор усвоји и да га озакони. (Аплауз).

Претседник: Прелазимо на претрес у начелу по предлогу Закона о чеку. Ко жели да узме реч у претресу у начелу по овом предлогу Закона, нека се јави за реч. (Нико се не јавља). Нико се не јавља. Стављам на гласање предлог Закона о чеку у начелу. Гласа се дизањем руке. Ко је у начелу за предлог Закона о чеку, нека дигне руку? (Сви дижу руку). Има ли кога против? Нема. Објављујем да је Савезно веће предлог Закона о чеку у начелу једногласно прихватило.

Прелазимо на претрес у појединостима. Жели ли ко да узме реч у претресу у појединостима по законском предлогу о чеку? (Нико се не јавља). Не јавља се нико. Молим известиоца да чита предлог Закона о чеку.

Известилац чита наслов и чл. 1 предлога Закона о чеку.

Претседник: Ко је за наслов и чл. 1 предлога Закона о чеку, нека дигне руку? (Сви дижу руку). Има ли кога против? Нема. Објављујем да је наслов и чл. 1 предлога Закона о чеку једногласно прихваћен.

(За овим је Савезно веће, у смислу свога Пословника, гласајући дизањем руке о сваком поједином члану, једногласно прихватило све чланове предлога Закона о чеку, и то од чл. 2 до закључно чл. 31, заједно са насловима појединих одељака, према предлогу и извештају Законодавног одбора).

Претседник: Тиме је законски предлог примљен и у појединостима. Прелази се на гласање о предлогу Закона у целини. Гласа се појединачно са за и против. Молим секретара да прозива народне посланике.

Секретар Љубчо Арсов, прозива народне посланике да гласају.

Гласали су за: Аголи д-р Нечат, Алексоски Борис, Антић Милоје, Антолић Фрањо, Антуновић Риста, Апостолов Васко, Арсов Љубчо, Аугустин Мата, Бабић Антун-Тунџа, Бакрач Јозо, Банак Јосип, Баричевић Перо, Белићи Марко, Беловуковић Милан, Бериша Рифат, Бећирић д-р Тодор, Бисић М. Милорад, Блажевић Јаков, Богданов Душан, Богданов Ђура, Боројевић Јован, Бохинц Андреј, Бошковић Ђорђе, Брецељ д-р Маријан, Бркић Душан, Бркић Звонко, Бубањ Андрија, Буљан Вице, Бурзевски Ванчо, Бурић Хасан, Висилев Ђорџи, Васиљевић Живан, Веселинов Јован, Веселинов-Мунџан Станка, Видовић Никола, Виловић Мустафа, Випотник Албин, Влатковић Немања, Војковић Томо, Вркљан Анте, Вујичић Милорад, Вујковац Михаило, Вукадиновић Ђуро, Вукмановић Светозар-Темпо, Вулин Сава, Вучковић Сретен, Гајић Гојко, Геренчевић Павле, Гигов Страхил, Гиздић Драго, Година Фердо, Гранђа Иван, Гран-

фил Тома, Грбић Чедо, Гргурић д-р Јаков, Гретић Ивица,
 Грк Душан, Грубић Чеда, Грујић Радован, Дамњановић Бо-
 жидарка-Кика, Девеић Душан, Дорошки д-р Јован, Ђерма-
 новић Живота, Ђорговски Васил, Ђукановић Перо, Ђурђе-
 вић Чеда, Ђурић Љубодраг, Ђуровић Лазар, Ђуровић Ми-
 хаило, Ђерчић Живко, Жигић Раде, Зековић Вељко, Зечевић
 Влада, Зечевић Стево, Иванов Андреј, Ивековић д-р Мла-
 ден, Ивић Стјепан, Јакшић Никола, Јанковић Љубо, Јара-
 мазовић Лајчо, Јеленц Алеш, Јеремић Воја, Јовановић Бла-
 жо, Јовановић д-р Драгољуб, Јовановић Ђура, Јовановић
 Иса, Јовановић Радош, Јовановић Спасоје, Јовичић Стеван,
 Јојкић Ђурица, Јоксимовић Момир, Јосиповић Србољуб, Ју-
 ранчич Јоже, Карабеговић Осман, Карајовић д-р Драгомир,
 Карниер д-р Иво, Кеџмановић д-р Војислав, Кимовец Франце,
 Кнез Јурица, Ковачевић Вељко, Ковачевић Митар, Коваче-
 вић Урош, Колишевски Лазар, Комадина Петар, Комненић
 Симо, Корен Јаков, Косовац Младен, Костић Велимир, Ко-
 харовић д-р Александар, Коџбек Јоже, Кочевар Франц, Кра-
 њец Мишко, Крзнар Ђуро, Крстевски Кирило, Крстић Бошко,
 Крстић Светозар, Крстуловић Вицко, Крпе Павао, Кршић
 Мирко, Кузмановић д-р Славко, Кузмановски Боге, Кузми-
 нац Стеван, Кутурец Тома, Лакатош Иштван, Лакуш Филип,
 Лалић Ђуро, Лампрет Јоже, Лерик Иштван, Лесковшек
 Франц, Лукић Костадин, Лулић Грго, Љујић Велибор, Љујић
 Воја, Мандић Глигорије, Мандић Пашага, Маринко Миха,
 Марковић Драгослав, Марковић Немања, Марчинковић Јо-
 зо, Мاستиловић Новак, Матић Радомир, Мачек Иван-Матија,
 Месић Јосип, Међо Томо, Микуж д-р Метод, Милојевић
 Милоје, Милосављевић Љубинка, Миљковић Мито, Милић
 Милка, Милић Милош, Минчев Никола, Мразовић Карло-
 Гашпар, Мрковић Новица, Мркоџи Марко, Мујатић Хасан,
 Мундрић Петар, Нађ Коста, Наумовски Круме, Нешковић
 д-р Благоје, Никодијевић Тихомир, Николић Живојин, Ни-
 мани Цавид, Новаков Душан, Новосел д-р Шиме, Омановић
 Хамдија, Остовић Адам, Павловић Мишко, Павловић Пав-
 ле, Пахић Лука, Пашалић Едхем, Пенезић Слободан, Пер-
 ковић Миле, Перунички Миле, Петрушев Кирил, Пијаде Мо-
 ша, Плавшић Лазар, Побрић Едхем, Полић Зоран, Половић
 Марко, Попов Жива, Поповић Горољуб, Поповић Јован,
 Поповић Коча, Поповић Љубомир, Поповић Милентије, По-
 чуча Миле, Првчић Стјепан, Прибићевић д-р Раде, Пуцар
 Ђуро-Стари, Радмиловић д-р Јерко, Радовановић Миливоје,
 Радовановић Милија, Радуловић Таса, Рамљак д-р Анте,
 Рапаић Ђиро, Рац Винце, Рашовић Милош, Релић Петар,
 Рибар д-р Иван, Рибич Иван, Рибникар Владислав, Рикано-
 вић Илија, Ритиг д-р Светозар, Савић Брано, Салаи Јожеф,
 Салај Ђуро, Светек Франце, Секељ Јожеф, Симеоновић Јан-
 ко, Симеунчевић Гавро, Синановић Хамдија, Смајовић Ва-

силије, Стамболић Петар, Стефановић Миливоје, Стефановић Светислав, Стојановић Богољуб, Суботин Иван, Сутловић Рикард, Сучић Мартин, Тодоровић Мијалко, Тодоровић Симо, Толо Нико, Томашевић Добросав, Туцман Јосип, Узуновски Цветко, Фајфар Тоне, Ференчек Иван, Ференчина Томо, Филиповић Сулејман, Фртић Елизабета, Хасанагић Хилмија, Хаџе Матевж, Хади Мустафа Хасан Шукри, Хоћић Месуд, Хоџа Мехмет, Хоџа Фадил, Хоџић Мујо, Хрибар Јанез, Хукић Мехмедија, Цветнић Милија, Црнобрња Богдан, Чакић Бошко, Чамо Едхем, Чаушевић-Чауш Иван, Чентић Ферид, Чешњај Томо, Чобански Спасоје, Чолак Петар, Џојић Анто, Шакић Јован, Шарац д-р Заим, Шарац Спасоје, Шевић Александар, Шегрт Владо, Шкаре Станко, Шнудерл д-р Макс, Шпиљак Фрањо, Шутић Анте.

Отсутни: Андрић Ратомир, Бакарић д-р Владимир, Божовић Никола, Борштнар Јоже, Броз Јосип-Тито, Бутозан д-р Васо, Вејновић Светозар, Влахов Димитар, Војновић Петар, Вукашиновић Иван, Гаџи Фрањо, Гајиновић Вујица, Гаџић Радосав, Гашпар Јан, Глухић Омер, Госпић Светолик, Груловић Аћим, Даниловић Угљеша, Драгин Радивој, Драушник Јурица, Ђукић Пане, Жижа д-р Александар, Жујовић Сретен, Зечевић Славко, Иванчевић Никола, Јакшић Мато, Јанић Владо, Јовановић Станимир, Јовичевић Павле, Јоџић Живојин, Кардељ Едвард, Кидрич Борис, Ковачић Иван, Косановић Сава, Криезиу Хасан, Курт Хуснија, Куфрин Милка, Кухар Ловро, Лековић Војо, Леши Акиф Мустафа, Мајхеи Владо, Малески Владо, Малишић Панто, Марковић Милош, Марковић Момчило, Маркотић Мато, Мијатовић Цвијетин, Мијушковић Радован, Маклаужић Јосип, Михајловски Кирил, Московљевић д-р Милош, Мугош Душан, Нацева Мара, Недељковић Миодраг, Нешић Светомир, Новаковић Груја, Новосел Стјепан, Опачић Станко, Пајковић Боко, Петровић Душан, Петровић Ратко, Петровић Славолуб-Ђера, Прибић Милаш, Ранковић Александар, Реџић Енвер, Самарџија Стево, Сремец д-р Златан, Станковски Борис, Стефановић Иван, Стојадиновић Михаило, Томшич Вида, Трајковић Александар, Трифуновић Светислав, Ђемерлић д-р Хамдија, Ђурувија Тоде, Филаковић Имро, Фотев Богоја, Хаџић Бошко, Хебранг Андрија, Хољевац Већеслав, Хумо Авдо, Цветић Боса, Цетинић Марин, Чалић Душан, Чубриловић д-р Васо, Шатев Павел, Шаџири Иомет, Шиљеговић Бошко, Шпиљак Мика, Шпрљан Гуште.

Претседник: Објављујем да је за предлог Закона о чеку гласало 258 народних посланика и сви су гласали за предлог Закона о чеку, чиме је овај законски предлог у Савезном већу дефинитивно прихваћен и биће, сагласно Уставу и Пословнику, упућен Већу народа на решавање.

Прелазимо на другу тачку дневног реда: Претрес предлога Закона о мирнодопским војним инвалидима. Известилац Законодавног одбора је народни посланик Месуд Хотић. Молим известиоца да прочита извештај Законодавног одбора.

Известилац Законодавног одбора Месуд Хотић (Срез Бугојно — Горњи Вакуф) чита извештај. (Видети законски предлог и одборски извештај као прилог на крају књиге).

Претседник: Приступамо претресу у начелу по предлогу Закона о мирнодопским војним инвалидима. Ко би желео да узме учешћа у дискусији у начелу, нека се јави за реч. Нико се не јавља за реч. Стављам на гласање предлог Закона о мирнодопским војним инвалидима у начелу. Глас се дизањем руку. Ко је у начелу за предлог Закона о мирнодопским војним инвалидима нека дигне руку? (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је предлог Закона о мирнодопским војним инвалидима у Савезном већу Народне скупштине једногласно у начелу прихваћен.

Прелазимо на претрес у појединостима. Закон је мали. Има три кратка одељка, укупно десет чланова. Ко жели да узме учешћа у дискусији у појединостима, нека се јави за реч. (Нико се не јавља за реч). Пошто се нико не јавља за реч, молим известиоца да чита наслов и редом чланове.

Известилац чита чл. 1 са насловом законског предлога.

Претседник: Ко је за члан 1 са насловом овог законског предлога, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? Нема. Објављујем да је члан 1 са насловом једногласно прихваћен.

— За овим је Савезно веће, у смислу одредаба свога Пословника, гласајући дизањем руку о сваком поједином члану законског предлога о мирнодопским војним инвалидима, једногласно прихватило све чланове предлога Закона о мирнодопским инвалидима, и то од чл. 2 до закључно чл. 10, према предлогу и извештају Законодавног одбора. —

Претседник: Тиме је законски предлог примљен и у појединостима. Приступа се гласању у целини. Глас се поименично са за и против. Молим секретара да чита имена народних посланика.

Секретар прозива народне посланике да гласају.

Гласали су за: Аголи д-р Неџат, Алексоски Борис, Антић Милоје, Антолић Фрањо, Антуновић Риста, Апостолов Васко, Арсов Љубчо, Аугустинов Мата, Бабић Антун-Туна, Бакрач Јозо, Баричевић Перо, Белинић Марко, Беловуко-

вић Милан, Бериша Рифат, Беџирић д-р Тодор, Бисић М.
 Милорад, Блажевић Јаков, Богданов Душан, Боројевић Јо-
 ван, Бохинц Андреј, Бошковић Ђорђе, Брећел д-р Мари-
 јан, Бркић Душан, Бркић Звонко, Бубањ Андрија, Буљан
 Вице, Бурзевски Ванчо, Бурић Хасан, Василев Ђорџи, Васи-
 лјевић Живан, Веселинов Јован, Веселинов-Мунџан Станка,
 Видовић Никола, Виловић Мустафа, Випотник Албин, Влат-
 ковић Немања, Војковић Томо, Врклан Анте, Вујичић Ми-
 лорад, Вујковац Михаило, Вукадиновић Ђуро, Вукмановић
 Светозар-Темпо, Вулин Сава, Вучковић Сретен, Гајић Гојко,
 Геренчевић Павле, Гигов Страхил, Гиздић Драго, Година
 Фердо, Гранђа Иван, Гранфил Тома, Грбић Чедо, Гргурић
 д-р Јаков, Гретић Ивица, Грк Душан, Грубић Чедо, Грујић
 Радован, Дамњановић Божидарка-Кика, Девеџић Душан, До-
 рошки д-р Јован, Бермановић Живота, Ђорговски Васил,
 Ђукановић Перо, Ђурђевић Чедо, Ђурић Љубодраг, Ђуро-
 вић Лазар, Ђуровић Михаило, Жигић Раде, Зековић Вељко,
 Зечевић Влада, Зечевић Стево, Иванов Андреј, Ивић Стје-
 пан, Јакшић Никола, Јанковић Љубо, Јарамазовић Лајчо,
 Јеленц Алеш, Јеремић Воја, Јовановић Блажо, Јовановић
 д-р Драгољуб, Јовановић Ђура, Јовановић Иса, Јовановић
 Радош, Јовановић Спасоје, Јовичић Стеван, Јојкић Ђурица,
 Јоксимовић Момир, Јосиповић Србољуб, Јурањичић Јоже, Ка-
 рабеговић Осман, Карајовић д-р Драгомир, Карнер д-р Иво,
 Кеџмановић д-р Војислав, Кимовец Франце, Кнез Јурица,
 Ковачевић Вељко, Ковачевић Митар, Ковачевић Урош, Ко-
 лишевски Лазар, Комадина Петар, Комненић Симо, Корен
 Јаков, Косовац Младен, Костић Велимир, Кохаревић д-р А-
 лександар, Коџбек Јоже, Кочевар Франц, Крањец Мишко,
 Крзнар Ђуро, Крстевски Киро, Крстић Бошко, Крстић Све-
 тозар, Крстуловић Вицко, Крце Павао, Крчић Мирко, Кузма-
 новић д-р Славко, Кузмановски Боге, Кузминац Стеван, Ку-
 турец Тома, Лакатош Иштван, Лакуш Филип, Лалић Ђуро,
 Ламперт Јоже, Лерик Иштван, Лесковшек Франц, Лукић Ко-
 стадин, Љујић Велибор, Мандић Глигорије, Мандић Паша-
 га, Маринко Миха, Марковић Драгослав, Марковић Немања,
 Марчинковић Јозо, Мاستиловић Новак, Матић Радомир, Ма-
 чек Иван-Матија, Месић Јосип, Међо Томо, Микуж д-р Ме-
 тод, Милојевић Милоје, Милосављевић Љубинка, Миљковић
 Мито, Милић Милка, Милић Милош, Минчев Никола, Мра-
 зовић Карло-Гашпар, Мрковић Новица, Мркоџи Марко, Му-
 јагић Хасан, Мундрић Петар, Нађ Коста, Наумовски Круме,
 Нешковић д-р Благоје, Никодијевић Тихомир, Нимани Ца-
 вид, Новаков Душан, Новосел д-р Шиме, Омановић Хам-
 дија, Остовић Адам, Павловић Михаило, Павловић Павле,
 Пахић Лука, Пашалић Едхем, Пенезић Слободан, Перковић
 Миле, Перунички Миле, Петрушев Кирил, Пијаде Моша,
 Плавшић Лазар, Побрић Едхем, Полић Зоран, Половић Мар-

ко, Попов Жива, Поповић Горољуб, Поповић Јован, Поповић Коча, Поповић Љубомир, Поповић Милентије, Почуча Миле, Првчић Стјепан, Прибићевић д-р Раде, Пуцар Ђуро-Стари, Радмиловић д-р Јерко, Радовановић Миливоје, Радовановић Милија, Радуловић Таса, Рамљак д-р Анте, Рапанћ Ђиро, Рац Винце, Рашовић Милош, Релић Петар, Рибар д-р Иван, Рибич Иван, Рибникар Владислав, Рикановић Илија, Ритиг д-р Светозар, Савић Брзо, Салаи Јожеф, Салај Ђуро, Светек Франце, Секељ Јожеф, Симеоновић Јанко, Симеунчевић Гавро, Синановић Хамдија, Смајовић Василије, Стамболић Петар, Стефановић Миливоје, Стефановић Светислав, Стојановић Богољуб, Суботин Иван, Сутловић Рикард, Сучић Мартин, Тодоровић Мијалко, Тодоровић Симо, Толо Нико, Томашевић Добросав, Туцман Јосип, Узуновски Цветко, Фајфар Тоне, Ференчак Иван, Ференчина Томо, Филиповић Сулејман, Фрнџић Елизабета, Хасанагић Хилмија, Хаџи Мустафа Хасан Шукри, Хебрањт Андрија, Хотић Месуд, Хоџа Мехмет, Хоџа Фадил, Хоџић Мујо, Хрибар Јанез, Хукић Мехмедалија, Цветнић Милија, Црнобрња Богдан, Чакић Бошко, Чамо Едхем, Чаушевић-Чауш Иван, Ченгић Ферид, Чешњај Томо, Чобански Спасоје, Чолак Петар, Џојић Анто, Шакић Јован, Шарац д-р Заим, Шарац Спасоје, Шевић Александар, Шегрт Владо, Шкаре Станко, Шнудерл д-р Максо, Шпиљак Франьо, Шпрљан Гүште, Шутић Анте.

Отсутни: Андрић Ратомир, Бакарић д-р Владимир, Банак Јосип, Богданов Ђура, Божовић Никола, Борштнар Јоже, Броз Јосип-Тито, Бутозан д-р Васо, Вејновић Светозар, Влахов Димитар, Војновић Петар, Вукашиновић Иван, Гаџи Франьо, Гајиновић Вујица, Гаџић Радосав, Гашпар Јан, Глухић Омер, Госпић Светолик, Груловић Аћим, Даниловић Угљеша, Драгин Радивој, Драушник Јурица, Ђукић Пана, Ерчић Живко, Жижа д-р Александар, Жүјовић Сретен, Зечевић Славко, Иванчевић Никола, Ивековић д-р Младен, Јакшић Мато, Јанић Владо, Јовановић Станимир, Јовичевић Павле, Јоџић Живојин, Кардељ Едвард, Кидрич Борис, Ковачић Иван, Косановић Сава, Криезиу Хасан, Курт Хуснија, Куфрин Милка, Кухар Ловро, Лековић Војо, Леши Акиф Мустафа, Лулић Грго, Љујић Војо, Мајхен Владо, Малески Владо, Малишић Панто, Марковић Милош, Марковић Момчило, Маркотић Мато, Мијатовић Цвијетин, Мијушковић Радован, Миклаужић Јосип, Михајловски Кирил, Московљевић д-р Милош, Мугош Душан, Нацева Мара, Недељковић Миодраг, Нешић Светомир, Николић Живојин, Новаковић Груја, Новосел Стјепан, Опачић Станко, Пајковић Ђоко, Петровић Душан, Петровић Ратко, Петровић Славољуб-Ђера, Прибић Милан, Ранковић Александар, Реџић Енвер, Самарџија Стево, Сремец д-р Златан, Станковски Борис, Стефано-

вић Иван, Стојадиновић Михаило, Томшић Вида, Трајковић Александар, Трифуновић Светислав, Темерлић д-р Хамдија, Ђурувија Тоде, Филаковић Имро, Фотев Богоја, Хаџе Матевж, Хаџић Бошко, Хољевац Већеслав, Хумо Авдо, Цветић Боса, Цетинић Марин, Чалић Душан, Чубриловић д-р Васо, Шатев Павел, Шаћири Исмет, Шиљеговић Бошко, Шпиљак Мика.

Претседник: Објављујем да је о предлогу Закона о мирнодопским војним инвалидима гласало укупно 252 народна посланика и да су сви гласали за. На овај начин предлог Закона о мирнодопским војним инвалидима прихваћен је дефинитивно у Савезном већу и, сагласно одредбама Устава и Пословника Савезног већа, биће упућен Већу народа на решавање.

На реду је претрес предлога Основног закона о буџету. Заједно са овим законом од стране Законодавног одбора упућен нам је и предлог Закона о порезима. Оба ова законска предлога претстављају једну исту материју. Ја се надам да ће Савезно веће о оба ова законска предлога моћи да чује на седници експозе заступника Министра финансија. Пошто није исцрплен данашњи дневни ред питам Савезно веће да ли је сагласно с тим да се зауставимо на досадашњем раду, тј. да данашњу седницу закључимо, с тим да додамо још једну тачку дневном реду наредне седнице, и то: Претрес предлога Закона о порезима? (Одобравање). Пошто је Веће сагласно да закључимо данашњу седницу, ја ћу данашњу седницу закључити. Идућу седницу заказујем за сутра, 20 децембра, у 17 часова. Дневни ред сутрашње седнице биће овај:

- 1) Претрес предлога Основног закона о буџету; и
- 2) Претрес предлога Закона о порезима.

Прима ли Веће овај дневни ред? (Прима). Објављујем да је овај дневни ред примљен. Данашњу седницу закључујем.

Седница је закључена у 17,30 часова.

VEĆE NARODA

Sedma sednica

(19 decembra 1946)

Početak rada u 16,10 časova.

Pretsedavao predsednik Josip Vidmar.

Pretsednik: Otvaram sedmi redovni sastanak II redovnog zasjedanja Veća naroda Narodne skupštine FNRJ.

Zapisnik današnje sednice vodiće sekretar Mihailo Grbić. Molim druga sekretara da pročita zapisnik prošle sednice.

Sekretar Mihailo Grbić čita zapisnik šestog redovnog sastanka, od 18 decembra 1946 g.

Pretsednik: Ima li primedaba na zapisnik? (Nema). Pošto primedaba nema, zapisnik se overava.

Saopštavam Veću da je Zakonodavni odbor podneo Veću naroda svoj izveštaj o predlogu Zakona o porezima. Ovaj je izveštaj otštampan i razdeljen narodnim poslanicima.

Predlog Zakona o porezima sa izveštajem Zakonodavnog odbora biće stavljen na dnevni red kad to Veće odluči.

Predlažem Veću da ovaj zakonski predlog primi kao četvrtu tačku našeg dnevnog reda. Prima li Veće ovaj moj predlog? (Prima). Pošto Veće prima predlog, stavlja se zakonski predlog o porezima kao četvrta tačka današnjeg dnevnog reda.

Otsustva narodnih poslanika: Babić Anto moli tri dana otsustva radi službenog posla; Babić Ljubo moli dva dana otsustva radi službenog posla; Imamović Fadil moli sedam dana otsustva zbog bolesti; Mihailo Apostolski moli pet dana otsustva radi službenog posla.

Predlažem Veću da se tražena otsustav odobre. Usvaja li Veće moj predlog? (Usvaja?) Objavljujem da je imenovanim narodnim poslanicima odobreno otsustvo.

Saopštavam Veću da je Narodna skupština FNRJ dobila preko Prezidijuma Narodne skupštine više od 500 pozdravnih rezolucija i pisama od raznih organizacija, udruženja i naroda pojedinih mesta iz svih krajeva zemlje povodom donošenja Zakona o nacionalizaciji privatnih privrednih preduzeća. (Aplauz).

Obaveštavam Veće da je Veće naroda primilo od Ministarstva pravosuda sledeći akt:

VEĆU NARODA NARODNE SKUPŠTINE
FEDERATIVNE NARODNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE
BEOGRAD

Izveštavate se da je za poverenika Vlade pri pretresu Zakona o čeku kod toga Veća određen Đorđe Mirković, profesor Pravnog fakulteta u Beogradu.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

U Beogradu 19 decembra 1946 godine

Ministar,
Frane Frol, s. r.

Prelazimo na prvu tačku dnevnog reda: pretres predloga Zakona o čeku. Molim druga izvestioca Dragoljuba Ilića da podnese izveštaj Zakonodavnog odbora.

Izvestilac Dragoljub Ilić (NR Srbija): U obrazloženju predloga Zakona o čeku označena su sva osnovna načela koja su kroz ovaj zakonski predlog sprovedena i ukazano je na bitne razlike između našeg predloga i Ženevske konvencije od 1931 godine. Posle Zakona o menici koji je u ovom domu na poslednjem zasedanju usvojen, ovaj zakonski predlog upotpunjuje izgradnju sistema našeg kreditnog poslovanja. Obrazloženje koje je Zakonodavni odbor podneo uz predlog ovog Zakona najbolje će vam pokazati one osnovne motive koji su ga rukovodili prilikom donošenja ovog zakonskog predloga i na osnovne razlike koje postoje u Zakonu o čeku po Ženevskoj konvenciji i Zakonu koji je adaptiran našim potrebama. Ja vas molim da saslušate obrazloženje Zakonodavnog odbora o predlogu Zakona o čeku. (Videti kao prilog na kraju knjige).

Posle ovog stručnog objašnjenja, ja bih vam još mogao pročitati tekst izmena koje su oba zakonodavna odbora unela u nacrt Zakona koji je bio predložen. Te izmene nisu krupne, one su više stilske prirode, sem jedne u čl. 27. Pročitaću izmene da biste ih mogli kod teksta zabeležiti:

„U čl. 15, prvi stav, tač. 2 menja se i glasi: „ako trasant neposredno pošalje ček koji glasi na ime ili „po naredbi“ trasatu, sa naredjenjem da ga izmiri licu označenom u čeku, a opozivanje stigne trasatu pre nego što je to naredjenje izvršeno.”

„Čl. 19 druga rečenica trećeg stava menja se i glasi: „Ali, za ček podnet na isplatu poslednjeg dana roka za podnošenje, ako ne bude plaćen, protest se može podići još i prvog radnog dana koji za ovim danom dolazi”.

„U čl. 27 stav prvi menja se i glasi: „Kazne predviđene u čl. 25 i 26 ovog Zakona izriče sreski sud u vanparničnom postupku. Sud postupa po službenoj dužnosti kada u parnici nastaloj povodom čeka sazna da su učinjena dela iz pomenutih članova, inače postupa samo po traženju imaoca čeka.”

Pored još nekih sitnih, čisto stilskih izmena, ostalo se u svemu pri nacrtu koji je poslao Komitet za zakonodavstvo.

Molim drugove narodne poslanike da predloženi nacrt Zakona usvoje u načelu i u pojedinostima (Aplauz).

Pretsednik: Čuli ste izveštaj Zakonodavnog odbora, koji je podneo izvestilac Dragoljub Ilić. Otvaram načelnu diskusiju o ovom zakonskom predlogu. Traži li ko reč u diskusiji u načelu? (Ne traži niko). Pošto niko ne traži reč, prelazimo na glasanje u načelu. Ko je za ovaj zakonski predlog, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Utvrđujem da je predlog Zakona o čeku primljen u načelu. Prelazimo na diskusiju i glasanje u pojedinostima.

Pošto ovaj zakonski predlog nema glava, možemo diskusiju u pojedinostima svršiti sada u početku. Traži li ko reč u pretresu u pojedinostima? Ne traži niko. Prelazimo na čitanje zakonskog predloga i glasanje.

Izvestilac čita član 1 prema izveštaju Odbora.

Pretsednik: Ko je za, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je protiv? (Niko). Niko nije protiv. Objavljujem da je član 1 primljen. Molim izvestioca da pročita član 2.

— Za ovim je Veće naroda, glasajući dizanjem ruku o svakom članu, jednoglasno usvojilo sve članove od člana 2 do člana 31 zaključno, prema predlogu i izveštaju Odbora. —

Pretsednik: Time je u pojedinostima izglasan predlog Zakona o čeku. Prelazimo na glasanje u celini. Molim druga sekretara da izvrši prozivku. Glasace se sa za i protiv.

Sekretar Mihailo Grbić proziva poslanike da glasaju.

Glasali su za: Abduraim Mustafa, Aguši Kurteš, Ambrožić Lado, Andrejev Bane, Augustinčić Antun, Babić Anto, Babović Spasenija, Bajalski Risto, Barbarić Božo, Bevk France, Berus Anka, Blagojević d-r Obren, Vojnović Đurađ, Bratić d-r Dušan, Brašnarov Panko, Varga Istvan, Vasiljević Dušan, Vuković Mihailo, Vlajković d-r Milorad, Vujasinović Todor, Vujajić Marko, Galijašević Bećir, Garčević Gojko, Gaš Aljuš, Golubović Marinko, Gošnjak Ivan, Grbić Mihailo, Gregorić d-r Pavle, Dolinšek Tone, Dugonjić Rato, Žumer Srećko, Zatrić Sait, Ivović Dušan, Ilić S. Dragoljub, Ilić Pavle, Jadrešin Bogde, Jakovljević d-r Stevan, Jegdić Jovan, Jeras Josip, Ju-

rinčić Niko, Kapetanović Hajro, Kardelj Pepca, Kerime Muča, Komnenić Petar, Kotnik Beno, Krajačić Ivan, Kršul Mate, Kulenović Skender, Lautaš Trajan, Lubej France, Lunaček d-r Pavel, Maglajlić Šefket, Manojlović Radmila, Markovski Venko, Martinovski Nikola, Marušić d-r Drago, Maslarić Božidar, Masnić Petar, Milanković Ivan, Milivojević Joza, Miljovski Kiril, Mićunović Veljko, Mlakar Alojzij, Mojsov Lazar, Momčilović Ljbua, Muhtari Osman, Nad Gavriilo, Nestorov d-r Dimitar, Nikolić Zora, Novak Ivan, Nošpal Tode, Olah Šandor, Oreščanin Bogdan, Orović Savo, Pavić Niko, Pavlović Kosan, Papić Radovan, Pejnović Kata, Perović Puniša, Petrović Mato, Petrović Nikola, Pešev Nikola Pančev, Poglajen Franc, Popivoda Krsto, Popović Dušan, Popović S. Milan, Popović Radovan, Radović Vuko, Rebac Hasan, Redža Zekerija, Rkman Dušan, Rus Josip, Savić Kirilo, Salacan Don Ante, Sejfula Kemal, Škerlić Velimir, Snoj Franc, Stanković d-r Siniša, Sučić Florijan, Temelkovski Borko, Todorović Radomir, Četković Jovan, Čišić Husein, Čurčić Živojin, Filipović Krsto, Frol Frane, Hafner Tone, Hodža Mustafa, Hodžić Džeko, Hrnčević d-r Josip, Cajnkar d-r Stanko, Carić d-r Vojin, Celeski Lazar, Čalovska Ljiljana, Čiković Tomo, Čolaković Rodoljub, Čubrilović d-r Branko, Džankić Hasan, Šentjunc Lidija, Šećeragić Murad, Šoti Pal, Šukria Ali, Šušteršić Tone.

Otsutni: Apostolski Mihailo, Aceva Vera, Babić Ljubo, Bakić Mitar, Bebler d-r Aleš, Borić Franjo, Brkić Hasan, Bursać Milan, Vidmar Tone, Vrbovski Pavel, Vukosavljević Sreten, Gavrilski d-r Gjorgi, Golubović Radonja, Dimitrijević Spasoje, Dobrašinić Miloje, Đaković Spasoje, Dilas Milovan, Đuričić Milivoj, Žižić Živko, Župančić Oton, Zogović Radovan, Imamović Fadil, Kavčić Stane, Kocbek Edvard, Krizman d-r Hinko, Lisi Sali, Malinska Vesinka, Milošević Mira, Mitrović Božo, Mitrović Mitra, Mugoša Andrija, Nazor Vladimir, Naumovski Naum, Nenezić Radojica, Petrović Ninko, Plepelić Stjepan, Popović d-r Miloš, Prodanović M. Jaša, Radosavljević Dobrivoje, Saili Dragutin, Smiljanić Milan, Smodlaka d-r Josip, Spirov d-r Boris, Stojanović Aleksandar, Sulejmani Hivzi, Sulejmanovski Nafi, Tomić Aleksa, Turković Ivan, Hamović Rade, Herljević Franjo, Carević Miloš.

Pretsednik: Izvolite čuti rezultat glasanja. Glasala su 124 narodna poslanika. Svi su glasali za. Objavljujem da je predlog Zakona o čeku u Veću naroda konačno izglasan i da će biti upućen Saveznom veću na rešavanje.

Time je prva tačka dnevnoga reda iscrpena. Prelazimo na drugu tačku dnevnoga reda: pretres predloga Zakona o mirnodopskim vojnim invalidima. Molim druga izvestioca Za-

konodavnog odbora Panka Brašnarova da podnese izveštaj Zakonodavnog odbora.

Известилац Панко Брашнаров (НР Македонија): Другови и другарице народни посланици, Законодавни одбор Већа народа на својој седници одржаној 17 децембра т. г. претресао је предлог Закона о мирнодопским војним инвалидима. После свестраног проучавања у Законодавном одбору, а на основу потпуне сагласности у заједничком Редакционом одбору, примили смо предложени текст Редакционе комисије са малим стилоким и техничким исправкама. Због тога молим Веће да овај извештај прими у целости.

Го поздравуам овој законпроект за мирновремените војни инвалиди, за тоа зашто бивша Југославија за своето 23-годишно владеење трошејки немилосрдно повеќе од една третина од целокупниот свој буџет за нуждите на својата војска не најде за нужно да донесе еден закон, со кој да се заштитат мирновремените инвалиди, осем една уредба, која е донесена пред ова војна и која Уредба не е никакво спроведена во живот; за тоа зашто се овој законпроект се обфакјаат и сите мирновремени воени инвалиди и нивните семејства од 1918 година до 6 април 1941 година.

Го поздравуам за тоа? со овој законпроект се осигуруе едно друго сословие од нашето општество кое не е обфакнато од социјалното сигуруење на работниците, намештениците и службениците како и осигуруење на народната милиција.

Со донесуењето на овој Закон се манифестуе и едновременно потврдуе интенцијата на нашето Правителство да секој кој принесуе на општеството последното е должно од своја страна да го осигури при извршуењето на својата должност. Зашто порано овој законпроект не е донесен? Порано овој законпроект не можел да се донесе по чисто финансиски причини. Ние сме биле во економски кјорсокак, во безисходно економско положение. Ние не сме могле, што се кажуе, да ги свржеме двата краја, зашто сме имале да кастриме и да се снајдуеме во економскиот хаос наследен од бивша Југославија и окупацијата. Има меѓу нас мнозина кои сакат одма да потече мед и млеко по Дунав. Тоа се лугје кои вистина може да се искрени, добродушни но не се вживеени во револуционите принципи кои се легнале во нашата народноослободителна борба — во нашата народна револуција. А тие принципи се полна економска и политичка независност на нашата држава и ослободуење трудот од капиталот. А како предусловие за тоа е раскрстуење со хаотично капиталистичко производство и воведуење на планско стопанство и планско финансирање.

Овде во овој висок дом кога беше поднесен Законот за социјалното осигуруење на работниците, намештениците и

службениците се појавиа луѓе кои посака осигуруење и на сите земеделци. Одејќи свесно, сознательно, ком создавање на планска економика, ние ходиме свесно, ком создавање на своја истинска историја на народите на Југославија кои преку тој план ќе станат сознательни ковачи на својата иднина. За тоа ние, следвајќи планското производство, во истото време се стремиме да осигуриме сите членови на нашето општество кои принесуваат нему. Но ние не сме утописти и треба да си пружиме нозите толку колку ни е долга чергата, како што кажуе народот. Ние правејќи ја чергата од ден на ден све подолга и поширока ќе дојдеме еден ден да одговориме на сите задолженија кои се исправаат пред нас. А тоа ќе се постигне тогај кога ќе се машинизира, механизира земеделието и кога животот во село со ништо нема да се разликуе од животот во градот.

Изнесуејќи овој, сакам да потцртаам да ние треба да се вооражиме со трпение и постојанство за да можеме да изградиме нашата држава а и едновременно да истакнем да ние треба уште повеќе да се сплотиме околу нашето востановство на Народниот фронт, на чело со маршалот на Југославија Јосип Броз Тито, кое изнесе коработ на народната револуција на спасителниот брег, а исто така ќе изнесе економскиот кораб на спасителниот брег, и тогај ќе настанат дни у кои не ќе има безработица и ќе се осигура секој труденик. (Аплауз).

Pretsednik: Čuli ste izveštaj Zakonodavnog odbora. Otvaram načelnu diskusiju o ovom zakonskom predlogu. Ko želi da govori u načelu o ovome zakonskom projektu? (Niko). Prelazimo na glasanje u načelu. Ko je za ovaj zakonski projekat u načelu, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Ovaj zakonski projekat izglasan je u načelu.

Prelazimo na diskusiju u pojedinostima. Želi li ko da govori u pretresu u pojedinostima o ovome zakonskom predlogu? (Ne želi niko). Molim izvestioca da čita član po član zakonskog predloga.

Izvestilac čita član 1 predloga Zakona o mirnodopskim vojnim invalidima.

Pretsednik: Ko je za ovaj član, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Član 1 je primljen.

— Za ovim je Veće naroda, glasajući dizanjem ruku, usvojilo jednoglasno sve članove od 2 do 10 zaključno, prema predlogu i izveštaju Zakonodavnog odbora. —

Pretsednik: Time je ovaj zakonski predlog izglasan u pojedinostima. Prelazimo na glasanje u celini. Molim druga sekretara da izvrši prozivku.

Sekretar Mihailo Grbić proziva poslanike da glasaju.

Glasali su za: Abduraim Mustafa, Aguši Kurteš, Ambrožič Lado, Andrejev Bane, Augustinčić Antun, Babović Spasenija, Barbarić Božo, Bevk France, Berus Anka, Blagojević d-r Obren, Bojnović Đurađ, Bratić d-r Dušan, Brašnarov Panko, Varga Istvan, Vasiljević Dušan, Vicković Mihailo, Vljaković d-r Milorad, Vujasinović Todor, Vujačić Marko, Galijašević Bećir, Garčević Gojko, Gaš Aljuš, Golubović Marinko, Gošnjak Ivan, Grbić Mihailo, Gregorić d-r Pavle, Dolinšek Tone, Dugonjić Rato, Žumer Srećko, Zatrić Sait, Ivović, Dušan, Ilić S. Dragoljub, Ilić Pavle, Jadrešin Bogde, Jakovljević d-r Stevan, Jegdić Jovan, Jeras Josip, Jurinčić Niko, Kapetanović Hajro, Kardelj Pepca, Kerime Muća, Komnenić Petar, Kotnik Beno, Krajačić Ivan, Kršul Mate, Lautaš Trajan, Lubej France, Lunaček d-r Pavel, Maglajlić Šefket, Manojlović Radmila, Markovski Venko, Martinovski Nikola, Marušić d-r Drago, Maslarić Božidar, Masnić Petar, Milanković Ivan, Milivojević Iloza, Miljovski Kiril, Mitrović Mitra, Mićunović Veljko, Mlakar Alojzij, Mojsov Lazar, Momčilović Ljuba, Muhtari Osman, Nad Gavriilo, Nestorov d-r Dimitar, Nikolić Zora, Novak Ivan, Nošpal Tode, Olah Šandor, Oreščanin Bogdan, Orović Savo, Pavić Niko, Pavlović Kosan, Papić Radovan, Pejnović Kata, Perović Puniša, Petrović Mato, Petrović Nikola, Plepelić Stjepan, Pešev Nikola Pančev, Poglajen Franc, Popivoda Krsto, Popović Dušan, Popović S. Milan, Popović Radovan, Radović Vuko, Radosavljević Dobrivoje, Rebac Hasan, Redža Zekerija, Rkman Dušan, Rus Jisop, Savić Kirilo, Salacan Don Ante, Sejfula Kemal, Skerlić Velimir, Snoj Franc, Stanković d-r Siniša, Sučić Florijan, Temelkovski Borko, Todorović Radomir, Četković Jovan, Čišić Husein, Čurčić Živojin, Filipović Krsto, Frol France, Hafner Tone, Hodža Mustafa, Hodžić Džeko, Hrnčević d-r Josip, Cajnkar d-r Stanko, Carić d-r Vojin, Čeleski Lazar, Čalovska Ljiljana, Čiković Tomo, Čolaković Rodoljub, Čubrilo-
vić d-r Branko, Džankić Hasan, Šećeragić Murad, Šukria Ali, Šušteršić Tone.

Otsutni: Apostolski Mihailo, Aceva Vera, Babić Anto, Babić Ljubo, Bajalski Risto, Bakić Mitar, Bebler d-r Aleš, Borić Franjo, Brkić Hasan, Bursać Milan, Vidmar Tone, Vrbovski Pavel, Vukosavljević Sreten, Gavriški d-r Gjorgi, Golubović Radonja, Dimitrijević Spasoje, Dobrašinović Miloje, Đaković Spasoje, Đilas Milovan, Đuričin Milivoj, Žižić Živko, Župančić Oton, Zogović Radovan, Imamović Fadil, Kavčić Stane, Kocbek Edvard, Krizman d-r Hinko, Kulenović Skender, Lisi Sali, Malinska Veselinka, Milošević Mira, Mitrović Božo, Mugoša Andrija, Nazor Vladimir, Naumovski Naum, Nenezić Radojica, Petrović Ninko, Popović d-r Miloš, Prodanović M. Jaša, Saili Dragutin, Smiljanić Milan, Smodlaka d-r Josip, Spi-

rov d-r Boris, Stojanović Aleksandar, Sulejmani Hivzi, Sulejmanovski Nafi, Tomić Aleksa, Turković Ivan, Hamović Rade, Herljević Franjo, Carević Miloš, Šentjurs Lidiya, Šoti Pal.

Pretsednik: Glasala su 122 narodna poslanika i svi su glasali za. Objavljujem da je Zakon o mirnodopskim vojnim invalidima u Veću naroda izglasan i da će biti upućen Saveznom veću na rešavanje.

S odobrenjem Veća zaključujem današnju sednicu a iduću zakazujem za sutra u 16 časova.

Sednica je zaključena 17.30 časova.

Осма седница

(20 децембра 1946)

Почетак у 17 часова.

При уласку у дворану чланове Савезне владе, председника Савезног већа Владимира Симића и чланове председништва Савезног већа народни посланици бурно поздрављају.

Претседавао председник Владимир Симић.

Претседник: Отварам осми редовни састанак II редовног заседања Савезног већа Народне скупштине Федеративне Народне Републике Југославије. — Записник данашњег састанка водиће секретар Стеван Јовичић. Изволите саслушати записник прошлог састанка.

Секретар Стеван Јовичић чита записник седмог редовног састанка.

Претседник: Да ли има примедба на прочитани записник? (Нема). Примедба нема, објављујем да је прочитани записник примљен.

Као председник Савезног већа, у духу установљене праксе и у заједници са Претседништвом Већа народа, прегледао сам и упоредио текстове предлога Закона о чеку и предлога Закона о мирнодопским војним инвалидима. Установљено је да су текстови закона који су претресани и изгласани у Савезном већу и Већу народа идентични један с другим и да ни у чему не постоји никаква разлика. Извештавајући Савезно веће о овоме, питах Савезно веће да ли овај извештај свога Претседништва прима на знање? (Гласови: Прима се). Пошто примедба нема, објављујем да су на овај начин предлози Закона о чеку и Закона о мирнодопским војним инвалидима у Народној скупштини Федеративне Народне Републике Југославије коначно усвојени и да ће, сагласно чл. 63 Устава и чл. 45 Пословника Савезног већа, бити упућени Президијуму Народне скупштине Федеративне Народне Републике Југославије на проглашење.

Народни посланици Моша Пијаде и Миле Перуничкић поднели су Савезном већу на решавање предлог Закона о овлашћењу Претседништва Президијума Народне скупштине ФНРЈ да решава молбе и жалбе упућене Народној скупштини ФНРЈ.

Отсуства народних посланика. Кухар Ловро, народни посланик, моли отсуство до краја заседања према приложеном лекарском уверењу и д-р Александар Жижа моли за три дана отсуства због болести у породици. Предлажем Савезном већу да се тражена отсуства одобре у износу од три дана. Да ли Веће прима овај предлог? (Прима). Објављујем да су тражена отсуства одобрена.

Веће је примило две молбе и обе ове молбе биће упућене Одбору за молбе и жалбе на решавање.

Законодавни одбор Савезног већа поднео је свој извештај о предлогу Закона о овлашћењу Претседништва Президијума Народне скупштине Федеративне Народне Републике Југославије да решава о молбама и жалбама упућеним Народној скупштини ФНРЈ. Овај предлог Закона заједно са образложењем биће у току седнице раздељен народним посланицима и ставиће се на дневни ред кад Веће о томе донесе одлуку.

Народни посланик Васо Бутозан јавља се у смислу Пословника и жели да постави једно питање Министру индустрије Владе ФНРЈ.

Васо Бутозан (Срез Мркоњић-град): Другови народни посланици, у име потписаних народних посланика имам част да упутим неколико питања Министру индустрије. Обзиром на то да су одлуке Потсдамске декларације ступиле на снагу још у месецу августу године 1945 и да је Париски споразум о немачким репарацијама и о образовању међусавезничке агенције за репарације, који је Влада ФНРЈ потписала, ступио на снагу месеца децембра 1945, а пошто овај дом није обавештен о извршењу репарационог програма који извире из Потсдамских и Париских одлука, постављамо следећа питања Министру индустрије:

1) Да ли се примењују одлуке Потсдамске декларације о економском разоружању Немачке и о њеним репарационим давањима?

2) Да ли се и у којој мери испуњавају репарационе квоте, које су Федеративној Народној Републици Југославији одobreне Париским споразумом о репарацијама?

3) Шта је досада наша земља примила на име репарационих давања из Немачке и какве су перспективе за скору будућност?

Молимо да нам Министар индустрије што пре одговори на ова питања.

20 децембра 1946 год.

Народни посланици Савезног већа:

Васо Бутозан, Синановић Хамдија, Коста Нађ, Груловић Аћим, Богоја Фотев, Боге Кузмановски, Звонко Бркић, Јоцић Живојин.

Претседник: Имам да упитам друга Министра индустрије Савезне владе ФНРЈ да ли може дати одмах одговор на ово питање, а ако не може сада дати одговор, кад може.

Министар индустрије Савезне владе Борис Кидрич: Одговорићу на почетку сутрашње седнице.

Претседник: Објашњујем, да ће Министар индустрије одговорити сутра, на седници која ће се одржати у овоме дому на питање народног посланика Васе Бутозана и другова.

Прелазимо на дневни ред.

Прва је тачка дневног реда: претрес предлога Основног закона о буџету.

Известилац Законодавног одбора по овоме предлогу Закона је претседник Законодавног одбора народни посланик Моша Пијаде. (Аплауз).

Известилац Моша Пијаде: Другови народни посланици, извештај који треба да читам садржи искључиво стилске измене. Законодавни одбор није ни у чему изменио нигде смисао предложеног закона, него се само трудио да формулацијама учини дух законског предлога још јаснијим и боље израженим, и ја бих лично предложио, да се цео извештај који садржи стилске измене и који има сваки посланик у руци не чита. (Одобравање). (Видети одборски извештај као прилог на крају књиге).

Претседник: Прима ли Скупштина овај предлог? (Прима).

Известилац: Друго, пошто ће Министар индустрије дати дуже усмено образложење пред овим домом за овај Закон, ја у име Законодавног одбора, хоћу да кажем само неколико речи. Законодавни одбор на заједничком свом састанку са Законодавним одбором Већа народа саслушао је друга Министра индустрије, који је пред оба два Одбора дао усмено образложење о овоме предлогу Закона, оба су се Одбора сложила у потпуности с тим образложењем, и наш је Одбор са великом вољом и са великим одобравањем сарађивао на овоме законском предлогу па зато препоручује Скупштини да га усвоји. (Буран аплауз).

Претседник: Приступамо претресу у начелу по предлогу Основног закона о буџету. Ко жели да узме учешћа, нека се, сагласно нашем Пословнику, јави за реч; а реч узима одмах заступник Министра финансија, Министар индустрије друг Борис Кидрич. (Буран аплауз).

Zastupnik Ministra finansija, Ministar industrije Savezne vlade Boris Kidrič: Drugovi narodni poslanici, već smo neko-

liko puta podvukli da u našoj privredi još postoji izvesna protivrečnost između organizacionih formi i metoda privređivanja s jedne, i karaktera našeg državnog i zadružnog sektora s druge strane. Ta protivrečnost na čijem sukcesivnom uklaňanju radimo već nekoliko meseci sastoji se u tome, što smo posle oslobođenja nužno morali preuzeti mnogo nasleđenih organizacionih formi i metoda privređivanja, bez obzira na to što je naša privreda doživela duboke promene, što je državni sektor naše privrede po svom promenjenom karakteru postao opštenarodni, tj. društveni sektor privrede, bez obzira na to što smo sposobni da za uvek osiguramo društveni karakter zadružnog sektora naše privrede. Podvukli smo već da je to u tom trenutku bio potpuno pravilan i jedino moguć put, pošto bi svako eksperimentisanje neminovno dovelo do većih poremećaja u našoj privredi. Odmah posle oslobođenja postavljao se zadatak: brzo obnovljati, brzo prilaziti radu, osigurati sve što je moguće, primenjujući one forme, koje ljudi, obzirom na tradiciju, najlakše prihvataju, forme koje su, međutim, mnogo puta više odgovarale prošlosti nego našoj novoj društvenoj i ekonomskoj stvarnosti. Kod toga smo vrlo dobro znali da će doći vreme kada će biti potrebno te nasledene organizacione forme i metode privređivanja uskladiti sa novom sadržinom. Postavljalo se, dakle, pitanje kada i na koji način započeti sa tim usklađivanjem. To pitanje postavilo se u čitavoj našoj privredi, pa prema tome i u našem finansiskom sistemu, bez obzira na krupne uspehe koje smo postigli na finansiskom području.

Danas imamo stabilnu valutu, imamo osigurana novčana sredstva za velike investicije i, ukratko, predstavljamo državu čijim se finansiskim uspesima inostranstvo najviše čudi.

Sada pak, i pored toga, moramo konstatovati da su one organizacione forme i metodi, koji su se u prvom posleratnom periodu pokazali kao jedino mogući, kao jedino uspešni i prema tome kao jedino pravilni i opravdani, da su te nasledene forme i metodi sada u mnogočemu postali ozbiljna kočnica za dalji razvitak i na našem finansiskom području. I pored toga što naša privredna delatnost ima u našim finansijama sigurno zaleđe, ona istovremeno traži jedan mnogo gipkiji finansiski sistem koji će dati mnogo širi i jači zamah inicijativi rukovodilaca naših privrednih ustanova i preduzeća i koji će u punoj meri odgovarati sadržini naše privrede. Ako promotrimo, na primer, odnose naših narodnih republika prema našim saveznim finansijama, videćemo da, s jedne strane, republike imaju često puta i suviše veliku veru u svećmoć saveznih finansija, a, s druge strane, pojavljuje se kod republika i narodnih odbora opravdana težnja za većim sop-

stvenim sredstvima, za većim mogućnostima inicijativnog finansijskog manevrisanja i ispunjavanja sopstvenih zamisli. Da još jedanput ponovim ono sa čime sam započeo: sve nam s jedne strane ukazuje na činjenicu da danas imamo vrlo solidne finansije, a da s druge strane moramo zbilja uskladiti njihove organizacione forme koje treba da potpuno odgovaraju dubokim promenama u našoj privredi, novoj strukturi naše države i naše privrede.

Ministarstvo finansija i naša Vlada bavi se tim pitanjima već duže vremena. Predloženi projekt Osnovnog zakona o državnom budžetu i projekt Zakona o porezima predstavljaju promišljen sistem koji odgovara stvarnom karakteru naše privrede i koji u sadašnjem periodu našeg društvenog i ekonomskog razvitka pruža sve uslove za dalji napredak.

Drugovi narodni poslanici,

U vezi sa konstatacijom da se kod ovih zakona radi o uskladjivanju organizacione i methodske strane našeg finansijskog sistema sa karakterom, sa sadržajem sa suštinom naše privrede i u vezi s tim da blagodareći upravo dosadašnjim krupnim finansijskim uspesima, imamo sve mogućnosti da počnemo sa tim uskladjivanjem, hteo bih da pred Narodnom skupštinom istaknem tri osnovne karakteristike predloženog Zakona o budžetu.

Svima vama je vrlo dobro poznato da su budžeti u staroj Jugoslaviji bili jednaki budžetima u svim kapitalističkim zemljama, naime, da su to bili pre svega administrativni budžeti. Oni, dakle, nisu imali ništa zajedničkog sa finansijskim planiranjem jugoslovenske privrede kojega u staroj Jugoslaviji nije ni moglo biti. Skoro i isključivo administrativni karakter budžeta stare Jugoslavije bio je u punoj saglasnosti sa karakterom starog državnog aparata. Stari državni aparat imao je, u odnosu prema privredi, svakako parazitski karakter. Stari državni aparat nije ništa doprineo privredi, on nije upravljao privredom, čije su komandne pozicije bile potpuno u rukama privatnih vlasnika i kapitalsita, nego je naprotiv privreda upravljala njime, tj. on je bio isključivo administrativno i policisko oruđe ekonomski i politički vladajuće klase. Ova je nužno podržavala njegov parazitski karakter na račun privrede, tačnije, na račun onih širokih radnih masa koje su stvarale materijalna dobra.

U prvom budžetu nove Jugoslavije morao je u prelaznom periodu, posle oslobođenja, doduše još da preovladava njegov administrativni deo, ali je budžet već imao dublju vezu sa investicijskom politikom FNRJ.

Predloženi Zakon o budžetu daje našem budžetu potpuno novi značaj. Umesto starog administrativnog budžeta sad

imamo budžet koji pretstavlja plan stvaranja jedinstvenog fonda državnih novčanih sredstava i plan upotrebe tih sredstava u saglasnosti sa opštedržavnim privrednim planom za privrednu izgradnju, za materijalno i kulturno podizanje i socijalno obezbeđenje narodnih masa, za jačanje državne nezavisnosti i odbranbene moći zemlje i za izdržavanje državnog aparata. Kao što se vidi iz definicije opštedržavnog budžeta iz čl. 2 predloženog Osnovnog zakona o budžetu, ona osobina koja je bila karakteristična za stari budžet, naime izdržavanje državnog aparata dolazi u novom budžetu na poslednje mesto, a na prvo mesto dolaze privredna pitanja, pitanja privredne izgradnje, pitanja materijalnog i kulturnog podizanja i socijalnog obezbeđenja radnih masa, pitanja državne nezavisnosti i odbranbene moći. Umesto starog, administrativnog budžeta imamo sada, po predloženom Zakonu, budžet koji je, opšte uzeto, zaista finansijski plan čitave naše privrede, novčani izraz čitave naše privredne i državne delatnosti.

Član 2 predloženog Zakona neposredno podvlači da je opštedržavni budžet plan stvaranja jedinstvenog fonda državnih novčanih sredstava i plan upotrebe tih sredstava. Opštedržavnom budžetu dato je, dakle, u našoj privrednoj, opštedržavnoj i javnoj delatnosti ono mesto koje sa finansijske strane odgovara važnosti opštedržavnog plana.

Predloženi Zakon stvara takav budžetski sistem koji odgovara opštenarodnom, tj. društvenom karakteru naše državne privrede i prisnoj povezanosti našeg zadružnog i radnog dela privatnog sektora sa državnim privrednim sektorom. On će sa svoje strane pomoći onaj put koji u našoj zemlji ide u pravcu izgradnje socijalizma. Predloženi budžetski sistem naravno ne otvara vrata nekom sivom birokratskom nazovi socijalizmu, koji bi kočio inicijativu pojedinih bilo administrativno-teritorijalnih, bilo privrednih jedinica, već naprotiv uz čvrsto čuvanje i planiranje jedinstveivosti fondova državnih novčanih sredstava, posvećuje vanredno veliku pažnju baš inicijativi naših narodnih republika, administrativno-teritorijalnih i privrednih jedinica. Predloženi budžetski sistem je, dakle, u skladu sa principom koji podvlači da privredna aktivizacija naših narodnih masa tj. društveni karakter odlučujućih grana naše privrede, po svojoj suštini, pretstavlja skladno i plansko povezivanje opšte-društvenih interesa sa individualnom inicijativom i interesima jedinica. U vezi s tim karakterističan je drugi stav čl. 2 koji određuje da sopstvena novčana sredstva državnih privrednih preduzeća, kojima ona samostalno raspolazu, ne ulaze u opštedržavni budžet. Na prvi pogled je jasno da je taj stav u punoj saglasnosti sa poslednjim uredbama Vlade FNRJ o utvrđivanju i raspodeli dobiti

naših državnih preduzeća i te uredbe sa predloženim Zakonom o budžetu predstavljaju jedan celoviti sistem. Takođe je jasno da se u stavu 2 čl. 2 ogleda upravo načelo da individualnu inicijativu preduzeća i njihovu maksimalnu stimulaciju treba povezati sa opštenarodnim, tj. društvenim karakterom naše državne imovine u jednu skladnu celinu.

Činjenica da sopstvena sredstva državnih privrednih preduzeća zbog davanja potstreka za njihovu sopstvenu inicijativu ostaju preduzećima i ne ulaze u budžet, ipak ne znači da je budžet u pogledu plana otrgnut od fondova koji stvaraju ta sopstvena sredstva državnih privrednih preduzeća. Naprotiv, predloženi Osnovni zakon o budžetu namerno govori o finansiskim planovima državnih privrednih preduzeća i o zbirnim planovima pojedinih grana privrede. On izričito postavlja, da ukoliko sopstvena sredstva državnih privrednih preduzeća, odnosno pojedinih privrednih grana nisu dovoljna za kapitalnu izgradnju, racionalizaciju, rekonstrukciju itd., da se onda te potrebe podmiruju iz budžeta. Istovremeno predloženi Zakon o budžetu određuje da sopstvena sredstva ulaze u budžet ukoliko ih njihov nosilac nije utrošio ispunjenjem svoga plana. Iz toga proizilazi da finansijski planovi koji baziraju na sopstvenim sredstvima državnih privrednih preduzeća i pojedinih grana naše državne privrede, predstavljaju zajedno sa budžetom i sa privrednim planom jednu celinu u kojoj svaki elemenat zavisi od svih ostalih elemenata. U tome se opet ogleda činjenica da upravo naš budžet treba da povezuje jedinstvenost planiranja, jedinstvenost naše privrede uopšte i naših finansija napose sa inicijativom privrednih jedinica i mogućnostima za njen razvitak.

Ako sa bilo kojeg stanovišta promatramo predloženi Zakon o budžetu moramo konstatovati baš ono o čemu smo govorili na početku, naime da predloženi Zakon ne predstavlja samo administrativni budžetski sistem, nego pre svega budžetski sistem u kome se ogleda takođe naša privreda. U našem budžetskom sistemu je dakle, naglašen baš privredni momenat za razliku od fiskalnog momenta budžeta stare Jugoslavije i ostalih kapitalističkih zemalja.

Drugi karakteristični momenat za predloženi Zakon o budžetu je da predloženi budžetski sistem u celini odgovara materijalnim i finansiskim zahtevima federativne izgradnje naše države. Član 3 određuje da opštedržavni budžet sadrži savezni budžet i ukupan iznos budžeta narodnih republika. Iz toga jasno proizilazi da u okviru opštedržavnog budžeta i opštedržavnog privrednog plana narodne republike svoje budžete donose potpuno suvereno i da su kod toga ograničene samo ukupnim iznosom u opštedržavnom budžetu. U vezi s

tim treba takođe istaknuti odredbe o sastavljanju budžeta. Narodne republike u svrhu sastavljanja opštedržavnog budžeta dostavljaju Vladi FNRJ jedino nacrt svog budžeta.

Istinska demokartičnost kod donošenja budžeta pokazuje se takođe i u budžetskim pravima NO. U okviru državnog budžeta narodne republike, odnosno u okviru budžeta autonomne pokrajine, odnosno autonomne oblasti, koji sadrže samo u sumarnom pregledu budžete okružnih, odnosno sreskih i gradskih narodnih odbora, narodni odbori primaju svoje budžete samostalno. Naravno da se budžetska prava narodnih odbora utoliko razlikuju od budžetskih prava narodnih republika, ukoliko se uopšte prava narodnih odbora razlikuju od suverenih prava narodnih republika. Te razlike sadrži takođe dikcija predloženog Zakona o budžetu. Federativnoj izgradnji naše zemlje odgovaraju na kraju takođe članovi 18, 19, 20 i 21 koji u saglasnosti sa Zakonom o porezima određuju svakom organu državne vlasti njegove sopstvene prihode.

Za razliku od svih mnogonacionalnih država koje nisu bile sposobne da reše nacionalno pitanje unutar svojih granica i za razliku od svih federacija koje nisu bile sposobne da izgrade materijalnu bazu svoje federativne strukture predloženim Zakonom o budžetu obezbeđuje se puno i nedeljivo jedinstvo naših finansija u vidu opštedržavnog budžeta, a s druge strane samostalna budžetska prava naših republika i narodnih odbora u vidu njihovih sopstvenih budžeta koji su kod narodnih republika ograničeni jedino ukupnim iznosima u opštedržavnom budžetu a kod narodnih odbora sumarnim pregledom u republikanskim budžetima, odnosno budžetima autonomne pokrajine, odnosno oblasti. Jedinstvenost državnog i privrednog jedinstva sa federativnom izgradnjom države, karakteristična za FNRJ, ogleda se, dakle i u našem novom budžetskom sistemu.

Prelazim na treću karakteristiku predloženog Zakona o budžetu koju sam već dodirnuo, tj. na njegovu stimulativnost. Stimulativnost predloženog Zakona o budžetu proizilazi već iz činjenice da on odgovara federativnoj izgradnji naše države, da povezuje čvrsto jedinstvo plana, jedinstvo naše privrede i naših finansija sa našom federativnom izgradnjom. Ta stimulativnost pojačana je još više izvesnim naročitim članovima u predloženom Zakonu o budžetu. Ovde se ograničavam na dva primera takvih naročitih odredaba.

Prvi primer je član 22 koji određuje da vlade narodnih republika kao i glavni, oblasni izvršni odbori i izvršni odbori narodnih odbora raspolazu polovinom viškova prihoda koji se ostvare iznad predviđanja u odgovarajućem budžetu. Za narodnu republiku potrebna je jedino saglasnost Savezne plan-

ske komisije i to ne saglasnost za to kako treba raspolagati sa polovinom viška prihoda, nego saglasnost u pogledu materijalnog bilansa. Za narodne odbore potrebna je saglasnost viših izvršnih odbora odnosno vlade narodne republike.

Navodim da je čl. 30 koji u stimulatívne svrhe određuje da se privredne ustanove finansiraju na osnovu sopstvenih predračuna koji ulaze u budžet odgovarajućeg organa u bruto iznosima prihoda i rashoda. Ove ustanove raspolazu svojim pihodima samostalno u granicama propisa o izvršenju budžeta. Polovinom viškova prihoda koji su ostvareni iznad predviđenih raspolazu na osnovu dopunskog predračuna koji im odobrava državni organ pod čijim se rukovodstvom nalaze ove ustanove.

Da na kraju uzgred dodirnem interesantnu razliku — u pogledu naše budžetske i ekonomske terminologije — koju predloženi Zakon o budžetu pravi između budžeta, predračuna i finansiskog plana. Budžet može po toj terminologiji da ostvaruje jedino organ državne vlasti. Državna privredna preduzeća sastavljaju finansiske planove, a državna nadležstva, privredne ustanove, koje nisu privredna preduzeća, sastavljaju predračune. Očigledno da ta terminologija, odnosno da takva distinkcija u našoj administrativnoj i privrednoj terminologiji odgovara našoj državnoj i privrednoj strukturi.

Drugovi narodni poslanici, ako obuhvatimo sva tri navedena karakteristična momenta predloženog Zakona o budžetu u jednu celinu, videćemo da predloženi zakon ne samo usklađuje naše finansiske organizacione forme i metode, naš budžetski sistem sa karakterom naše privrede, i društveno-političkom strukturom naše zemlje, nego da predloženi zakon omogućava takode i solidnu budžetsku bazu za ispunjenje naših privrednih planova u idućoj 1947 godini i u narednim godinama. Baš činjenica da predloženi budžetski sistem traži plansko jedinstvo fondova svih finansiskih sredstava i plan jedinstvene upotrebe tih sredstava, činjenica, dakle, da predloženi budžetski sistem garantuje jedinstveno stvaranje i jedinstveno rukovođenje našim finansijama, a da s druge strane u celini odgovara federativnoj izgradnji naše države, da narodnim republikama i narodnim odborima daje svu mogućnost da razvijaju što veću inicijativu, da tu mogućnost u smislu maksimalne stimulacije daje takode i svim našim privrednim jedinicama, državnim privrednim preduzećima i državnim privrednim ustanovama, — baš ta činjenica, drugovi narodni poslanici, dokazuje da predloženi Zakon o budžetu predstavlja u finansiskom pogledu jednu od osnova ne samo za utvrđivanje nego i za ispunjenje našeg privrednog plana. (Burno odobravanje u celoj skupštinskoj dvorani).

Pretsednik: Za reč se javio narodni poslanik Marko Belinić. (Dolazak narodnog poslanika Marka Belinića na skupštinsku govornicu poslanici dočekuju aplauzom).

Marko Belinić (Srez Zagreb III): Drugovi i drugarice narodni poslanici, mi smo već u ovom visokom domu do sada doneli više veoma važnih zakona, koji učvršćuju naš ekonomski sistem, učvršćuju našu narodnu zajednicu, i unose jasnoću u organizaciju naše ekonomije. Oni otvaraju nove perspektive radnim masama naše države na putu izgradnje narodnog života. Među te zakone u prvom redu spadaju: Zakon o državnim privrednim poduzećima i Zakon o nacionalizaciji privrednih preduzeća. Sada se pred nama nalazi novi zakonski prijedlog Osnovnog zakona o budžetu, koji će u našoj finansiskoj politici, u našoj finansiskoj praksi, unijeti još više plana o pravilnoj raspodjeli finansiskih sredstava, te omogućiti što bržu i još veću ekonomsku stabilizaciju naše Federativne Narodne Republike Jugoslavije.

Dovoljno je proučiti čl. 2 ovog zakonskog prijedloga da bi smo se upoznali sa materijom koju ovaj zakon rješava. Zbog toga smatram za potrebno citirati ovaj član koji kaže:

„Opštedržavni budžet je plan stvaranja jedinstvenog fonda državnih novčanih sredstava i upotrebe ovih sredstava, u saglasnosti sa opštedržavnim privrednim planom, za privrednu izgradnju, materijalno i kulturno podizanje i socijalno obezbjeđenje narodnih masa, jačanje državne nezavisnosti i odbranbene moći zemlje i izdržavanje državnog aparata”.

Istina, ovu važnu zakonsku materiju regulisala je i Privremena narodna skupština donošenjem Zakona o budžetu polovinom 1945 godine, koji je mnogo doprineo sređivanju državnih finansija. Preko budžeta, tog utvrđenog plana prihoda i rashoda, ravnomjerno su raspoređena potrebna sredstva rashoda opće državne uprave i namirivanje najhitnijih državnih potreba, kao što su: socijalno i zdravstveno stanje, dizanje prosvjete i jačanje obrambene moći naše zemlje. Međutim, ekonomski razvitak naše države, tj. usavršavanje našeg ekonomskog sistema traži i usavršavanje naše finansiske politike koja mora biti usklađena sa opće državnim privrednim planom. Ovaj zakonski prijedlog upravo se bavi tom materijom.

Po njemu svaki organ državnih vlasti zadržava svoju finansisku samostalnost s jedne strane, dok je s druge strane uključen u zbirne budžete i opće državni budžet, čime je osigurano jedinstvo vlasti kao cjeline. Od vremena kada je donesen prvi zakon o budžetu organizacija našeg privrednog života dobila je mnogo ustaljenije forme. Donet je čitav niz raznih zakona. Prvenstveno je donet naš Ustav, zatim Zakon o narodnim odborima, pa je naš ekonomski kao i politički

sistem dobio svoju stalnu formu, dobio svoju određenu stabilnost.

Okavko postavljen općedržavni fond omogućava pomaganje razvitka onih republika koje su privredno i kulturno zaostale, čime se provodi u djelo ravnopravnost naroda Jugoslavije i jača bratstvo i jedinstvo. Isto tako, takve mogućnosti imaju i narodi u svojim narodnim republikama u odnosu prema onim krajevima koji su u njihovom okviru zaostali, a pogotovo oni koji su ratom uništeni i postradali.

Ovom prilikom htjeo bih da kažem nekoliko riječi o sistemu budžetiranja u staroj Jugoslaviji. Ministar industrije drug Kidrič već se osvrnuo na to pitaije u svome obrazloženju ovog zakonskog prijedloga. Ne mislim da se zadržavam na njegovim riječima. Ali htjeo bih da naglasim da su u staroj Jugoslaviji finansiska sredstva bila upotrebljavana često puta za neproduktivnu potrošnju, da su uglavnom bila upotrebljavana za izdržavanje žandarmeriskog i policiskog aparata za ugnjetavanje naših naroda.

Prema tome ogromna je razlika između našeg budžetskog sistema koji se predlaže u ovom zakonskom prijedlogu i onoga koji je bio u staroj Jugoslaviji.

Da bi protiv-narodni režim držao u pokornosti radne mase naše zemlje, da bi držao u pokornosti narode Jugoslavije uopće, morao je da investira ogromna finansiska sredstva samo na izdržavanje administrativnog aparata i žandarmerije, od čega naš narod nije imao nikakve koristi, dok se ovim zakonskim prijedlogom rješavaju pitanja kako da budu finansiska sredstva upotrebljena u produktivne svrhe, od čega će nesumnjivo u prvom redu biti ogromne koristi i pomoći našim narodima.

Prelaženje na plansku privredu diktira s jedne strane jasno utvrđivanje svih raspoloživih sredstava države kao cjeline i njihovu plansku raspodjelu izraženu u novčanoj vrijednosti preko budžeta. Zato ovaj zakonski prijedlog o budžetu tretira pitanja mnogo šire, nego li je to mogao prvi zakon o budžetu. On obuhvata državni privredni sektor kao cjelinu i vezuje ga direktno za one organe narodne vlasti koji njime rukovode. Okavko postavljanje budžeta omogućeno je zato što je zakonskim putem već riješeno pitanje rukovođenja općenarodnom imovinom.

Stvaranje jedinstvenog fonda državnih novčanih sredstava preko općedržavnog budžeta otvara široke mogućnosti za naglu izgradnju zemlje, a osobito za izgradnju naše privrede i za puno korišćenje svih privrednih mogućnosti u zemlji.

Iz svih naprijed spomenutih razloga izjavljujem, u ime poslanika članova Kluba Narodnog fronta Hrvatske, da ću

glasati za ovaj zakonski prijedlog. (Živo odobravanje u skupštinskoj dvorani).

Претседник: Како се нико други није јавио за реч у начелном претресу, прелазимо на гласање у начелу о предлогу Основног закона о буџету. Гласаће се дизањем руку. Ко је у начелу за овај законски предлог нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је предлог Основног закона о буџету у Савезном већу у начелу прихваћен једногласно.

Прелазимо на претрес у појединостима. Закон је подељен на главе. Ко жели да узме учешћа у дискусији по првој глави, нека се јави за реч. (Не јавља се нико). Пошто се нико не јавља молим известиоца да чита наслов предлога Закона и члан 1.

Известилац Моша Пијаде чита наслов предлога Закона и члан 1.

Претседник: Ко је за члан 1 заједно са насловом и поднасловом нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је члан 1 заједно са насловом и поднасловом предлога Закона једногласно примљен.

— За овим је Савезно веће, гласајући дизањем руке о сваком прочитаном члану, усвојило једногласно чланове од 2 до закључно 9, према предлогу и извештају Законодавног одбора. —

Известилац чита члан 10. Молим, овде је грешка. Треба да стоји: „Утврдиће се сваке године потребна средства... итд.“

Претседник: Ко је за члан 10 са исправком известиоца нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је члан 10, заједно са исправком известиоца, једногласно примљен.

— За овим је Савезно веће, гласајући дизањем руку о сваком прочитаном члану, усвојило једногласно чланове 11 и 12, према предлогу и извештају Законодавног одбора. —

Претседник: Прелазимо на II главу — Састављање буџета. Пошто се нико за појединачну дискусију не јавља за реч, молим известиоца да настави читање.

Известилац чита члан 13.

Претседник: Ко је за члан 13 нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је члан 13 једногласно примљен.

— За овим је Савезно веће гласајући дизањем руку о

сваком прочитаном члану, усвојило једногласно чланове од 14 до закључно 30 заједно са насловима и поднасловима главе II, према предлогу и извештају Законодавног одбора.

Претседник: Прелазимо на претрес главе III — Извршење буџета. Жели ли ко реч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља за реч, молим известиоца да чита поједине чланове.

Извештач чита наслов главе III и члан 31.

Претседник: Ко је за члан 31 са насловом нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је члан 31 са насловом једногласно примљен.

— За овим је Савезно веће, гласајући дизањем руку о сваком прочитаном члану, усвојило једногласно чланове 32 до закључно 35, према предлогу и извештају Законодавног одбора. —

Претседник: На реду је глава IV — Контрола и ревизија извршења буџета. Жели ли ко реч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља молим известиоца да чита члан 35.

Извештач чита наслов главе IV и члан 36.

Претседник: Ко је за члан 36 са насловом нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је члан 36 са насловом једногласно примљен.

На реду је глава V — Завршни рачуни. Жели ли ко реч? (Нико се не јавља). Молим известиоца да чита даље.

Извештач чита наслов главе V и члан 37.

Претседник: Ко је за члан 37 са насловом нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је члан 37 заједно са насловом једногласно примљен.

Прелазимо на главу VI — Завршне и прелазне одредбе. Жели ли ко да говори? (Не јавља се нико). Пошто се нико не јавља за реч молим известиоца да настави читање чланова.

Извештач чита наслов главе VI и члан 38.

Претседник: Ко је за члан 38 са насловом нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је члан 38 заједно са насловом једногласно примљен.

— За овим је Савезно веће, гласајући дизањем руку о сваком прочитаном члану, једногласно примило чланове 39 и 40 законског предлога према извештају Законодавног одбора. —

Претседник: Тиме је предлог Основног закона о буџету примљен и у појединостима. Приступамо коначном гласању о законском предлогу у целини. Гласа се појединачно са за и против. Молим секретара да прозива посланике.

Секретар прозива посланике да гласају.

Гласали су за: Аголи д-р Неџат, Алексоски Борис, Антић Милоје, Антолић Фрањо, Антуновић Риста, Апостолов Васко, Арсов Љубчо, Бабић Антун-Туна, Бакрач Јозо, Банак Јосип, Баричевић Перо, Белинић Марко, Беловуковић Милан, Бериша Рифат, Беџирић д-р Тодор, Бисић М. Милорад, Блажевић Јаков, Богданов Душан, Богданов Ђура, Боројевић Јован, Ђохинџ Андреј, Бошковић Ђорђе, Бреџељ д-р Маријан, Бркић Душан, Бркић Звонко, Бубањ Андрија, Буљан Вице, Бурзевски Ванчо, Бурић Хасан, Бутозан д-р Васо, Василев Ђорџи, Васиљевић Живан, Веселинов Јован, Веселинов-Мунђан Станка, Видовић Никола, Виловић Мустафа, Випотник Албин, Влатковић Немања, Војковић Томо, Војновић Петар, Вркљан Анте, Вујичић Милорад, Вујковац Михаило, Вукадиновић Ђуро, Вукмановић Светозар-Темпо, Вулин Сава, Вучковић Сретен, Гајић Гојко, Гаџић Радосав, Гашипар Јан, Геренчевић Павле, Гигов Страхил, Гиздић Драго, Година Фердо, Гранђа Иван, Гранфил Тома, Грбић Чедо, Гргурић д-р Јаков, Гретић Ивица, Грк Душан, Грубић Чеда, Грујић Радован, Груловић Аћим, Девеџић Душан, Дорошки д-р Јован, Драгин Радивој, Ђермановић Живота, Ђорговски Васил, Ђукановић Перо, Ђурђевић Чеда, Ђурић Љубодраг, Ђуровић Лазар, Ђуровић Михаило, Ерчић Живко, Жигић Раде, Зековић Вељко, Зечевић Влада, Зечевић Славко, Зечевић Стево, Иванов Андреј, Ивековић д-р Младен, Ивић Стјепан, Јакшић Никола, Јанковић Љубо, Јарамазовић Лајчо, Јеленџ Алеш, Јеремић Воја, Јовановић Блажо, Јовановић Ђура, Јовановић Иса, Јовановић Радош, Јовановић Спасоје, Јовичић Стеван, Јојкић Ђурица, Јоксимовић Момир, Јосиповић Србољуб, Јоџић Живојин, Јуранџић Јоже, Карабеговић Осман, Карајовић д-р Драгомир, Кардељ Едвард, Карнер д-р Иво, Кеџмановић д-р Војислав, Кидрич Борис, Кимовец Франџе, Кнез Јурица, Ковачевић Вељко, Ковачевић Митар, Ковачевић Урош, Колишевски Лазар, Комадина Петар, Коменџић Симо, Корен Јаков, Косовац Младен, Костић Велимир, Кохаровић д-р Александар, Коџбек Јоже, Кочевар Франџе, Крањец Мишко, Крзнар Ђуро, Криезиу Хасан, Крстевски Киро, Крстић Бошко, Крстић Светозар, Крстуловић Вицко, Крце Павао, Кузмановић д-р Славко, Кузмановски Боге, Кузминац Стеван, Курт Хуснија, Кутуреџ Тома, Лакатош Иштван, Лакуш Филип, Лалић Ђуро, Лампрет Јоже, Лерик Иштван, Лесковшек Франџе, Лукић Костадин, Лулић Гро, Љуџић Велибор, Љуџић Воја, Мандић Глигорије, Ман-

цић Пашага, Маринко Миха, Марковић Драгослав, Марко-
 вић Милош, Марковић Немања, Марчинковић Јозо, Мاستи-
 ловић Новак, Матић Радомир, Мачек Иван-Матија, Месић
 Јосип, Међо Томо, Микуж д-р Метод, Милојевић Милоје,
 Милосављевић Љубинка, Миљковић Мито, Минић Милка,
 Минић Милош, Минчев Никола, Московљевић д-р Милош,
 Мразовић Карло-Гашпар, Мрковић Новица, Мујагић Хасан,
 Мундрић Петар, Нађ Коста, Наумовски Круме, Нешић Све-
 томир, Нешковић д-р Благоје, Никодијевић Тихомир, Нима-
 ни Цавид, Новаков Душан, Новосел д-р Шиме, Новосел
 Стјепан, Омановић Хамдија, Остовић Адам, Павловић Ми-
 хаило, Павловић Павле, Пахић Лука, Пашалић Едхем, Пе-
 незић Слободан, Перковић Миле, Перунички Миле, Петро-
 вић Душан, Петровић Ратко, Петровић Славољуб-Ђера, Пе-
 трушев Кирил, Пијаде Моша, Плавић Лазар, Побрић Ед-
 хем, Полић Зоран, Половић Марко, Попов Жива, Поповић
 Горољуб, Поповић Јован, Поповић Коча, Поповић Љубомир,
 Поповић Милентије, Почуча Миле, Првчић Стјепан, Прибић
 Милан, Прибићевић д-р Раде, Пуцар Ђуро-Стари, Радмило-
 вић д-р Јерко, Радовановић Миливоје, Радовановић Милија,
 Радуловић Таса, Рамљак д-р Анте, Рапанић Ђиро, Рац Вин-
 це, Рашовић Милош, Релић Петар, Рибар д-р Иван, Рибич
 Иван, Рикановић Илија, Ритиг д-р Светозар, Савић Брано,
 Салаи Јожеф, Салај Ђуро, Светек Франце, Секељ Јожеф,
 Симеоновић Јанко, Симеоновић Гавро, Синановић Хамдија,
 Смајовић Василије, Стамболић Петар, Стефановић Миливо-
 је, Стефановић Светислав, Стојановић Богољуб, Суботин
 Иван, Сутловић Рикард, Сучић Мартин, Тодоровић Мијалко,
 Тодоровић Симо, Толо Нико, Томашевић Добросав, Томшић
 Вида, Трифуновић Светислав, Туцман Јосип, Узуновски
 Цветко, Фајфар Тоне, Ференчак Иван, Ференчина Томо, Фи-
 липовић Сулејман, Фотев Богоја, Фрнтић Елизабета, Хасан-
 агић Хилмија, Хаце Матевж, Хади Мустафа Хасан Шукри,
 Хаџић Бошко, Хебранг Андрија, Хотић Месуд, Хоџа Мех-
 мет, Хоџа Фадил, Хоџић Мујо, Хрибар Јанез, Хукић Мехмед-
 алија, Цветић Боса, Цветнић Милија, Црнобрња Богдан, Ча-
 кић Бошко, Чамо Едхем, Чаушевић-Чауш Иван, Ченгић Фе-
 рид, Чешњај Томо, Чобански Спасоје, Чолак Петар, Чубри-
 ловић д-р Васо, Џојић Анто, Шакић Јован, Шарац д-р Заим,
 Шарац Спасоје, Шевић Александар, Шегрт Владо, Шиле-
 говић Бошко, Шкаре Станко, Шнудерл д-р Макс, Шпиљак
 Фрањо, Шпрљан Гуште, Шутић Анте.

Отсутни: Андрић Ратомир, Аугустинов Мата, Бакарић
 д-р Владимир, Божовић Никола, Борштинар Јоже, Броз Јосип-
 Тито, Вејновић Светозар, Влахов Димитар, Вукашиновић
 Иван, Гаџи Фрањо, Гајиновић Вујица, Глухић Омер, Госпић
 Светолик, Дамњановић Божидарка-Кика, Даниловић Угље-
 ша, Драушник Јурица, Ђукић Пане, Жижа д-р Александар,

Жујовић Сретен, Иванчевић Никола, Јакшић Мато, Јанић Владо, Јовановић д-р Драгољуб, Јовановић Станимир, Јовићевић Павле, Ковачић Иван, Косановић Сава, Крчић Мирко, Куфрин Милка, Кухар Ловро, Лековић Војо, Леши Акиф, Мустафа, Мајхен Владо, Малески Владо, Малишић Панто, Марковић Момчило, Маркотић Мато, Мијатовић Цвијетин, Мијушковић Радован, Миклаужић Јосип, Михајловски Кирил, Мркоџи Марко, Мугош Душан, Нашева Мара, Недељковић Миодраг, Николић Живојин, Новаковић Груја, Спачић Станко, Пајковић Ђоко, Ранковић Александар, Реџић Енвер, Рибникар Владислав, Самарџија Стево, Сремец д-р Златан, Станковски Борис, Стефановић Иван, Стојадиновић Михаило, Трајковић Александар, Ђемерлић д-р Хамдија, Ђурувија Тодер, Филаковић Импор, Хољевац Већеслав, Хумо Авдо, Џетинић Марин, Чалић Душан, Шатев Павел, Шахири Исмет, Шпиљак Мика.

Претседник: Објављујем да је у гласању о предлогу Основног закона о буџету учествовало 279 народних посланика и да су сви гласали за овај предлог. Тиме је предлог Основног закона о буџету у Савезном већу прихваћен и биће, сагласно Уставу и Пословнику, упућен Већу народа на решавање.

Друга тачка дневног реда је: претрес предлога Закона о порезима.

Предлажем Савезном већу да одобри да се закључи рад данашње седнице. (Одобрава се). Пошто имамо сутра одговор Министра индустрије на постављена му питања, предлажем да се као друга тачка дневног реда сутрашње седнице стави: претрес предлога Закона о овлашћењу Претседништва Президијума Народне скупштине ФНРЈ да решава молбе и жалбе упућене Народној скупштини ФНРЈ. Тај законски предлог има свега 2 члана, тако да би се на сутрашњој седници све то могло да сврши. Прима ли Савезно веће овај предлог? (Прима). Према томе, данашњу седницу закључујем, а наредну заказујем за сутра, у 11 часова, са овим дневним редом:

- 1) Претрес предлога Закона о порезима; и
- 2) Претрес предлога Закона о овлашћењу Претседништва Президијума Народне скупштине ФНРЈ да решава молбе и жалбе упућене Народној скупштини ФНРЈ.

Седница је закључена у 18,30 часова.

VEĆE NARODA

O s m a s e d n i c a

(20 decembra 1946)

Početak rada u 16,27 časova.

Pretsedavao predsednik Josip Vidmar.

Pretsednik: Otvaram osmi redovni sastanak II redovnog zasedanja Veća naroda Narodne skupštine FNRJ.

Zapisnik današnje sednice vodiće sekretar Joza Milivojević. Molim druga sekretara da pročita zapisnik prošle sednice.

Sekretar Joza Milivojević čita zapisnik sedmog redovnog sastanka od 19 decembra 1946 god.

Pretsednik: Ima li primedaba na zapisnik? (Nema). Pošto primedaba nema, zapisnik se overava.

Saopštavam Veću da je Savezno veće u smislu člana 63 Ustava dostavilo Veću naroda na rešavanje konačno usvojene tekstove predloga Zakona o čeku i predloga Zakona o mirnodopskim vojnim invalidima.

Pošto su tekstovi ovih zakonskih predloga istovetni sa tekstovima koje je Veće naroda usvojilo, stavljam ove predloge na glasanje. Glasace se dizanjem ruku. Ko je za, neka digne ruku (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? Nema. Objavljujem da je Narodna skupština primila Zakon o čeku i Zakon o mirnodopskim vojnim invalidima i da će ovi zakoni biti dostavljeni Prezidijumu Narodne skupštine, u smislu Ustava i Poslovnika Veća naroda, radi proglašenja.

Saopštavam Veću da je Savezno veće dostavilo Veću naroda u smislu čl. 63 Ustava predlog Zakona o ovlašćenju Pretsedništva Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ da donosi rešenja o molbama i žalbama upućenim Narodnoj skupštini FNRJ, koji su podneli narodni poslanici Saveznog veća Moša Pijade i Mile Peruničić. Ovaj zakonski predlog u smislu čl. 12 Poslovnika Veća naroda dostavljen je Zakonodavnom odboru na pretres. Otštampan je i razdвоен narodnim poslanicima i biće stavljen na dnevni red kad to Veće odluči.

Otsustva narodnih poslanika: Pavel Vrbovski moli jedan dan otsustva radi službenog posla, Ninko Petrović moli dva

dana odsustva zbog bolesti, Hivzi Sulejmani moli četiri dana odsustva radi službenog posla.

Predlažem Veću da se ova odsustva odobre. Prima li Veće? (Prima). Pošto Veće prima, objavljujem da su odobrena odsustva pročitanim narodnim poslanicima.

Prelazimo na dnevni red: pretres predloga Zakona o budžetu. Molim druga narodnog poslanika d-r Dušana Bratića da umesto ministra Kidriča pročita njegovo obrazloženje ovog Zakona.

D-r Dušan Bratić čita govor ministra Borisa Kidriča, koji je održan na sednici Saveznog veća 20-XII-1946.

Pretsednik: Posle objašnjenja Ministra finansija dajem reč izvestiocu Zakonodavnog odbora, narodnom poslaniku drugu Tomi Čikoviću, da podnese izveštaj Zakonodavnog odbora.

Izvestilac Tomo Čiković (NR Hrvatska): Drugovi narodni poslanici, vi ste čuli iscrpno obrazloženje druga ministra Kidriča o Osnovnom zakonu o budžetu. Tome obrazloženju nema se šta pridodati, ali, ipak, dopustite da kažem da budžeti stare Jugoslavije nisu stvarani na realnim bazama i na stvarnim potrebama državnog aparata i drugih potreba narodnog, ekonomskog, prosvjetnog, socijalnog i drugog državnog života i zbivanja. Ogromne sume narodnog novca trošile su se u nenarodne svrhe. Sjetimo se samo koliko je narodne muke trošio i razbacivao kralj i njegova najbliža okolina. Takozvana civilna i vojna lista dvora gutala je godišnje teške milione narodnog novca na hiper-raskošno nadmetanje i bančenje u zemlji i u inostranstvu. Jugoslovenska kraljevska kuća slovila je kao jedna od najbogatijih u Evropi. Sve je to bila prigrabljena narodna muka, narodna imovina koja se je rasipala na sve strane, a na drugoj strani stvarne narodne goruće potrebe bile su pitanje za sebe.

Dalje, razni tajni fondovi kojima su raspolagali pojedini ministri također su imali duboko dno, iz kojih su se fondova bogato nagradvali razni privrženici tadanjih režima, a da ne govorimo o zloupotrebama nad narodnom imovinom, koje su vršili počev od kralja pa sve naniže. Takvo gazdovanje sa narodnim novcem vršili su raspikuće, trutovi i narodni neprijatelji, a narod nije imao mogućnosti da vrši kontrolu kuda, kamo i zašto se sve troši narodni novac. Razumljivo je da je takvo gazdovanje narodnom imovinom bio jedan od glavnih razloga nezadovoljstva širokih narodnih masa. Tako su svršavali manje-više svi budžeti stare Jugoslavije.

Danas možemo sa punim povjerenjem i realnim činjeni-

cama koje susrećemo na svakom koraku gledati kako se narodni novac troši isključivo u svrhe narodu korisne.

Ovim Osnovnim zakonom o budžetu daje se mogućnost počev od mjesnih narodnih odbora pa do vlada narodnih republika da svoje budžete na realnim bazama usklađuju, a prema ekonomskoj snazi svojih građana, koji svoju obavezu vrše bez prinudnog utjerivanja, jer vide i znaju da će se to utrošiti uz redovite izdatke na obnovu i gospodarsko podizanje naše opustošene zemlje, na privrednu izgradnju, materijalno i socijalno obezbjeđenje narodnih masa. Sveopći državni privredni plan koji se uvodi u našoj državi iziskuje znatna novčana sredstva; svaki građanin ove zemlje u okviru svojih dohodaka u formi poreza doprinosi u jedinstveni fond državnih sretstava za sprovođenje u život općedržavnog privrednog plana u svim pravcima narodnog života.

Ovim Osnovnim zakonom o budžetu dolazi do izražaja federativno-demokratski princip naše države, jer počev od mjesnih narodnih odbora pa sve do vlada narodnih republika utvrđuju svoje okvirne budžete prema svojim potrebama, a prema mogućnosti platežne moći svojih građana. Predviđanja u budžetu moraju biti stvarna — kaže član 7 ovog Zakona.

Kod sastava samih budžeta, na kojima će uvijek sudjelovati predstavnička tijela od narodnih odbora sve do vlada narodnih republika i Savezne vlade, rukovodiće ih osnovna načela ovog Zakona, koji kaže da se u budžet unose stvarne potrebe koje se predviđaju u budućoj budžetskoj godini. Sveopći budžet za cijelu državu utvrđuje Narodna skupština na predlog Savezne vlade.

Sva ova procedura, koja prolazi od najnižeg organa narodne vlasti do Savezne vlade i Narodne skupštine, dovoljno je podvrgnuta sveopćoj narodnoj kontroli, koja će znati pravilno ocijeniti na jednoj strani prave i stvarne narodne potrebe, a na drugoj strani platežnu moć naših građana. Mi znamo da su naše potrebe tako velike da ni izdaleka nismo u stanju da u nekoliko poslijeratnih godina putem budžetiranja te potrebe podmirimo. To će biti dugi period, u kojem će naš narod naporima i svojim vlastitim sredstvima putem privrednog plana izgrađivati svoju opustošenu zemlju.

Nade nas dosad nisu prevarile, jer naponi, samoprijegori i inicijativa našeg naroda koje je uložio na izgradnji i obnovi ratom opustošene domovine, garancija su nam da će i ovaj Zakon pravilno poslužiti i dati nove inicijative za pravilno i realno shvaćanje širokih narodnih masa za sveopće narodne potrebe i finansijsku sposobnost i stabilnost državnih prihoda u okviru ovog Zakona.

Pravilna finansijska politika koju je vodila naša Vlada

omogućila je da naš dinar danas slovi ne samo u zemlji nego i izvan nje, tj. u inostranstvu, kao zdrava valuta i dobro plaćežno sredstvo. Mi se ne moramo bojati da ćemo doživjeti finansijski krah, kao što su to doživjele neke druge zemlje, i sa te strane imaćemo punu garanciju da naši predviđeni prihodi budu na temelju ovog Zakona i realnog predviđanja svih mjerodavnih faktora ostvarljivi i da će poslužiti svrsi kojoj su namijenjeni.

Iz svih tih razloga u ime Zakonodavnog odbora predlažem da Vijeće naroda primi predloženi Osnovni zakon o budžetu. (Aplauz).

Претседник: После извештаја Законодавног одбора отвараћу дискусију у начелу. Као првом пријављеном говорнику дајем реч д-р Обрену Благојевићу.

Д-р Обрен Благојевић: Другови и другарице народни посланици, овај предлог Основног закона о буџету консеквентно спроводи основне тековине народноослободилачке борбе, које су добиле своју правну форму у нашем Уставу ФНРЈ. Он је такође вјеран изражај наше друштвено-економске стварности и нашег политичког устројства.

Наш систем буџетског права изграђивао се упоредо са изграђивањем наше државне зграде уопште. Још прије потпуног ослобођења наше земље, Национални комитет ослобођења Југославије донио је привремену одлуку о финансирању, која је била прва правна клица за доцнији развитак нашег буџетског система. Затим је био донесен од стране Привремене народне скупштине наш први Закон о државном буџету, у коме су била заступљена главна начела једног напредног демократског система. Федеративно уређење наше земље и демократизам наше државне власти дошли су били већ у том Закону до свог пуног изражаја.

Послије тога Закона о буџету донесен је Устав ФНРЈ, донесени су многи други закони који се тичу нашег државног устројства и привредног система, особито Основни закон о наодним одрборима, Основни закон о државним привредним предузећима, Закон о државном привредном плану и државним органима за планирање и др. Сви поменути и други закони, заједно са нашим Уставом, садрже основне принципе нашег државног уређења и руковођења нашом привредом. Буџетско право уопште мора бити у сагласности са тим принципима, мора одговарати друштвеној, економској и политичкој ситуацији једне земље. Ето, због тога је и било неопходно донијети један овакав Основни закон о буџету, који ће одговарати и нашем државном уређењу и структури наше економије, и који ће садржавати и све остале принципе једног стварно демократског финансијског система.

Задржаћу се само на најважнијим од тих принципа, који су садржани у овом законском предлогу.

1) Прије свега, већ чл. 1 овог законског предлога утврђује „у Федеративној Народној Републици Југославији сваки орган државне власти има свој буџет, којим обезбеђује потребна новчана средства за вршење своје Уставом и законима утврђене надлежности“. Тиме се досљедно спроводе наше уставне одредбе, одредбе Закона о народним одборима и правно изражава већ постојећа наша друштвена стварност, по којима сви органи наше државне власти, дакле, не само савез, не само наше народне републике него и сви наши народни одбори имају своје властите буџете, којима предвиђају финансијска средства потребна за извршење својих функција. Законом о народним одборима дате су народним одборима многобројне функције, не само административног, социјалног, просвјетног, здравственог већ и особито привредног карактера. Законом о државним привредним предузећима предвиђена су и предузећа локалног значаја. Једном ријечју, да би наши народни одбори могли вршити своје Уставом и законима одређене функције и надлежности, потребна им је чврста материјална база. Овај законски предлог предвиђа финансијски изражај те материјалне базе у виду постојања самосталних буџета народних одбора свих степена. Тако се народним одборима омогућава да развију локалну привреду, да максимално учествују у извршењу општег државног привредног плана, да развију максимум иницијативе народних маса. Тиме се, уједно, изражава пуни демократизам нашег државног устројства, пуно учешће народних маса у рјешавању о свима питањима свога живота и рада. Буџети наших народних одбора немају ничег заједничког са такозваним „самоуправним буџетима“ бивше Југославије, који су стварно били само буџети администрације у извјесним, врло уским границама локалног дјелокурга, то су били буџети бирократије и полиције, какви су и морали бити у једној централистичко-буржоаској држави. Ови такозвани „самоуправни“ буџети старе Југославије нијесу имали никаквих прихода сем злогласних „приреза“.

Напротив, наши локални буџети, буџети наших народних одбора аутономне области и покрајине, буџети наших народних република имају своје, овим Законом утврђене, сталне изворе својих властитих прихода. Сем прихода од државних привредних предузећа републиканског односно локалног значаја, они имају и своје властите пореске приходе. У глави II овог законског предлога као усталом и у предлогу Закона о порезима, одређено је јасно који порез улази у који буџет. Настојало се да сваки народни одбор има посебан порески извор прихода. Тако је предвиђено да у савезни буџет улазе приходи од пореза на промет, савез-

них такса, царине, зајмови, и дио пореза на доходак. У републикански буџет: порез на доходак, у буџет народних одбора порез на наслеђа и поклоне, мјесна доходарина, трошарина и самодопринос.

Тиме је овим законским предлогом обезбијеђена чврста материјална база свим органима државне власти. Сем тога, ради још већег утврђења те материјалне базе и ради већег заинтересовања, ради омогућавања што непосреднијег стимулуса за прикупљање државних прихода уопште, овај законски предлог предвиђа учешће република, односно народних одбора и у савезним, односно републиканским приходима. Тако народне републике имају процентуално учешће у најважнијем средству опште државне акумулације, — у прометном порезу и у савезним таксама. Народни одбори имају процентуално учешће такођер у порезу на промет, у доходима у таксама. Тиме се хтјело дати што већег потстрека привредној и другој иницијативи маса и локалних органа државне власти. Још већи је стимулус одредба по којој народне републике односно народни одбори располажу и половином вишка прихода прикупљених изнад предвиђања у буџету. Овај систем, сем што омогућава потпуно задовољење свих локалних потреба и сем могућности пуне иницијативе, има и тај велики значај да чини крај досадашњем систему тзв. дотације, по којој су наши државни органи власти били упућивани на помоћ од стране виших, систему који је фаворизирао лењост и пасивност, систему пасивног ишчекивања умјесто властитог привређивања. Ово само привређивање је једно од основних начела новог буџетског система а дотација долази само као посљедње средство за помоћ оним крајевима који одиста још не могу властитим снагама задовољити своје потребе.

2) Но, овај систем степенстих буџета, систем по коме сваки орган државне власти има свој буџет, — ниуколико не противуречи принципу буџетског јединства у нашој земљи. Напротив, буџетско јединство дошло је и у овом законском предлогу до свог пуног изражаја већ у члану 1 предлога. Тамо се каже да „буџети свих органа државне власти чине општедржавни буџет ФНРЈ“. Општедржавни буџет је, дакле, та највиша форма нашег новог буџетског система, форма у којој се хармонично уједињавају у јединствену цјелину сви остали буџети, цјелину у којој долази до пуног изражаја „јединство нашег привредног подручја, јединствена привредна и финансиска политика наше земље. Баш ради могућности спровођења најкрупнијих мјера наше привредне политике, сада особито баш ради спровођења индустријализације и електрификације наше земље у општедржавном опсегу, ради што бржег уздизања привреде наше земље и њене пуне економске независности — ради тих крупних

задатака, потребно је стварати што обилатији фонд државних новчаних сретстава. Члан 2 законског предлога и дефинише општедржавни буџет као „план стварања јединственог фонда државних новчаних сретстава и употребе ових сретстава, у сагласности са општедржавним привредним планом, за привредну изградњу, материјално и културно подизање и социјално обезбеђење народних маса, јачање државне независности и одбрамбене моћи земље и издржавање државног апарата“.

3) Као што се из овог члана види, законски предлог одређује оне најважније циљеве ради којих се прикупљају новчана средства. Нијесу ту на првом мјесту расходи администрације. На првом су мјесту расходи народно-привредног карактера. То је управо најважнија, темелна новина у овом законском предлогу према нашем садашњем Закону о државном буџету и једна од његових најважнијих црта опште. У капиталистичким земљама, каква је била и стара Југославија, буџет није био буџет привреде, већ буџет државне администрације. Тако је и морало бити у земљи која није управљала привредом, већ привредом, односно капиталистичке класе њоме, у земљи у којој није било општенародне имовине, у земљи у којој су и оно мало државних привредних предузећа била вођена и управљана на капиталистички начин. Друкчије је у нашој земљи, у којој државни привредни сектор има тако широк опсег, особито послје Закона о национализацији приватних привредних предузећа, у земљи у којој државни привредни сектор има општенародни карактер. Ту је главни извор државних прихода баш из општенародне имовине у облику пореза на промет производа и добити државних привредних предузећа.

У нашој земљи и финансирање привреде обухваћено је државним планом. Зато овај предлог предвиђа да у општедржавни буџет улазе и финансиска средства привреде, сем сопствених сретстава државних привредних предузећа са којима предузећа самостално располажу. Исто тако у недостатку сопствених финансиских сретстава државних привредних предузећа, њихово финансирање врши се из буџета. То финансирање врши се, по чл. 27 законског предлога, за капиталну изградњу, за планом предвиђене рационализације и реконструкције, за повећање сопствених обртних сретстава за покриће планом предвиђеног губитка и за основна средства нових предузећа, односно повећање основних сретстава већ постојећих предузећа.

На тај начин наш државни буџет постаје изражај на финансиском пољу како нашег државног уређења тако и нашег привредног устројства.

4) Отуда и једна важна новина у унутрашњој структури нашег државног буџета. Наши буџети почивају, наиме, на

два основна елемента: на предрачуна прихода и расхода државних надлештава и установа и на финансиском плану државних привредних предузећа. У предрачун улазе сви расходи и приходи дотичног надлештва и установе и то у бруто износима. Финансиски план је, пак, облик финансирања државних привредних предузећа, састављен на основу производног односно радног плана. Он не улази у буџет у потпуности, он је прилог буџету, а у буџет улази само својим вишком односно мањком. Тако је омогућена пуна слобода финансиског пословања државних привредних предузећа у оквиру државног привредног и финансиског плана.

Извјесне привредне установе, које имају своје приходе, имају дакле предрачуноско пословање, улазе у буџет у бруто износима, али им је омогућена већа слобода вирманисања финансиским средствима и учешће у половини прихода које остваре изнад буџетског предвиђања.

5) У самом поступку састављања буџета предлог Закона предвиђа двије фазе. Прва је такорећи узлазна фаза, тј. она у којој наши органи државне управе достављају своје буџетске нацрте вишим ради састављања општедржавног буџета. Ради се ту, наиме, о неопходности да се у циљу састављања општедржавног буџета саберу нацрти свих буџета, дакле нацрти буџета народних одбора, народних република и савезног буџета. Кад Народна скупштина ФНРЈ озакони општедржавни и савезни буџет, онда народне републике у глобалним оквирима одређеним општедржавним буџетом озакоњују своје државне буџете путем скупштина народних република. У оквиру општих предвиђања у државним буџетима народних република, народни одбори решавају најзад о својим буџетима. Друга фаза је, дакле, фаза изгласавања буџета од стране свих органа државне власти. И у овом поступку изражен је пуни демократизам нашег новог буџетског права. Буџет је код нас закон и то и у формалном смислу, јер га изгласава Народна скупштина, а у том смислу што то није буџет — предвиђање, већ буџет — директива.

6) Демократизам нашег буџетског права огледа се у свим осталим члановима предложеног Закона. Члан 33 на пр. предвиђа да се уз нацрт сваког буџета подноси Народној скупштини завршни рачун за протеклу (не текућу) буџетску годину, како би народно представништво не само одобравало планове него и имало увид у њихова извршења. Колико је важна ова одредба, треба се само сјетити праксе у старој Југославији, по којој су за 23 године поднета назови Народној скупштини само два или три завршна рачуна. Ми, међутим, можемо рећи да ће овај високи дом уз предлог буџета за 1947 годину већ имати и завршни рачун за 1945 годину, иако смо имали најтеже прилике.

7) И уколико се тиче извршења буџета, предложени Закон предвиђа крупне новине. То се, прво, тиче одредбе по којој се унутар сваког буџета имају састављати тромесечни планови извршења које одобрава Савезна влада за савезни буџет, владе народних република за републиканске буџете, односно извршни одбори за буџете народних одбора. Унутар тромесечних планова предвиђају се и месечни благајнички планови, које састављају министарства финансија односно у народним одборима повереници за финансије. Ови планови служе ради правилног распореда новчаних средстава прско године. Друга новина тиче се одредбе по којој буџет благајнички извршује Народна банка и њени органи. Утврђени буџети достављају се, наиме, Народној банци односно њеним филијалама. Наредбе односно налоге за исплату дају потом у току године надлежни наредбодавци, не Министарству финансија већ директно Народној банци. Тиме ће се наше државно рачуноводство знатно убрзати и олакшати.

8) Најзад, да подвучем да је предложени Закон рађен на начелима пуне и најстрожије финансиске дисциплине. Ми смо углавном прешли вријеме кад се због немогућности планирања с једне и потребе најшире масовне иницијативе с друге стране, није могла засновати потпуна тачност буџетског предвиђања, па је државна благајна често морала бити стављена пред многе неочекиване задатке и расходе. Данас кад улазимо у планирање, кад план постаје закон, директива, кад имамо јасне организационе форме наших надлештава, установа и предузећа, — данас се финансиска дисциплина појављује као један од најважнијих фактора извршења нашег привредног плана, и обратно, кршење финансиске дисциплине појављује се као тежак преступ према нашим државним задацима. Зато предлог овог Основног закона о буџету посвећује овом питању много пажње. У чл. 8 предвиђа се „да сви приходи и расходи... ма по коме основу постојали и ма које врсте били морају се предвиђати у предрачунима приходима и расхода одговарајућег буџета“. То је принцип буџетске потпуности, против кога смо ми досада, мора се признати, много гријешили. Позната је досадашња пракса такзованих дивљих буџета, дивљих прихода и расхода. Неоспорно да ова рђава пракса има основа и у томе што крутост одредаба нашег досадашњег пореског система није дозвољавала мјесним органима власти да прикупљају приходе путем властитог самоопорезивања, што се садашњим предлогом Закона о порезима омогућава. Баш ради постојања те могућности, убудуће је поменути систем дивљег буџетирања недозвољен.

Исти члан предвиђа и начело буџетске стварности, тј. принцип по коме буџетска предвиђања, како у погледу при-

хода тако и у погледу расхода, треба да буду остварљива и најприближнија стварном стању. Можемо се и досада похвалити да су наша досадашња предвиђања била врло реална, што ће се показати у завршним рачунима који ће се Скупштини поднијети.

Даље, чл. 9 предложеног Закона одређује да је сваки орган државне власти дужан да своје расходе покрије својим приходима. То је важно начело буџетске равнотеже. С обзиром на то да овај Закон предвиђа разне изворе прихода за све органе власти и процентуално учешће у савезним односно републиканским приходима, биће много лакше него досада спровести буџетску равнотежу код највећег броја буџета. Тек ако неопходни и планом предвиђени расходи не би ипак могли да се покрију приходима одговарајућег буџета, тада ће се мањак покрити из вишег буџета.

За покриће, пак, оних потреба које се нијесу могле предвидјети, или за које су предвиђена мања средства него што је потребно, установљава се у свима буџетима буџетска резерва, а у савезном буџету Резервни фонд Владе ФНРЈ. Тиме се чини крај досадашњем систему такозваног обртног капитала не само код Главне државне благајне него и у свим народним републикама.

У интересу буџетске дисциплине предвиђене су још три важне одредбе. Прва је у члану 10 предлога, по којој се у прописима чије извршење захтијева финансијска средства, мора предвидјети извор тих сретстава. Друга је у чл. 37 предлога, по којој општу контролу и ревизију над извршењем свих буџета врши Министарство финансија ФНРЈ и органи Опште државне контроле. Најзад, трећа је у чл. 36 предлога, по коме „сви органи државне управе, установе и предузећа дужни су да потпуно и благовремено извршују своје обавезе према буџету и да утврђене расходе извршују у одређене сврхе и у одобреним границама“.

Неизвршење ове обавезе претставља прекршај буџетске дисциплине за који се предвиђа не само дисциплинска и материјална већ и кривична одговорност службених лица. Дато је право министру финансија ФНРЈ и министрима финансија народних република да у случају прекршаја буџетске дисциплине могу у цјелости или дјелимично обуставити финансирање. Кад се има у виду значај плана у нашој привреди, значај извршења плана предвиђених задатака и значај финансијског елемента за извршење привредног плана, онда нам мора бити јасан и сав значај буџетске дисциплине.

Другови и другарице народни посланици, то су само главни принципи на којима је основан овај предлог Закона о буџету. Ти принципи дошли су до изражаја у свим његовим одредбама. Мислим да су они потпуно у складу са

нашим Уставом и нашим досадашњим законодавством. Они су у складу са уређењем наше државе и структуром наше привреде. Они су у складу са конкретним потребама и интересима наше садашње ситуације. И зато мислим да ће овај предлог Закона постати закон једногласном вољом овога дома. (Дуготрајно одобравање).

Претседник: Тражи ли још ко реч у начелној дискусији? (Анка Берус: Молим за ријеч). Има реч народни посланик Анка Берус.

Anka Berus (NR Hrvatska): Drugovi i drugarice, pred nama je prijedlog Osnovnog zakona o budžetu. Tu važnu zakonsku materiju regulisala je, kao što je već istakao i drug Blagojević, Privremena narodna skupština u 1945 godini. Donošenje Zakona o budžetu polovinom 1945 godine doprinijelo je u velikoj mjeri sređenju državnih finansija. Preko budžeta, tog utvrđenog plana prihoda i rashoda, ravnomjerno su raspoređena potrebna sredstva rashoda općedržavne uprave i namirivanje najhitnijih općenarodnih potreba, kao što su socijalno i zdravstveno staranje, dizanje prosvjete i jačanje obrambene moći naše zemlje. Prvi Zakon o budžetu riješio je krupnu materiju određivanja zadataka u planu prihoda i rashoda narodnoj vlasti kao cjelini, od narodnih odbora do republikanskih vlada i Savezne vlade. Već po tom Zakonu o budžetu izrađivanje općeg državnog budžeta pretstavlja i nosi karakter državnog plana po kojemu su prema određenim funkcijama određeni i fiksirani prihodi i rashodi pojedinih stepena narodnih vlasti. Po njemu svaki organ državnih vlasti zadržava svoju finansijsku samostalnost s jedne strane, dok je s druge strane uključen u zbirne budžete i općedržavni budžet i time osigurano jedinstvo vlasti kao cjeline. Od vremena kada je donesen prvi Zakon o budžetu, organizacija našeg narodnog života dobila je već mnogo ustaljenije forme. Donesen je Ustav i Zakon o narodnim odborima. Državni sektor u privredi zauzima sve značajnije mjesto. Iz te činjenice proizlazi i to da je i državni aparat i državna vlast uzela na sebe tako značajne funkcije iz narodnog života kao što je organizacija privrede zemlje i direktno rukovodi njome. Te promjene iziskuju novo postavljenje i općedržavnog budžeta kao i budžeta svih organa narodne vlasti.

Prelaženje na plansku privredu diktira, s jedne strane, jasno utvrđivanje svih raspoloživih sretstava države kao cjeline i njihovu plansku raspodjelu izraženu u novčanoj vrijednosti preko budžeta.

Zato i ovaj Zakon o budžetu tretira petanje mnogo šire nego li što je to mogao da učini prvi Zakon o budžetu. On obuhvaća državni privredni sektor kao cjelinu i vezuje ga di-

rektno za one organe narodne vlasti koji sa njim rukovode. Ovako postavljenje budžeta omogućeno je zato, što je zakonskim putem već riješeno pitanje rukovođenja općom narodnom imovinom, u prvom redu preko Zakona o državnim privrednim preduzećima. Stvaranje preko općedržavnog budžeta jedinstvenog fonda državnih novčanih sretstava otvara široke mogućnosti za brzu izgradnju zemlje u širem smislu, a osobito za izgradnju naše privrede, za puno korišćenje svih privrednih mogućnosti zemlje. Time se stvara i osigurava novčana baza za kapitalnu izgradnju, mobilišu sva raspoloživa sredstva i usmjeruju po planu za one svrhe i potrebe koje su u danom periodu najnužnije i najhitnije. Jedinstveni općedržavni fond mobilise sva sredstva za izgradnju zemlje. Mobilisanje svih državnih novčanih sretstava i njihova cjelovita evidencija pruža nam šire mogućnosti za naglije podizanje standarda života narodnih masa u materijalnom i kulturnom pogledu, kao i za socijalno obezbjeđivanje. Jedinstveni fond državnih novčanih sretstava osigurava jačanje državne nezavisnosti i obrambene moći zemlje.

Ovako postavljen općedržavni fond omogućuje pomaganje razvitka onih nacionalnih republika koje su privredno i kulturno zaostale i time se provodi u djelo ravnopravnost naroda Jugoslavije i jača bratstvo i jedinstvo. Te iste mogućnosti imaju i narodne republike u odnosu prema onim krajevima koji su u njihovom okviru zaostali, a pogotovu onih koji su ratom uništeni i postradali. Princip da svaki organ narodne vlasti ima svoj budžet i to ne samo za pokriće potreba administracije već da uključi u svoj budžet i rukovođenje i organizaciju privrede lokalnog značaja daje nov sadržaj i samom administrativnom aparatu i postaje aktivni faktor u organizaciji same privrede. Samim Zakonom o budžetu utvrđeni su prihodi kojim pojedini organi narodne vlasti raspolažu i time je data mogućnost da svaki pojedini organ pokaže na djelu koliko je svojim zalaganjem i organizacijom vlastitih privrednih snaga doprinio jačanju privredne moći zemlje i njezinom brzom podizanju. Ovako postavljen budžet doprinosi bržem oživotvorenju i samog Zakona o narodnim odborima, jer se i time daju široke mogućnosti da oni postanu stvarni organizatori narodnog života u najširem smislu i time ispune funkciju ne samo organa državne vlasti nego i organa naroda kao nosioca vlasti. Time što se pitanje budžeta postavilo kao krupno i centralno pitanje u finansijskoj službi već i prije završetka rata i konačnog oslobođenja zemlje i što su se uložili krajnji naponi da se napravi odmah nakon oslobođenja zemlje šestomjesečni budžet, kao i da u prvoj godini, tj. 1946 imade-mo dobro uravnotežen budžet u cijeloj zemlji sa normalnim

trajanjem budžetske godine uveliko je doprinijelo učvršćenju našeg dinara. To je bio jedan od faktora koji nas je sačuvao od svih mogućih finansijskih iznenađenja i perturbacija, kojima nije izmakla nijedna zemlja koja se nalazila u toku rata, u sličnom položaju kao naša zemlja. Povezivanje ovih izvora prihoda i čitave općenarodne imovine u jedinstveni državni fond i plansko raspoređivanje sretstava preko budžeta jača još više naš finansijski sistem, učvršćuje naš dinar i daje nam najšire mogućnosti za privrednu izgradnju, za potpuno izvršenje plana i za osiguranje potrebnih sretstava za opće narodne potrebe.

Novi Osnovni zakon o budžetu pretstavlja krupan korak u izgradnji naše privrede i prema tome imat će velikog udjela u izgradnji našeg nacionalnog života i pomoći će nam da još naglije krenemo putem poboljšanja života širokih radnih masa. U ime poslanika iz Hrvatske izjavljujem da ću glasati za ovaj Zakon. (Dugotrajno odobravanje i aplauz).

Pretsednik: Traži li još ko reč o ovom Zakonu? (Ne traži niko). Pošto niko ne traži reč, prelazimo na glasanje u načelu. Ko je za ovaj Zakon, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Objavljujem da je predlog Osnovnog zakona o budžetu u načelu primljen. Prelazimo na diskusiju i glasanje u pojedinostima.

Traži li ko reč o glavi I? (Ne traži niko). Molim druga izvestioca da čita naslov predloga Zakona i član 1.

Izvestilac čita naslov predloga Zakona i član 1.

Pretsednik: Ko je za član 1 zajedno sa naslovom i podnaslovom, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Objavljujem da je član 1 zajedno sa naslovom i podnaslovom predloga Zakona jednoglasno primljen.

— Za ovim je Veće naroda, glasajući dizanjem ruku o svakom pročitanoj članu, usvojilo jednoglasno sve članove od 2 do 13 zaključno, prema predlogu i izveštaju Zakonodavnog odbora. —

Pretsednik: Prelazimo na glavu II. — Sastavljanje budžeta. Traži li ko reč o II glavi? (Ne javlja se niko). Pošto se niko nije javio za reč, molim izvestioca da nastavi čitanje.

Izvestilac čita naslov II glave — Sastavljanje budžeta, i član 14.

Pretsednik: Ko je za član 14 sa naslovom glave II, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Objavljujem da je član 14 zajedno sa naslovom glave II jednoglasno primljen.

-- Za ovim je Veće naroda, glasajući dizanjem ruku o svakom pročitanoj članu, jednoglasno usvojilo članove od 14 do 31 zaključno prema predlogu i izveštaju Zakonodavnog odbora. --

Pretsednik: Prelazimo na glavu III — Izvršenje budžeta. Traži li ko reč o ovoj glavi? (Ne javlja se niko). Pošto se niko nije javio za reč, molim izvestioca da nastavi čitanje.

Izvestilac čita naslov glave III i član 32.

Pretsednik: Ko je za član 32 sa naslovom glave III, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Objavljujem da je član 32 sa naslovom glave III jednoglasno primljen.

(Za ovim je Veće naroda, glasajući dizanjem ruku o svakom pročitanoj članu, jednoglasno usvojilo članove od 32 do 36 zaključno, prema predlogu i izveštaju Zakonodavnog odbora).

Pretsednik: Prelazimo na glavu IV — Kontrola i revizija izvršenja budžeta. Traži li ko reč o ovoj glavi? (Ne javlja se niko). Pošto se niko ne javlja za reč, molim izvestioca da nastavi čitanje.

Izvestilac čita naslov glave IV i član 37.

Pretsednik: Ko je za član 37 sa naslovom glave IV, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Objavljujem da je član 37 sa naslovom glave IV jednoglasno primljen.

Prelazimo na glavu V — Završni računi. Traži li ko reč o ovoj glavi? (Ne javlja se niko). Pošto se niko ne javlja, molim izvestioca da nastavi čitanje.

Izvestilac čita naslov glave V i član 38.

Pretsednik: Ko je za član 38 sa naslovom, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Objavljujem da je član 38 sa naslovom jednoglasno primljen.

Prelazimo na glavu VI — Završne i prelazne odredbe. Traži li ko reč o ovoj glavi? (Ne javlja se niko). Pošto se niko nije javio za reč, molim izvestioca da nastavi čitanje.

Izvestilac čita naslov glave VI i član 39.

Pretsednik: Ko je za član 39 sa naslovom, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Objavljujem da je član 39 sa naslovom jednoglasno primljen.

— Za ovim je Veće naroda, glasajući dizanjem ruku o sva-

kom pročitano članu, jednoglasno usvojilo članove 39 i 40 prema predlogu i izveštaju Zakonodavnog odbora. —

Time je primljen u pojedinostima Osnovni zakon o budžetu. Prelazimo na glasanje u celini i molim druga sekretara da izvrši prozivku narodnih poslanika. Glasaće se *za* i *protiv*.

Sekretar Joza Milivojević proziva narodne poslanike da glasaju.

Glasali su za: Abduraim Mustafa, Aguši Kurteš, Ambrožič Lado, Andrejev Bane, Augustinčić Antun, Babić Ljubo, Babović Spasenija, Bajalski Risto, Barbarić Božo, Bevk France, Berus Anka, Blagojević d-r Obren, Bojnović Đurađ, Bratić d-r Dušan, Brašnarov Panko, Varga Istvan, Vasiljević Dušan, Vicković Mihailo, Vlajković d-r Milorad, Vrbovski Pavel, Vujasinović Todor, Vujačić Marko, Vukosavljević Sreten, Galijašević Bećir, Garčević Gojko, Gaš Aljuš, Golubović Marinko, Grbić Mihailo, Gregorić d-r Pavle, Dimitrijević Spasoje, Dolinšek Tone, Dugonjić Rato, Đuričin Milivoj, Žumer Srećko, Zatrić Sait, Ivović Dušan, Ilić S. Dragoljub, Ilić Pavle, Jadrešin Bogde, Jakovljević d-r Steavn, Jegdić Jovan, Jeras Josip, Juričić Niko, Kape-tanović Hajro, Kardelj Pepca, Kerime Muča, Komnenić Petar, Kotnik Beno, Krizman d-r Hinko, Krajačić Ivan, Kršul Mate, Kulenović Skender. Lautas Trajan, Lisi Sali, Ljubej France, Lunaček d-r Pavel, Maglajlić Šefket, Manojlović Radmila, Markovski Venko, Martinovski Nikola, Marušić d-r Drago, Masla-rić Božidar, Masnić Petar, Milanković Ivan, Milivojević Joza, Miljovski Kiril, Mitrović Mitra, Mićunović Veljko, Mojsov La-zar, Momčilović Ljuba, Muhtari Osman, Nad Gavriilo, Nesto-rov d-r Dimitar, Nikolić Zora, Novak Ivan, Nošpal Tode, Olah Šandor, Oreščanin Bogdan, Pavić Niko, Pavlović Kosan, Papić Radovan, Pejnović Kata, Petrović Mato, Petrović Nikola, Ple-pelić Stjepan, Pešev Nikola Pančev, Popivoda Krsto, Popović Dušan, Popović S. Milan, Popović Radovan, Radović Vuko, Radosavljević Dobrivoje, Rebac Hasan, Redža Zekerija, Rkman Dušan, Rus Josip, Savić Kirilo, Sejfula Kemal, Skerlić Velimir, Snoj Franc, Spirov d-r Boris, Stanković d-r Siniša, Stojanović Aleksandar, Sučić Florijan, Temelkovski Borko, Tomić Aleksa, Četković Jovan, Čišić Husein, Čurčić Živojin, Filipodić Krsto, Frol Frane, Hafner Tone, Hodža Mustafa, Hodžić Džeko, Hrn-čević d-r Josip, Cajnkar d-r Stanko, Carević Miloš, Carić d-r Vojin, Celeski Lazar, Čalovska Ljiljana, Čiković Tomo, Čola-ković Rodoljub, Čubrilović d-r Branko, Džankić Hasan, Šent-jurc Lidija, Šećeragić Murad, Šoti Pal, Šukria Ali, Šušteršić Tone.

Otsutni su: Apostolski Mihailo, Aceva Vera, Babić Anto, Bakić Mitar, Bebler d-r Aleš, Borić Franjo, Brkić Hasan, Bur-

sać Milan, Vidmar Tone, Gavrilski d-r Gjorgi, Golubović Radonja, Gošnjak Ivan, Dobrašinović Miloje, Đaković Spasoje, Đilas Milovan, Žižić Živko, Župančić Oton, Zogović Radovan, Imamović Fadil, Kavčić Stane, Kocbek Edvard, Malinska Veselinka, Mitošević Mira, Mitrović Božo, Mlakar Alojzij, Mugoša Andrija, Nazor Vladimir, Naumovski Naum, Nenezić Radojica, Orović Savo, Perović Puniša, Petrović Ninko, Poglajen Franc, Popović d-r Miloš, Prodanović M. Jaša, Saili Dragutin, Salacan Don Ante, Smiljanić Milan, Smodlaka d-r Josip, Sulejman Hivzi, Sulejmanovski Nafi, Todorović Radomir, Turković Ivañ, Hamović Rade, Herljević Franjo.

Pretsednik: Za predlog Osnovnog zakona o budžetu glasalo je 129 narodnih poslanika i svi su glasali za. Objavljujem da je Osnovni zakon o budžetu u Veću naroda izglasan i da će biti upućen Saveznom veću na rešavanje.

Saopštavam Veću da je Zakonodavni odbor podneo Veću naroda odborski izveštaj o predlogu Zakona o ovlašćenju Predsedništva Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ da rešava molbe i žalbe upućene Narodnoj skupštini FNRJ i da je ovaj izveštaj otštampan i razdeljen narodnim poslanicima. Stoga predlažem Veću kao narednu tačku dnevnog reda pretres ovog zakonskog predloga. Prima li Veće ovaj moj predlog? (Prima).

Današnji rad našeg Veća je završen i, sa vašim odobrenjem, ja ću ovu sednicu zaključiti a narednu zakazujem za sutra u 11 časova.

Sednica je zaključena u 18,15 časova.

Девета седница

(21 децембра 1946)

Претседавао председник Владимир Симић.

Почетак у 11,05 часова.

При уласку у дворану чланове Савезне владе на челу са потпредседником Савезне владе Едвардом Кардељем и чланове претседништва Савезног већа на челу са претседником Савезног већа Владимиром Симићем народни посланици бурно поздрављају.

Претседник: Отварам девети редовни састанак II редовног заседања Савезног већа Народне скупштине ФНРЈ.

Записник данашњег састанка водиће секретар Љубчо Арсов.

Изволите саслушати записник прошлог састанка.

Секретар чита записник осмог редовног састанка.

Претседник: Да ли има примедба на прочитани записник? (Нема). Примедба нема. Објављујем да ће се записник оверити.

Веће народа доставило је Савезном већу, у смислу чл. 63 Устава, предлог Основног закона о буџету онако како је усвојен у Већу народа.

Част ми је извести Веће да је Претседништво употредило текст примљеног законског предлога од Већа народа са текстом истог законског предлога који је коначно усвојен у Савезном већу, и да је утврдило да су оба текста истоветна, па питам Савезно веће да ли овај извештај Претседништва прима к знању? (Прима). Има ли кога да не прима к знању овај извештај? (Нема). Објављујем да је на тај начин предлог Основног закона о буџету у Народној скупштини ФНРЈ коначно усвојен и да ће, у смислу члана 63 Устава и члана 46 Пословника, бити упућен Президијуму Народне скупштине ФНРЈ ради проглашења.

Прелазимо на отсуства народних посланика: Јовићевић Павле моли 10 дана отсуства уз лекарску потврду; Мугош Душан моли отсуство до краја заседања због болести; Пајковић Ђоко моли отсуство према лекарској потврди; Сремец д-р Златан моли боловање према лекарској потврди; Шаћири Исмет моли да му се одобри отсуство према лекар-

ском уверењу; Трајковић Александар моли 5 дана отсуства ради болести; Михајловски Кирил моли 10 дана отсуства због службеног посла.

Предлажем да се свима молиоцима за отсуство и боловање одобри по 5 дана отсуства, односно боловања. То је довољно у овом заседању. Примате ли овај предлог? (Примамо). Пошто је овај предлог примљен, објављујем да су отсуства одобрена у износу од 5 дана.

Има реч Министар индустрије ФНРЈ, који је и Претседник Репарационе комисије Савезне владе ФНРЈ, да одговори на усмено питање народног посланика Васе Бутозана и других. (Пљескање).

Ministar industrije Savezne vlade Boris Kidrič: Pošto se u Narodnoj skupštini nalazi delegat Jugoslovenske vlade u Medusavezničkoj agenciji za reperacije, opunomoćeni ministar drug d-r Mladen Iveković, narodni poslanik, to ovlašćujem i molim druga Ivekovića da odgovori na juče postavljeno pitanje.

D-r Mladen Iveković (Srez Zagreb I): Drugovi narodni poslanici, dozvolite mi da se najprije sa nekoliko riječi osvrnem na historijat i značenje savezničkih utanačenja o njemačkim reparacijama i o ekonomskom razoružanju Njemačke.

Osnovne odredbe o reparacijama koje savezničkim zemljama duguje Njemačka sadržane su, kao što je poznato, u sporazumima zaključenim od strane naših velikih saveznika na konferencijama u Jalti i u Potsdamu. Iz tih odredaba vuče svoje porijeklo i Pariski sporazum o njemačkim reparacijama, kojemu je pristupila i naša zemlja.

Naši su narodi iskreno i bez rezervi pozdravili savezničke odluke u Jalti i u Potsdamu shvativši pravilno da one, s jedne strane, treba da žrtvama njemačke agresije obezbijede mirni poslijeratni razvitak bez straha od nove njemačke agresije, a s druge strane, da omoguće, u vidu reparacionih davanja, maksimalno nadoknađivanje šteta i pustošenja što su ih njemački agresori uzrokovali u raznim savezničkim zemljama, pa tako i u našoj rođenoj zemlji. Prema tekstu odluka donijetih u Jalti, Njemačka treba da bude prisiljena da u najvećoj mogućoj mjeri nadoknadi gubitke i patnje što ih je nanijela Ujedinjenim nacijama, pri čemu ne može ni njemački narod izbjeći svojoj odgovornosti.

U Potsdamskoj deklaraciji zapisano je ovo:

„U cilju uništenja ratnog potencijala Njemačke biće zabranjena i spriječena proizvodnja oružja, municije i ratnog materijala kao i proizvodnja svih tipova aviona i brodova prekomorske plovidbe. Proizvodnja metala, hemiskih produkata, mašina i drugih dobara neposredno potrebnih za ratnu ekonomiju biće

striktno kontrolirana i reducirana na nivo potreba koje će biti odobrene za mirnodopsku ekonomiju poslijeratne Njemačke. Proizvodni elementi nepotrebni dozvoljenoj proizvodnji biće oduzeti, saobrazno planu reparacija preporučenom po Savezničkoj komisiji za reparacije i odobrenom po zainteresovanim vladama, ili će biti uništeni...”

Dalje odluke u Jalti određuju, da „reparacije moraju da budu dodeljivane u prvom redu onim zemljama koje su podnijele glavni teret rata, koje su doživjele najteže gubitke i koje su organizovale pobjedu nad neprijateljem.”

One određuju reparaciona davanja u naturi, dok su godine 1919 pobjedničke sile nastojale da procijene visinu njemačkog reparacionog duga u njemačkoj moneti, a plaćanje u zlatu, devizama i predmetima tekuće proizvodnje.

Prema Jalti i Potsdamu postali su glavni izvori današnjih njemačkih reparacija: 1) postojeće njemačke industrijske instalacije i fabrike čiji kapacitet premašuje mirnodopske i pacifističke potrebe Njemačke, 2) njemački kapitali plasirani u inostranstvu i 3) njemačka tekuća proizvodnja.

Njemačke reparacije, kako su stipulirane u Jalti i Potsdamu, razlikuju se po svojim moralnim, političkim i ekonomskim principima od reparacija iz godine 1919, koje je stipulirao Versalski ugovor.

Prije svega, pitanje njemačkih reparacija danas je tijesno povezano s pitanjem ekonomskog razoružanja Nemačke, s pitanjem uništenja njemačkog ratnog potencijala. Naprotiv, organizatori Versalskog mira potsticali su svojom reparacionom politikom daljnji intenzivni razvoj njemačke industrije, pa, dakle, u krajnjoj liniji, i daljnji razvoj njemačkog ratnog potencijala.

Versalske odredbe prepustile su njemačkoj vladi da sama plati kako zna i može određenu sumu na ime reparacija. Da je takav reparacioni sistem pogodio, s jedne strane, svjesnom izigravanju obaveza sa strane Njemačke, a s druge strane razvoju njemačkih trustova, to je danas općenito poznata činjenica.

Jalta i Potsdam, naprotiv, ukidaju na duži rok njemački suverenitet. Danas okupiranom Njemačkom vlada saveznički kvadripartitni Kontrolni savjet, kojemu je povjerena dužnost da bdije ne samo nad izvođenjem programa reparacija, nego i nad uništenjem njemačkog ratnog potencijala. Pitanje njemačkih reparacija najuže je, dakle, povezano s pitanjem opće sigurnosti.

Ili, kako je pravilno rekao Jacques Rueff, pretsjednik Međusavezničke agencije za reparacije, prigodom inaugurarne sjednice Skupštine agencije mjeseca februara o. g. u Briselu:

„...Ne pripada više njemačkoj ekonomiji da se prilagodi reparacionim obavezama, već reparacije treba da se prilagode produkcionim mogućnostima, koje će biti ostavljene njemačkoj ekonomiji”.

Pod ohrabrujućim perspektivama krimskih i potsdamskih odluka bila je sazvana mjeseca novembra prošle godine u Parizu konferencija na kojoj su 18 savezničkih zemalja zaključile Sporazum o njemačkim reparacijama, o obrazovanju Medusavezničke agencije za reparacije i o restituciji monetarnog zlata. Taj je sporazum potpisala i vlada FNR Jugoslavije.

U duhu Potsdamske deklaracije, ovih osamnaest zemalja imaju pravo na reparaciona primanja iz zapadnih okupacionih zona Njemačke. Kao što je poznato, Sovjetski Savez, koji je preuzeo na sebe obavezu da zadovolji i reparacione zahtjeve Poljske, ima pravo na reparacije iz svoje (istočne) okupacione zone plus 25% industrijskih instalacija iz zapadnih okupacionih zona Njemačke. Sovjetski Savez i Poljska nisu, prema tome, učestvovali na spomenutoj Pariskoj konferenciji i nisu zastupani u Medusavezničkoj agenciji za reparacije.

Pariska reparaciona konferencija trebalo je da odredi prvenstveno kvote učestvovanja pojedinih zemalja u raznim kategorijama reparacionih primanja, srazmjerno pretrpljenim materijalnim štetama i ratnim naporima tih zemalja. Ona je nadalje odredila generalne principe po kojima će se podjela reparacionih objekata vršiti i udarila je temelje Medusavezničkoj agenciji za reparacije sa sjedištem u Briselu.

Naša je javnost uglavnom obaviještena o teškoćama, koje su se na spomenutoj Pariskoj konferenciji ispoljile, naročito pri utvrđivanju reparacionih kvota pojedinih zemalja. Uspjeh same Konferencije bio je često uslovljen unaprijed pripremljenim dogovorima velikih sila, koje su male zemlje morale prihvatiti, ako su htjele da budu učesnice u reparacionim primanjima. Ne treba kod toga izgubiti iz vida da SSSR nije bio na Konferenciji zastupan. Jugoslavenska je delegacija uložila maksimalne napore da Konferencija postigne uspjeh i da reparacione kvote budu razrezane što je moguće pravednije, prema stvarnim žrtvama, prema stvarno pretrpljenim štetama i ratnim naporima pojedinih zemalja. Ako je ijedan od 18 spomenutih naroda imao pred drugim savezničkim narodima sveto pravo da se poziva na svoje neizmjerne žrtve, patnje i ratne napore, onda je to pravo, besumnje, prvenstveno, pripadalo herojskim narodima Titove Jugoslavije. (Aplauz).

Ukupni gubici u ljudskim životima svih 18 zemalja u ratu protiv Njemačke i njenih satelita iznose okruglo 5,000.000. Od toga je sama Jugoslavija izgubila 1,700.000 svojih sinova i kćeri. To znači, da jugoslovenski gubici iznose 34% ili više

od 1/3 ukupnih savezničkih gubitaka, ne računajući tu SSSR i Poljsku. To dalje iznosi 10,80% stanovništva Jugoslavije ili svaki deveti čovek!

Prema podacima Pariske reparacione konferencije, ukupna neposredna materijalna šteta uzrokovana razaranjem i pljačkom, koju su 18 zemalja učesnica Konferencije pretrpele u ratu protiv Njemačke, Italije i njihovih satelita, procijenjena je na 53,4 milijarde američkih dolara. Gubitak nacionalnog bogatstva Jugoslavije iznosi 9,1 milijarda dolara, tj. 17% ukupnog gubitka. Gubici Jugoslavije su 1,4 puta veći od gubitaka Velike Britanije, dva puta veći od Holandije, 2,2 puta veći od Čehoslovačke, 3,6 puta veći od Grčke, 4 puta veći od Belgije, 7,2 puta veći od Sjedinjenih Država Amerike itd.

Uprkos upornih zalaganja jugoslavenske delegacije i delegacija nekih drugih malih savezničkih zemalja na Pariskoj konferenciji, kvote učestvovanja pojedinih zemalja u njemačkim reparacijama nisu utvrđene u razmjeri s njihovim gubicima i potrebama obnove nacionalne ekonomije.

Kao što je poznato, Jugoslaviji je Pariska reparaciona konferencija odredila kvote od 9,6% učestvovanja u podjeli njemačkih industrijskih instalacija i njemačke trgovačke flote (kategorija B), i 6,6% učestvovanja u podjeli njemačkih kapitala u inostranstvu i u njemačkoj tekućoj proizvodnji (kat. A). Ma da se Jugoslavija nalazi na četvrtom mjestu po visini svojih kvota kategorija A i B (iza Vel. Britanije, Sjedinjenih Država Amerike i Francuske), ove kvote ne odgovaraju neizmjernim žrtvama i materijalnim gubicima što ih je naša zemlja podnijela u ratu protiv zajedničkog neprijatelja. S jedne strane zaključci Pariske konferencije u pogledu kvota dodijeljenih našoj zemlji pretstavljaju za nju očitu nepravdu, no, s druge strane, prihvatanje tih zaključaka od strane Vlade FNRJ dokazuje maksimalnost njenih napora uložених u cilju da jedna od prvih širih međusavezničkih konferencija, poslije pobjedonosno završenog rata nad njemačkim osvajačima, ne propadne, kao što je to zaista prijetilo u nekim kritičkim momentima Konferencije.

Trebalo je bez daljnjeg odlaganja pristupiti provođenju programa njemačkih reparacija, kako je bio postavljen zaključcima u Jalti i u Potsdamu. Nikome to nije toliko ležalo na srcu, nikome to nije toliko bilo u interesu kao našoj rođenoj zemlji. Uništena i opljačkana industrija i poljoprivreda Jugoslavije, njeni potopljeni trgovački brodovi, razorene pruge i rudnici, mostovi i drumovi, sva ta uništena dobra tražila su ogromne i besprimjerne napore i žrtve čitavog jednog naroda koji je težio i koji teži za što hitnijom obnovom svoje zemlje i za daljnjim razvijanjem njenih bogatstava, jer je postao sam go-

spodar svoje sudbine. Brze i efikasne liferacije reparacija iz ogromnog industriskog arsenala Njemačke u znatnoj bi mjeri ubrzale obnovu naše zemlje, prištedile bi mnoge silne napore i odricanja našeg radnog svijeta koji je bio prisiljen da sa najprimitivnijim sredstvima i alatom iz ruševina podiže fabrike, gradi mostove i pruge, rudnike i drumove i obrađuje tvrdu zemlju.

Zato naši najodgovorniji državni i politički faktori nisu prestali naglašavati koliku važnost imaju za nas reparacije i što od njih naši narodi očekuju.

Zato je Vlada Federativne Narodne Republike Jugoslavije pozdravila osnivanje Medusavezničke agencije za reparacije u Brislu JARA, koja je proizišla iz Pariskog sporazuma o njemačkim reparacijama. Ona ga je pozdravila u uvjerenju, da će se program njemačkih reparacija početi brzo da sprovodi u duhu Potsdamske deklaracije i da će Agencija najhitnije pristupiti pravednoj podjeli raspoloživih reparacionih objekata među svojih 18 zemalja-članica. I sama Potsdamska deklaracija potvrđuje, da prenos industriskih objekata iz Njemačke na ime reparacija predstavlja vrlo hitan problem. Ona predviđa da program reparacija treba da bude izvršen u vrlo kratkom roku, jer je iskustvo iz godine 1919 pokazalo da reparaciono dugovanje postaje tim problematičnije, što su duži rokovi plaćanja.

Kao delegat Vlade FNRJ pri Medusavezničkoj agenciji za reparacije u Briselu, koja je započela djelovanjem krajem mjeseca februara 1946 godine, ja ću da iznesem pred ovaj dom rezultate dosadašnjeg rada JARA-e, kao i kratki pregled reparacione politike, kako se ona do sada provodila u tri zapadne okupacione zone Njemačke, iz kojih spomenutih 18 zemalja-članica IARA-e treba da prime veliki broj njemačkih fabrika i drugih objekata.

Na žalost, stvari tu ne stoje baš najbolje. Slovo i duh krimskih i potsdamskih odluka nisu oni faktori koji bi za izvjesne odlučujuće sile bili mjerodavni za provođenje njemačkog reparacionog programa.

Činjenica, vrlo jasna i upadljiva, da je deset mjeseci nakon njenog osnivanja, Medusaveznička agencija za reparacije u Brislu izvršila podjelu među zemlje-članice samo 26 dijelom čitavih, dijelom krnjih ili oštećenih fabrika, ta činjenica je sama za sebe dovoljno rječita. Ako uzmemo u naš račun sve industrijske instalacije, dakle i one za koje je podjela već izvršena i one za koje je podjela u toku, onda dobijamo ukupnu vrijednost od 230 miliona predartnih njemačkih maraka ili okruglo od 3 milijarde dinara iz 1938 godine, računajući 15 dinara za jednu marku, svih njemačkih industriskih instalacija

do sada stavljenih na raspoloženje za reparacije iz Zapadne Njemačke, a u korist zemalja-članica IARA-e. Pri tome ne treba izgubiti iz vida činjenicu, da za ogroman procenat ovih raspoloživih instalacija nije postavljen zahtjev ni od jedne od 18 zemalja-članica, tako da će vrijednost dodijeljenih industrijskih instalacija biti mnogo manja.

U odgovoru na postavljena pitanja grupe narodnih poslanika iznosim ovdje podatke o tome šta je do sada primila Jugoslavija na ime njemačkih reparacija:

1) Prva dodijeljena reparaciona dobra svim zemljama članicama IARA-e bili su njemački trgovački brodovi morskog plovidbe u tonaži od nešto preko 700.000 br. reg. tona i u ukupnoj vrijednosti od oko 220 miliona njemačkih predratnih maraka. Prema zaključcima Pariskog sporazuma o reparacijama, trgovačka flota dodijeljivala se je prema procentima gubitaka pojedinih zemalja u globalno izgubljenoj tonaži u ratu protiv Njemačke. Od ukupno izgubljenih 23 i po miliona br. reg. tona Jugoslavija je iskazivala gubitak od preko 200.000 tona ili oko 60% cjelokupne svote tonaže. Njen je procenat bio određen sa 0,86% što znači da je od raspoloživih cirka 700.000 br. reg. tona na nju otpadalo nešto preko 6.500 tona. Ovaj nepravedni princip koji pri dodijeljivanju brodova nije uzimao u obzir relativno visoke gubitke u brodogradnji malih zemalja, pogodio je upravo velikim pomorskim silama koje su, i pored svojih visokih gubitaka, izašle iz rata s jakom trgovačkom flotom, a neke je čak i povećala.

Tako Velika Britanija raspolaže danas sa flotom od 24 miliona br. reg. tona koliko je od prilike imala i prije rata. SAD imale su prije rata 12 miliona br. reg. tona, a danas raspolažu sa flotom od preko 50 miliona br. reg. tona. Pa ipak, Velika Britanija učestvuje sa 46% u podjeli relativno male tonaže raspoložive njemačke trgovačke flote! SAD, koje su za vrijeme rata povećale svoju flotu od 12 miliona na preko 50 miliona br. reg. tona, učestvuju u toj podjeli sa 17,82%! Jugoslavija koja je izgubila oko 60% svoje trgovačke mornarice učestvuje u podjeli sa 0,86%. (Glasovi: Sramota!).

Ali to nije sve. Kad je naša Vlada trebalo da preuzme četiri broda koja su Jugoslaviji bila dodijeljena pokazalo se da samo jedan od tih brodova može da se preuzme. Pokazalo se, naime, da jedan od označenih brodova uopće ne postoji, da drugi brod nije brod morskog plovidbe nego riječne, i da je treći u tolikoj mjeri oštećen i istrošen, da bi troškovi popravka premašili samu vrijednost broda.

Posve je razumljivo da Jugoslavija ne može da bude zadovoljena ovakvim metodama ispunjavanja međusavezničkih utanačenja i da će njena Delegacija tražiti striktno i pošteno ispunjenje njene kvote u potpunosti.

2) Drugu grupu reparacionih objekata, koju je Medusave-
znička agencija za reparacije do sada imala na raspoloženju
za podjelu i za koje je podjela završena, sačinjavaju spomenutih
26 fabrika. Radi se isključivo o fabrikama metalne i mehanič-
ke proizvodnje. Iako fabrike i instalacije koje su Jugoslaviji
dodijeljene ni izdaleka ne pokrivaju onu vrijednost, koju bi
naša zemlja do danas morala primiti da su okupacione sile
Zapadne Njemačke striktno izvršavale reparacioni program,
ipak je u tom primanju za nas bilo nešto povoljnija situacija,
nego u primanju broda. Tako je naša zemlja primila oko
23% ukupne vrijednosti dodijeljenih industrijskih instalacija sa
prve IARA-ine liste na kojoj je bilo 12 fabrika i oko 28% vrije-
dnosti dodijeljenih instalacija druge liste na kojoj je bilo 14
fabrika. Izraženo u njemačkim predratnim markama to iznosi
ukupno oko 16 miliona RM ili oko 240 miliona dinara iz 1938
godine računajući 15 dinara za jednu marku. Spomenute veće
procenete učestvovanja Jugoslavije u podeli ovih 26 fabrika iz-
vojevala je naša Delegacija pred Skupštinom IARA-e upornim
zalaganjem za princip, da zemlje koje su primile male ili ni-
kakve vrednosti u brodovima, dobiju hitnu naknadu u indu-
striskim instalacijama. Na taj su način našoj zemlji dodijelje-
ne sledeće fabrike, odnosno industrijske instalacije:

a) Fabrika mašina radilica Schiess-Reischoltz iz Düseldor-
fa (u cijelosti).

b) 80% instalacija fabrike čaura Hanseatische Kettenwer-
ke kod Hamburga.

c) Iz poduzeća Haniel & Lueg u Düseldorfu kovačnica, fi-
zički i hemijski laboratorij i niz drugih instalacija i mašina.

d) Mala fabrika Stuelrohr Fabrik koja je prije rata proi-
zvodila pokućstvo od savijenog metala, a za vrijeme rata di-
jelove municije.

e) Iz dveju fabrika automobilskih motora B. M. W. oko
2800 mašina i drugih objekata od toga oko 1700 mašina ra-
dilica.

f) Iz više drugih fabrika izvestan broj raznog radionič-
kog uređaja, mjerila, aparata za ispitivanje materijala itd.

g) Fabrika lakog oružja, pušaka, lakih mitraljeza i pištolja
Metallwerke iz Hamburga (u cijelosti).

Demontaža i transportovanje ovih fabrika i instalacija u
našu zemlju su u toku i po planu treba za pet do šest mjeseci
sve biti na određenom mjestu, unutar naših granica.

U približnom roku od idućih mjesec dana IARA treba
da izvrši podjelu instalacija iz daljih 67 njemačkih fabrika či-
jim listama ona već raspolaže.

Većim dijelom to su fabrike ratne proizvodnje iz kojih se
stavlja na raspoloženje veliki broj pojedinačnih mašina. Osim

toga, poseban jedan britanski plan predviđa podjelu najraznovrsnijih mašina u vrijednosti od 70 miliona RM, a jedan francuski plan daljnu podjelu mašina u vrijednosti od 15 miliona RM. U svemu će biti podijeljeno među zemlje članice IARA-e u približnom roku od mjesec dana daljnjih instalacija u vrijednosti od oko 180 miliona RM.

Kao što vidimo, iz silnog arsenala one njemačke industrije koja treba da bude, u smislu Potsdamskih zaključaka, demontirana i stavljena na raspoloženje za reparacije, dosadnja vrijednost instalacija namijenjenih zemljama članicama IARA-e zaista je neznatna.

Kao što je poznato, ministar spoljnih poslova SSSR Molotov (nastaje oduševljeno pljeskanje u dvorani), u više je navrata na sjednicama Savjeta ministara spoljnih poslova u Parizu naglašavao, da su Velika trojica predviđala u Jalti sumu od 20 milijardi dolara njemačkih reparacija. Od toga je 10 milijardi bilo predviđeno za SSSR, a 10 milijardi za ostale savezničke zemlje. To znači, da vrijednost do sada stavljenih objekata na ime reparacija u korist zemalja članica IARA-e ne iznosi ni jedan od sto iznosa predviđenog u Jalti.

Da li je za takovo stanje odgovorna Medusaveznička agencija za reparacije u Briselu? Ne, ona za takovo stanje nije odgovorna, jer se njen glavni zadatak sastoji u podjeli i to pravednoj podjeli onih reparacionih objekata među svoje članice, koje joj stavlja na raspoloženje Kontrolni savjet u Berlinu. Da li se IARA uvijek pridržavala principa o pravednoj podjeli, o tome nam donekle govori slučaj dodjeljivanja brodova našoj zemlji.

Ali Kontrolni savjet u Berlinu prvenstveno je odgovoran za sprovođenje reparacionih odluka Potsdamske konferencije. Budući pak da sami komandanti zapadnih okupacionih zona Njemačke (tj. britanske, američke i francuske zone) odlučuju koje će fabrike, u okviru dozvoljenog nivo-a njemačke industrije, predložiti Kontrolnom savjetu za demontažu, to su u krajnjoj liniji za takovo stanje odgovorne tri okupacione sile Zapadne Njemačke. Pokazalo se, naime, neposredno poslije potpisa Potsdamske deklaracije, da naročito u Engleskoj i Americi postoje vrlo uticajni finansijski krugovi koji se protive izvršenju reparacionog programa, kako ga je postavila Potsdamska deklaracija. Posledice takove politike danas su očite. O politici, što je provode okupacione sile Njemačke i što će je ubuduće provoditi u pitanju ekonomskog razoružanja, organizovanja tzv. pacifističkog privrednog života Njemačke, denacifikacije i reduciranja nivoa njemačke industrije (prema zaključcima Kontrolnog savjeta reduciranje na cirka 50%), ovišće ne samo pitanje osiguranja evropskih naroda od nove

agresije Njemačke, nego i pitanje realizovanja reparacionih davanja.

U odgovoru na postavljena pitanja Ministru industrije treba da vidimo, kako se ta i takva politika naših zapadnih saveznika konkretno ispoljuje u reparacionom problemu Njemačke.

Činjenica je, da mi ni danas, 17 mjeseci nakon potpisa Potsdamske deklaracije i 10 mjeseci nakon osnutka Međusavezničke agencije za reparacije, ne znamo ni broj, ni vrijednost industrijskih instalacija koje će biti stavljene na raspoloženje za reparacije iz zapadnih zona Njemačke. Potsdamska je deklaracija predviđala kao poslednji rok 2 februar 1946 za utvrđenje iznosa ove reparacione mase. To je jedna od prvih reparacionih odredaba Potsdama, koju naši zapadni saveznici nisu poštovali. Iz nje proističe čitav niz postupaka koji svi zajedno sačinjavaju jednu potpuno određenu reparacionu politiku koja se u osnovi protivi dosadašnjim međusavezničkim utanačenjima o izvršenju reparacionog programa, o ekonomskom razoružanju Njemačke, o uništenju njemačkog ratnog potencijala itd.

U tom pogledu dakle nije se niukoliko izmijenila situacija poslije izjave koju je u ime Vlade FNRJ dne 7 jula ove godine dao generalni sekretar Vlade drug Mitar Bakić. Nije se izmijenila u suštini ona generalna reparaciona linija zapadnih zona Njemačke koju je naša Vlada, na usta Generalnog sekretara, dokumentovano kritikovala i osudila.

Sve nastojanje Vlade FNRJ u reparacionom pitanju Njemačke bilo je do sada upereno na to, da se striktno provode odluke o reparacijama Krimске i Potsdamske konferencije, a dosledno tome i odluke Pariske konferencije o reparacijama. U tom je pravcu bila usmjerena i aktivnost naše delegacije pri Međusavezničkoj agenciji za reparacije u Briselu. Po direktivama Vlade FNRJ, naša je delegacija u Briselu oštro kritikovala politiku izvjesnih anglo-američkih krugova koji, ima tome već više mjeseci, posvećuju veću pažnju obnovi i podizanju njemačke privrede, nego obnovi savezničkih zemalja koje je njemačka vojna sila opustošila i opljačkala. Reklo bi se da Englezi i Amerikanci žele da savezničke zemlje plate Njemačkoj reparacije kao nagradu za njenu ratnu politiku.

Politika zatezanja izvršenja reparacionog programa u stvari ne datira od unatrag nekoliko mjeseci i ona nije opredijeljena tobože neriješenim pitanjem „ekonomskog jedinstva” Njemačke, kako bi to htjeli prikazati naši anglo-američki saveznici. Ovo toliko razvikano ekonomsko jedinstvo Njemačke, čiju potrebu, uostalom, niko ne osporava, pa dakle ni Sovjetski Savez, služi danas izvjesnim krugovima Londona i Vašing-

tona kao slabo uvjerljiva izlika, da bi se spriječilo izvršenje potsdamskog reparacionog programa. Politika kojoj je cilj održanje njemačkog nivoa industrije i sprječavanje reparacionih davanja ustvari datira od samog dana potpisa Potsdamske deklaracije, dakle od vremena kad još nije postojao tobožnji spor o njemačkom ekonomskom jedinstvu.

I to je ono što treba da nas najviše zabrinjuje, jer nam postaje sve očividnije da izvjesni uticajni krugovi u Engleskoj i Americi sve odlučnije idu tragom versaljske reparacione politike koja je omogućila i favorizovala razvijanje i kreditiranje njemačke industrije, što je konačno dovelo do ponovnog naoružanja Njemačke. Još u oktobru god. 1945 izjavio je g. Morgentau, bivši Ruzveltov ministar finansija ovo:

„Medu ekonomskim savjetnicima generala Ajzenhauera nalaze se osobe koje su povezane s društvima vlasnicima njemačkih fabrika i koje su finansiski zainteresovane na obnovi njemačke industrije”.

Berlinski dopisnik „Njujork Tajms-a” Daniel, pisao je o istoj stvari 9 oktobra 1945 ovako:

„Ekonomski savjetnici američkih okupacionih vlasti smatraju da je vrlo teško, a možda čak i nemoguće realizovati Potsdamske odluke o reparacijama i o ekonomskom razoružanju Njemačke. Oni smatraju da poslijeratna Njemačka treba da zadrži svoju spoljnu trgovinu u predratnim razmjerama.”

Kao što vidimo, politika o kojoj je ovdje riječ, postojala je davno prije nego što je na dnevni red postavljeno tobože sporno pitanje ekonomskog jedinstva Njemačke, koje je odjednom postalo svemoćan argumenat Londona i Vašingtona sa ciljem da se postigne ono što su američki ekonomski „savjetnici” predlagali već nekoliko nedelja po potpisu Potsdamske deklaracije.

Engleski i američki finansiski krugovi počeli su vrlo brzo poslije potpisa Potsdamske deklaracije voditi živu kampanju za visoku produkciju njemačkog čelika. Treba podvući da proizvodnja čelika uveliko određuje cjelokupnu orijentaciju ekonomskog razvitka poslijeratne Njemačke, jer je ona baza industrije. Godine 1932 Njemačka je proizvodila 5 i po miliona tona čelika, od čega je konsumirala 3 i po miliona tona. Sovjetski Savez je predlagao kapacitet od 3 miliona tona čelika za poslijeratnu Njemačku, SAD 9 miliona, Englezi su tražili 11 miliona. Kontrolni savjet u Berlinu odredio je najprije kapacitet od 5 miliona, što bi bilo potpuno dovoljno za tzv. pacifističke potrebe Njemačke. Nakon uporne kampanje anglo-američkih finansiskih krugova potpomognute naročito revijom „Te Economist” i „Tajmsom”, povišen je kapacitet proizvodnje čelika u Njemačkoj na 7 i po miliona tona. Međutim, u novije

vrijeme kampanja za daljnje povišenje proizvodnje njemačkog čelika opet se pojačava u Engleskoj i Americi. Povišenje bi trebalo da ide od 11 do 12 miliona tona.

Nije dakle nikakvo čudo, što se u evropskoj i američkoj krupno-kapitalističkoj štampi skoro svakodnevno pojavljuju članci koji otvoreno zastupaju tezu da treba potpuno ili skoro potpuno brisati njemačke reparacije u korist „njemačke ekonomske renesanse”.

„Reparaciona politika, kakova je dosada praktikovana (!), piše londonski „Tajms” od 18 oktobra 1946, bila je zabluda. Treba obustaviti svaku masovnu demontažu njemačke industrije. Ono što treba Njemačkoj, ako hoćemo da egzistira na jednom suženom teritoriju, to je povećanje, a ne smanjenje njene industrije”.

Velika anglo-američka štampa, uostalom, nije u ovom slučaju samo nosilac želja i namjera izvjesnih finansiskih krugova, nego ona interpretira i opravdava zvaničnu politiku Velike Britanije i SAD „na licu mjesta”, u Njemačkoj.

London i Vašington izradili su veliki zajednički plan o fuziji i zajedničkom finansiranju svojih okupacionih zona, što se svodi na plan o finansiranju njemačke industrije i privrede uopšte. U američku je zonu nedavno stigla jedna delegacija krupne američke finansijske ustanove Reconstruction Finance Corporation koja je do sada davala kredite samo u SAD. Delegacija treba da ispita mogućnost finansiranja njemačkog izvoza i industrije. Prvi kredit dosada odobren od spomenute korporacije njemačkoj industriji iznosi oko 8 miliona dolara. Britansko-američki plan, koji treba da bude primijenjen 1. januara 1947 godine na dvije okupacione zone Njemačke, predviđa uspostavljanje takozvane njemačke privredne ravnoteže u roku od 3 godine, pomoću finansiranja i kreditiranja njemačke industrije. Englezi i Amerikanci predviđaju investicije od jedne milijarde dolara za osposobljavanje njemačke industrije njihovih zona, no engleska revija „Economist” već piše da će trebati najmanje dvije milijarde. Pošlo se dakle punom parom putem izdašnog kreditiranja i finansiranja njemačke industrije. Jasno je, a to otvoreno potvrđuju i pristalice njemačke ekonomske obnove, da je taj plan nespojiv s planom Jalte i Potsdama o njemačkim reparacijama. Mi ćemo dodati da je taj plan nespojiv i s planom Jalte i Potsdama o ekonomskom razoružanju Njemačke.

Nije dakle nikakvo čudo, da američki senator Koneli, o-svjedočeni pristaša „njemačke renesanse”, može u okviru te i takove politike da izjavi, da Njemačka treba da sačuva svoju ekonomsku premoć u Evropi. Sva je demokratska javnost Zapada ogorčeno osudila ovu Konelijevu izjavu, nazvavši je neču-

venom. No ona u potpunosti odgovara smjernicama one politike koja se stvarno provodi u američkoj i britanskoj zoni.

Nije, dakle, nikakvo čudo što Šumaher, vođa njemačke socijal-demokratske partije u zapadnim okupacionim zonama, može danas na zvaničnim prijemima u Londonu davati mjero-davne izjave i držati predavanja na kojima Englezima na prilično drzak način „soli pamet” o tome, kako je u interesu čitavog svijeta da Njemačka zadrži svoju ekonomsku moć. Vrlo je simptomatično da je taj Šumaher propovijedao po Engleskoj čisto šovinističke ideje o njemačkom ekonomskom i političkom preporodu, i to baš u vrijeme, kad su London i Vašington zaključivali sporazum o zajedničkom finansiranju njihovih zona.

Ta politika njemačkog privrednog pridizanja iznad nivoa potreba njenog mirnodopskog života, poklapa se sa odnosom zapadnih okupacionih sila prema njemačkim trustovima i koncernima. Oni nisu uništeni, kako to propisuju odredbe Potsdamske deklaracije. Oni žive pod raznim novim imenima i povezani su finansiski sa trustovima i korporacijama u raznim savezničkim i u takozvanim neutralnim zemljama. Brojni su hitlerovci koji se još danas nalaze na komandnim pozicijama njemačke industrije. Pretsjednik takozvane bavarske vlade Hegner mogao je prije nekoliko mjeseci da izjavi, da u samoj Bavarskoj još ima oko 450.000 hitlerovaca u industriji i u trgovini. Naša Delegacija pri Medusavezničkoj agenciji za reparacije iznijela je pred njenom skupštinom čitav niz primjera podržavanja njemačkih trustova i koncerna u zapadnim okupacionim zonama, podvlačeći i tom prilikom nepoštivanje Potsdamskih odluka.

Toj politici finansiranja i kreditiranja njemačke industrije i privrede uopće nije cilj da se Njemačka privredno i politički osamostali. Naprotiv, ona ide za tim da njemačka privreda postane potpuno zavisna o anglo-američkim trustovima, ona ide za tim, da Njemačku pretvori u dominion. To nije put ekonomskog osamostaljenja Njemačke, nego put ekonomskog zarobljavanja u korist krupnog kapitala Engleske i Amerike.

Svakako nije slučajno, što su akcije moćnog njemačkog trusta I. G. Farben industrie još početkom ove godine porasle u vrijednosti na burzama u Frankfurtu i Hamburgu, iako su neke fabrike ovog trusta demontirane.

I. G. Faben uspijeva da na pr. sačuva svoje interese u Španiji. Tako ona nastavlja da kontrolira „Unicolor” i svu hemisku i farmaceutsku industriju u Španiji. Mnoge njemačke firme prenesene su i kamuflirane u Španiji gdje komandne pozicije tih firmi drže hitlerovci.

Agenti teške industrije poduzeli su sve mjere da bi zadržali njemačko učešće u krupnim međunarodnim industriskim firmama u nekim savezničkim zemljama. Na taj način, agenti hitlerovske Njemačke nastoje da sačuvaju kontrolu izvjesnih osnovnih sirovina i da zadrže u zavisnosti o Njemačkoj dosta moćnu industriju.

Odatle se za savezničke zemlje nameće postulat da se energično zahvate njemački plasmani u inostranstvu ma gdje se oni nalazili, jer su i oni sastavni dio njemačkog ratnog potencijala i treba da budu podijeljeni na ime reparacija među zemlje, žrtve njemačke agresije. To se odnosi i na zemlje, gdje je do sada najmanje učinjeno da se ta dobra zahvate i gdje su, kako po svemu izgleda, kamuflaže poprimile velike razmjere. Naša je zemlja u velikoj mjeri zainteresovana na što hitnijoj likvidaciji njemačkih plasmana u inostranstvu, jer je ona, po veličini svoje kvote u kategoriji A, četvrta zemlja po redu među zemljama članicama IARA-e jer njemački plasmani na našoj teritoriji relativno nisu veliki.

Što se tiče njemačke tekuće proizvodnje koja dijelom takođe treba da bude stavljena na raspoloženje za reparacije, to je pitanje koje naši anglo-američki saveznici nisu dosada uopće htjeli da uzmu u rasmatranje. Taj njihov stav treba da bude, u interesu svih savezničkih zemalja, podvrgnut reviziji. No, ona ne može da ide u korist „renesanse njemačke industrijske moći“, kako bi to željeli ljudi kova senatora Koneija i njemu slični. Nama je poznato da okupacione sile Zapadne Njemačke koriste već danas njemačku tekuću proizvodnju za namirivanje potreba svoje industrije, svoje potrošnje i izvoza. Što se pak tiče njemačkog uglja, njegova je potrošnja, u skladu s planom „njemačke ekonomske renesanse“, u ogromnom procentu namijenjena njemačkoj industriji. Mi se pitamo, zašto se jedna od najbogatijih nalazišta visokokaloričkog uglja u njemačkom Ruru ne iskorišćavaju za reparaciona davanja, nego ih razne savezničke zemlje koje imaju pravo na njemačke reparacije, moraju plaćati u dolarima i funtama, ukoliko uopće mogu nešto uglja da dobiju.

Pretsatvnik britanskih okupacionih vlasti u Njemačkoj Cecil Weir, izjavio je ovih dana da će 83% ruskog uglja biti namijenjeno za njemačku industriju, a 17% za izvoz. On je tom prilikom naglasio da ni jedan gram uglja neće biti izvezen na račun reparacija. Ovakva politika naročito teško pogađa Francusku, čija industrija ovisi o ruskom uglju. Sve je to vrlo značajno i teško. Ne treba naročito podvlačiti, da čelik i ugali predstavljaju temeljne produkte za razvoj teške industrije.

Daleko bi nas odvelo kad bismo išli u detalje jedne dru-

ge dosat nepoznate prakse okupacionih vlasti triju zapadnih zona Njemačke. Radi se o pitanju neovlaštenog odnošenja industrijskih instalacija iz Njemačke od strane okupacionih vlasti. Vlada FNRJ, izjavom generalnog sekretara Mitra Bakića, protestovala je pred međunarodnom javnošću protiv utvrđenih brojnih slučajeva odnošenja mašina i drugih instalacija iz njemačkih fabrika u Francusku, Englesku i Ameriku. Naša delegacija u Briselu iznosila je na sjednicama skupštine IARA-e konkretne slučajeve ovakovog odnošenja iz sviju triju zona, što je poprimilo vrlo široke razmjere na nekim mjestima. Istotako je i naša vojna misija u Berlinu uložila kod Kontrolnog savjeta dvije dokumentovane note u istom predmetu.

Do sada — nikakvog rezultata, koliko je nama poznato. Pa ipak, to i takovo odnošenje pretstavlja do krajnosti samovoljno rješavanje pitanja reparacija za okupacione sile na štetu svih ostalih savezničkih zemalja. Ako je tačno, što javlja „Courier de Geneve” od 7 oktobra o. g., da je samo iz jedne od okupacionih zona transportovano do sada 15.000 do 20.000 mašina koje nisu unete u kvotu reparacije, onda zaista možemo da vidimo kako daleko može da dovede nepoštivanje međunarodnih utanačenja od strane nekih naših zapadnih saveznika.

Dodajmo tome masovno odnošenje njemačke tehničke dokumentacije, industrijskih planova, nacrti procesa proizvodnje, patenata i korišćenja istih od strane krupnih industrija svih zapadnih okupacionih sila, u čemu prednjače Amerikanci, dodajmo dalje to, da je čitav niz industrijskih preduzeća u Njemačkoj izvrgnut svakodnevnoj pljački i krađama, jer nisu vojnički osigurana, i da milijardske vrijednosti u instalacijama propadaju pod kišom i nevremenom, jer okupacione vlasti ne posvećuju dovoljnu pažnju konzerviranju mašina u oštećenim fabrikama — i dobit ćemo dosta vjernu sliku pravog stanja zapadnih okupacionih zona Njemačke, ukoliko se ono odnosi na pitanje reparacije.

Na mnogim sjednicama skupštine Međusavezničke agencije za reparacije u Brislu, vodile su se, na inicijativu jugoslovenske delegacije, opširne i žive diskusije o politici okupacionih sila zapadne Njemačke, koju sam pred ovim domom samo u najkraćim potezima opisao. Videći da se pitanja neizvršavanja programa reparacija i ostala pitanja reparacione politike ne mogu riješiti u krilu same Agencije, naša je delegacija od prvog dana tražila da IARA iznese čitav problem pred kompetentni forum Ujedinjenih nacija, koji treba da rješava ne samo pitanje njemačkih reparacija, nego uopće i pitanje budućeg uređenja budućih odnosa Njemačke. Ma da su se izvjesne delegacije na Skupštini IARA-e do kraja protivile

ovoj akciji, Skupština je ipak, na insistiranje naše delegacije, dne 8 oktobra o. g., dakle u vrijeme dok je još zasijedala Pariska konferencija mira, usvojila rezoluciju kojom ona izražava svoje nezadovoljstvo zbog neprovođenja programa reparacija u smislu zaključaka u Jalti i u Potsdamu, tražeći da ovo pitanje bude stavljeno na dnevni red prve iduće sjednice Savjeta ministara spoljnih poslova (četvorice ministara). Rezolucija je redovnim putem upućena četvorici, a čitav niz vlada, zastupljenih u IAR-i, pa tako i Vlada Federativne Narodne Republike Jugoslavije, diplomatskim su putem rezoluciju poduprle kod vlada četiri velike savezničke sile.

Tako se sada pitanje samo budućeg djelovanja Međusavezničke agencije za reparacije, čije je postojanje uslovljeno izvršavanjem reparacionih klauzula Jalte i Potsdama, nalazi u rješavanju pred Savjetom ministara spoljnih poslova zajedno sa pitanjem budućeg statusa Njemačke koje je sa reparacionim pitanjem nerazdvojno povezano. Mi tražimo da ono bude riješeno pravilno u interesu obnove opustošenih savezničkih zemalja, u interesu djelomičnog nadoknađivanja strašnih razaranja nacionalnih dobara od strane okupatora u našoj rođenoj zemlji, u interesu budućeg mira među narodima.

Drugovi narodni poslanici, vi ste vidjeli da je naša zemlja dobila na ime njemačkih reparacija samo mali broj nekih važnih industrijskih instalacija iz neznatnog iznosa koji je do sada stavljen na raspoloženje za reparacije. Neke od tih instalacija, kao što je to na primjer slučaj sa fabrikom koja proizvodi mašine radilice (Schiess-Reissholz) ili s izvjesnim brojem specijalnih mašina iz poznate njemačke fabrike BMW pretstavljace, bez sumnje, izvjesni doprinos za ispunjenje našeg plana obnove. Ali sve je to daleko od one reparacione sume koju predviđaju sporazumi u Potsdamu i Jalti. Ne brojeći razne druge instalacije, Jugoslavji je do sada dodijeljeno u svemu samo oko 3.000 raznovrsnih mašina radilica. Vjerovatno je da ćemo iz fabrika koje su Međusavezničkoj agenciji za reparacije u Brislu od strane Kontrolnog savjeta već dodijeljene, primiti daljnju hiljadu-dvije mašina radilica u roku od idućih četrdesetak, pedesetak dana. Ali sve je to tek jedan posve neznatni dio onoga što bi naša zemlja trebalo da primi na ime reparacija iz Njemačke.

U krilu Međusavezničke agencije za reparacije u Brislu bilo je od vremena na vrijeme riječi o nekih dvije hiljade fabrika koje bi trebalo da se stave na reparacije iz zapadnih zona Njemačke. Od toga bi hiljadupetstotina trebalo da budu dodijeljene zemljama članicama IARA-e. Uprkos toga što spomenuti broj fabrika ne odgovara smjernicama Jalte i Potsdama — po njima bi morao biti veći! — naši su narodi svjesni

što bi za obnovu i daljne ekonomsko razvijanje naše zemlje značilo oko 150 njemačkih fabrika sa desecima hiljada mašina radilica i skupocjenih instalacija kad bi proradile pod rukama naših radnika u borbi za ispunjenje našeg petogodišnjeg plana.

Zato nikada neće biti dovoljno naglašeno koliku važnost treba pridavati striktnom sprovođenju reparacionog programa.

Zato je u našem interesu da učinimo sve što je u našoj moći, da se krinski i potsdamski zaključci provode brzo, tačno i dosljedno, kao što to nepokolebivo traži naš veliki saveznik, Sovjetski Savez. Zato je u našem interesu da Međusaveznička agencija za reparacije u Brislu, čiju većinu predstavljaju male zemlje, djeluje u duhu zaključaka Pariskog sporazuma o reparacijama, koji joj je dao život, i koji se oslanja na sporazume o njemačkim reparacijama naših velikih saveznika (Snažan aplauz).

Pretsednik: Povodom odgovora na postavljena pitanja koja je dao, po ovlašćenju Ministra industrije, Predsednika reparacione komisije Savezne vlade, narodni poslanik d-r Iveković, meni su se prijavila tri narodna poslanika tražeći reč. Ja moram da izjavim da po Poslovniku nisam u mogućnosti sam da dajem reč narodnim poslanicima koji su je tražili. To su narodni poslanici d-r Maks Šnuderl, Karlo Mrazović i Miloš Minić. Međutim, analogno članu 31 našeg Poslovnika, gde piše: „osim ako mu to Veće naročito dopusti”. Veće bi moglo ovim prijavljenim govornicima da da reč, ako smatra da bi to bilo nužno, s obzirom na predmet koji smo sad saslušali. Predlažem Veću da odluči da prijavljeni govornici dobiju reč i da se, naravno, kreću u vremenskom trajanju svoga govora onako kako je to predviđeno po Poslovniku u pretresu u pojedinostima kad se radi o zakonskim predlozima, a to je petnaest minuta. Slaže li se Veće s tim? (Glasovi: Slaže se!) Ima li ko da je protiv ovoga predloga? (Nema). Pošto niko nije protiv, dajem reč narodnom poslaniku d-r Maksu Šnuderlu.

D-r Maks Šnuderl: Drugovi narodni poslanici, sa ove govornice malo se i vrlo retko čulo o posledicama strašnog rata u našoj zemlji. Ali se zato sve više čulo o lečenju rana, o obnovi i izgradnji. Ovde se nije govorilo o prošlosti, nego smo čuli hrabre reči o lepšoj sadašnjosti i o srećnijoj budućnosti naših naroda. Ako danas ipak treba govoriti o posledicama prošlog rata, to je potrebno zbog utvrđenja jednog principa pravde i zbog zahteva da se poštuju međunarodne obaveze, dakle zbog jednog opšteg pravnog načela. Nema stvari koje bi naši narodi više pozdravili nego što je pravda. Naši naro-

di veruju u pravdu, oni je traže, jer je pravda težnja ka slobodi, jer je atribut same slobode.

U borbi za svoju slobodu i nezavisnost naši su narodi znali da imaju sa neprijateljem dva računa: Prvi, moralni; zbog nanesene nepravde-napada na državu i fanatičnog terora, račun koji se naplaćuje porazom u borbi na život i smrt. Taj račun je neprijatelj i platio svojim porazom. Drugi račun, drugovi narodni poslanici, jeste materijalni račun. Neprijatelj je zadužen da plati i nadoknadi sve ono što je u ratu uništio, da vrati sve što je opljačkao, da popravi što se popraviti može i da time posuši bar nekoliko suza. Taj račun međutim nije podmiren. Tražeći otštetu, naši narodi ispunjavaju princip pravde u najosnovnijem značenju te reči, traže ispunjenje pravnog zahteva koji se osniva na općečovečanskom osećanju, na pravu svih naroda, a naročito na internacionalnom pravu.

Mi smo, drugovi, svi toliko zaposleni stvaranjem novog života da više puta zaboravljamo na ono što je bilo. 1,700.000 žrtava ne znači za domovinu samo gubitak života, no i gubitak radne snage, i to najbolje, najšavesnije i najvrednije. To znači dalje stotine hiljada siročadi, desetine hiljada udovica, majki bez hranilaca, porodica bez domaćina, znači patnje koje se ne mogu izraziti u novcu i ogromne materijalne i moralne gubitke. Okupator je uništio stotine hiljada kuća i zgrada, naše železnice, brodove i ceste, upropastio je našu industriju, naš kredit, našu valutu itd. Radni narod je prinuđen da gradi sve od početka, sav život privatni i državni, moralni i materijalni. Čitava jedna generacija osuđena je da se žrtvuje veličini i budućnosti pokoljenja u radu na novoj izgradnji i obnovi od neprijatelja uništenih dobara.

Razume se i zna se da smo svi nezapamćenim poletom prihvatili motiku, plug, sekiru i pero, i počeli graditi nov život. Ali istovremeno mi smo tražili i ispunjenje onog osnovnog i primarnog prava, koje se razume po sebi, naime naplatu onog drugog još nepodmirenog računa: otštetu za pričinjeno zlo!

U ostvarenju tog zahteva naša je država išla dvojnim pravcem. Posebna državna komisija za ratnu štetu utvrdila je detaljnim popisom čitavu štetu, koju je okupator naneo svojom okupacijom. Na osnovu utvrđenih objektivnih činjenica, naša je država postavila svoja potraživanja protiv okupacionih zemalja i o njima obavestila savezničke vlade. Utvrđenu ratnu štetu formirala je kao reparacioni zahtev koji je osnovan u međunarodnom pravu, a isto tako i odlukom konferencije u Potsdamu gde je zaključeno da Nemačka ima platiti reparacije u naturi. Reparacije za našu zemlju imaju se pokriti iz onog dela Nemačke, koji je pod okupacijom savezničke

anglo-američke vojske. Na reparacionoj konferenciji u Parizu određena je i kvota koliko će naša država primiti iz postrojenja u Njemačkoj i koliko iz nemačkih aktiva u inostranstvu. Za vas, drugovi narodni poslanici, biće interesantno i to, da sam ovu visoku zbornicu zastupao u avgustu ove godine na Interparlamentarnoj uniji u Švajcarskoj, i da su se tamo parlamentarci dvadeset zemalja, među njima i britanski i američki obavezali, da će se zalagati kod svojih vlada i parlamenata: 1) da Nemačka mora platiti sve reparacije; 2) da mora platiti reparacije u naturi i 3) da treba sprovesti isporuke hitno i u što kraćem vremenu.

Ali šta se od ovoga izvršilo? Iz referata videli ste formalnu opravdanost naših zahteva i pravilnost postupka našeg državnog rukovodstva. Kao pravnik ja mogu da postavim pitanje: da li postoje na našoj strani pravni razlozi zbog kojih zapadne sile ne udovoljavaju našim reparacionim zahtevima? Koji bi to mogli biti? Da li se može sumnjati u pričinjenu štetu? Ova bi se mogla utvrditi još danas međunarodnom komisijom, što je danas, izgleda, moderan način u međunarodnom prometu. Pravnih razloga nema. Zbog neprimljenih reparacija država ne može da ostvari utvrđene individualne zahteve o ratnoj šteti nego mora opštom politikom obnove da obezbedi potrebe radnog naroda.

Kad, kao što rekosmo, pravnih razloga za zadržavanje reparacionih isporuka nema, onda mora biti drugih razloga, a svaki drugi razlog koji nije pravni razlog, u tom slučaju je neopravdan. A to su naročito politički razlozi. A iz političkih razloga odbiti jednoj teško napaćenoj zemlji, kao što je naša, jednom vernom i hrabrom savezniku, ostvarenje čovečanskog, objektivnog i međunarodno-pravno osnovanog prava, to, drugovi, mora da duboko ogorči poslednjeg čoveka našeg naroda. Ovaj metod spada u sistem porobljavanja i gaženja prava i večite pravde, što živi u dušama svih naroda sveta. U ime pravde čiji je najviši izraz sloboda mi tražimo naše reparacije i protestujemo protiv novih nepravdi, došle one ma od koje strane sveta! (Buran aplauz).

Pretsednik: Ima reč narodni poslanik Karlo Mrazović.

Karlo Mrazović-Gašpar (Srez Čakovec): Drugovi i druga- rice narodni poslanici, ja mislim da dižem ovde glas ne samo u ime svih narodnih poslanika našeg parlamenta nego i u ime čitavog našeg naroda. Rekao bih još više; i u ime svih pravednih ljudi u svetu, kad kažem, da je sa ovakvom reparacionom politikom nama učinjena nepravda i da smo mi s njom nezadovoljni. (Odobrovanje). Niko ne može poreći i nikad ni jedan pošten čovek neće zaboraviti pod kakvim smo uvjetima tada, kad je njemački fašistički agresor bio u naponu svo-

je snage, pošli u bitku i u neravni boj sa najminimalnijim sredstvima bez obzira na žrtve i bez obzira na poteškoće. Kasnije, kad smo počeli primati minimalnu pomoć od saveznika, mi smo tu minimalnu pomoć maksimalno iskorišćavali kao nijedna druga armija, kao nijedan drugi narod na svetu. (Aplauz). Stoga imamo pravo kada, obraćajući se na određeno mjesto, na najvažniji međunarodni forum, kažemo, da smo sa takvom reparacionom politikom nezadovoljni. Još u toku borbe nama su izvesni reakcionarni krugovi iz savezničkih zemalja činili niz poteškoća iako im je bilo poznato da smo se borili za pravednu stvar čovečanstva, za pravednu stvar Ujedinjenih naroda. Kasnije međunarodni visoki forum Jaltanskom konferencijom i Potsdamskom konferencijom donosi odluku, pravednu odluku, koju smo pozdravili i sa kojom smo bili zadovoljni. Međutim, šta se kasnije dogodilo? Dogodilo se da nam sada osporavaju naša prava. Mi vidimo liniju onih, koji su nam osporavali pravedne naše granice. Danas nam oni osporavaju pravednu visinu u reparacijama. Štaviše, ne samo da nam to osporavaju nego, kao što smo čuli prema radio vestima, Savet bezbednosti Organizacije ujedinjenih naroda donio je odluku, da u Jugoslaviju pošalje anketnu komisiju, koja ima da ispita da li je Jugoslavija nešto kriva za narodni ustanak u Grčkoj. (Glasovi: Sramota). Danas se pokušava tražiti kod nas, u našoj zemlji, koja je dokazala da se dosledno bori za slobodu, mir, demokratiju, za pravičnost među narodima, za međunarodna prava, danas se pokušava da se kod nas traži neki uzrok, da se pošalje nekakva anketna komisija, koju šalju opet one iste sile, koje podržavaju protivnarodni Caldarisov režim, monarhističko-fašistički režim u Grčkoj. Oni su mogli da čuju od britanskih parlamentaraca, koji su proboravili u Grčkoj, kakvo je stanje u Grčkoj i da se Caldarisov režim ne bi održao ni 14 dana, da ga ne podržavaju strane snage. (Aplauz). Mi ne skrivamo da je tamo nepravda i da se tamo narod bori za pravdu. Mi ne skrivamo da je našem narodu borba grčkog naroda simpatična, jer smo i mi sami prošli kroz tešku borbu. (Aplauz). No to ne znači, da se naša zemlja upliće u tuđe poslove. Mi smo uvek isticali naše zahteve i našu parolu: svoje ne damo, tuđe nećemo; svoje ne damo, tuđe ne diramo; svojim se dičimo, tuđe poštujemo, pa tako i u grčkom pitanju. No, drugovi, one sile koje nam uskraćuju naše pravo u reparacijama, nastoje sada, ne samo da sprečavaju da se naša zemlja izgradi u moćnog čuvara mira, reda i međunarodnog prava u ovome delu sveta, nego da sačuvaju ekonomski ratni potencijal Nemačke. Mi smo sto puta u pravu, kad ističemo naše nezadovoljstvo sa takvom reparacionom politikom i kad tražimo pravdu i u tom pitanju. I mi se nadamo i zahtevamo da pretstojeće savetovanje Mi-

ništra vanjskih poslova, koje će se održati 10 marta 1947 godine, ispravi sve te nepravde i da donese odluku o brzom sprovođenju u život programa reparacija koje duguje Nemačka. (Aplauz).

Претседник: Реч има народни посланик Милош Минић. (Аплауз).

Милош Минић (Срез љубићки): Другови народни посланици, на великом предизборном збору у Београду 3 новембра ове године пред 250 хиљада људи, Претседник Савезне владе Маршал Тито је рекао:

„Ми видимо да извјесне земље заборављају на жртве које је дала Југославија. Ми видимо да извјесне земље неће да виде наше рушевине уздуж и попреко наше земље. Ми видимо да извјесне земље — а кад кажемо земље ја одвајам народе тих земаља од оних реакционарних официјелних кругова — ми видимо да реакционари извјесних земаља и руководећи људи у тим земљама неће да Југославија добије своја права, него гледају да оштете нашу земљу било на који начин“.

Чињенице које смо чули из одговора на питање друга Бутозана саме посведочују колико су тачне ове речи маршала Тита. Чули смо чињенице које доказују да су неки одговорни људи изигравајући и кршећи Потсдамске одлуке и Париски споразум о репарацијама онемогућили да наша земља дође у потпуности до репарација од Немачке, које су јој тим одлукама признате. Свима нама је јасно колику је штету наша земља због тога претрпела, јер сви знамо да би нам репарације знатно помогле да постигнемо још бржи темпо обнове и изградње наше ратом опустошене земље, него што смо постигли не располажући тим репарацијама. Из свега онога са чим је наша јавност у вези са репарацијама од Немачке до сада упозната, види се да онемогућавањем да наша земља добије што јој припада на име репарација од Немачке с једне стране наносе штету нашој земљи, а с друге стране помажу нацисте у Немачкој и стварају услове за поновно наоружање Немачке. Против такве неправде, против таквог поступања према нашој земљи, према нашим народима који су за заједничку победу над фашистичким освајачима дали опромне жртве, релативно веће него што је дала ма која од земаља Савезничке коалиције, против такве неправде протестоваће са најдубљим огорчењем сваки човек у нашој земљи.

Док тако поступају према нашој земљи, они друкчије поступају према земљама у којима постоје реакционарне владе, као што је нпр. Грчка.

Допустите ми, другови народни посланици, да кажемо неколико речи о томе како се они односе према Грчкој и

о најновијој неправди која је нанета нашој земљи од истих сила. Како се чује преко радија пре пар дана донета је одлука да се упуте анкетна комисија која има да испита да ли је наша земља крива за устанак грчког народа против монархо-фашистичких власти на челу са Цалдарисовом владом. Та одлука је донета на основу оптужбе Цалдарисове владе која се заснива једино и искључиво на лажима, клеветама, фалсификатима и провокаторским измишљотинама против наше земље, Бугарске и Албаније, упркос тога што су делегати наше земље, Бугарске и Албаније пред Саветом безбедности потпуно разоткрили Цалдарисове лажи и фалсификате. Доношењем одлуке о упућивању анкетне комисије у циљу проверавања лажне оптужбе Цалдариса против наше земље, Бугарске и Албаније, нанета је тешка увреда нашој мирољубивој земљи бацивши на тај начин на нашу земљу сумњу да расприрује устанак који се данас у Грчкој све више шири.

Поред тога, треба нагласити да та комисија не може доћи ни до каквих других резултата осим што ће бити у могућности да утврди да је Цалдарисова оптужба лажна, клеветничка и провокаторска, што су уосталом то исто већ доказали непобитним чињеницама делегати наше земље, Бугарске и Албаније пред Саветом безбедности и пред целом светском јавношћу. А праве узроке који су довели до досадашње ситуације у Грчкој неће комисија установити, јер она није ни упућена правим путем, којим се једино могу испитати и утврдити ти узроци. Прави пут је ићи у Грчку, па тамо испитати узроке борбе коју води слободољубиви грчки народ против наметнуте му монархо-фашистичке диктатуре, ако уопште треба испитивати те узроке, јер је светска јавност са њима већ добро упозната из најјазноврснијих извора. Светска јавност зна да су главни кривци за данашњу ситуацију у Грчкој терористичка монархо-фашистичка владавине Цалдариса и његове владе.

Да је ово истина може се доказати са безброј доказа. То, потврђују чак и еминентне британске личности. Лабуриста Страболди на једном митингу одржаном у Бетерсиу (Јужни Лондон) 15 децембра ове године, говорећи о Грчкој између осталог рекао је:

„У Грчкој сада имамо владин терор. Репресалије врше људи који су сарађивали са Немцима — иста категорија људи која се у свима ослобођеним земљама сматра злочиначком“.

И он је рекао даље:

„Борба у Грчкој није борба комунистичке мањине против осталог дела народа, против садашњег режима у Грчкој. Не води борбу мањина већ борбу воде све демократске сна-

ге укључујући либерале — борбу воде сви људи који су нас подржавали за време рата“.

И даље он каже:

„Да нема британских трупа и подршке Велике Британије садашња грчка влада не би била у стању да се одржи на власти“.

Тако говори о узроцима данашње ситуације у Грчкој лорд Страболли.

А Норман Додс, лабуристички посланик на истом митингу дајући приказ своје посете Грчкој, рекао је:

„Садашњи режим у Грчкој, не би без британских трупа постојао ни две недеље. Као и народи свих других земаља, грчки народ жели мир и жели да живи у миру с другим народима, али му се не дозвољава да живи у миру. Ми имамо тамо своју војску, своју мисију; практично тамо имамо британске саветодавце у свима министарствима грчке владе. Услед тога ми смо одговорни за све што се тамо дешава“.

Цитирао сам само двојицу угледних личности из лабуристичке партије. Међутим, много има оваквих и сличних сведочанстава о данашњој ситуацији у Грчкој и правим узроцима који су довели до такве ситуације која је претворила Грчку у жариште немира у овом делу Европе. Само, како изгледа, не виде они који су донели одлуку да испитују нашу кривицу. Они су нашли да је целисходније, разуме се за Цалдариса и оне које га подржавају, да баце сумњу на нашу земљу, као да тобоже потстрекава и помаже устанак народа у Грчкој, него да испитају и установе праве узроке ситуације у Грчкој и да предузму ефикасне мере да се грчком народу омогући да живи слободно и у миру са својим суседима. Цалдарис, да би збацио одговорност са себе, оптужује нашу земљу, а они који су донели одлуку о слању комисије иду на руку Цалдарису и неосновано и неоправдано бацају сумњу на нашу земљу као да је она крива за устанак грчког народа.

Међутим, наша земља је мирољубива и наша Влада води мирољубиву политику коју је формулисао маршал Тито следећим речима које је рекао на поменутом збору у Београду:

„Нама је до мира, јер бисмо хтели да чим прије изградимо нашу земљу и зато сви покушаји ратних провокатора, да нас било чиме изазову, неће успјети“.

На клевете Цалдарисове владе да наша земља има према Грчкој агресивних намера и да због тога помаже народни устанак у Грчкој, најбоље је одговорио маршал Тито још 14 октобра, одговарајући на питања америчких новинара Леа Сулцбергера и Роберта Лоа. Између осталог он је рекао:

„Наша Влада до сада уопће није поставила питање Јеђејске Македоније као проблем који би се имао рјешавати

већ у првој фази на Мировној конференцији. Али, с обзиром на стање које је настало у последње вријеме у Јегејској Македонији, с обзиром на прогањање македонског становништва — и то не само од стране владиних органа, него и од стране банди — монархистичких група које имају задатак да тероризирају народ, разумије се да ми не можемо остати индиферентни према свему што се тамо догађа. Какве кораке ћемо ми предузети пред Организацијом уједињених народа, на то питање још не могу да одговорим, али да ћемо извјесне кораке предузети то је јасно, јер мислим да се не може дозволити да се у исто вријеме када се одржава засједање Уједињених народа, када се воде разговори и истиче брига о томе да мали народи и мањине уживају своја пуна права, да се и у исто вријеме у једној земљи као што је Грчка, у Јегејској Македонији, врше најпрубљи нечовјечни поступци према једној мањини која се прогања, истребљује и тјера са свог огњишта. Разумије се да одбијам све оне клевете које се са извјесних страна шире против Југославије, да Југославија има неки удио у томе што се у Грчкој догађа, — јер то није тачно. Ја то могу да тврдим, јер то добро знам. Исто тако морам да подвучем, да Југославија у погледу тога питања неће предузимати никакве друге мјере осим оних које су у духу принципа Уједињених народа. Сва остала причања нису ништа друго него само причања која имају за циљ да се нашкоди нашој земљи“.

Па ипак, и поред свега тога, они исти који изигравају Потсдамски репарациони програм и Париски споразум о репарацијама на штету наше земље, бацају неосновану сумњу на нашу земљу да је крива за народни устанак у Грчкој, другим речима да је крива зато што је грчки народ демократски.

Резимирајући, треба констатовати следеће:

С једне стране, у Немачкој штите нацисте и стварају услове за поновно наоружање Немачке, уместо да је денацификују и демилитаризују, а у Грчкој помажу монархофашистичку владу Цалдариса која је својом терористичком владавином довела до народног устанка у Грчкој, — а с друге стране онемогућавају нашој земљи да дође до репарација од Немачке, које су јој признате међународним споразумима о репарацијама и бацају на нашу земљу сумњу да је крива што је грчки народ демократски, што се у жељи да стекне слободу подигао на устанак против монархо-фашиста задобивши симпатије читаве светске демократске јавности.

Као што видите, другови народни посланици, чудна изгледа правда коју деле они који нам наносе штету и сумњиче нашу земљу.

Јасно је да ту правде нема, да такви односи не могу остати и да они морају мењати своју политику како према нашој истински демократској земљи и према другим демократским државама, тако и према нацистима у Немачкој и реакционарима у Грчкој и другим земљама, јер је то у интересу добрих односа међу државама у интересу мира и међународне безбедности. (Аплауз).

Претседник: Питам народног посланика Васу Бутозана и другове који су поднели питање, сагласно чл. 48 Пословника да изјаве да ли су задовољни одговором који су добили.

Д-р Васо Бутозан: Изјављујем да смо одговором потпуно задовољни.

Претседник: Прелазимо на дневни ред. Прва тачка дневног реда је претрес предлога Закона о порезима. Известилац по овом предлогу Закона је члан Законодавног одбора Савезног већа, народни посланик Јоже Лампрет. Молим известивоца да поднесе извештај Законодавног одбора.

Известилац Јоже Лампрет (Срез Шоштањ): Другови народни посланици, ја мислим да није потребно да прочитам цео овај извештај, јер сте га ви добили већ пре два дана и упућени сте у његову садржину. Ја мислим да се Веће слаже са овим?

Претседник: Прима ли Савезно веће овај предлог да се извештај не прочита? (Прима).

Известилац чита крај извештаја Законодавног одбора о предлогу Закона о порезима. (Видети одобрски извештај као прилог на крају књиге). Пошто ће друг министар Борис Кидрич, као заменик Министра финансија и Министар индустрије, поднети Већу извештај о овом законском предлогу, ја нећу да даље говорим. Ја само молим Савезно веће да овај законски предлог усвоји у целини.

Претседник: Приступа се претресу у начелу. Ко жели да узме реч, нека се јави за реч. Има реч Министар индустрије и заменик Министра финансија Борис Кидрич.

Ministar industrije i zamenik Ministra finansija Boris Kidrič:

Другови народни посланици, основна карактеристика предложеног Закона о порезима једнака је са основном карактеристиком предлога Закона о буџету, о коме смо говорили јуче. Предложени Закон о порезима доводи у склад наш порески систем са променама у нашој привреди и са новим односом државног апарата према привреди.

Ako želimo da obrazložimo predloženi poreski sistem, treba da pre svega ukažemo na ono što se promenilo u strukturi naših državnih prihoda obzirom na naše društveno-političke i privredne promene.

Za strukturu državnih prihoda u staroj Jugoslaviji bili su svakako karakteristični fiskus i monopol. To je odgovaralo karakteru stare Jugoslavije, karakteru vlasti u staroj Jugoslaviji i njenoj privrednoj strukturi.

Šta je karakteristično za strukturu naših sadašnjih državnih prihoda? Ministarstvo finansija će kod predlaganja budžeta za godinu 1947 moći da daje detaljnu analizu strukture naših državnih prihoda. Ja ću se danas ograničiti samo na izvesne procentualne relacije, utvrđene na osnovu dosadašnjeg finansijskog i privrednog iskustva i na osnovu perspektiva za iduću godinu. Orijentacione analize, izvedene na osnovu ove dve postavke, pokazuju nam da će iduće godine 80% svih državnih prihoda dolaziti od neposrednog državnog privređivanja, da će 5—10% dolaziti od jednog dela privatne akumulacije, obuhvaćene u državnu kasu, a da će jedno 10—15% otpasti na opšte doprinose građana za izdržavanje državnog aparata. Šta znače te relacije? Te relacije nesumnjivo znače da onih 80% državnih prihoda, koji dolaze od neposrednog državnog privređivanja i koje država troši u opšte narodne svrhe, da je to 80% državnih prihoda nešto potpuno novo, nešto što je uslovljeno baš društvenom i privrednom strukturom Federativne Narodne Republike Jugoslavije. Te prihode stara Jugoslavija nikada nije bila sposobna da dobije u svoje ruke, već su ti prihodi u staroj Jugoslaviji dolazili u privatne ruke kapitalista. Stara Jugoslavija je državne prihode morala uglavnom da ostvari mimo zarade privatnih kapitalista, na račun širokih potrošača, dažbinama na prihode radnih masa.

Struktura državnih prihoda u novoj Jugoslaviji bitno se dakle promenila. Dok je u staroj Jugoslaviji preovladao fiskalni karakter poreskog sistema, danas, međutim, u našim državnim prihodima preovladava državna akumulacija, akumulacija od privređivanja, a fiskalni prihodi ograničeni su otprilike na 20%, pa štaviše ni tih 20% nemaju isti fiskalni karakter kao što je to bilo u staroj Jugoslaviji. Oni predstavljaju normalni doprinos građana za podmirivanje t. zv. neproduktivnih izdataka državnog aparata, koji uostalom u odnosu prema privredi sve više i više gubi tradicionalni parazitski i birokratski karakter i dobija karakter neposrednog učesnika u produkcijom procesu i rukovodioca u privredi.

Sve vrste poreza koje predlaže Zakon o porezima vode računa o toj promenjenoj strukturi državnih prihoda, obzirom na promenjeni karakter naše privrede.

Prva vrsta poreza je t. zv. porez na promet proizvoda. Porez na promet proizvoda u stvari nije porez u starom smislu reči, on nema baš ništa zajedničkog sa starim fiskalnim porezom na poslovni promet. Porez na promet proizvoda, koji predlaže Zakon o porezima nije ništa drugo nego jedna forma ubiranja izvesnog dela akumulacije iz proizvodnje u opštedržavnu akumulaciju za društveno korisne investicije i za druge državne izdatke. Za stari fiskalni porez na poslovni promet bilo je značajno da su njegove tarife imale primat nad cenama. Nije cena određivala tarifu nego je tarifa određivala cenu. Za predloženi porez na promet proizvoda karakteristično je da njegova stopa, odnosno njegov apsolutni iznos zavisi od cene i od planiranja cena. Porez na promet proizvoda je, dakle, neposredno zavisao od planom predviđene akumulacije, on ima svoj neposredan izvor u našoj proizvodnji i zove se porez na promet proizvoda, jer se principijelno ostvaruje onda, kada proizvodi, kao proizvodi čovečijeg rada, iz produkcionog procesa prelaze na tržište. Jasno je da je porez na promet proizvoda porez opštedržavnog karaktera i da njegovu stopu može da određuje jedino Vlada FNRJ. Inače se ne bi moglo ni zamisliti planiranje opštedržavne akumulacije. Čl. 7 stav 2 obzirom na realne mogućnosti i iz stimulativnih razloga ipak pravi izuzetak u pogledu onih robnih proizvoda zanatlija i kućne radinosti koji nisu obuhvaćeni opštedržavnim i republikanskim planom, a u pogledu kojih može Vlada FNRJ da prenese na vlade narodnih republika pravo određivanja stope poreza na promet proizvoda i udela narodnih odbora u tom porezu.

Iako je porez na promet proizvoda porez izričito opštedržavnog karaktera, ipak je i ovde vođeno računa o jedinstvenosti našeg finansiskog sistema i federativne izgradnje naše zemlje. To se može videti iz odredbe prema kojoj će narodne republike pa i narodni odbori imati svoj udeo u porezu na promet proizvoda. Time porez na promet proizvoda postaje vanredno važan regulator za naš opštedržavni budžet, regulator koji će neposredno izjednačavati razlike koje proizilaze iz neravnomernosti u privrednom razvitku pojedinih republika. Ekonomski slabijim republikama moći će naime opštedržavni budžet priznavati veći udeo u porezu na promet proizvoda, a ekonomski jačim odgovarajuće manji.

Kao druga vrsta poreza predviđen je porez na dohodak. Porez na dohodak se po predloženom zakonskom projektu smatra kao individualni doprinos građana za podmirenje državnih potreba. Prema tome, porez na dohodak principijelno ne može se primenjivati na državna privredna preduzeća, koja već porezom na promet proizvoda daju svoj udeo u opšte-

državnu akumulaciju. U drugom stavu čl. 10 određuje se da Vlada FNRJ može ipak uredbom odrediti da državna privredna preduzeća opštedržavnog i republikanskog značaja plaćaju porez na dohodak u određenom postupku od dobiti kao svoj doprinos u budžete narodnih odbora za izvršenje njihovih komunalnih zadataka. Ovaj izuzetak koji je u izvesnoj protivurečnosti sa činjenicom da je porez na dohodak po svojoj suštini individualni doprinos građana, kao i sa činjenicom da od državnih privrednih preduzeća pretežan deo akumulacije već odlazi u budžet porezom na promet proizvoda, predložen je zbog toga da bi se narodnim odborima omogućilo više prihoda za izvršenje njihovih komunalnih zadataka. Predloženi izuzetak pretstavlja u suštini čistu dotaciju republika odnosno države kao celine narodnim odborima i ima svoju opravdanost u potrebi da narodni odbori dobiju što više sretstava za svoje privređivanje i izvršavanje komunalnih zadataka.

Porez na dohodak je po pravilu porez republikanskog karaktera i državnim budžetom narodne republike određuje se koji deo poreza na dohodak ulazi u prihode narodnih odbora. Opštedržavnim budžetom može se odrediti da izvestan deo poreza na dohodak ude u savezni budžet. Ta je odredba više simboličkog značaja.

Predloženi Zakon o porezima osim kod trošarina i mesnih samodoprinosu, hoće naime da, kako republikanskim udelima i udelima narodnih odbora u prihodima iz poreza opštedržavnog karaktera, tako i bar simboličkim udelom opštedržavnog budžeta u prihodima iz republikanskih poreza podvuče jedinstvenost našeg poreskog sistema i opštu zainteresovanost svih organa državne vlasti na ostvarivanju budžetom predviđenih poreskih planova.

U skladu sa političkom i društvenom strukturom naše zemlje i sa interesima širokih narodnih masa jeste da se za svaki oblik poreza na dohodak određuje progresivna stopa, sračunata na to da svaki građanin srazmerno doprinese izvršavanju državnih zadataka. U pogledu stopa i razreza poreza na dohodak predloženi Zakon omogućava maksimalnu gipkost. S jedne strane predložene odredbe čuvaju poresko jedinstvo naše države i zbog toga određuju da Vlada FNRJ odlučuje o stopi poreza na dohodak, odnosno da donosi opšte stope na osnovu kojih će vlade narodnih republika odrediti konkretizovane stope. S druge strane, odluke predloženog Zakona omogućuju da se kako razrezi tako i stope konkretizuju prema faktičnom ekonomskom stanju pojedinih republika i rejona. Potpuno je jasno da će razrezi i stope biti i u formalnom pogledu jedinstveniji kod svih onih oblika i poreskih obveznika

gde su i prihodi jednaki, odnosno gde je moguće to planski utvrditi, a da će biti sa formalne strane više raznolikosti tamo gde su i prihodi raznoliki. Ustvari baš ta formalna raznolikost stvorice faktičku jedinstvenost i pravednost.

Porez na nasleđe i poklone plaćaju oni građani koji su stekli imovinu na osnovu poklona, nasleđa, legata ili tome sličnim putem. Prema tome, to je po suštini porez na imovinu koja nije stečena sopstvenim radom. Očigledno, da je i ovaj porez u skladu sa našim društvenim i privrednim sistemom.

Trošarina u gradovima i radničkim naseljima za opšte korisne svrhe odnosnog grada ili radničkog naselja najjači je fiskalni ostatak u našem novom poreskom sistemu. Ona je predložena zbog toga jer obzirom na sadašnji stepen privrednog razvitka naših narodnih odbora, pre svega gradskih i odbora u većim radničkim naseljima, isti još u godini 1947 ne bi bili sposobni da osiguraju sve potrebne izdatke bez toga poreza. Verovatno je da u idućim godinama taj oblik poreza neće biti potreban.

Mesni samodoprinos je inicijativna forma samooporezivanja za naše mesne odbore koji će moći da na osnovu zaključaka zbora birača uvedu izvesne doprinose za izvršenje određenih zadataka unapredjenja i podizanja materijalnog i kulturnog života građana odnosnog mesta.

Kao što smo već podvukli, Zakon o budžetu i Zakon o porezima omogućavaju u pogledu stopa i razreza kako kod poreza na dohodak tako i kod ostalih vrsta poreza, osim kod poreza na promet proizvoda, veliku gipkost. Time su obezbeđene, kako inicijativa i zainteresovanost pojedinih organa državne vlasti koji imaju budžetska prava, tako i puna pravednost i ravnopravnost pojedinih građana i pojedinih rejona naše zemlje. U opštedržavnom budžetu jasno će se videti opterećenost pojedinih republika prema stvarnoj njihovoj ekonomskoj snazi, a u republikanskim budžetima videće se opet opterećenje naših administrativno-operativnih jedinica prema njihovoj privrednoj snazi. Udeo u porezu na promet proizvoda omogućiće, međutim, vrlo efikasno uklanjanje posledica dosadašnjeg neravnomernog ekonomskog razvitka naše zemlje. Predloženi poreski sistem je, najzad, karakterističan upravo po tome što omogućava dovoljne prihode ne samo državi kao celini, nego takode i pre svega našim republikama i našim narodnim odborima. To je jedan gipki sistem koji pruža dovoljno uslova za inicijativu, pa i za kontrolu, kako se ta inicijativa ne bi razvijala u nekom krivom pravcu koji bi išao na štetu zajednice i pojedinih građana.

Ako na kraju obrazloženje pojedinih vrsta poreza povežemo sa konstatacijom da 80% državnih prihoda dolazi od

državnog privredivanja, a samo 10 do 15% od raznih dažbi-
ma, onda nam postaje još jasnije da je predloženi poreski si-
stem u punom skladu sa interesima naših radiih masa i sa
perspektivom daljeg ekonomskog i društvenog razvitka naše
zemlje.

Očigledno je takode da predloženi Zakon o porezima
sačinjava sa juče primljenim Osnovnim zakonom o budžetu
jedan celoviti budžetsko-poreski sistem i da važe za njega u
punoj meri sve one karakteristike o kojima smo govorili juče
kod Zakona o budžetu. (Živo odobravanje).

Pretsednik: Ima reč narodni poslanik Ivan Granda.

Ivan Granda: Drugovi i drugarice narodni zastupnici. Pre-
dložena osnova Zakona o porezima odraz je današnje privre-
dne strukture, te je u tijesnoj vezi sa Zakonom o budžetu, koji
smo juče prihvatili.

Poreski sistem u bivšoj staroj Jugoslaviji bio je fiskalne
naravi, jer je uglavnom služio za pokriće troškova uzdrža-
vanja državnog upravnog aparata, koji je služio tadašnjem
protunarodnom kapitalističkom sistemu.

Sve vrste poreze temeljile su se uglavnom na katastar-
skom sistemu, propisivale su se šablonski i unaprijed za poresku
godinu, ne vodeći računa da li će poreski obveznici moći da
uplate propisani porez ili ne.

Propisani porez utjerivao se nesmišljeno, čak i oružanom
asistencijom, plijenilo se i plijenilo, i prodavao i zadnji komad
marve iz štale pa čak i posljednji jastuk sa kreveta.

Kako rekoh, poreski sistem u staroj Jugoslaviji imao je
glavnu svrhu za održavanje državnog policijsko-upravnog apa-
rata, dok je vrlo neznatan deo trošen na privredno-investici-
one svrhe. Dok naprotiv svrha i ciljevi današnjih poreza ja-
sno se vide iz čl. 1 ove zakonske osnove koji glasi: „Porez
je doprinos državnih privrednih preduzeća i ustanova, zadruga
i građana državi iz njihovih prihoda, zarada, dohotka i imo-
vine za pivrednu izgradnju, materijalno i kulturno podizanje
i socijalno obezbeđenje narodnih masa, za jačanje državne ne-
zavisnosti i odbrambene moći”.

Druga novost u predloženoj zakonskoj osnovi, kako već
napomenutih, je ta da se oporezivanje ne vrši na krutoj stabil-
noj katastarskoj osnovi, ustanovljenoj unaprijed za više godi-
na, već mnogo realnije i elastičnije, kako se to vidi iz pro-
pisa čl. 4 predložene zakonske osnove.

Medu vrstama poreza nabrojanih u čl. 3 zakonske osno-
ve imademo jednu nepromijenjenu vrstu poreza kako je bio
i u staroj Jugoslaviji, a to je trošarina. Taj zastarjeli oblik
poreza ostavljen je silom prilika tako dugo dok se ne stabili-
zira novi sistem poreza vezan na plansku privredu, a tada

će se morati ukinuti, jer ta vrsta poreze najviše tereti radni narod gradova i tvorničkih naselja u kojima se naplaćuje, jer osjetljivo poskupljuje dnevni život.

Drugovi i drugarice, dozvolite da se osvrnem sa par riječi na porez na nasleda i darove. U Zakonodavnom odboru pala je primjedba da će ta vrsta poreza nepravedno pogadati seljaka. Na primjer: otac dobije u svojoj dvadesetoj godini sina, a umire, recimo, kada je star sedamdeset godina; tu je njegov sin, računajući od njegove šesnaeste godine, privredivao sa ocem preko trideset godina, pa će tako poslije smrti oca kao njegov nasljednik platiti porez na nasljede, kojega je dobar dio i sam privredio. Istina biće dosta takovih slučajeva, ali uz elastičnost ovakvog zakona kao što je ova zakonska osnova, a i kojemu nije bit fiskalna nego socijalna, vjerujem da će naša Vlada o tome i te kako voditi računa, kada će, prema propisu čl. 16 ove zakonske osnove, donijeti Uredbu o obliku i stopi ove vrste poreza, pogotovu kada ima u tome putokaz u čl. 17 ove zakonske osnove, pa joj na to i ovim skrećem naročitu pažnju.

Na koncu, dozvolite mi da se osvrnem na jednu posve novu vrstu poreza, a to je mjesni samodoprinos. Velim posve novu vrstu, jer ta vrsta oporezivanja ne može nikako biti istovetna sa bivšim samoupravnim prirezima, naročito sa nekadašnjim općinskim prirezom (nametom), jer se od njega razlikuje time što se odluka o samodoprinosu donosi u slučajevima potrebe na zborovima birača i što je razrez samodoprinosa potpuno neovisan od ostalih vrsta poreza, dakle nije prirez nego samostalna vrsta poreza određenog za stanovite svrhe kako se to jasno vidi iz propisa čl. 24 ove zakonske osnove.

O vrsti poreza na dohodak držim da nije potrebno govoriti, jer je to jedna od najopravdanijih vrsta poreza, pogotovu kada se odrede progresivne stope.

Kada se uoči da porez raspisuju poreske komisije u kojima sudjeluju uz pretstavnike narodne vlasti i pretstavnici porezovnika, a i elastičnost ove zakonske osnove o mogućnosti pravedne primjene, držim da sam dovoljno istakao sve njezine dobre strane.

Izjavljujem, u ime svoje i u ime Narodnog fronta sekcije za Hrvatsku, da ćemo glasati za ovu zakonsku osnovu. (Odobranje).

Председник: Пошто нема других говорника, стављам предлог Закона о порезима на гласање у начелу. Ко је у начелу за предлог Закона о порезима нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је

предлог Закона о порезима у Савезном већу у начелу једногласно примљен.

Приступамо дискусији у појединостима. Главе су мале и ја ћу питати код сваке главе да ли ко жели да узме учешћа у дискусији у појединостима.

Жели ли ко да говори о глави I. (Не јавља се нико). Пошто се нико не јавља, молим известиоца да приступи читању наслова предлога Закона и чланова главе I.

Известилац чита наслов и поднаслов предлога Закона о порезима и члан I.

Претседник: Ко је за члан I заједно са насловом и поднасловом предлога Закона о порезима нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је члан I заједно са насловом и поднасловом предлога Закона о порезима једногласно примљен.

— За овим је Савезно веће, гласајући дизањем руку о сваком прочитаном члану, једногласно усвојило чланове 2 до 4 закључно, према предлогу и извештају Законодавног одбора. —

Претседник: Прелазимо на главу II. — Тражи ли ко реч о овој глави? (Не јавља се нико). Пошто се нико није јавио за реч, молим известиоца да настави читање.

Известилац чита наслов главе II и члан 5.

Претседник: Ко је за члан 5 заједно са насловом нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је члан 5 са насловом једногласно примљен.

— За овим је Савезно веће гласајући дизањем руку о сваком прочитаном члану, једногласно примило чланове 5 до 26 закључно, према предлогу и извештају Законодавног одбора. —

Претседник: Прелазимо на главу III — Пореска ослобођења и олакшице. Тражи ли ко реч о овој глави? (Не јавља се нико). Пошто се нико није јавио за реч, молим известиоца да настави читање.

Известилац чита наслов главе III и члан 27.

Претседник: Ко је за наслов главе III и члан 27, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је члан 27 са насловом једногласно примљен.

— За овим је Савезно веће, гласајући дизањем руку о сваком поједином члану, једногласно усвојило чланове од 28 до 30 закључно, према предлогу и извештају Законодавног одбора. —

Претседник: Прелазимо на главу IV — Поступак за разрез и наплату порезе. Тражи ли ко реч о овој глави? (Не јавља се нико). Пошто се нико није јавио за реч, молим известиоца да настави читање.

Известилац чита наслов главе IV и члан 31.

Претседник: Ко је за наслов главе IV и члан 31, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је члан 31 са насловом једногласно примљен.

— За овим је Савезно веће, гласајући дизањем руку о сваком прочитаном члану, једногласно усвојило чланове од 32 до 38 закључно, према предлогу и извештају Законодавног одбора. —

Претседник: Прелазимо на главу V — Казнене одредбе. Тражи ли ко реч о овој глави? (Не јавља се нико). Пошто се нико није јавио за реч, молим известиоца да настави читање.

Известилац чита наслов главе V и члан 39.

Претседник: Ко је за наслов главе V и члан 39 нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је члан 39 заједно са насловом једногласно примљен.

— За овим је Савезно веће, гласајући дизањем руку о сваком прочитаном члану, једногласно усвојило чланове од 40 до 44 закључно, према предлогу и извештају Законодавног одбора.

Претседник: Прелазимо на главу VI — Застарелост. Тражи ли ко реч о овој глави? (Не јавља се нико). Пошто се нико није јавио за реч, молим известиоца да настави читање.

Известилац чита наслов главе VI и члан 45.

Претседник: Ко је за наслов главе VI и члан 45, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је члан 45 са насловом једногласно примљен.

— За овим је Савезно веће гласајући дизањем руку о сваком прочитаном члану, једногласно усвојило чланове 46 и 47, према предлогу и извештају Законодавног одбора. —

Претседник: Прелазимо на главу VII — Прелазне и завршне одредбе. Тражи ли ко реч о овој глави? (Не јавља се нико). Пошто се нико није јавио за реч, молим известиоца да настави читање.

Известилац чита наслов главе VII и члан 48.

Претседник: Ко је за наслов главе VII и члан 48, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема).

Објављујем да је члан 48 заједно са насловом једногласно примљен.

— За овим је Савезно веће, гласајући дизањем руку о сваком прочитаном члану, једногласно усвојило чланове од 49 до 55 закључно, према предлогу и извештају Законодавног одбора. —

Претседник: Тиме је законски предлог примљен и у појединостима. Приступа се коначном гласању о законском предлогу у целини. Гласа се поименично са за и против. Молим секретара да чита имена народних посланика.

Секретар прозива посланике да гласају.

Гласали су за: Аголи д-р Неџат, Алексоски Борис, Антић Милоје, Антолић Фрањо, Антуновић Ристо, Апостолов Васко, Арсов Љубчо, Аугустинов Мата, Бабић Антун-Туна, Бакрач Јозо, Банак Јосип, Баричевић Перо, Белинић Марко, Беловуковић Милан, Бериша Рифат, Бећирић д-р Тодор, Бисић М. Милорад, Блажевић Јаков, Богданов Душан, Богданов Ђура, Боројевић Јован, Бохинц Андреј, Бошковић Ђорђе, Бреџељ д-р Маријан, Бркић Душан, Бркић Звонко, Буљан Вице, Бурић Хасан, Бутозан д-р Васо, Василев Ђорџи, Васиљевић Живан, Вејновић Светозар, Веселинов Јован, Веселинов-Мунђан Станка, Видовић Никола, Виловић Мустафа, Випотник Албин, Влатковић Немања, Војковић Томо, Војновић Петар, Вркљан Анте, Вујичић Милорад, Вујковац Михаило, Вукадиновић Ђуро, Вулин Сава, Вучковић Сретен, Гајиновић Вујица, Гајић Гојко, Гајић Радосав, Гашпар Јан, Геренчевић Павле, Гигоя Страхил, Гиздић Драго, Година Фердо, Гранђа Иван, Грбић Чедо, Гргурић д-р Јаков, Гретић Ивица, Грк Душан, Грубић Чеда, Грујић Радован, Груловић Аћим, Дамњановић Божидарка-Кика, Девеџић Душан, Дорошки д-р Јован, Драгин Радивој, Драушник Јурица, Ђермановић Живота, Ђорговски Васил, Ђукановић Перо, Ђурђевић Чеда, Ђуровић Лазар, Ђуровић Михаило, Жигић Раде, Зековић Вељко, Зечевић Влада, Зечевић Славко, Зечевић Стево, Иванов Андреј, Ивић Стјепан, Јакшић Никола, Јарамазовић Лајчо, Јеленц Алеш, Јовановић Благо, Јовановић Ђура, Јовановић Радош, Јовичић Стеван, Јоксимовић Момир, Јосиповић Србољуб, Јоцић Живојин, Јуранчич Јоже, Карабеговић Осман, Карајовић д-р Драгомир, Карнер д-р Иво, Кеџмановић д-р Војислав, Кидрич Борис, Кимовец Франце, Кнез Јурица, Ковачевић Вељко, Ковачевић Митар, Ковачевић Урош, Колишевски Лазар, Комадина Петар, Комненић Симо, Корен Јаков, Косовац Младен, Костић Велимир, Кохариновић д-р Александар, Коџбек Јоже, Кочевар Франц, Крањец Мишко, Крзнар Ђуро, Криезиу Хасан, Крстевски Киро, Крстић Бошко, Крстић Светозар, Крстуловић Вицко, Крце Павао, Крчић Мирко, Кузмановић д-р Славко, Кузмановски

Боге, Кузминац Стеван, Кврт Хуснија, Кутурец Тома, Лака-тош Иштван, Лакуш Филип, Лалић Ђуро, Лампрет Же, Лерик Иштван, Лесковшек Франц, Лукић Костадин, Лулић Грго, Љујић Велибор, Љујић Војо, Мандић Глигорије, Ман-цић Пашага, Марковић Дразгослав, Маркови Милош, Мар-ковић Момчило, Марковић Немања, Марчинковић Јозо, Ма-стиловић Новак, Матић Радомир, Мачек Иван-Матија, Ме-сић Јосип, Међо Томо, Мијатовић Цвијетин, Микуж д-р Ме-тод, Миљковић Мито, Минић Милка, Минић Милош, Мин-чев Никола, Московљевић д-р Милош, Мразовић Карло-Гашпар, Мрковић Новица, Мркоци Марко, Мујагић Хасан, Мундрић Петар, Наћ Коста, Наумовски Круме, Нешковић д-р Благоје, Никодијевић Тихомир, Нимани Цавид, Новаков Ду-шан, Новаковић Груја, Новосел д-р Шиме, Новосел Стјепан, Омановић Хамдија, Остовић Адам, Павловић Михаило, Па-хић Лука, Пашалић Едхем, Перковић Миле, Первнички Миле, Петровић Ратко, Петровић Славољуб-Ђера, Петрушев Кирил, Пијаде Моша, Плавшић Лазар, Побрић Едхем, Полић Зоран, Поповић Марко, Поповић Жива, Поповић Горољуб, Поповић Коча, Поповић Љубомир, Поповић Милентије, По-чуча Миле, Првчић Стјепан, Пуцар Ђуро-Стари, Радмиловић д-р Јерко, Радовановић Миливоје, Радовановић Милија, Ра-дуловић Таса, Рамљак д-р Анте, Рапанић Ђиро, Рац Винце, Рашовић Милош, Релић Петар, Рибар д-р Иван, Рикановић Илија, Ритиг д-р Светозар, Савић Брано, Салаи Јожеф, Са-лај Ђуро, Самарција Стево, Секељ Јожеф, Симеоновић Јан-ко, Симеунчевић Гавро, Синановић Хамдија, Смајовић Васи-лије, Стамболић Петар, Стојадиновић Михаило, Стојановић Богољуб, Сугловић Рикард, Тодоровић Мијалко, Тодоро-вић Симо, Толо Нико, Томашевић Добросав, Трифуновић Светислав, Тулман Јосип, Ђемерлић д-р Хамдија, Фајфар Тоне, Ференчак Иван, Ференчина Томо, Филиповић Сулеј-ман, Фотев Богоја, Фрнтић Елизабета, Хасанагић Хилмија, Хаце Матевж, Хаџи Мустафа, Хасан Шукри, Хаџи Бошко, Хоџа Мехмет, Хоџа Фадил, Хоџић Мујо, Хрибар Јанез, Ху-кић Мехмедалија, Хумо Авдо, Цветић Боса, Цветнић Мили-ја, Чакић Бошко, Чамо Едхем, Чаушевић-Чауш Иван, Че-шљај Томо, Чобански Спасоје, Чолак Петар, Чубриловић д-р Васо, Џојић Анто, Шакић Јован, Шарац д-р Заим, Шарац Спасоје, Шатев Павел, Шевић Александар, Шегрт Владо, Шиљеговић Бошко, Шкаре Станко, Шнудерл д-р Макс, Шпи-љак Фрањо, Шпрљан Гуште, Шутић Анте.

Отсутни: Андрић Ратомир, Бакарић д-р Владимир, Бо-жовић Никола, Борштнар Же, Броз Јосип-Тито, Бубањ, Андрија, Бурзевски Ванчо, Влахов Димитар, Вукашиновић Иван, Вукмановић Светозар-Темпо, Гаџи Фрањо, Глухић Омер, Госпић Светолик, Гранфил Тома, Даниловић Угљеша, Ђукић Пане, Ђурић Љубодраг, Ерчић Живко, Жижа д-р А-

Александар, Жујовић Сретен, Иванчевић Никола, Ивековић д-р Младен, Јакшић Мато, Јанковић Љубо, Јанић Владо, Јеремић Воја, Јовановић д-р Драгољуб, Јовановић Иса, Јовановић Спасоје, Јовановић Станимир, Јовичевић Павле, Јојкић Бурица, Кардељ Едвард, Ковачић Иван, Косановић Сава, Куфрин Милка, Кухар Ловро, Лековић Војо, Леши Акиф Мустафа, Мајхен Владо, Малески Владо, Малишић Паито, Маринко Миха, Маркотић Мато, Мијушковић Радован, Миклауџић Јосип, Милојевић Милоје, Милосављевић Љубинка, Михајловски Кирил, Мугош Душан, Нацева Мара, Недељковић Миодраг, Нешић Светомир, Николић Живојин, Опачић Станко, Павловић Павле, Пајковић Ђоко, Пенезић Слободан, Петровић Душан, Поповић Јован, Прибић Милан, Прибићевић д-р Раде, Ранковић Александар, Решић Енвер, Рибич Иван, Рибникар Владислав, Светек Франце, Сремец д-р Златан, Станковски Борис, Стефановић Иван, Стефановић Миливоје, Стефановић Светислав, Суботин Иван, Сучић Мартин, Томшич Вида, Трајковић Александар, Ђурувија Тода, Узуновски Цветко, Филаковић Имро, Хебранг Андрија, Хољевац Већеслав, Хотић Месуд, Цетинић Марин, Црнобрња Богдан, Чалић Душан, Ченгић Ферид, Шаћири Исмет, Шпиљак Мика.

Претседник: Објављујем да је укупно гласало 261 народни посланик и да су сви гласали за предлог Закона о порезима. На тај начин, предлог Закона о порезима у Савезном већу Народне скупштине коначно је прихваћен и биће, сагласно Уставу и Пословнику, упућен Већу народа на решавање.

Прелазимо на другу тачку дневног реда: претрес предлога Закона о овлашћењу Претседништва Президијума Народне скупштине ФНРЈ да решава молбе и жалбе упућене Народној скупштини ФНРЈ.

Известилац Законодавног одбора по овом законском предлогу је претседник Законодавног одбра друг Моша Пијаде. (Аплауз).

Известилац Моша Пијаде чита извештај Законодавног одбора. (Види прилог на крају књиге).

Другови народни посланици, Закон је кратак, писмено образложење сте примили. Он је врло јасан и из самих параграфа види се о чему се ради. Долази прилично велики број молби и жалби Скупштини и за свако решавање, по старом обичају, морали би се доносити кратки закони од неколико реда, тако да бисмо имали праву кишу кратких закона, о којима бисмо морали гласати. Међутим, остаје и даље да све те предмете проучава Одбор за молбе и жалбе и са предлогом Одбора, што значи скоро решеним молбама и жалбама имало би Претседништво Президијума само да

се сагласи. Због тога да се Скупштина ослободи таквог једног посла, предлагем да овај Закон усвојите.

Претседник: Прелазимо на претрес у начелу. Ко жели да узме реч нека се јави. (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља за реч, стављам овај законски предлог на гласање у начелу. Ко је у начелу за овај законски предлог нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је предлог Закона о овлашћењу Претседништва Президијума Народне скупштине ФНРЈ да решава молбе и жалбе упућене Народној скупштини ФНРЈ једногласно прихваћен у начелу.

Прелази се на претрес у појединостима. Жели ли ко реч. (Нико се не јавља). Молим известиоца да прочита наслов и чл. 1 законског предлога.

Известилац чита наслов предлога закона и чл. 1.

Претседник: Ко је за члан 1 са насловом нека дигне руку? (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је чл. 1 са насловом предлога закона једногласно прихваћен.

(За овим је Савезно веће, у смислу одредаба свога Пословника, гласајући дизањем руку о сваком члану, једногласно прихватило чланове 2 и 3 предлога закона, према извештају Законодавног одбора).

Претседник: Објављујем да је предлог Закона примљен и у појединостима. Приступамо коначном гласању о законском предлогу у целини. Према Пословнику гласаће се поименино са за и против. Молим секретара да изврши прозивку народних посланика.

Секретар прозива народне посланике да гласају.

Гласали су за: Аголи д-р Неџат, Алексоски Борис, Антић Милоје, Антолић Фрањо, Антуновић Риста, Апостолов Васко, Арсов Љубчо, Аугустинов Мата, Бабић Антун-Туна, Бакрач Јозо, Банак Јосип, Баричевић Перо, Белинић Марко, Беловуковић Милан, Бериша Рифат, Бисић М. Милорад, Ближевић Јаков, Богданов Душан, Богданов Ђура, Боројевић Јован, Бохинц Андреј, Бошковић Ђорђе, Брецељ д-р Маријан, Бркић Душан, Бркић Звонко, Буљан Вице, Бурзевски Ванчо, Бурић Хасан, Бутозан д-р Васо, Василев Ђорџи, Васиљевић Живан, Вејновић Светозар, Веселинов Јован, Веселинов-Мунђан Станка, Виловић Мустафа, Випотник Албин, Влатковић Немања, Војковић Томо, Војновић Петар, Вркљан Анте, Вујичић Милорад, Вујковац Михаило, Вукадиновић Ђуро, Вулин Сава, Вучковић Сретен, Гајиновић Вујица, Гајић Гојко, Гаџић Радосав, Гашпар Јан, Геренчевић Павле, Гиздић Драго, Година Фердо, Гранђа Иван, Грбић Чедо, Гргурић д-р Јаков, Грк Душан, Грујић Радован, Груловић

Аћим, Дамњановић Божидарка-Кика, Даниловић Угљеша, Девеџић Душан, Дорошки д-р Јован, Драгин Радивој, Драушки Јурица, Ђермановић Живота, Ђорговски Васил, Ђукановић Перо, Ђурђевић Чеда, Ђуровић Михаило, Жигић Раде, Зечевић Влада, Зечевић Славко, Зечевић Стево, Иванов Андреј, Ивековић д-р Младен, Јакшић Никола, Јанковић Љубо, Јарамазовић Лајчо, Јеленц Алеш, Јовановић Ђура, Јовановић Радош, Јовичић Стеван, Јоксимовић Момир, Јосиповић Србољуб, Јоџић Живојин, Карајовић д-р Драгомир, Карнер д-р Изво, Кеџмановић д-р Војислав, Кимовец Франце, Кнез Јурица, Ковачевић Вељко, Ковачевић Митар, Ковачевић Урош, Комадина Петар, Комненић Симо, Корен Јаков, Косовац Младен, Костић Велимир, Коџбек Јоже, Кочевар Франц, Крањец Мишко, Крзнар Ђуро, Криезиу Хасан, Крстевски Киро, Крстић Бошко, Крстић Светозар, Крстуловић Вицко, Крце Павао, Крџић Мирко, Кузмановић д-р Славко, Кузмановски Боге, Кузминац Стеван, Курт Хуснија, Кутуреџ Тома, Лакагош Иштван, Лакуш Филип, Лалић Ђуро, Лампрет Јоже, Лерик Иштван, Лесковшек Франц, Лукић Костадин, Лулић Ђрго, Љуџић Велибор, Мандић Глигорије, Мандић Пашага, Марковић Драгослав, Марковић Милош, Марковић Момчило, Марчинковић Јозо, Мاستиловић Новак, Матић Радомир, Мачек Иван-Матија, Месић Јосип, Међо Томо, Мијатовић Цвијетин, Микуж д-р Метод, Миљковић Мито, Минић Милка, Минић Милош, Московљевић д-р Милош, Мразовић Карло-Гашпар, Мујагић Хасан, Мундрић Петар, Нешковић д-р Благоје, Никодијевић Тихомир, Новаков Душан, Новаковић Груја, Новосел д-р Шиме, Новосел Стјепан, Омановић Хамдија, Остовић Адам, Павловић Михаило, Пахић Лука, Пашалић Едхем, Перковић Миле, Петровић Ратко, Петровић Славољуб-Ђера, Петрушев Кирил, Пијаде Моша, Плавшић Лазар, Побрић Едхем, Полић Зоран, Половић Марко, Попов Жива, Поповић Горољуб, Поповић Љубомир, Поповић Милентије, Почуча Миле, Првчић Стјепан, Пуџар Ђуро-Стари, Радмиловић д-р Јерко, Радовановић Миливоје, Радовановић Милија, Радуловић Таса, Раџмљак д-р Анте, Рапаић Ђиро, Раџ Винце, Релић Петар, Рибар д-р Иван, Рибич Иван, Рикановић Илија, Ритиг д-р Светозар, Савић Брано, Салаи Јожеф, Салај Ђуро, Самарџија Стево, Секељ Јожеф, Симеоновић Јанко, Синановић Хамдија, Стамболић Петар, Стојадиновић Михаило, Стојановић Богољуб, Суботин Иван, Сутловић Рикард, Тодоровић Симо, Толо Никол, Томашевић Добросав, Трифуновић Светислав, Тушман Јосил, Темерлић д-р Хамдија, Фајфар Тоне, Ференчак Иван, Ференчина Томо, Филиповић Сулејман, Фотев Богоја, Фрнџић Елизабета, Хасанагић Хилмија, Хаџе Матевж, Хаџи Муштафа Хасан Шукри, Хаџић Бошко, Хоџа Мехмет, Хоџић Мујо, Хрибар Јанез, Хукић Мехмедалија, Цветић Боса, Цвет-

нић Милија, Чакић Бошко, Чамо Еджем, Чаушевић-Чауш Иван, Чешњај Томо, Чобански Спасоје, Чолак Петар, Џојић Анто, Шакић Јован, Шарац Спасоје, Шатев Павел, Шевић Александар, Шегрт Владо, Шилеговић Бошко, Шкаре Станко, Шнудерл д-р Макс, Шпиљак Фрањо, Шпрљан Гуште, Шутић Анте.

Отсутни: Андрић Ратомир, Бакарић д-р Владимир, Бећирић д-р Тодор, Божовић Никола, Борштнар Јоже, Броз Јосип-Тито, Бубањ Андрија, Видовић Никола, Влахов Димитар, Вукашиновић Иван, Вукмановић Светозар-Темпо, Гажи Фрањо, Гигов Страхил, Глухић Омер, Госпић Светолик, Гранфил Тома, Гретић Ивица, Грубић Чеда, Ђукић Пане, Ђурић Љубодраг, Ђуровић Лазар, Ерчић Живко, Жижа д-р Александар, Жујовић Сретен, Зековић Вељко, Иванчевић Никола, Ивић Стјепан, Јакшић Мато, Јанић Владо, Јеремић Воја, Јовановић Блажо, Јовановић д-р Драгољуб, Јовановић Иса, Јовановић Спасоје, Јовановић Станимир, Јовичевић Павле, Јојкић Ђурица, Јуранчић Јоже, Карабеговић Осман, Кардељ Едвард, Кидрич Борис, Ковачић Иван, Колишевски Лазар, Косановић Сава, Кохариновић д-р Александар, Куфрин Милка, Кухар Ловро, Лековић Воја, Леши Акиф Мутсафа, Љујић Воја, Мајхен Владо, Малески Владо, Малишић Панто, Маринко Миха, Марковић Немања, Маркотић Мато, Мијушковић Радован, Миклађужић Јосип, Милојевић Милоје, Милосављевић Љубинка, Минчев Никола, Михајловски Кирил, Мрковић Новица, Мркоци Марко, Мугош Душан, Нађ Коста, Наумовски Круме, Нацева Мара, Недељковић Миодраг, Нешић Светомир, Николић Живојин, Нимани Цавид, Опачић Станко, Павловић Павле, Пајковић Ђоко, Пенезић Слободан, Перунички Миле, Петровић Душан, Поповић Јован, Поповић Коча, Прибић Милан, Прибићевић д-р Раде, Ранковић Александар, Рашовић Милош, Реџић Енвер, Рибникар Владислав, Светек Франце, Симеунчевић Гавро, Смајовић Василије, Сремец д-р Златан, Станковски Борис, Стефановић Иван, Стефановић Миливоје, Стефановић Светислав, Сучић Мартин, Тодоровић Мијалко, Томшић Вида, Трајковић Александар, Ђурувија Тоде, Узуновски Цветко, Филаковић Имро, Хебранг Андрија, Хољевац Већеслав, Хотић Месуд, Хоџа Фадил, Хумо Авдо, Џетинић Марин, Црнобрња Богдан, Чалић Душан, Ченгић Ферид, Чубриловић д-р Васо, Шарац д-р Заим, Шаћири Исмет, Шпиљак Мика.

Претседник: Објављујем да је гласало укупно 233 народна посланика и да је свих 233 гласало за предлог Закона о овлашћењу Претседништва Президијума Народне скупштине ФНРЈ да решава молбе и жалбе упućене Народној скупштини ФНРЈ. На тај начин, овај је предлог Закона прихваћен коначно у Савезном већу Народне скупштине.

Веће народа, у смислу чл. 63 Устава, доставило је Са-

везном већу предлог Закона о порезима и овај исти предлог Закона о овлашћењу који смо сада изгласали. Ја сам, за време гласања, имао времена и прилике да упоредим текстове ових закона, а нарочито оне делове у њима за које сам знао да су доживели стилистичке и друге измене, и установио сам да су текстови оба закона апсолутно идентични и потпуно истоветни. Извештавајући о овоме Савезно веће, ја питам да ли Веће прима извештај свога Претседништва о потпуној истоветности текстова ових закона. (Прима).

На тај начин, и Закон о порезима и Закон о овлашћењу Претседништва Президијума Народне скупштине ФНРЈ да решава молбе и жалбе упућене Народној скупштини ФНРЈ у Народној скупштини су дефинитивно прихваћени и, саславно Уставу и Пословнику и Већа народа и Савезног већа, биће упућени Президијуму Народне скупштине ради проглашавања.

Изволите чути Указ Президијума о закључењу другог редовног заседања:

У К А З

О

Закључењу II редовног заседања Народне скупштине Федеративне Народне Републике Југославије

Пошто је Савезно веће и Веће народа завршило свој рад Президијум Народне скупштине Федеративне Народне Републике Југославије на основу члана 58 и 60 Устава решио је:

да се II редовно заседање Народне скупштине Федеративне Народне Републике Југославије које је Указом заказано за 15 новембар 1946 године, а одложено за 2 децембар 1946 године — закључи.

21 децембра 1946 године
у Београду

ПРЕЗИДИЈУМ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
ФЕДЕРАТИВНЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Секретар,
Миле Перуничкић, с. р.

Претседник,
Д-р И. Рибар, с. р.“

(Читање Указа народни посланици су саслушали стојећи).

Молим Савезно веће за овлашћење да записник данашњег састанка могу оверити сам. Да ли Веће даје ово овлашћење? (Даје).

На тај начин дневни ред је исцрпен и II редовно заседање је закључено.

Седница је закључена у 14,15 часова.

VEĆE NARODA

Deveta sednica

(21 decembra 1946)

Početak rada u 11,20 časova.

Pretsedavao predsednik Josip Vidmar.

Pretsednik: Otvaram deveti redovni sastanak II redovnog zasedanja Veća naroda Narodne skupštine Federativne Narodne Republike Jugoslavije.

Zapisnik današnje sednice vodiće sekretar Mihailo Grbić. Molim druga sekretara da pročita zapisnik prošle sednice.

Sekretar Mihailo Grbić čita zapisnik osme redovne sednice od 20 decembra 1946 godine.

Pretsednik: Ima li primedaba na pročitani zapisnik? (Nema). Pošto nema primedaba, zapisnik se overava.

Saopštavam Veću da je Savezno veće u smislu člana 63 Ustava dostavilo Veću naroda na rešavanje konačno usvojeni tekst predloga Osnovnog zakona o budžetu.

Pošto je tekst ovog zakonskog predloga istovetan sa tekstom koji je Veće naroda usvojilo, stavljam ovaj zakonski predlog na glasanje. Ko je za, neka dignu ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema).

Objavljujem da je Narodna skupština primila Osnovni zakon o budžetu i da će biti upućen Prezidijumu Narodne skupštine u smislu odredaba Ustava radi proglašenja.

Saopštavam Veću da je Mandatni i imunitetski odbor podneo pismo Veću naroda kojim moli Veće naroda da se popuni upražnjeno mesto člana Odbora Polaka Bojana.

Predlažem Veću da na mesto Polaka Bojana, bivšeg narodnog poslanika i člana Odbora, dode njegov zamenik Šušteršić Tone.

Prima li Veće ovaj predlog? (Prima). Pošto Veće prima ovaj predlog, objavljujem da je narodni poslanik Šušteršić Tone imenovan za člana Mandatnog i imunitetskog odbora.

Otsustva narodnih poslanika: Franjo Borić moli 3 dana otsustva zbog bolesti; Radovan Zogović moli 5 dana otsustva zbog bolesti; Đaković Spasoje moli 10 dana otsustva zbog bolesti; Sulejmanovski Nafi moli 5 dana otsustva zbog bolesti.

Predlažem Veću naroda da odobri tražena otsustva. Prima li Veće moj predlog? (Prima). Objavljujem da su imenovanim narodnim poslanicima odobrena tražena otsustva.

Prelazimo na prvu tačku dnevnog reda: pretres predloga Zakona o porezima.

Molim druga izvestioca Zakonodavnog dohora d-r Dušana Bratića da podnese odborski izveštaj. (Videti prilog na kraju knjige).

Известилац д-р Душан Братић: Другови народни посланици, Законодавни одбор Већа народа, пошто је претходно на заједничкој седници законодавних одбора оба дома саслушао образложење Министра индустрије и заменика министра финансија друга Кидрича по предлогу Закона о порезима, узео је у претрес предлог Закона о порезима на својој седници од 17 децембра, извршио потребне измене и допуне, што је штампано и подељено друговима народним посланицима. Не желим да то понављам, него ћу само дати једно кратко образложење.

Законом о буџету и овим Законом, који сада узимамо у претрес, довршавамо изградњу нашег финансијског система и потпуно га усклађујемо са стварним карактером наше привреде, који у садашњем периоду нашег друштвеног и економског развика пружа све могућности и све гаранције за даљи напредак. У тај наш финансијски систем спадају банке, кредитирање, буџет и пореза. Није сувишно нити непотребно да се летимичним прегледом осврнемо и обухватимо из перспективе овога Закона структуру нашег финансијског система.

Законом о уређењу у деловању кредитног система, који је донет октобра месеца 1945 године, а касније допуњен и измењен у августу 1946 године, створен је један јединствени кредитни апарат, тј. кредитни апарат као једна јединствена целина у нашој држави, у циљу да се сва расположива народна новчана средства која се налазе код тога кредитног апарата употребе за кредитирање државе и за јачање наше народне привреде.

Уредбом о откупу акција Народне банке, Индустриске и занатске банке, Привредне банке, Пољопривредне и задружне банке, уредбом о спајању ових банака заједно са Поштанском штедионицом у Народну банку која постаје емисионска банка и центар за краткорочне кредите, као што и Инвестициона банка постаје центар дугорочних кредита, извршена је концентрација свих новчаних средстава, омогућена је једна планска расподела тих кредита и економисање са тим кредитима. Закони о меници и чеку створили су два средства, једно кредитно средство и једно средство плаћања, која ће омогућити функционисање тог нашег кредитног

система, да он изврши онај задатак који је пред њега постављен, тј. кредитирање и јачање како државе тако и наше народне привреде.

У тај наш финансиски систем долазе и ова два закона: Закон о буџету и Закон о порезима, који чине завршну фазу у нашем законодавству за довршење изграђивања финансиског система.

Поред општедржавног буџета као план стварања јединственог фонда новчаних државних сретстава, ради употребе тих сретстава у сврху привредне изградње, у сврху материјалног и културног подизања наше земље, социјалног обезбеђења широких народних слојева, у сврху кредитирања државе, у сврху обезбеђења независности државе, у сврху јачања њене одбранбене моћи и издржавања државног апарата, долази сад и порески закон, који по својој суштини регулише ону материју која је неопходно потребна ради допуне тог нашег финансиског система.

Порески закон дефинише суштину и карактер порезе. Он утврђује пореску обавезу, одређује намену порезе, одређује мерило за одређивање пореске стопе и начин наплате порезе, пореске олакшице и ослобођење, о уделу опште државног и републиканског буџета у приходима од појединих врста порезе, итд.

Шта је порез према пројекту овога Закона? Порез је допринос који држави дају државна привредна предузећа и установе, задруге, организације и грађани од прихода, дохотка, зараде и имовине у сврху привредне изградње, у сврху културног и материјалног подизања народних слојева, социјалног обезбеђења, у сврху обезбеђења државне безбедности, јачања моћи одбране државе и одржавање државног апарата.

По овом Закону пореска обавеза је општа. Има пет врста пореза и то: порез на промет производа, порез на доходак, порез на наслеђе и поклоне, трошарина и месни самодопринос. Треба знати и мерило које је меродавно за одређивање висине порезе. Два су мерила: с једне стране потреба државе за финансијским средствима ради испуњења привредног плана, а с друге стране економска снага пореских обвезника. Као основна средства општедржавне акумулације по предложеном пројекту Закона јесте порез на промет производа. Шта је то порез на промет производа и из чега се он плаћа, и шта је сврха тога пореза? То је један начин да се обухвати онај део акумулације свеукупне наше производње, који ће ући у општу државну касу да би се на тај начин корисно употребио у инвестиције. Он чини разлику између утврђених цена у трговини на мало и свеукупних цена које падају на цене производа. Плаћају га

сва предузећа која производе робу односно која својим радом доприносе стварању вредности.

Као што рекох, и то подвлачим, он је основно средство општедржавне акумулације; ово је далско најважнија врста пореза и по приходима које ће дати у општедржавни буџет.

Да поменем само битну разлику између порезе на пословни промет, која је постојала у финансиском систему старе Југославије и порезе на промет производа који се сада предлаже. Порез на пословни промет у старој Југославији није био ништа друго него набијање стопе порезе на све оне елементе који су стварали цене. И то су плаћале најшире потрошачке масе. Међутим, овај порез на промет производа — као што сам већ рекао — обухвата сад само део акумулације из наше опште производње и улази у општу државну касу у циљу инвестиција, у циљу извршења привредног плана. Порез на доходак плаћају задруге, организације и грађани од дохотка, зараде, и он има исто тако једну позитивну улогу у нашој народној привреди већ и због тога што помаже широким радним слојевима, јер удара прогресивну стопу и омогућује да ти широки радни слојеви који својим радом највише доприносе стварању вредности, плаћају мање порезе од оних који имају мање удела у нашем продукционом процесу, али зато имају већу имовину, имају више прихода, једном речју бојатији су.

Порез на наслеђе и поклоње то је, можемо да кажемо, порез на имовину која има пуно оправдање у нашем финансиском систему, како то лепо и предложени пројекат образлаже у неколико својих чланова, јер стицање имовине по овом наслову преставља богаћење без сопственог рада. Висина те порезе одређује се према вредности чисте оставине, степену сродства и висини порезе на доходак који плаћа наследник односно поклонопримац.

Трошарина је остатак — који смо намерно задржали — остатак из старог финансиског система. Он има за сврху да се у градовима и радничким насељима, који имају често пута и великих потреба за подмирење комуналних и специфичних својих потреба које се не могу подмирити из редовних буџетских издатака, да би се на тај начин мимо свих осталих пореза омогућило тим градовима и насељима да би могли у вођењу своје комуналне политике мимо редовних буџетских издатака вршити и оне функције које се њеминовно намећу у процесу развоја наших градова и наших радничких насеља. Наравно да се та трошарина неће ударати произвољно, јер има и томе ограничења, тј. да ће се та трошарина ударати у оквиру уредбе коју буде написала влада народне републике, а оне могу за извесну робу доносити и ослобођење од наплате те трошарине. Осим

тога одлуке народних одбора о увођењу трошарине подлежи одобрењу вишег народног одбора. Трошарина се плаћа на робу, на коришћење извесних услова и извесних права и трошарина се плаћа само у оном месту где се та роба и троши. Значи да се на ону робу која је одређена за транспорт, а не троши се у том граду, не може ударати трошарина, већ само на ону робу која се довози у тај град ради потрошње у том граду. Карактеристично је што ће та пореза пасти на потрошаче, што се цена робе на коју се удара трошарина и износ повећава за онолико, колико износи трошарина.

Месни самодопринос то је спецификум овог законског пројекта. Месни самодопринос установљава се у местима која нису градови ни радничка насеља, где се углавном неће разрезивати трошарина, него код месних народних одбора по селима и мањим градовима, да би могли своје конкретне задатке које у даном моменту пред себе поставе, а не могу их извршавати из редовних буџетских кредита, јер такви издаци можда нису нарочито ни предвиђени, да би дакле могли путем месног самодоприноса створити кредитну базу за испуњење тих задатака. Одлука о самодоприносу доноси се на збору бирача. Ако збор бирача такву одлуку донесе, она је обавезна за све бираче тог месног народног одбора.

Као што сам рекао у уводу мог излагања, порез се плаћа да би држава имала финансијска средства за испуњавање привредног плана с једне стране, а с друге стране он се разрезаје према економској снази пореских обвезника, која се цени према њиховом приходу, заради, доходу и према њиховој имовини. Органи за индивидуално разрезивање и наплату пореза су срески односно градски извршни одбори на чијој територији порески обвезник има боравиште, имовину или изворе прихода, односно на чијој територији обавља промет, а за наслеђе и поклоне онај извршни одбор на чијој територији је умрли оставилац имао своје боравиште. Осим трошарине и самодоприноса који имају локални значај, све остале врсте пореза имају савезни и републикански значај у исто доба. Тежишта тих пореза код једне врсте налази се на једној, код друге врсте на другој страни, али у свима, и општа државна каса и републиканске касе, имају свој удео, као што рекох, било у мањем или већем обиму, већ према врсти пореза коју законски предлог предвиђа. Тако на пример порез на промет производа углавном иде у општу државну касу, али то не значи да и поједине републике неће имати извешан удео од прихода тога пореза. Порез на доходак је по правилу републиканског значаја, али то не значи да савезна каса или да касе месних одбора од виших ла наниже неће имати удела у том приходу. То значи у исто време заинтересованост свих органа

наше државне власти на свим порезима без обзира на то у коју врсту поједини порез спада. То је већ и зато што у нашој држави не постоји посебни финансијски апарат за државу као целину, а посебни за републике или месне одборе, јер је наш финансијски апарат јединствен у целој земљи. Према томе је и разумљива заинтересованост свих органа државне власти на свакој врсти од ових пореза.

Пројекат Закона предвиђа пореска ослобођењ и пореске олакшице. Услови за то засновани су доста широко и тим олакшицама и ослобођењима моћи ће се користити они који имају објективне услове и оправдање за то коришћење. Стога предлажем Већу народа да усвоји овај законски предлог онако како га је и Законодавни одбор Већа народа усвојио. (Аплауз).

Претседник: Чули сте извештај Законодавног одбора. Отварам начелну дискусију о овом законском предлогу. Реч има друг Војин Царић.

Војин Царић: Другови и другарице народни посланици, иако је друг предговорник д-р Братић врло лепо изнео главне мотиве за доношење овог законског предлога, ипак налазим за потребно да нагласим неколико својих напомена само о неким главним и основним принципима који су предвиђени још у нашем Уставу и на основу којих је овај законски предлог и састављен.

Пре свега изјављујем да ћу у начелу гласати за овај законски предлог. Хоћу да изнесем, како рекох, моје напомене о основним принципима који су предвиђени у 42 члану савезног Устава. У члану 42 Устава углавном су садржани основни демократски принципи, регулисана пореска обавеза грађана уопште тиме што је пореска обавеза сразмерна привредној снази пореских обвезника. Значи, нема више у нашој држави изнимке да се нека особа ослобађа од сваког пореза. У другом ставу тога Устава садржано је основно демократско начело — да се јавне дажбине и ослобођење од њих установљују само законом. Док је у члану 1 овог законског предлога дефинисано шта је порез, у члану 2 садржане су одредбе о уређењу пореске обавезе, предвиђене у првом ставу члана 42 Устава. Пореска је обавеза општа, како је прописано у првом ставу члана 2 овог законског предлога. То значи да је сваки грађанин дужан да држави даје доприносе из свог прихода, од своје зараде, свог дохотка и своје имовине за привредну изградњу, материјално и културно подизање и социјално обезбеђење народних маса, за јачање државне независности и одбранбене моћи као и за издржавање државног апарата.

С обзиром на то да се сад још не може рећи да су сви грађани ФНРЈ према својој привредној снази једнаки, то је

ради задовољења социјалне правде било безусловно потребно да се нагласи и тај основни демократски принцип — да сваки грађанин и свако правно лице плаћа порез сразмерно својој привредној снази.

У члану 3 овог законског предлога садржано је уставно начело да се нове врсте пореза могу установити само законом.

У члану 27 је прописано оно уставно начело које је основно: да се ослобођења од плаћања пореза могу установљавати само уредбом Владе ФНРЈ и то само на основу и у границама овога Закона.

У члану 3 овога законског предлога су најпре наведене све врсте пореза, њих пет на броју, с тим да поједине врсте пореза могу имати разне облике, према категоријама пореских обвезника или према предметима опорезивања, према тзв. објектима порезе.

Докле је категорисање пореских субјеката, пореских обвезника, предвиђено због тога да би општа пореска обавеза теретила све пореске обвезнике сразмерно њиховој привредној снази, дотле ради олакшања пореских терета оним пореским обвезницима који су привредно најслабији, узимање у обзир предмета опорезивања при стварању пореских облика иде по неки пут тако далеко да се поједини предмети опорезивања уопште не опорезују и то не само у њиховом интересу него и у интересу најширих народних маса, као на пример код трошарине, или у интересу подизања и развоја опште привреде, на пример, у 27 члану овог законског предлога.

У члану 5 се основни производи пољопривреде изузимају од опорезивања порезом на промет производа у интересу најширих народних маса, као што смо напред споменули. Значи да су наши главни руководиоци при доношењу овог законског предлога имали на уму да има извесних основних производа пољопривреде који служе најширим народним масама и који не би требало да се опорезу чак ни тим порезом на промет, том врстом порезе која се има сматрати општом државном порезом, зато да не би поскупио живот најширих народних маса. Значи да у овом случају то изузимање не иде само у корист пореских субјеката, пореских обвезника који се баве производњом, него је то предвиђено и у интересу ових најширих народних маса.

Да бисмо видели какве су олакшице предвиђене за поједине пореске обвезнике, ићи ћемо редом по свом законском предлогу па да видимо како су при састављању појединих одредаба којима се одређују поједине врсте пореза наглашена поједина ослобођења и пре него што се дође

до оне главе у којој се говори о пореским ослобођењима и олакшицама.

Порез на промет производа, како је већ наглашено, општи је државни порез, који по правилу служи за општу државну акумулацију. Он може, како смо већ нагласили, ради олакшања живота тим нашим народним масама да буде олакшан, то јест да се не узме за основу само онај проценат од продајне цене у трговини или од продајне цене произвођача, што је већ мање, него чак и само паушално, а то је већ једна олакшица за најшире народне масе.

Код пореза на доходак, који по правилу улази у републикански буџет, предвиђа се да се известан део овог прихода може изоставити од опорезивања, нарочито се то предвиђа код тзв. месних доходака. Дакле, иако приход од порезе на доходак по правилу иде у републикански буџет, ипак део од порезе на доходак може да уђе и у савезни буџет. Али предвиђено је да тзв. месна доходарина може да уђе и у буџет појединих народних одбора. Од те месне доходарине ипак су изузете плате радника и намештеника и приходи по улозима на штедњу и приходи сељачких земљорадничких задруга. Дакле, видимо да се наши руководиоци при доношењу овог законског предлога нису руководили само тиме да би економски слабе ослободили од те месне доходарине, него и тиме да не би тим порезом онемогућили развијање појединих грана привреде, на пример штедње, да не онемогући развијање наших сељачких радних задруга, које су за нас новина и да би оне што боље могле да покажу да су оне заиста ту позване да развију пољопривредну и привредну способност наших сељачких маса до максимума, као што је то случај у нама братском СССР.

Код пореза на наслеђе и код пореза на поклоне хоћу да нагласим да су исто тако узете олакшице прво с тим што се узима при одређивању тога пореза: чиста вредност наслеђа, степен сродства и висина порезе на доходак пореског обвезника. Значи узимају се у обзир за одређивање мерила тога пореза како привредна снага појединих пореских субјеката тако и други поједини моменти који су одлучујући за олакшање те врсте порезе, а то је поближе изложено у оној глави о пореским ослобођењима и олакшицама, о чему ћемо после мало више рећи.

Код трошарине, нагласио сам већ у уводном делу, у интересу непоскупљивања живота најширих народних радних маса могу се поједини артикли и ослободити од трошарине, а осим тога, да не би та трошарина била превелика, виши органи су дужни а и у могућности су да пазе да не би била превелика стопа те трошарине, јер та трошарина заиста поскупљује ту робу, али само у том граду односно радничком насељу. Порески платезник ту порезу додаје

цени и према томе терет тога пореза, те врсте порезе, сnose потрошачи па је у интересу потрошача других градова и предвиђено да та цена повећана на тај начин важи само у тим градовима. Према томе, они који буду прописивали трошарину за своје градове, или за радничка насеља повешће рачуна о томе да не би поскупљивали живот у својим градовима односно насељима.

Што се тиче месног самодоприноса, хоћу да кажем како је било некада. Некада су порески обвезници, плаћајући државну порезу, пролазили и како-тако, да не кажем и олако сnoseћи тај терет, али када су плаћали такозвани општински намет, такозвани општински прирез, онда су морали под тим теретом управо да клекну, јер не само да то нису били мали проценти него су ти намети знали бити неколико пута већи, нарочито у северним крајевима наше земље, од пореза који су директно у државну касу убирани.

Верујем, а у то сам и убеђен, да се данас тако нешто више не може догодити. Овде је наш законодавац већ казао да се месни допринос не може установљавати за државна привредна предузећа. То значи да се неко не може, као што је некада било, користити случајном близином неке велике фабрике, па да се сви грађани те општине ослободе тзв. приреза. То државно привредно предузеће не сме да служи само једном кругу људи, који се налазе у близини фабрике, него има да послужи интересима свих грађана целе ове наше лепе државе.

Тај допринос који се овде предвиђа, као што сам рекао, неће никада више бити тако велики као што је то некада било. Осим тога, има још једна новина, због чега порески обвезници неће претешко осетити тај порески терет, јер се порез данас одређује не само на основу закључка народног одбора, него се тај закључак доноси на основу одлуке самога збора бирача о самоопорезивању. Надам се и верујем ако наши грађани на своме збору бирача о самоопорезивању донесу један закључак да ће се он и остварити, јер то служи унапређењу свих месних културних и других установа. Због тога они неће осећати тај терет као наметнут, као што је то некада било.

У пореским олакшицама постоји општи и основни принцип да се неко може ослободити порезе само на основу закона и да се нове врсте пореза могу убирати само на основу закона.

Од пореза могу бити ослобођени извесни предмети као и предузећа у интересу извршења привредног плана у циљу јачања производње тих државних предузећа.

Од пореза на доходак могу бити ослобођени делимично или у целости најсиромашнији слојеви грађана, па онда извесна примања која се дају на име социјалне помоћи. Исто

тако од тога пореза ослобађају се и извесне масовне организације, из разлога предвиђених у одговарајућем члану.

Дакле, ослобађају се не само извесне врсте грађана, најсиромашнији слојеви, него и извесне привредне гране да би се привреда што више развила код нас у интересу општег привредног плана.

Код наслеђа легата и поклона узето је у обзир да ли је порески платезник био тешко погођен као жртва рата. Значи, не води се рачуна само да ли је сиромашан него и да ли је био жртва рата.

Из свега овога изложеног ја држим да можемо бити потпуно убеђени да се више неће догађати онакви случајеви какви су се догађали раније у нашој држави, да рецимо неко плаћа 1800 до 2000 пореза а могао би да плати десет пута више. Исто тако неће се догодити да појединци плаћају порезу која их тешко погађа и онемогућава њихово привредно деловање. Зато, другови народни посланици, поново изјављујем да ћу, са осећањем да правилно вршим своју дужност, гласати за овај законски предлог. (Аплауз).

Претседник: Има реч народни посланик д-р Обрен Благојевић.

Д-р Обрен Благојевић: Другови и другарице народни посланици, друг изјавио је већ напоменуо да су ова два последња закона, која су била пред вама, основни закони, — Закон о државном буџету и Закон о порезима, — да су то закони који уствари претстављају последње мјере у циљу саобраћавања нашег финансиског система и стварања организационих форми, што одговара потребама наше друштвене и економске стварности.

Овај Закон о порезима јесте један сасвим нов закон. Он садржи сасвим нове принципе нашег новог пореског законодавства и зато сматрам да је потребно да поред онако лијепог образложења друга изјавиоца д-р Братића подвучем изјесне основне карактеристике на којима базира овај Закон о порезима.

Несумњиво је да нам је у периоду обнове и изградње, особито, пак, данас када стојимо пред напорима за индустријализацију и електрификацију земље, потребна што већа акумулација државних прихода за извршење поменутих и других крупних задатака. Зато је потребно мобилисати све изворе државних прихода. Порези, уопште говорећи, најважнији су од тих извора. Али порези немају само фискални значај. Они су такође једно од најважнијих оруђа економске политике у рукама наше народне државе. Правилном пореском политиком, наиме, индиректно се помаже развој свих грана наше народне привреде и сиромашнији слојеви становника, док се с друге стране, у смислу уставних начела

спречава експлоатација човека од човека. У нашој народној држави, са стварним и дубоко демократским карактером власти, са општеномлађном имовином као њеном снажном материјалном базом, у држави која свим својим материјалним средствима плански управља у циљу што потпуније и брже привредне изградње и материјалног и културног уздизања маса у нашој држави данас и порези имају сасвим други и значај и карактер, и поријекло и форме, него што су их имали у старој Југославији.

У прво вријеме по ослобођењу, чак до данас, морали смо се служити извјесним формама пореза наслијеђеним од старе Југославије. То је било због тога што нијесмо могли ни тако лако ни тако брзо увести нове форме које би биле саобразне нашој новој друштвеној, економској и политичкој стварности, а међутим финансиска средства била су нам неопходна, прво за окончање ослободилачког рата, а затим и за друге крупне особито привредне и социјалне задатке које је наша држава извршила од ослобођења до данас. Ипак су већ досад биле извршене извјесне крупне промјене. Укинути су, одмах по ослобођењу, разни облици такозваних приреза, као чисто фискалних мјера старе Југославије а затим тешко погађале особито сиромашније слојеве народа. Мјесто разних врста „непосредних“ пореза, уведен је јединствени порез на доходак, који је разрезиван према стварном доходу, водећи рачуна о привредној снази и личним приликама пореских обвезника. Мјесто старих по правилу пропорционалних пореских стопа, које су стварно теже погађале сиромашније него богатије грађане, биле су уведене прогресивне стопе, сразмјерне економској снази обвезника. Разрези наплата пореза одузети су из руке бирократије и поверени народним одборима и од њих одређеним органима.

При свему томе, досад се није могло говорити о новом пореском систему, у цјелости и потпуно саображеном нашој новој друштвено-економској структури. Тек предложени Закон претставља такав нови порески систем. Главне особине предложенога Закона о порезима јесу слиједеће:

1) Овим се Законом дефинитивно докидају сви остаци пореског законодавства старе Југославије, а палијативне реформе тог законодавства вршене од ослобођења до данас, замјењују једним основним новим законом, који претставља основу за један потпуно нов систем пореза, какав одговара структури наше економије. Предложени Закон, дакле, обухвата сву пореску материју у њеним главним начелима, која ће се разрадити уредбодавним мјерама Савезне владе, влада народних република и одлукама других органа државне власти.

2) Предлог Закона дефинише порез као „допринос државних привредних предузећа и установа, задруга, организација и грађана држави из свог прихода, зараде, добити и имовине за привредну изградњу, материјално и културно подизање и социјално обезбеђење народних маса, за јачање државне независности и одбранбене моћи“. Тиме се изражава нови значај и смисао пореза као облика у коме грађани, предузећа, установе и организације доприносе својој држави за извршење њених крупних задатака. Порез више није нешто апстрактно и далеко од маса, већ постаје свима јасно ради чега се порез установљава, грађани јасно виде да је то облик у коме они помажу заједницу, помажу сами себи у испуњењу заједничких односно својих властитих тежњи и интереса. Тиме се изражава сасвим нов однос и грађана, и установа и организација према држави.

3) С обзиром на такав значај пореза, предлог Закона установљава да се разрез пореза врши у сразмјери финансиских сретстава потребних за извршење државног привредног плана. У том циљу се у општедржавном буџету, односно на основу њега, у буџетима народних република и народних одбора сваке године одређује сума пореза коју треба убрати у тој години. Према томе ће народне масе увијек тачно знати не само зашто уопште плаћају порез, него и за какве конкретне сврхе и радове ће тај порез бити употребљен. Пред очима маса јасно ће се показивати дијела саграђена њиховим доприносом. Тиме се такођер још више учвршћава њихов позитивни однос према плаћању пореза, појачава њихова свијест и воља да га потпуно и на вријеме уплате.

4) У границама потреба за извршење привредних планова, пореска обавеза је, према предложеном Закону, општа и сразмјерна привредној снази грађана, организација и задруга. Тиме се изражавају два важна пореска принципа: општости и равномјерности. Сви треба да плате порез и да га плате сразмјерно својој стварној економској снази. Код сваке пореске врсте предлог Закона ближе одређује чиме се мјери пореска снага за плаћање одговарајућег пореза. Предлог Закона предвидио је у којим се случајевима и под којим условима могу дати ослобођења од плаћања пореза односно пореске олакшице, и то било с обзиром на карактер преских обвезника, било с обзиром на изворе прихода.

5) Водећи рачуна, с једне стране, о потреби еластичног мијењања и усавршавања пореских форми, а особито у периоду изградње наше земље, а с друге стране и различитости привредних прилика у појединим крајевима, предлог Закона о порезима поставио је општа начела, врсте и начин опорезивања, док је одређивање пореских облика, стопа и остале ближе одредбе оставио било Савезној влади било

владама народних република, било народним одборима. На тај начин ће наш порески систем постати снажно оруђе у рукама органа државне власти, за правилно спровођење економске и финансиске политике.

6) С обзиром на потребу осигурања материјалне базе за све органе државне власти, ради извршења њихових привредно-планских задатака у оквиру општедржавног привредног плана, предлог Закона осигурава сваком органу власти те изворе прихода. Ово осигурање материјалне базе спроведено је на два начина. С једне стране, сваком органу се уступају приходи из једног или више извора и то било у цијелини било већим дијелом. Ови приходи чине основ свих буџета, а тај основ је по правилу довољан да сваком органу осигура средства за извршење његових задатака. Да би се, с друге стране, сви органи државне власти заинтересовали у прикупљању и оних прихода који не служе као основ њиховим буџетима, предлог Закона о порезима предвиђа за већину пореза процентуално учешће свих органа у подјели прихода прикупљених на њиховим територијама. На тај начин, поред осигурања материјалне базе, сваком органу државне власти даје се уједно могућност да ту базу повећа. Оваквом подјелом прихода обезбиједиће се даља економска изградња земље и максимална иницијатива у прикупљању државних прихода.

7) Што се тиче разреза и наплате пореза, предложени Закон повјерава их по правилу извршним средским односно градским народним одборима. Народни одбори могу разрез и наплату пореза вршити преко од њих одређених пореских комисија. То је најбоља гаранција да ће порез бити доиста и разрезан на основу стварне привредне снаге грађана, коју народни одбори као локални органи државне власти најбоље и познају. Исто тако, на овај начин се омогућава најпогоднија и најбржа наплата пореза.

8) Предложени Закон предвиђа укупно пет врста пореза, с тим да се нове пореске врсте могу уводити само законом. Поједине врсте пореза могу имати разне облике, било према категоријама пореских обвезника (радници, намјештеници и службеници, земљорадници, задруге, приватна занимања итд.), било према изворима опорезивања (приходи од улога на штедњу, од промета добара, вршења услуга итд.). Те врсте пореза јесу:

а) *Порез на промет производа.* Овај порез плаћају сва предузећа која производе робу, односно која, и ако директно не учествују у производњи, својим радом доприносе стварању вриједности. У производњи робе ствара се вишак вриједности који у капиталистичкој привреди служи у корист приватних власника сретстава за производњу, а код нас треба да буде захваћен порезом на промет произво-

да у корист заједнице. Овај порез улази у продајну цијену производа и према томе је не само најважнији извор државне акумулације, него и значајно средство политике цијена и привредне политике уопште. Стопе овог пореза изражавају се по правилу процентима од продајне цијене производа, а у неким случајевима и у одређеном износу. За робу чија је производња обухваћена привредним планом стопе овог пореза одређује Влада ФНРЈ уредбом, а за осталу робу Влада ФНРЈ ово право може пренијети на владе народних република. Овај порез је општедржавни порез и по правилу служи за општедржавну акумулацију. Општедржавним буџетом, државним буџетима народних република и другим буџетима одређује се колики ће бити удио републиканског буџета из буџета народних одбора у порезу на промет производа који се наплати на њиховој територији. Према томе, он је и најважније средство за регулисање равнотеже појединих буџета.

б) *Порез на доходак*. Овај порез плаћају сва лица која на територији ФНРЈ стичу било какве приходе, сем државних привредних предузећа и установа која по правилу не плаћају порез на доходак. Ово издвајање државних привредних предузећа и установа, односно државног привредног сектора, учињено је у циљу што веће рационализације рада. Досад је државним привредним предузећима и установама разрезиван порез у циљу што ефикаснијег захватања њихових прихода као и у циљу да њихови приходи брже дођу у државни буџет. Сада овај разлог отпада, јер ће приходи државних привредних предузећа убудуће бити захваћени државним буџетом, који постаје буџетом народне привреде, па се рад на даљем разрезивању пореза државним предузећима и установама показује непотребним. Према томе, у виду пореза на доходак задружни и приватни сектор даваће држави један дио свога прихода односно дохотка за извршење њених задатака. Порез на доходак се установљава у више облика према категоријама пореских обвезника или према предметима опорезивања. Порез на дохотак постаје средство за регулисање расподеле националног дохотка, и по том основу стопе овог пореза треба да буду прогресивне. Прогресија пореских стопа треба да омогући сразмјерност доприноса привредној снази обвезника, јер они грађани који постижу већи приход односно доходак треба сразмјерно више и да допринесу за извршење државних задатака. Стопе пореза на доходак за извјесне облике пореза одређује Влада ФНРЈ, а за друге облике Влада ФНРЈ доноси опште стопе на основу којих ће владе народних република одредити стопе ових пореза. Овај предлог је диктован неједнакошћу економске снаге грађана по појединим народним републикама, што изазива потребу за диференцирањем поре-

ског оптерећења које се може вршити у границама које пропише Влада ФНРЈ. Приход од пореза на доходак улази у републикански буџет. Државним буџетом народне републике одређује се који дио прихода од пореза на доходак улази у буџет сваког народног одбора. Општедржавним буџетом може се одредити да један дио пореза на доходак уђе у савезни буџет.

Предлог Закона предвиђа да окружни, односно срески народни одбори и у народним републикама у којима нема округа, по одобрењу владе народне републике могу заводити мјесну доходарину, у проценту према порезу на доходак. Ова мјесна доходарина може служити само као приход народних одбора. Исто тако предлог Закона предвиђа да Влада ФНРЈ може одредити да и државна привредна предузећа од општедржавног и републиканског значаја плаћају порез на доходак у одређеном постотку од добити као свој допринос у буџете народних одбора за извршење њихових комуналних задатака.

в) *Порез на наслеђе и поклоне.* Овај порез је нарочити допринос оних физичких и правних лица која стичу имовину у виду наслеђа, легата или поклона. Стицање имовине по овом основу претставља богаћења без сопственог рада, па је ова врста пореза нарочито издвојена да би се према оваквом начину стицања могла водити посебна политика. Висина доприноса у виду пореза на наслеђа и поклоне треба да зависи од вриједности стечене имовине, од степена сродства и пореске снаге стицатеља. Пореске стопе овог пореза одређује Влада ФНРЈ, да би се осигурала једнакост пореског оптерећења на територији цијеле државе. Приходи од овога пореза улазе у буџете среских и градских народних одбора, а буџетом среза може се један дио пореза пренијети у буџете мјесних народних одбора. Уступање прихода од пореза на наслеђа и поклоне среским и градским народним одборима диктовано је потребом његовог што ефикаснијег разреза и наплате. Народни одбори, пошто су заинтересовани у разрезу и наплати, у стању су да обје ове радње најправилније изврше, с обзиром, да услед непосредног контакта са народним масама најбоље познају вриједност стечене имовине и економску снагу стицатеља.

г) *Трошарина.* Овај порез се по правилу плаћа у градовима и радничким насељима, а може се заводити и у другим мјестима. Порез се плаћа на коришћење права и потрошњу робе. Досад су ове дажбине наплаћиване под најразличитијим именима и најразличитијим облицима. Њиховим нормирањем заводи се ред како у погледу предмета опорезивања тако и у погледу висине дажбине. Облике и стопе трошарине одеђују народни одбори градова и радничких насеља. Но, у интересу јединствене политике цијена

предложени Закон предвиђа да Влада ФНРЈ и владе народних република могу одредити на које се артикле неће моћи наплаћивати трошарина као и до којег се највишег износа може наплаћивати на извјесне врсте робе.

д) *Мјесни самодопринос*. У циљу да се мјесним народним одборима да могућност самоизградње и културног и здравственог уздицања, предлог Закона предвиђа ову врсту пореза, коју досада нијесмо имали. Дата је, наиме, могућност мјесним народним одборима у селима и мањим градовима да на основу закључка збора бирача путем самоопорезивања уведу овај порез на све грађане дотичног мјеста сразмјерно њиховој привредној снази. На тај начин омогућава се да иницијатива народа, која се и досад често манифестовала, дође до пуног изражаја у облику подизања школа, путева, мостова, бунара, болница, итд.

Према томе, предложени Закон претставља даље доследно спровођење принципа наше економске политике и саобраћавање пореског система нашој новој друштвено-економској стварности. У периоду обнове и изградње наше земље, овај Закон даје највеће могућности за што правилније и што потпуније прикупљање прихода и обезбјеђује највећу иницијативу и контролу народних маса у том погледу. (Буран аплауз).

Претседник: Има реч потпретседник Већа народа Божидар Масларић.

Бождар Масларић: Другови народни посланици, из дефиниције пореза у овом законском предлогу излази оно што смо ми много пута у овом дому понављали, а то је да наша држава има прави народни карактер. Порез је допринос држави за привредну изградњу, материјално и културно подизање и социјално обезбеђење народних маса, за јачање државне независности и одбранбене моћи, каже се у првом члану.

У старо време, о некој привредној изградњи, са унапред промишљеним планом и са циљем да се подиже материјално и културно благостање широких народних маса није било, нити је могло бити речи. Кад је и било какве привредне изградње, онда је њена последица било нагло осиромашавање широких народних слојева, а једна шачица људи богатила се на рачун беде народа.

У старо време говорило се да се такви и такви послови обављају за јачање државне независности и одбранбене моћи домовине, али се ускоро показало да су ти радови водили губљењу државне независности и слабљењу одбранбене моћи. Познато је на пример да се у босанску тешку индустрију увукао Херман Геринг преко акција, а после неколико година дошле су у Југославију и оружане немачке

пљачкашке банде. Трубило се јерихонским трубама о нашој „одбранбеној моћи“, а после првог удаца у рату сва се одбранбена моћ старе Југославије срушила као кула од карата. Ми смо сви овде живи сведоци издајничке политике и безобзирне пљачке према широким радним масама нашег народа од стране антинародне државе.

Друго што пада у очи у овом Закону јесте то да порески обвезници плаћају порез сразмерно својој привредној снази. У старо време држава је купила од народа новац опорезивањем или набијањем разних такса, трошарина на сне артикле које троше најшири радни слојеви. Со, петролеј, шећер итд. били су они артикли који су држави доносили највише прихода. Данас, кад имамо нашу народну власт, тежиште државних прихода преноси се не на посредни већ на непосредни порез. У томе лежи принципијелна разлика између овог и ових старих закона о порезима.

Треће што има ново у овом Закону о порезима јесте то да је висина пореза пропорционална потребама за финансиским средствима која су нужна за извршавање привредног плана. У нашој држави уводи се привредни план. Пробија се не за нагомилавање профита, већ да се подигне материјално и културно благостање народа, да се појача наша независност у сваком погледу и да се повећа одбранбена моћ наше државе. Миран рад наших народа чуваће наша славом овећана Југословенска армија од сваког покушаја агресије. Изненађења и разочарења наших народа више не може бити, јер на државном кормилу и државној управи стоје њихови најбољи синови.

Пошто овај Закон потпуно одговара духу за који су се наши народи борили у овом прошлом рату и пошто он одговара животним потребама широких слојева нашег радног народа, ја ћу гласати у начелу и у појединостима за овај Закон и позивам све народне посланике да то исто учине. (Одобравање).

Претседник: Тражи ли још ко реч у начелној дискусији? (Нико). Не јавља се више нико.

Закључујем начелну дискусију о Закону о порезима и прелазимо на гласање у начелу. Гласаће се дизањем руку. Ко је за овај законски пројекат у начелу, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема).

Објављујем да је Закон о порезима у начелу изгласан. Прелазимо на дискусију и гласање у појединостима. Дискутоваћемо по главама. Жели ли ко од другова посланика да говори о глави првој? (Јован Јегдић: Молим за реч).

Има реч друг Јован Јегдић.

Јован Јегдић (НР Србија): Другови народни посланици, ја ћу бити кратак. У чл. 3 овог законског предлога, где се

помињу разне врсте пореза, у тачци 1 имамо порез на промет производње. Ако даље читамо предлог Закона ми видимо да том порезу подлежу и други предмети као на пр. право и услуге. Ради тачнијег назива овог пореског облика, мислим да би било згодније наћи други израз. О томе би могао да решава Редакциони одбор једног и другог дома. Овај порески облик могао би се назвати просто порезом на промет, јер би се тиме обухватили и производи, и право и услуге. Зашто је то потребно? Зато што се чланом 10 предвиђа да се могу опорезивати и друга добра. Може на пр. неко да прода старе ствари, рецимо клавир, то више није производ, то је један сасвим други облик прихода на који треба да се плати порез. Због тога сматрам да би било погодније да се прецизним именом назначи, да се касније не би рекло да то није предвиђено.

Претседник: Реч има д-р Обрен Благојевић да одговори на ову примедбу.

Д-р Обрен Благојевић: Другови народни посланици, питање које је поставио друг Јегдић је чисто принципијелно питање. Овдје се ради о једном новом порезу, порезу на промет производа. Порез који предвиђа овај Закон јесте посве нови облик пореза и не треба и не може се мијешати са досадашњим сличним облицима пореза на промет као што су порез на пословни промет, скупни порез, порез на луксуз итд. Ради се баш о томе да је овдје у питању порез на промет производа, да је постављен принцип да се опорезује вишак вриједности који се ствара у производњи. Према томе, основни принцип овога пореза је да се опорезује само она роба која се производи, дакле произведена роба и према томе он се назива порез на промет производа. Обзиром на садашњу ситуацију да се не може опорезивати извјесан приход који проистиче из промета, чланом 10 се омогућава да се опорезује и промет извјесних других радности које нијесу производ. Из чисто принципијелних, теориских и практичних разлога предлог друга Јегдића не би требало прихватити, јер је то, као што сам рекао, основни порез на промет производа који омогућава да се извјесно вријеме опорезују и оне радности које нијесу обухваћене овим порезом.

Претседник: Тражи ли још ко реч? (Д-р Војин Царић: Молим за реч). Има реч д-р Војин Царић.

Д-р Војин Царић: Другови и другарице, ја имам једну примедбу поводом стилизације чл. 8, где се погрешно употребљава реч „приватно правно“ уместо „правно лице“, као што је то речено у ставу 1, ред 2, чл. 11 или чл. 14. Ја сматрам да је то само омашком учињено и било би пожељно да се исправи.

Известилац д-р Душан Братић: Као што видите из извештаја Законодавног одбора, члан 10 је нов, јер је првобитни члан 10 Законодавни одбор изменио после дискусије. Из ових разлога и из разлога које је споменуо друг д-р Обрен Благојевић, сматрам за потребно да тај члан остане онако како је предложен из теориских и практичних разлога о којима је говорио друг Благојевић. Према томе, у име Законодавног одбора никакву измену у погледу карактера, садржине и начина наплате пореза на промет производа не бих могао примити.

Претседник: Тражи ли још ко реч? (Нико). Пошто нико не тражи реч, прелазимо на гласање у појединостима. Молим друга известиоца да прочита наслов главе I и члан 1.

Известилац чита наслов главе I — Опште одредбе и члан 1.

Претседник: Ко је за овај члан, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Хвала. Има ли ко против? (Нико). Објављујем да је члан 1 једногласно примљен.

Известилац чита члан 2.

Претседник: Ко је за овај члан, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нико). Објављујем да је члан 2 једногласно усвојен.

Известилац чита члан 3.

Претседник: Ко је за овај члан, нека дигне руку. (Посланици дижу руку). Има ли ко против? (Јован Јегдић гласа против). Објављујем да је овај члан усвојен са једним гласом против.

Известилац чита члан 4.

Претседник: Ко је за овај члан, нека дигне руку. (Сви посланици дижу руку). Има ли ко против? (Нико). Објављујем да је овај члан једногласно примљен. Прелазимо на главу II — Посебне одредбе. Тражи ли ко реч о овој глави? (Јован Јегдић: Молим за реч).

Јован Јегдић: Другови народни посланици, у чл. 5 овог законског предлога између осталог је назначено како се порез на производ остварује, па се каже: „Порезом на промет производа остварује се државна акумулација финансиских средстава из производње робе свих грана привреде сем пољопривреде као и из другог рада који доприноси стварању вредности производа као што су: транспорт, занатске услуге и сл...“ То су услуге. Међутим у чл. 8 те услуге нису назначене. То је један недостатак. У чл. 8 одређује се платац,

па би требало у овом члану ради доследности одредити и услуге.

Известилац: Ја мислим да та примедба није оправдана, јер треба прочитати члан 6, који предвиђа како се стопа пореза на промет изражава. Она се изражава у проценту од продајне цене у трговини, продајне цене произвођача или цене производне робе или у одређеном износу.

Јован Јегдић: Ја то прихватам, али овде су три појма, и кад су два појма лепо назначена зашто и трећи појам о платцу да не буде исправан. Треба рећи платца је тај и тај и кад доспева плаћање.

Известилац: У члану 7 се каже да ово право у погледу робе коју производе занатлије и робе која је производ кућне радиности, може Влада ФНРЈ пренети на владе појединих република. Закон предвиђа потпуно поступак у том погледу.

Претседник: Тражи ли још ко реч о овој глави? (Нико). Не јавља се нико. Прелазимо на даље читање и гласање по члановима.

— За овим је Веће народа, гласајући дизањем руку, усвојило све чланове II главе од члана 5 до 26 закључно, према извештају Одбора. Чланови 8 и 23 усвојени су са једним гласом против. —

Претседник: Прелазимо на главу III — Пореска ослобођења и олакшице. Тражи ли ко реч о овој глави? (Не јавља се нико). Пошто се нико није јавио за реч, молим известиоца да настави читање.

Известилац чита наслов главе III и члан 27.

Претседник: Ко је за наслов главе III и члан 27, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је члан 27 са насловом једногласно примљен.

— За овим је Веће народа, гласајући дизањем руку о сваком прочитаном члану, једногласно усвојило чланове од 28 до 30 закључно, према предлогу и извештају Законодавног одбора. —

Претседник: Прелазимо на главу IV — Поступак за разрез и наплату порезе. Тражи ли ко реч о овој глави? (Не јавља се нико). Пошто се нико није јавио за реч, молим известиоца да настави читање.

Известилац чита наслов главе IV и члан 31.

Претседник: Ко је за наслов главе IV и члан 31, нека дигне руку? (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је члан 31 са насловом једногласно примљен.

— За овим је Веће народа, гласајући дизањем руку о сваком прочитаном члану, једногласно усвојило чланове од 32 до 38 закључно, према предлогу и извештају Законодавног одбора.

Претседник: Прелазимо на главу V — Казнене одредбе. Тражи ли ко реч о овој глави? (Не јавља се нико). Пошто се нико није јавио за реч, молим известиоца да настави читање.

Известилац чита наслов главе V и члан 39.

Претседник: Ко је за наслов главе V и члан 39, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је члан 39 заједно са насловом једногласно примљен.

— За овим је Веће народа, гласајући дизањем руку о сваком прочитаном члану, једногласно усвојило чланове од 40 до 44 закључно, према предлогу и извештају Законодавног одбора. —

Претседник: Прелазимо на главу VI — Застарелост. Тражи ли ко реч о овој глави? (Не јавља се нико). Пошто се нико није јавио за реч, молим известиоца да настави читање.

Известилац чита наслов главе VI и члан 45.

Претседник: Ко је за наслов главе VI и члан 45, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је члан 45 са насловом једногласно примљен.

— За овим је Веће народа гласајући дизањем руку о сваком прочитаном члану, једногласно усвојило чланове 46 и 47, према предлогу и извештају Законодавног одбора. —

Претседник: Прелазимо на главу VII — Прелазне и завршне одредбе. Тражи ли ко реч о овој глави? (Не јавља се нико). Пошто се нико није јавио за реч, молим известиоца да настави читање.

Известилац чита наслов главе VII и члан 48.

Претседник: Ко је за наслов главе VII и члан 48, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је члан 48 заједно са насловом једногласно примљен.

— За овим је Веће народа, гласајући дизањем руку о сваком прочитаном члану, једногласно усвојило чланове од 49 до 55 закључно, према предлогу и извештају Законодавног одбора.

Претседник: Тиме је изгласан предлог Закона о порезима у појединостима. Прелазимо на гласање у целини. Мо-

лим друга секретара да изврши прозивку. Гласаће се са за и против.

Секретар Михаило Грбић прозива народне посланике да гласају.

Гласали су за: Абдураим Мустафа, Агуши Куртеш, Амброжич Ладо, Андрејев Бане, Аугустинчић Антун, Бабић Љубо, Бабовић Спасенија, Барбарић Божо, Бевк Фраице, Берус Анка, Благојевић д-р Обрен, Бојновић Ђурађ, Братић д-р Душан, Брашнаров Панко, Бркић Хасан, Варга Иштван, Васиљевић Душан, Вицковић Михаило, Влајковић д-р Милорад, Вујасиновић Тодор, Вујачић Марко, Вукосављевић Сретен, Гаврилски д-р Ђорџи, Галијашевић Бећир, Гарчевић Гојко, Гаш Аљуш, Голубовић Маринко, Гошњак Иван, Грбић Михаило, Грегорић д-р Павле, Димитријевић Спасоје, Долиншек Тоне, Дугоњић Рато, Ђуричин Миливој, Жумер Срећко, Затрић Саит, Ивовић Душан, Илић Павле, Имамовић Фадил, Јадрешин Богде, Јегдић Јован, Јерас Јосип, Јуринчић Нико, Капетановић Хајро, Кардељ Пепца, Кериме Муча, Комненић Петар, Котник Бено, Кризман д-р Хинко, Куленовић Скендер, Лауташ Трајан, Лиси Сали, Лубеј Франце, Луначек д-р Павел, Маглајлић Шефкет, Марковски Вејко, Мартиновски Никола, Марушич д-р Драго, Масларић Божидар, Маснић Петар, Миланковић Иван, Миливојевић Јоза, Миљовски Кирил, Митровић Митра, Млакар Алојзиј, Момчиловић Љуба, Мухтари Осман, Нађ Гаврило, Ношпал Тоде, Олах Шандор, Орешчанин Богдан, Павић Нико, Павловић Косан, Папић Радован, Пејновић Ката, Петровић Мато, Пелелић Стјепан, Пешев Никола Панчев, Попивоца Крсто, Поповић Душан, Поповић Радован, Радовић Вуко, Ребац Хасан, Ркмац Душан, Рус Јосип, Савић Кирило, Смиљанић Милан, Сној Франц, Сучић Флоријан, Томић Алекса, Ђетковић Јован, Ђишић Хусеин, Ђурчић Живојин, Филиповић Крсто, Фрол Фране, Хафнер Тоне, Хоца Мустафа, Хрнчевић д-р Јосип, Царевић Милош, Царић д-р Војин, Целески Лазар, Чаловска Љиљана, Чиковић Томо, Чолаковић Родољуб, Чубриловић д-р Бранко, Џанкић Хасан, Шентјурц Лидија, Шећерагић Мурад, Шоти Пал, Шукриа Али, Шуштершич Тоне.

Отсутни су: Апостолски Михаило, Ацева Вера, Бабић Анто, Бајалски Ристо, Бакић Митар, Беблер д-р Алеш, Борић Фрањо, Бурсаћ Милан, Видмар Тоне, Врбовски Павел, Голубовић Радоња, Добрашиновић Милоје, Ђаковић Спасоје, Ђилас Милован, Жижић Живко, Жупанчић Отон, Зоговић Радован, Илић С. Драгољуб, Јаковљевић д-р Стеван, Кавчић Стане, Коцбек Едвард, Крајачић Иван, Кршул Мате, Малинска Веселинка, Манојловић Радмила, Милошевић Мира, Митровић Божо, Мићуновић Вељко, Мојсов Лазар, Мугоша Андрија, Назор Владимир, Наумовски Наум, Ненезић

Радојица, Несторов д-р Димитар, Николић Зора, Новак Иван, Оровић Саво, Перовић Пуниша, Петровић Никола, Петровић Нинко, Поглајен Франц, Поповић С. Милан, Поповић д-р Милош, Продановић М. Јаша, Радосављевић Добривоје, Реџа Зекерија, Саили Драгутин, Салаџан Дон Анте, Сејфула Кемал, Скерлић Велимир, Смодлака д-р Јосип, Спиров д-р Борис, Станковић д-р Симиша, Стојановић Александар, Сулејмани Хивзи, Сулејмановски Нафи, Темелковски Борко, Тодоровић Радомир, Турковић Иван, Хамовић Раде, Херљевић Фрањо, Хоџић Џеко, Цајнкар д-р Станко.

Pretsednik: За предлог Zakona o porezima гласало је 113 народних посланика и сви су гласали за. Time је овај Закон изгласан у Већу народа, па ће се упутити Saveznom већу на решавање.

Prelazimo на наредну таčku дневног реда: pretres предлога Zakona o овлашћењу Pretsedništva Prezidiјума Narodne skupštine FNRJ да решава молбе и жалбе упућене Narodnoj skupštini FNRJ.

Molim известиоца Zakonodavnog odbora Srećka Žumera да поднесе извештај.

Izvestilac Srećko Žumer чита извештај Zakonodavnog odbora. (Videti prilog на крају knjige).

Zakonodavni odbor мoli Веће народа да овај законски предлог са прочитаним исправкама прими у начелу и појединоствима.

Pretsednik: Čuli ste извештај Zakonodavnog odbora. Otvaram начелну дискусију о овом законском предлогу. Traži li ко рећ? (Niko). Prelazimo на гласање у начелу. Ко је за, нека дigne руку. (Svi дижу руку). Има ли ко *protiv*? (Nema). Законски предлог је у начелу примљен.

Prelazimo на дискусију и гласање у појединоствима. Traži li ко рећ? (Ne traži niko). Molim друга известиоца да чита члан по члан.

Izvestilac чита наслов Zakona и члан 1.

Pretsednik: Ко је за наслов zakona и члан 1, нека дigne руку. (Svi посланици дижу руку). Има ли ко *protiv*? (Nema). Члан 1 је примљен. Prelazimo на члан 2.

Izvestilac чита члан 2.

Pretsednik: Ко је за овај члан, нека дigne руку. (Svi дижу руку). Има ли ко *protiv*? (Nema). Objavlјujem да је члан 2 примљен.

Izvestilac чита члан 3.

Pretsednik: Ko je za ovaj član, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Član 3 je primljen.

Zakon o ovlašćenju Predsedništva Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ da rešava molbe i žalbe upućene Narodnoj skupštini FNRJ izglasan je u pojedinostima. Glasaćemo još u celini. Molim sekretara Mihaila Grbića da izvrši prozivku.

Sekretar Mihailo Grbić proziva narodne poslanike da glasaju.

Glasali su za: Abduraim Mustafa, Aguši Kurteš, Ambrožič Lado, Andrejev Bane, Augustinčić Antun, Babić Ljubo, Babović Spasenija, Bajalski Risto, Barbarić Božo, Bevk France, Berus Anka, Blagojević d-r Obren, Bojnović Đurađ, Bratić d-r Dušan, Branšnarov Panko, Varga Istvan, Vasiljević Dušan, Vicković Mihailo, Vljaković d-r Milorad, Vujašinović Todor, Vujačić Marko, Vukosavljević Sreten, Gavrićski d-r Gjorgi, Galijašević Bećir, Garčević Gojko, Gaš Aljuš, Gošnjak Ivan, Grbić Mihailo, Gregorić d-r Pavle, Dimitrijević Spasoje, Dolinšek Tone, Dugonjić Rato, Đuričin Milivoj, Žumer Srećko, Zatrić Sait, Ivoić Dušan, Ilić Pavle, Imamović Fadil, Jadrešin Bogde, Jegdić Jovan, Jeras Josip, Jurinčić Niko, Kapetanović Hajro, Kardelj Pepca, Kerime Muća, Komnenić Petar, Kotnik Beno, Krizman d-r Hinko, Kulenović Skender, Lautaš Trajan, Lisi Sali, Lubej France, Lunaček d-r Pavel, Maglajlić Šefket, Markovski Venko, Martinovski Nikola, Marušić d-r Drago, Maslarić Božidar, Masnić Petar, Milanković Ivan, Milivojević Joza, Miljevski Kiril, Mitrović Mitra, Mlakar Alojzij, Momčilović Ljuba, Muhtari Osman, Nad Gavrić, Nošpal Tode, Olah Šandor, Oreščanin Bogdan, Pavić Niko, Pavlović Kosan, Papić Radovan, Pejnović Kata, Petrović Mato, Plepelić Stjepan, Pešev Nikola Pančev, Popivoda Krsto, Popović Dušan, Popović Radovan, Radović Vuko, Rebac Hasan, Rkman Dušan, Rus Josip, Savić Kirilo, Smiljanić Milan, Snaj Franc, Sučić Florijan, Tomić Aleksa, Četković Jovan, Čišić Husein, Čurčić Živojin, Filipović Krsto, Frol Frane, Hafner Tone, Hodža Mustafa, Hrnčević d-r Josip, Carević Miloš, Carić d-r Vojin, Čelieski Lazar, Čalovska Ljiljana, Čiković Tomo, Čolaković Rodoljub, Čubrilović d-r Branko, Džankić Hasan, Šentjurs Lidija, Šećeragić Murad, Šoti Pal, Šukria Ali, Šušteršić Tone.

Ostutni su: Apostolski Mihailo, Aceva Vera, Babić Anto, Bakić Mitar, Bebler d-r Aleš, Borić Franjo, Brkić Hasan, Bursać Milan, Vidmar Tone, Vrbovski Pavel, Golubović Marinko, Golubović Radonja, Dobrašinić Miloje, Đaković Spasoje, Đilas Milovan, Žižić Živko, Župančić Oton, Zogović Radovan, Ilić S. Dragoljub, Jakovljević d-r Stevan, Kavčić Stane, Kocbek Edvard, Krajačić Ivan, Kršul Mate, Malinska Veselinka, Ma-

nojlović Radmila, Milošević Mira, Mitrović Božo, Mićunović Veljko, Mojsov Lazar, Mugoša Andrija, Nazor Vladimir, Naumovski Naum, Nenezić Radojica, Nestorov d-r Dimitar, Nikolić Zora, Novak Ivan, Orović Savo, Perović Puniša, Petrović Nikola, Petrović Ninko, Poglajen Franc, Popović S. Milan, Popović d-r Miloš, Prodanović M. Jaša, Radosavljević Dobri-voje, Redža Zekerija, Sali Dragutin, Salacan Don Ante, Sejfula Kemal, Skerlić Velimir, Smodlaka d-r Josip, Spirov d-r Boris, Stanković d-r Siniša, Stojanović Aleksandar, Sulejmani Hivzi, Sulejmanovski Nafi, Temelkovski Borko, Todorović Radomir, Turković Ivan, Hamović Rade, Herljević Franjo, Ho-džić Džeko, Čajncar d-r Stanko.

Pretsednik: Izvolite čuti rezultat glasanja. Za predlog ovoga Zakona glasalo je 111 narodnih poslanika. Svi su glasali za. Time je Zakon o ovlašćenju Predsedništva Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ da rešava molbe i žalbe upućene Narodnoj skupštini FNRJ izglasan u celini i uputiće se Saveznom veću na rešavanje.

Određujem pauzu od 15 minuta.

(Posle pauze)

Pretsednik: Saopštavam Veću da je Savezno veće, u smislu čl. 63 Ustava, dostavilo Veću naroda na rešavanje konačno usvojene tekstove predloga Zakona o porezima i predloga Zakona o ovlašćenju Predsedništva Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ da rešava molbe i žalbe upućene Narodnoj skupštini FNRJ.

Pošto su tekstovi ovih zakonskih predloga istovetni sa tekstovima koje je Veće naroda usvojilo, stavljam ove zakonske predloge na glasanje. Glasaćemo dizanjem ruku. Ko je za, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Protiv? Niko. Zakon o porezi i Zakon o ovlašćenju Predsedništva Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ izglasani su u Narodnoj skupštini i dostaviće se Prezidijumu na proglašenje.

Sada izvolite čuti Ukaz o zaključenju II redovnog zasedanja Narodne skupštine FNRJ:

U K A Z

O

Zaključenju II redovnog zasedanja Narodne skupštine Federativne Narodne Republike Jugoslavije.

Pošto je Savezno veće i Veće naroda završilo svoj rad, Prezidijum Narodne skupštine Federativne Narodne Republike Jugoslavije na osnovu čl. 58 i 60 Ustava rešio je:

da se II redovno zasedanje Narodne skupštine Federativne

Narodne Republike Jugoslavije, koje je Ukazom zakazano za 15 novembar 1946 godine a odloženo za 2 decembar 1946 godine, zaključiti.

Sekretar
Mile Peruničić, s. r.

Pretsednik
D-r I. Ribar, s. r.

Pošto zaključujemo drugo redovno zasjedanje, molim Veće naroda da ovlasi pretседника i sekretara Veća da mogu potpisati zapisnik ove poslednje sednice u ovome zasjedanju. Prima li Skupština ovaj predlog? (Prima).

Time je ova sednica zaključena.

Sednica se zaključena u 14,20 časova.

PREDLOG ZAKONA O INSPEKCIJI RADA

I. Inspekcija rada i njena nadležnost

Član 1

U cilju vršenja nadzora nad potpunim i pravilnim sprovođenjem državne zaštite lica u najamnom radnom odnosu i nad izvršenjem svih propisa i mera o uređenju radnih odnosa i radnih uslova ustanovljava se inspekcija rada. Ovaj nadzor država će vršiti u saradnji sa sindikalnim organizacijama radnika i nameštenika.

Član 2

U nadležnost inspekcije rada spadaju naročito ovi poslovi:

1) nadzor nad sprovođenjem higijenskih i tehničkih zaštitnih mera pri radu lica u najamnom radnom odnosu;

2) nadzor nad izvršenjem propisa o uređenju radnih odnosa i o uslovima rada (nadnice i plate, radno vreme, otkazi, odmori, zaštite žena radnica, zaštita maloletnih radnika itd.);

3) nadzor nad zapošljavanjem učenika u privredi i njihovim učenjem (obučavanjem), kao i nadzor nad domovima za učenike u privredi;

4) nadzor nad smeštajem i ishranom radnika i nameštenika, gde za to postoji obaveza poslodavca;

5) nadzor nad vođenjem knjiga evidencije nesrećnih slučajeva pri radu, nadničnih i platnih kontrolnih knjiga radnika, kao i registar (spiskova) radnika u preduzeću;

6) vođenje istrage na licu mesta povodom smrtnih, težih i kolektivnih nesrećnih slučajeva; ispitivanje uzroka oboljenja i nesrećnih slučajeva pri radu i njihova evidencija; izdavanje naređenja i predlaganja mera za otklanjanje i predupređivanje nesrećnih slučajeva i oboljenja u vezi sa radom;

7) odobravanje poslovnog reda u preduzećima; davanje dozvola za prekovremeni rad na osnovu propisa zakona; ispitivanje uzroka periodičnih prekida rada;

8) posredovanje u radnim sporovima i pri zaključivanju kolektivnih ugovora ukoliko to jedna strana zatraži; registrovanje kolektivnih ugovora;

9) posredovanje kod uprave preduzeća u cilju pravilnog zaposlenja radnika s obzirom na njihovo fizičko i zdravstveno stanje;

10) proučavanje higijenskih i tehničkih zaštitnih naprava i sredstava i rad na njihovom usavršavanju;

11) saradnja sa državnim sanitetskim organima i sanitetskim organima socijalnog osiguranja na sprečavanju nesrećnih slučajeva pri radu, profesionalnih oboljenja i drugih oboljenja u vezi sa radom;

12) izdavanje godišnjeg izveštaja i ostalih publikacija iz oblasti inspekcije rada; propaganda u oblasti inspekcije rada.

II. Organizacija

Član 3

Inspekciju rada vrše odeljenja za radne odnose odnosno otseci za privredu okružnih odnosno sreskih (gradskih) izvršnih odbora pod rukovodstvom poverenika.

U zanatskim, trgovačkim i drugim radinostima, koje za obavljanje svojih radova ne upotrebljavaju motornu snagu, niti naprave, uređaje ili materije, koje su naročito opasne po život i zdravlje zaposlenih radnika, nameštenika i službenika, inspekciju rada vrše otseci za privredu sreskih (gradskih) izvršnih odbora, a gde ovih nema sami izvršni odbori.

U svim ostalim radinostima inspekciju rada vrše odeljenja za radne odnose okružnih izvršnih odbora.

Ministri rada narodnih republika mogu odrediti da pojedini otseci za privredu sreskih (gradskih) izvršnih odbora vrše inspekciju rada i u onim radinostima, za koje je ovim zakonom predviđena nadležnost odeljenja za radne odnose okružnih izvršnih odbora.

Član 4

Za vršenje inspekcije rada u železničkom, pomorskom i rečnom saobraćaju osnivaju se inspektorati rada, a za železnički, pomorski i rečni saobraćaj mogu se osnivati za područje nekoliko inspektorata viši inspektorati rada. Teritorijalnu nadležnost železničkih, pomorskih i rečnih inspektorata rada i odnos prema višim inspektoratima rada propisuje Ministar rada FNRJ.

Za vršenje inspekcije rada u vazdušnom saobraćaju osniva se inspektorat rada za vazdušni saobraćaj.

Inspektorati rada iz st. 1 i 2 ovog člana imaju istu nadležnost koju imaju u poslovima inspekcije rada odeljenja za radne odnose okružnih izvršnih odbora.

Viši inspektorati rada rešavaju u drugom stepenu po žalbama protiv rešenja inspektorata rada i daju im smernice za rad, a mogu vršiti neposredno inspekciju.

Inspekcije rada iz stava 1 i 2 ovoga člana podređene su saveznom Ministarstvu rada.

Član 5

Za vršenje inspekcije rada u rudnicima i topionicama koje su u vezi sa rudnicima osnivaju se rudarski inspektori rada. Ove inspektore rada obrazovaće svojom naredbom ministri rada narodnih republika, kojima su oni podređeni. Rudarski inspektorati rada imaju istu nadležnost kao i odeljenja za radne odnose okružnih izvršnih odbora.

Član 6

Poslove inspekcije rada vrše inspektori rada.

Oni su dužni da se u vršenju svojih zadataka oslanjaju na radničke inspektore i na sindikalne organizacije radnika i nameštenika. Isto tako oni će tesno saradivati sa organima socijalnog osiguranja i ustanovama posredovanja rada, kao i sanitetskim državnim organima u primeni propisa o pravima radnika iz socijalnog osiguranja i propisa o posredovanju rada.

Ovlašćuje se Ministar rada FNRJ da u sporazumu sa Centralnim odborom jedinstvenih sindikata Jugoslavije propiše pravilnik o izboru i radu radničkih inspektora, koji će kao pomoćni organi inspekcije rada posloovati sa pojedinim preduzećima u smislu ovoga zakona.

III. Vršenje nadzora

Član 7

Prilikom izgradnje ili promene kod podizanja, odnosno preuređenja preduzeća, radionica, prostorija postrojenja i uopšte radilišta, kao i radničkih stanova, kuhinja, trpezarija, kupatila itsl., učestvuju inspektori rada davanjem obaveznih mišljenja u pogledu tehničke i higijenske zaštite. Inspektori su dužni prisustvovati u toku izvođenja i predaje svih radova.

Ako se utvrdi da se izgradnja, odnosno preuređivanje već postojećih radionica, postrojenja ili prostorija ne vrši prema izdatom odobrenju i uslovima, inspektori su dužni da o tome odmah obaveste onaj nadležni državni organ, koji je dao odobrenje za izvođenje odnosnih radova, i da zatraže da se izvođenje odobrenih radova vrši tačno prema izdatom odobrenju.

Član 8

Inspektori rada dužni su izvršiti detaljan pregled svih preduzeća, odnosno radnji najmanje jedanput godišnje, dok će se u nadležstvima, ustanovama, organizacijama i svuda gde postoji radni odnos ovaj pregled vršiti prema potrebi.

U vršenju ove dužnosti inspektori rada su ovlašćeni:

1) da u svako doba dana i noći mogu ući u preduzeće, nadležstvo, ustanovu, organizaciju i svuda gde postoji radni odnos, kao i u sve ostale zgrade i prostorije koje su namenjene radnicima (kuhinje, trpezarije, dečija jaslja, obdaništa, kupatila itsl.). Pre nego što otpočne pregled, inspektor rada dužan je prijaviti se poslodavcu, odnosno rukovodiocu ili njihovim odgovornim zastupnicima, i na njihov zahtev legitimisati se; ako poslodavac, odnosno rukovodilac ili njihov odgovorni zastupnik nije prisutan, inspektor rada može i bez njih izvršiti pregled;

2) da mogu, kad to nadu za potrebno, povesti sa sobom stručnjake (tehničare, lekare i dr.) pretstavnike sindikalnih organizacija radnika i nameštenika, kao i pretstavnike dečije zaštite, koji će im pomagati pri pregledu; ovi se stručnjaci mogu ovlastiti da i sami izvrše određeni pregled;

3) da zahtevaju da im se stave na uvidaj knjige evidencije nesrećnih slučajeva pri radu, nadnične i platne kontrolne knjige, registri (spiskovi) radnika, nacrti tehničkih instalacija, ovlašćenja za podizanje ili preuređivanje preduzeća, kao i primerci sirovina i materija koje se upotrebljavaju u proizvodnji;

4) da saslušavaju poslodavca, odnosno rukovodioca ili njihove odgovorne zastupnike, kao i lica zaposlena u preduzeću (nadležstvu, ustanovi, organizaciji) ili na radilištu koje se pregleda, a i druga lica ako bi to bilo potrebno, u cilju utvrđivanja da li se izvršuju zakonski propisi, naredbe i uopšte mere za zaštitu života i zdravlja radnika, kao i propisi o uređenju radnih odnosa.

Član 9

Kad se pri pregledu ustanovi da se u preduzeću, odnosno nadležstvu, ustanovi, organizaciji i svuda gde postoji radni odnos ne izvršuju ili se krše propisi o tehničkim i higijenskim zaštitnim merama pri radu ili da se ne postupa po opštepriznatim tehničkim ili higijenskim pravilima i iskustvima za zaštitu života i zdravlja radnika, nameštenika i službenika, ili da se ne izvršuju ili da se krše propisi o uređenju radnih odnosa, nadležni organ za vršenje inspekcije rada izdaće poslodavcu, odnosno upravi preduzeća ili njihovom odgovornom zastupni-

ku pismeno rešenje da se utvrđeni nedostaci i nepravilnosti uklone određujući za to rok i način. Ovo rešenje sadržavaće upozorenje da ako se po njemu ne postupi, utvrđeni nedostaci i nepravilnosti, biće otklonjeni od strane drugih lica, kojima to poveri nadležni inspektor rada, i to na teret poslodavca, odnosno uprave preduzeća. O izvršenju ovoga rešenja poslodavac, odnosno odgovorni rukovodilac uprave preduzeća dužan je da u određenom roku podnese pismen izveštaj.

Ako se pri pregledu utvrdi da usled nedostataka ili nepravilnosti ili uslova rada uopšte preti neposredna opasnost za život i zdravlje radnika, nameštenika ili službenika, inspektor rada će narediti da ih poslodavac, odnosno rukovodilac preduzeća odmah ukloni. Nadležni organ za vršenje inspekcije rada može u ovakvim slučajevima narediti da radnici obustave rad na opasnim mestima.

Rešenje o otklanjanju nedostataka i nepravilnosti ne isključuje kažnjavanje odgovornog lica.

Član 10

Poslodavci, odnosno uprava preduzeća dužni su da redovno izveštavaju nadležni organ za vršenje inspekcije rada o:

1) početku, prekidu i prestanku rada naročito u sezonskim preduzećima;

2) svakoj važnijoj tehničkoj promeni u preduzeću, kao i o svakom uvođenju novih higijenskih i tehničkih zaštitnih naprava i mera;

3) svakom sporu koji bi mogao dovesti do obustave rada; i

4) svakom smrtnom, težem ili kolektivnom nesrećnom slučaju i to odmah telefonom, telegramom ili preko kurira.

Poslodavac odnosno rukovodilac preduzeća dužan je uneti u knjigu evidencije nesrećnih slučajeva pri radu svaki nesrećan slučaj u vezi sa radom, kao i dostavljati nadležnim organima za vršenje inspekcije rada sve podatke i o drugim važnim okolnostima u vezi sa inspekcijom rada.

Član 11

Radi pravilne primene propisa o higijenskoj i tehničkoj zaštiti pri radu i o uređenju radnih odnosa, radnički poverenici i sindikalne organizacije radnika i nameštenika staraće se da se postojeći propisi i uvedene naprave, sredstva i mere zaista pravilno primenjuju, a nedostaci i nepravilnosti odstranjuju. Ukoliko bi oni u ovom radu naišli na prepreke, koje nisu u stanju sami da otklone, obaveštavaće o tome nadležne organe inspekcije rada i zatražiće da oni izvrše pregled i donesu

potrebno rešenje za otklanjanje nedostataka i nepravilnosti i uslovljavanje pravilne primene propisa u vezi zaštite rada.

Član 12

Inspektori rada, radnički inspektori, kao i svi oni koji učestvuju u obavljanju poslova inspekcije rada, dužni su da čuvaju kao službenu tajnu sve ono što su saznali prilikom vršenja ovih poslova, a što predstavlja poslovnu tajnu preduzeća. Ovu obavezu imaju kako za vreme dok su u službi, tako i posle prestanka službe. Ovo se naročito odnosi kako na vojna preduzeća, tako i na ostala preduzeća, koja proizvode za vojne potrebe. Ako interes službe inspekcije rada zahteva da se obaveštenja ovakve vrste dostavljaju drugim državnim organima, ona se mogu slati samo kao strogo poverljiva i to po prethodnom odobrenju ministra rada narodne republike.

IV. Kaznene odredbe

Član 13

Otseci za privredu sreskih (gradskih) izvršnih odbora kazniće novčanom kaznom od 200 do 5.000 dinara, a odeljenja za radne odnose okružnih izvršnih odbora, odnosno inspektori rada iz čl. 4 i 5 ovog zakona od 300 do 10.000 dinara poslodavca, odnosno odgovornog rukovodioca:

1) koji ne izvršava propise o tehničkim ili higijenskim zaštitnim merama pri radu, kao i sve druge propise o uslovima rada;

2) koji ne izvršava ili krši propise o uređenju radnih odnosa;

3) koji sprečava ili ometa inspektora rada u vršenju njegove dužnosti (čl. 9 st. 1 i st. 2 tač. 1 i 2 ovog zakona);

4) koji ne stavi na uviđaj inspektoru rada knjigu evidencije nesrećnih slučajeva pri radu, nadnične i platne kontrolne knjige, registar (spiskove) radnika, nacрте i opise tehničkih instalacija, ovlašćenja za podizanje ili preuređenje preduzeća, kao i primerke sirovina i materija, koje se upotrebljavaju u proizvodnji (čl. 9 stav 2 tač. 3 ovog zakona);

5) koji u određenom roku ne otkloni utvrđene nedostatke ili nepravilnosti, ili ne podnese zveštaj da je izvršio naredene mere (čl. 10 stav 1 ovog zakona);

6) koji na vreme ne podnese prijavu o smrtnom, težem ili kolektivnom nesrećnom slučaju, kao i druge podatke ili izveštaje propisane u čl. 11 ovog zakona, ili namerno da netačne podatke, ili koji ne vodi uredno knjigu evidencije nesrećnih slučajeva pri radu.

Pri odmeravanju visine kazne uzimaće se u obzir težina krivice, veličine preduzeća, kao i da li je delo u povratu.

Ako se od osuđenog ne može naplatiti izrečena novčana kazna zameniće se kaznom prinudnog rada bez lišenja slobode, računajući za svakih 50 dinara po jedan dan prinudnog rada, s tim da ova kazne ne može preći tri meseca prinudnog rada.

Kazna izrečena po ovom zakonu ne isključuje krivično-sudski postupak, ukoliko učinjeno delo potpada i pod odredbe krivičnih zakona, niti oslobađa od građansko-pravne odgovornosti za nastalu štetu.

Član 14

Protiv rešenja oteka za privredu sreskih (gradskih) izvršnih odbora može se podneti žalba odeljenju za radne odnose okružnog izvršnog odbora.

Protiv rešenja odeljenja za radne odnose i rudarskih inspektorata rada može se podneti žalba ministru rada narodne republike.

Protiv rešenja inspektorata rada za železnički, pomorski i rečni saobraćaj može se podneti žalba višem inspektoratu rada čije je rešenje konačno; ukoliko nema viših inspektorata rada žalba se podnosi neposredno saveznom ministru rada. Protiv rešenja inspektorata rada za vazdušni saobraćaj može se podneti žalba saveznom ministru rada.

Žalba se podnosi u roku od 8 dana od dana prijema rešenja preko organa inspekcije, koji je prvostepeno rešenje doneo. Blagovremeno podneta žalba odlaže izvršenje, izuzev žalbi na rešenje po stavu 2 čl. 9 ovog zakona.

Odeljenja za radne odnose okružnih izvršnih odbora, ministarstava rada narodnih republika, viši inspektorati rada i savezno Ministarstvo rada dužni su u roku od 14 dana po prijemu žalbe doneti svoje rešenje, kojim će prvostepeno rešenje osnažiti, izmeniti ili poništiti, ili narediti dopunu postupka.

V. Prelazne odredbe

Član 15

Ministar rada FNRJ izdavaće pravilnike o higijenskim i tehničkim zaštitnim merama pri radu, kao i bliže propise za izvršenja ovog zakona.

Član 16

Ovaj zakon stupa na snagu danom objavljivanja u „Službenom listu Federativne Narodne Republike Jugoslavije”.

O B R A Z L O Ž E N J E

PREDLOGA ZAKONA O INSPEKCIJI RADA

Predloženi nacrt Zakona o inspekciji rada, pored već donetih zakona: o državnim službenicima, o učenicima u privredi, o rešavanju radnih sporova i o socijalnom osiguranju i uredaba: o regulisanju nadnica i plata radnika i nameštenika, o godišnjem odmoru, o otkazima i otpremninama itd., biće nov doprinos našem sistemu opšteg radničkog zaštitnog zakonodavstva, čijoj brznoj i pravilnoj izgradnji naša narodna država posvećuje naročitu pažnju.

U predratnoj, protivnarodnoj reakcionarnoj vladavini izrabljivača radnog naroda, ne samo da se nije posvećivala nikakva pažnja izgradnji radničkog zaštitnog zakonodavstva, već su naprotiv i oni zakoni, koji su pod pritiskom posleratnih radničkih pokreta u Jugoslaviji doneti, tokom vremena bili postepeno u praksi ukinuti „Obznanom”, Zakonom o zaštiti države, zavodenjem vojno-fašističke diktature, Uredbom o minimalnim nadnicama i arbitraži itd. Pored toga raznim policijskim merama onemogućavano je radnicima kroz celo to vreme vođenje bilo kakve akcije za poboljšanje njihovog teškog položaja. Stari Zakon o inspekciji rada i inspektori rada, koji su samo formalno postojali kroz sve vreme, ukoliko su i delovali, nisu donosili nikakve koristi radničkoj klasi. Naprotiv, cela ta služba bila je kompromitovana time što se, naročito posle donošenja Uredbe o minimalnim nadnicama i arbitraži, bila pretvorila u otvoreno služenje poslodavačkim interesima, proglašujući pored ostalog, većinu radničkih štrajkova za nelegalne.

U ovom nacrtu Zakona o inspekciji rada ne samo da se želi ustanovljenje državnog nadzora nad primenom svih propisa o higijenskoj i tehničkoj zaštiti pri radu i nad izvršenjem propisa o uređenju radnih odnosa i uslova rada uopšte, nego se predviđa i da će država, u smislu Ustava, taj nadzor vršiti u najtešnjoj saradnji sa sindikalnim organizacijama radnika i nameštenika.

Odmah posle oslobođenja, bivše Povereništvo za socijalnu politiku NKOJ-a, odnosno biv. savezno Ministarstvo socijalne politike u sporazumu sa Glavnim odborom JSRNJ pristupilo je organizovanju državnog nadzora nad sprovođenjem higijenskih i tehničkih zaštitnih mera pri radu, kao i nad izvršenjem propisa o uređenju radnih odnosa i radnih uslova uopšte. U državnim, zadružnim i privatnim preduzećima, nadležstvima, ustanovama i organizacijama, kao i svuda gde postoji radni odnos. U tu svrhu pristupilo se organizovanju sreskih i okružnih inspekcija rada, kao i specijalnih inspekcija rada za po-

morski, rečni, železnički i vazdušni saobraćaj, i za rudarstvo. Do sada uspelo se da se u gotovo svim odeljenjima za radne odnose izvršnih odbora okružnih narodnih odbora, a i kod nekih izvršnih odbora sreskih narodnih odbora, postave inspektori rada, koji su otpočeli sa vršenjem nadzora nad sprovođenjem propisa o zaštiti života i zdravlja zaposlenih radnika i propisa o uređenju radnih odnosa. Isto tako uspostavljena je Pomorska inspekcija rada u Splitu i Rečno-brodarska inspekcija rada u Beogradu. Tada je direktiva da se pri svim republikanskim ministarstvima rada osnuju rudarske inspekcije rada, a isto tako izvršene su i pripreme za obrazovanje inspekcije rada za železnički saobraćaj.

Predloženi nacrt Zakona o inspekciji rada treba da ozakoni uglavnom već oformljenu organizaciju službe inspekcije rada, koja se osniva na sledećim načelima:

1) služba inspekcije rada obuhvata sve privredne delatnosti gde postoji radni odnos;

2) zadaci inspekcije rada sastoje se u kontroli pravilne primene svih propisa o regulisanju radnih odnosa i uslova rada;

3) ovaj nadzor vrše inspektori rada u odeljenjima za radne odnose izvršnih odbora okružnih narodnih odbora, inspektori rada u izvršnim odborima sreskih narodnih odbora, kao i inspektori rada u specijalnim inspekcijama rada;

4) u svrhu efikasnijeg vršenja svoje službe inspektori rada su ovlašćeni da u svako doba dana i noći mogu ući u preduzeće i svuda gde postoji radni odnos, radi vršenja pregleda da li se primenjuju svi propisi o zaštiti života i zdravlja zaposlenih radnika, i propisi o uređenju radnih odnosa;

5) na predlog inspektora rada izvršni odbori (odeljenje za radne odnose, otseci za privredu), odnosno specijalne inspekcije rada donose rešenja o kažnjavanju poslodavaca, odnosno odgovornih rukovodilaca preduzeća u slučaju neizvršavanja postojećih propisa o uređenju radnih odnosa i uslova rada;

6) ovim nacrtom predviđena je saradnja organa inspekcije rada sa ustanovama socijalnog osiguranja i sanitetskom službom ministarstava narodnog zdravlja. Takođe je predviđena saradnja organa inspekcije rada sa sindikalnim organizacijama radnika i nameštenika i radničkim inspektorima rada po svim gore iznetim pitanjima i to tako, što će se inspektori rada, prilikom svojih pregleda preduzeća, stalno savetovati sa predstavnicima sindikalnih organizacija dotičnog preduzeća i drugim sindikalnim forumima. Organi inspekcije rada davaće uputstva zaposlenim radnicima i njihovim predstavnicima u pogledu pravilne primene postojećih propisa, uzimajući pri tome u obzir njihove predloge i želje;

7) u predloženom projektu predviđa se ustanova radničkih

inspektora rada, koji će, u smislu ovog zakona, u pojedinim preduzećima vršiti dužnost pomoćnih organa inspekcija rada, radi lakšeg obavljanja stalnog i neposrednog nadzora nad pravilnim izvršenjem svih propisa o higijenskoj i tehničkoj zaštiti pri radu i o uređenju radnih odnosa zaposlenih radnika, nameštenika i službenika.

Prema tome, nova služba inspekcije rada treba da postane organ državne kontrole nad radnim odnosima i uslovima rada naših radnika, tako da pored inicijative, koju u tom pogledu treba da imaju odnosna stručna privredna ministarstva i vlastnici preduzeća, postoji i posebna državna nadzorna služba.

Nacrtom Zakona o inspekciji rada predviđa se uspostavljanje uske saradnje između organa državne vlasti, organa državne uprave i naših sindikalnih organizacija, time što će sindikalne organizacije preko svojih podružnica i komisija za tehničku i higijensku zaštitu biti u stalnom kontaktu sa organima inspekcije rada na terenu, kod kojih će u svome radu na zaštiti života i zdravlja radnika, naići uvek na punu podršku.

Služba inspekcije rada vršiće se preko izvršnih odbora nadrodnih odbora, no radi specifičnosti izvesnih grana privrede osnovaće se specijalne inspekcije rada, koje će kao samostalne ustanove biti vezane za republikanska ministarstva rada (rudarski inspektorati rada) i za savezno Ministarstvo rada (pomorski inspektorati rada, železnički inspektorati rada, rečno-brodarski inspektorati rada, inspektorati rada za vazdušni saobraćaj rada).

Inspektori rada, pored navedenih zadataka koji su predviđeni ovim nacrtom, treba da postanu živi organ, koji će pored kontrole pravilne primene postojećih zakonskih propisa iz oblasti zaštite radnika, biti istovremeno i organ, koji će na terenu proučavati probleme ove službe i davati predloge za usavršavanje postojećih zakonskih propisa, kao i donošenju potrebnih mera za zaštitu života i zdravlja zaposlenih radnika, nameštenika i službenika. Stoga se ovim nacrtom inspektorima rada daju ovlašćenja da mogu donositi potrebne odluke kako za odstranjenje higijensko-tehničkih nedostataka i nepravilnosti, tako isto i za uvođenje potrebnih mera za tu zaštitu. Isto tako inspektori rada treba po potrebi da podnose ministarstvima rada predloge za usavršavanje postojećih i donošenje novih propisa.

Donošenjem ovog zakona rešiće se jedno važno pitanje državnog nadzora nad primenom postojećih zakona, uredaba i ostalih propisa iz oblasti uređenja radnih odnosa i uslova rada, koji je u predratnoj Jugoslaviji samo formalno postojao, jer je u stvari država, donošenjem raznih protivnarodnih mera o raspuštanju radničkih političkih i sindikalnih organizacija i

progonjenjem njihovih funkcionera, onemogućavala radnicima da se bore i za ona svoja minimalna prava, koja su im zakoni-
ma bila predviđena. U novoj državi položaj radničke klase iz
osnova se promenio. Radnička klasa ne sme više biti objekat
eksploatacije već naprotiv, ona sa seljacima i drugim radnim
masama postala osnovni faktor našeg privrednog, državnog i
političkog života. Ona je, u zajednici sa ostalim radnim masa-
ma sela i grada, bila prva i najdoslednija u borbi protiv faši-
zma, a isto tako i u borbi za ostvarenje naše nove narodne vla-
sti. Posle oslobođenja, ona je preuzela na sebe glavni teret ob-
nove i izgradnje nove države. Prema tome, sasvim je opravda-
no što naša narodna država posvećuje toliku pažnju tome, da
položaj radnika što više poboljša, kako bi oni u budućnosti
mogli izvršiti sve velike zadatke koji se pred njih postavljaju.

Ministar rada FNRJ,

Vicko Krstulović, s. r.

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

SAVEZNO VEĆE

Zakonodavni odbor

Br. 223

26-XI-1946 godine

Beograd

SAVEZNOM VEĆU NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

BEOGRAD

Zakonodavni odbor Saveznog veća na svojim sednicama
od 22 i 23 novembra o. g. pretresao je predlog Zakona o in-
spekciji rada, dostavljen mu od Predsednika Saveznog veća a
koji je na onsovu čl. 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj
skupštini FNRJ.

Posle svestranog proučavanja gornjeg zakonskog predlo-
ga i na osnovu pune saglasnosti o učinjenim izmenama i dopu-
nama postignute u zajedničkom Redakcionom odboru, Zakono-
davni odbor Saveznog veća podnosi Veću sledeći izveštaj:

Član 1 u poslednjem redu posle reči „organizacijama” sta-
viti tačku i brisati reči „radnika i nameštenika”.

Član 3 menja se i glasi:

„Inspekciju rada vrše okružni odnosno sreski (gradski) iz-
vršni odbori preko svojih odeljenja rada odnosno preko otse-
ka rada a gde ovih nema preko oteka za privredu.

U zanatskim, trgovačkim i drugim radnostima, koje za
obavljanje svojih radova ne upotrebljavaju motornu snagu, ni-
ti naprave, uređaje ili materije koje su naročito opasne po ži-

vot i zdravlje zaposlenih radnika, nameštenika i službenika, inspekciju rada vrše otseci rada, a gde ovih nema, otseci za prirodu sreskih (gradskih) izvršnih odbora.

U svim ostalim radinostima inspekciju rada vrše odeljenja rada okružnih izvršnih odbora.

Ministri rada narodnih republika mogu odrediti da pojedini otseci rada sreskih (gradskih) izvršnih odbora vrše inspekciju rada u onim radinostima, za koje je ovim zakonom predviđena nadležnost odeljenja rada okružnih izvršnih odbora".

Član 6 u drugom stavu trećem redu posle reči „organizacije” treba staviti tačku i brisati reči „radnika i nameštenika”.

Treći stav menja se i glasi: „Ovlašćuje se Centralni odbor Jedinstvenih sindikata Jugoslavije da u sporazumu sa Ministrom rada FNRJ propiše pravnik o izboru i radu radničkih inspektora, koji će biti pomoćni organi inspekcije rada u pojedinim preduzećima u smislu ovoga zakona”.

Član 7 prvi stav menja se i glasi: „Prilikom izgradnje ili promene pri podizanju odnosno preuređenju preduzeća, radionica, prostorija, postrojenja i uopšte radilišta, kao i radničkih stanova, kuhinja, trpezarija, kupatila i t. sl., učestvuju inspektori rada davanjem mišljenja u pogledu tehničke i higijenske zaštite, koja su mišljenja obavezna”.

Član 8 u drugom stavu pod tač. 1) u prvom redu brisati reči „dana i noći”. Posle prve rečenice dodaje se nova rečenica koja glasi: „U privatni stan ili prostorije mogu ući samo na osnovu posebnog pismenog rešenja”.

Član 9 u prvom stavu, drugom i trećem redu brisati reči „u preduzeću, odnosno nadležstvu, ustanovi, organizaciji i svuda gde postoji radni odnos”.

Član 11 u trećem redu brisati reč „poverenici” i staviti „inspektori”. U pretposlednjem redu iza reči „nepravilnosti” staviti tačku, a sve ostalo brisati.

Član 12 u 12 redu mesto reči „ova” pisati „ona”.

Član 13 u prvom stavu, prvi red, posle reči „otseci” dodati reči „rada odnosno otseci”. U tač. 1) istoga člana u drugom redu brisati reč „sve”. Drugi stav istoga člana menja se i glasi: „Pri odmeravanju visine kazne uzimaće se u obzir težina krivice, da li je delo u povratu i veličina preduzeća”.

Član 14 u prvom stavu, prvi red, iza reči „otseka” dodati „rada, odnosno otseka”, a u trećem redu „za radne odnose” brisati i staviti „rad”, isto tako u drugom stavu u prvom redu mesto „za radne odnose” staviti „rada”, kao i u petom stavu u prvom redu. U trećem stavu u trećem redu iza reči „rada” staviti tačku i zapetu, a brisati „čije je rešenje konačno”.

Četvrti stav menja se i glasi: „Žalba se podnosi preko or-

gana inspekcije, koji je prvostepeno rešenje doneo, u roku od osam dana od dana prijema rešenja. Blagovremeno podneta žalba odlaže izvršenje, izuzev žalbe na rešenje po stavu 2 člana 9 ovoga zakona. Drugostepeno rešenje je konačno".

Dodaje se nov član 16 koji glasi:

„Stupanjem na snagu ovoga zakona prestaje važiti Zakon o radničkim poverenicima od 16 jula 1946".

Raniji član 16 postaje član 17.

Pored navedenih izmena i dopuna, Odbor je učinio potrebne stilske i tehničke ispravke.

Podnoseći Saveznom veću ovaj izveštaj, Zakonodavni odbor moli Veće da ga izvoli u celosti usvojiti.

Za izvestioca određen je d-r Jerko Radmilović.

Sekretar,

D-r Maks Šnuderl, s. r.

Potpretsednik,

Vladimir Simić, s. r.

Članovi:

Mihajlo Đurović s. r., Miloš Minić s. r., d-r Jakov Grgurić s. r., Duro Salaj s. r., d-r Jerko Radmilović s. r., Matevž Hace s. r., Jozе Lampret s. r., Filip Lakuš s. r., Mehmed Hodža s. r., Sulejman Filipović s. r., d-r Miloš Moskovljević s. r.

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

VEĆE NARODA

Zakonodavni odbor

Br. 246.

25-XI-1946 godine

Beograd

VEĆU NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

BEOGRAD

Zakonodavni odbor Veća naroda pretresao je na svojim sednicama održanim 22 i 23 novembra 1946 godine predlog Zakona o inspekciji rada, dostavljen mu od Pretsednika Veća naroda, a koji je na osnovu člana 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini FNRJ.

Posle svestranog proučavanja gornjeg zakonskog predloga, a na osnovu pune saglasnosti o učinjenim izmenama i dopunama, postignute u zajedničkom Redakcionom odboru, Zakonodavni odbor Veća naroda podnosi Veću sledeći izveštaj:

(Tekst izveštaja Zakonodavnog odbora Veća naroda identičan je sa tekstom izveštaja Zakonodavnog odbora Saveznog veća, koji je napred priložen).

Podnoseći Veću naroda ovaj izveštaj, Zakonodavni odbor moli Veće da ga izvoli u celosti usvojiti.

Za izvestioca Odbor je odredio Božidara Maslarića.

Sekretar,
D-r Dušan Bratić, s. r.

Pretsednik
Zakonodavnog odbora,
Božidar Maslarić, s. r.

Članovi:

Miloš Carević, s. r., Panko Brašnarov, s. r., Mustafa Hodža, s. r., Tomo Čiković, s. r., Tone Hafner, s. r., d-r Siniša Stanković, s. r., d-r Branko Čubrilović, s. r., Milan Popović, s. r., Dragoljub Ilić, s. r., Ninko Petrović, s. r., Josip Rus, s. r., Joza Mili-vojević, s. r., d-r Josip Hrnčević, s. r., Srećo Žumer, s. r.

PREDLOG ZAKONA

O MENICI

PRVI DEO

TRASIRANA MENICA

GLAVA I

Izdanje i oblik trasirane menice

Član 1

Trasirana menica sadrži:

- 1) označenje da je menica, napisano u samom slogu isprave i to na jeziku, na kome je ona sastavljena;
- 2) bezuslovni uput da se plati određena svota novca;
- 3) ime onoga koji treba da plati (trasat);
- 4) označenje dospelosti;
- 5) mesto gde se plaćanje treba da izvrši;
- 6) ime onoga kome se ili po čijoj se naredbi mora platiti (remitent);
- 7) označenje dana i mesta izdanja menice;
- 8) potpis onoga koji je izdao menicu (trasat).

Član 2

Isprava, u kojoj ne bi bilo ma kojeg od sastojaka pobrojanih u prethodnom članu, ne vredi kao trasirana menica, osim u slučajevima koji su određeni u sledećim stavovima.

Trasirana menica, u kojoj nije označena dospelost, smatra se kao menica po videnju.

Ako nije naročito određeno, važi kao mesto plaćanja, a ujedno i kao mesto trasatovog prebivanja, ono mesto koje je naznačeno pored trasatovog imena.

Trasirana menica na kojoj nije naznačeno mesto izdanja, smatra se da je izdata u mestu koje je označeno pored trasatovog potpisa.

Član 3

Trasirana menica može da glasi po naredbi samoga trasanta.

Ona se može vući (trasirati) i na trasanta.

Ona se može izdati (trasirati) za račun trećeg lica.

Član 4

Trasirana menica može biti plativa kod kojega trećeg lica, bilo u mestu u kome trasat prebiva bilo u kojem drugom mestu (domicilirana, trasirana menica).

Član 5

U trasiranoj menici plativoj po videnju ili na određeno vreme po videnju, trasant može odrediti da svota u njoj označena nosi kamatu. U svakoj drugoj trasiranoj menici ova odredba o kamati smatra se kao da nije napisana.

Kamatna stopa mora da se naznači u menici; ako se to ne učini, odredba o kamati smatra se kao da nije napisana.

Kamata teče od dana izdanja menice, ako nije drukčije označeno.

Član 6

Ako je menična svota napisana slovima i brojevima vredí, u slučaju neslaganja, svota napisana slovima.

Ako je menična svota napisana više puta slovima, ili više puta brojevima, onda vredí najmanja svota.

Član 7

Iako se na menici nalaze potpisi lica koja su nesposobna da se menično obvežu, ili lažni potpisi ili potpisi izmišljenih lica, ili potpisi koji iz ma kojeg drugog razloga ne obvezuju lica koja su potpisala menicu, ili u ime kojih je ona potpisana, ipak su obaveze ostalih potpisnika punovažne.

Član 8

Ko se na menici potpiše kao zastupnik drugoga, mada za

to nije bio ovlašćen, lično je po njoj obavezan, a ako je platio, ima ista prava koja bi imao tobože zastupani. Isto važi i za zastupnika koji je prekoračio svoje ovlašćenje.

Član 9

Trasant odgovara da će menica biti akceptirana i isplaćena.

On se može osloboditi odgovornosti za akcept.

Svaka pak odredba kojom bi se oslobodavao odgovornosti za isplatu, smatra se kao da nije ni napisana.

GLAVA II

Indosament

Član 10

Svaka menica, i onda kad nije izrično trasirana po naredbi, može se preneti indosamentom.

Menica u koju je trasant stavio reči: „ne po naredbi” ili drugi izraz, koji znači to isto, može se preneti samo u obliku i sa dejstvom običnog ustupljenja (cesiije).

Menica se može indosirati i na samog trasata, bilo da ju je on akceptirao ili ne, na trasanta ili na ma kojeg drugog obveznika. Ova lica mogu je i dalje indosirati.

Član 11

Indosament mora biti bezuslovan. Svaki uslov koji bi bio stavljen smatra se kao da nije napisan.

Delimičan indosament je ništav.

Indosment na donosioca vredí kao blanko indosament.

Član 12

Indosament mora da se napiše na menici ili na listu koji je za nju vezan (alonž) i mora ga indosant potpisati.

Indosament ne mora označavati korisnika, a može se sastojati i iz samog potpisa indosanta (blanko indosament). U ovome poslednjem slučaju indosament, da bi bio punovažan, mora biti napisan na poledini menice ili na alonžu.

Član 13

Indosamentom se prenose sva prava koja proističu iz menice.

Kada je indosament neispunjen (blanko), onda imalac menice može:

1) ispuniti blanko indosament bilo svojim imenom bilo imenom drugog lica;

2) dalje indosirati menicu blanko ili na ime drugoga lica;

3) prosto predati menicu trećem licu, ne ispunjujući blanko indosament niti stavljajući nov indosament.

Član 14

Indosant odgovara da će menica biti akceptirana i isplaćena, osim ako je u indosamentu drukčije određeno.

On može zabraniti da se menica dalje indosira; u tom slučaju ne odgovara licima na koja bude menica docnije indosirana.

Član 15

Onaj ko drži menicu, smatra se za njenog zakonitog imalca, ako svoje pravo dokaže neprekinutim nizom indosamenta. To važi i kad je poslednji indosament blanko (član 11 st. 3). U pogledu ovoga dokazivanja, prebrisani indosamenti smatraju se da ne postoje. Kad iza blanko indosamenta dolazi drugi indosament, smatra se da je potpisnik tog drugog indosamenta stekao menicu blanko indosamentom.

Ako je neko, bilo kakvim događajem, lišen menice, onaj koji je drži i koji je svoje pravo na nju dokazao onako kako je propisano u prednjem stavu, nije dužan da menicu preda, osim ako ju je stekao zlomisleno ili je pri sticanju postupio s velikom nemarnošću.

Član 16

Lica protiv kojih je postavljen zahtev da ispune svoje obaveze iz menice ne mogu prema njenom imalcu isticati prigovore koji imaju osnova u njihovim ličnim odnosima sa trasantom ili s kojim ranijim imalcem menice, osim ako je sadanji imalac menice, prilikom njenog sticanja, svesno postupio na štetu dužnika.

Ako je menica, koja je u vreme izdanja bila nepotpuna, naknadno ispunjena protivno postojećem sporazumu, povreda ovog sporazuma ne može se prigovoriti imalcu menice, osim ako ju je stekao zlomisleno ili ako je pri sticanju menice postupio s velikom nemarnošću.

Član 17

Kad indosament sadrži napomenu „vrednost za naplatu“, „za inkaso“ „kao punomoćje“ ili ma kakvu drugu napomenu koja znači nalog, imalac menice može vršiti sva prava koja iz

nje proističu, ali menicu može indosirati samo kao prenos punomoćja.

Menični obveznici u takvom slučaju, mogu istaći prema imaoocu menice samo one prigovore koji se mogu istaći prema indosantu.

Nalog sadržan u indosamentu iz stava (indosament — punomoćje) ne prestaje usled smrti nalogodavca niti usled nastupanja njegove poslovne nesposobnosti.

Član 18

Kad indosament sadrži napomenu „vrednost za obezbeđenje“, „vrednost za zalogu“ ili ma kakvu drugu napomenu pod kojom se podrazumeva zalaganje, imalac menice može vršiti sva prava koja iz nje proističu, ali menicu može indosirati samo kao prenos punomoćja.

Menični obveznici u takvom slučaju ne mogu istaći protiv imaooca menice prigovore koji imaju osnova u njihovim ličnim odnosima sa indosantom, osim ako je imalac, stičući menicu, svesno postupio na štetu dužnika.

Član 19

Indosiranje posle dospelosti proizvodi isto dejstvo kao i indosiranje pre dospelosti. Ali indosiranje posle protesta zbog neisplate ili posle protoka roka određenog za podizanje takvog protesta proizvodi samo dejstvo običnog ustupljenja.

Dok se ne dokaže protivno, nedatirani indosament smatra se da je učinjen pre protoka roka određenog za podizanje protesta.

GLAVA III

Akceptiranje

Član 20

Imalac trasirane menice, kao i onaj koji je samo drži, može je, sve do dospelosti, podneti na akceptiranje trasatu u mestu njegovog prebivanja.

Član 21

U svakoj trasiranoj menici, trasant može da naredi da se ona podnese na akceptiranje, naznačujući za to rok ili ne.

Trasant može i da zabrani da se menica podnese na akceptiranje, osim kad je u pitanju trasirana menica plativa kod trećeg lica ili u mestu različitom od mesta u kome trasat pre-

biva, ili kad je u pitanju trasirana menica na određeno vreme po viđenju.

Trasant može isto tako narediti da se menica ne podnosi na akceptiranje pre određenog vremena.

I svaki indosant može narediti da se trasirana menica podnese na akceptiranje, naznačujući za to rok ili ne, osim kad je trasant u njoj zabranio da se ona podnosi na akceptiranje.

Član 22

Menica trasirana na određeno vreme po viđenju mora se podneti na akceptiranje u roku od jedne godine od dana izdavanja.

Trasant može ovaj rok skratiti ili odrediti duži.

Te rokove indosanti mogu da skrate.

Član 23

Trasat može da zahteva da mu se menica podnese još jedanput sutra dan posle prvog podnošenja na akceptiranje. Zainteresovana lica mogu se pozivati na to da ovaj zahtev nije ispunjen, samo onda, kada je taj zahtev zabeležen u protestu.

Imalac menice nije dužan da menicu, koju podnosi na akceptiranje, ostavi kod trasata.

Član 24

Akcept se piše na samoj menici. Izražava se rečju „priznajem“, „primljena“, „prihvaćena“, „sprejeta“, ili kojom drugom rečju koja to isto znači; akcept potpisuje trasat. Kao akcept vredi i sam trasatov potpis kada je stavljen na licu menice.

Kad je trasirana menica plativa na određeno vreme po viđenju, ili kad na osnovu naročitog naređenja ima da se podnese na akceptiranje u određenom roku, onda akcept mora biti datiran danom, kojega je dat, osim ako imalac menice zahteva da se datira danom kojega je menicu podneo na akceptiranje. Ako se akcept ne datira, imalac menice, da bi održao svoja regresna prava protiv indosanata i trasanta, mora taj propust da ustanovi blagovremeno podignutim protestom.

Član 25

Akcept mora biti bezuslovan, ali trasat može da ga ograniči na jedan deo menične svote.

Svako drugo u akceptu sadržano odstupanje od sastojaka menice, ravno je odbijanju akcepta. Ipak je akceptant obavezan prema sadržini svoga akcepta.

Član 26

Kad je u menici trasant kao mesto plaćanja označio neko mesto različito od onoga u kome trasat prebiva, ne imenujući lice kod koga treba da se izvrši isplata (domicilijat), onda trasat prilikom akceptiranja može da označi to lice. Kad se to ne učini, smatra se da se akceptant obavezao da sam plati u mestu plaćanja.

Ako je menica plativa u mestu trasatovog prebivanja ovaj može, prilikom akceptiranja, da označi adresu u tom mestu, gde se isplata ima da izvrši (platište).

Član 27

Akceptom se trasat obvezuje da menicu plati o dospelosti.

Ako menica ne bude plaćena, njen imalac, pa ma to bio i sam trasant, ima na osnovu nje pravo na neposrednu tužbu protiv akceptanta za sve što se može zahtevati prema članovima 47 i 48.

Član 28

Smatra se da je trasat odbio akceptiranje menice ako je napisani akcept prebrisao pre nego što je menicu vratio. Dok se ne dokaže protivno, smatra se da je akcept prebrisan pre nego što je menica vraćena.

Ali ako je trasat pismeno izvestio imalca menice ili koga potpisnika da je menicu akceptirao, on je prema njima obavezan po sadržini datog akcepta.

GLAVA IV

Aval

Član 29

Isplata menice može se za celu meničnu svotu ili za izvestan njen deo obezbediti avalom (meničnim jemstvom).

Ovo obezbeđenje može dati treće lice ili čak i neko od potpisnika menice.

Član 30

Aval se daje na menici ili na alonžu i potpisuje ga avalista. Aval se izražava rečima „per aval“, „kao jemac“, „kao poruk“, ili ma kojim drugim izrazom koji to isto znači.

Za davanje avala dovoljan je potpis na licu menice, osim ako je u pitanju potpis trasata ili trasanta.

Iz avala treba da se vidi za koga je dat. Ako se to ne vidi, važi kao da je dat za trasanta.

Član 31

Avalista odgovara onako kako odgovara onaj za koga jemči.

Njegova obaveza vredi i onda, ako je obaveza, za koju jemči, ništava iz ma koga drugog razloga osim zbog formalnog nedostatka.

Kad isplati menicu, avalista stiže prava iz menice protiv onoga za koga je jemčio, kao i protiv onih koji su ovome po menici odgovorni (pravo na regres).

GLAVA V

Dospelost

Član 32

Menica se može izdati:

po videnju;

na određeno vreme po videnju;

na određeno vreme od dana izdanja;

na određeni dan.

Ništave su menice u kojima je dospelost drukčije naznačena, kao i menice sa više dospelosti.

Član 33

Menica po videnju plativa je čim se podnese. Ona se mora podneti na isplatu u roku od jedne godine od dana izdanja. Trasant može ovaj rok skratiti ili duži odrediti. Ove rokove indosanti mogu skratiti.

Trasant može narediti da menica plativa po videnju ne sme biti podneta na isplatu pre naznačenog vremena. U takvom slučaju rok za podnošenje počinje teći od toga vremena.

Član 34

Dospelost menice na određeno vreme po videnju izračunava se bilo prema danu akcepta bilo prema danu prot sta.

Kad protest nije podignut, onda se u pogledu akceptanta smatra da je nedatirani akcept stavljen poslednjeg dana roka predviđenog za podnošenje na akceptiranje.

Član 35

Menica koja glasi na jedan ili više meseci od dana izdanja ili od videnja, dospeva odgovarajućeg dana u onom mesecu, kada ima da se izvrši isplata. Ako u tome mesecu nema odgo-

varajućeg dana, onda menica dospeva poslednjeg dana istog meseca.

Ako menica glasi na jedan ili više celih meseci i polovinu meseca od dana izdanja ili od videnja, onda se najpre računaju celi meseci.

Ako je dospelost određena za početak, za polovinu (sredinom januara, sredinom februara itd.) ili za kraj meseca, onda se pod tim izrazima podrazumevaju prvi, petnaesti ili poslednji dan meseca.

Izrazi „osam dana” ili „petnaest dana” ne znače jednu ili dve sedmice, nego punih osam ili petnaest dana.

Izraz „po meseca” znači rok od petnaest dana.

Član 36

Kad je menica plativa na određeni dan u takvom mestu, u kome ne važi isti kalendar koji važi u mestu izdanja, onda se smatra da je dan dospelosti određen po kalendaru koji važi u mestu plaćanja.

Kad se menica, plativa na određeno vreme od dana izdanja, trasira iz jednog mesta na neko drugo mesto i kad u tim mestima ne važe isti kalendari, onda se dan izdanja dovodi na dan koji mu odgovara u kalendaru važećem u mestu plaćanja, pa se prema tome određuje dospelost.

Rokovi za podnošenje menica računaju se prema propisi-
ma prednjega stava.

Ovi se propisi ne primenjuju, ako neka posebna odredba u menici ili bitni sastojci menice pokazuju da se nameravalo što drugo.

GLAVA VI

Plaćanje

Član 37

Menica plativa na određeni dan ili na određeno vreme posle dana izdanja ili videnja, mora se podneti na isplatu bilo na sam dan plaćanja bilo jednog od dva radna dana koji dolaze odmah za njim.

Kad se menica podnese nekom obračunskom zavodu, smatra se da je podneta na isplatu.

Član 38

Prilikom plaćanja menice, trasat može zahtevati, da mu je imalac preda sa potvrdom na njoj da je isplaćena.

Imalac menice ne može odbiti delimičnu isplatu.

U slučaju delimične isplate trasat može zahtevati da se ona zabeleži na menici i da mu se uz to izda priznanica.

Član 39

Imalac menice ne može se prinuditi da primi isplatu pre dospelosti menice.

Trasat koji plaća menicu pre dospelosti čini to na svoju opasnost i štetu.

Ko plati menicu o dospelosti, punovažno je oslobođen obaveze, osim ako je to učinio iz zle namere ili velike nemarnosti. On je dužan da ispita pravilnost niza indosanata, ali ne i istinitost potpisa indosanata.

Član 40

Kad je menica plativa u novcu koji nije u tečaju u mestu plaćanja, menična svota može se platiti novcem koji je tu u tečaju, a po vrednosti koju ima na dan dospelosti. Ako je dužnik u zadocnjenju, imalac menice može, po svom izboru, tražiti da se menična svota isplati domaćim novcem, po kursu koji važi bilo na dan dospelosti bilo na dan isplate.

Vrednost stranog novca odrediće se po običajima koji važe u mestu plaćanja. Ali trasant može odrediti da se svota koju treba platiti, obračuna po kursu određenom u menici.

Ovi propisi ne primenjuju se kada je trasant odredio da se isplata izvrši baš u novcu označenom u menici (odredba efektivne isplate u stranom novcu).

Propisi prednjih stavova drugog i trećeg primenjuju se ukoliko nisu u protivnosti sa važećim valutnim i deviznim propisima.

Ako je menična svota označena u novcu koji ima isti naziv, ali različitu vrednost u zemlji u kojoj je menica izdata i u onoj gde je plativa, smatra se da se imao u vidu novac mesta plaćanja.

Član 41

Ako se menica ne podnese na isplatu u roku koji je označen u članu 37, svaki dužnik je ovlašćen da meničnu svotu položi u mestu plaćanja kod sreskog suda, a ako ovoga nema kod mesnog narodnog odbora, na trošak, opasnost i štetu imaoca menice.

GLAVA VII

Regres zbog neakceptiranja i zbog neisplate

Član 42

Imalac menice može vršiti regres protiv indosanata, trasanta i ostalih obveznika:

o dospelosti;

ako menica nije plaćena u celosti ili delimično;

i pre dospelosti:

1) ako je akceptiranje odbijeno, bilo potpuno bilo delimično;

2) ako je, pre ili posle akceptiranja, otvoren stečaj nad imovinom trasata, ili ako on obustavi plaćanja pa ma, ta obustava i ne bila utvrđena sudskom odlukom; ili ako je izvršenje nad njegovom imovinom ostalo bezuspešno;

3) ako je otvoren stečaj nad imovinom trasanta menice koja se ne sme podneti na akceptiranje.

Član 43

Delimično ili potpuno odbijanje akceptiranja kao i delimično ili potpuno odbijanje isplate mora se utvrditi javnom ispravom (protest zbog neakceptiranja ili zbog neisplate).

Protest zbog neakceptiranja mora se podići u rokovima određenim za podnošenje na akceptiranje. Ako je, u slučaju predviđenom u st. 1 član 23 menica bila podnesena prvi put poslednjeg dana roka, protest se može podići još i sutradan.

Protest zbog neisplate menice plative na određeni dan ili na određeno vreme od dana izdanja ili od videnja mora se podići jednoga od dva radna dana koji dolaze odmah za danom plaćanja menice. Ako je u pitanju menica plativa po videnju, onda se protest mora podići prema propisima prednjeg stava o podizanju protesta zbog neakceptiranja.

Kad je podignut protest zbog neakceptiranja, onda nije potrebno menicu podneti na isplatu niti podići protest zbog neisplate.

Ako, pre ili posle akceptiranja, trasat obustavi plaćanje ili ako je izvršenje nad njegovom imovinom ostalo bezuspešno, imalac menice može vršiti regres tek pošto bude podneo trasatu menicu na naplatu i pošto protest bude podignut.

U slučaju stečaja otvorenog nad imovinom trasata, pre ili posle akceptiranja, kao i u slučaju stečaja otvorenog nad imovinom trasanta menice koja se ne sme podneti na akceptiranje, imalac menice može vršiti regres kad podnese sudsko rešenje o otvaranju stečaja.

Član 44

O odbijanju akceptiranja ili isplate imalac menice mora izvestiti svog indosanta i trasanta u roku od četiri radna dana posle dana protesta, ili posle dana podnošenja menice ako u ovoj postoji odredba „bez troškova”. Ako je protest zamenjen prema propisu člana 77, rok se računa od dana unošenja izjave o odbijanju u registar protesta.

Svaki indosant mora, u roku od dva radna dana posle dana primljenog izveštaja saopštiti ovaj izveštaj indosantu koji mu prethodi, naznačujući imena i adrese onih koji su dali ranije izveštaje i tako redom sve do trasanta.

Kada se u smislu prednjih stavova daje izveštaj kojem potpisniku menice, mora se, u roku koji za ovoga potpisnika važi, poslati takav isti izveštaj i njegovom avalisti.

Ako koji od indosanata nije označio svoju adresu ili ju je označio nečitko, dovoljno je da se izveštaj pošalje indosantu koji mu prethodi.

Izveštaj se može dati u ma kakvom obliku, pa i prostim vraćanjem menice.

Ko daje izveštaj, dužan je dokazati da je to učinio u propisanom roku. Smatra se da je blagovremeno postupljeno i kad je pismo, kojim se izveštaj daje, predato pošti u propisanom roku.

Ko ne da izveštaj u gore označenom roku, ne gubi zbog toga svoja menična prava. Ali za štetu koja nastane usled njegovog propuštanja, on odgovara do visine menične svote.

Trasant, indosant ili avalista može odredbom „bez troškova“, „bez protesta“ ili ma kakvom drugom odgovarajućom odredbom, napisanom i potpisanom na menici, osloboditi njenog imaoca od obaveze da, radi vršenja regresa, podiže potest zbog neakceptiranja ili neisplate.

Ova odredba ne oslobodava imaoca menice ni od podnošenja menice u propisanim rokovima ni od blagovremenog davanja izveštaja. Prekoračenje rokova dokazuje onaj koji to ističe protivu imaoca menice.

Odredba, koju je trasant napisao, dejstvuje prema svima potpisnicima; ona koju je napisao indosant ili avalista dejstvuje samo prema onome koji ju je stavio. Ako imalac menice, protivno odredbi koju je napisao trasant, podigne protest, sam će snositi protestne troškove. Kad odredba potiče od indosanta ili avaliste, troškovi protesta, ako je podignut, mogu se naplatiti od svih potpisnika.

Član 46

Svi oni koji su menicu trasirali, akceptirali, indosirali ili avalirali odgovaraju solidarno imaocu menice.

Imalac menice ima pravo da postupi protivu svih tih lica bilo pojedinačno bilo protiv više njih bilo protiv svih zajedno; pri tome, nije dužan da se drži reda kojim su se oni obvezali.

Isto pravo pripada svakom potpisniku menice koji ju je skupio.

Postavljanje zahteva protiv jednog od obveznika ne spre-

čava da se postupi protiv ostalih, pa ma oni dolazili posle onoga protiv kojega je prvo postupljeno.

Član 47

Imalac menice može zahtevati od onoga protiv kojega vrši regres:

1. iznos za koji menica nije akceptirana ili isplaćena kao i kamatu ako je bila u menici određena;
2. kamatu po stopi od 6% računajući od dospelosti;
3. troškove protesta, poslatih izveštaja, kao i ostale troškove.

Ako se regres traži pre dospelosti, onda se od menične svote odbija eskont. Taj se eskont određuje po stopi zvaničnog eskonta (eskonta Narodne banke) koja postoji na dan regresa u mestu prebivanja imaoca menice.

Član 48

Ko je iskupio menicu, može da zahteva od onih koji njemu odgovaraju:

1. celokupan iznos koji je isplatio;
2. 6% kamate na taj iznos, računajući od dana kada ga je isplatio;
3. troškove koje je imao.

Član 49

Svaki obveznik, protiv kojeg se vrši ili protiv kojega se može vršiti regres, ovlašćen je, kada isplati regresnu svotu, zahtevati da mu se preda menica zajedno sa protestom i računom na kome je potvrđena isplata.

Svaki indosant, koji je iskupio menicu, može prebrisati sroj indosament i indosamente indosanata koji posle njega dolaze.

Član 50

Kad se vrši regres zbog delimičnog akceptiranja, onda onaj, koji je isplatio deo svote za koji menica nije bila akceptirana, može zahtevati da se ta isplata zabeleži na menici i da mu se o tome izda priznanica. Imalac menice dužan je, osim toga, da mu izda prepis menice, sa potvrdom da je veran originalu, kao i proteste radi vršenja daljeg regresa.

Član 51

Svako ko ima pravo da vrši regres, može ukoliko nije protivno ugovoreno, da se naplati pomoću nove menice, tra-

sirane po videnju na koje od lica njemu odgovornih i plative u mestu prebivanja toga lica (povratna menica).

Povratna menica obuhvata, pored iznosa označenih u članovima 47 i 48, još i kurtažu, kao i taksu za povratnu menicu.

Ako povratnu menicu trasira imalac, menična svota se određuje po kursu koji ima menica po videnju, trasirana iz mesta plaćanja prvobitne menice na mesto prebivanja obveznika na koga se vuče. Ako povratnu menicu trasira indosant, menična svota se određuje po kursu, koji ima menica po videnju, trasirana iz mesta prebivanja trasanta povratne menice na mesto prebivanja obveznika.

Član 52

Sa protekom rokova:

za podnošenje menica po videnju ili na određeno vreme po videnju;

za podizanje protesta zbog neakceptiranja ili zbog neisplate;

za podnošenje na isplatu menice koja sadrži odredbu „bez troškova“;

imalac menice gubi svoja prava protiv indosanata, protiv trasanata i protiv ostalih obveznika, izuzev akceptanata.

Ako se menica ne podnese na akceptiranje u roku koji je trasant odredio, imalac menice gubi pravo na regres i zbog neisplate i zbog neakceptiranja, osim ako iz sadržine odredbe ne proizlazi da se trasant samo hteo osloboditi odgovornosti za akceptiranje.

Ako je rok za podnošenje određen u nekom indosamentu, onda se može tim određivanjem da koristi samo njegov indosant.

Član 53

Kad se predviđenim rokovima menica ne može da podnese ili protest da podigne zbog nesavladive prepreke (zakonski propisi neke države ili koji drugi slučaj više sile), onda se ti rokovi produžuju.

Imalac menice dužan je da o slučaju više sile bez odlaganja izvesti svoga indosanta i da taj izveštaj, uz datum i svoj potpis, zabeleži na menici ili na alonžu; za ostalo vrede propisi člana 44.

Kad viša sila prestane, imalac menice mora bez odlaganja da podnese menicu na akceptiranje ili na isplatu i da, ako treba, podigne protest.

Ako viša sila traje duže od trideset dana posle dospelosti, za vršenje regresa nije potrebno ni podnošenje ni protestovanje menice.

Kod menice po videnju i na određeno vreme po videnju, rok od trideset dana teče od dana kojega je imalac menice izvestio svoga indosanta o višoj sili, pa ma to učinio i pre protoka rokova za podnošenje; kod menica na određeno vreme po videnju, rok od trideset dana povećava se tim vremenom po videnju označenom u menici.

Ne smatraju se kao slučajevi više sile one prepreke koje su čisto lične za imaoa menice ili za onoga kome je on poverio da menicu podnese ili da protest podigne.

GLAVA VIII

Intervencija

1 Zajednički propisi

Član 54

Trasant, indosant ili avalista mogu u menici naznačiti lice koje će po potrebi da akceptira ili da plati (intervenient).

Intervenient može menicu, pod niže propisanim uslovima da akceptira ili plati za ma koga obveznika protiv koga se može vršiti regres.

Intervenient može biti treće lice, pa i trasat ili ma ko od obvezanih po menici, izuzimajući akceptanta.

Intervenient je dužan da u roku od dva radna dana izvesti o svojoj intervenciji onoga za koga je posredovao. Ako prekorači ovaj rok, odgovara, do visine menične svote, za štetu koja nastane usled tog prekoračenja.

2 Akceptiranje intervencijom

Član 55

Akceptiranje intervencijom može se vršiti kadgod je pre dospelosti menice njen imalac ovlašćen na regres po menici koja se može podneti na akceptiranje.

Kad je na menici naznačeno neko lice da menicu po potrebi akceptira ili da je po potrebi u mestu plaćanja isplati, imalac takve menice ne može pre dospelosti vršiti svoje pravo na regres protiv onoga koji je stavio to naznačenje, kao ni protiv potpisnika koji posle njega dolaze, osim kad je menicu podneo naznačenom licu i podigao protest, pošto je ono odbilo da da akcept.

U ostalim slučajevima, imalac menice može odbiti akceptiranje intervencijom. Ali ako ga dopusti gubi regres koji mu

pre dospelosti pripada protiv onoga za koga je dat akcept, kao i protiv potpisnika koji za ovim dolaze.

Član 56

Akcept intervencijom beleži se na menici; njega potpisuje intervenient. U njemu se naznačuje za koga je dat ako se to ne naznači, smatra se da je dat za trasanta.

Član 57

Intervient, kad akceptira menicu, odgovara prema njenom imaocu i prema indosantima koji dolaze za dužnikom za koga je intervenasao onako kako taj dužnik odgovara.

Iako je menica intervencijom akceptirana onaj za koga je to učinjeno, a tako isto i oni koji njemu odgovaraju, mogu, kad isplate iznos označen u članu 47, zahtevati od imaoca da preda menicu zajedno sa protestom, ako mu je bilo mesta, kao i računom na kome je potvrđena isplata.

6 Isplata intervencijom

Član 58

Isplata intervencijom može se vršiti u svima slučajevima u kojima je, bilo o dospelosti bilo pre dospelosti, imalac menice stekao pravo na regres.

Isplata intervencijom obuhvata celokupan iznos koji bi inače imao da izmiri onaj za koga se interveniše.

Ona mora da se izvrši najdalje sutradan po poslednjem danu dopuštenom za podizanje protesta zbog neisplate.

Član 59

Ako su menicu akceptirali intervenienti koji imaju svoje mesto prebivanja u mestu plaćanja, ili ako su u menici označena, da je po potrebi plate, lica koja u tom mestu imaju svoje mesto prebivanja, imalac menice dužan je da ovu podnese svima tim licima i da, ako je potrebno, podigne protest zbog neisplate najdalje sutradan po poslednjem danu dopuštenom za podizanje protesta.

Ako se protest ne podigne u tome roku, ispadaju iz obaveze: onaj koji je naznačio adresu po potrebi ili za koga je intervencijom menica bila akceptirana, a tako isto i indosanti koji za njim dolaze.

Član 60

Imalac menice koji odbije isplatu intervencijom gubi regres protiv onih koji bi tom isplatom bili oslobođeni.

Član 61

Isplata intervencijom mora se potvrditi izjavom o izmirenju stavljenom na menici sa naznačenjem onoga, za koga je plaćeno. Ako se to lice ne naznači, smatra se da je plaćeno za trasanta.

Menica i protest, ako je podignut, predaju se intervenijentu — platcu.

Član 62

Intervenijent — platac stiče prava koja proishode iz menice protiv onoga za koga je platio i protiv onih koji su ovome po menici obvezni. Ali on ne može menicu dalje indosirati.

Indosanti koji dolaze posle potpisnika za koga je plaćeno oslobođeni su obaveze.

Kad više intervenijenta ponude isplatu, prvenstvo ima onaj koji oslobodava najviše obveznika. Ako, znajući za to, intervenijent postupi protivno ovom pravilu, gubi regres protiv onih koji bi bili oslobođeni.

GLAVA IX

Umnožavanje i prepisi

1 Umnožavanje

Član 63

Trasirana menica može se izdati u dva ili više istovetnih primeraka.

Ovi primerci moraju biti u svome slogu označeni tekućim brojem; ako se to ne učini, svaki primerak smatra se kao posebna menica.

Svaki imalac menice u kojoj nije naznačeno da je vučena samo u jednom primerku, može tražiti da mu se o njegovom trošku izda još jedan ili više primeraka. Toga radi treba da se obrati svome neposrednom indosantu, koji je dužan da ga u tome pogledu pomogne kod svoga indosanta, i tako redom sve do trasanta. Indosanti su dužni da ponove svoje indosamente na novim primercima.

Član 64

Isplata jednog od meničnih primeraka oslobodava od obaveze i po svima drugim primercima, pa ma u menici i ne stajalo da se isplatom po jednom primerku ništi vrednost i ostalih primeraka. Ali trasat ostaje obavezan po svakom akceptiranom primerku koji mu bude vraćen.

Indosant, koji je preneo primerke raznim licima, kao i

svi potonji indosanti odgovorni su po svima nevraćenim primercima, koji nose njihov potpis.

Član 65

Ko pošalje jedan primerak na akceptiranje, dužan je da na ostalim primercima naznači ime lica, kod koga se taj primerak nalazi. Ovo lice dužno je da ga preda zakonitom imao-cu ma kog drugog primerka.

Ako ono odbije da to učini, zakoniti imalac ovog drugog primerka može vršiti regres tek kada protestom utvrdi:

1 da mu na njegovo zahtevanje nije predat primerak po-slat na akceptiranje;

2 da se ni po jednom drugom primerku nije mogao do-biti akcept ili isplata.

2 Prepisi

Član 66

Svaki imalac menice ima pravo da načini od nje prepise.

Prepis mora sadržavati tačno prepisanu izvornu menicu sa indosamentima i svima drugim odredbama koje se na njoj na-laze. U prepisu se mora naznačiti gde se završava.

Prepis se može indosirati i avalirati na isti način i sa istim dejstvom kao i izvorna menica.

Član 67

U prepisu se mora označiti ilce kod koga se nalazi izvor-na menica. Prepis u kome to nije učinjeno, nema menično-pravne vrednosti.

Lice kod koga se izvorna menica nalazi, dužno je da me-nicu preda zakonitom imao-cu prepisa. Ako ono to odbije, imalac prepisa može vršiti regres protiv onih, koji su indosi-trali ili avalirali prepis, tek pošto utvrdi protestom da mu na njegov zahtev nije predata izvorna menica.

Ako izvorna isprava, nakon poslednjeg indosamenta, stav-ljenog pre nego što je načinjen prepis, sadrži odredbu „počev odavde indosament vredí samo na prepisu” ili ma kakvu dru-gu oznaku koja to isto znači, ništav je svaki indosament koji bi posle toga bio stavljen na izvornu menicu.

GLAVA X

Preinačenje menice

Član 68

Ako je slog neke menice preinačen, oni koji su menicu potpisali posle tog preinačenja, odgovaraju prema preinačenom slogu, a raniji potpisnici odgovaraju prema prvobitnom slogu.

GLAVA XI

Protest

Član 69

Protest se podiže kod sreskih sudova u području njihove mesne nadležnosti.

Kod sreskih sudova radi na protestima sudija a može i sudski činovnik kome predsednik suda godišnjim rasporedom poveri tu dužnost.

Ministar pravosuda FNRJ, po sporazumu sa Ministrom pošta, može uredbom propisati da se i kod pošta podižu protesti.

Član 70

Kad se podiže protest, protestni organ, u smislu naređenja člana 106, podnosi menicu onome, protiv koga se protest traži i poziva ga da izvrši zahtevanu činidbu.

Ako se traženo lice ne nađe u svome poslovnom lokalu, kad ga ima, odnosno u stanu, kad poslovnog lokala nema, ili ako se nađe, ali mu se zahtev ne može saopštiti ma iz kojeg uzroka, protestni organ nije dužan da ponovi protestni postupak.

Smatra se da je dokazano da se poslovni lokal ili stan nisu mogli pronaći samo onda, ako je u protestu zabeleženo, da se protestni organ bezuspešno raspitivao o tome kod mesnog narodnog odbora.

Ako protestni organ ne bi bio dovoljno brižljiv u raspitivanju za poslovni lokal ili stan, protest je ipak valjan, ali se organ time ne oslobodava odgovornosti za štetu.

Član 71

Protest mora da sadrži:

1. prepis protestovane menice odnosno protestovanog meničnog prepisa, kao i svih izjava odnosno napomena na nji-ma; ako se protest podiže po menici izdanoj na stranom jeziku, onda se mora priložiti i prevod menice, sa overom onoga koji protest podiže;

2. ime ili firmu lica po čijem se zahtevu i protiv koga se protest podiže;

3. potvrdu da traženo lice nije izvršilo činidbu, koja se na osnovu menice od njega zahteva ili da ga protestni organ nije mogao naći u njegovom poslovnom lokalu ili stanu, ili, ako ga je i našao, da mu iz ma kojeg bilo uzroka nije mogao saopštiti zahtev;

4. mesto, dan, mesec, godinu i čas, kada je, i lokal, gde je preduzet ili bezuspešno pokušao protestni postupak;

5. datum protesta, broj pod kojim je zaveden u registar protesta, službeni potpis protestnog organa, kao i pečat nadležstva.

Onaj deo menice ili prepisa koji se ne može pročitati, protestni organ označiće u protestu kao nečitak.

Ako traženo lice obrazloži odbijanje činidbe ili ako tražat postavi zahtev prema članu 23 st. 1 treba i to zabeležiti u protestu.

Član 72

Kad se na osnovu iste menice zahteva više činidbi ili kad se ista činidba zahteva od više lica, umesto više protesta, može se podići samo jedan protest.

Član 73

Propuštena činidba, zbog koje je protest tražen, može da se izvrši i u ruke odnosno u prisustvu protestnog organa (član 69). Odredba ili uputstvo koje bi se tome protivilo nema vrednosti prema licu koje ima da izvrši činidbu.

Na slučaj isplate meničnog duga, protestni organ potvrđuje tu isplatu na menici i menicu predaje licu koje je izvršilo isplatu.

Ako menični dužnik isplati jedan deo menične svote, to će se zabeležiti na izvornoj menici i u protestu i o tome platcu izdati priznanica na prepisu protestovane menice.

Član 74

Ako menični obveznik isplati meničnu svotu, ali odbije isplatu protestnih troškova, ova će se okolnost utvrditi protestom, a sama menica predati platcu. Naknada protestnih troškova traži se na osnovu ovog protesta.

Član 75

Isprava o protestu mora se bez odlaganja predati imaocu menice ili licu koje je u njegovo ime podnelo menicu na protest.

Član 76

Protestni organ dužan je celu sadržinu podignutih protesta zavoditi redom, po njihovom datumu i broju, u naročiti registar.

Oblik i način vođenja protestnog registra propisao će Ministar pravosuđa FNRJ.

Na osnovu protestnog registra, protesni organ izdaje licima zainteresovanim po dotičnoj menici overene prepise protesta uz naplatu takse.

Član 77

Ako trasant u slogu menice ne zahteva da protest bude u obliku javne isprave, protest zbog neakceptiranja ili neisplate može, po pristanku imaoća menice, biti zamenjen pismenom izjavom na menici onog lica od koga je zahtevano činjenje (trasat, akceptant, domicilijat, adresat po potrebi ili intervenient). Izjava ovih lica mora biti datirana, potpisana i u protestnom roku uneta u registar protesta, o čemu protesni organ stavlja potvrdu na protestovanoj menici ili alonžu.

Za menice do 500 dinara zaključno, Vlada FNRJ može uredbom propisati da protesni organ, mesto protesta po prethodnim propisima (članovi 69—77 st. 1), preporučenim pismom dostavi prepis menice svima meničnim dužnicima, s napomenom, da je menica protestovana. O tome se na zahtev izdaje uverenje koje se upisuje u protestnom roku u registar protesta. U takvom slučaju otpada notifikacija po čl. 44.

GLAVA XII

Zastarelost

Član 78

Svi menično-pravni zahtevi protiv akceptanta zastarevaju za tri godine, računajući od dospelosti.

Menično-pravni zahtevi imaoća menice protiv indosanata i protiv trasanta zastarevaju za godinu dana, računajući od dana blagovremeno podignutog protesta, a ako se u menici nalazi odredba „bez troškova”, onda od dospelosti.

Menično-pravni zahtevi indosanata jednih protiv drugih i protiv trasanta zastarevaju za šest meseci, računajući od dana kad je indosant menicu iskupio ili od dana kad je protiv njega kod suda postupljeno.

Član 79

Zastarelost se prekida podnošenjem tužbe sudu. Sa tužbom se izjednačuju: prijava meničnog potraživanja u stečaju, ostvarivanje menično-pravnog zahteva u toku parnice, pozivanje u zaštitu, izveštaj kojim tuženi obaveštava svog prethodnika da je protivu njega podnesena regresna tužba, predlog

za izvršenje koji državno kreditno preduzeće učini u smislu čl. 26 (2) Zakona o uređenju i delovanju kreditnog sistema, kao i izveštaj o tome koji državno kreditno preduzeće šalje regresnim dužnicima. Izveštaj se saopštava preko suda ili neposredno preporučanim pismom, u kom se slučaju dan, kojega je pismo predato pošti, uzima kao dan saopštenja.

Član 80

Prekinuta zastarelost ponova počinje da teče:

1. U slučaju podnošenja tužbe i u slučaju ostvarivanja zahteva u toku parnice, od dana poslednje parnične radnje, ako se ni u jednom ni u drugom slučaju parnica ne nastavi;

2. U slučaju prijave u stečaju, od dana svršetka stečajnog postupka, a u slučaju, kad se u stečaju ospori prijavljena tražbina, od dana osporenja;

3. U slučaju pozivanja u zaštitu i izveštavanja o podnetoj tužbi, od dana kad se parnica pravosnažno završi.

Član 81

Ako je poverilac u toku poslednja tri meseca pre isteka roka zastarelosti usled prestanka sudskog rada ili usled vojne službe u ratu ili usled više sile (član 53), bio sprečen u ostvarivanju svojih meničnih prava, zastarelost ne teče dok traje ta sprečenost. Zastarelost takode ne teče dok traje stečaj nad poveriočevom imovinom. Kad prestanu ove prepreke, zastarelost se ne može završiti pre trideset dana, ukoliko bi njen rok isticao pre toga vremena.

Član 82

Ako parnično nesposobno lice, ma u kom trenutku u toku poslednja tri meseca roka zastarelosti, nema zakonskog zastupnika, onda se zastarelost koja protiv njega teče, ne može završiti pre proteka tri meseca, od trenutka kada je to lice postalo parnično sposobno ili je dobilo zakonskog zastupnika. To isto važi i za slučaj da zakonski zastupnik izgubi parničnu sposobnost ili da između njega i parnično nesposobnog lica postoji sukob interesa, u pogledu podignute tužbe.

Zastarelost jednog meničnog potraživanja koje čini deo neke zaostavštine ili koje pada na teret kakve zaostavštine, ne može se završiti pre proteka šest meseci posle smrti pokojnikove.

Član 83

Prekid i obustava zastarelosti dejstvuje samo prema onome, prema kome je nastao uzrok za prekid odnosno obustavu.

Član 84

Uzroci prekida i obustave zastarelosti inostranoga prava, dejstvuju u smislu ovoga zakona samo ukoliko odgovaraju uzrocima navedenim u prednjim članovima.

GLAVA XIII

Neopravdano obogaćenje

Član 85

Trasant, akceptant i indosant, čije su se menične obaveze ugasile usled zastarelosti ili usled toga što su propuštena činjenja propisana radi održanja meničnih prava, odgovaraju imaocu menice, ako su se na njegovu štetu neopravdano obogatili. Ostali menični obveznici oslobođeni su ove odgovornosti.

Imovinski zahtev, koji se zasniva na odgovornosti zbog neopravdanog obogaćenja, može se ostvarivati i na osnovu sudske odluke o amortizaciji nestale menice.

Odgovornost zbog neopravdanog obogaćenja zastareva za tri godine; u svemu ostalom na ovu zastarelost primenjuju se propisi Trgovačkog odnosno Gradanskog zakona.

GLAVA XIV

Pravo zaloga i pridržaja

Član 86

Kada, radi obezbeđenja meničnog potraživanja, imalac menice, na osnovu pismene izjave, primi u zalogu kakvu pokretnu stvar ili potraživanje, a dužnik ne ispuni na vreme svoju meničnu obavezu, onda imalac menice ima pravo da se iz zaloge namiri ne podižući tužbu protiv zalagača.

U tu strhu imalac menice može:

1. na osnovu menice i isprave o zalaganju zahtevati od suda, nadležnog bilo za njega bilo za zalagača, prodaju zaloge; ne saslušavši zalagača, sud naređuje javnu prodaju; time se ne otklanja odgovornost imaoca menice za zloupotrebu založnog prava;

2. založene menične ili druge tražbine naplatiti i od dobijenog novca namiriti se; ili založene tražbine zadržati za sebe do iznosa svoga potraživanja.

Sva ova prava pripadaju imaocu menice i u slučaju kad zalagač padne pod stečaj.

Kako o nameravanoj tako i o izvršenoj prodaji ili zadržavanju zaloge imalac menice mora, po mogućnosti bez odlaganja, da izvesti dužnika, kao i zalagača, ako je taj treće lice.

Imalac menice je dužan, ako se potpuno namirio za svoje potraživanje, predati zalagaču, odnosno u njegovu stečajnu masu, izvornu menicu kao i dobijeni višak. Delimično namirenje mora se zabeležiti na menici.

Član 87

Sticanjem prava na tužbu ili na regres, imalac menice stiče i pravo pridržaja nad dužnikovim novcem, pokretnostima i papirima od vrednosti, koji su zakonitim putem došli u njegove ruke ili s kojima može raspolagati. No pravo pridržaja nad pomenutim predmetima ne može se vršiti, ako su dužnik ili treće lice, prilikom uručenja ili pre toga, stavili do znanja imaocu menice da se predmeti daju u naročitu svrhu.

Imalac menice može da se posluži pravom pridržaja i pre nego što mu je tražbina dospela, ako je dužnik pao pod stečaj ili ako je izvršenje novčanoga duga iz njegove imovine ostalo bezuspešno, ili ako je dužnik trgovac koji je obustavio svoja plaćanja. U ovim slučajevima ni stavljanje do znanja da se predmeti daju u naročitu svrhu ne isključuje vršenje prava pridržaja, ako su dotični predmeti došli u ruke imaoca menice ili u njegovu vlast raspolaganja pre nego što su nastupile gore navedene okolnosti ili pre nego što je on za njih saznao.

Član 88

Imalac menice mora, po mogućnosti bez odlaganja, da izvesti dužnika o vršenju prava pridržaja.

Ukoliko se stranke drukčije ne sporazumeju, pravo pridržaja imaoca menice prestaje, ako se njegovo potraživanje dovoljno obezbedi depozitom u novcu ili u papirima od vrednosti.

Član 89

Pravo pridržaja ima isto dejstvo kao i pravo zaloge po članu 86. Imalac menice može po pismenom pristanku dužnika ili na osnovu pravosnažne presude suda, nadležnoga bilo za pridržnika bilo za dužnika, kojom je priznato pravo pridržaja:

1. pridržani gotov novac upotrebiti na izmirenje svoga potraživanja;

2. sa pridržanim drugim predmetima postupiti u smislu člana 86.

GLAVA XV

Amortizacija menice

Član 90

Onaj kome je nestala menica može nadležnom sudu mesta plaćanja predložiti da je amortizuje. U predlogu se mora izneti glavna sadržina nestale menice i učiniti verovatnim da je predlagač tu menicu imao ili da mu na osnovu ove pripada neko pravo.

Ako sud nađe da su podneti podaci dovoljni, izdaće oglas, u kome će izložiti glavnu sadržinu nestale menice s pozivom da je onaj kod koga se nalazi pokaže sudu u roku od 60 dana, jer će je inače sud, po proteku ovoga roka, oglasiti za poništenu.

Ovaj oglas objaviće se jedanput u Službenom listu narodne republike.

Ako je dan plaćanja već dospeo, rok za pokazivanje teče od dana oglasa, a ako dan plaćanja dolazi tek docnije, onda od proteka ovog dana. Ako je menica po videnju ili na određeno vreme po videnju kojima rok za podnošenje nije protekao, onda rok za pokazivanje nestale menice teče od poslednjeg dana roka određenog za podnošenje na videnje.

O ovome oglasu sud će izvestiti predlagača i sva u menici imenovana lica.

Član 91

Predlagač amortizacije mora, da bi održao regres protiv trasanta neakceptirane menice, kao i protiv trasanta koji je zabranio podnošenje menice na akceptiranje, u toku roka određenog za podizanje protesta zbog neakceptiranja ili neisplate i u za to određenom mestu, podići protest, podnoseći glavnu sadržinu nestale menice. Protest zamenjuje podnošenje menice na akceptiranje ili na isplatu i podizanje odnosnih protesta. Naknada troškova za taj protest ne može se tražiti.

Na osnovu sudske odluke kojom se naređuje postupak za amortizaciju, predlagač može, ako drukčije nije ugovorio, posle dospelosti nestale menice, tražiti da akceptant, a u slučaju prednjega stava trasant, položi meničnu svotu nadležnom organu vlasti shodno naređenju člana 41. Takvom traženju nema mesta, ako onaj, od koga se traži polaganje menične svote, dokaže da predlagač nije imao pravo da traži amortizaciju.

Član 92

Ako se menica u toku roka, određenog u oglasu, ne podnese, onda sud oglašava nestalu menicu za amortizovanu i o

tome izveštava akceptanta odnosno trasanta neakceptirane menice ili trasanta koji je zabranio podnošenje menice na akceptiranje, stavljajući mu do znanja da meničnu svotu može isplatiti predlagачu amortizacije. Sud će o amortizovanju menice izvestiti predlagачa kao i sva u menici imenovana lica.

Na osnovu amortizovane menice ne mogu se ostvarivati nikakva menična prava.

Na osnovu odluke o amortizaciji predlagач može protiv akceptanta, a u slučaju stava 1 člana 91 protiv trasanta ostvariti svoja menična prava kao da ima neamortizovanu menicu. Ali ti menični dužnici neće biti obvezni da izvrše isplatu ako dokažu da je predlagач bespravno dobio odluku o amortizaciji.

Član 93

Ako se u roku, koji je oglasom određen, pojavi onaj kod koga se nade menica koju je amortizacija tražena, sud će, pošto je menica pokazana predlagачu i pošto sasluša zainteresovana lica, obustaviti dalji postupak.

GLAVA XVI

Sukobi zakona

Član 94

Sposobnost lica da se menično obveže određuje zakon njegove zemlje. Ako taj zakon upućuje na zakon koje druge zemlje, onda se primenjuje zakon te druge zemlje.

Lice koje bi prema zakonu označenom u prednjem stavu bilo menično-pravno nesposobno, ipak je punovažno obavezano, ako je potpis dalo na području zemlje po čijim bi zakonima imalo menično-pravnu sposobnost.

Član 95

Oblik primanja meničnih obaveza određuje zakon zemlje na čijem su području te obaveze primljene.

Izuzetno od toga:

1. ako primljene menične obaveze nisu punovažne prema propisima prednjeg stava, ali odgovaraju zakonu zemlje gde je neka docnija obaveza primljena, onda okolnost da su ranije obaveze u pogledu oblika nepravilne ne oduzima punovažnost tim docnijim obavezama;

2. menične obaveze između naših državljana primljene u inostranstvu, ako odgovaraju propisima ovoga zakona, punovažne su, mada ne odgovaraju zakonu mesta gde su nastale.

Član 96

Oblik i rokove protesta, kao i oblik ostalih činjenja potrebnih za vršenje ili za održavanje meničnih prava, određuje zakon zemlje, na čijem se području mora podići protest ili izvršiti činjenje.

Član 97

Dejstvo obaveza akceptanta trasirane menice i izdavaoca sopstvene menice određuje zakon koji važi u mestu, gde su ove isprave plative.

Dejstvo koje proizvode obaveze ostalih meničnih dužnika određuje zakon zemlje, na čijem su području dati potpisi kojima su te obaveze primljene.

Član 98

Rokove za ostvarivanje regresnih zahteva određuje, u pogledu svih meničnih potpisnika, zakon mesta u kome je menica izdata.

Član 99

Pitanje, da li se akcept može ograničiti na jedan deo svote i da li je imalac menice dužan ili ne da primi delimičnu isplatu, rešava se prema zakonu zemlje gde je trasirana menica plativa.

Po istom zakonu raspravlja se i pitanje delimične isplate sopstvene menice.

Član 100

Zakon zemlje gde je menica plativa, određuje mere, koje se imaju preduzimati u slučaju gubitka ili krađe menice.

GLAVA XVII

Opšta naređenja

Član 101

Menično se može obvezati svako lice koje se, prema propisima Gradanskog ili Trgovačkog zakonika, može ugovorom obvezivati.

Član 102

Nepismeno lice ili lice koje ne može pisati menično se obvezuje kada na menici ili alonžu stavi rukoznak, koji sud

overi. Štambilj, muhur i potpis jevrejskim pismenima smatraju se kao rukoznak.

Menična obaveza može se primiti za nepismeno lice samo na osnovu punomoćja, koje je ono izdalo i sud overio. Ovim se ne menjaju zakonske odredbe o potpisivanju pod trgovačkom firmom.

U sudsku overu činovnik mora staviti: da lično ili preko privedenih svedoka pozna je lice, koje hoće da se menično obaveže ili da izda punomoćje, zatim da je pomenutom licu pročitana izjava kojom se menično obavezuje ili kojom daje punomoćstvo i da je ono potvrdilo da to odgovara njegovoj volji. Overa mora imati službeni broj, pečat i potpis činovnika.

Član 103

Potpis slepih lica na menici vredi samo onda, kad ga sud overi na način propisan u prethodnom članu. To isto važi i za punomoćje izdato radi meničnog zaduženja.

Član 104

Ako menica dospeva na zakonski praznik, njena se isplata može da zahteva tek sledećeg radnog dana. Tako isto i sva druga činjenja, koja se tiču menice, naročito podnošenje na akceptiranje i protest, mogu se preduzeti samo radnim danom.

Kad se koje od tih činjenja mora da izvrši u izvesnom roku, čiji je poslednji dan zakonski praznik, tada se taj rok produžava do prvog radnog dana, koji dolazi odmah po proteku roka. Praznični dani u toku roka ubrajaju se pri izračunavanju roka.

Član 105

Ni u zakonske ni u rokove određene u menici ne ubraja se dan od koga oni polaze.

Nikakvi dani počeka, ni zakonski ni sudski, nisu dopušteni.

Član 106

Podnošenje menice na akceptiranje ili na isplatu i sva druga činjenja, koja se po ovome zakonu imaju preduzimati radi vršenja ili održavanja meničnih prava, moraju se preduzeti u poslovnom lokalu i u vreme određeno kao poslovno od nadležne vlasti; ako se lokal ne može pronaći ili ako se iz menice ne vidi da traženo lice ima poslovni lokal, onda se mora tražiti u stanu.

U slučaju člana 26 st. 2 menica se podnosi na isplatu u lokalu i ili kod lica koja trasat označi.

Po pristanku lica prema kome se činjenje vrši, ono se može obaviti i van lokala, stana ili poslovnog vremena.

DRUGI DEO

SOPSTVENA MENICA

Član 107

Sopstvena menica sadrži:

- 1) označenje da je menica, uneto u sam slog isprave, i to na jeziku, na kome je ona sastavljena;
- 2) bezuslovno obećanje da će se određena svota novca platiti;
- 3) označenje dospelosti;
- 4) mesto gde se plaćanje treba da izvrši;
- 5) ime onoga kome se ili po čijoj se naredbi mora platiti;
- 6) označenje dana i mesta, gde je sopstvena menica izdata;
- 7) potpis onoga koji menicu izdaje (izdavalac).

Član 108

Isprava, u kojoj ne bi bilo ma kojeg od sastojaka pobrojanih u prethodnom članu, ne vredí kao sopstvena menica, osim u slučajevima koji su određeni u sledećim stavovima.

Sopstvena menica, u kojoj nije označena dospelost, smatra se kao menica po viđenju.

Ako nije naročito određeno, važi kao mesto plaćanja, a ujedno i kao mesto izdavaočevog prebivanja, ono mesto koje je naznačeno kao mesto izdanja menice.

Sopstvena menica, u kojoj nije naznačeno mesto izdanja, smatra se da je izdata u mestu, koje je označeno pored izdavaočevog imena.

Član 109

Na sopstvenu menicu, u koliko nisu u suprotnosti sa njenom prirodom, primenjuju se sledeći propisi o trasiranoj menici:

- o indosamentu (članovi 10—19);
- o dospelosti (članovi 32—36);
- o plaćanju (članovi 37—41);
- o regresu zbog neisplate (članovi 42—49, 51—53);
- o intervenciji (članovi 54, 58—62);
- o prepisima (članovi 66 i 67);
- o preinačenju menice (član 68);
- o protestu (članovi 69—77);
- o zastarelosti (članovi 78—84);
- o neopravdanom obogaćenju, pravu zaloge i pridržaja (članovi 85—89);
- o amortizaciji (članovi 90—93);

o sukobu zakona (članovi 94—100);

opšta naređenja (članovi 101—106).

Na sopstvenu menicu isto tako primenjuju se propisi o menici plativoj kod trećeg lica ili u mestu različitom od trasatovog prebivališta (članovi 4 i 26); o određivanju kamate (član 5), o razlikama u naznačenjima svote koja se ima platiti (član 6), o punovažnosti potpisa stavljenog na menici koja sadrži potpise pomenute u članu 7, o punovažnosti potpisa lica koje radi bez ovlašćenja ili koje prekorači svoja ovlašćenja (član 8), kao i o naknadnom ispunjavanju (član 16 st. 2).

Na sopstvenu menicu primenjuju se i propisi o avalu (članovi 29—31); u slučaju predviđenom u čl. 31, poslednji stav, ako lše u avalu ne naznači za koga je dat, važi da je dat za izdavaoca sopstvene menice.

Član 110

Izdavalac sopstvene menice odgovara onako kako odgovara akceptant trasirane menice.

Sopstvene menice plative na određeno vreme po videnju moraju se podneti na videnje izdavaocu u rokovima određenim u članu 22. Izdavalac potvrđuje videnje datiranim potpisom na samoj menici, a rok po videnju teče od datuma videnja. Ako izdavalac odbije da potvrdi videnje, to odbijanje mora da se ustanovi protestom (član 24), od čijeg datuma teče rok „po videnju“.

TREĆI DEO

PRELAZNE I ZAVRŠNE OREDBE

Član 111

Za sporove koji se pokreću na osnovu tužbe imaoca menice protiv njenih potpisnika nadležan je sud na čijem se području nalazi mesto plaćanja.

Član 112

Ako je na osnovu isprave u smislu t. 2 člana 26 Zakona o uređenju i delovanju kreditnog sistema, ili na osnovu presude odnosno platnog naloga izdatog po jednoj menici protiv izvesnih meničnih potpisnika neki od njih izvršio naloženo plaćanje (iskupio menicu), onda je ta isprava, presuda, odnosno platni nalog po kome je osuđeni potpisnik postupio, zajedno sa potvrdom i računom na kome je potvrđena isplata, kao i protestom ako ga je trebalo podići, dovoljan izvršni naslov za ostvarivanje njegovih regresnih prava protiv njemu

odgovornih meničnih dužnika koji su obuhvaćeni tom istom ispravom, presudom odnosno platnim nalogom.

Član 113

Izuzetno od člana 2 Zakona o nevažnosti pravnih propisa donetih pre 6 aprila 1941 god. i za vreme neprijateljske okupacije, za menice izdate pre stupanja na snagu ovog zakona vrede propisi Meničnog zakona od 29 novembra 1928 godine.

Po tome zakonu, isto tako, prosuđuje se oblik i dejstvo meničnih izjava koje su, posle stupanja na snagu ovog zakona, date na menicama pre toga izdatim. Ovo vredi i za činjenja potrebna za održavanje i ostvarenje meničnih prava.

Član 114

1) Vlada FNRJ propisaće uredbom koji će se dani u smislu ovog zakona smatrati praznicima.

2) Vlada FNRJ može (prema ozbiljnosti prilika), a u vezi odredaba člana 53, propisati uredbom odgovarajuću zaštitu za regresne menične dužnike odlaganjem rokova za isplatu menica i tsl. kadgod inostrana država izda propise kojima se sprečava vršenje ili održavanje prava iz tih menica.

3) Ministar finansija FNRJ odrediće koje se ustanove imaju smatrati obračunskim zavodima u smislu člana 37 ovoga zakona, kao i kurtažu iz člana 51 st. 2 ovoga zakona.

Član 115

Ovaj zakon stupa na snagu danom objavljivanja u „Službenom listu FNRJ”.

OBRAZLOŽENJE

PREDLOG ZAKONA O MENICI

Potrebe našeg privrednog života zahtevaju da se u što kraćem roku zakonom regulišu menica i ček, kao važni kreditni i platni instrumenti međunarodnog privredno-finansijskog saobraćaja i unutrašnjeg platnog prometa. Ovo tim pre što je ukidanjem svih pravnih propisa koji su važili do 6 aprila 1941 godine, potrebno u ovoj materiji doneti nove zakonske propise.

Priloženi predlog Zakona o menici izrađen je na osnovu Ženevskih konvencija o jednoobraznom meničnom zakonu od 1930 godine. Pri tome uzeti su u obzir propisi Meničnog za-

kona od 29 novembra 1928 godine, koji je bio izrađen na bazi Haškog uniformnog reglmana o menici od 1912 godine.

Razlozi iz kojih su za osnovu novog Zakona o menici uzete Ženevske konvencije 1930 jesu sledeći:

1) Ženevske konvencije o menici — ili „Ženevski jednoobrazni zakon o menici“ — doneti su na inicijativu i uz saradnju mnogih međunarodnih privrednih i naučnih organizacija, a u težnji za što većim izjednačenjem meničnog zakonodavstva raznih zemalja. One su takođe zasnovane na načelima Haškog reglmana, ali su prilikom njihovog redigovanja iskorišćena i iskustva iz razdoblja 1912—1930 godine. Tehnički — pravno, Ženevska konvencija kao celina predstavlja napredak u odnosu na Haški reglman. Cela menična materija, načela, pojmovi, način i red izlaganja znatno su preglednije obrađeni i logičnije raspoređeni. U pogledu same sadržine međutim ne postoje bitne razlike između jednog i drugog obrasca. Tako usvajanjem Ženevskih konvencija na osnovu našeg novog Zakona o menici neće nastupiti nikakav poremećaj u našem privrednom i pravnom saobraćaju. Prihvatanje Ženevskog jednoobraznog zakona predstavljaće tako jedan korak dalje u tehničko pravnom usavršavanju naših propisa o menici i jedan dalji stepen u internacionalizovanju našeg meničnog prava.

2) Menica je prvenstveno jedan međunarodni instrumenat za privredne i kreditne operacije. S obzirom na razvoj naše zemlje, njena će trgovina i privreda svakim danom u sve većoj meri postajati međunarodna. Stoga svakako i mi treba da težimo što većem usklađivanju našeg meničnog prava sa inostranim.

3) Već u relativno kratkom periodu od 1930—1940 mnoge evropske zemlje su prihvatile Ženevski jednoobrazni zakon za svoje nacionalno pravo. Među njima SSSR, Francuska, Austrija, Nemačka, Italija, Skandinavске zemlje, Rumunija, Grčka. Druge zemlje rat je zatekao pred neposrednim prihvatanjem, tako Čehoslovačku, Poljsku, Mađarsku, Španiju, Portugaliju, Švajcarsku.

4) Ženevski jednoobrazni zakon o menici prihvaćen je u Savezu Sovjetskih Socijalističkih Republika odlukama Centralnog Izvršnog Komiteta i Sovjeta narodnih komesara od 7 avgusta 1937 godine. Pristupanje međunarodnoj meničnoj konvenciji sovjetska pravna doktrina objašnjava naročito time što izjednačenje propisa meničnog prava olakšava tehniku spoljno-trgovinskih operacija, i što uprošćava rešavanje pravnih pitanja koja se javljaju u vezi sa tim operacijama.

5) Ženevska operacija, zajedno s protokolima i aneksima, bila je prihvaćena i ozakonjena u Jugoslaviji pre rata (v. Službene novine od 31 januara 1933).

Ženevske konvencije nisu potpune u tome smislu što ne sadrže sve propise koji moraju postojati u jednom nacionalnom meničnom zakonu. Drugim rečima, Ženevske konvencije ne sadrže potpunu kodifikaciju svih menično-pravnih propisa. Posebne prilike pod kojima se razvija privredni i pravni život pojedinih zemalja zahtevaju da izvesni menično-pravni odnosi budu drukčije regulisani nego što je to u drugim zemljama. Stoga Ženevske konvencije sadrže dve vrste odredaba: obavezan tekst koji moraju usvojiti sve zemlje koje pristupe konvenciji, i tzv. rezerve kojima se dopušta pojedinim zemljama bilo da odstupe od određenih propisa konvencije, bilo da donesu izvesne propise o menici samostalno, van konvencije.

Pri izradi priloženog predloga novog Zakona o menici ove rezerve su korišćene gdegod su to nitalagali interesi naše privrede i našeg današnjeg uređenja. Pri tome se načelno težilo da se rezerve koriste u što manjoj meri, kako bi se odstupanje od rezultata postignutih na polju međunarodnog izjednačenja međunarodnog prava svelo na neophodan minimum. Ukoliko su rezerve iskorišćene, uzeti su u obzir propisi ranijeg meničnog zakona do 1928 godine.

Napominje se, da je zvanični prevod Ženevske konvencije onakav kakav je publikovan u Službenim novinama od 31 januara 1935 godine pretrpeo izvesne terminološke i redakciske izmene koje su više u skladu sa originalnim tekstom konvencije, odnosno više u duhu našeg jezika.

I prilikom preuzimanja propisa iz Ženevske konvencije, kao i prilikom korišćenja njenih rezervi, a isto tako i prilikom preuzimanja propisa iz meničnog zakona od 1928 vodilo se strogo računa o nastalim promenama u društveno-privrednoj i pravnoj organizaciji naše nove države kao i o privrednim potrebama današnjice i mogućnostima i uslovima našeg privrednog razvoja. Sem toga u tekst novog zakona unete su i izvesne nove odredbe, koje su, kako je rečeno, diktovane promenama koje su od oslobođenja nastale bilo u našem pozitivnom pravu bilo u našoj ekonomici. Tu spadaju naročito propisi čl. 112, 113 i 114 st. 2.

Čl. 112 ima za cilj da olakša ostvarenje regresnog prava od strane meničnog dužnika koji je menicu iskupio, odnosno isplatio menični dug. Po ovom članu dužnik koji je iskupio menicu na osnovu isprave kojoj se po zakonu o uređenju i delovanju kreditnog sistema daje snaga izvršnog naslova, na osnovu presude ili na osnovu platnog naloga, ne mora da pokreće spor protiv lica njemu odgovornih, nego može na osnovu tih istih isprava tražiti izvršenje protiv pomenutih lica.

Propisi čl. 113 čine nužan izuzetak od čl. 2 i 6 Zakona o nevažnosti pravnih propisa donetih pre 6 aprila 1941 godine i za vreme neprijateljske okupacije. Primena novog zakona o

menići na menično pravne poslove zaključeno pre 6 aprila 1941 godine mogla bi u pojedinim slučajevima dovesti do nepravilnosti, jer su stranke pri zaključenju ovog strogo formalnog pravnog posla imale pred očima zakonske propise koji su u to vreme bili u važnosti.

Propis čl. 114, st. 2 predloga predstavlja prihvatanje klauzule predviđene Ženevskom konvencijom. Njime se cilja na zaštitu regresnih meničnih dužnika koji žive na području naše države, u slučajevima u kojima pravni propisi koje druge zemlje sprečavaju naplatu menične svote od glavnog dužnika koji živi na njenom području i to proglašenjem moratorijuma i tsl. Da regresni menični dužnici koji žive na našem području ne bi bili stavljeni pred obavezu da takve menice isplate, zakon ovlašćuje Vladu FNRJ da može uredbom propisivati mere u cilju njihove zaštite.

Ministar pravosuđa FNRJ,
Frane Froš, s. r.

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

SAVEZNO VEĆE

Zakonodavni odbor

Br. 228

27-XI-1946 godine

Beograd

SAVEZNOM VEĆU NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

BEOGRAD

Zakonodavni odbor Saveznog veća na svojim sednicama od 23 i 26 novembra ove godine, pretresao je predlog Zakona o menići, dostavljen mu od Predsednika Saveznog veća, a koji je na osnovu čl. 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini FNUJ.

Posle svestranog proučavanja gornjeg zakonskog predloga i na osnovu pune saglasnosti o učinjenim izmenama i dopunama postignute u zajedničkom Redakcionom odboru, Zakonodavni odbor Saveznog veća podnosi Veću sledeći izveštaj:

Svuda u tekstu gde se citira pojedini član ovog zakona staviti mesto „član“, „članovi“, „članovima“ i tome sl. kraticu „čl.“.

Mesto crtice između dva broja članova svuda staviti reč „do“. Na primer mesto: članovi 10—19 staviti: 10 do 19.

Isto tako u tekstu izuzev čl. 109 posle broja člana staviti reči „ovog zakona“.

Čl. 1 u tački 1) drugi red brisati reči „i to“.

Tač. 5 glasi: „Mesto gde plaćanje treba da se izvrši“.

Tač. 8 mesto „(trasat)” staviti „(trasant)”.

Član 6 prvi stav menja se i glasi: „Ako je menična svota napisana slovima i brojevima, u slučaju neslaganja vredi svota napisana slovima”.

Član 9 drugi stav glasi: „On se može osloboditi odgovornosti za akcept; a svaka odredba kojom bi sebe oslobodavao odgovornosti za isplatu smatra se kao da nije ni napisana”.

Čl. 17 u trećem stavu, prvi red iza reči „stava” staviti „1 ovog člana”.

Čl. 21, prvi stav menja se i glasi: „U svakoj trasiranoj menici, trasant može narediti da se ona podnese na akceptiranje, naznačujući ili nenaznačujući za to rok”.

Čl. 24 brisati u prvom stavu, drugi red reč „sprejeta”.

Čl. 38 prvi stav menja se i glasi: „Prilikom plaćanja menice, trasat može zahtevati da mu je imalac preda, sa potvrdom na menici da je isplaćena”.

U trećem stavu drugi red mesto reči „ona” staviti „ova isplata”.

Čl. 43 peti stav, peti red, mesto reči „naplatu” staviti „isplatu”.

Osmi, deveti i deseti stav člana 44 sačinjavaju član 45 i treba staviti na sredinu između 7 i 8 stava reči „Član 45”.

Član 47 drugi stav u trećem redu iza reči „Narodne banke” dodati „FNRJ”.

Član 52 treći stav menja se i glasi: „Ako je rok za podnošenje određen u nekom indosamentu, onda se time može koristiti samo indosant koji je indosament napisao”.

Član 53, prvi stav, prvi red, iza reči „se” dodati „u”.

U petom stavu sedmi red mesto reči „označenom” staviti „označenim”.

Član 55, drugi stav, osmi red, mesto reči „da da akcept” staviti „akceptiranje”.

Napis: „6. Isplata intervencijom” menja se i štampa običnim slovima sa proredom i mesto broja „6” staviti „3”.

Član 64, prvi stav, četvrti red, briše se reč „Ali” a naredna reč „trasat” piše se velikim slovom „T”. U šestom redu; iza reči „mu” dodati reč „ne”.

Drugi stav prvi red, mesto reči „raznim licima” staviti „na razna lica”.

Član 69, drugi stav, u drugom i trećem redu brisati reč „godišnjim”.

Član 70 četvrti stav, četvrti red ispred reči „odgovornosti” staviti reč „od”.

Čl. 71 prvi red glasi: „Protest mora sadržavati:”.

Čl. 77, drugi stav u osmom redu, mesto reči „notifikacija” staviti „izveštaj”.

Član 82, prvi stav, treći red, brisati reč „zakonskog”.

Čl. 83 prvi red, mesto „dejstuje“ staviti „dejsstvuju“.

Čl. 85, treći stav, poslednji red, mesto „Gradanskog zakona“ staviti „gradanskog zakonodavstva“.

Napis glave XIV, mesto reči „zaloga“ staviti „zaloge“.

Član 86 drugi stav, tač. 1, treći red, brišu se reči „neslušavši zalagača“ i dodaju se u četvrtom redu iza reči „prođaju“.

Član 89, prvi stav, drugi red, iza reči „menice“ staviti zapetu i brisati reč „može“.

Član 90, četvrti stav, drugi red, briše se reč „narodne republike“ i mesto toga staviti „Federativne Narodne Republike Jugoslavije“.

Peti stav, četvrti red, brisati reč „je“ i mesto „menica“ staviti „menici“. U petom redu brisati reč „kojima“.

Član 91 u petom redu iza reči „u“ dodati „mestu“ a u šestom redu brisati reč „mestu“.

Član 101, drugi i treći red, mesto reči „zakonika“ staviti „zakonodavstva“.

Član 104 prvi stav, drugi red, mesto reči „da zahteva“ staviti „zahtevati“.

Član 105 prvi stav, prvi red posle reči „zakonske“ dodati reč „rokove“.

Član 106 drugi i treći stav menjaju se i glase: „U slučaju čl. 26 st. 2 ovog zakona menica se podnosi na isplatu u lokalni ili kod lica koje je trasat označio.“

Cinjenje se može obaviti i van lokala, stana ili poslovnog vremena, ako na to pristane lice prema kome se vrši“.

Član 107 tač. 1) drugi red iza reči „isprave“ staviti zapetu i brisati reči „i to“.

Član 109 u poslednjem stavu, u trećem redu, mesto broja „31“ staviti „30“.

Član 110, drugi stav, u šestom i sedmom redu, mesto „da se ustanovi“ staviti „se ustanoviti“.

Član 111 treći red, iza reči „je“ dodati „i“.

Član 113 prvi stav, prvi, drugi i treći red, brišu se reči „Zakona o nevažnosti pravnih propisa donetih pre 6 aprila 1941 god. i za vreme neprijateljske okupacije“ i mesto toga staviti „Zakon o potvrdi i izmenama odluke o ukidanju i nevažnosti svih pravnih propisa donetih od strane okupatora i njegovih pomagača za vreme okupacije, o važnosti odluka koje su za to vreme donete, o ukidanju pravnih propisa koji su bili na snazi u času neprijateljske okupacije“.

Drugi stav, prvi red, mesto reči „Po tome zakonu, isto tako,“ staviti „Isto se tako po tome zakonu“.

Član 114, brišu se brojevi ispred stavova 1), 2), 3).

Član 115, mesto reči „FNRJ“ staviti „Federativne Narodne Republike Jugoslavije“.

Pored navedenih izmena i dopuna Odbor je učinio potrebne stilske i tehničke ispravke.

Podnoseći Saveznom veću ovaj izveštaj, Zakonodavni odbor moli Veće da ga izvoli u celosti usvojiti.

Za izvestioca određen je d-r Maks Šnuderl.

Sekretar,

D-r Maks Šnuderl, s. r.

Potpredsednik,

Vladimir Simić, s. r.

Članovi:

Mihajlo Đurović, s. r., d-r Miloš Moskovljević, s. r., Radovan Mijušković, s. r., Sulejman Filipović, s. r., Đuro Salaj, s. r., d-r Jerko Radmilović, s. r., Ivan Granda, s. r., Matevž Hace, s. r., Lampret Jože, s. r., Lajčo Jaramazović, s. r., Miloš Minić, s. r., Jakov Grgurić, s. r., Filip Lakuš, s. r. i Mehmed Hodža, s. r.

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

VEĆE NARODA

Zakonodavni odbor

Br. 247

26.XI-1946 godine

Beograd

VEĆU NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

BEOGRAD

Zakonodavni odbor Veća naroda pretresao je na svojoj sednici, održanoj 23 novembra 1946 godine predlog Zakona o menici, dostavljen mu od Predsednika Veća naroda, a koji je na osnovu člana 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini FNRJ.

Posle svestranog proučavanja gornjeg zakonskog predloga a na osnovu pune saglasnosti o učinjenim izmenama i dopunama, postignute u zajedničkom Redakcionom odboru, Zakonodavni odbor Veća naroda podnosi Veću sledeći izveštaj:

(Tekst izveštaja Zakonodavnog odbora Veća naroda identičan je sa tekstom izveštaja Zakonodavnog odbora Saveznog veća, koji je napred priložen).

Podnoseći Veću naroda ovaj izveštaj, Zakonodavni odbor moli Veće da ga izvoli u celosti usvojiti.

Za izvestioca Odbor je odredio d-r Dušana Bratića.

Sekretar,

D-r Dušan Bratić, s. r.

Predsednik,

Božidar Maslarić, s. r.

Članovi:

Miloš Carević, s. r., Panko Brašnarov, s. r., Mustafa Hodža, s. r., Tomo Čiković, s. r., Tone Hafner, s. r., d-r Siniša Stanković, s. r., d-r Branko Čubrilović, s. r., Milan Popović, s. r., Dragoljub Ilić, s. r., Ninko Petrović, s. r., Josip Rus, s. r., Joza Milivojević, s. r., d-r Josip Hrnčević, s. r., Srećko Žumer, s. r.

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА

о

НАРОДНОЈ МИЛИЦИЈИ

ГЛАВА I

Опште одредбе

Члан 1

Народна милиција је извршни орган државне управе за чување јавног реда и мира, државне, друштвене и приватне имовине и безбедности грађана и за указивање помоћи државним органима ради обезбеђења правног поретка.

Члан 2

Народна милиција састоји се из опште народне милиције и посебних грана народне милиције. Посебне гране народне милиције јесу: саобраћајна и ватрогасна народна милиција.

Народна милиција је војно-организована, једнообразно униформисана оружана формација.

У индустриским предузећима, заводима и установама образује се индустриско-заводска народна милиција.

Члан 3

При месним народним одборима образује се помоћна народна милиција од грађана обавезних за вршење службе јавног реда.

Члан 4

Опште руководство народном милицијом врши Министар унутрашњих послова ФНРЈ преко Главне управе народне милиције.

Непосредно руководство народном милицијом на територији народне републике врши министар унутрашњих послова народне републике преко управе народне милиције. У пословима из савезне надлежности које извршује народна милиција, непосредно руководство народном милицијом врши Министар унутрашњих послова ФНРЈ.

ГЛАВА II

Задаци и овлашћења народне милиције

Члан 5

Задатак је народне милиције да одржава јавни ред и мир, да спречава нарушење јавног поретка, да проналази извршиоце кривичних дела и других противправних радњи.

да обезбеђује извршење закона, општих прописа и решења државних органа и да указује помоћ у чувању државне безбедности.

Члан 6

Општа народна милиција, извршујући своје задатке, нарочито је дужна:

1) да спречава и сузбија сваку делатност уперену на повреду јавне безбедности;

2) да контролише извршење прописа о промету, држању и ношењу оружја;

3) да контролише извршење прописа о одржавању зборова и других јавних скупова;

4) да контролише извршење прописа о гостиницама, кафанама, преноћиштима и другим сличним радњама;

5) да контролише извршење прописа о отварању и затварању радња свих врста;

6) да открива почињена кривична дела, да води извиђаје, да хвата кривце и приводи их надлежним органима;

7) да спречава и открива недопуштену трговину, недопуштену шпекулацију и привредну саботажу и да хвата извршиоце ових дела;

8) да обезбеђује извршење прописа у погледу производње и промета монополских предмета, наплате државних пореза, трошарине и других јавних дажбина;

9) да спречава и открива прекршаје прописа јавне хигијене и јавног морала;

10) да спречава и открива прекршаје ветеринарских прописа;

11) да извршује прописе издате ради безбедности саобраћаја;

12) да извршује прописе издате у циљу одржавања реда на улицама, тржиштима и другим јавним местима;

13) да контролише извршење прописа о пријављивању и одјављивању становништва и боравку странаца;

14) да води надзор над скитницама, сумњивим лицима и лицима којима је одређено принудно боравање;

15) да извршује прописе у погледу спречавања и гашења пожара;

16) да указује прву помоћ жртвама кривичног дела, у несрећним случајевима, као и у случајевима катастрофа и елементарних непогода;

17) да пријављује прекршитеље свих врста органу надлежном за изрицање казни за административне прекршаје;

18) да обезбеђује извршење правоснажних решења донетих у административном поступку;

19) да указује помоћ јавном тужиштву и народним судовима по њиховим захтевима;

20) да указује помоћ органима управе државне безбедности;

21) да врши друге послове чије је извршење законским прописима стављено у надлежност народној милицији.

Члан 7

Саобраћајна народна милиција, извршујући своје задатке, нарочито је дужна:

1) да извршује прописе издате ради безбедности саобраћаја на јавним путевима;

2) да извршује прописе издате у циљу регулисања неметаног промета на улицама, раскршћима, трговима, тржиштима, пристаништима и другим јавним местима;

3) да спречава повреде путева и јавног саобраћаја, као и знакова за регулисање саобраћаја на њима;

4) да извршује прописе у погледу регистрације возила;

5) да контролише извршење прописа у погледу возила која се смеју употребљавати за саобраћај на јавним путевима, као и њиховог оптерећења;

6) да извршује прописе у погледу возача моторних и других возила у јавном саобраћају;

7) да изриче казне за прекршај саобраћајних прописа;

8) да врши друге послове који су јој законом и другим прописима стављени у надлежност.

Члан 8

Ватрогасна милиција, извршујући своје задатке, нарочито је дужна:

1) да контролише извршење против-пожарних прописа и да прекршитеље истих пријављује државном органу надлежном за кажњавање административних прекршаја;

2) да контролише извршење прописа о чишћењу димњака;

3) да контролише извршење прописа издатих у циљу осигурања од пожара: индустријских предузећа, завода и установа, просторија где се држи лако запаљиви и експлозивни материјал и материјал који развија отровне гасове, биоскопа, позоришта и других јавних састајалишта;

4) да гаси пожаре и суделује у спасавању приликом елементарних непогода и катастрофа;

5) да сарађује са добровољним ватрогасним друштвима у извршењу њихових задатака и да руководи стручном обуком добровољних ватрогасних јединица;

6) да одржава ватрогасне курсеве и популарна предавања ради упознавања грађанства о важности ватрогасне службе;

7) да врши друге послове који су јој законом и другим прописима стављени у надлежност.

Члан 9

Индустријско-заводска народна милиција, извршујући своје задатке, нарочито је дужна:

1) да обезбеђује зграде, постројења и имовину предузећа, завода и установа;

2) да на подручју предузећа, завода или установе врши надзор над сумњивим лицима;

3) да спречава и открива привредну саботажу;

4) да на подручју предузећа, завода или установе контролише извршење прописа у погледу јавног реда и мира;

5) да контролише непосредну околину предузећа, завода или установе;

6) да открива и спречава појаве које могу угрозити безбедност предузећа, завода или установе;

7) да пријављује извршиоце кривичних дела и прекршитеље надлежним државним органима;

8) да контролише извршење противпожарних прописа и да суделује у гашењу пожара;

9) да на подручју предузећа, завода или установе у случају потребе врши и дужности општенародне милиције.

Члан 10

Помоћна народна милиција, као помоћни орган месног народног одбора за обезбеђење реда и мира, врши нарочито ове послове:

1) осигурава јавни ред и мир, личну и имовинску безбедност;

2) контролише извршење прописа о пријављивању и одјављивању и боравку страних лица;

3) одржава ред за пашу и надзирава извршење прописа о заједничкој употреби бунара, појишта и других направа;

4) надгледа извршење прописа о безбедности саобраћаја;

5) надгледа извршење хигијенских и ветеринарских прописа;

6) надгледа извршење противпожарних прописа и суделује у гашењу пожара;

7) приводи до најближе станице народне милиције извршиоце кривичних дела који су лишени слободе;

8) обезбеђује извршење одлука и решења месног народног одбора и других државних органа;

9) сарађује и указује помоћ на своме подручју и у осталим пословима које врши општа народна милиција.

Члан 11

Послове осигурања поретка и јавне безбедности, одржавање јавног реда и мира, заштите државне, друштвене и

приватне имовине, личне безбедности грађана, спречава извршења кривичних дела и хватања криваца сваки припадник народне милиције овлашћен је и дужан да врши у свако доба и на сваком месту, без обзира да ли се налази на службеној дужности и да ли му је то стављено у задатак у даном тренутку.

Члан 12

У циљу извршења задатака народне милиције, сваки припадник народне милиције има права легитимисати сумњива лица и ући у сваку просторију где се склонио извршилац кривичног дела кога гони ради хватања.

Члан 13

Припадник народне милиције има права да се користи свим средствима саобраћаја и веза, која припадају држави, друштвеним организацијама или приватним лицима, ради хватања извршилаца кривичних дела које гони, као и ради упућивања у заводе за лечење лица која су настрадала као жртве кривичног дела, несрећног случаја или елементарних непогода, ако им је потребна хитна лекарска помоћ.

Члан 14

Припадник народне милиције има права да носи оружје према прописима о наоружању наодне милиције. Но извршење службених задатака он је дужан да остварује својим пристојним и одлучним држањем и понашањем. При вршењу дужности оружје може употребити само, ако на други начин не може:

- 1) да одбије физички напад на своју особу;
- 2) да заштити живот грађана;
- 3) да савлада насилни противправни отпор на који је наишао при извршењу којег важног службеног деловања;
- 4) да спречи бекство опасних злочинаца, као и бекство сумњивих лица на државној граници и у пограничној зони;
- 5) да одбије напад на државну или друштвену имовину, или објекат који му је поверен на чување.

Уколико је могућно, припадник народне милиције прво ће употребити мање опасно оружје и при његовој употреби чуваће људске животе, а нарочито животе невиних лица.

Ако припадници народне милиције врше службу под командом руководиоца, оружје могу употребити само по његовом наређењу.

О свакој употреби оружја подноси се одмах извештај надлежном претпостављеном старешини.

ГЛАВА III

Унутрашња организација народне милиције

Члан 15

У саставу отсека унутрашњих послова при среском (градском, рејонском) извршном одбору постоји управа народне милиције, на чијем челу стоји заповедник управе народне милиције.

У саставу одељења унутрашњих послова при окружном (градском, обласном) извршном одбору и извршном одбору аутономне области постоји управа народне милиције, на чијем челу стоји шеф управе народне милиције.

У саставу повереништва унутрашњих послова главног извршног одбора аутономне покрајине постоји управа народне милиције, на чијем челу стоји начелник управе народне милиције.

У саставу министарства унутрашњих послова народне републике постоји републиканска управа на чијем челу стоји начелник управе народне милиције.

У саставу Министарства унутрашњих послова ФНРЈ постоји Главна управа народне милиције, на чијем челу стоји начелник Главне управе народне милиције.

Члан 16

Заповеднике и шефове управа народне милиције поставља министар унутрашњих послова народне републике. Начелника управе народне милиције поставља министар унутрашњих послова народне републике у сагласности са претседником владе народне републике.

Начелника Главне управе народне милиције поставља Министар унутрашњих послова ФНРЈ у сагласности са Претседником владе ФНРЈ.

Члан 17

Заповедници, шефови и начелници управа народне милиције за свој рад одговарају непосредно шефовима отсека, начелницима одељења, односно поверенику унутрашњих послова, а начелник републиканске управе народне милиције министру унутрашњих послова народне републике.

Начелник Главне управе народне милиције за свој рад одговара непосредно Министру унутрашњих послова ФНРЈ.

Члан 18

Као руководиоци војно-организоване оружане формације, заповедници управа народне милиције непосредно су

подређени територијално надлежним шефовима управа народне милиције у аутономној покрајини и начелнику републиканске управе народне милиције у народној републици где нема окружних народних одбора, као претпостављеним војним старешинама; шефови управа народне милиције и начелник управе народне милиције у аутономној покрајини непосредно су подређени начелнику републиканске управе народне милиције, као и претпостављеном војном старешини; начелници републиканских управа народне милиције непосредно су подређени начелнику Главне управе народне милиције као свом претпостављеном војном старешини.

Члан 19

Основна јединица опште народне милиције је станица народне милиције.

Службом станице народне милиције руководи командир станице, кога поставља министар унутрашњих послова народне републике.

Станице народне милиције непосредно су подређене управи народне милиције отсека унутрашњих послова при среском (градском, рејонском) извршном одбору. Станице народне милиције врше послове из свога делокруга по упутствима и под надзором управе народне милиције.

У случају потребе заповедник управе народне милиције може преузети и непосредно руковођење људством једне или више станица народне милиције на своме подручју у циљу извршења појединих задатака.

Члан 20

Саобраћајна народна милиција оснива се по правилу у већим градовима. Према бројном стању људства формира се десетина, вод или чета саобраћајне милиције са командиром на челу. Командира поставља министар унутрашњих послова народне републике.

Саобраћајна народна милиција непосредно је подређена управи народне милиције одељења (отсека) унутрашњих послова при градском извршном одбору. Послове из свога делокруга саобраћајна народна милиција врши по упутствима и под надзором управе народне милиције.

Члан 21

Ватрогасна народна милиција оснива се у градовима. Према бројном стању људства формира се десетина, вод или чета ватрогасне народне милиције са командиром на челу. Командира поставља министар унутрашњих послова народне републике.

Ватрогасна народна милиција непосредно је подређена управи народне милиције одељења (отсека) унутрашњих послова при градском (среском) извршном одбору. Послове из овога делокруга ватрогасна и народна милиција врши по упутствима и под надзором управе народне милиције.

Лични издаци, набавка справа и опрема и други издаци за одржавање ватрогасне народне милиције и вршење ватрогасне службе падају на терет буџета министарства унутрашњих послова народне републике. Трошкови за смештај јединица ватрогасне милиције, за смештај справа и спреме за гашење пожара, за изградњу осматрачких станица, снабдевање водом и изградњу других ватрогасних уређаја падају на терет буџета градског народног одбора, на чијем подручју постоји јединица ватрогасне народне милиције.

Члан 22

Индустријско-заводска народна милиција оснива се у индустријским предузећима и заводима важним за народну привреду и у установама општег значаја решењем начелника одељења унутрашњих послова при окружном (градском, обласном) извршном одбору и извршном одбору аутономне области у споразуму са управом предузећа, завода или установе. У аутономној покрајини решење о оснивању индустријско-заводске народне милиције доноси повереник за унутрашње послове, а у народној републици где нема окружних народних одбора министар унутрашњих послова народне републике у споразуму са управом предузећа, завода или установе. У решењу о оснивању индустријско-заводске народне милиције одређује се и њено бројно стање.

Снабдевање, припадљености и остали трошкови одржавања индустријско-заводске народне милиције падају на терет предузећа, завода или установе.

Службу обезбеђења предузећа, завода и установе индустријско-заводска народна милиција врши под руководством управе предузећа (завода, установе). Управа народне милиције (одељења) унутрашњих послова при среском (градском) извршном одбору има права да врши надзор над обављањем службе индустријско-заводске народне милиције на свом подручју.

Члан 23

Помоћну народну милицију дужни су организовати месни народни одбори села.

Службу помоћне народне милиције врше сви мушки пунолетни грађани стално настањени на подручју месног народног одбора.

По одлуци месног народног одбора за извесне послове

помоћне народне милиције могу се позвати и жене од 18 до 30 година живота.

Обавеза службе у помоћној народној милицији траје два месеца по реду који се одређује одлуком месног народног одбора. Ближим одредбама о организацији помоћне народне милиције прописале се која су лица ослобођена обавезе службе у помоћној народној милицији.

Службом помоћне народне милиције руководе председник и секретар месног народног одбора. Уколико помоћна народна милиција као помоћни орган врши послове опште народне милиције, стоји под надзором управе народне милиције отсека унутрашњих послова при среском извршном одбору.

Члан 24

Ближе одредбе о унутрашњој организацији управе народне милиције, о организацији и броју станица народне милиције, као и о организацији саобраћајне, ватрогасне, индустријско-заводске и помоћне народне милиције прописује министар унутрашњих послова народне републике по општим начелима која издаје Министар унутрашњих послова ФНРЈ.

ГЛАВА IV

Вршење службе

Члан 25

Народна милиција извршује послове из свог делокруга непосредно на основу законских одредаба или на основу наређења државних органа.

Члан 26

Право непосредног издавања наређења народној милицији имају: Министар унутрашњих послова ФНРЈ, министар унутрашњих послова народне републике, повереник унутрашњих послова главног извршног одбора аутономне покрајине, начелник одељења и шеф отсека унутрашњих послова, сваки на своме подручју.

Остали органи државне управе могу тражити обезбеђење извршења својих налога од народне милиције само преко старешина наведених у претходном ставу.

Члан 27

Јавна тужиштва и народни судови у извршењу својих задатака могу непосредно издавати наређења народној милицији.

Члан 28

Команде Југословенске армије могу тражити извршење својих решења и захтева од народне милиције преко територијално надлежног старешине за издавање службених наређења. (Чл. 26).

Члан 29

Месни народни одбори могу тражити помоћ опште народне милиције за успостављање угрожене безбедности на своме подручју преко отсека унутрашњих послова при средском извршном одбору, а у хитним случајевима непосредно од територијално надлежног командира станице народне милиције.

Члан 30

Припадник народне милиције дужан је своју службу вршити савесно, пожртвовано и непристрасно имајући на уму само народне и државне интересе.

У општењу са грађанима припадник народне милиције дужан је бити предусретљив и опходити се према свима грађанима подједнако, без обзира на њихову народносну припадност, веру, пол, социјални положај или школско образовање.

Члан 31

Припадник народне милиције дужан је извршавати све наредбе претпостављених старешина издате у циљу вршења службе, осим оних којима се наређује извршење кривичног дела.

Ако подређени тачно изврши службено наређење свога старешине, старешина одговара за последице свога наређења.

Ако је подређени извршио кривично дело по наређењу претпостављеног старешине, за последице извршеног наређења одговарају и старешина и извршилац.

Члан 32

У вршењу службе припадник народне милиције не сме напустити своју дужност без нарочите службене потребе, па ма то било скопчано са опасношћу по његов живот.

Члан 33

Припадник народне милиције дужан је чувати службену тајну док је у служби и после њеног престанка. Под службеном тајном подразумева се све што је припадник народне милиције у служби или поводом вршења службе са-

знао, а што би могло осујетити успех службе народне милиције или би било штетно по државне и народне интересе или интересе појединаца, ако би се изнело на јавност.

У изузетним случајевима припадник народне милиције може бити ослобођен обавезе чувања службене тајне. Решење о томе доноси начелник одељења унутрашњих послова при окружном (градском, обласном) извршном одбору, односно повереник за унуташње послове главног извршног одбора аутономне покрајине, а у народној републици где нема окружних народних одбора министар унутрашњих послова народне републике. Лица која су на служби у управи народне милиције министарства унутрашњих послова народне републике ослобађа обавезе чувања службене тајне министар унутрашњих послова народне републике, а лица са службом у Главној управи народне милиције Министар унутрашњих послова ФНРЈ.

ГЛАВА V

Пријем у службу и престанак службе

Члан 34

Ступање у службу народне милиције и индустријско-заводске народне милиције је добровољно.

Члан 35

Лице које је примљено у службу народне милиције дужно је у њој остати најмање три године и служити где буде распоређено. Обавеза служења у народној милицији аутоматски се продужава на наредну годину, ако припадник народне милиције службу не откаже два месеца пре истека обавезног рока. По истеку десет година службе у народној милицији припадник народне милиције нема права да откаже службу. Лице примљено у службу индустријско-заводске народне милиције дужно је у њој остати за време предвиђено уговором о служби, које не може бити краће од две године.

Члан 36

Грађани обавезни на службу у помоћној народној милицији дужни су ступити у службу кад та обавеза за њих наступи према одлуци месног народног одбора и остати у њој док та обавеза траје.

Члан 37

Припадник народне милиције који напусти службу пре истека обавезног рока одговара по војно-кривичном закону пред војним судом као дезертер.

Члан 38

У службу народне милиције може бити примљен кандидат који испуњава ове услове:

1. да је држављанин ФНРЈ;
2. да има бирачко право;
3. да није млађи од 18 нити старији од 30 година;
4. да је телесно и умно здрав;
5. да је отслужио обавезни рок у Југословенској армији;
6. да је беспрекорног владања;
7. да није осуђиван за дела која повлаче губитак политичких и грађанских права;
8. да му ранија државна служба није престала по судској или дисциплинској осуди.

У службу индустријско-заводске народне милиције могу бити примљена лица која испуњавају услове из претходног става, осим услова из тач. 8.

Члан 39

Службу помоћне народне милиције не могу вршити лица:

1. која нису држављани ФНРЈ;
2. која немају бирачког права;
3. која нису навршила 18 година и која су старија од 55 година живота;
4. која су телесно и умно неспособна за вршење службе;
5. којима се по одлуци месног народног одбора не може поверити вршење службе помоћне народне милиције ради недостојности.

Члан 40

Пријем милиционара у службу народне милиције врши се на основу конкурса. Кандидат подноси својеручно написану молбу, у којој је дужан дати изјаву да ће у служби остати најмање три године. Уз молбу се подносе исправе за доказ чињеница из чл. 38.

Члан 41

Милиционари који први пут ступају у службу народне милиције започињу службу ступањем у школу за народне милиционаре. Кандидати који не сврше са успехом школу одмах се отпуштају из службе.

Члан 42

За подофицире народне милиције могу бити унапређени милиционари, који су после навршене двогодишње или ду-

же праксе свршили са успехом школу за подофицире народне милиције. У школу за подофицире народне милиције могу бити примљени само милиционари, који су се истакли схватањем своје дужности и успешним извршавањем задатака у служби.

Члан 43

За офицере народне милиције могу бити преузети официри Југословенске армије или постављени резервни официри.

Услови из тачке 3 члана 30 не важе за пријем официра у службу народне милиције.

Официри преузети у службу народне милиције дужни су на почетку службовања свршити школу за офицере народне милиције.

За офицере народне милиције могу бити унапређени и подофицири народне милиције који положи испит за официре народне милиције.

Члан 44

Пријем милиционара у службу опште народне милиције и посебних грана народне милиције врши министар унутрашњих послова народне републике, а пријем официра врши министар унутрашњих послова народне републике у сагласности са Министром унутрашњих послова ФНРЈ.

Пријем у службу индустриско-заводске народне милиције врши управа предузећа (завода, установе) у сагласности са начелником одељења унутрашњих послова, повереником за унутрашње послове главног извршног одбора аутономне покрајине, односно министром унутрашњих послова народне републике где нема окружних народних одбора.

Члан 45

При ступању у службу припадници народне милиције полажу пред старешином заклетву следеће садржине:

„Ја... (породично и рођено име)... заклињем се својом чашћу и животом да ћу своју дужност по законима и наређењима претпостављених старешина вршити савесно, пожртвовано и непристрасно; да ћу бити дисциплинован и да ћу безусловно извршавати наређења претпостављених ми старешина; да ћу чувати службене тајне и да ћу на сваком месту чувати углед народне милиције.

Заклињем се да ћу будно чувати тековине народноослободилачке борбе и уставни поредак — народну власт и братство и јединство наших народа, да ћу верно извршавати постављене ми задатке у циљу учвршћавања и развијања ових тековина и да ћу до последњег даха бити веран народу и

својој Отаџбини Федеративној Народној Републици Југославији.

За прекршај ове своје свечано дате заклетве нека ме стигне немилосрдна казна војничког закона, свеопшта мржња и презир наших народа и проклетство Отаџбине.“

Члан 46

Припаднику народне милиције служба престаје:

1. по њутслужењу обавезног рока, ако на време откаже службу;

2. кад постане телесно и умно неспособан за вршење службе;

3. ако покаже слаб успех у школи за народне милиционаре, односно у школи за официре народне милиције;

4. кад је судском или дисциплинском пресудом осуђен на губитак службе;

5. кад је судском пресудом кажњен на казну лишења слободе, или казну лишења слободе са принудним радом, више од 6 месеци;

6. официру кад наврши 60 година, а подофициру и милиционару кад наврши 50 година живота;

7. кад му служба буде отказана уз претходни отказни рок од 15 дана.

Члан 47

О престанку службе решава министар унутрашњих послова народне републике. У случају из тач. 4. чл. 46 служба престаје са даном правоснажности судске односно дисциплинске осуде.

Припадник народне милиције коме је служба престала, не може службу напустити док га претпостављени старешина не разреши дужности. Претпостављени старешина дужан је извршити разрешење најдаље у року од десет дана по пријему решења о престанку службе, односно са даном истека отказног рока.

Члан 48

Припаднику индустријско-заводске народне милиције служба престаје:

1. по протеку уговореног рока службе;

2. кад постане умно и телесно неспособан за службу;

3. кад је судском пресудом осуђен на забрану вршења службе индустријско-заводске народне милиције;

4. кад је судском пресудом осуђен на лишење слободе дуже од месец дана;

5. кад му служба буде отказана уз претходни отказни рок од 15 дана.

Члан 49

О престанку службе припаднику индустријско-заводске милиције одлучује управа предузећа у сагласности са начелником одељења унутрашњих послова, повереником за унутрашње послове главног извршног одбора аутономне покрајине, односно министром унутрашњих послова народне републике где нема окружних народних одбора.

Члан 50

Припадник народне милиције и индустријско-заводске народне милиције, коме је служба отказана, има право на отпремнину, ако је у служби провео најмање три године. Отпремнина износи до шест година службе једноструку, после шест до десет година двоструку, а после десет година четвороструку месечну плату; коју је припадник народне милиције примао у последњем месецу службе.

Ова отпремнина не припада припаднику народне милиције ако приликом отказа испуњава услове за пензију.

ГЛАВА VI

Чиновни и положаји у народној милицији

Члан 51

Чинови за генерале и офицере у народној милицији су следећи: генерал народне милиције, пуковник, потпуковник, мајор, капетан, поручник, потпоручник и заставник.

Чинови подофицира у народној милицији су следећи: старији водник, водник и млађи водник.

Члан 52

Положаји у народној милицији одређују се прописима с унутрашњој организацији управа народне милиције, посебних грана народне милиције и станица народне милиције, као и формациским стањем.

Члан 53

Оперативни официри народне милиције унапређују се у више чинове према њиховој стручној и војничкој спреми и службеној карактеристици и то:

у чин потпоручника после две године проведене у чину заставника;

у чин поручника после три године проведене у чину потпоручника;

у чин капетана после три године проведене у чину поручника;

у чин мајора после пет година проведених у чину капетана;

у чин потпуковника после пет година проведених у чину мајора;

у чин пуковника после пет година проведених у чину потпуковника.

За унапређење генерала народне милиције важе исти услови као и за унапређење у чин генерала Југословенске армије.

Официри административне струке опште народне милиције унапређују се у више чинове кад проведу у претходним чиновима једну годину више од оперативних официра.

За изванредне заслуге у служби и показану трајну способност, официри народне милиције могу бити унапређени у више чинове и пре истека рокова предвиђених у овом члану.

Члан 54

Официри преузети из Југословенске армије и резервни официри постављени за официре народне милиције добијају исте чинове официра народне милиције, које су дотле имали у Југословенској армији, односно резерви.

Члан 55

Подофицири се унапређују у више чинове према стручном и војничком знању и службеној карактеристици и то:
у чин водника ако су провели најмање пет година у чину млађег водника;

у чин старијег водника ако су провели најмање пет година у чину водника.

За изванредне заслуге у служби и показану трајну способност подофицири народне милиције могу бити унапређени у више чинове и пре истека рокова предвиђених у овом члану.

Члан 56

Унапређење официра народне милиције у више чинове врши Министар унутрашњих послова ФНРЈ на предлог министра унутрашњих послова народне републике, а унапређење милиционара у чин подофицира народне милиције, као и унапређење подофицира у више чинове врши министар унутрашњих послова народне републике.

Распоред официра, подофицира и милиционара народне милиције врши министар унутрашњих послова народне републике.

Члан 57

За поједине врсте послова код управе народне милиције и Главне управе народне милиције могу бити постав-

љена и цивилна лица. За њих важе одредбе о државним службеницима грађанског реда, уколико законом није друкчије одређено.

ГЛАВА VII

Принадлежности и друге погодности

Члан 58

Припадници народне милиције имају права на плату и друге погодности у државној служби.

За сваки положај одређује се најмањи и највећи износ плате. Величина плате одређује се према природи службе и значају посла, као и према положају и дужини службе у народној милицији.

Члан 59

Обзиром на нарочите тешкоће, напор у служби, као и опасност са којом је везано вршење службе, припадницима народне милиције може се доделити лични додатак на службу. Услове за додељивање овог додатка, као и његову величину одређује Министар унутрашњих послова ФНРЈ.

Члан 60

Припадници индустријско-заводске народне милиције као намештеници предузећа, завода или установе имају права на принадлежности одређене уговором о служби. Они имају права на социјално осигурање и друге погодности као и остали намештеници предузећа, завода или установе где се налазе у служби.

Члан 61

Генерали, официри и милиционари народне милиције имају право и дужност носити униформу и друге ознаке према одредбама о униформи.

Официри, подофицири и милиционари народне милиције имају право на бесплатно наоружање. Подофицири и милиционари имају право на бесплатну униформу, рубље и обућу.

Министар унутрашњих послова ФНРЈ може одредити и друге погодности припадницима народне милиције, као што су: огрев, осветљење, стан и др.

Члан 62

Припадницима народне милиције припада право на накнаду за службена путовања, као и накнада селидбених трошкова када су по службеној дужности премештени.

Накнада за службена путовања може бити одређена у виду месечног паушала, ако је служба везана са статним оближењем терена.

За службена путовања припадници народне милиције имају право на бесплатан превоз државним подвозним средствима која служе јавном саобраћају.

Члан 63

Припадници народне милиције имају права на годишњи плаћени одмор, који не може бити краћи од 14 нити дужи од 30 дана. Дужина плаћеног годишњег одмора одређује се према положају и дужини службе у народној милицији.

Члан 64

За показивање пожртвованости, хероизма и друге изванредне заслуге у служби народне милиције припадници народне милиције могу:

- 1) бити похваљени усмено пред стројем;
- 2) бити похваљени писменом наредбом која се чита пред стројем;
- 3) бити похваљени писменом наредбом која се саопштава јединицама народне милиције;
- 4) добити прекоредно плаћено отсуство;
- 5) добити новчане и друге награде и поклоне;
- 6) бити одликовани по прописима о одликовању.

Члан 65

Припадници народне милиције и чланови њихових породица имају права на бесплатно лечење у државним болницама. Ако се лече код куће, имају права на бесплатну лекарску помоћ и лекове.

Припадници народне милиције којима је потребно бањско лечење због оболења које је настало као последица вршења службе имају право на бесплатно бањско лечење.

Члан 66

По смрти припадника народне милиције исплатиће се на име погребних трошкова његове двомесечне бруто припадљивости лицу које је извршило сахрану.

Припадник народне милиције који погине приликом вршења службе биће сахрањен о државном трошку са војничким почастима.

Члан 67

Забрана се може ставити највише на једну трећину припадљивости а за алиментације највише на једну половину

принадлежности припадника народне милиције изузимајући додатак на децу.

Члан 68

Припадници народне милиције ослобођени су плаћања такса на све претставке и службене акте везане са њиховим службеничким односом.

Члан 69

Прописе о платама и додацима припадницима народне милиције, о додацима на службу грађанским лицима на раду у управама народне милиције, као и о униформи и наоружању народне милиције, доноси Министар унутрашњих послова ФНРЈ, а ближе одредбе о месечном лаушалу за службена путовања, као и о годишњем одмору доноси министар унутрашњих послова народне републике.

ГЛАВА VIII

Пензије и инвалиднине

Члан 70

Припадници народне милиције могу бити пензионисани са пуном или делимичном пензијом.

На пуну пензију имају права припадници народне милиције који су у активној служби провели 30 година, а на делимичну пензију по истеку 10 година активне службе. У рок активне службе за стицање права на пензију рачуна се и време активне службе у Југословенској армији проведено у својству генерала, официра или подофицира, као и друга служба која се по закону и на закону донетим прописима рачуна за пензију.

Члан 71

Припаднику народне милиције који без своје кривице приликом вршења службене дужности или поводом вршења службене дужности буде рањен или повређен и због тога постане неспособан за даљу службу признаје се за пензију 10 година више од времена ефективне службе.

Члан 72

Основ за одређивање личне пензије је плата.

Припадник народне милиције пензионисан са пуном пензијом добија на име пензије потпун пензијски основ.

Делимична пензија износи за првих десет година 50% од пензијског основа а за свако даље потпуно пола године 1,25%, с тим да пензија не може бити већа од самог пензијског основа.

Члан 73

Право на породичну пензију имају брачни друг, брачна и ванбрачна деца припадника народне милиције, који је умро као пензионер или као активни службеник са најмање пет година активне службе.

Деци припада породична пензија до навршетка 16 година живота, односно 23 године ако се налазе на редовном школовању.

Удови без деце која је способна за привређивање породична пензија може се исплаћивати по навршетку 40 година живота.

Члан 74

Породична пензија одређује се процентуално од плате коју је припадник народне милиције имао у часу смрти, односно у часу пензионисања ако је умро као пензионер и то: после навршених пет година службе за једног уживаоца 25%, за два 35%, за три 45% и за више од три 55%. После навршених десет година службе ови проценти се повећавају са 5%, а за сваку даљу годину преко 10 година повећавају се са један (1%), с тим да породична пензија не може бити већа за једног уживаоца од 55%, за два 65%, за три 75%, а за више од три уживаоца од 85%.

Члан 75

Ако припадник народне милиције без своје кривице погине или буде рањен приликом вршења службене дужности па од задобијене ране умре, његовој породици признаје се за одређивање породичне пензије десет година више од времена ефективне службе.

Члан 76

Решења о пензионисању и о одређивању личне и породичне пензије доноси министар унутрашњих послова народне републике за припаднике народне милиције у народној републици, а Министар унутрашњих послова ФНРЈ за припаднике народне милиције на служби у Главној управи народне милиције.

Члан 77

Пензионер губи право на личну пензију:

1) губитком држављанства ФНРЈ или ступањем у службу стране државе;

- 2) по судској или дисциплинској пресуди;
- 3) губитком бирачког права, осим због стављања под старатељство;
- 4) ступањем у јавну службу док та служба траје;

Члан 78

Уживаоци породичне пензије губе право на породичну пензију:

- 1) губитком држављанства ФНРЈ;
- 2) судском осудом на губитак права на пензију;
- 3) губитком бирачког права осим због стављања под старатељство;
- 4) ступањем у јавну службу док та служба траје;
- 5) удова и женска деца удајом.

Члан 79

На припаднике индустријско-заводске народне милиције у погледу пензионог осигурања примењују се прописи закона о социјалном осигурању.

Члан 80

Припадник народне милиције, индустријско-заводске народне милиције и помоћне народне милиције, који у вршењу службене дужности или поводом вршења ове дужности без своје кривице буде рањен и због тога постане неспособан за привређивање има права на инвалиднину.

Породица припадника народне милиције, индустријско-заводске народне милиције и помоћне народне милиције који у вршењу службене дужности или поводом вршења ове дужности погине или умре од задобијених рана има права на инвалиднину, ако нема права на пензију.

Члан 81

Ближе одредбе о условима за стицање и губитак права на инвалиднину, о поступку за одређивање инвалиднине, као и о износу инвалиднине и породичног додатка на децу прописане се уредбом Владе ФНРЈ.

ГЛАВА IX

Одговорност

Члан 82

За кривична дела која изврше, припадници народне милиције одговарају пред војним судовима.

Припадници индустријско-заводске народне милиције одговарају пред војним судовима за кривична дела извр-

шена у вршењу службене дужности; за остала кривична дела одговарају пред редовним народним судовима.

За кривична дела која изврше, припадници помоћне народне милиције одговарају пред редовним народним судовима. За кривична дела извршена у вршењу службе у саставу и под руководством народне милиције, припадници помоћне народне милиције одговарају пред војним судовима.

Члан 83

Припадник народне милиције који у служби или ван ње повреди своју службену дужност или углед народне милиције одговара дисциплински. Кривична одговорност редовно повлачи и дисциплинску.

Одредбе о дисциплинској одговорности припадника народне милиције прописују се уредбом Владе ФНРЈ.

Члан 84

Грађанска лица која су на служби у народној милицији одговарају за кривична дела извршена у вршењу службе пред војним судовима, а дисциплински по прописима о дисциплинској одговорности који важе за припаднике народне милиције.

Члан 85

У погледу одговорности за накнаду штете у вршењу службене дужности на припаднике народне милиције примењују се прописи Закона о државним службеницима.

Члан 86

За решење о накнади штете коју је припадник народне милиције причинио држави у вршењу службе, као и због упропашћења или оштећења повереног му оружја, муниције и друге спреме, уколико причињена штета није везана за дисциплински преступ или кривично дело, надлежан је начелник одељења унутрашњих послова, повереник за унутрашње послове аутономне покрајине, односно министар унутрашњих послова народне републике, где нема окружних народних одбора. Против овог решања има места жалби у року од 15 дана.

ГЛАВА X

Прелазне и завршне одредбе

Члан 87

Припадници народне милиције који се затекну у служби кад овај закон ступи на снагу, дужни су у њој остати најмање три године. У овај рок рачуна се и време проведено

у служби народне милиције до ступања на снагу овог закона.

Милиционарима, који се затекну у служби кад овај закон ступи на снагу, а који нису отслужили рок у Југословенској армији, време проведено у служби народне милиције урачунаће се у отслужење обавезног рока у Југословенској армији, ако у народној милицији остану на служби три године преко обавезног рока из става првог.

Члан 88

За време док се не организују школе за милиционаре, кандидати за милиционаре могу бити примани у службу и без претходног посеђивања школе за милиционаре.

Члан 89

За прве три године по ступању на снагу овога закона у школу за подофицере народне милиције могу бити примљени и милиционари који су у служби провели мање од две године.

У истом року, за подофицере народне милиције могу бити постављени подофицери Југословенске армије, активни или резервни, или милиционари који су се истакли у служби пожртвованошћу и успешним извршењем задатака.

Члан 90

Официри народне милиције који се затекну у служби кад овај закон ступи на снагу биће дужни свршити школу за официре народне милиције. Ближе одредбе о томе, као и о ослобођењу од обавезе похађања школе, прописале Министар унутрашњих послова ФНРЈ.

За време од две године по ступању на снагу овога закона за официре народне милиције могу бити преузети официри из Југословенске армије или постављени из резерве, с тим да школу за официре народне милиције заврше накнадно.

Члан 91

Уредбом из члана 81 прописале се услови за стицање права на инвалиднину припадницима народне милиције, индустријско-заводске и помоћне народне милиције, као и њихових породица, који су онеспособљени или погинули приликом вршења службе пре ступања на снагу овога закона.

Члан 92

Овлашћује се Министар унутрашњих послова ФНРЈ да пропише правила за вршење службе народне милиције, као и ближе одредбе за извршење овога закона.

Члан 93

Овај закон ступа на снагу даном његовог објављивања у Службеном листу ФНРЈ.

ПРЕДЛОГА ЗАКОНА О НАРОДНОЈ МИЛИЦИЈИ
-88- ЈЕДН ДИМ НО

У данима ослободилачке борбе народ је имао да се бори не само противу окупаторских војничких снага, већ и противу домаћих квислинга. Међу квислиншке организације спадали су и органи јавног реда старе Југославије. Организовани ради заштите и осигурања владавине ненародних режима, васпитавани у духу борбе противу демократских тежњи народа, ови су се органи ставили у службу окупатора као и њихови господари. Ослободилачка борба народа морала је нужно разбити и ту организацију која је служила народним непријатељима противу демократских тежњи народа. Тако се са уништавањем старог апарата на ослобођеној и полуослобођеној територији појављује проблем осигурања реда и мира, одбране од заосталих унутрашњих непријатеља и безбедности грађана. Сам народ био је принуђен да се наоружава ради заштите реда и поретка на ослобођеној и полуослобођеној територији. У почетку су ову функцију вршили борци партизанских одреда, али са проширавањем ослобођене територије, обезбеђење реда и поретка у позадини вршили су сви они људи који нису били довољно способни да ступе у партизанске одреде и народно-ослободилачку војску. У областима, које нису биле потпуно ослобођене, сам народ се наоружавао и, поред осигурања реда, бранио је своју територију од народних непријатеља. Касније се у такву народно-ослободилачку борбу постепено формирају посебни оружани одреди, поникли из самога народа, са задатком да осигурају ред и мир на ослобођеној територији, да чувају стечену слободу извојевану у ослободилачкој борби, да се боре противу народних непријатеља у позадини и да служе задацима у позадини фронта партизанских одреда, народно-ослободилачке војске и Југословенске армије. Ове оружане формације првобитно су носиле назив сеоских стража. На у Словенији народне заштите. Них су формирали народно-ослободилачки одбори, при чему је сваки одбор првенствено водио рачуна о својим локалним потребама. Заједничког руководства над овим оружаним формацијама за једну цијлу територију није било. Тек са проширавањем ослобођене територије и стварањем виших народних одбора, формирају се команде чета или команде одреда народне милиције за подручја окупираних народних одбора и команде водава народне милиције за подручја среских народних одбоа. На тај начин формирали су се наоружани одреди којима је сам народ дао име народна милиција. И тако је наместо старих органа јавног реда који су били инструменат ненародних режима за обезбеђење њихове власти над радним народом - они који су били одго-

јени за борбу против демократских тежња народа, сам народ из своје средине створио оружану формацију — народну милицију да би осигурао извојеване тековине у току народно-ослободилачке борбе.

Обезбеђење реда и мира, осигурање ослобођене територије од унуташњих наодних непријатеља, чување опште-народне имовине основни су услови да се у периоду мирне дилачке борбе осигура позадина фронта а у периоду мирне изградње, да се омогући мирна обнова земље и осигура правни поредак. Извршење тих задатака мора се производити плански и ради тога се са проширењем ослобођене територије поставља проблем обједињавања руководства народном милицијом за шире подручје. Руководиће команда чета, које су дотле неповезано деловале на своме подручју, било је потребно објединити, јер су у њиховом раду запажени недостаци, који су неминовна последица ове неповезаности. Овај задатак остварен је тек са коначним ослобођењем читаве наше земље. После извршене реорганизације Министарства унутрашњих послова ФНРЈ, у његовом саставу образована је Главна управа народне милиције за опште руковођење народном милицијом. У саставу министарства унутрашњих послова народних република постоје републиканске управе народне милиције, а у саставу одељења и отсека унутрашњих послова при извршним народним одборима управе народне милиције за односна подручја.

Народна милиција поникла из народа за време народно-ослободилачке борбе у циљу одржавања јавног реда и мира, одбране народа од унутрашњих непријатеља, чување опште-народне имовине и осигурања личне и имовне безбедности грађана потребно је да у периоду мирне изградње добије правне темеље своје организације. Предложеним законом постављају се ти темељи и одређују овлашћења народне милиције. У основи, начела прихваћена у законском предлогу само су констатација једног стварно постојећег стања. Као установа коју је сам народ створио ради одбране извојеваних демократских тековина она с правом и надаље задржава свој назив народне милиције, који је прихваћен у пројекту.

Народна милиција је извршни (егзекутивни) орган државне управе за чување јавног реда и мира, државне, друштвене и приватне имовине и безбедности грађана и за указивње помоћи државним органима ради обезбеђења правног поретка. То је њена општа делатност. Али се из ове опште делатности издвајају и неке посебне, за које је потребна посебна организација и стручна обука. Ради тога пројект предвиђа организацију опште народне милиције и посебних грана народне милиције. Делокупруг опште народне

милиције обухвата све послове које народна милиција уопште врши, па и оне из делокруга посебних грана народне милиције, где ове нису посебно организоване. Посебне гране народне милиције су: саобраћајна и ватрогасна. Оне су ограничене на вршење одређеног круга послова и њихова делатност везана је за ограничено подручје (образује се само у градовима, али саобраћајна милиција може евентуално имати и већу територијалну надлежност на путевима са већим прометом). Народна милиција организована је по војном узору и једнообразно униформисана и наоружана. Њено издржавање пада на терет државног буџета. Само у погледу ватрогасне милиције одређено је да градски народни одбор, на чијем подручју она постоји, доприноси у погледу њеног смештаја, јер одбрана од пожара у првом реду служи интересима односног града.

Народној милицији у извршењу њених задатака помажу: индустријско-заводска народна милиција и помоћна народна милиција.

Индустријска предузећа, заводи и установе општег значаја дужна су сама да се старају о свом обезбеђењу. У данашњим условима, када индустријска предузећа и заводи имају да служе општенародним интересима, а не богаћењу појединаца, обезбеђење њихових постројења, претставља општедржавни интерес. Иако у општи делокруг народне милиције спада и осигурање ових постројења, ипак се ради њихове боље заштите предвиђа оснивање индустријско-заводске народне милиције, чија су овлашћења таксативно набројана у пројекту. Пошто она дела на корист предузећа, трошкови за њено одржавање падају на терет предузећа, али у погледу извршења својих задатака она стоји под надзором опште народне милиције.

У селима при месним народним одборима образује се помоћна народна милиција од грађана обавезних за вршење службе јавног реда. Овој обавези подлеже мушки, а делимично и женски стални становници месног народног одбора. Пројекат предвиђа само границу ове обавезе, а одређивање турнуса, по коме ће ова обавеза теретити поједине грађане остављена је месном народном одбору. Помоћна народна милиција је орган месног народног одбора за одржавање локалног реда и мира и помоћни орган народне милиције за послове из њеног општег делокруга.

Унутрашња организација углавном потврђује затечено стање. У саставу отсека и одељења унутрашњих послова, као и у повереништву за унутрашње послове аутономне покрајине постоје управе народне милиције, а у саставу министарства унутрашњих послова народне републике републиканска управа народне милиције. У саставу Министарства унутрашњих послова ФНРЈ постоји Главна управа на-

родне милиције. Руководиоци управе народне милиције су: заповедници, шефови, начелници и начелник Главне управе народне милиције. Они су у погледу свога рада подређени непосредно шефовима отсека, начелницима одељења, односно поверенику за унутрашње послове аутономне покрајине и министру унутрашњих послова народне републике. Али као руководиоци војно-организоване оружане формације, у војничком погледу, они су подређени својим непосредно претпостављеним старешинама.

Општа народна милиција, чији делокруг обухвата све задатке народне милиције, обавља послове преко својих основних јединица-станица народне милиције. Њено људство распоређено је по станицама. Изван станица народне милиције не постоје друге јединице опште народне милиције. Управа народне милиције у саставу отсека унутрашњих послова није команда и нема непосредно под собом никакву јединицу, већ има надзор и руковођење станицама народне милиције. У погледу организације посебних грана народне милиције, индустријско-заводске народне милиције и помоћне народне милиције, пројект поставља само основна начела; детаљно регулисање ове материје препуштено је министру унутрашњих послова народне републике.

Народна милиција извршује послове из свог делокруга непосредно на основу законских одредаба или на основу наређења државних органа. Пројекат јасно одређује, ко може издавати наређења народној милицији. Остали државни органи могу тражити извршење својих решења од народне милиције само преко органа надлежних за издавање наређења. Тиме се обезбеђује стриктна законитост рада народне милиције и она заштићује од евентуалних грешака.

Полазећи од становишта да народна милиција мора бити војно-организована формација и непрекидно бити будна за извршење својих задатака, предвиђени су услови за пријем у службу народне милиције и престанак службе. Сама служба захтева, да је народна милиција формирана од млађих људи, беспрекорног моралног владања. Непор у вршењу службе брже их исцрпљује, него што је случај у другој државној служби. Зато се као крајња граница до које могу служити милиционари и подофицири предвиђа 50 година старости. Ради усавршавања службе предвиђено је примање у службу кроз припремне школе за милиционаре и за офицере народне милиције. Подофицири се регрутују искључиво из реда милиционара после двогодишње праксе и свршене школе за подофицире. У погледу социјалног осигурања преузета су начела по којима је та материја регулисана у Југословенској армији. Усвајањем начела да милиционарима и подофицирима служба престаје по навршеној 50 години живота, одредбе Закона о социјалном осигурању

у погледу пензионог осигурања нису могле бити на њих примењене. Тога ради пројекат припадницима народне милиције признаје право на пуну и делимичну пензију по истим начелима која важе у Југословенској армији. Сличан принцип усвојен је и у погледу осталих врста осигурања. Поред тога, припадницима народне милиције, индустријске-заводске и помоћне народне милиције, као и њиховим породицама, признато је право на инвалидину, у случају када у вршењу службе буду онеспособљени или ако погину.

У периоду мирне изградње један од важних проблема је уздизање кадрова народне милиције на виши стручни ниво, што ће имати за последицу да се служба, која је поверена народној милицији, отправља на начин који најбоље одговара интересима народа. Пројектом се не само постављају правне основе за организацију народне милиције, већ је он прожет у првоме реду тим духом, да се кадрови народне милиције уздигну на један високи стручни степен и оспособе потпуно за вршење задатака народне милиције.

Смрт фашизму — Слобода народу!

Министар унутрашњих послова ФНРЈ,
А. Ранковић, с. р.

КОМИТЕТ ЗА ЗАКОНОДАВСТВО
И ИЗГРАДЊУ НАРОДНЕ ВЛАСТИ
ВЛАДЕ ФНРЈ
Бр. 1836
23 новембра 1946 год.
Београд

ПРЕТСЕДНИКУ САВЕЗНОГ ВЕЋА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
ФНРЈ

БЕОГРАД

Достављам Вам исправке које треба унети у предлог Закона о народној милицији који је Влада ФНРЈ упутила Вашем дому ради достављања законодавним одборима.

Молим Вас да ове исправке упутите Законодавном одбору Вашег дома, јер су оне саставни део текста предлога Закона о народној милицији.

Смрт фашизму — Слобода народу!

Потпретседник Владе ФНРЈ,
Е. Кардељ, с. р.

ИСПРАВКЕ У ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА О НАРОДНОЈ МИЛИЦИЈИ

1 Члан 1 предлога мења се и гласи:

„Народна милиција је извршни орган државне управе у народним републикама и административно територијалним

једицинама за чување јавног реда и мира, државне, друштвене и приватне имовине и безбедности грађана и за указивање помоћи државним органима ради обезбеђења правног поретка.

Народна милиција је истовремено дужна да обезбеђује извршење задатака народних одбора у оквиру њихове надлежности установљене Уставом и законима“.

II У члану 2 на крају додају се нови став четврти који гласи:

„Министар унутрашњих послова ФНРЈ може правилником прописати оснивање посебних грана народне милиције за извршење задатака из надлежности ФНРЈ“.

III Члан пети мења се и гласи:

„Задатак је народне милиције: да одржава јавни ред и да спречава нарушење јавног поретка, да проналази извршиоце кривичних дела и других противправних радњи, да обезбеђује извршење закона, општих прописа и решења савезних, републиканских и локалних државних органа и да указује помоћ у чувању државне безбедности“.

IV У члану 6 тач. 8 после речи „монополских предмета“ додају се речи „и предмета који су под режимом планске расподеле“, У тач. 21 тога члана после речи: „законским прописима“ додају се још и речи: „и одлукама народних одбора“.

V У члану 7 тач. 8 иза речи „законом“ додају се речи: „одлукама народних одбора“, а реч „надлежност“ се брише и на место ње се ставља „дужност“.

VI У члану 8 тач. 7 иза речи „законом“ додају се речи „одлукама народних одбора“ а реч „надлежност“ брише се и на место ње се ставља „дужност“.

VII У глави III члан 19 ставља се на почетку главе као 15. Став први тога члана на крају допуњава се речима: „у градовима и за једно или више села“. Став други тога члана мења се и гласи: „Ставицом народне милиције руководи командир станице, кога поставља министар унутрашњих послова народне републике“.

VIII Члан 15 постаје члан 16, члан 16 постаје 17, члан 17 постаје члан 18.

IX Члан 18 постаје члан 19, мења се и гласи: „У војно-организацијским и организацијским питањима, у питању дисциплине, војне и стручне обуке, као и у питањима наоружања, заповедници управа народне милиције непосредно су подређени територијално надлежним шефовима управа народне милиције, односно начелнику управе народне милиције у аутономној покрајини и начелнику републиканске управе народне милиције у народној републици где нема окружних народних одбора, као претпостављеним војним старешинама; шефови управе народне милиције и начелник

управе народне милиције у аутономној покрајини непосредно су подређени начелнику републиканске управе народне милиције, као претпостављеном војном старешини; начелници републиканских управа народне милиције непосредно су подређени начелнику Главне управе народне милиције као свом претпостављеном војном старешини“.

X У члану 21 на крају додаје се нови став који гласи: „Ватрогасну службу могу поред ватрогасне милиције вршити добровољно ватрогасна друштва. Ближе прописе о добровољним ватрогасним друштвима доносе закони народних република“.

XI Члан 25 мења се и гласи:

„Народна милиција извршује послове из свог делокруга непосредно на основу законских одредаба, одлука народних одбора и на основу наређења других надлежних државних органа“.

XII У члану 35 на крају прве реченице брише се тачка и додају речи:

„на подручју своје народне републике“. Последња реченица тога члана издваја се у нови други став тога члана.

XIII У члану 38 други став се брише.

XIV У члану 56 додаје се нови 3 став који гласи:

„Из једне наодире републике у другу могу се распоређивати само официри и подофицири народне милиције. Распоред врши Министар унутрашњих послова ФНРЈ у споразуму са министрима унутрашњих послова народних република“.

XV Члан 71 мења се и гласи:

„Припадницима народне милиције који су активно учествовали у народно-ослободилачкој борби, па су услед нарушеног здравља постали неспособни за службу, а немају 10 година ефективне службе, одредиће се пензија као да имају 10 година ефективне службе“.

XVI После члана 71 додаје се нови члан који гласи:

Члан 72

„Припадник народне милиције који је постао неспособан за даљу службу у народној милицији због озледа или повреда задобивених без своје кривице на службеном послу или поводом таквог посла, има права на пуну пензију, без обзира на године службе и године живота“.

XVII Члан 72 постаје члан 73.

XVIII Члан 73 постаје члан 74, мења се и гласи:

Члан 74

„Право на породичну пензију имају законита жена, брачна и ванбрачна деца и родитељи припадника народне

милиције који има најмање пет година ефективне службе а умро је као активни службеник или као лични пензионер. Деци припада породична пензија до навршене 17 године односно 23 године ако су на редовном школовању под условом да не примају стипендију и да нису смештени ни у какав завод са бесплатним издржавањем. Ако је дете неспособно за привређивање, има права на пензију док та неспособност траје, без обзира на године живота, али под условом да је неспособност наступила пре навршене 17 односно 23 године живота детета.

Удови без деце, која је способна за привређивање, припада породична пензија по навршеној 40 години живота.

XIX Бројеви чланова 74 до 81 повећавају се за један.

XX У члану 82 који постаје члан 83 додаје се нов став четврти који гласи:

„По кривичним делима која по овом члану спадају у надлежност војних судова, ислеђење, подизање и заступање оптужнице пред војним судовима врши јавни тужилац“.

XXI Бројеви чланова 82—93 повећавају се за један.

(Ове исправке у предлогу Закона о народној милицији упућени су и Већу народа Наодире скупштине ФНРЈ).

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Законодавни одбор

Бр. 229

27-XI-1946 год.

Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

БЕОГРАД

Законодавни одбор Савезног већа на својим седницама од 25 и 26 новембра ове године претресао је предлог Закона о народној милицији, достављен му од Претседника Савезног већа, а који је на основу чл. 63 Устава доставила Влада ФНРЈ Народној скупштини ФНРЈ.

После свестраног проучавања горњег законског предлога и на основу пуне сагласности о учињеним изменама и допунама постигнуте у заједничком Редакционом одбору, Законодавни одбор Савезног већа подноси Већу следећи извештај:

Чл. 1 мења се и гласи: „Народна милиција је извршни орган државне управе за чување јавног реда и мира, државне, друштвене и приватне имовине и безбедности грађана

и за указивање помоћи државним органима ради обезбеђења правног поретка.

Народна милиција је истовремено дужна да обезбеђује извршење задатака народних одбора у оквиру њихове надлежности установљене Уставом и законима“.

Чл. 3 у првом реду, место речи: „образује се“ ставити „може се образовати“.

Чл. 6 у тач. 6 брисати реч „почињена“. У тач. 17 у првом реду, место речи „прекршитеље“ ставити „извршиоце“, а иза речи „врста“ додати реч „прекршаја“.

Чл. 8 у првом реду после речи „Ватрогасна“ додати реч „народна“.

Чл. 14 у другом ставу, брисати речи „а нарочито животе невиних лица“.

Чл. 16 други став, други ред, бришу се речи „и извршном одбору аутономне области“, а у трећем ставу, у првом реду, иза речи „саставу“ додати речи „одељења унутрашњих послова при извршном одбору аутономне области и великих градова, као и“.

Чл. 20 после речи „градском“ ставити у загради „(средском)“.

Чл. 21 у другом ставу, четврти ред, место речи „овога“ ставити „свога“, а у петом реду, после речи „ватрогасна“ брисати реч „и“.

Чл. 22 у првом ставу, четврти ред, место „одељења“ ставити „одељења“, а у трећем ставу, пети ред од краја, иза речи „милиције“ ставити „отсека“.

Чл. 23 у првом ставу, први ред, место речи „дужни су организовати“ ставити „организују“.

Чл. 43 у другом ставу, место речи „члана 30“ ставити „чл. 38 овог закона“.

Чл. 45 у шестом реду, после речи „претпостављених“ додати реч „ми“.

Чл. 48 у другој тачки, место речи „и“ ставити „или“. У тач. 5 испред броја „15“ додати реч „најмање“.

Чл. 57 у четвртом реду, брисати речи „грађанског реда“. У последњем реду, испред речи „законом“ додати „овим“.

Чл. 61 у првом ставу, први ред, после речи „официри“ додати реч „подофицири“.

Чл. 64 први ред се мења и гласи: „За показану пожртвованост, хероизам и друге“. У тач. 3 после речи „саопштава“ додати „свим“.

Чл. 69 у трећем реду, после речи „милиције“ додати „о годишњем одмору“, а у претпоследњем реду брисати речи „као и о годишњем одмору“ а додати „као и о праву бесплатног лечења породице припадника народне милиције“.

Додаје се нов други став који гласи: „Протисе о припадностима припадника индустријско-заводске народне

милиције доноси Министар унутрашњих послова ФНРЈ у споразуму с Министром рада ФНРЈ“.

Чл. 80 речи „закона о социјалном осигурању“ заменити речима „Закона о социјалном осигурању радника, намештеника и службеника“.

Чл. 87 на крају последњег реда брисати тачку и додати речи „по пријему решења“.

Чл. 91 у четвртом реду, после речи „од“ додати реч „те“. У петом реду брисати речи „похађање школе.“

Чл. 92 место речи „члана 81“ ставити „чл. 82 овог закона“.

Поред горе наведених измена и допуна, Одбор је учинио потребне стилске и техничке исправке.

Подносећи Савезном већу овај извештај, Законодавни одбор моли Веће да га изволи усвојити у целости.

За известиоца одређен је Сулејман Филиповић.

Секретар,

Потпретседник,

Д-р Макс Шнудерл, с. р.

Владимир Симић, с. р.

Чланови:

Михајло Ђуровић, с. р., д-р Милош Московљевић, с. р., Радван Мијушковић, с. р., Сулејман Филиповић, с. р., Ђуро Салај, с. р., д-р Јерко Радмиловић, с. р., Иван Грачђа, с. р., Матевж Хаце, с. р., Лампрет Јоже, с. р., Лајчо Јарамазовић, с. р., Милош Минић, с. р., д-р Јаков Гргурић, с. р., Филип Лакуш, с. р. и Мехмед Хоџа, с. р.

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

ВЕЋЕ НАРОДА

Бр. 256

27-XI-1946 г.

Београд

ВЕЋУ НАРОДА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

БЕОГРАД

Законодавни одбор Већа народа претресао је на својој седници, одржаној 25 новембра 1946 године предлог Закона о народној милицији, достављен му од Претседника Већа народа, а који је на основу чл. 63 Устава доставила Влада ФНРЈ Народној скупштини ФНРЈ.

После свестраног проучавања горњег законског предлога, а на основу пуне сагласности о учињеним изменама и допунама, постигнуте у заједничком Редакционом одбору, Законодавни одбор Већа народа подноси Већу следећи извештај:

(Текст извештаја Законодавног одбора Већа народа идентичан је са текстом извештаја Законодавног одбора Савезног већа, који је напред приложен).

Подносећи Већу народа овај извештај, Законодавни одбор моли Веће да га изволи у целости усвојити.

За известиоца Одбор је одредио д-р Бранка Чубриловића.

Секретар,

Д-р Душан Братић, с. р.

Претседник

Божидар Масларић, с. р.

Чланови:

Мустафа Хоџа, с. р., Пашко Брашнаров, с. р., Тоне Хафнер, с. р., Срећко Жумер, с. р., Милош Царевић, с. р., Рато Дугоњић, с. р., Јоза Миливојевић, с. р., д-р Јосип Хрнчевић, с. р., д-р Синиша Станковић, с. р., д-р Бранко Чубриловић, с. р., Јосип Рус, с. р., Нинко Петровић, с. р.

PREDLOG ZAKONA

О ВОЈНОМ ТУЖИОШТВУ

Član 1

Војно тужеоштво је орган Врховног команданта Југословенске армије за вршење надзора над правилним извршавањем закона од стране свих органа Југословенске армије.

Član 2

Војно тужеоштво има задатак:

1) да пред органима Југословенске армије по сопственој иницијативи или по молби странака покреће управни поступак, да се умећа у поступак, врши законске интервенције и улаже жалбе ради доношења законите и правилне одлуке;

2) да у кривичним стварима из надлежности војних судова покреће кривично гонjenje и врши ислеђење, да код војних судова подиже и заступа оптужнице, да предузима у закону предвиђене радње у циљу отклањања непраивности у току поступка, улаже жалбе и подиже захтеве за заштиту законитости;

3) да врши надзор над извршавањем пресуда војних судова.

Član 3

На челу војног тужеоштва налази се и руководи његовим радом Војни тужилац Југословенске армије.

Војни тужилац Југословенске армије одговара за свој рад Врховном команданту Југословенске армије.

Упутства, решења и наредeња војног тужеоца Југословенске армије обавезна су за све органе војног тужеоштва.

Član 4

Organi vojnog tužništva jesu:

vojni tužioci armija i drugih vojnih jedinica i ustanova istog ili višeg ranga; vojni tužioci Beogradskog garnizona; vojni tužioci divizija i drugih vojnih jedinica i ustanova i istog ili višeg ranga;

Član 5

Vojnog tužioca Jugoslovenske armije i ostale vojne tužioce, njihove zamenike i pomoćnike postavlja i razrešava Vrhovni komandant Jugoslovenske armije.

Za postavljanje islednika i ostalih službenika u vojnom tužništvu važe propisi o postavljenju službenika u Jugoslovenskoj armiji.

Član 6

Isledjenje krivičnih dela vrše vojni tužioci neposredno ili preko vojnih islednika.

U jedinicama u kojima nema vojnog tužioca odnosno islednika, vršenje isledjenja može štab ove jedinice poveriti određenim oficirima, koji će tu dužnost vršiti pored svoje redovne dužnosti.

Član 7

Vojni tužilac ima pravo da podigne zahtev za zaštitu zakonitosti protiv pravnosnažnih odluka vojnih sudova i ostalih vojnih organa, ako je njihovim odlukama povređen zakon.

Zahtev za zaštitu zakonitosti može podići samo vojni tužilac Jugoslovenske armije.

U pogledu roka za podnošenje zahteva za zaštitu zakonitosti primenjivaće se, shodno odredbi zakona o javnom tužništvu, član 17 stav 1.

Član 8

Odluka kojom se usvaja zahtev za zaštitu zakonitosti ima pravno dejstvo na predmet po kome je zahtev podignut.

Na traženje Vojnog tužioca Jugoslovenske armije, organ protiv čije je odluke podignut zahtev za zaštitu zakonitosti obustaviće izvršenje napadnute odluke do konačnog rešenja ovog zahteva.

Član 9

Viši vojni tužilac ima pravo da neposredno upotrebi sva prava i parvna sredstva koja pripadaju podređenom vojnom tužiocu.

Član 10

Vojni tužilac Jugoslovenske armije može, po prethodnom odobrenju Vrhovnog komandanta Jugoslovenske armije, da u pojedinim slučajevima poveri zastupanje optužbe pred vojnim sudom organu javnog tužništva FNRJ.

Član 11

U cilju zaštite prava i interesa Jugoslovenske armije vojni tužioci imaju pravo da kod građanskih sudova i organa državne uprave podižu tužbu (zahtev i predloge), da u toku sudskog i upravnog postupka vrše zakonske intervencije i ulažu žalbu.

Vojni tužilac Jugoslovenske armije pod uslovima iz prethodnog stava ima pravo da protiv pravnosnažnih odluka građanskih sudova i organa državne uprave podiže zahteve za zaštitu zakonitosti, u sporazumu sa Javnim tužiocem FNRJ.

Član 12

Određbe o osnivanju, spajanju ili ukidanju vojnih tužništava, njihovoj nadležnosti i unutrašnjem uređenju, isledničkoj službi i vršenju nadzora radi pravilnog ispunjavanja zakona propisuje Vrhovni komandant Jugoslovenske armije.

Član 13

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana po objavljivanju u „Službenom listu Federativne Narodne Republike Jugoslavije”.

O B R A Z L O Ž E N J E

PROJEKTA ZAKONA O VOJNOM TUŽIOŠTVU

Ustavom FNRJ predviđeno je Vojno tužništvo kao posebna ustanova čija nadležnost i organizacija treba da se propiše posebnim zakonom.

Izdvajanje Vojnog tužništva iz organizacione strukture Javnog tužništva FNRJ nužno je zbog specifičnih uslova pod kojima se razvila i živi Jugoslovenska armija i zbog potrebe da se prilagodi njenoj organizaciji.

Pošto Jugoslovenskom armijom rukovodi Vrhovni komandant, u njoj ne bi mogle postojati ustanove koje ne bi stajale pod njegovim rukovodstvom. Zato je u projektu zakona Vojno tužništvo predviđeno kao organ Vrhovnog komandanta, koji postavlja vojne tužioce i kome oni odgovaraju za svoj rad.

Projekt zakona predviđa uređenje Vojnog tužništva na principu organizacionog jedinstva, sa Vojnim tužiocem Jugoslovenske armije na čelu.

Iako je Vojno tužništvo predviđeno kao posebna ustanova, njegovi zadaci su u suštini isti kao i zadaci Javnog tužništva FNRJ.

S obzirom na značaj pravilnog sprovođenja u život zakonskih propisa i obezbeđenja pune zakonitosti u Jugoslovenskoj armiji, vršenje nadzora nad pravilnim ispunjavanjem zakona od strane svih organa u Jugoslovenskoj armiji je u projektu zakona postavljeno kao osnovni zadatak Vojnog tužništva.

Na području vojnog sudovanja, Vojnom tužništvu je stavljeno u zadatak da u krivičnim predmetima pokreće krivično gonjenje i vrši isledjenje, da učestvuje u postupku, upotrebljavajući sva pravna sredstva koja Zakon o postupku predviđa i da se stara o izvršenju presuda vojnih sudova.

Isledjenje, prema priloženom projektu, vrše vojni tužioci neposredno ili preko organa za isledjenje, odnosno u nedostatku ovih, preko određenih oficira koji će taj posao obavljati pored svoje redovne dužnosti.

Posebno sredstvo koje je Vojnom tužništvu dato radi ostvarenja njegovih zadataka je pravo podnošenja zahteva za zaštitu zakonitosti. Ovo pravo sastoji se u ovlašćenju vojnog tužioca da protiv pravosnažnih odluka vojnih sudova i ostalih vojnih organa, ako je njima povređen zakon, ulažu žalbe radi donošenja pravilne odluke. Ovo sredstvo ima za cilj uspostavljanje pravne sigurnosti koja je nepravilnom odlukom narušena. Budući da je ovo jedno izvanredno pravno sredstvo i da odluka doneta po njemu ima apsolutno dejstvo, podnošenje zahteva za zaštitu zakonitosti je vezano za rokove koji su predviđeni Zakonom o javnom tužništvu FNRJ. S obzirom na značaj zahteva za zaštitu zakonitosti kao izvanrednog pravnog sredstva, pravo za njegovo podnošenje dato je samo Vojnom tužništvu Jugoslovenske armije.

Da bi se pred građanskim sudovima i organima državne uprave osigurala što bolja zaštita interesa Jugoslovenske armije, dato je pravo vojnim tužiocima da kod navedenih organa samostalno učestvuju u postupku, putem podizanja tužbe, vršenja zakonske intervencije i ulaganja žalbe. Jedino pri donošenju zahteva za zaštitu zakonitosti predviđena je saglasnost Javnog tužioca FNRJ.

Predloženim projektom zakona postavljeni su samo osnovni principi o organizaciji i zadacima Vojnog tužništva i o pravnim sredstvima potrebnim za izvršenje njegovih zadataka, te je stoga dato ovlašćenje Vrhovnom komandantu da propisuje bliže odredbe.

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

SAVEZNO VEĆE

Zakonodavni odbor

Br. 233

28-XI-1946 godine

Beograd

SAVEZNOM VEĆU NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

BEOGRAD

Zakonodavni odbor Saveznog veća na svojim sednicama od 26 i 27 novembra ove godine pretresao je Predlog zakona o vojnom tužioštvu, dostavljen mu od Predsednika Saveznog veća, a koji je na osnovu čl. 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini FNRJ.

Posle svestranog proučavanja gornjeg zakonskog predloga i na osnovu pune saglasnosti o učinjenim izmenama i dopunama postignute u zajedničkom Redakcionom odboru, Zakonodavni odbor Saveznog veća podnosi Veću sledeći izveštaj:

Član 1 menja se i glasi: „Vojno tužioštvo je organ za vršenje nadzora nad pravilnim izvršivanjem zakona od strane svih organa Jugoslovenske armije.

Vojnog tužioca Jugoslovenske armije i ostale vojne tužioce, njihove zamenike i pomoćnike postavlja i razrešava Vrhovni komandant Jugoslovenske armije”.

Član 4 u poslednjem redu posle reči „ustanova” brisati: vezu „i”.

Član 5 se briše.

Član 6 postaje član 5, menja se i glasi:

„Isleđenje krivičnih dela vrše vojni tužioci neposredno ili preko vojnih islednika.

U jedinici u kojoj nema vojnog tužioca odnosno islednika, vršenje isleđenja može štab ove jedinice na predlog nadležnog vojnog tužioca poveriti određenim oficirima, koji će tu dužnost vršiti pored svoje redovne dužnosti.

Za postavljanje islednika i ostalih službenika u vojnom tužioštvu važe propisi o postavljanju službenika u Jugoslovenskoj armiji”.

Dosadašnji član 7 postaje član 6 i tako do kraja svi članovi smanjuju broj za jedan.

Član 6 treći stav menja se i glasi: „U pogledu roka za podnošenje zahteva za zaštitu zakonitosti važi odredba čl. 17 stav 1 Zakona o javnom tužioštvu”.

U članu 9 u trećem redu brisati reč „da”, a u trećem i četvrtom redu umesto reči „poveri” staviti reč „poveriti”.

Pored gore navedenih izmena i dopuna, Odbor je učinio potrebne stilske i tehničke ispravke.

Podnoseći Saveznom veću ovaj izveštaj, Zakonodavni odbor moli Veće da ga izvoli usvojiti u celosti.

Za izvestioca određen je Sulejman Filipović.

Sekretar,
D-r Maks Šnuderl, s. r.

Potpredsednik,
Vladimir Simić, s. r.

Članovi:

Mihajlo Đurović, d-r Miloš Moskovljević, Radovan Mijušković, Sulejman Filipović, Đuro Salaj, Jerko Radmilović, Ivan Granda, Miloš Minić, Lajčo Jaramazović, Lampret Jože, Matevž Hace, d-r Jakov Grgurić, Mehmed Hodža, s. r.

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

VEĆE NARODA

Законодавни одбор

Broj 257

27-XI-1946 godine

Beograd

VEĆU NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

BEOGRAD

Zakonodavni odbor Veća naroda pretresao je na svojoj sednici, održanoj 26 novembra 1946 godine Predlog zakona o vojnom tužioštvu, dostavljen mu od Pretsednika Veća naroda, a koji je na osnovu člana 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini FNRJ.

Posle svestranog proučavanja gornjeg zakonskog predloga, a na osnovu pune saglasnosti o učinjenim izmenama i dopunama, postignute u zajedničkom Redakcionom odboru, Zakonodavni odbor Veća naroda podnosi Veću sledeći izveštaj:

(Tekst izveštaja Zakonodavnog odbora Veća naroda identičan je sa tekstom izveštaja Zakonodavnog odbora Saveznog veća, koji je napred priložen).

Podnoseći Veću naroda ovaj izveštaj, Zakonodavni odbor moli Veće da ga izvoli u celosti usvojiti.

Za izvestioca Odbor je odredio Mustafu Hodžu.

Sekretar,
D-r Dušan Bratić, s. r.

Pretsednik,
Božidar Maslarić, s. r.

Članovi:

Mustafa Hodža, s. r., Panko Brašnarov, s. r., Tone Hafner, s. r., Srećko Žumer, s. r., Miloš Carević, s. r., Rato Dugonjić, s. r., Joza Milivojević, s. r., Josip Hrnčević, s. r., Siniša Stan-
ković, s. r., d-r Branko Čubrilović, s. r., Josip Rus, s. r.,
Ninko Petrović, s. r.

PREDLOG ZAKONA

O REŠAVANJU IMOVINSKIH SPOROVA PUTEM DRŽAVNE ARBITRAŽE

I Opšte odredbe

Član 1

Svi međusobni imovinski sporovi državnih organa, državnih ustanova, državnih privrednih preduzeća, mešovitih preduzeća, preduzeća pod sekvestrom i preduzeća pod upravom državnih organa, rešavaju se državnom arbitražom po popisima ovog zakona; naročito sporovi o ispunjenju ugovora, sporovi o kvalitetu produkcije, o rokovima i uslovima isporuke robe, o plaćanju, sporovi o zahtevima države za nagradu i za naknadu troškova za obnovu, puštanje u pogon i upravljanje sekvestriranih preduzeća itd.

Državnom arbitražom rešavaće se i sukobi koji nastanu povodom zaključenja ugovora, a pre nego što se ugovor zaključi (predugovorna arbitraža), kao i oni sporovi, koji se drugim zakonskim propisima stave u nadležnost državne arbitraže.

Član 2

Ustanove u smislu ovog zakona su oni organi, u sastavu organa državne uprave, koji imaju poseban predračun prihoda i rashoda a po propisima ili statutima o svom osnivanju i poslovanju imaju imovinsko pravnu samostalnost; državna privredna preduzeća su preduzeća osnovana po propisima Osnovnog zakona o državnim privrednim preduzećima; mešovita preduzeća su ona u kojima je država sopstvenik jednog dela imovine; preduzeća pod sekvestrom su preduzeća pod upravom nadležnih državnih organa po propisima o konfiskaciji i o izvršenju konfiskacije; preduzeća pod upravom su preduzeća, koja se nalaze pod upravom nadležnih državnih organa po propisima o postupanju sa imovinom koju su sopstvenici morali napustiti u toku okupacije ili im je oduzeta od strane okupatora i njegovih pomagača.

Član 3

Državnu arbitražu vrše državna arbitražna veća koja se obrazuju pri okružnim narodnim odborima odnosno gradskim narodnim odborima u stepenu okruga; pri izvršnim odborima autonomne pokrajine i Autonomne oblasti; pri vladama narodnih republika; pri Vladi FNRJ i veća Glavne državne arbitraže pri Vladi FNRJ.

Vlade narodnih republika mogu, u smislu ovog zakona, Uredbom propisati osnivanje arbitražnih veća pri narodnim odborima u sedištimu okružnih sudova, za rešavanje međusobnih imovinskih sporova državnih organa, ustanova i preduzeća mesnog značaja.

Član 4

Arbitražna veća donose odluke uzimajući u obzir ostvarenje privrednog plana, zakonske propise, ugovor i trgovačke običaje — uzanše, vodeći računa o opštim interesima ekonomske politike države.

Član 5

Odluke arbitražnih veća imaju snagu pravosnažnih presuda redovnih sudova.

Protiv odluka arbitražnih veća nema mesta žalbe.

II Obavezna arbitraža

1) Organizacija državne arbitraže

Član 6

Arbitražna veća sastoje se od stalnih i privremenih članova. Stalni članovi su arbitri koje postavlja i razrešava onaj državni organ pri kome arbitraža postoji. Arbitri se postavljaju za redovno vršenje ove dužnosti.

Povremeni članovi su arbitri-porotnici, koji ulaze u sastav arbitražnog veća za rešenje konkretnog spora.

Arbitre-porotnike određuju:

za državnog organa, lice ovlašćeno na zastupanje ovog organa;

za ustanovu, lice ovlašćeno za zastupanje državnog organa pod čijim se rukovodstvom ova ustanova nalazi;

za državno privredno preduzeće, administrativno-operativni rukovodilac;

za mešovito preduzeće, lice ovlašćeno na zastupanje državnog organa koji preduzećem upravlja odnosno daje plan produkcije ili plan rada i vrši nadzor nad radom preduzeća, ukoliko to sporazumom između učesnika nije drugačije određeno;

za preduzeća pod sekvestrom i za preduzeća pod upravom lica ovlašćeno na zastupanje državnog organa koji preduzećem upravlja, odnosno daje plan produkcije ili plan rada i vrši nadzor nad radom preduzeća.

Član 7

Arbitražno veće rešava sporove u sastavu od tri člana: arbitra i dva arbitra-porotnika.

Kada na jednoj strani u sporu ima dve ili više stranaka, arbitra porotnika odrediće organi ovlašćeni za određivanje arbitra-porotnika sporazumno. U slučaju nesporazuma, arbitra-porotnika odrediće arbitar.

Član 8

Glavna državna arbitraža obrazuje se pri Vladi FNRJ. Predsednika Glavne državne arbitraže imenuje Vlada FNRJ.

Glavnu državnu arbitražu obrazuju svi arbitri arbitražnog veća pri Vladi FNRJ i po jedan arbitar arbitražnih veća pri vladama narodnih republika, koje vlade ovih republika odrede.

Član 9

Sporove pred Glavnom državnom arbitražom rešava veće od pet članova, od kojih tri određuje predsednik Glavne državne arbitraže a dva stranke iz redova arbitara arbitražnih veća pri Vladi FNRJ ili vladama narodnih republika.

Član 10

Arbitražna veća imaju svoj samostalan predračun prihoda i rashoda koji ulazi u sastav budžeta onog državnog organa pri kome arbitraža postoji.

2) Nadležnost državne arbitraže

Član 11

Arbitražno veće pri okružnom narodnom odboru odnosno gradskom narodnom odboru u stepenu okruga (okružna arbitraža) nadležno je za rešavanje međusobnih sporova državnih organa ili ustanova ove administrativno-teritorijalne jedinice odnosno državnih privrednih preduzeća lokalnog značaja; i sporova između mešovitih preduzeća, preduzeća pod sekvestrom i preduzeća pod upravom, koja se nalaze pod upravom državnih organa ove administrativno-teritorijalne jedinice ili im ovi organi daju plan produkcije ili plan rada i vrše nadzor nad njihovim poslovanjem.

Član 12

Arbitražno veće pri Izvršnom odboru Autonomne oblasti (oblasna arbitraža) nadležno je za rešavanje sporova:

u kojima su jedna ili obe stranke državni organi ili ustanove Autonomne oblasti odnosno državna privredna preduzeća oblasnog značaja;

u kojima su jedna ili deo stranke mešovita preduzeća, preduzeća pod sekvestrom i preduzeća pod upravom, koja se nalaze pod upravom državnih organa ove oblasti ili im ovi organi daju plan produkcije ili plan rada i vrše nadzor nad njihovim poslovanjem; i

u kojima su stranke državni organi, ustanove ili preduzeća lokalnog značaja na području raznih administrativno-teritorijalnih jedinica u sastavu ove oblasti.

Član 13

Arbitražno veće pri Glavnom izvršnom odboru Autonomne pokrajine (pokrajinska arbitraža) nadležno je za rešavanje sporova:

u kojima su jedna ili obe stranke državni organi ili ustanova Autonomne pokrajine odnosno državna privredna preduzeća pokrajinskog značaja;

u kojima su jedna ili obe stranke mešovita preduzeća, preduzeća pod sekvestrom i preduzeća pod upravom, koja se nalaze pod upravom državnih organa ove pokrajine ili im ovi organi daju plan produkcije ili plan rada i vrše nadzor nad njihovim poslovanjem; i

u kojima su stranke državni organi, ustanove ili preduzeća lokalnog značaja na području raznih administrativno-teritorijalnih jedinica u sastavu ove pokrajine.

Član 14

Arbitražno veće pri vladi narodne republike (republikanska arbitraža) nadležno je za rešavanje sporova:

u kojima su jedna ili obe stranke državni organi ili ustanove ove narodne republike odnosno državna privredna preduzeća republikanskog značaja;

u kojima su jedna ili obe stranke mešovita preduzeća, preduzeća pod sekvestrom i preduzeća pod upravom, koja se nalaze pod upravom državnih organa ove republike ili im ovi organi daju plan produkcije ili plan rada i vrše nadzor nad njihovim poslovanjem! i

u kojima su stranke državni organi, ustanove ili preduzeća pokrajinskog, oblasnog ili lokalnog značaja na području raznih administrativno-teritorijalnih jedinica odnosno autonomne pokrajine ili autonomne oblasti u sastavu ove republike.

Član 15

Arbitražno veće pri Vladi FNRJ (savezna arbitraža) nadležno je za rešavanje sporova:

u kojima su jedna ili obe stranke savezni državni organi ili ustanove odnosno državna privredna preduzeća opštedržavnog značaja;

u kojima su jedna ili obe stranke mešovita preduzeća, preduzeća pod sekvestrom i preduzeća pod upravom, koja se nalaze pod upravom saveznih državnih organa ili im ovi organi daju plan produkcije ili plan rada i vrše nadzor nad njihovim poslovanjem; i

u kojima su stranke državni organi, ustanove ili preduzeća na području dve ili više narodnih republika.

Član 16

Imovinske sporove između ustanova i preduzeća koja se nalaze pod administrativno operativnim rukovodstvom istog državnog organa, rešavaju unutrašnja arbitražna veća, koja se obrazuju pri ovome državnom organu.

Unutrašnja arbitražna veća obrazuju se prema potrebi u cilju rešenja spora. Arbitra i arbitre-porotnike određuje lice ovlašćeno na zastupanje državnog organa pri kome ovo arbitražno veće postoji. Arbitar se može odrediti i za redovno vršenje ove dužnosti.

Član 17

Arbitražno veće pri Vladi FNRJ može zahtevati da mu se dostavi na rešavanje svaki spor po ovome zakonu bez obzira na nadležnost.

Arbitražno veće pri vladi narodne republike može zahtevati da mu se dostavi na rešavanje svaki spor iz nadležnosti pokrajinskog, oblasnog ili okružnog arbitražnog veća na području ove republike.

Član 18

Glavna državna arbitraža može po inicijativi predsednika ili na predlog predsednika Privrednog saveta, predsednika Savezne planske komisije ili predsednika Savezne kontrolne komisije svaki spor koji je bio na rešavanju pred ma kojim arbitražnim većem u zemlji, ponovno staviti na rešavanje pred svoje veće najdalje u roku od 60 dana od dana donošenja odluke nižeg arbitražnog veća. Uzimanje spora na ponovno rasmatranje obustavlja izvršenje odluke nižeg arbitražnog veća.

Član 19

Plenum Glavne državne arbitraže saziva u zasedanje predsednik.

Plenum donosi načelne odluke o postupku pred arbitražnim većima i izdaje opšta uputstva za rad; utvrđuje trgovačke običaje — uzanse u cilju izdavanja zbornika ovih običaja — uzansa.

3) Postupak pred arbitražnim većem i donošenjem odluke

Član 20

Postupak pred arbitražnim većem pokreće se po pismenom predlogu stranke. Predlog treba da sadrži navođenje činjenica i predmet spora.

Član 21

Arbitar će predlog za koji nije nadležan odmah dostaviti nadležnoj arbitraži i o tome obavestiti stranku.

Član 22

Pred arbitražnim većem zastupaju državne organe, ustanove i državna privredna preduzeća lica, koja su za to ovlašćena po postojećim propisima o zastupanju.

Mešovito preduzeće, preduzeće pod sekvestrom i preduzeće pod upravom zastupa lice koje preduzećem upravlja odnosno onaj koga to lice ovlasti.

Član 23

Postupkom rukovodi arbitar. On se stara da se postupak obavi na objektivan, stručan i celishodan način, u kome cilju, u sporazumu sa irbitrima-porotnicima, odlučuje o saslušanju stranaka, o izvođenju dokaza, o pribavljanju mišljenja stručnjaka i veštaka itd. Arbitar može, kad to smatra za potrebno, odrediti drugo mesto van sedišta arbitraže, gde će se rasprava održati.

Zastupnici stranaka treba po pravilu da prisustvuju raspravi i daju svoje izjave. U slučaju da koja od pozvanih stranaka ili obe izostanu sa rasprave, predmet se može rešiti u njihovom odsustvu.

Član 24

Sporove, ispod 10.000 dinara pred arbitražnim većem Vlade FNRJ i vlade narodne republike rešavaće sam arbitar bez učešća arbitra-porotnika, ukoliko ne nalazi, po principijelnoj važnosti spora, da spor treba da reši arbitražno veće.

Član 25

Arbitražno veće može se obratiti svim državnim organima i sudovima za ukazivanje pravne pomoći.

Član 26

Podatke, koji se smatraju službenom tajnom, učesnici mogu iznositi samo po odobrenju rukovodioca državnog organa koji je ovlašćen na zastupanje odnosno po odobrenju administrativno-operativnog rukovodioca.

Podaci, koji se smatraju službenom tajnom a izneti su pred arbitražnim većem, ostaju službena tajna za sve učesnike na raspravi.

Član 27

Po završenoj raspravi arbitražno veće donosi odluku. U odlučivanju učestvuju ravnopravno svi članovi.

O većanju se vodi zapisnik koji potpisuju svi članovi veća i zapisničar. Član koji se ne slaže sa odlukom može svoje mišljenje izdvojiti na zapisniku.

Odluka se donosi sporazumno ili većinom glasova uz koji je arbitar. U slučaju da se većina glasova uz koju je arbitar ne može postići, spor se iznosi pred višu državnu arbitražu.

Odluka, kojom se rešava spor, mora biti pismeno sastavljena, obrazložena i u otpravcima dostavljena strankama.

Član 28

Arbitražna veća su dužna da o svakom sporu obaveste nadležno ministarstvo finansija odnosno Poverenika za finansije Glavnog izvršnog odbora Autonomne pokrajine, radi eventualnog upućivanja svoga pretstavnika. Pretstavnik ministarstva finansija odnosno Poverenik za finansije može učestvovati u raspravi i iznositi svoje gledište bez prava odlučivanja.

Sve odluke, kojima se rešava spor, moraju arbitražna veća u prepisu dostaviti nadležnom ministarstvu finansija.

Član 29

U cilju učvršćivanja ugovorne i planske discipline a u slučajevima jasne povrede ugovora od strane jednog državnog organa, ustanove ili preduzeća, arbitar može po predlogu planske komisije ili organa opštedržavne kontrole, ne čekajući predlog stranke, pozvati lica ovlašćena na zastupanje državnih organa, ustanova ili preduzeća u cilju obrazovnja arbitražnog veća i pokretanja postupka.

Arbitražna veća su dužna da licu ovlašćenom na zastupanje državnog organa ili ustanove odnosno administrativno-operativnom rukovodiocu ukažu na nedostatke i nepravilnosti u radu državnog organa ustanove ili preduzeća, koje su ustanovili u toku rasprave.

Član 30

Svi zahtevi koji se podnose arbitraži podležu plaćanju takse po Zakonu o sudskim taksama.

Arbitražno veće će u odluci odrediti ko snosi troškove postupka kao i eventualne troškove zastupanja.

4) Izvršenje odluka arbitražnih veća.

Član 31

Odluku arbitražnih veća izvršuju stranke u ostavljenom roku. Rok za izvršenje iznosi 15 dana ukoliko samom odlukom nije drukčije određeno.

Član 32

U slučaju da stranka ne izvrši odluku u ostavljenom roku arbitražno veće će, po izveštaju druge stranke kojim traži izvršenje, odlučiti, po prethodnom saslušanju nadležnog finansijskog organa, o načinu izvršenja i sredstvima nad kojima se izvršenje ima voditi i istovremeno odrediti organa koji će izvršenje sprovesti.

Protiv službenog lica, koje nije izvršilo odluku arbitražnog veća, arbitražno veće može podići disciplinsku i krivičnu optužbu.

II Ugovorna arbitraža

Član 33

Državni organi i ustanove, državna privredna preduzeća, mešovita preduzeća, preduzeća pod sekvestrom i preduzeća pod upravom državnih organa mogu priilkom sklapanja ugovora sa zadrugama i zadružnim ili privatnim privrednim preduzećima i privatnim fizičkim i pravnim licima, kao i zadruge i zadružna preduzeća u međusobnim odnosima, ugovarati nadležnost državnih arbitražnih veća za sve imovinske sporove koje proisteknu iz njihovog ugovornog odnosa.

Ugovor o rešavanju sporova putem arbitraže mora biti pismen.

Član 34

Nadležnost državnih arbitražnih veća za rešavanje sporova po ugovoru o arbitraži određuje se po propisima ovog zakona kada je jedna stranka državni organ ili ustanova, državno privredno preduzeće, mešovito preduzeće, preduzeće pod sekvestrom ili preduzeće pod upravom.

Za zadruge i zadružna preduzeća u međusobnim odnosima nadležnost se određuje:

za sporove između zadruga i zadružnih preduzeća na području jedne administrativno-teritorijalne jedinice, arbitražno veće pri okružnom narodnom odboru odnosno gradskom narodnom odboru u stepenu okruga;

za sporove između zadruga i zadružnih preduzeća na području dve ili više administrativno-teritorijalnih jedinica, kao i za sporove poslovnih saveza, glavnih zadruga i glavnih zadružnih saveza na području Autonomne oblasti, Autonomne pokrajine ili narodne republike, arbitražna veća, pri izvršnim odborima Autonomne oblasti i Autonomne pokrajine odnosno pri vladi narodne republike po principima ovoga zakona;

za sporove zadruga, zadružnih preduzeća, poslovnih saveza, glavnih zadruga i glavnih zadružnih saveza na području dve ili više narodnih republika kao i za sporove Glavnog zadružnog sveza FNRJ, arbitražno veće pri Vladi FNRJ.

Član 35

U sastav arbitražnog veća, po ugovoru o arbitraži, ulaze državni arbitar i po jedan predstavnik stranaka u sporu i to: za državnog organa, ustanovu, državno privredno preduzeće, mešovito preduzeće, preduzeće pod sekvestrom i preduzeće pod upravom, arbitar-porotnik po propisima ovoga zakona; za zadrugu, zadružno preduzeće ili zadružnu organizaciju, lice koga odredi nadležni organ zadruge, preduzeće ili organizacija; za privatno pravno ili fizičko lice njegov predstavnik.

Član 36

Svoju odluku ovo arbitražno veće donosi većinom glasova, zasnivajući je na utvrđenom činjeničnom stanju, zakonskim propisima, ugovoru i trgovačkim običajima-uzansima, vodeći uvek računa o ostvarenju privrednog plana.

Član 37

Sve ostale odredbe ovoga zakona važe i za ovo arbitražno veće.

III Završne odredbe

Član 38

Bliže odredbe za izvršenje ovoga zakona propisaće uredbom Vlada FNRJ.

Član 39

Stupanjem na snagu ovoga zakona prestaju da važe svi propisi koji su u suprotnosti sa odredbama ovoga zakona.

Član 40

Ovaj zakon stupa na snagu danom obnarodovanja u „Službenom listu Federativne Narodne Republike Jugoslavije”.

OBRAZLOŽENJE

Predloga zakona o rešavanju imovinskih sporova putem državne arbitraže

Sama struktura našeg državnog privrednog sektora kao i državnih privrednih preduzeća tražila je da se pitanju rešavanja njihovih imovinskih sporova pride naročitim putem. Rešavati imovinske sporove između državnih privrednih preduzeća znači u stvari dovesti njihovu privrednu delatnost u sklad sa planom i privrednom politikom Vlade. Otuda bilo bi nepravilno i neopravdano da se sporovi ove vrste između privrednih preduzeća rešavaju pred redovnim sudovima prema opštim pravnim normama građanskog prava i po relativno spornim i složenijim građansko-parničkom postupku. Radi toga je bilo nužno da se rešavanje ovih sporova poveri naročitoj državno arbitraži koja će u prvom redu imati pred očima zadatke plana i privrednu politiku Vlade. Ovo je tim pre bilo potrebno, jer se kod sporova između državnih privrednih preduzeća ne radi o suprotnim interesima, ne radi se o imovinskim sporovima, dvaju sopstvenika od kojih svaki štiti svoje imovinske interese, nego se radi o sporovima državnih privrednih preduzeća koja su sopstvenost države i čiji je zadatak da ostvaruju istu državnu privrednu politiku. Prema tome je potpuno jasno da se takvi sporovi mogu rešavati arbitražom, i da nije potrebno da se oni iznose bilo pred redovne bilo pred izabrane sudove. Prema tome, suština je arbitraže prema predlogu ovog zakona u tome, što se arbitrima, koje postavljaju viši državni organi, poverava rešavanje imovinskih sporova, između preduzeća. Pravilo i norme na osnovu koji arbitri rešavaju jesu: u prvom redu zadaci privrednog plana, privredna politika vlade, a zatim, međusobno ugovorne obaveze, uzansi, zakoni i drugi propisi.

U skladu sa ovim osnovnim principima postavljena je i organizacija državne arbitraže. Arbitraža se vrši u većima od tri lica od kojih je jedan državni arbitar a dvojica arbitri-porotnici koje određuju stranke u sporu. Državnog arbitra postavlja državni organ pri kome se nalazi arbitražno veće. Ti organi jesu okružni narodni odbori, izvršni odbor Autonomne oblasti, Glavni izvršni odbor Autonomne pokrajine, Vlada narodne republike i Vlada FNRJ. Svaka od ovih arbitraža nadležna je za preduzeća koja su pod rukovodstvom ovih organa. Na taj način je obezbeđeno da će se imovinski sporovi iz drugih dr-

žavnih preduzeća rešavati uvek u okviru zadataka onih organa pod čijim se rukovodstvom nalaze preduzeća. Ako je spor između preduzeća nižeg ili višeg značaja, recimo lokalnih ili republikanskih preduzeća, tada sporove rešava arbitraža višeg organa.

Ako su imovinski sporovi između dva preduzeća koja se nalaze pod istim administrativno-operativnim rukovodstvom, na pr. pod jednom glavnom upravom, tada njihove sporove rešava unutrašnja arbitraža toga administrativno-operativnog rukovodstva.

Pri Vladi FNRJ imenuje se Glavna državna arbitraža. Glavnu državnu arbitražu obrazuju svi arbitri arbitražnih veća pri Vladi FNRJ i po jedan arbitar arbitražnih veća pri vladama narodnih republika. Glavna državna arbitraža rešava u veću od pet članova ili u plenumu. Njen je osnovni zadatak da obezbedi pravilnost i jedinstvo načela u rešavanju i u postupku državne arbitraže u FNRJ. Prema tome, Glavna državna arbitraža ima pravo da na predlog predsednika Privrednog sveta, predsednika Savezne planske komisije i predsednika Savezne kontrolne komisije ponovno rešava svaki spor koji je bio bilo pred kojim arbitražnim većem u zemlji. Ona, zatim, rešava u slučaju kada arbitražno veće narodne republike ne može da donese odluku većinom glasova uz koju je arbitar. Najzad, ona u svome plenumu donosi načelne odluke o postupku pred arbitražnim većima, daje opšta uputstva za rad, utvrđuje uzanse i izdaje zbornik uzansa.

U vezi sa osnovnim zadacima arbitraže postavljeni su i principi postupka pred državnom arbitražom. U prvom redu odluke su jednostepene i protiv odluka arbitražnih veća nema mesta žalbi. Odluke se donose većinom glasova, ali u toj većini mora bezuslovno da bude arbitar. Ukoliko se odluka ne donese sporazumno ili ovakvom većinom, spor se iznosi pred Glavnu državnu arbitražu. Smisao ovih odredaba je u tome da se ne mogu međusobno sporazumeti arbitri-porotnici kao predstavnici stranaka protiv državnog arbitra, jer državni arbitar predstavlja interese rukovodećih državnih organa. Male sporove do 10.000 dinara rešava sam arbitar ukoliko spor nema principijelan značaj.

S obzirom na činjenice da naša državna privredna preduzeća stupaju u poslovne odnose sa zadružnim odnosno privrednim preduzećima bilo je nužno da se ustanovi i mogućnost ugovorne arbitraže. Ugovornu arbitražu dakle mogu ugovarati državna privredna preduzeća, mešovita preduzeća, preduzeća pod sekvestrom i preduzeća pod upravom državnog organa kod sklapanja ugovora sa zadrugama i privatnim preduzećima. Ugovornu arbitražu mogu ugovarati i zadruge u međusobnim

sporovima. Zakon predviđa koja su arbitražna veća nadležna za pojedine vrste ovih preduzeća. U slučaju ugovorne arbitraže donosi veće uvek odluku većinom glasova.

Rešavanje imovinskih sporova između državnih preduzeća putem arbitraže, uređenje arbitraže, kao i ustanovljenje ugovorne arbitraže su izraz naše privredne strukture i novih pravnih odnosa i sporova koji se na našoj obnovi javljaju, kao što je sistem izbranih sudova kod trgovačkih komora i berza su odraz kapitalističke kulture društva. Putem državne arbitraže se postiže da imovinski sporovi državnih preduzeća ne postanu parnice nego ono što jesu: sporovi u vezi sa izvršenjem plana zakona i ugovora. Na taj način se ostvaruje brzina i pravilnost u rešavanju sporova, kao i održavanje tačnosti, ugovorne i poslovne ispravnosti i discipline državnih privrednih preduzeća. S toga predlažem da Narodna skupština raspravi i primi predlog zakona o rešavanju imovinskih sporova putem državne arbitraže.

Ministar industrije FNRJ,
Boris Kidrič, s.r.

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

SAVEZNO VEĆE

Zakonodavni odbor

Br. 237

30-XI-1946 godine

Beograd

SAVEZNOM VEĆU NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

BEOGRAD

Zakonodavni odbor Saveznog veća na svojim sednicama od 27 i 28 novembra ove godine pretresao je Predlog zakona o rešavanju imovinskih sporova putem državne arbitraže, dostavljen mu od Predsednika Saveznog veća, a koji je na osnovu člana 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini FNRJ.

Posle svestranog proučavanja gornjeg zakonskog predloga i na osnovu pune saglasnosti o učinjenim izmenama i dopunama postignute u zajedničkom Redakcionom odboru, Zakonodavni odbor Saveznog veća podnosi Veću sledeći izveštaj:

Reč „autonomna pokrajina“ pisati kroz čitav tekst malim početnim slovom „a“.

Reči „običaj-uzansa“ uvek pisati „običaj i uzansa“.

Svugde u zakonskom tekstu umesto reči „na zastupanje“ staviti reči „za zastupanje“.

U članu 1 u petom redu posle reči „zakona“ staviti tačku. Druga rečenica prvog stava postaje drugi stav, a na njenom

početku umesto reči „naročito“ staviti reči „ovamo naročito spadaju“. Drugi stav člana prvog postaje treći stav istog člana.

Član 2 menja se i glasi: „Državne ustanove u smislu ovog zakona su oni organi, u sastavu organa državne uprave koji imaju poseban predračun prihoda i rashoda a po propisima ili statutima o svom osnivanju i poslovanju imaju imovinsko pravnu samostalnost.

Državna privredna preduzeća su preduzeća osnovana po propisima osnovnog zakona o državnim privrednim preduzećima.

Mešovita preduzeća su ona u kojima je država sopstvenik jednog dela imovine.

Preduzeća pod sekvestrom su preduzeća pod upravom nadležnih državnih organa po propisima o konfiskaciji i o izvršenju konfiskacije.

Preduzeća pod upravom državnih organa jesu ona preduzeća koja se nalaze pod upravom tih organa po propisima o postupanju sa imovinom koju su sopstvenici morali napustiti u toku okupacije ili im je oduzeta od strane okupatora i njegovih pomagača“.

Član 3 drugi stav menja se i glasi: „Vlade narodnih republika mogu, u smislu ovog zakona, propisati uredbom osnivanje jednog arbitražnog veća za više okruga. U narodnim republikama, gde nema okružnih narodnih odbora, vlade narodnih republika mogu propisati osnivanje jednog arbitražnog veća za više srezova pri narodnom odboru u sedištu okružnog suda“.

U članu 6 u prvom stavu prvi i drugi red umesto reči „privremenih“, staviti reč „povremenih“. U trećem stavu prvi red ispred reči „Arbitre“ dodaju se reči „za stranke u sporu“, a reč „arbitre“ pisati malim početnim slovom. U drugom redu umesto reči „državnog organa“ staviti reči „državni organ“.

Drugi stav člana 7 postaje poslednji stav člana 6.

U članu 8 druga rečenica prvog stava postaje treći stav istog člana.

U članu 10 u prvom redu umesto reči „samostalan“ staviti reč „poseban“.

U članu 11 u drugom redu na kraju posle reči „okruga“ dodaju se reči „i arbitražno veće pri narodnom odboru u sedištu okružnog suda (čl. 3 ovog zakona)“. U šestom redu posle reči „značaja“ umesto tačke i zapete staviti zapetu, a reči „i sporove između“ brisati.

U članu 20 u trećem redu umesto reči „navođenje“ staviti reč „izlaganje“.

U članu 27 u trećem stavu u drugom redu umesto reči „uz koji“ staviti reči „u kojoj“. To isto u trećem redu istog stava.

U članu 28 u prvom stavu prvi red brisati reč „da“, a u drugom redu na početku umesto reči „obaveste“ staviti reč „obavestiti“. U petom redu na početku posle reči „pretstavni-ka“ brisati tačku i dodati reči „na raspravu“.

U članu 29 u drugom stavu u prvom redu umesto reči „su dužna da“ staviti reči „dužna su“. U trećem redu istog stava umesto reči „ukažu“ staviti reč „ukazati“.

U članu 32 prvi stav menja se i glasi: „U slučaju da stran-ka ne izvrši odluku u stavljenom roku, arbitražno veće će, po izveštaju kojim druga stranka traži izvršenje i po prethodnom saslušanju nadležnog finansijskog organa odlučiti o načinu iz-vršenja i o sredstvima nad kojima se izvršenje ima voditi od-redujući istovremeno organ koji će izvršenje sprovesti“.

U članu 35 u trećem redu umesto reči „državnog organa“ staviti reči „državni organ“. U petom redu umesto reči „pred“ staviti reči „pod“, a u sedmom redu pri kraju umesto reči „ko-ga“ staviti „koje“.

U članu 40 u prvom redu umesto reči „obnarodovanja“ sta-viti reč „objavljivanja“.

Pored gornjih izmena i dopnua Odbor je učinio potrebne stilske i tehničke ispravke.

Podnoseći Saveznom veću ovaj izveštaj, Zakonodavni od-bor moli Veće da ga izvoli u celosti usvojiti.

Za izvestioca određen je Lajčo Jaramazović.

Sekretar,
D-r Maks Šnuderl, s. r.

Potpretsednik,
Zakonodavnog odbora,
Vladimir Šimić, s. r.

Članovi:

Mihajlo Đurović, D-r Miloš Moskovljević, Radovan Mijušković,
Sulejman Filipović, Đuro Salaj, Jerko Radmilović, Ivan Gran-
da, Miloš Minić, Lampret Jože, Matevž Hace i D-r Jakov
Grgurić, s. r.

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

VEĆE NARODA

Zakonodavni odbor

Br. 262

28-XI-1946 godine

Beograd

VEĆU NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

BEOGRAD

Zakonodavni odbor Veća naroda pretresao je na svojim sednicama održanim 26 i 27 novembra 1946 godine Predlog Zakona o rešavanju imovinskih sporova putem državne arbi-traže, dostavljen mu od Pretsednika Veća naroda a koji je na

osnovu čl. 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini FNRJ.

Posle svestranog proučavanja gornjeg zakonskog predloga, a na osnovu pune saglasnosti o učinjenim izmenama i dopunama, postignute u zajedničkom Redakcionom odboru, Zakonodavni odbor Veća naroda podnosi Veću sledeći izveštaj:

(Tekst izveštaja Zakonodavnog odbora Veća naroda identičan je sa tekstom izveštaja Zakonodavnog odbora Saveznog veća, koji je napred priložen).

Podnoseći Veću naroda ovaj izveštaj Zakonodavni odbor moli Veće da ga izvoli u celosti usvojiti.

Za izvestioca Odbor je odredio Tone Hafnera.

Sekretar.

D-r Dušan Bratić, s. r.

Za Predsednika,

Josip Rus, s. r.

Članovi:

Mustafa Hodža, s. r., Panko Brašnarov, s. r., Tone Hafner, s. r., Srećko Žumer, s. r., Miloš Carević, s. r., Rato Dugonjić, s. r., Siniša Stanković, s. r., d-r Branko Čubrilo, s. r., Ninko Petrović, s. r., Milan Popović, s. r., Dragoljub S. Ilić, s. r.

У циљу да се даде пуни размах остварењу друштвено-економских начела Устава Федеративне Народне Републике Југославије:

начела правилног искоришћавања свих постојећих привредних снага земље,

начела давања правца привредном животу и развиту од стране државе путем општег привредног плана,

начела о опште-народној својини средстава производње као главном ослоњу државе у развиту народне привреде,

а да би се заштитили животни интереси народа и подигло благостање радног народа,

Народна скупштина ФНРЈ доноси

ЗАКОН

О НАЦИОНАЛИЗАЦИЈИ ПРИВАТНИХ ПРИВРЕДНИХ ПРЕДУЗЕЋА

I

Предмет и обим национализације

Члан 1

Даном ступања на снагу овог Закона национализују се и прелазе у државну својину сва приватна привредна пре-

дузећа општедржавног и републиканског значаја у следећим гранама привреде:

- 1) у рударству и екстрактивној индустрији;
- 2) у металургији;
- 3) у индустрији нафте и њених деривата (природних и вештачких);
- 4) у индустрији природних гасова;
- 5) у индустрији прераде угља;
- 6) у индустрији железничко-саобраћајног материјала;
- 7) у индустрији машина и алата;
- 8) у бродоградњи;
- 9) у аутомобилској индустрији;
- 10) у индустрији пољопривредних алата и машина;
- 11) у метало-прерађивачкој индустрији;
- 12) у електро-индустрији;
- 13) у производњи електро-енергије и плинова (електране и плинаре);
- 14) у војној и пиротехничкој индустрији;
- 15) у велико-хемијској индустрији;
- 16) у електро-хемијској индустрији;
- 17) у индустрији легура метала;
- 18) у индустрији хемијске прераде дрвета, у индустрији жижица, компримираних гасова, воденог стакла, чађи, боја, лакова, туткала и желатина, сапуна и глицерина, смоле, воска, масти за чишћење, апретуре мазива, као и у свој осталој хемијској индустрији;
- 19) у графичкој и штампарској индустрији;
- 20) у индустрији дрвењаче, целулозе, папира и њихове прераде;
- 21) у индустрији цемента, гипса, стакла, керамике, порцелана, фајанса, азбеста, ватросталног материјала;
- 22) у индустрији неметалних минерала и камена;
- 23) у индустрији коже, крзна и гуме (природне и вештачке);
- 24) у индустрији текстилија (природних и вештачких);
- 25) у пиљанској и осталој индустрији прераде дрвета;
- 26) у индустрији грађевинског материјала;
- 27) у индустрији шећера, шлиритуса, шкроба, квасца и декстрина;
- 28) у индустрији и рафинерији биљних уља;
- 29) у млињској индустрији, индустрији тјестенина и прераде брашна;
- 30) у индустрији прераде меса, масти, рибе, воћа, поврћа и млека;
- 31) у индустрији минералних вода (природних и вештачких), сода-воде и леда;
- 32) у осталој прехранбеној индустрији;
- 33) у индустрији дувана и алкалоида;

34) у пиварској индустрији, индустрији алкохола и без-алкохолних пића;

35) у индустрији лекова, санитетског материјала и прибора, хемијско-фармацеутских и козметичких средстава;

36) у грађевинарству и у пројектовању;

37) у шумској индустрији;

38) у банкарству и осигурању;

39) у искоришћавању бања и лековитих вода;

40) у трговини на велико;

41) у сувоземном, ваздушном, поморском, речном и језерском саобраћају;

42) у транспорту.

Члан 2

Предузећима општедржавног и републиканског значаја у смислу овог Закона сматрају се оне предузећа која су до дана ступања на снагу овог Закона проглашена као такова указима Президијума Народне скупштине ФНРЈ, односно президиума народних скупштина народних република.

Члан 3

Као једно предузеће у смислу овог Закона сматрају се сва постројења, стоваришта, уреди, продавнице, транспортна постројења предузећа као и њихове филијале и огранци, ако су пословали под заједничком фирмом или под заједничком управом до 6 априла 1941 или на дан ступања на снагу овог Закона.

Члан 4

Национализација предузећа обухвата сву покретну и непокретну имовину, као и сва имовинска права која припадају предузећу или служе његовој сврси као што су нарочито патенти, лиценце, дозволе за рад, службености, рударска права, узорци, жигови, модели и томе слично.

Члан 5

Национализовано предузеће постаје актом национализације државно привредно предузеће у смислу Основног закона о државним привредним предузећима и има се решењем надлежне владе саобразити прописима истог закона. Тако сформисано државно привредно предузеће преузима на себе све обавезе национализованог приватног предузећа до висине његове активе.

На државу односно државно предузеће не прелазе следеће обавезе:

1) које су настале из пословања ван делокруга самог предузећа;

2) које су настале из пословања за време рата или из рада за непријатеља;

3) које су настале из послова недопуштене трговине и спекулације;

4) које су биле срачунате на презадужења предузећа;

5) које произлазе из уговора са намештеницима и члановима органа предузећа.

Члан 6

Држава, односно државно привредно предузеће може у року од 6 месеци од дана преузимања национализованог предузећа раскинути све уговоре дотадањих управа. Ако су радње или испоруке које су извршене по раскинутим уговорима користиле предузећу, држава ће дати накнаду саговорачу.

Члан 7

Кад су предузећа која спадају под удар овог Закона заједничка својина државе и приватних правних или физичких лица, тада се национализује и прелази у државну својину целокупни удео приватних правних односно физичких лица у тим предузећима.

II

Накнада

Члан 8

Сопственицима предузећа национализованог по овом Закону држава ће дати накнаду за национализовану имовину.

Члан 9

Накнада се даје у вредности чисте aktive национализоване имовине предузећа на дан преузимања од стране државе.

Ако је национализована имовина била секвестрирана или ма по ком основу под државном управом, њена се вредност утврђује на дан кад је држава узела предузеће под своју управу. У овом случају даће се сопственику накнада за искоришћавање имовине предузећа од стране државе за време док је била под државном управом. Ова накнада даје се у облику законских камата на вредност национализоване имовине до висине стварне добити коју је држава имала из управљања тим предузећем.

Члан 10

Накнада се даје у државним обвезницама које гласе на доносиоца.

За пословање обвезницама и за њихову исплату оснивају се савезни и републикански фондови за национализовану имовину као самостална правна лица за чије обавезе јамчи држава.

Влада ФНРЈ уредбом доноси ближе прописе о управљању фондовима за национализовану имовину, о средствима ових фондова, о начину и року амортизације обвезница, о каматама и о употреби обвезница у промету, о реду првенства за исплату поверилаца као и о поступку за процену вредности национализоване имовине.

Члан 11

Влада ФНРЈ може одредити, да се у појединим случајевима исплата накнаде изврши у готовом новцу, у целости или делимично, одједном или у обrocима.

Члан 12

Ако је национализована имовина припадала домаћем друштву чија је имовина била подељена на акције или на уделе, накнада ће се дати непосредно сопственицима акција или удела сразмерно њиховом учешћу у друштвеном капиталу до висине aktive.

Члан 13

Исплата накнаде сопственицима национализованих предузећа, против којих на дан ступања на снагу овог Закона није довршен поступак за дела која повлаче казну конфискации имовине, обуставиће се до довршења поступка.

Ако у случају из претходног става не буде изречена казна конфискации, или у случају ако се раније изречена казна конфискации надлежним путем укине, сопственицима ће се дати накнада по овом Закону.

Ако је сопственик национализованог предузећа пресуђен на одузимање ратне добити, а ова није наплаћена, наплатиће се из накнаде.

Члан 14

Неће се дати накнада за национализовану имовину која је служила социјалним, хуманим, културним и сличним сврхама.

III

Поступак

Члан 15

Даном ступања на снагу овог Закона национализована предузећа и њихову имовину преузеће привремено од доса-

дашњих сопственика односно њихових управитеља министарства Владе ФНРЈ односно министарства влада народних република непосредно или преко других органа које они одреде.

Члан 16

Министарства, односно од њих одређени органи извршиће приликом преузимања предузећа инвентарисање и примопредају предузећа и целокупне његове и друге имовине на коју се национализација односи. По преузимању издаће сопственику односно његовом заступнику потврду о извршеној примопредаји.

Ова министарства, односно од њих одређени органи обезбедиће непрекидно и уредно пословање предузећа све док управа не буде предата надлежним административно-оперативним руководиоцима у смислу Основног закона о државним привредним предузећима.

Члан 17

Ако досадашњи сопственик сматра да имовина, која је национализована, не спада под удар овог Закона, може у року од 15 дана од дана преузимања његове имовине од стране органа из члана 15 овог Закона да уложи жалбу за предузећа општедржавног значаја Влади ФНРЈ, а за предузећа републиканског значаја Влади народне републике, чија су решења коначна.

Члан 18

На захтев надлежног административно-оперативног руководиоца срески судови и други надлежни органи извршиће пренос права својине као и других права са ранијег сопственика на државу.

IV

Казнене одредбе

Члан 19

Ко изврши било какву радњу у намери да осујети или отежа национализацију по овом Закону, а нарочито ко уништи, оштети, прикрије, отуђи, оптерети или ма на који начин смањи вредност национализоване имовине или ко пружи државном органу или службенику нетачне или непотпуне податке о тој имовини, казниће се по Закону о сузбијању недопуштене трговине, недопуштене шпекулације и приредне саботаже, односно по Закону о заштити народних добара и њиховом управљању.

Члан 20

Јавни службеник који не изврши своју дужност прописану овим Законом или прописима који буду на основу њега донесени, или поступи противно њиховим одредбама, и тиме нанесе штету држави, казниће се по Закону о заштити народних добара и њиховом управљању.

V

Завршне одредбе

Члан 21

Оснивање нових приватних привредних предузећа из грана привреде набројаних у члану 1 може дозволити само Влада ФНРЈ.

Влада ФНРЈ односно влада народне републике може под одређеним условима национализовану имовину или њен део дати на искоришћавање приватним правним или физичким лицима. Она може са приватним правним или физичким лицима оснивати и заједничка предузећа уносећи у њих национализовану имовину.

Члан 22

Ништавне су све правне радње, услед којих би национализација била осујећена или отежана, као и оне правне радње које су биле на то срачунате. Сматра се да је била срачуната на осујећење или отежање национализације и свака правна радња која умањује имовину, ако се не докаже противно.

Члан 23

Овлашћује се Влада ФНРЈ да уредбом пропише ближе одредбе и да издаје упутства за извршење овог Закона.

Члан 24

Овај Закон ступа на снагу кад га усвоји Народна скупштина ФНРЈ.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

Устав Федеративне Народне Републике Југославије предвиђа у последња два става члана 18 национализацију појединих грана привреде или појединих предузећа ако то тражи општи интерес.

У развиту наше државе уопште, а наше привреде наполе свакако је наступило време да се ова Уставом предвиђена могућност спроведе у стварност. За то говоре пре свега следећа три основна момента:

1) Како општи развитак наше привреде тако и Уставом примљена јемства о помагању радног народа у његовим напорима за побољшање животног стандарда и ослобођење од експлоатације, траже да се ојача сектор општенародне имовине који наш Устав означава као ослонац државе у развиту народне привреде и коме Устав одређује нарочиту заштиту државе (члан 16 Устава).

Привредни сектор општенародне имовине доказао је до сада своју пуну животну снагу. Управо његовом постојању и развијању треба захвалити за постизавање наших најкрвљих привредних успеха. Управо његовом постојању и развијању треба такође захвалити што се, упркос тешких послератних прилика, уз постизавање великих привредних успеха подиже и животни стандард најширих народних маса.

Ако хоћемо да тај процес свестраног учвршћавања наше отаџбине, побољшавање животних услова наших народних маса, употребљавања њиховог радног елана у корист народне заједнице, успешно да продужимо, потребно је да, како у квалитативном тако и у квантитативном погледу одлучујуће појачамо сектор општенародне имовине. То траже од нас и даљи задаци у привредној изградњи наше земље, пре свега задаци индустријализације и електрификације и систематског увођења планског господарства. Без одлучног квантитативног и квалитативног ојачања сектора општенародне имовине тешко је замислити почетак спровођења планова електрификације и индустријализације у 1947 години и у наредним годинама.

Држава мора да буде способна да под јединственим руководством мобилише поједине привредне гране за спровођење задатака у даљој привредној изградњи земље. Само уз квантитативно и квалитативно ојачање привредног сектора општенародне имовине биће могуће да се то испуни и да се истовремено даде гаранција да ће привредни напори у идущим годинама збиља ићи на корист народне заједнице и широких народних маса.

2) Организационе форме, које су пресовладале у одлучујућим карикама наше привреде, углавном већ одговарају новој садржини наше друштвене стварности. Ми данас стварно већ господаримо на један плански начин, иако још нисмо донели једногодишње и перспективне планове. Више организационе форме наших индустријских привредних грана односно начин административно-оперативног руковођења нашим предузећима — на пример, савезне, главне и земаљске управе — одговара друштвеном карактеру општенародне имовине и државног привредног сектора, а не капиталистичком карактеру приватне својине над производним средствима. Али не само то. Даљи развитак нових организационих форми наше привреде долази већ у неизбежан сукоб са при-

ватном својином над средствима производње. Даљи развитак организационих форми и метода наше привреде такође са овоје стране тражи квантитативно ојачање државног сектора, а и квалитативне промене у појединим гранама привреде и појединим крупнијим предузећима.

3) Независност коју су наши народи извојевали у крвавом народно-ослободилачком рату и учврстили у току обнове и изградње земље после ослобођења, неминушно тражи да национално богатство и одлучујуће позиције наше привреде буду у рукама националне државе а не страног капитала, како би наша држава могла потпуно суверено да одређује у каквом обиму хоће економски да сарађује са иностранством.

Предлог Закона о национализацији приватних привредних предузећа обухвата у погледу обима национализације баш оне привредне гране, односно предузећа која, с обзиром на њихов привредни и друштвени значај, на техничку страну њиховог продукционог процеса и на нове организационе форме наше привреде, не би смела и даље остати у приватним рукама, јер то не би било у складу са нашом друштвеном и привредном стварношћу. Предлог Закона о национализацији обухвата, дакле, крупнија предузећа збиља индустриског карактера која су под компетенцијом наших министарстава индустрије и рударства, односно министарстава индустрије и министарстава рударства. Предлог овог Закона обухвата даље крупнија предузећа из индустрије лекова, санитетског материјала и прибора, хемиско-фармацеутских и козметичких средстава, предузећа која искоришћавају бање и лековите воде, предузећа из подручја грађевинарства, шумске индустрије, предузећа сувоземног, ваздушног, поморског и речног саобраћаја, транспорта и шпедиције, предузећа из подручја трговине на велико, банкарство и осигурања.

Обухваћене су, дакле, оне привредне гране које по својој природи, у једној истински народној држави, као што је наша, збиља треба да буду у општеновном рукама. С друге стране, предлог Закона о национализацији потпуно искључује могућност национализације мањих предузећа из ових грана, или чак занатлиских радњи. Он се ограничава у поменим привредним гранама на национализацију оних предузећа која су већ била проглашена за предузећа општедржавног, односно републиканског карактера.

Обим предложене национализације одговара, дакле, стварним потребама наше земље и наше народне заједнице и у потпуном је складу са нашим Уставом који зајемчује приватну својину и приватну предузимљивост у привреди, уколико се то право не употребљава на штету народне заједнице.

Чланови 3 и 4 предложеног Закона одређују недвосми-

слено што се сматра под једним привредним предузећем, а чланови 5 и 6 одређују правни положај национализованог предузећа у смислу Основног закона о државним привредним предузећима и обавезе које тако образовано предузеће преузима из прошлости. Потпуно је јасно да наша држава може преузети старе обавезе принципијелно једино до висине активе предузећа, а да не може преузети обавезе које су настале на отвореној или прикривеној шпекулативној бази или из пословања за време рата или чак из непосредног рада за непријатеља. Исто тако је јасно да држава има право раскинути све уговоре досадашњих управа национализованих предузећа, а да је рок од 6 месеци који предвиђа члан 6 довољан да се ствари могу трезвено проценити, да је правилно да држава преузме обавезу накнаде саговорачу само уколико се ради о радњама или испорукама које су користиле предузећу, а извршене су по уговорима који су раскинути.

Духу нашег Устава одговара да се члановима 8 до 12 одређује:

1) да ће држава дати за национализовану имовину накнаду и да се накнада даје у висини чисте активе предузетог предузећа каква је била на дан преузимања од стране државе;

2) да се накнада даје у државним обезвјеницама, и

3) да се за пословање обезвјеницама оснива Фонд о национализованој имовини и да ближе прописе за управљање Фондом за национализовану имовину, о употреби обезвјеница у промету, о процени вредности национализоване имовине и свему што се тиче исплате обезвјеница доноси Влада ФНРЈ својом уредбом.

Тим члановима добија се један исправан систем који, с једне стране, обезбеђује накнаду, а с друге стране омогућује довољну гипкост за правилну процену, правилно пословање обезвјеницама и њихову правилну исплату. С тим у вези потребно је истакнути члан 11, који Влади ФНРЈ дозвољава да може одредити да у појединим случајевима исплату изврши у готовом новцу, у целости или делимично, одједном или у обротама.

Члан 13 је у вези са оним нашим позитивним законима по којима извесна дела повлаче казну конфискације имовине. Логично је да се исплата накнаде обуставља оним сопственицима национализованих предузећа против којих на дан ступања на снагу Закона о национализацији није довршен поступак за дела која повлаче казну конфискације имовине. Јасно је да ће бити потребно дати накнаду оним сопственицима против којих не буде изречена казна конфискације, или која би казна надлежним путем била укинута. Пра-

вилно је да се ратна добит, ако није наплаћена, наплати из накнаде лицу осуђеном на одузимање ратне добити.

Нашој администрацији и привредној организацији најбоље одговара да, даном ступања на снагу овог Закона, национализовану имовину преузму непосредно надлежна министарства све дотле док управа не буде предата надлежном административно-оперативном руководству у смислу Основног закона о државним привредним предузећима.

Жалбе су могуће на Владу ФНРЈ, уколико се ради о предузећима од општедржавног значаја, или на владе народних република, уколико се ради о предузећима републиканског значаја. У томе се смислу предлажу чланови 16, 17 и 18.

Закон треба да предвиди казнене мере против било какве радње која би имала да осујети или отежа национализацију по овом Закону или нарочито да уништи, оштети, прикрије, уопште на који било начин смањи вредност национализоване имовине итд. По овојој суштини такве радње спадају у категорију дела која се кажњавају по Закону о сузбијању недопуштене трговине, недопуштене шпекулације и привредне саботаже, односно по Закону о заштити народних добара и њиховом управљању, па је према томе правилно, да се одређују казне по Закону о сузбијању недопуштене трговине, недопуштене шпекулације и привредне саботаже и по Закону о заштити народних добара и њиховом управљању.

Предложени Закон о национализацији приватних пошредних предузећа у потпуном је складу са нашим Уставом и законима ФНРЈ. Он претставља преку потребу наше привреде, њеног даљег јачања и даљег учвршћивања наше државе.

Према томе предлаже се да се Закон у целини усвоји.

Претседник Привредног савета
и министар индустрије

Борис Кидрич, с. р.

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

ВЕЋЕ НАРОДА

Законодавни одбор

Бр. 277

5-XII-1946

Београд

ВЕЋУ НАРОДА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

БЕОГРАД

Законодавни одбор Већа народа претресао је на својој седници одржаној 5 децембра 1946 године Предлог закона о национализацији привредних приватних предузећа, достављен му од Претседника Већа народа, а који је

на основу члана 63 Устава доставила Влада ФНРЈ Народној скупштини ФНРЈ.

После свестраног проучавања горњег законског предлога, а на основу пуне сагласности с учињеним изменама и допунама, постигнуте у заједничком Редакционом одбору, Законодавни одбор Већа народа подноси Већу следећи извештај:

У члану 10 у трећем ставу у другом реду уместо речи „Фондом за национализовану имовину“ ставити: „фондови-ма за националну имовину“.

У истом реду уместо речи „овог Фонда“ ставити речи „ових фондова“.

У члану 13 у последњем ставу у другом реду место речи „и“ ставити „а“, а место речи „она ће се наплатити“ ставити речи „наплатиће се“.

У члану 21 у првом ставу у другом реду после речи „члану 1“ додати речи „овог Закона“.

Поред наведених измена и допуна Одбор је учинио потребне стилске и техничке исправке.

Подносећи Већу народа овај извештај Законодавни одбор моли Веће да га изволи у целости усвојити.

За известиоца Одбор је одредио Божицара Масларића.

Секретар,

Душан Братић, с. р.

Претседник,

Божицар Масларић, с. р.

Чланови:

Јоза Миливојевић, с. р., д-р Хрччевић Јосип, с. р., Јосип Рус, с. р., др. Бранко Чубриловић, с. р., Срећко Жумер, с. р., Томо Чиковић, с. р., Рато Дугоњић, с. р., М. Поповић, с. р., М. Хоџа, с. р., П. Брашнаров, с. р., М. Апостолски, с. р., Мил. Царевић, с. р., Драг. С. Илић, с. р.

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Законодавни одбор

Бр. 247

5 децембра 1946 године

Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

БЕОГРАД

Законодавни одбор на својој седници од 5 децембра о. г., претресао је Предлог закона о национализацији приватних привредних предузећа, достављен му од Претседника Савезног већа, а који је на основу члана 63 Устава доставила Влада ФНРЈ Народној скупштини ФНРЈ.

После свестраног проучавања горњег законског пред-

лога и на основу пуне сагласности о учињеним изменама и допунама постигнуте у заједничком Редакционом одбору, Законодавни одбор Савезног већа подноси Већу следећи извештај:

(Текст извештаја Законодавног одбора Савезног већа идентичан је са текстом извештаја Законодавног одбора Већа народа, који је напред приложен).

Подносећи Савезном већу овај извештај Законодавни одбор моли Веће да га изволи у целости усвојити.

За известиоца изабран је Моша Пијаде.

Секретар,

Макс Шнудерл, с. р.

Претседник
Законодавног одбора,

Моша Пијаде, с. р.

Чланови:

Владимир Симић, д-р Милош Московљевић, Сулејман Филиповић, Милош Милић, Ђуро Салај, д-р Јерко Радмиловић, Иван Гранђа, Лајчо Јарамазовић, Матевж Хаце, д-р Јаков Гргурић, Мехмед Хоџа, Михајло Ђуровић, с. р.

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА

О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ВОЈНОЈ ОБАВЕЗИ ДРЖАВЉАНА ФНРЈ

Члан 1

У Закону о војној обавези држављана ФНРЈ мењају се и допуњују следеће одредбе:

1) у члану 11, тач 1, став под а) мења се тако да гласи:

а) „три године у гардиским јединицама, ваздухопловству, тенковским и моторизованим јединицама и Корпусу Народне одбране Југославије“.

2) У члану 14 Закона додати нов став који да гласи:

„Војници који испуњавају одређене услове за унапређење у чин резервног официра служе у сталном кадру највише 2 године без обзира на одредбе члана 11 овог закона“.

3) У члану 25:

— у ставу под а) место „четири недеље“ ставити „осам недеља“.

— У ставу под б) место „две недеље“ ставити „четири недеље“.

Члан 2

Одредбе члана 11 Закона о војној обавези држављана Федеративне Народне Републике Југославије имају се при-

менити на сва лица која су ступила у Југословенску Армију 1945 године и доцније.

Члан 3

Овај закон ступа на снагу осми дан по објављивању у „Службеном листу Федеративне Народне Републике Југославије“.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

1) Садањи закон предвиђа да рок службе у сталном кадру Југословенске Армије траје две године. Изузетно од овога траје:

— 3 године у Ваздухопловству и тенковским јединицама;

— 4 године у Југословенској ратној морнарици (сем обалске одбране).

Овим законом се предлаже да служба у сталном кадру траје 3 године, поред у до сада предвиђеним јединицама, још и у гардиским јединицама и у Корпусу народне одбране Југославије. Ово је потребно због тога, што у тим јединицама војници морају да се обуче не само за дужности војника као и остали борци у Армији, већ и за специјалну службу коју врше ти видови војске. После ове обуке такви војници морају да врше и специјалну службу коју могу успешно обављати само ако се дуже времена на тој налазе.

Израз „тенковским јединицама“ у садањем закону одговарао је називу „Тенковска армија“, како се раније звала највећа јединица овог рода војске. Према садањем пројекту назив „тенковске и моторизоване јединице“ одговара називу „Команда тенковских и моторизованих јединица“. Овим се међутим суштина не мења —

2) Члан 14 и 25 прилагођени су члану 29 односно чл. 22 Закона о служби у Југословенској армији.

Претседник Министарског савета

Министар народне одбране

Маршал Југославије,

Јосип Броз—Тито, с. р.

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

ВЕЋЕ НАРОДА

Законодавни одбор

Бр. 269

2. XII-1946

Београд

ВЕЋУ НАРОДА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

БЕОГРАД.

Законодавни одбор Већа народа претресао је на својој седници, одржаној 30 новембра 1946 године Предлог Закона о изменама и допунама Закона о војној обавези држављана

ФНРЈ, достављен му од Претседника Већа народа, а који је на основу члана 63 Устава доставила Влада ФНРЈ Народној скупштини ФНРЈ.

После свестраног проучавања горњег законског предлога, а на основу пуне сагласности постигнуте у заједничком Редакционом одбору. Законодавни одбор Већа народа предлаже Већу да Предлог Закона о изменама и допунама Закона о војној обавези држављана ФНРЈ усвоји у предложеном облику.

Подносећи Већу народа овај извештај Законодавни одбор моли Веће да га изволи у целости усвојити.

За известиоца Одбор је одредио Милоша Царевића.

Секретар,

За Претседника,

Д-р Душан Братић, с. р.

Јосип Рус, с. р.

Чланови:

Срећко Жумер, с. р., Нинко Петровић, с. р., д-р Бранко Чубриловић, с. р., Драгољуб Илић, с. р., Милош Царевић, с. р., Милан Поповић, с. р., Рато Дугоњић, с. р., Панко Брашнар, с. р., Симиша Станковић, с. р., Јоза Миливојевић, с. р.

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Законодавни одбор

Бр. 240

2-XII-1946 године

Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

БЕОГРАД

Законодавни одбор Савезног већа на својој седници од 30 новембра ове године претресао је Предлог закона о изменама и допунама Закона о војној обавези држављана ФНРЈ, достављен му од Претседника Савезног већа, а који је на основу члана 63 Устава доставила Влада ФНРЈ Народној скупштини ФНРЈ.

После свестраног проучавања горњег законског предлога Одбор га је једногласно усвојио онако како га је Влада ФНРЈ предложила Савезном већу.

Подносећи Савезном већу овај извештај Законодавни одбор моли Веће да га у целости изволи усвојити.

За известиоца одређен је д-р Макс Шнудерл.

Секретар,

Претседник

Законодавног одбора,

Д-р Макс Шнудерл, с. р.

Моша Пијаде, с. р.

Чланови:

Владимир Симић, Михајло Ђуровић, Јерко Радмиловић, Иван Гранђа, Матевж Хаце, Лампрет Јоже, Милош Минић, д-р Јажов Гргурић, Мехмед Хоџа, д-р Милош Московљевић, с. р.

PREDLOG ZAKONA O ADVOKATURI

I Zadatak advokature

Član 1

Zadatak advokature u Federativnoj Narodnoj Republici Jugoslaviji jeste da u granicama zakona pruža pravnu pomoć ustanovama, preduzećima, organizacijama i pojedincima u ostvarivanju njihovih prava i zakonom zaštićenih interesa i da na taj način pomaže državnim organima u pravilnoj primeni zakona i učvršćenju pravnog poretka u državi.

Član 2

Pravna pomoć obuhvata:

- 1) zastupanje i odbranu stranaka pred sudovima i pred organima državne uprave;
- 2) sastavljanje isprava (ugovora, testamenta i sl.) i podnesaka (tužbi, žalbi, pretstavki, molbi i sl.);
- 3) davanje pravnih saveta.

Član 3

Aadvokaturu mogu vršiti lica koja su stekla pravo na advokaturu a upisana su u jednu advokatsku komoru.

Advokatura se može vršiti pojedinačno ili u advokatskim zajednicama.

II Sticanje prava na advokaturu

Član 4

Sticanje prava na advokaturu ima svaki državljanin FNRJ koji je posle završenog pravnog fakulteta proveo dve godine u advokatsko-pripravničkoj praksi, ili na radu u sudu ili u javnom tužioštvu, ili koji je radio na pravnim poslovima u organima državne vlasti i uprave, a koji je položio advokatski ispit.

Redovni i vanredni profesori pravnih fakulteta mogu postati advokati po prestanku profesorske službe.

Član 5

Advokat ne može postati lice nedostojno poverenja za vršenje advokature. Kao takvo će se naročito smatrati lice koje nema biračko pravo, pravo na vršenje državne ili javne službe, lice koje je osuđeno za beščašća krivična dela ili se nalazi pod krivičnom ili disciplinskom istragom, kao i lice koje se bavi nezakonitim i nedozvoljenim intervencijama ometajući pravilan rad državnih organa.

Član 6

Državni službenik ne može u isto vreme biti advokat.

Narodni poslanici i odbornici narodnih odbora mogu biti istovremeno i advokati.

Član 7

Upis u članstvo advokatske komore vrši izvršni odbor one komore na čijem će području advokat imati sedište svoje kancelarije.

Rešenje o upisu dostavlja se na potvrdu ministru pravosuđa narodne republike.

Protiv rešenja komore kojim se odbija upis, kandidat ima pravo žalbe ministru pravosuđa narodne republike.

Žalba se podnosi u roku od 15 dana.

Ministar pravosuđa dužan je doneti odluku u roku od mesec dana po prijemu rešenja odnosno žalbe.

Član 8

Po upisu u članstvo komore advokat polaže pred predsednikom komore zakletvu koja glasi:

„Zaklinjem se svojom čašću da ću dužnost advokata vršiti savesno, da ću se u zastupanju prava i zakonom zaštićenih interesa stranaka pridržavati zakona i tako pomagati državnim organima u ostvarenju njihovih zadataka“.

III Vršenje advokature

Član 9

Advokati imaju pravo da se udružuju u advokatske zajednice u cilju zajedničkog vršenja advokature.

Advokatske zajednice su dobrovoljne i imaju svojstvo pravnog lica.

Bliže odredbe o ovim zajednicama propisaće pravilnikom Ministar pravosuđa FNRJ.

Član 10

Vršenje advokature mora se kretati u granicama zakona. Ono se, naročito, ne sme sastojati u nedopuštenom posredovanju kod državnih organa.

Nedozvoljeno je i kažnjivo vršenje advokature koje ide na izigravanje zakona i koje se vrši u cilju izdejstvovanja nezakonitih i nedopuštenih akata.

Član 11

Advokat je dužan da savesno prouči svaki predmet i da uputi stranku kojim će sredstvima ili na koji način najbrže i

sa što manje troškova doći do ostvarenja svojih prava i zakonom zaštićenih interesa.

Advokat je dužan da prikupi radi utvrđivanja istine i ostvarenja prava sve potrebne podatke i da u postupku pred državnim organima pruži pravnu pomoć.

Član 12

Advokat je dužan da ukazuje pomoć državnim organima i da sa njima saraduje na donošenju pravilne odluke.

U tu svrhu advokat je dužan da iznese činjenice koje su mu poznate kao zastupniku stranke, a koje su od uticaja na zakonito i pravilno donošenje odluke, pazeći pri tome da ne nanese štetu stranci koju zastupa.

Izvan toga advokat je dužan da čuva kao tajnu sve što je od stranke saznao a ona ne želi da neko drugi sazna.

Ministar pravosuđa, sud i advokatska komora oslobodiće od čuvanja tajne advokata kada je to potrebno radi ostvarenja državnih interesa i zaštite zakonitosti.

Član 13

Svi građani imaju pravo da traže pravnu pomoć advokata. Samo u opravdanim slučajevima advokat može odbiti davanje pravne pomoći. Opravdanost odbijanja davanja pravne pomoći ceni na zahtev stranke advokatska komora kojoj advokat pripada. Odluka komore je obavezna za advokata.

Član 14

Svaki advokat mora imati advokatsku kancelariju na području komore u kojoj je upisan.

Advokat ima pravo da izabere i promeni sedište svoje kancelarije.

U cilju obezbeđenja ukazivanja pravne pomoći narodu i pravilne raspodele advokata, advokatske komore mogu advokatima uskratiti promenu sedišta kancelarije ili im odrediti drugo sedište kancelarije.

Protiv odluke komore advokat ima pravo žalbe ministru pravosuđa narodne republike u roku od 15 dana po prijemu odluke.

Advokat koji je navršio 5 godina rada u sedištu koje mu je odredila komora ima pravo da promeni sedište svoje kancelarije u drugo mesto.

Član 15

Advokat ne može imati filijalu svoje kancelarije.

Advokat ne može da radi u zajednici sa licem koje nema prava na advokaturu.

Član 16

U poslovima advokature advokata može zameniti samc advokat.

Advokat može ovlastiti drugog advokata da ga zameni izvan sedišta njegove kancelarije, a izuzetno i privremeno i u sedištu njegove kancelarije.

Član 17

Advokata može zameniti na raspravama pred sudom i organima državne uprave advokatski pripravnik koji radi u njegovoj kancelariji.

U svim slučajevima zamene advokat materijalno odgovara za rad svoga zamenika.

Član 18

Advokat je dužan voditi uredno knjige o svim primanjima i davanjima u vezi sa advokatskim poslovima.

Nevođenje ili neuredno vođenje knjiga kazniće se po propisima koji važe za neuredno vođenje knjiga. Ovo kažnjavanje ne isključuje disciplinsku odgovornost advokata za nevođenje ili neuredno vođenje knjiga.

Obrazac ovih knjiga propisaće ministar finansija narodne republike u sporazumu sa ministrom pravosuđa.

Član 19

Advokat je dužan da vodi tačnu evidenciju o predmetima koje je primio na rad, unoseći sve potrebne podatke o vremenu primanja predmeta, primljenim dokumentima i ispravama i o toku rada po određenom predmetu. Obrazac ovih knjiga propisaće ministar pravosuđa narodne republike.

Član 20

Advokat je dužan da potpiše svaki podnesak koji upućuje državnom organu, i to svaki primerak svakog podneska.

Nedopušteno je i kažnjivo potpisivanje podnesaka koji nisu primljeni i rađeni u kancelariji advokata potpisnika.

Član 21

Advokat ima pravo da traži od stranke naknadu za troškove u vezi sa obavljenim poslovima, a po pravilu i nagradu za svoj rad.

Pod troškovima se razumeju samo stvarni i potrebni izdaci koje je advokat učinio u pružanju pravne pomoći.

Nagrada za advokatski rad naplaćivaće se prema utvrđenoj tarifi.

Ministar pravosuda narodne republike propisuje pravilnikom tarifu za nagrade advokata.

U slučajevima kada nagrada nije predviđena tarifom, advokat može sa strankom ugovoriti visinu nagrade u skladu sa nagradama predviđenim tarifom za slične poslove. U ovom slučaju stranka može tražiti od advokatske komore da odredi visinu nagrade.

Za punovažnost ugovora o nagradi potrebna je pismena isprava, u kojoj će se naznačiti iznos nagrade, način plaćanja i iznos primljenog predujma.

Član 22

U advokatskoj kancelariji mora na vidnom mestu biti izložena tarifa advokatskih nagrada.

Član 23

Advokat nema prava na nagradu za svoj rad u zastupanju siromašnih, kada ga za to odredi advokatska komora, odnosno sreski sud u mestima gde ne postoji advokatska komora.

U navedenom slučaju advokat ima pravo na naknadu troškova, a nagradu ima pravo da traži od stranke koju zastupa samo ako je ona ostvarila i zahtev u pogledu troškova postupka.

Advokatska komora i sud vrše raspored lica koja imaju pravo na besplatnu pravnu pomoć na sve advokatske kancelarije u njihovom području.

Član 24

Advokat je dužan izdati stranci priznanicu na svaki prijem novca, papira od vrednosti, isprava i drugih predmeta koje prima od stranke.

Član 25

Radi pokrića troškova i obezbeđenja nagrade advokat nema prava zadržati papire od vrednosti, isprave i druge predmete koje je primio za svoju stranku, kao ni gotovinu koju je njegova stranka položila ili koju je on za stranku primio.

Član 26

Troškove koji su ostvareni od protivne stranke advokat može zadržati do visine učinjenih troškova i nagrade. Ovo pravo ima i zastupnik siromašnih,

Član 27

U svojoj sopstvenoj stvari advokat može tražiti od protivne stranke da mu naknadi samo učinjene troškove

Član 28

Za tužbe iz odnosa zastupanja pred sudom nadležan je sud pred kojim je stvar raspravljena u prvom stepenu, a ako stvar nije raspravljena pred sudom nadležan je sud prebivališta tuženog.

IV Prestanak advokature

Član 29

Advokatu prestaje pravo na advokaturu:

- 1) gubitkom državljanstva;
- 2) gubitkom biračkog prava;
- 3) odricanjem od vršenja advokature;
- 3) gubitkom prava na advokaturu po odluci krivičnog ili disciplinskog suda;
- 5) otvaranjem stečaja.

Član 30

Kod prestanka advokature izvršni odbor advokatske komore preduzeće sve potrebne mere da se obezbede interesi stranaka koje je zastupao advokat kome je advokatura prestala.

Član 31

Izvršni odbor advokatske komore može vršenje advokature privremeno zabraniti advokatima protiv kojih je uveden krivični ili disciplinski postupak.

V Advokatski pripravnici

Član 32

Advokatima pomažu u radu advokatski pripravnici.

Advokatski pripravnik može biti svaki državljanin FNRJ koji ima završeni pravni fakultet.

Uslovi iz člana 5 ovog zakona važe i za advokatske pripravnike.

Član 33

Advokatski pripravnik mora biti upisan u istoj advokatskoj komori kao i advokat u čijoj kancelariji radi.

Prijavu upisa moraju potpisati advokat i advokatski pripravnik.

U pogledu upisa advokatskih pripravnika u advokatsku komoru važi član 7 ovog zakona.

Član 34

Vežba advokatskog pripravnika kod advokata ima za svrhu da osposobi pripravnika za samostalan advokatski rad. Advokat je dužan da zaposli pripravnika i uputi ga u sve grane advokatskog poslovanja.

Nadzor nad radom advokatskog pripravnika vodi advokat kod koga je pripravnik upisan i advokatska komora.

Član 35

Advokat je dužan najmanje dva puta godišnje da podnosi izveštaj advokatskoj komori o radu pripravnika.

Član 36

Advokatska komora je dužna da radi na stručnom i opštem usavršavanju advokatskih pripravnika organizovanjem tečajeva, stručnih predavanja, konferencija i sl., kako u sedištu komore tako i van nje.

Član 37

Advokatski pripravnici kao i ostala lica iz čl. 4 st. 1) ovog zakona polažu advokatski ispit.

Program advokatskog ispita i uslove polaganja ispita određuje ministar pravosuđa narodne republike pravilnikom na osnovu opštih uputstava Ministra pravosuđa FNRJ.

Član 38

Advokatski pripravnici imaju pravo na platu shodno propisima koji važe za nameštenike, a prema pravilniku koji propisuje ministar pravosuđa narodne republike.

Član 39

Advokatske komore dužne su dostaviti ministru pravosuđa narodne republike najmanje jedanput godišnje izveštaj o radu advokatskih pripravnika i uvek kad to ministarstvo zatraži.

Član 40

Advokatski pripravnici mogu biti učlanjeni u sindikalne organizacije.

Član 41

Propisi glave II, III, IV i VIII shodno će se primenjivati i na advokatske pripravnike.

VI Advokatske komore

Član 42

Advokatska komora je organizacija advokata na jednom određenom području.

Advokatska komora ima svojstvo pravnog lica.

Član 43

Pravo i dužnost advokatske komore je da obezbeđuje i kontroliše pravilno vršenje advokature od strane svojih članova.

U tu svrhu advokatska komora vrši nadzor nad radom advokata, organizuje pružanje pomoći mesnim državnim organima, upućuje advokate da sa njima sarađuju; organizuje besplatno davanje pravne pomoći siromašnim građanima; pomaže udruživanje advokata u cilju zajedničkog vršenja advokature; organizuje kurseve za stručno usavršavanje advokata i advokatskih pripravnika; stara se o materijalnim uslovima advokata, advokatskih pripravnika i njihovih porodica i o zaštiti njihovih interesa.

Član 44

Vlade narodnih republika i Glavni izvršni odbor autonomne pokrajine odrediće na svojoj teritoriji broj advokatskih komora, njihovih područja i sedišta.

Član 45

Organi advokatske komore jesu:

- 1) skupština;
- 2) izvršni odbor;
- 3) nadzorni odbor;

Pri svakoj advokatskoj komori postoji:

- 1) disciplinski sud i
- 2) disciplinski tužilac.

Član 46

Advokatske komore stoje pod nadzorom ministra pravosuđa narodne republike koji ih pomaže u izvršavanju njihovih zadataka.

Ministar pravosuđa narodne republike može u svako doba tražiti objašnjenje o radu komore.

Član 47

Izvršni odbor advokatske komore dužan je do kraja januara svake godine podneti ministru pravosuđa narodne republike izveštaj o radu u protekloj godini. Uz izveštaj će podneti spisak dovršenih i nedovršenih disciplinskih predmeta.

Izvršni odbor je dužan da ministru pravosuđa narodne republike dostavi prepise zapisnika skupštine komore.

Član 48

Ministar pravosuđa narodne republike može raspustiti izvršni odbor komore ako nađe da on ne ispunjava svoje zakonske dužnosti i postaviti u komori, iz reda njenih članova, poverenika koji će do izbora novog izvršnog odbora obavljati tekuće poslove komore. Poverenik je dužan da u roku od dva meseca od dana preuzimanja dužnosti sazove skupštinu advokatske komore radi izbora novog izvršnog odbora.

Ministar pravosuđa narodne republike može poništiti ove odluke organa advokatskih komora kada nađe da su ove odluke protivne zadacima advokature.

Član 49

Ministar pravosuđa FNRJ može odobriti i sazvati zajedničke skupove delegata advokatskih komora sa celog područja FNRJ u cilju pretresanja stručnih pitanja i mera za usavršavanje advokature i njenog stavljanja u službu izgradnje državnog poretka FNRJ kao i radi održavanja stručnih veza sa organizacijama advokata drugih država.

VII Organi advokatske komore

Član 50

Skupština advokatske komore sastaje se svake godine na svoj redovni sastanak.

Izvršni odbor može sazvati skupštinu u svako doba na vanredni sastanak, a mora je sazvati kad zatraži trećina članova komore, i to u roku od mesec dana po prispelom zahtevu.

Poziv na skupštinu mora biti objavljen u službenom listu narodne republike, odnosno autonomne pokrajine, odnosno autonomne oblasti, najmanje 8 dana pred sastanak.

Skupština punovažno rešava u prisustvu najmanje polovine svojih članova.

Skupština rešava većinom glasova prisutnih članova.

Skupštinom rukovodi predsedništvo koje skupština bira za svaki sastanak.

Član 51

U nadležnost skupštine spada:

1) donošenje pravila komore koja odobrava ministar pravosuda narodne republike;

2) donošenje poslovnika za rad skupštine i izvršnog odbora komore, koje odobrava ministar pravosuda narodne republike;

3) biranje članova nadzornog i izvršnog odbora i potrebnog broja zamenika;

4) izbor predsednika i članova disciplinskog suda, kao i potrebnog broja zamenika;

5) primanje izveštaja izvršnog odbora o radu i izveštaja nadzornog odbora o pregledu novčanog poslovanja kao i davanje razrešnice izvršnom i nadzornom odboru;

6) izbor disciplinskog tužioca i potrebnog broja zamenika;

7) odobravanje proračuna prihoda i rashoda komore za iduću godinu;

8) utvrđivanje visine upisnine i članarine, i

9) davanje smernica za rad komore i njenih organa.

Član 52

Skupština ima pravo da opozove izabrane članove svih organa komore i pre isteka roka za koji su izabrani. U tom slučaju skupština odmah bira nove članove.

Prestankom članstva u komori prestaje i članstvo u organima komore.

Advokat kome je privremeno zabranjeno vršenje advokature ne može za to vreme vršiti nikakve dužnosti u organima komore i disciplinskom sudu.

Član 53

Izvršni odbor advokatske komore sastoji se od 5—7 članova koje skupština advokatske komore bira na dve godine.

Članovi izvršnog odbora biraju između sebe predsednika, njegovog zamenika, sekretara i blagajnika, a po potrebi i članove, koji će vršiti posebne dužnosti.

Dužnosti u izvršnom odboru vrše se besplatno i članovi ih se moraju primiti, ukoliko ne postoje naročiti razlozi da budu oslobođeni. Članovi izvršnog odbora imaju pravo na naknadu stvarno učinjenih izdataka koje su imali u vezi sa poverenom im dužnošću.

Izvršni odbor rešava većinom glasova u prisustvu najmanje polovine svojih članova.

Član 54

Izvršni odbor vrši sve poslove koji nisu u nadležnosti drugih organa komore.

U nadležnost izvršnog odbora naročito spada: sazivanje skupštine i izvršivanje njenih zaključaka, odlučivanje o prijemu u članstvo i vođenje evidencije o upisanim članovima, rukovođenje novčanim poslovima, vršenje neposrednog nadzora nad radom advokata i advokatskih pripravnika, staranje o stručnom usavršavanju advokata i advokatskih pripravnika, postavljanje privremenih zamenika bolesnim i odsutnim advokatima koji nisu sebi odredili zamenu, određivanje zastupnika siromašnih i postavljanje preuzimalaca advokatske kancelarije advokata koji su privremeno ili stalno izgubili pravo na vršenje advokature.

Član 55

Pretsednik izvršnog odbora odnosno njegov zamenik predsedava sednicama izvršnog odbora i zastupa komoru.

Član 56

Nadzorni odbor sastoji se od tri člana izabrana od skupštine komore za vreme od dve godine.

Nadzorni odbor dužan je najmanje dva puta godišnje pregledati novčano poslovanje izvršnog odbora i završne račune i o svom nalazu izvestiti skupštinu advokatske komore.

VIII Disciplinski propisi

Član 57

Za manje greške i neurednosti izvršni odbor advokatske komore može kazniti advokata i advokatskog pripravnika opomenom ili novčano do pet stotina dinara. Protiv ove odluke nema mesta žalbi.

Član 58

Disciplinske prestupe advokata i advokatskih pripravnika, koji se tiču povrede ili nesavesnog vršenja dužnosti i narušavanja ugleda advokature, sudi disciplinski sud advokatske komore.

Naročito se smatra kao disciplinski prestup:

- 1) ako je advokat ishodio upis u komoru ma da je znao da su postojale zakonske prepreke;
- 2) ako u nedopuštenim slučajevima ili na nedopušten način posreduje kod organa vlasti;

3) ako nesavesno zastupa interese stranaka, naročito propuštanjem radnji koje su potrebne da stranka ostvari svoje pravo;

4) ako tumačeći zakon izvrće namerno njegov smisao i namenu;

5) ako namerno odugovlači postupak, svesno iznosi netačne činjenice i obesno podnosi pravne lekove;

6) ako bez opravdanog razloga odbija davanje pravne pomoći;

7) ako primi nagradu za svoj rad preko iznosa određenog tarifom ili odbije pravnu pomoć stranci koja nije pristala da mu plati nagradu preko utvrđene tarife;

8) ako u svojoj kancelariji na vidnom mestu ne izloži tarifu;

9) ako ne vodi ili neuredno i netačno vodi knjige prima-
nja i izdavanja;

10) ako naplati pravnu pomoć koju je dužan da pruži besplatno;

11) ako se za vreme privremene zabrane vršenja advokature bavi advokatskim poslovima ili tu zabranu izigrava na drugi način;

12) ako preko plaćenog posrednika ili na drugi nedostojan način traži klijenta;

13) ako potpiše podnesak sastavljen od lica koja nisu advokati ni advokatski pripravnici, ili ako na drugi način pomaže neovlašćena lica u obavljanju advokatskih poslova, i

14) ako na javnoj prodaji, na kojoj zastupa poverioca, kupi za svoj račun ili za račun svojih srodnika stvar koja se prodaje.

Član 59

Disciplinske kazne su:

1) novčana kazna od pet stotina do deset hiljada dinara protiv advokata i od jedne stotine do dve hiljade dinara protiv advokatskih pripravnika;

2) javni ukor;

3) obustava vršenja advokature do godinu dana, odnosno za advokatske pripravnike produženje vršenja službe najviše do godinu dana;

4) gubitak prava na advokaturu za uvek.

Kazne pod 1 i 3 mogu se izricati zajedno.

Osuda na disciplinsku kaznu povlači i osudu na naknadu troškova disciplinskog postupka i izvršenja kazne.

Član 60

Disciplinski prestupi zastarevaju za tri godine od dana kada su učinjeni. Zastarelost se prekida podnošenjem prijave

kao i svim onim činjenicama kojima se po krivičnom zakonu prekida zastarelost.

Član 61

Naknada štete ne može se tražiti u disciplinskom postupku.

Član 62

Pretsednika i članove disciplinskog suda bira skupština komore za vreme od 2 godine.

Član disciplinskog suda može biti član izvršnog odbora.

Disciplinski sud sudi u veću od tri člana.

Članovi disciplinskog suda moraju biti advokati, a kada se sudi advokatskim pripravniciima onda jedan član disciplinskog suda mora biti advokatski pripravnik, koga određuje zemaljski sekretarijat Sindikalnog saveta službenika pravosudnih i upravnih ustanova.

Član 63

Pri disciplinskom sudu komore postoji disciplinski tužilac, koga imenuje iz reda advokata skupština advokatske komore za vreme od dve godine. Disciplinski tužilac pokreće izvidaje, podiže i zastupa optužnicu i podnosi žalbe protiv odluka disciplinskog suda.

Član 64

Disciplinski postupak se vodi po službenoj dužnosti čim se sazna za disciplinski prestup advokata ili advokatskog pripravnika.

Disciplinski tužilac provodi potrebne izvidaje i podnosi optužnicu, odnosno, ako nade da nema krivice, podnosi disciplinskom sudu obrazloženi predlog o obustavi disciplinskog postupka.

Član 65

Disciplinski sud prihvata ili odbacuje optužnicu odnosno predlog o obustavi disciplinskog postupka. On može naložiti disciplinskom tužiocu dopunu izvidaja i dati mu u tome smislu obavezna uputstva.

Član 66

U slučaju da disciplinski sud nade da je delo, za koje se advokat ili advokatski pripravnik optužuje, krivično delo, iz-

vestiće o tome javnog tužioca. Disciplinski postupak se u tom slučaju može nastaviti.

Član 67

Sudovi su dužni saopštiti disciplinskom sudu advokatske komore kada je protiv advokata ili advokatskog pripravnika pokrenut krivični postupak.

Disciplinski sud će o pokretanju krivičnog postupka protiv advokata i advokatskog pripravnika odmah izvestiti izvršni odbor komore.

Član 68

Protiv presude i protiv odluke o obustavi disciplinskog postupka imaju pravo žalbe u roku od 15 dana vrhovnom sudu narodne republike odnosno autonomne pokrajine:

- 1) okrivljenik;
- 2) roditelji, deca i udovica okrivljenika, ako je umro pre nego što je presuda postala pravosnažna;
- 3) disciplinski tužilac komore;
- 4) javni tužilac;
- 5) lice koje je povredom dužnosti okrivljenika oštećeno u svojim pravima.

Disciplinski sud advokatske komore dužan je da blagovremeno dostavi svoje presude odnosno odluke svim licima iz stava prvog ovog člana.

Član 69

Vrhovni sud narodne republike odnosno autonomne pokrajine, kao vrhovni sud u disciplinskim stvarima advokata, sudi u veću od trojice sudija.

Član 70

Za postupak disciplinskih sudova advokatskih komora važe shodno načela krivičnog postupka, ukoliko ovim zakonom nije drukčije određeno.

Član 71

Pravosnažne disciplinske presude izvršuje izvršni odbor advokatske komore.

Novčane kazne i troškove postupka izvršni odbor može po potrebi naplatiti preko sudskih izvršnih organa.

Član 72

Iznosi novčanih kazni po disciplinskim krivicama naplaćuju se u korist advokatske komore, koja će svojim poslovnikom propisati način upotrebe tih sredstava.

Član 73

O izrečenim kaznama disciplinski sud je obavezan da izvesti ministarstvo pravosuđa narodne republike.

Kazna gubitka prava na advokaturu za uvek ima se objaviti u službenom listu one narodne republike, autonomne pokrajine i autonomne oblasti, u kojoj se nalazi sedište komore, kao i u „Službenom listu FNRJ”.

IX Neovlašćeno vršenje poslova advokature

Član 74

Lice koje uz nagradu ili u vidu zanata pruža strankama pravnu pomoć, a na to zakonom nije ovlašćeno, kazniće se lišenjem slobode do godinu dana ili prinudnim radom bez lišenja slobode, ili novčano. Novčana kazna može se izreći zajedno sa kaznom lišenja slobode ili sa kaznom prinudnog rada bez lišenja slobode.

Za suđenje ovih krivica u prvom stepenu nadležan je sreski sud.

X Prelazne i završne odredbe

Član 75

Vlade narodnih republika i izvršni odbor autonomne pokrajine Vojvodine obrazovaće za svoja područja o roku od 30 dana po stupanju na snagu ovog zakona komisiju od tri člana, koja će doneti rešenje o tome koji od dosadašnjih advokata zadržavaju pravo na vršenje advokature u smislu propisa ovog zakona, odnosno koji od advokatskih pripravnika zadržavaju svojstvo advokatskog pripravnika.

Protiv rešenja komisije, koje se pismeno dostavlja zainteresovanim advokatima odnosno advokatskim pripravnicima i javnom tužiocu narodne republike odnosno Autonomne pokrajine Vojvodine, navedena lica mogu se u roku od 15 dana po prijemu odluke žaliti vrhovnom sudu narodne republike odnosno Autonomne pokrajine.

Član 76

Posle donošenja pravosnažnih rešenja o pravu advokata o vršenju advokature u pojedinim narodnim republikama sazvaće se osnivačke skupštine advokatskih komora.

Osnivačke skupštine će sazvati ministar pravosuđa narodne republike, odnosno izvršni odbor Autonomne pokrajine, najdocnije šest meseci po stupanju na snagu ovog zakona.

Skupštinom rukovodi izabrano pretsedništvo.

Član 77

Novoizabrane komore preuzeće arhivu, svu imovinu i sve obaveze dosadašnjih advokatskih komora, ukoliko se područje nove komore poklapa sa područjem stare komore. Gde to nije slučaj, način deobe između komora odrediće ministar pravosuđa narodne republike odnosno Glavni izvršni odbor Autonomne pokrajine Vojvodine.

U slučaju da su stare komore obuhvatile dve ili više narodnih republika, način deobe arhive, imovine i obaveza između novih komora odrediće Ministar pravosuđa FNRJ.

Član 78

Način likvidacije potraživanja i dugovanja advokata koji nisu primljeni u članstvo komore, kao i članova porodice umrlih advokata prema fondovima bivših komora, propisaće ministri pravosuđa narodnih republika odnosno Glavni izvršni odbor Autonomne pokrajine Vojvodine na osnovu uputstva Ministra pravosuđa FNRJ.

Član 79

Nedovršeni disciplinski postupci koji su povedeni protiv advokata i advokatskih pripravnika posle oslobođenja, nastaviće se po propisima ovog zakona.

Član 80

Advokatski ispiti položeni za vreme neprijateljske okupacije i stečena advokatura prema propisima organa vlasti okupatora i domaćih pomagača ne priznaju se.

Član 81

Rad u advokatskoj kancelariji za vreme okupacije ne računa se u staž po čl. 4 ovog zakona.

Član 82

Lica, koja su učestvovala u Narodnooslobodilačkoj borbi ili su bila u zarobljeništvu ili internaciji, stiču pravo na polaganje advokatskog ispita posle jedne godine rada propisanog u čl. 4 st. 1 ovog zakona.

Član 83

Ovlašćuje se Ministar pravosuđa FNRJ da izdaje pravilnike i uputstva za izvršenje ovog zakona.

Član 84

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana po objavi u „Službenom listu FNRJ”.

IS P R A V K E

IZVRŠENE U PREDLOGU ZAKONA O ADVOKATURI

Član 4

Stav 1 ovog člana treba izmeniti tako da glasi:

„Pravo na sticanje advokature ima svaki državljanin Federativne Narodne Republike Jugoslavije koji je posle završenog pravnog fakulteta proveo tri godine u advokatsko-pravničkoj praksi i to: jednu godinu kod redovnog suda, jednu godinu u javnom tužilaštvu odnosno na pravnim poslovima u organima državne vlasti ili državne uprave, a jednu godinu u advokatskoj kancelariji, i koji je posle te trogodišnje prakse položio advokatski ispit”.

Član 6

Na kraju stava 1 dodaju se reči: „kao ni lice koje vrši drugu stalnu službu”.

Član 8

U tekstu zakletve, treći red ovog člana, posle reči „Zaklinjem se svojom čašću” umetnuti reči: „i čašću svoga naroda”.

Član 11

Ispustiti ceo član.

Član 12

Ispustiti stavove 1 i 2 ovog člana.

Treći stav istog člana treba da glasi na početku: „Advokat je dužan da čuva kao tajnu” itd.

Član 14

Briše se poslednji stav ovog člana.

Član 16—17

Stav prvi člana 16 i član 17 spojiti u jedan član.

Stav drugi člana 16 briše se, a numeracija daljih članova se shodno tome menja.

Član 19—20

Oba ova člana se ispuštaju, a njima predviđena materija biće regulisana Pravilnikom.

Član 24

Ispustiti u celosti.

Član 25

Ovaj član menja se i glasi:

„Radi pokrića troškova i obezbeđenja nagrade advokat može zadržati gotovinu do iznosa koji pokriva njegove troškove i nagradu prema tarifi i ugovoru”.

Član 34—35

Ispustiti oba člana u celosti.

Član 39

Ispustiti ceo član.

Član 46

Stav drugi ovog člana ispustiti.

Član 50 i 51

Iza člana 49 umeće se nov član 50 koji glasi:

„Kod advokatskih komora osnivaće se posebni fondovi za osiguranje advokata.

Bliže propise o ovim fondovima propisaće Vlada narodne republike”.

Sadašnji član 50 postaje član 51, odnosno odgovarajući novi član, a u njegovom stavu 3 brišu se reči „odnosno autonomne oblasti”.

Stari član 51

Tačka 3 menja se i glasi:

„3) biranje članova izvršnog i nadzornog odbora i potrebnog broja zamenika”.

Član 63

U stavu 1, drugi red, mesto reči „imenuje” staviti „bira”.

IX Glava. Neovlašćeno vršenje poslova advokature

Glava IX menja se u celosti tako da glasi:

„IX Kaznene odredbe

Član 74

Advokat i advokatski pripravnici odgovaraju krivično ako izvrše delo protiv dužnosti advokature.

Kao krivično delo protiv dužnosti advokature smatra se svako delo učinjeno u vršenju advokature, ako se njime teško

vredaju zadaci i dužnosti advokata kao saradnika državnih organa ili ako je upravljeno na oštećenje interesa lica koje advokat zastupa ili brani.

Član 75

Kao krivično delo iz člana 74 smatra se naročito:

1) nedopušteno posredovanje kod državnih organa ili predstavljanje pred strankom da će iskorišćenjem poznanstva, veza ili na drugi nedopušteni način posredovati kod državnih organa u cilju zaštite njenih interesa;

2) zloupotreba ovlašćenja u cilju preduzimanja takve radnje koja nije u interesu stranke;

3) posluga novcem, hartijama od vrednosti ili stvarima, koje su učiniocu poverene ili koje je primio za svoju stranku, kao i neovlašćeno davanje novca, hartija od vrednosti ili stvari drugom licu na poslugu;

4) naplata nedugovane svote na ime nagrade ili troškova, ili naplata veće nagrade ili troškova nego što je propisano, a naročito ako je to učinjeno iskorišćenjem teškog položaja ili neznanja stranke;

5) otkrivanje tajne koju je učinilac saznao u vršenju svog zvanja, ukoliko nije bio zakonom oslobođen od njenog čuvanja.

Član 76

Za krivična dela iz čl. 74—75 ovog zakona učinilac će se kazniti lišenjem slobode ili prinudnim radom bez lišenja slobode.

Učinilac koji učini krivična dela iz čl. 74 i 75 ovog zakona u nameri da nekome koristi ili da nekog ošteti kazniće se lišenjem slobode sa prinudnim radom do pet godina ili lišenjem slobode, a u takvom slučaju može se izreći i kazna konfiskacije imovine.

Član 75—82

Numeracija ovih članova se menja s obzirom na ispuštene prethodne članove i unesene nove.

Član 83

Član 83 menja se i glasi:

„Narodne republike mogu donositi zakonom bliže propise za primenu i izvršenje ovog zakona”.

Član 84

Menja se numeracija ovog člana.

O B R A Z L O Ž E N J E

ZAKONA O ADVOKATURI

Ustav FNRJ u čl. 44 t. 22 je stavio u nadležnost Federativne Narodne Republike Jugoslavije donošenje zakona o advokaturi. Isto tako, još je u toku narodno-oslobodilačke borbe u pravnim shvatanjima i u praksi potvrđen napredni pravni princip da je građanima obezbeđeno pravo na odbranu i na pravnu pomoć.

Izgradnja našega novog pravnog poretka, koja se nastavila posle donošenja Ustava, izazvala je potrebu i obezbedila donošenje Zakona o advokaturi. Posle uspostavljenog i učvršćenog sudskog sistema, na načelima demokratskog narodnog pravosuđa, i posle konačnog utvrđivanja uloge organa koji vrše nadzor nad pravilnom primenom zakona, izgrađenih u jedinstvenom sistemu Javnog tužništva FNRJ, sazreli su objektivni uslovi da se odredi mesto i funkcije advokaturi u Federativnoj Narodnoj Republici Jugoslaviji.

To je naročito potrebno iz razloga što se advokatura kod nas nalazi u jednom privremenom režimu. Jedna od prvih mera koju je naše državno rukovodstvo donelo posle oslobođenja Beograda jeste odluka Nacionalnog komiteta oslobođenja Jugoslavije od 17 novembra 1944 godine, kojom se u postojećim advokatskim komorama postavlja delegat do konačnoga regulisanja advokature. Od toga vremena do danas u samom krugu advokature pojavile su se razne pojave koje su uslovi- le potrebu konačnoga uređenja advokature. Pojedini advokati usled svog protivnarodnog držanja za vreme okupacije pokazali su se nedostojni za vršenje advokature. Drugi opet, ne shvatajući duboke društveno-ekonomske i političke promene u našoj zemlji i istinski i narodni demokratski karakter državne vlasti, nastavili su da davanje pravne pomoći shvataju „individualistički” ili čak protivno suštini naše nove zakonitosti. Treći su u poslove advokature unosili suviše komercijalnih momenata. Bilo je izvesnih pojedinaca koji su pokušavali na samom suđenju da plemenitu funkciju odbrane okrivljenog, koju garantuje naš Ustav, izokrenu u odbranu ne samo istorijski osuđenih i prevaziđenih ideologija nego čak i očigledno izdajničkih rabota. Isto tako advokaturom su počeli da se bave razni „divlji”, nekvalifikovani pojedinci koji su počeli da ometaju nesmetani i pravilan rad naših državnih organa. Nesumnjivo da su svi ovi momenti počeli nepovoljno da utiču kako na stabilizaciju i čistoću izgradnje našeg pravnog poretka tako i na samo pravilno vršenje advokature od strane onih pojedinih advokata koji prema svojim funkcijama i radu imaju ozbiljniji i dostojanstveniji stav.

Predloženi nacrt zakona o advokaturi pretstavlja kraj ovom privremenom i nesređenom stanju u advokaturi i postavlja principe i pravnu osnovu za pravilno funkcionisanje i organizaciju advokature na celom području Federativne Narodne Republike Jugoslavije.

Na kojim principima postavlja naš predlog zakona izgradnju advokature u Federativnoj Narodnoj Republici Jugoslaviji?

1) Advokatura je naročita društvena funkcija, koja ima za zadatak da u granicama zakona pruža pravnu pomoć ustanovama, preduzećima, organizacijama i pojedincima u ostvarivanju njihovih prava i zakonom zaštićenih interesa. Zakon jasno i nedvosmisleno utvrđuje da se pravna pomoć sastoji:

a) u zastupanju i odbrani stranaka pred sudovima i organima državne uprave;

b) u sastavljanju raznih isprava i podnesaka, kao što su ugovori, testamenat, tužbe, žalbe, pretstavke, molbe itd.;

v) u davanju pravnih saveta.

Pružanje pravne pomoći ima se vršiti na taj način da se istovremeno pomažu državni organi u pravilnoj primeni zakona i u učvršćenju pravnoga poretka Federativne Narodne Republike Jugoslavije i njenih narodnih republika.

Ovako postavljeni zadatak advokature odgovara strukturi i potrebama naše narodne države. Pravna pomoć ustanovama, preduzećima i građanima u cilju ostvarivanja prava i zakonom zaštićenih interesa nije samo potreba zadovoljenja prava i zakonom garantovanih interesa onih koji tu pomoć neposredno traže nego i naše države koja ta prava i interese garantuje i želi njihovo puno zakonsko ostvarivanje. Otuda se advokatura u uslovima narodne države smatra kao vršenje javne funkcije, kao funkcija pomoći državnim organima u učvršćenju pravnoga poretka i zaštiti prava koje je zakon zagarantovao.

Razumljivo je da će biti potreban proces prevaspitavanja i popune advokatskih redova novim kadrovima, da bi se u punom smislu advokatura u našoj državi vršila onako kako to postavlja ovaj zakon. U stihisko-anarhističkom građanskom društvu stare Jugoslavije advokatura je vršena u borbi za ostvarenje ličnih i pojedinačnih interesa protiv interesa naroda. Advokat se navikao da zakon prilagodi interesima svog klijenta i da iz zakona izvuče u konkretnim slučajevima sve što je koristilo grabljivim predstavnicima, vladajućim slojevima. U Federativnoj Narodnoj Republici Jugoslaviji, u kojoj su zakoni doneti kao izraz životnih interesa ogromne većine naroda i u kojoj zakoni te interese izražavaju i potvrđuju, pravna pomoć je onda pravna i stvarna pomoć kad pokaže da se naša zakonitost u punoj meri primeni i ostvari.

To je osnovna novina koju donosi predlog Zakona o advokaturi i koja je samo posledica dubokih i značajnih promena koje su se desile u našem društvenom i državnom uređenju.

2) Poveravajući advokaturi ovakvu važnu funkciju zastupanja i predstavljanja prava i zakonitih interesa ustanova i pojedinaca koji stupaju kao osuđenici, tužioci i tuženi, u krivičnom i građanskom procesu, predlog zakona je morao postaviti određene okvire za organizaciju advokature. S obzirom na specifičnost advokatskog rada, koja izaziva tesno opštenje advokata sa klijentima, s obzirom na shvatanje napredne pravne teorije i prakse, izražene u našem Ustavu i zakonodavstvu, da je koncepcija takmičenja u kontradiktornom postupku pred sudom nužan uslov za puno ostvarenje prava i zakonom garantovanih interesa, predlog zakona je postavio advokatske komore, kao javne organizacije advokata, na načelu samouprave. Samouprava advokatskih komora dobiva mogućnost za svoj pravilni razvoj i za obezbeđenje pravilnog vršenja advokature što su advokatske komore tešnje povezane sa državom preko nadzora koji nad njihovim radom vrše ministri pravosuđa narodnih republika i time što advokati nužno moraju biti učlanjeni u svoje komore.

3) Advokatura se može vršiti bilo individualno u advokatskim kancelarijama, bilo u raznim kolektivima koje zakon naziva dobrovoljnim advokatskim zajednicama. Zadržavajući dosadašnju praksu individualnog vršenja advokature, predlog zakona je opravdano stvorio mogućnosti za stvaranje kolektivnih advokatskih konsultacija koje će pravnu pomoć učiniti bližom širim narodnim slojevima. Ova novina koju donosi predlog zakona treba još više da omogući stvarno i puno vršenje advokature u smislu zadataka koje joj poverava narodna vlast.

4) Druga načela i odredbe predloga Zakona o advokaturi imaju za cilj da se planski i disciplinovano stvarno vršenje advokature što više prilagodi visokim zadacima koje je advokatura dobila u našoj Narodnoj Republici. Otuda se za vršenje advokature traži da advokat bude dostojan visokog poverenja koje je dobio, i prema tome zakon pozitivno određuje uslove dostojnosti za sticanje i vršenje advokatskog poziva. Zatim zakon traži višu pravnu kvalifikovanost advokata, utvrđujući da pored diplome Pravnoga fakulteta advokatski pripravnici moraju provesti dvogodišnji staž i polagati advokatski ispit. Isto tako, zakon postavlja uslove za čistotu odnosa između advokata i klijenata, uspostavljujući obaveznost ugovaranja nagrade prema tarifi i pravilno vođenje propisanih knjiga od strane advokata. Nesumnjivo je da jasno i strogo postavljena disciplinska odgovornost advokata služi kao jedna od garantija za ozdravljenje i zakonito vršenje advokat-

ske profesije. Sa druge strane, briga koju je zakon posvetio advokatskim pripravnicima pokazuje svu njegovu težnju da se advokatura u novoj Jugoslaviji postavi na nove čvrste i pravilne osnove.

Najzad određujući jasno funkcije i ovlašćenja advokature, zakon je samim tim postavio pravnu bazu za učvršćenje položaja i samog autoriteta advokata pred sudovima i drugim našim državnim organima. Nesumnjivo, to nameće advokati-
ma, kako starim tako i novim, velike i časne odgovornosti.

Ali, postavljajući jasne zadatke i okvire advokature, predlog zakona sadrži ne samo sredstva za pravilno usmeravanje i bolji kvalitet advokatskog rada, nego i za tačno utvrđivanje mesta advokature u našem pravnom sistemu.

Prema tome, u svojoj celini predlog Zakona o advokaturi pretstavlja kako osnovu za sređivanje pitanja advokature tako i novo sredstvo za dalju izgradnju i učvršćenje pravnog poretka Federativne Narodne Republike Jugoslavije.

Ministar pravosuđa FNRJ,
Frane Frol, s. r.

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

VEĆE NARODA

Zakonodavni odbor

Br. 268

2-XII-1946 godine

Beograd

VEĆU NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

BEOGRAD

Zakonodavni odbor Veća naroda pretresao je na svojim sednicama, održanim 28 i 30 novembra 1946 godine Predlog zakona o advokaturi, dostavljen mu od Pretsednika Veća naroda a koji je na osnovu člana 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini FNRJ.

Posle svestranog proučavanja gornjeg zakonskog predloga, a na osnovu pune saglasnosti o učinjenim izmenama i dopunama, postignute u zajedničkom Redakcionom odboru, Zakonodavni odbor Veća naroda podnosi Veću sledeći izveštaj:

Član 4 menja se i glasi: „Pravo na sticanje advokature ima svaki državljanin Federativne Narodne Republike Jugoslavije koji je posle završenog pravnog fakulteta proveo tri godine u pripravničkoj praksi, i to: bilo dve godine u sudu ili javnom tužioštvu, bilo jednu godinu u sudu ili javnom tužioštvu a jednu godinu na pravnim poslovima u organima državne vlasti ili državne uprave, a u svakom slučaju i jednu godinu u advo-

katskoj kancelariji, a koji je posle te trogodišnje prakse položio advokatski ispit.

Program advokatskog ispita i uslove polaganja ispita određuje ministar pravosuda narodne republike pravilnikom na osnovu opštih uputstava Ministra pravosuda FNRJ.

Redovni i vanredni profesori pravnih fakulteta stiču pravo na advokaturu po prestanku profesorske službe".

Član 5. u petom redu mesto reči „na" staviti „za". U sedmom redu mesto reči „bavi" staviti „bavilo".

Član 6 menja se i glasi: „Državni službenik, kao i lice koje ima neku drugu stalnu službu ili stalno zanimanje, ne može u isto vreme biti advokat.

Narodni poslanik, kao i odbornici narodnih odbora koji nisu članovi izvršnih odbora mogu biti istovremeno i advokati.

Sudije i sekretari sudova i javni tužioci i njihovi pomoćnici ne mogu za vreme od dve godine posle prestanka te službe vršiti advokaturu u mestima gde su služili u sudu ili javnom tužioštvu za poslednje dve godine".

Član 7. Na završetku drugog stava brisati tačku i dodati „u roku od 15 dana". Četvrti stav staviti kao produženje trećeg stava, brisati tačku iza reči „dana" i dodati „od dana prijema rešenja". Poslednji stav drugi red iza reči „rešenja" dodati „o upisu".

Član 8. Prvi stav drugi red mesto reči „komore" staviti „izvršnog odbora". Drugi stav prvi red mesto „zaklinjem" staviti „Zaklinjem".

Član 10. Prvi stav drugi red brisati zapetu iza reči „se" i „naročito".

Dodaje se novi član 11 koji glasi: „Advokat je dužan savsesno proučiti svaki predmet i da uputi stranku kojim će sredstvima ili na koji način najbrže i sa što manje troškova doći do ostvarenja svojih prava i zakonom zaštićenih interesa.

Advokat je dužan prikupiti radi utvrđivanja istine i ostvarenja prava sve potrebne podatke i da u postupku pred državnim organima pruži pravnu pomoć."

Član 12 menja se i glasi: „Advokat je dužan čuvati kao tajnu sve što je od stranke saznao, a ona ne želi da neko drugi sazna.

Izuzetno ministar pravosuda narodne republike, sud ili advokatska komora oslobodiće advokata od čuvanja tajne kada je to potrebno radi ostvarenja državnih interesa i zaštite zakonitosti".

Član 14. Treći stav menja se i glasi: „U cilju obezbedenja ukazivanja pravne pomoći narodu i pravilne raspodele advokata, advokatske komore mogu prilikom upisa u advokatsku komoru odrediti sedište kancelarije advokata a advokatima koji

su već upisani uskratiti promenu sedišta kancelarije".

Dodaje se nov četvrti stav koji glasi: „Komore mogu isto tako odrediti advokatima drugo sedište kancelarije prema pravilniku koji će propisati i ministar pravosuda narodne republike".

Raniji četvrti stav postaje stav peti.

Član 15. Dodaje se nov prvi stav koji glasi: „Advokat može davati pravnu pomoć na celoj teritoriji države".

Treći stav prvi red mesto „da radi" staviti „raditi".

Član 21 menja se i glasi: „Radi pokrića troškova i obezbeđenja nagrade advokat može zadržati gotovinu koju je njegova stranka položila ili koju je on za svoju stranku primio, do iznosa koji pokriva njegove troškove i nagradu prema tarifi odnosno ugovoru".

Član 24, četvrti red iza reči „sudom" staviti zapetu.

Član 27, prvi red iza reči „može" staviti „privremeno zabraniti" a brisati iste reči u drugom redu.

Član 28. Na kraju drugog stava ispraviti štamparsku grešku „Fakultet" u „fakultet".

Član 30. U četvrtom redu iza reči „sl." staviti tačku i brisati ostatak stava.

Član 31 (stari član 37) briše se.

Član 32 postaje član 31. Na kraju iza reči „republike" brisati tačku i dodati „u sporazumu sa ministrom rada narodne republike".

Član 33 postaje član 32.

Član 34 postaje član 33. U prvom redu iza broja „VIII" dodati „ovog Zakona".

Član 35 postaje član 34 menja se i glasi: „Advokatska komora je organizacija advokata na jednom određenom području.

Vlade narodnih republika i glavni izvršni odbor autonomne pokrajine odrediće na svojoj teritoriji broj advokatskih komora, njihova područja i sedišta.

Advokatska komora ima svojstvo pravnog lica".

Član 36 postaje član 35. Drugi stav treći red mesto „advokata" staviti „advokate". Šesti red brisati reči „u cilju zajedničkog vršenja advokature" i staviti „u advokatske zajednice". Osmi red mesto reči „stara se" staviti „vodi računa". U devetom redu iza reči „advokata" brisati zapetu i staviti „i", a isto iza reči „pripravnika" brisati ostatak rečenice i staviti „i o zaštiti njihovih interesa i interesa njihovih porodica."

Član 37 briše se.

Član 38 postaje član 36.

Član 39 postaje član 37.

Član 40 postaje član 38. Drugi stav prvi red ispraviti štamparsku grešku i pisati mesto „izvršni" napisati „Izvršni" i bri-

sati reč „da”. U drugom redu mesto reči „dostavi” staviti „dostaviti”.

Član 41 postaje član 39. Drugi stav drugi red mesto „ove” staviti „sve”.

Član 42 postaje član 40. U trećem redu mesto reči „celog područja” staviti „cele teritorije”. U šestom redu iza reči „po-
retka” staviti zapetu i brisati „FNRJ”.

Član 43 postaje član 42. Prvi stav drugi red iza reči „za” staviti „obavezno”.

Član 44 postaje član 42. Treći stav treći red brisati reči „odnosno autonomne oblasti”.

Član 45 postaje član 43.

Član 46 postaje član 44. Na kraju trećeg stava brisati tačku i dodati: „niti može biti disciplinski tužilac”.

Član 47 postaje član 45. Prvi stav drugi red mesto „5—99” staviti „pet do devet”.

Član 48 postaje član 46. Pretposlednji red drugi stav iza reči „kancelarije” dodati „umrlih”, a iza reči „advokata” dodati „ili”.

Član 49 postaje član 47.

Član 50 postaje član 48. Drugi stav četvrti red brisati reč „advokatske”.

Član 51 postaje član 49. Četvrti i peti red mesto reči „nema mesta žalbi” staviti „nije dopuštena žalba”.

Član 52 postaje član 50. Tač. 1 menja se i glasi: „Ako je advokat prilikom upisa u komoru prikrrio postojanje zakonskih prepreka za upis”;

Tač. 3 drugi red iza reči „naročito” dodati reč „neopravdanim”. Tač. 12 drugi red mesto „klijenta” staviti „klijente”. Tač. 13 iza reči „poslova” staviti tačku i zapetu i brisati reč „i”. Tač. 14 prvi red iza reči „prodaji” i drugi red iza reči „poverioca” brisati zapetu.

Član 53 postaje član 51. Član 54 postaje član 52. Član 55 postaje član 53.

Član 56 postaje član 54. Drugi stav briše se. Treći stav postaje drugi, stav četvrti postaje stav treći. U petom redu brisati reči „Sindikalnog saveta službenika pravosudnih i upravnih ustanova” i staviti „sindikata u kome su advokatski pravnici učlanjeni”.

Član 57 postaje član 55. U trećem redu briše se reč „advokatsko”.

Član 58 postaje član 56.

Član 59 postaje član 57. U prvom redu mesto „prihvata” staviti „prihvata”.

Član 60 postaje član 58. U prvom redu iza reči „delo” i treći red iza reči „optužuje” brisati zapetu.

Član 61 postaje član 59. Prvi stav drugi red brisati reč „advokatske”.

Član 62 postaje član 60. Prvi stav prvi red mesto reči „i” staviti „odnosno”. Tač. 2 drugi red mesto „pravno važna” staviti „pravosnažna”. Drugi stav drugi red brisati reč „da” i mesto „dostavi” staviti „postaviti”.

Član 63 postaje član 61. Član 64 postaje član 62. Član 65 postaje član 63. Član 66 postaje član 64.

Član 67 postaje član 65. Drugi stav treći red iza reči „republike” brisati zapetu i dodati reč „ili”. U istom redu brisati reči „i autonomne oblasti”. U petom redu reč „FNRJ” ispisati „Federativne Narodne Republike Jugoslavije”.

Član 68 (u ispravkama Predloga Zakona član 74) postaje član 66. Taj član kao i član 69 (odnosno čl. 75) postaje član 66 i glasi: „Advokati i advokatski pripravnici odgovaraju krivično ako izvrše delo protiv dužnosti advokature.

Kao krivično delo protiv dužnosti advokature smatra se naročito:

1) nedopušteno posredovanje kod državnih organa ili predstavljanje pred strankom da će iskorišćenjem poznanstva, veza ili na drugi nedopušten način posredovati kod državnih organa u cilju zaštite njenih interesa;

2) zloupotreba ovlašćenja u cilju preduzimanja radnje koja je protivna interesu stranke;

3) posluga novcem, hartijama od vrednosti ili stvarima koje su učiniocu poverene ili koje je primio za svoju stranku, kao i neovlašćeno davanje poverenog mu novca, hartija od vrednosti ili stvari drugom licu na poslugu;

4) naplata nedugovane svote na ime nagrade ili troškova, ili naplata veće nagrade ili troškova nego što je propisano, a naročito ako je to učinjeno iskorišćenjem teškog položaja ili neznanja stranke;

5) otkrivanjem tajne koju je učinilac saznao u vršenju svog znanja, ukoliko nije bio oslobođen od njenog čuvanja”.

Član 70 (76) postaje član 67. Prvi stav prvi red mesto reči „čl. 74—75 ovog zakona” staviti „prethodnog člana”. Drugi stav prvi red mesto „74 i 75” staviti „66”.

Dodaje se nov treći stav koji glasi: „Za suđenje krivičnih delata iz člana 66 ovog zakona nadležan je u prvom stepenu okružni sud.”

Dodaje se nov čl. 68 koji glasi:

„Lice koje uz nagradu ili u vidu zanata pruža strankama pravnu pomoć, a na to zakonom nije ovlašćeno, kazniće se lišenjem slobode do godinu dana ili prinudnim radom bez lišenja slobode, ili novčano. Novčana kazna može se izreći za-

jedno sa kaznom lišenja slobode ili sa kaznom prinudnog rada bez lišenja slobode.

Za suđenje krivičnih dela iz ovog člana nadležan je u prvom stepenu sreski sud."

Član 71 postaje član 69. Prvi stav prvi red ispred reči „izvršni“ dodati „Glavni“. Četvrti red iza reči „će“ dodati „u roku od tri meseca“. Drugi stav poslednji red iza reči „pokrajine“ brisati tačku i dodati „Vojvodine“.

Član 72 postaje član 70. Prvi stav drugi red mesto reči „o vršenju“ staviti „za vršenje“. Drugi stav drugi red iza reči „odnosno“ dodati „Glavni“. Treći red iza reči „pokrajine“ dodati „Vojvodine“.

Dodaje se nov član 71 koji glasi:

„Advokatske komore, godinu dana posle njihovog osnivanja, mogu u smislu čl. 14 ovog zakona odrediti drugo sedište kancelarije i onim advokatima koji su već upisani u komoru“.

Član 73 postaje član 72.

Član 74 postaje član 73.

Član 75 postaje član 74.

Član 76 postaje član 75 menja se i glasi: „Advokatski ispiti položeni za vreme neprijateljske okupacije i advokatura stečena prema propisima organa vlasti okupatora i domaćih pomagača, po pravilu ne priznaju se.

Komisija iz čl. 69 ovog zakona može priznati advokatske ispite i stečenu advokaturu za vreme neprijateljske okupacije pod uslovom da se advokat odnosno advokatski pripravnik nije ogrešio o narodno-oslobodilačku borbu.”

Član 77 postaje član 76 menja se i glasi:

„Pripravnička praksa za vreme neprijateljske okupacije ne priznaje se. Advokatski pripravnici koji su do stupanja na snagu ovog zakona navršili tri godine pripravničke prakse stiču pravo na polaganje advokatskog ispita, bez obzira da li su ispunili uslove iz čl. 4 ovog zakona.

Advokatski pripravnici koji do dana stupanja na snagu ovog zakona nisu navršili tri godine pripravničke prakse, da bi stekli pravo na polaganje advokatskog ispita, dužni su dopuniti ostatak prakse do tri godine onom praksom koja im nedostaje po čl. 4 ovog zakona“.

Član 78 postaje član 77 menja se i glasi:

„Lica sa svršenim pravnim fakultetom koja su učestvovala u narodno-oslobodilačkoj borbi, kao i lica koja su bila u zarobljeništvu ili internaciji, a nisu se ogrešila o narodno-oslobodilačku borbu, stiču pravo na polaganje advokatskog ispita posle jedne godine rada propisanog u čl. 4 st. 1 ovog zakona“.

Član 79 (čl. 83) postaje član 78.

Član 80 (čl. 84) postaje član 79 menja se i glasi:

„Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana po objavljivanju u „Službenom listu Federativne Narodne Republike Jugoslavije”.

Podnoseći Veću naroda ovaj izveštaj Zakonodavni odbor moli Veće da ga izvoli u celosti usvojiti.

Za izvestioca Odbor je odredio Miloša Carevića.

Sekretar,

D-r Dušan Bratić, s. r.

Za Pretsednika,

Josip Rus, s. r.

Članovi:

Tone Hafner, s. r., Srećko Žumer, s. r., Panko Brašnarov, s. r.,
Milan Popović, s. r., Rato Dugonjić, s. r., Mustafa Hodža, s. r.,
Ninko Petrović, s. r., Siniša Stanković, s. r., Dragoljub Ilić, s.
r., Miloš Carević, s. r.

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

SAVEZNO VEĆE

Zakonodavni odbor

B. r. 239

2-XII-1946 godine

Beograd

SAVEZNOM VEĆU NARODNE SKUPŠTINE FNRJ
BEOGRAD

Zakonodavni odbor Saveznog veća na svojim sednicama od 28 i 30 novembra o. g. pretresao je Predlog zakona o advokaturi, dostavljen mu od Pretsednika Saveznog veća, a koji je na osnovu člana 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini FNRJ.

Posle svestranog proučavanja gornjeg zakonskog predloga i na osnovu pune saglasnosti o učinjenim izmenama i dopunama postignute u zajedničkom Redakcionom odboru, Zakonodavni odbor Saveznog veća podnosi veću sledeći izveštaj:

(Tekst izveštaja Zakonodavnog odbora Saveznog veća identičan je sa tekstom izveštaja Zakonodavnog odbora Veća naroda, koji je napred priložen).

Podnoseći Saveznom veću ovaj izveštaj, Zakonodavni odbor moli Veće da ga izvoli u celosti usvojiti.

Za izvestioca određen je d-r Jakov Grgurić.

Sekretar,

D-r Maks Šnuderl, s. r.

Pretsednik,
Zakonodavnog odbora,

Moša Pijade, s. r.

Članovi:

Vladimir Šimić, s. r., Mihajlo Durović, s. r., d-r Jerko Radmilović, s. r., Ivan Granda, s. r., Matevž Hace, s. r., Lampret Jože, s. r., Miloš Minić, s. r., d-r Jakov Grgurić, s. r., Mehmed Hodža, s. r., d-r Miloš Moskovljević, s. r. i Đuro Salaj, s. r.

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА

О УКИДАЊУ РОКОВА У ОСНОВНОМ ЗАКОНУ О ЗАДРУГАМА, У ОПШТЕМ ЗАКОНУ О НАРОДНИМ ОДБОРИМА И У ЗАКОНУ О ДРЖАВНИМ СЛУЖБЕНИЦИМА

Члан 1

У чл. 45 Основног закона о задругама брише се „ст. 2“.

Члан 2

У чл. 88 Општег закона о народним одборима, иза речи „одборима“ ставља се тачка и бришу се све речи до краја реченице.

Члан 3

У чл. 94 ст. 1 Закона о државним службеницима иза речи „закона“ ставља се тачка и бришу се све речи до краја реченице.

Члан 4

Овај Закон ступа на снагу даном објављивања у „Службеном листу Федеративне Народне Републике Југославије“.

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ
ВЕЋЕ НАРОДА

Законодавни одбор

Бр. 278
5-XII-1946
Београд

ВЕЋУ НАРОДА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

БЕОГРАД

Законодавни одбор Већа народа претерсао је на својој седници одржаној 5 децембра 1946 године предлог Закона о укидању рокова у Основном закону о задругама, у Општем закону о народним одборима и у Закону о државним службеницима, достављен му од Претседника Већа народа, који је на основу члана 63 Устава доставила Влада ФНРЈ Народној скупштини ФНРЈ.

После свестрадног проучавања горњег Законског предлога, а на основу пуне сагласности постигнуте у заједничком Редакционом одбору, Законодавни одбор Већа народа предлаже Већу, да предлог Закона о укидању рокова у Основ-

ном закону о задругама, у Општем закону о народним одборима и у Закону о државним службеницима, усвоји у предложеном облику.

Подносећи Већу народа свој извештај Законодавни одбор моли Веће да га изволи у целости усвојити.

За известиоца Одбор је одредио д-р Душана Братића.

Секретар,

Претседник,

Д-р Душан Братић, с. р. Божидар Масларић, с. р.

Чланови:

Д-р Јосип Хричевић, с. р., М. Апостолски, с. р., Панко Браш-
наров, с. р., д-р Бранко Чубриловић, с. р., Томо Чиковић, с. р.,
Милош Царевећ, с. р., Срећко Жумер, с. р., Јосип Рус, с. р.,
Нинко Петровић, с. р., Мустафа Хоџа, с. р., Милан Поповић,
с. р. и Тоне Хафнер, с. р.

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Законодавни одбор

Бр. 249

5 децембра 1946 године

Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

БЕОГРАД

Законодавни одбор Савезног већа на својој седници од 5 децембра о. г. претресао је предлог Закона о укидању рокова у Основном закону о задругама, у Општем закону о народним одборима и у Закону о државним службеницима, достављен му од Претседника Савезног већа, а који је на основу члана 63 Устава доставила Влада ФНРЈ Народној скупштини ФНРЈ.

После свестраног проучавања горњег законског предлога Одбор га је једногласно усвојио онако како га је Влада ФНРЈ предложила Савезном већу.

Подносећи Савезном већу овај извештај Законодавни одбор моли Веће да га у целости изволи усвојити.

За известиоца одређен је д-р Макс Шнудерл.

Секретар,

Претседник

Законодавног одбора,

Д-р Макс Шнудерл, с. р. Моша Пијаде, с. р.

Чланови:

Владимир Симић, с. р., д-р Милош Московљевић, с. р., Сулеј-
ман Филиповић, с. р., Милош Мичић, с. р., Ђуро Салај, с. р.,
д-р Јерко Радмиловић, с. р., Иван Гранђа, с. р., Лајчо Јара-
мазовић, с. р., Јоже Лампрет, с. р., Матевж Хаце, с. р., д-р
Јаков Гргурић, с. р., Мехмед Хоџа, с. р., Михајло Ђу-
ровић, с. р.

**НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ
ВЕЋЕ НАРОДА**

Законодавни одбор

**Бр. 273
5-ХП.1946 г.
Београд**

ИЗВЕШТАЈ

**Законодавног одбора Већа народа Народне скупштине ФНРЈ
о раду на саглашавању одлука, закона и уредаба на основу
чл. 136 Устава.**

Прелазном одредбом у свом чл. 136 Устав ФНРЈ овластио је законодавне одборе оба дома Народне скупштине да „у року од шест месеци од дана ступања Устава на снагу испитају све одлуке, законе и уредбе потврђене Одлуком Уставотворне скупштине од 1 децембра 1945 године, да их доведу у сагласност са Уставом и донесу законе о томе које од тих одлука, закона и уредаба остају у важности без измена, односно донесу законе о изменама и допунама тих одлука, закона и уредаба“.

По истој одредби ове законе које донесу законодавни одбори оба дома Народне скупштине проглашује Указом Президијум Народне скупштине а имају се поднети на потврду Народној скупштини на њеном првом наредном заседању.

Како је Устав био проглашен 31 јануара ове године, то је шестомесечни рок за саглашавање закона према чл. 136 Устава истицао 31 јула. Међутим, показало се да је рад на томе задатку захтевао више времена но што се предвидело приликом доношења Устава, те је Народна скупштина на предлог оба законодавна одбора, на заједничкој седници од 20 јула донела Одлуку да се рок прописан чл. 136 Устава продужи за три месеца, тј. до 31 октобра ове године.

У томе року законодавни одбори довршили су сав рад на саглашавању закона. У току свога рада законодавни одбори донели су:

1 Закон о укидању одлука и закона донетих пре 1 децембра 1945 године. Тим Законом укинута су следећи закони и одлуке:

1) Одлука о оснивању Врховног суда Демократске Федеративне Југославије од 3 фебруара 1945 године;

2) Закон о грађанској мобилизацији ветеринара од 24 маја 1945 године;

3) Закон о устројству канцеларије Краљевског намесништва од 21 јуна 1945 године;

4) Закон о решавању нерешених предмета инвалида из ранијих година од 3 августа 1945 године;

5) Одлука о таксама за улазнице у корист Друштва Црвеног крста Југославије од 13 јануара 1945 године; од 18 марта 1946 године; и

6) Закон о руковођству и надзору над медицинским и фармацеутским факултетима и стручним здравственим школама од 21 јуна 1945 године.

II) Закон о потврди одлука и закона донетих пре 1 децембра 1945 године. Тим Законом потврђене су без измена следеће одлуке и закони:

1) Декларација Другог заседања Антифашистичког Већа Народног Ослобођења Југославије, од 29 новембра 1943 године;

2) Одлука о Врховном законодавном и извршном народном претставничком телу Југославије и Националном Комитету Ослобођења Југославије као привременим органима врховне народне власти у Југославији за време народноослободилачког рата, од 30 новембра 1943 године;

3) Одлука о одузимању права законите владе Југославије тзв. југословенској влади у иностранству и о забрани повратка у земљу краљу Петру II Карађорђевићу од 29 новембра 1943 године;

4) Одлука о изградњи Југославије на федеративном принципу од 29 новембра 1943 године;

5) Одлука о признању и захвалности Народноослободилачкој војсци, од 29 новембра 1943 године;

6) Одлука о увођењу назива Маршала Југославије у Народноослободилачкој војсци Југославије од 29 новембра 1943 године;

7) Одлука о одобравању одлука, наредаба и изјава извршног одбора Антифашистичког већа народног ослобођења Југославије и Врховног штаба Народноослободилачке војске и партизанских одреда Југославије, од 29 новембра 1943 године;

8) Одлука о образовању Државне комисије за утврђивање злочина окупатора и његових помагача, од 30 новембра 1945 године;

9) Одлука о додељивању назива Маршала Југославије Јосипу Броз-Титу, од 30 новембра 1943 године;

10) Одлука о укидању јавних бележника и јавнобележничких комора, од 17 новембра 1944 године;

11) Одлука о општој амнестији лица која су у четничким јединицама Драже Михаиловића учествовала или их помагала или су учествовала у јединицама хрватског и словеначког домобранства од 21 новембра 1944 године;

12) Закон о укидању члана 5, 6, 7 и 8 Одлуке о Врховном законодавном и извршном телу Југославије и Нацио-

нальном комитету ослобођења Југославије за време народно ослободилачког рата, од 7 марта 1945 године;

13) Закон о распуштању Националног комитета ослобођења Југославије, од 7 марта 1945 године;

14) Закон о повлачењу и замени окупациских новчаница, од 5 априла 1945 године;

15) Закон о курсевима за повлачење окупациских новчаница и о регулисању обавеза, од 5 априла 1945 године;

16) Закон о укидању Врховног државног правобраниоштва, државних правобраниоштава, Врховног државног тужиоштва, виших државних тужиоштава и државних тужиоштава, од 23 априла 1945 године;

17) Закон о изменама и допунама прописа о државној трошарини III Бр. 224 од 6 фебруара 1945 године, од 2 маја 1945 године;

18) Одлука о проглашењу Деветог маја народним празником Победе, од 9 маја 1945 године;

19) Закон о уговору о пријатељству, узајамној помоћи и послератној сарадњи између Југославије и Савеза Совјетских Социјалистичких Република, закљученом у Москви 11 априла 1945 године, од 10 јуна 1945 године;

20) Закон о курсевима за повлачење окупациских новчаница и о регулисању обавеза на подручју Босне и Херцеговине, од 7 јуна 1945 године;

21) Закон о курсевима за повлачење окупациских новчаница и о регулисању обавеза на подручју Хрватске, од 21 јуна 1945 године;

22) Закон о курсевима за повлачење лирских бонова и окупациских новчаница и о регулисању обавеза на новчаним подручјима италијанске лире, немачке марке и пенге (Словенија), од 21 јуна 1945 године;

23) Закон о повлачењу из оптицаја металног окупациског новца, од 23 јула 1945 године;

24) Резолуција о проглашењу Антифашистичког већа Народног ослобођења Југославије за Привремену народну скупштину Демократске Федеративне Југославије од 10 августа 1945 године;

25) Указ о поименичној амнестији и помиловању осуђеника у Македонији, од 3 августа 1945 године;

26) Закон о избору народних посланика за Уставотворну скупштину, од 22 августа 1945 године;

27) Закон о Повељи Уједињених нација, од 24 августа 1945 године;

28) Закон о Конвенцији о чувању права на пензију радника који мигрирају, која је на основу чл. 389 Версајског уговора о миру од 28 јуна 1919 године донесена на XIX заседању Конференције Међународне организације рада, одржане у Женеви 1935 године, од 26 октобра 1945 године;

29) Финансиски закон за период април—јули 1945 године, од 5 априла 1945 године;

30) Финансиски закон за период јули—децембар 1945 године;

31) Закон о укидању грађанских школа, од 26 октобра 1945 године;

III) Највише посла задавале су оне одлуке и закони које је требало оставити на снази, али које је требало сагласити са Уставом уношењем измена и допуна. У ову групу спадају: један указ, три уредбе, шест одлука и 49 закона, и то:

1) Указ о општој амнестији и помиловању од 3 августа 1945 године, чији наслов сад гласи: Закон о потврди и изменама Указа о општој амнестији и помиловању од 3 августа 1945 године, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 22 марта 1946 године;

2) Одлука о постављењу делегата у адвокатским коморама од 17 новембра 1944 године, чији наслов сада гласи: Закон о потврди и измени одлуке о постављењу делегата у адвокатским коморама од 17 новембра 1944 године, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 22 марта 1946 године;

3) Одлука о таксама за улазнице у корист Друштва Црвеног крста Југославије од 13 јануара 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о потврди и изменама одлука о таксама за улазнице у корист Друштва Црвеног крста Југославије од 13 јануара 1945 године, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 22 марта 1946 године;

4) Одлука о прелазу у државну својину непријатељске имовине, о државној управи над имовином неприсутних лица и о секвестру над имовином коју су окупаторске власти присилно отуђиле, од 21 новембра 1944 године, а чији наслов сада гласи: Закон о потврди и изменама одлуке о прелазу у државну својину непријатељске имовине, о државној управи над имовином неприсутних лица и о секвестру над имовином коју су окупаторске власти присилно отуђиле, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 6 августа 1946 године;

5) Одлука о укидању и неважности свих правних прописа донетих од стране окупатора и њихових помагача за време окупације, о важности одлука које су за то време донете, о укидању правних прописа који су били на снази у часу непријатељске окупације, од 3 фебруара 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о неважности правних прописа донетих пре 6 априла 1941 године и за време непријатељске окупације, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 25 октобра 1946 године;

6) Одлука Претседништва Антифашистичког већа народног ослобођења Југославије о проглашењу 29 новембра савезним државним празником, од 28 новембра 1944 године, а чији наслов сада гласи: Закон о установљењу Двадесет де-

ветог новембра државним празником, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 5 новембра 1946 године;

7) Одлука о једнообразном рачуноводству од 1 фебруара 1945 године и одлука о увођењу једнообразног рачуноводства, од 1 фебруара 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о једнообразном рачуноводству објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 22 новембра 1946 године;

8) Уредба о организацији службе за репатријацију ратних заробљеника, присилно одведених радника, интернираца итд. од 28 априла 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о потврди и изменама Уредбе о организацији службе за репатријацију ратних заробљеника, присилно одведених радника, интернираца итд. од 28 априла 1945 године, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 22 марта 1946 године;

9) Уредба о постављењу и унапређењу државних службеника Демократске Федеративне Југославије од 2 априла 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о потврди, изменама и допунама Уредбе о постављењу и унапређењу државних службеника Демократске Федеративне Југославије од 2 априла 1945 године, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 9 априла 1946 године;

10) Уредба о установљењу права на пензију од 25 октобра 1945 године и уредба о пензионисању државних службеника, од 25 октобра 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о установљењу права на пензију и о пензионисању државних службеника, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 9 новембра 1946 године;

11) Закон о укидању Државног савета и управних судова од 23 априла 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о потврди и измени Закона о укидању Државног савета и управних судова од 23 априла 1945 године, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 22 марта 1946 године;

12) Закон о аграрној реформи и колонизацији од 23 августа 1945 године а чији наслов сада гласи: Закон о потврди и изменама Закона о аграрној реформи и колонизацији од 23 августа 1945 године, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 22 марта 1946 године;

13) Закон о укидању Закона о контролно-рачунској комисији од 5 априла 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о укидању закона о контролно-рачунској комисији од 5 априла 1945 године, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 17 маја 1946 године;

14) Закон о удружењима, зборовима и другим јавним скуповима од 25 августа 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о удружењима, зборовима и другим јавним скуповима, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 25 јуна 1946 године;

15) Закон о уређењу народних судова од 25 августа 1945

године, а чији наслов сада гласи: Закон о уређењу народних судова, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 25 јуна 1946 године;

16) Закон о измени члана 16 Закона о Уставотворној скупштини, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 25 јуна 1946 године;

17) Закон о одузимању ратне добити стечене за време непријатељске окупације од 24 маја 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о одузимању ратне добити стечене за време непријатељске окупације, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 28 јуна 1946 године;

18) Закон о држављанству Демократске Федеративне Југославије од 23 августа 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о држављанству Федеративне Народне Републике Југославије, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 5 јула 1946 године;

19) Закон о државном печату, од 5 априла 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о државном печату, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 9 јула 1946 године;

20) Закон о изради штамбиља, печата и жигова, од 5 јула 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о изради штамбиља, печата и жигова, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 9 јула 1946 године;

21) Закон о штампи, од 24 августа 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о штампи, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 12 јула 1946 године;

22) Закон о седмогодишњем основном школовању, од 26 октобра 1945 године, а чији наслов сада гласи: Општи закон о седмогодишњем основном школовању, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 12 јула 1946 године;

23) Закон о забрани изазивања националне, расне и верске мржње и раздора, од 24 маја 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о забрани изазивања националне, расне и верске мржње и раздора, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 12 јула 1946 године;

24) Закон о сузбијању недопуштене шпекулације и привредне саботаже, од 23 априла 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о сузбијању недопуштене трговине, недопуштене шпекулације и привредне саботаже, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 12 јула 1946 године;

25) Закон о решавању радних спорова, од 5 јула 1945 године, чији наслов сада гласи: Закон о решавању радних спорова објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 12 јула 1946 године;

26) Закон о радничким повереницима од 23 јула 1945 године и Закон о изменама и допунама Закона о радничким повереницима, од 26 октобра 1945 године, чији наслов сада

гласи: Закон о радничким повереницима, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 19 јула 1946 године;

27) Закон о кривичним делима против народа и државе од 15 августа 1946 године, чији наслов сада гласи: Закон о кривичним делима против народа и државе, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 23 јула 1946 године;

28) Закон о уређењу и надлежности војних судова у Југословенској армији од 24 августа 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о уређењу и надлежности војних судова у Југословенској армији, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 19 јула 1946 године;

29) Закон о бирачким списковима, од 10 августа 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о бирачким списковима, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ 19 јула 1946 године;

30) Закон о конфискацији имовине и о извршењу конфискације од 9 јуна 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о конфискацији имовине и о извршењу конфискације, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 19 јула 1946 год.:

31) Закон о оснивању фонда за обнову земље и помоћ пострадалим крајевима, од 7 јуна 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о оснивању фонда за обнову земље и помоћ пострадалим крајевима, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 6 августа 1946 године;

32) Закон о регулисању предатних обавеза од 27 октобра 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о регулисању предатних обавеза, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 16 августа 1946 године;

33) Закон о врстама казни, од 5 јула 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о врстама казни, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 16 августа 1946 године;

34) Закон о поступању са имовином коју су сопственици морали напустити у току окупације и имовином која им је одузета од стране окупатора и њихових помагача, од 24 маја 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о поступању са имовином коју су сопственици морали напустити у току окупације и имовином која им је одузета од стране окупатора и његових помагача, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 9 августа 1946 године;

35) Закон о валоризацији од 27 октобра 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о валоризацији, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 20 августа 1946 године;

36) Закон о непосредним порезима, од 26 октобра 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о непосредним порезима, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 20 августа 1946 године;

37) Закон о таксама, од 2 септембра 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о таксама, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 23 августа 1946 године;

38) Закон о уређењу и деловању кредитног система, од 26 октобра 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о уређењу и деловању кредитног система, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“, од 23 августа 1946 године;

39) Закон о коначној ликвидацији земљорадничких дугова, од 27 октобра 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о коначној ликвидацији земљорадничких дугова, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“, од 8 октобра 1946 године;

40) Закон о ковању ситног новца Демократске Федеративне Југославије, од 23 јула 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о ковању ситног новца Федеративне Народне Републике Југославије, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“, од 8 октобра 1946 године;

41) Закон о поштанско-телеграфско-телефонским таксама, од 27 октобра 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о поштанско-телеграфско-телефонским таксама, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 8 октобра 1946 године;

42) Закон о заштити споменика културе и природњачких вредности Демократске Федеративне Југославије, од 23 јула 1945 године, а чији наслов сада гласи: Општи закон о заштити споменика културе и природних реткости, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“, од 8 октобра 1946 године;

43) Закон о грађанској мобилизацији медицинског особља, од 6 априла 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о обавезној служби медицинског особља, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“, од 11 октобра 1946 године;

44) Закон о уређењу судова социјалног осигурања и Врховног суда социјалног осигурања, од 26 октобра 1945 године, и Уредбе о судском поступку код судова социјалног осигурања и Врховног суда социјалног осигурања, од 16 новембра 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о уређењу и поступку судова социјалног осигурања, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“, од 15 октобра 1946 године;

45) Закон о регулисању платног промета са иностранством (девизног закона), од 2 децембра 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о регулисању платног промета са иностранством (девизни закон), објављено у „Службеном листу ФНРЈ“, од 25 октобра 1946 године;

46) Закон о заштити народних добара и њиховом управљању, од 24 маја 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о заштити општенародне имовине и имовине под управом државе, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“, од 25 октобра 1946 године;

47) Закон о државним пољопривредним добрима, од 3 августа 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о др-

жавним пољопривредним добрима, објављено у „Службеном листу ФНРЈ, од 12 новембра 1946 године;

48) Закон о орденима и медаљама Демократске Федеративне Југославије, од 9 јуна 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о орденима и медаљама Федеративне Народне Републике Југославије, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“, од 1 новембра 1946 године;

49) Закон о исплати потврда издатих приликом замене окупациских новчаница и о располагању са потраживањима на везаним рачунима, од 7 јуна 1945 године а чији наслов сада гласи: Закон о исплати потврда издатих приликом замене скупациских новчаница и о располагању потраживањима на везаним рачунима, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“ од 29 октобра 1946 године;

50) Закон о проширењу на подручје Босне и Херцеговине, Хрватске и Словеније, важности Закона о исплати потврда издатих приликом замене окупациских новчаница и о располагању са потраживањима на везаним рачунима, од 7 јуна 1945 године, као и о исплати потврда издатих на окупациске новчанице које у месту замене нису биле законско средство плаћања, од 10 августа 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о проширењу на подручје народних република Босне и Херцеговине, Хрватске и Словеније, важности Закона о исплати потврда издатих приликом замене окупациских новчаница и о располагању потраживањима на везаним рачунима, као и о исплати потврда издатих на окупациске новчанице које у месту замене нису биле законско средство плаћања, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“, од 29 октобра 1946 године;

51) Закон о ревизији додељивања земље колонистима и аграрним интересентима у Македонији и у Косовско-Метохијској Области, од 3 августа 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о ревизији додељивања земље колонистима и аграрним интересентима у Народној Републици Македонији и у Аутономној Косовско-Метохијској Области, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“, од 5 новембра 1946 године;

52) Закон о заступању надлештава, установа, предузећа и организација јавног карактера, од 3 августа 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о заступању државе и јавних организација у имовинско-правним односима пред судовима и управним органима, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“, од 1 новембра 1946 године;

53) Закон о одузимању држављанства официрима и под-официрима бивше југословенске војске, који неће да се врате у Отаџбину, и припадницима војних формација, који су служили окупатору и одбегли у иностранство, од 23 августа 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о одузимању држављанства официрима и подофицирима бивше југосло-

венске војске, који неће да се врате у Отаџбину, припадницима војних формација који су служили окупатору и одбегли у иностранство, као и лицима одбеглим после ослобођења, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“, од 25 октобра 1946 године;

54) Закон о стављању пловних објеката, бродоградилшта, лука и пристаништа на мору под управу Министарства саобраћаја Демократске Федеративне Југославије, од 23 јула 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о стављању пловних објеката на мору, као и поморских бродоградилшта, лука и пристаништа општедржавног значаја под управу Министарства поморства, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“, од 5 новембра 1946 године;

55) Закон о организацији државне пољопривредне машинске службе, од 23 јула 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о организацији државне пољопривредне машинске службе, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“, од 12 новембра 1946 године;

56) Закон о демобилизацији најмлађих годишта и друге партије старијих годишта, обвезника хранилаца и свих жена из Југословенске армије и морнарице, од 26 октобра 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о демобилизацији најмлађих годишта и друге партије старијих годишта обвезника и жена из Југословенске армије, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“, од 1 новембра 1946 године;

57) Закон о демобилизацији старијих годишта обвезника, жена и хранилаца у Југословенској армији и морнарици, од 19 јула 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о демобилизацији старијих годишта обвезника и жена у Југословенској армији, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“, од 1 новембра 1946 године;

58) Закон о давању амнестије и помиловања, од 5 јула 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о давању амнестије и помиловања, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“, од 5 новембра 1946 године;

59) Закон о изменама и допунама прописа о таксама III бр. 294 од 10 фебруара 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о изменама и допунама прописа о таксама III бр. 294, од 10 фебруара 1945 године, објављено у „Службеном листу ФНРЈ“, од 5 новембра 1946 године;

Разумљиво је да нису потврђене све одлуке које су доносили сви највиши органи државне власти и државне управе у нашој земљи почев од Другог заседања АВНОЈ-а. Потврђене су само оне одлуке које претстављају законодавне акте и које су донели АВНОЈ и Претседништво АВНОЈ-а. С друге стране разумљиво је да су сви закони који су донети од стране Привремене народне скупштине и њеног Президијума без обзира обухваћени поступком усаглашавања.

Од уредаба нису узете у поступак све уредбе које претстављају највише акте Савезне владе, и према томе од саме Владе могу бити мењане и укидане. Међутим, у периоду изградње наше државе пре Устава, нарочито после ослобођења Београда, донете су извесне уредбе, које су само по форми уредбе а по својој суштини и значају материје које регулишу претстављају законе. Отуда је поступак усаглашавања, остављајући по правилу све уредбе ван своје компетенције, обухватио оне малобројне раније уредбе које су по суштини претстављале законе и претворио их је формално у законе.

На тај начин је испуњена обавеза из чл. 136 став 2 Устава у потпуности.

Предлажући Већу да потврди законе које су законодавни одбори донели према предњем извештају на основу чл. 136 Устава, Законодавни одбор предлаже да Веће у исто време одобри и накнадне измене и допуне које су унете у неколико закона после њиховог усвајања у Законодавним одборима. Те су се измене и допуне показале нужним и учињене су на захтев надлежних министара.

Накнадне измене и допуне које одбор предлаже Већу на усвајање, јесу:

1) Закон о сузбијању недопуштене трговине, недопуштене шпекулације и привредне саботаже

У чл. 6 ст. 1 бришу се речи „временом или трајном“.

Образложење: — У овом члану предвиђена је као опредна казна за дела привредне саботаже казна трајне или времене забране бављења одређеном делатношћу и занатом. Закон о врстама казни који је касније донесен (бр. 62/46), не предвиђа ову врсту казне као трајну, него као времену (чл. 13). Предложена измена има за циљ да ова два закона доведе у сагласност.

2) Закон о поступању са имовином коју су сопственици морали напустити у току окупације и имовином која им је одузета од стране окупатора и његових помагача

У чл. 4 ст. 3 речи „у року од 90 дана од дана ступања на снагу овог закона“ замењују се речима „до 31 марта 1947 године“.

Образложење: — Члан 4 у садашњем тексту прописује у ст. 3 да надлежни савезни или републикански министар може ставити захтев да се имовина о којој је реч у овом Закону не врати сопственику, него да пређе у државну својину, у року од 90 дана по ступању на снагу закона. Тај рок истекао је 17 новембра 1946 године а надлежни органи још

нису истакли овакве захтеве у свима случајевима где је то потребно. Предложена измена омогућиће им да то учине у новом року.

У чл. 5 умеће се нови став 2 који гласи:

„Код земљишта која још нису враћена сопственицима, већ их у смислу чл. 6 обрађује држава, било у сопственој режији било давањем другоме на обраду, накнада за приходе признаће се сопственицима по ст. 1 само за економску 1944/45 годину. За касније године оваква ће се накнада признати само оним сопственицима који докажу да су стварно били спречени да сами обраде земљу. Ако то не докажу, признаће им се само половина ове накнаде.“

Образложење: — Овај амандман предложила је Комисија за аграрну реформу и колонизацију при Влади ФНРЈ. У Војводини постоји велики број пољопривредних имања о којима се држава у смислу овог Закона још увек стара и обрађује их, ма да сопственици живе у нашој држави. Овакви сопственици не захтевају повраћај својих имања, него се по протеклу економске године јављају са захтевом за накнаду у смислу ст. 1 чл. 5, која им по истом пропису и припада. Предложеном амандману има за циљ да натера немарне сопственике на обраду њихових имања.

3) Закон о поштанско-телеграфско-телефонским таксама

Чл. 5 тач. 3 мења се и гласи:

„Органи Југословенске армије и органи Народне милиције за поштанске пошиљке и телеграфска и телефонска саопштења, као и за све остале телеграфске и телефонске таксе“.

Образложење: — Садашњи текст чл. 5 тач. 3 ослобођава од плаћања поштанско-телеграфско-телефонских такса само појне органе за поштанске пошиљке и телеграфска и телефонска саопштења и то само за време рата и мобилизације. Министарство народне одбране и Министарство унутрашњих послова ФНРЈ тражили су после ступања на снагу овог Закона ослобођење органа Југословенске армије, односно органа Народне милиције од плаћања таксе за телеграфска и телефонска саопштења у свако време, као и свих такса за инсталације и сл. Као разлог навели су да њихови органи нису у могућности да у свакој ситуацији претходно плате таксе, као и то да би плаћање такса повукло за собом сувишно администрирање.

4) Закон о уређењу и поступку судова социјалног осигурања

У чл. 12 додаје се на крају става 4 нова реченица која гласи:

„Изузетно, лекари државних болница и других државних здравствених установа могу се по потреби позивати као вештаци на расправу и ако су повређеном пружили прву помоћ или га лечили.“

Образложење: — У садашњем тексту Закона стоји да лекар који је повређеном пружио прву помоћ или га лечио не може бити постављен за вештака у спору који настане по питању социјалног осигурања због несреће или обољења, у коме је он на предњи начин интервенисао. Због малог броја лекара судови понекад нису у стању да у циљу вештачења одреде друге лекаре, а не оне који су указали прву помоћ и лечили повређеног на коме треба извршити вештачење. Припадање лекара државној здравственој установи пружа озбиљну гаранцију за непристрасност његовог стручног мишљења. Зато се у циљу олакшања рада судовима предлаже изузетак од прописа прве реченице става 4.

5) Закон о заштити општенародне имовине и имовине под управом државе

У чл. 5 речи „24 јуна“ замењују се речима „29 јуна“.

Образложење: — Предњом изменом исправља се грешка, јер је Закон о заштити народних добара од 24 маја 1945 године ступио на снагу 29 маја 1945 године, а казнена санкција коју прописује чл. 5 новог текста везује се за повреде прописа које настану 30 дана по ступању на снагу првог текста закона.

Чл. 15 ст. 1 мења се и гласи:

„За суђење по делима из овог Закона надлежни су окружни судови“.

Образложење: — Садашњи текст овога члана противу речи чл. 49 Закона о уређењу народних судова који прописује да су за суђење по кривичним делима против општенародне имовине надлежни окружни судови. Предложена измена има за циљ да доведе у сагласност та два закона.

6) Закон о неважности правних прописа донетих пре 6 априла 1941 године и за време непријатељске окупације

Чл. 11 ст. 1 и 2 мењају се и гласе:

„У погледу одлука донетих од стране извршних и управних органа окупатора и њихових помагача и одлука управних судова за време непријатељске окупације, којима се решавају грађанско-правни односи, важе сходно одредбе чл. 7, 8 и 9 овог закона.“

Остале одлуке извршних и управних органа окупатора и

њихових помагача и остале одлуке управних судова, као и одлуке дисциплинских судова по кривицама учињеним после 6 априла 1941 године, проглашавају се неважним“.

Образложење: — Садашњи текст Закона поставља за ваљаност одлука управних судова донесених за верме непријатељске окупације критеријум „политичког карактера“. Ако одлука има политички карактер она се сматра укинута, а ако нема, онда заинтересовано лице може покренути поступак са захтевом да се правни однос поново расправи и донесе одлука на основу важећих прописа. Предложена измена изједначаје у погледу критеријума за ваљаност одлуке управних судова са одлукама управних органа. То мерило састоји се у томе да ли су одлуке управних судова донесене по грађанско-правним односима или по којим другим. У првом случају заинтересовано лице има иста она права каква би имало кад би се остало на критеријуму политичког карактера. У другом случају одлуке управних судова проглашавају се неважним. Осим тога, предложени текст садржи и допуну у погледу одлука дисциплинских судова.

7) Закон о прелазу у државну својину непријатељске имовине и о секвестрацији над имовином отсутних лица

Члан 7 мења се и гласи:

„Правни послови отуђени и оптерећења имовине која по чл. 1 овог Закона прелази у својину државе, закључени од 6 априла 1941 године до дана ступања на снагу Одлуке АВНОЈ-а од 21 новембра 1944 године о прелазу у државну својину непријатељске имовине, о државној управи над имовином отсутних лица и о секвестру над имовином, коју су окупаторске власти присилно отуђиле, ништавни су. Такви правни послови закључени после 22 новембра 1944 године ништавни су, ако су закључени у намери да се избегне одузимање имовине у корист државе. Сматра се да је таква намера постојала, уколико се не докаже противно. Ако се судском одлуком утврди непостојање намере да се избегне одузимање имовине у корист државе, имовина се враћа сопственику односно оптерећење имовине сматра се правоваљаним“.

Образложење: — Предложена измена има за циљ да отклони неспоразуме, који се јављају у пракси због тога што се садашњи текст Закона не слаже са ранијим текстом.

ЗАКОН О УРЕЂЕЊУ НАРОДНИХ СУДОВА

После чл. 21 додаје се нови члан 21 а) који гласи:

„У народној републици, аутономној покрајини, аутономној области или области где нема окружних народних одбо-

ра, избор претседника, судија и судија — поротника и њихово разрешавање вршиће се на окружној скупштини делегираних одборника среских и градских народних одбора са подручја дотичног окружног суда. Влада народне републике прописаше уредбом број и начин избора делегираних одборника

Окружни судови подносе извештај и одговарају за свој рад окружној скупштини делегираних одборника“.

Образложење: — Уношење овог новог члана је потребно ради регулисања питања избора и разрешења судија и судија — поротника окружних судова у оним републикама у којима не постоје окружни народни одбори, као и у аутономној покрајини, аутономној области и области у којима има окружних судова а нема окружних одбора.

Сагласно Уставу и одредбама овога Закона избор окружног суда врше срески односно градски народни одбори са подручја окружног суда и то на окружним скупштинама које састављају делегирани народни одборници среских односно градских одбора. На овај начин се обезбеђује да окружне народне одборе бирају народни претставници са подручја суда и омогућује да окружне скупштине делегираних одборника врше сва остала права која имају окружни одбори према окружним судовима према прописима овога Закона.

9) Закон о конфискацији имовине и о извршењу конфискације

Чл. 5. У другој реченици става 4 иза речи „повериоцима“ брише се тачка и додају се речи „и најближим му пословним јединицама државних кредитних предузећа, која могу своја потраживања пријавити и до завршетка поступка намирења поверилаца“.

Образложење: — Како државна кредитна предузећа имају приличан број потраживања која нису обезбеђена хипотеком и како су земљишне књиге код неких судова ратом уништене потребно је, ради заштите права државних кредитних предузећа, став 4 чл. 5 допунити предложеном одредбом.

Чл. 5. Додаје се нов став 5 који гласи:

„У случају где је спровођење конфискације обављено по чл. 17 Закона о конфискацији и о извршењу конфискације од 9 јула 1945, односно где су повериоци у смислу чл. 7 истог закона позвани преко „Службеног листа“ да пријаве своја потраживања, поверилац који није пријавио суду своје потраживање у одређеном року може тражити остварење свог права редовним поступком до 1 априла 1947“.

Образложење: — Закон није садржавао одредбу да повериоци који не пријаве суду своја потраживања у одређеном року, могу тражити остварење свог права ратовним поступком у року од годину дана по објави односне одлуке на судској табли. Стога је било потребно одредити нов рок и то до 1 априла 1947 године.

Чл. 31. Последња реченица тога члана брише се, а на њено место ставља се: „Несвршене предмете, као и предмете примљене од среских народних одбора и војних судова и команди после 6 августа 1945 довршиће и решаваати срески судови по ванпарничном поступку.“

Образложење: — Установљено је да сви срески судови нису у року одређеном чланом 31 довршили предмете из чл. 28 овог Закона као и то да има још оваквих предмета по којима није уопште покренут поступак о конфискацији. Стога је потребно издати прописе за даље решавање тих предмета.

Чл. 31. Додаје се нов став 2 који гласи:

„Против одлука среског суда, донетих по претходном ставу, има места жалби окружном суду у року од 3 дана од уручне одлуке.

Образложење: — Ова одредба је потребна због нове надлежности из предњег става.

Чл. 32. Брише се последња реченица и на место ње се ставља: „Првостепене комисије које су поступале по чл. 30 Закона о конфискацији имовине и о извршењу конфискације од 9 јуна 1945 предаће несвршене предмете који се код њих још налазе среским судовима надлежним према месту где се имовина налази. Ове предмете, као и предмете које им до-ставе срески народни одбори, судови ће довршити по ванпарничном поступку.“

Додају се нови ставови 2 и 3 који гласе:

„Против одлуке среског суда донете по претходном ставу има места жалбе окружном суду.

Другостепене комисије предаће све недовршене предмете надлежном окружном суду“.

Образложење: — Како сви предмети из чл. 30 Закона о конфискацији имовине и о извршењу конфискације од 9 јуна 1945 нису окончани у року одређеном у чл. 32, и како је престала функција комисија које су одлучивале у тим предметима, то је потребно, укидајући последњу реченицу чл. 32 прописати да ће надлежност првостепених комисија преузети срески судови, а надлежност другостепених комисија окружни судови.

10) Закон о давању амнестије и помиловања

Чл. I мења се и гласи: „Право амнестије врши законом Народна скупштина ФНРЈ или народна скупштина народне републике на основу Устава ФНРЈ, односно устава народне републике.

Право помиловања по кривичним делима повреде савезних закона по којима су пресуду изrekli Врховни суд ФНРЈ, врховни судови народних република или аутономних покрајина у првом или другом степену и војни судови, врши Президијум Народне скупштине ФНРЈ.

Право помиловања по кривичним делима повреде савезних закона по којима су пресуду изrekli остали судови народних република или аутономних покрајина, као и право помиловања по свим кривичним делима повреде закона о народним републикама врше президијуми народних скупштина народних република.

Президијум Народне скупштине ФНРЈ може поједине молбе за помиловање затражити од президијума народних скупштина народних република и по њима донети одлуке.

Президијум Народне скупштине ФНРЈ може поједине молбе за помиловање упутити президијумима народних скупштина народних република да ови по тим молбама донесу одлуке.

Право помиловања по кривичним делима која су била пресуђена пре 6 априла 1941 године врше президијуми народних скупштина народних република“.

О б р а з л о ж е њ е: — По чл. 44 ст. 2 тач. 17 Устава амнестија и помиловања по делима повреде савезних закона спада у надлежност савезних органа Федеративне Народне Републике Југославије, а по чл. 75 тач. 7 вршење права помиловања према прописима закона спада у надлежност Президијума Народне скупштине ФНРЈ.

Полазећи од ових уставних начела, садашњи текст закона о амнестији и помиловању прописује да право амнестије по кривичним делима повреде савезних закона врши Народна скупштина ФНРЈ, а право помиловања Президијум Народне скупштине ФНРЈ. Доследно томе, право амнестије и помиловања по делима повреде закона народне републике врши народна скупштина народне републике, односно њен президијум.

Надлежност органа народних република показала се до сада у пракси узаном. Великом већином кривичних дела врши се повреда савезних закона, тако да је практично Президијум Народне скупштине ФНРЈ у већини случајева надлежан за доношење одлуке о помиловању. Предложеном изменом иде се на проширење надлежности президијума народних

скупштина народних република у материји помиловања. Ови треба да буду надлежни не само по делима повреде републиканских закона него и по делима поверде савезних закона по којима су пресуду изrekli срески или окружни судови у првом и другом степену. За дела повреде савезних закона, по којима су пресуду изrekli врховни судови народних република или аутономних покрајина у првом или другом степену, Врховни суд ФНРЈ или војни судови надлежан би остао Президијум Народне скупштине ФНРЈ.

Предлог предвиђа и могућност да одлуку по молби може донети и онај президијум у чију стварну надлежност ова не би спадала по прописима ст. 2 и 3 предложених измена. Ако особености случаја упућују на то да би одлуку требало да донесе Президијум Народне скупштине ФНРЈ ма да исти није за ово надлежан моћи ће овај то учинити тако што ће затражити предмет од президијума народне скупштине народне републике и сам донети одлуку. Обратно, у случајевима у којима то нађе за умесно, може савезни Президијум поједине молбе за чије је решење надлежан, упутити президијуму народне скупштине народне републике да овај донесе одлуку. Оваким уређењем ублажава се оштро разграничење надлежности између савезних органа и органа републике према прописима ст. 2 и 3 предложених измена.

Пропис ст. 1 о амнестији измењен је у предлогу тако што је речено да право амнестије припада Народној скупштини ФНРЈ и народној скупштини народне републике према прописима Устава ФНРЈ односно уставу народне републике.

Што се тиче усаглашавања Закона о радничким повереницима од 23 јула 1945 године и Закона о изменама и допунама Закона о радничким повереницима од 26 октобра 1945 године, а чији наслов сада гласи: Закон о радничким повереницима, напомиње се да је тај закон укинут даном ступања на снагу Закона о инспекцији рада и према томе за њега се не тражи потврда.

Достављајући овај извештај Већу, Законодавни одбор моли Веће да га изволи у целости усвојити.

За известиоца одређен је д-р Душан Братић.

Секретар.

Председник
Законодавног одбора.

Д-р Душан Братић, с. р.

Божидар Масларић, с. р.

Чланови:

Томо Чиковић, с. р., Јоза Миливојевић, с. р., Јосип Рус, с. р.
Срећко Жумер, с. р., д-р Бранко Чубриловић, с. р., Милан Поповић, с. р., Мустафа Хоџа, с. р., Рато Дугоњић, с. р., Панко Брашнарџ, с. р., Михаило Апостолски, с. р., Нинко Петровић, с. р., Милош Царевић, с. р., д-р Јосип Хричевић, с. р.

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Законодавни одбор

Бр. 246

5-XII-1946 год.

Београд

ИЗВЕШТАЈ

Законодавног одбора Савезног већа Народне скупштине
ФНРЈ о раду на саглашавању одлука, закона и уредаба
на основу чл. 136 Устава.

(Текст извештаја Законодавног одбора Савезног већа
идентичан је са текстом извештаја Законодавног одбора
Већа народа, који је напред приложен).

Достављајући овај извештај Већу, Законодавни одбор
моли Веће да га изволи у целости усвојити.

За известиоца одређен је Моша Пијаде.

Секретар,

Д-р Макс Шнудерл, с. р.

Претседник

Законодавног одбора,

Моша Пијаде, с. р.

Чланови:

Владимир Симић, с. р., д-р Милош Московљевић, с. р., Су-
лејман Филиповић, с. р., Милош Минић, с. р., Буро Салај,
с. р., д-р Јерко Радмиловић, с. р., Иван Гранђа, с. р., Лајчо
Јарамазовић, с. р., Јоже Лампрет, с. р., Матевж Хаџе, с. р.,
д-р Јаков Гргурић, с. р., Мехмед Хоџа, с. р.

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ЧЕКУ

Издавање и облик чека

Члан 1

Чек садржи:

1) означање да је чек, написано у самом слогу исправе
или, ако је ова издана на страном језику, израз који на томе
језику одговара појму чека;

2) безусловни упут да се плати одређена свота новца из
трасантовог покрића;

3) име онога који треба да плати (трасат);

4) место где треба платити;

5) означање дана и места издања чека;

6) потпис онога који је чек издао (трасант).

Члан 2

Чек који је платив у земљи може се трасирати само на државна, задружна и приватна банкарска предузећа.

Чек платив ван земље може се према закону места плаћања трасирати и на друга лица.

Члан 3

Исправа у којој не би било ма којег од састојака побројаних у чл. 1 или која није трасирана према чл. 2 не вреди као чек, осим у случајевима који су одређени у следећим ставовима.

Ако није нарочито одређено, важи као место плаћања оно место које је означено поред трасатовог имена.

Чек у коме није назначено место издања сматра се да је издан у месту које је означено поред трасантовог имена.

Одређивање камате у чеку сматра се као да није написано.

Члан 4

Чек се сме трасирати само на оно лице (чл. 2) код кога трасант има покриће, којим може располагати путем чека на основу изричног или прећутног споразума са тим лицем.

Трасант који изда непокривен чек дужан је дати имаоцу чека потпуно обештећење.

Члан 5

Чек може гласити на име, по наредби или на доносиоца.

Чек на име који садржи назначење „или доносиоцу“, односно други израз који то исто значи, вреди као чек на доносиоца.

Исто тако чек без означања лица коме се има платити (корисник, ремитент) вреди као чек на доносиоца.

Чек може гласити и на име или по наредби самога трасанта.

Не вреди чек на доносиоца у коме су трасант и трасат једно исто лице.

Члан 6

Трасант одговара за исплату. Свака одредба којом би се он ослобођавао одговорности за исплату сматра се да није ни написана.

Индосамент

Члан 7

Чек на доносиоца преноси се простом предајом. Сваки

други чек, па ма и не био изрично трасиран по наредби, преноси се индосаментом.

Чек, у коме је трасант ставио реч: „не по наредби“ или други израз који значи то исто, преноси се само у облику и са дејствима обичног уступљења (цесије).

Чек на доносиоца може се претворити у чек на име или у чек по наредби одговарајућим пуним индосаментом.

Члан 8

Индосамент мора бити безуслован. Сваки услов који би био стављен сматра се као да није написан.

Делимичан индосамент је ништаван.

Исто тако ништаван је и трасатов индосамент.

Индосамент „на доносиоца“ вреди као бланко индосамент.

Ко год, изузимајући трасата, стави на полеђини чека издатог на доносиоца свој потпис, не исписујући одредбу о индосаменту, одговара као трасантов авалиста. Чек овим не губи својство чека на доносиоца.

Индосамент на трасата вреди као признаница о исплати, изузимајући случај када трасат има више пословница (центра, филијала) а индосирање је извршено у корист пословнице која се налази у месту различитом од онога на које је чек био трасиран.

Одговорност и плаћање

Члан 9

Изјава о акцепту, која би се на чек ставила, нема чековно-правног дејства.

Члан 10

Исплата чека може се за целу чековну своту или за извештан њен део обезбедити јемством (авалом).

Изузимајући трасата, ово обезбеђење може дати свако треће лице, па и оно које је чек потписало.

Члан 11

Чек се плаћа по виђењу.

Не вреди као чек исправа у којој би доспелост била друкчије назначена.

Члан 12

Чек који се има платити у нашој земљи мора се трасату поднети на исплату, и то рачунајући од дана издања:

1) у року од осам дана, ако је место издања и плаћања у нашој земљи једно исто; а у року од петнаест дана, ако су то различита места;

2) у року од двадесет дана, ако је чек издат у којој од европских земаља;

3) у року од четрдесет дана, ако је чек издат у којој земљи изван Европе и то на обалама Средоземног или Црног мора или на острвима у њима;

4) у року од седамдесет дана, ако је чек издат у којој другој земљи изван Европе.

Изузетно од предњих прописа, циркуларни чек може се поднети на исплату и у року од шест месеци од дана издања.

Сматра се да је чек поднет на исплату и онда кад је поднет неком обрачунском заводу чији је трасат члан или код кога има заступника.

Члан 13

Када се чек трасира из једног места на неко друго место и када у тим местима не важе исти календари, онда се дан издања доводи на дан који му одговара у календару важећем у месту плаћања, па се према томе одређује доспелост.

Члан 14

Немају никаквог утицаја на дејство чека смрт трасанта-ва ни његова чековна неспособност за обвезивање, кад наступе после издања чека.

Трасат мора одбити исплату чека, ако зна да је над имовином трасанта отворен стечај.

Члан 15

Опозивање чека дејствује:

1) кад протече рок који је одређен за подношење ради исплате;

2) ако трасант чек који гласи на име или „по наредби“ непосредно пошаље трасату са наређењем да га измири лицу означеном у чеку, а опозивање стигне трасату пре него што је то наређење извршено да чек исплати и пошто протече рок за подношење, осим ако не постоји друкчији споразум.

Трасант, који би после истека рока за подношење, располагао покрићем, ма да није пуноважно опозвао чек, одговара за накнаду штете.

Члан 16

Приликом исплате чека трасат може захтевати да му ималац преда чек с потврдом на њему да је исплаћен.

Ималац чека може одбити делимичну исплату.

У случају делимичне исплате, трасат може захтевати да се она забележи на чеку и да му се уз то изда признаница на исплаћену своту.

Члан 17

Чек који је с предње стране прецртан двома упоредним цртама може ималац чека да наплати само преко каквог банкарског предузећа (чл. 2). Ово прецртавање може да изврши било трасант било ималац чека.

Прецртај може бити општи или посебан.

Прецртај је општи, ако између двеју његових црта није ништа назначено или ако је написано „банкарско предузеће“, односно какав други израз који значи то исто. Прецртај је посебан, ако је између његових црта написано име неког одређеног банкарског предузећа.

Општи прецртај може се третворити у посебан, а посебан не може у општи.

Чек са посебним прецртајем може ималац чека да наплати само преко банкарског предузећа означеног у прецртају. Али оно може одредити неко друго банкарско предузеће да ту наплату изврши.

Брисање прецртаја или имена означеног банкарског предузећа сматра се као да није извршено.

Трасат који у случају општег прецртаја, не исплати чек банкарском предузећу него коме другом лицу, или који у случају посебног прецртаја исплати чек коме другом а не у прецртају означеном банкарском предузећу, одговара за проузроковану штету. Накнада штете не може бити већа од чековне своте.

Члан 18

Трасант, а и сваки ималац чека, може забранити да се чек исплати у готовом новцу. Тога ради он мора да на предњој страни чека, преко слога, напише „само за обрачун“ или други какав изаз који значи то исто.

У том случају чек се може измирити само путем обрачуна са трасатом или са лицем које има код трасата рачун или са чланом обрачунског завода који постоји у месту плаћања. Ако трасат није члан каквог завода, он може приликом подношења чека означити на њему којег члана тога завода у сврху обрачунавања. Овакав обрачун вреди као исплата.

Назначење „само за обрачун“ не може се опозвати.

Ако не поступи по одредби за обрачун, трасат одговара највише до износа чековне своте за штету коју би на овај начин проузроковао.

Регрес због неисплате

Члан 19

Ималац чека може вршити регрес против индосаната, трасанта и авалиста, ако буде одбијена исплата чека који је поднесен на време (чл. 12).

Подношење на исплату и неисплата морају бити утврђени:

1) јавном исправом („протест због неисплате“; или

2) потписаном изјавом трасатовом на чеку којом одбија исплату, са назначењем дана када је чек био поднет; изјава се мора у протесном року унети у регистар протеста, о чему протесни орган ставља потврду на чеку односно његовом алонжу; или

3) датираним уверењем обрачунског завода, којим се утврђује да је чек био поднет на време и да није измирен обрачуном.

Протест због неисплате мора да се подигне пре него што протече рок за подношење. Али, за чек поднет на исплату последњег дана рока за подношење, ако не буде исплаћен, може се подићи протест још и првог радног дана који за овим даном долази.

Умножавање

Члан 20

Чек издан у земљи а платив ван ње може се издати у два или више истоветних примерака. У слогу сваког примерка мора се ставити његов текући број. Ако се то не учини, сваки примерак важи као посебан чек.

Чек на доносиоца не може се умножавати.

Застарелост

Члан 21

Регресни захтеви имаоца чека против индосаната и против трасанта застаревају за шест месеци од протеча рока за подношење на исплату.

Регресни захтеви индосаната једних против других и против трасанта застаревају за шест месеци од дана кад је индосант искупио чек или од дана кад је против њега кол суда поступљено.

Тужба из основног односа

Члан 22

Уместо да подигне регресну тужбу (чл. 19), ималац чека, ако није друкчије уговорено може уз повраћај чека оства-

рити у редовној парници против трасанта или свога непосредног индосанта тражбину проистеклу из правног односа који је био основ издавања или преноса чека.

Остварење тражбине из основног односа ималац чека може вршити и онда кад нису испуњени услови за регрес или је овај застарео. Но у овом случају имаоцу се од његовог потраживања одбија износ штете коју је тужени дужник претрпео због неблагоприятно учињеног или због пропуштеног подношења чека.

Прописи меничног закона који вреде за чек

Члан 23

На чек се, сходно његовој природи, примењују следећи прописи Закона о меници:

1) о разликама у своти (чл. 6);

2) о пуноважности потписа стављеног на меници која садржи потписе поменуте у чл. 7 Закона о меници, као и о пуноважности потписа лица које ради без овлашћења или које прекорачи своје овлашћење (чл. 8);

3) о индосаменту (чл. 12 до 17), са изузетком прописа о акцептирању и оних из ст. 2 чл. 16;

4) о авалу (чл. 30 и 31), с тим да трасатов авал нема чековно-правног дејства;

5) о плаћању (чл. 40 и чл. 114 тач. 3);

6) о извештавању (чл. 44); о напомени „без трошкова“ (чл. 45); о солидарној одговорности (чл. 46); о регресној своти (чл. 47 ст. 1 и чл. 48); о предаји исправа и пребрисавању индосамента (чл. 49); у свима наведеним члановима изузимају се прописи о акцепту и о камати одређеној у исправи;

7) о вишој сили (чл. 53) са изузетком прописа о акцептирању;

8) о умножавању (чл. 64) са изузетком друге реченице првог става;

9) о преиначењу менице (чл. 68) са додатком: штету која проистиче из испуљења преиначеног као и лажног чека сноси трасант преиначеног чека, односно неистинити трасант лажног чека, ако су било ова лица (трасанти), било њихови намештеници којима је поверено руковање чековима криви у погледу преиначења чека, односно у погледу издања лажног чека у сваком другом случају сноси трасант. Противна погодба не важи;

10) о протесту (чл. 69 до 76 и 77 ст. 2) са изузетком прописа о акцепту и о протестовању на основу преписа чека (чл. 71 тач. 1);

11) о застарелости (чл. 79 до 84);

12) о неоправданом обogaћењу (чл. 85), са изузетком прописа о акцептанту, али само ако нема места тужби из чл. 22 ст. 2;

13) о праву залоге и придржаја (чл. 86 до 89);

14) о амортизацији (чл. 90 до 93), са изузетком прописа о акцептанту;

15) о сукобима закона (чл. 94 до 100);

16) општа наређења (чл. 101 до 105 и чл. 106 ст. 1 и 3), са изузетком прописа о акцептирању.

Члан 24

За судско остваривање чековно-правних регресних захтева вреде исти прописи о надлежности и поступку који вреде за менично-правне регресне захтеве.

Казнени прописи

Члан 25

Казниће се новчано са 2% до 10% од чековне своте, а најмање са две стотине динара, лице:

1) које трасира чек без датума или са неистинитим датумом издања;

2) које такав чек, ма да зна за ове недостатке, преузме, пренесе или исплати;

3) које трасира чек противно пропису чл. 2 овог закона;

4) које претвори посебан прецртај у општи или избрише било прецртај било име означеног банкарског предузећа. (чл. 17 овог закона).

Ко овако поступи само из нехата казниће се половином предвиђене казне.

Члан 26

Трасант чека који нема уопште или нема довољно покрића казниће се са 10% до 20% од непокривене чековне своте, а најмање са пет стотина динара, осим ако је у време издања чека могао са оправданих разлога мислити да ће имати покрића у доба подношења чека на исплату.

Казниће се са 10% до 20% од чековне своте и трасант који, иако је знао да не може чек пуноважно опозвати (чл. 15 овог закона) учини ипак такво располагање покрићем да онемогући исплату чека. Неће бити кажњен, ако докаже да то није учинио ни хотимично ни из великог нехата.

У оба случаја трасант је дужан дати имаоцу чека потпуно обештећење (чл. 4 овог закона).

Казне предвиђене у чл. 25 и 26 овог закона изриче средњи суд у ванпарничном поступку. Суд поступа по службеној дужности када у парници из чековног односа сазна да

су учињена дела из поменутих чланова; иначе поступа само по тражењу имаоца чека.

По службеној дужности не може се повести поступак за ова дела ако је од подношења чека на исплату протекло шест месеци, а по тражењу имаоца чека не може се повести поступак ако је протекло три месеца.

Казне се изричу у корист државне благајне.

За дела из чл. 26 овог закона предвиђена новчана казна, у случају немогућности наплате, замениће се принудним радом без лишења слободе.

За поступак који се покреће по службеној дужности надлежан је суд пред којим тече парница. Поступак по тражењу имаоца чека водиће суд који је месно надлежан за чековне парнице против трасанта.

Прописи чл. 25 и 26 овог закона не спречавају примену Кривичног законика.

Прелазне и завршне одредбе

Члан 28

За чек вреде прописи чл. 111, 112 и 114 Закона о меници.

Члан 29

Овлашћује се Министар финансија ФНРЈ да прописује услове за издавање и употребу циркуларног чека.

Члан 30

Изузетно од чл. 2 Закона о неважности правних прописа донетих пре 6 априла 1941 год. и за време непријатељске окупације, за чекове издате пре ступања на снагу овог закона време прописи Чековног закона од 29 новембра 1928 године.

По Чековном закону од 29 новембра 1928 године исто тако просуђује се облик и дејство чековних изјава које су после ступања на снагу овог закона дате на чековима пре тога издатим. Ово вреди и за чињења потребна за одржавања и остваривање чековних права.

Члан 31

Овај закон ступа на снагу даном објављивања у „Службеном листу Федеративне Народне Републике Југославије“.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ПРЕДЛОГА ЗАКОНА О ЧЕКУ

За разлику од менице која је првенствено кредитни инструмент, чек је по својој природи средство плаћања, те као такав носи претежно наглашено национално обе-

лежје док је међународни карактер код њега изражен у знатно мањој мери него код менице. Због тога се приликом законског регулисања чековног промета на првом месту мора водити рачуна о условима домаће привредне стварности. Том приликом нарочито ваља нагласити да је чековни саобраћај једне земље најтешње повезан с улогом, организацијом и начином пословања банака у одређеној земљи. Наша данашња привредна стварност и будућност још у већој мери појачавају органску повезаност између чека и банкарског пословања. По Закону о уређењу и деловању кредитног система од 26 октобра 1945 године банке ће постати депозитором целокупних расположивих новчаних средстава. У тренутку, дакле, кад се банкарском апарату и нашем кредитном систему поверавају свеколика расположива народна новчана средства, и од њега самим тим ствара искључиви апарат преко којег се имају вршити све исплате, онда би вршење службе исплате путем чека изван оквира банкарско-кредитних установа претстављало једну економско-финансиску противречност.

Сем тога Закон о уређењу и деловању кредитног система наговештава један опсежан законодавни рад у циљу организовања појединих банкарско-кредитних сектора, нарочито у правцу даљег развијања државног и задружног сектора. Услед тога, нови задаци, услови и начин рада нашег кредитног система као целине неминуовно ће утицати и на пословну форму и садржину чека, и имати за последицу потребу за одговарајућим реформама и у правној области. Ови разлози налажу да се за сада још не врши коренита реформа нашег чековног права док чек у нашој стварности не добије своју одређенију привредно-пословну физиономију.

У међувремену, уколико се у нашем унутрашњем платном промету укаже потреба за исплатама преко лица и установа које нису банкарски, те ће се исплате моћи вршити и путем вучења менице на лице код којег се има новчано потраживање. Сви су изгледи да ни међународни чековни саобраћај неће трпети од усвојања начела да чек мора имати покриће и да се мора вући на банку, нарочито с обзиром да се ни за време важења овог начела до 1941 нису појавиле никакве нарочите незгоде у међународном чековном промету. Најзад, том приликом не треба губити из вида ни околност да око 50 прописа меничног закона (сви техничко-правни прописи о меници, и већи део прописа о трасирању, индосирању и авалирању менице), аутоматски улазе у закон о чеку.

Напред наведени разлози говоре зато да се за основ новог закона о чеку узме стари чековни закон од 29 новембра 1928. Стари чековни закон одговара нашим данашњим

потребама и разлози који су говорили за то да се као основ за нови менични закон узме Женевска конвенција од 1931 године, не могу се усвојити код чека. Од Женевске конвенције одликује се стари чековни закон по томе што чек платив у нашој земљи може бити вучен само на банку и што се чек сме вући само на лице код којег трасант има покриће. По конвенцији, међутим, чек се може вући и на које друго лице, а може се вући и без покрића. Пошто, као што смо рекли, стари чековни закон углавном задовољава наше потребе, то се он узима као основ овог предлога, уз извесне мање измене и допуне.

Те измене су углавном редакцијске природе и учињене су у тројаком циљу:

а) да се Закон о чеку у свим појединостима прилагоди данашњим условима нашег банкарско-кредитног пословања;

б) да се чековно-правна техничка правила као и општа правила о трасирању, индосирању и авалирању чека изједначе са одговарајућим привилима новог Закона о меници; и

в) да се у потребној мери исправи начин изражавања и терминологија и тиме унесе потребна прецизност у прописе Закона о чеку.

Приликом израде приложеног предлога водило се рачуна о новим законским текстовима који регулишу чековну материју, посебно у Закону о уређењу и деловању кредитног система као и о Упутству за снижење и наплату чекова. (Службени лист ФНРЈ бр. 65 од 13-VIII-1946). У вези с тим нарочито је узет у обзир циркуларни чек као нов пословни облик чека које је требало и законским путем регулисати.

Смрт фашизму — слобода народу!

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

ВЕЋЕ НАРОДА

Законодавни одбор

Бр. 286

14-XII-1946 год.

Београд

ВЕЋУ НАРОДА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

БЕОГРАД

Законодавни одбор Већа народа претресао је на својој седници, одржаној 12 децембра 1946 године, Предлог Закона о чеку достављен му од Претседника Већа народа, а који је на основу члана 63 Устава доставила Влада ФНРЈ Народној скупштини ФНРЈ.

После свестраног проучавања горњег законског предлога, а на основу луне сагласности о учињеним изменама

и допунама, постигнуте у заједничком Редакционом одбору, Законодавни одбор Већа народа подноси Већу следећи извештај:

У члану 15, први став та'ч. 2 мења се и гласи: „ако трасант непосредно пошаље чек који гласи на име или „по наредби“ трасату, са наређењем да га измири лицу означеном у чеку, а опозивање стигне трасату пре него што је то наређење извршено“.

Члан 19, друга реченица трећег става мења се и гласи: „Али, за чек поднет на исплату последњег дана рока за подношење, ако не буде плаћен, протест се може подићи још и првог радног дана који за овим даном долази.“

У члану 27, став први мења се и гласи: „Казне предвиђене у чл. 25 и 26 овог закона изриче срески суд у ванпарничном поступку. Суд поступа по службеној дужности када у парници насталој поводом чека сазна да су учињена дела из поменутих чланова; иначе поступак само по тражењу имаоца чека.“

Поред горњих измена и допуна Одбор је учинио потребне стилске и техничке исправке.

Подносећи Већу народа овај извештај Законодавни одбор моли Веће да га изволи у целости усвојити.

За известиоца Одбор је одредио Драгољуба Илића.

Секретар,

Потпретседник,

Д-р Душан Братић, с. р.

Томо Чиковић, с. р.

Чланови:

Јосип Хрччевић, с. р., Рато Дугоњић, с. р., Јосип Рус, с. р., д-р Бранко Чубриловић, с. р., Драгољуб Илић, с. р., Милан Поповић, с. р., Срећко Жумер, с. р. Јоза Миливојевић, с. р., Тоне Хафнер, с. р., Милош Царевић, с. р., Синиша Станковић, с. р., Нинко Петровић, с. р., Панко Брашнарлов, с. р.

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Законодавни одбор

Бр. 256

14-XII-1946 год.

Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

БЕОГРАД

Законодавни одбор Савезног већа на својим седницама од 12 и 13 децембра ове године претресао је Предлог закона о чеку, достављен му од Претседника Савезног већа, а који је на основу чл. 63 Устава доставила Влада ФНРЈ Народној скупштини ФНРЈ.

После свестраног проучавања горњег законског предлога и на основу пуне сагласности о учињеним изменама и допунама постигнуте у заједничком Редакционом одбору, Законодавни одбор Савезног већа подноси Већу следећи извештај:

(Текст извештаја Законодавног одбора Савезног већа идентичан је са текстом извештаја Законодавног одбора Већа народа, који је напред приложен.)

Подносећи Савезном већу овај извештај Законодавни одбор моли Веће да га у целости изволи усвојити.

За известиоца одређен је Сулејман Филиповић.

Секретар,	Претседник
Д-р Макс Шнудерл, с. р.	Законодавног одбора,
	Моша Пијаде, с. р.

Чланови:

Владимир Симић, Д-р М. Московљевић, Сулејман Филиповић, Милош Минић, Ђуро Салај, Д-р Јерко Радмиловић, Иван Гранђа, Лајчо Јарамазовић, Лампрет Јоже, Хаџе Матевж, Д-р Јаков Гргурић, Мехмед Хоџа и Михајло Ђуровић с. р.

PREDLOG ZAKONA O MIRNODOPSKIM VOJNIM INVALIDIMA

Član 1

Mirnodopskim vojnim invalidima smatra se vojno lice koje u mirno doba u sastavu Jugoslovenske armije, vršeci vojnu dužnost ili drugu dužnost za ciljeve državne bezbednosti i narodne odbrane, bez svoje krivice zadobije ranu, povredu ili ozledu te se zbog toga njegova sposobnost za privredivanje smanji u tolikoj meri da prema propisima ovog zakona bude oglašen za invalida.

Nehat se neće smatrati krivicom u smislu ovog zakona.

Član 2

Vojna lica u smislu ovog zakona jesu:

- a) vojnici,
podoficiri,
oficiri,
generali i admirali,
- b) vojni činovnici.

Član 3

Pravo na pomoć i zaštitu po ovom zakonu pripada:

- 1) mirnodopskom vojnom invalidu;

2) porodici odnosno roditeljima umrlog mirnodopskog vojnog invalida;

3) porodici odnosno roditeljima vojnog lica koje je poginulo ili umrlo od rane, povrede ili ozlede zadobijene pod okolnostima navedenim u članu 1 ovog zakona.

Član 4

Ukoliko ovim zakonom nije drukčije propisano, odredbe Zakona o ratnim vojnim invalidima kao i Uredbe, pravilnici i ostali propisi izdati na osnovu njega i radi njegovoga sprovođenja, shodno će se primenjivati i na lica, iz člana 2 ovog Zakona.

Odredba člana 26 stav 2 Zakona o ratnim vojnim invalidima neće se primenjivati na mirnodopske vojne invalide.

II Obezbeđenje dokaza o onesposobljenju ili smrti

Član 5

Vojna jedinica ili ustanova nadležna za vojno lice, koje pod okolnostima iz člana 1 ovog Zakona zadobije ranu, povredu ili ozledu usled kojih se njegova sposobnost za privređivanje smanji, odnosno koje pod tim okolnostima pogine ili umre pokrenuće odmah po službenoj dužnosti postupak u cilju da se utvrde uzroci i okolnosti pod kojima je takvo lice ranjeno, povređeno ili ozleđeno, odnosno poginulo ili umrlo, a naročito da li se to desilo njegovom krivicom, ili krivicom drugog lica.

Po završenom postupku nadležna vojna jedinica ili ustanova izdaće uverenje u smislu prethodnog stava onesposobljenom vojnom licu, odnosno porodici ili roditeljima poginulog ili umrlog.

Na zahtev vojno-invalidskih organa dostaviće se ovima radi uvida i upotrebe sav dokazni materijal pribavljen u postupku iz stava 1 ovog člana.

III Prelazne i završne odredbe

Član 6

Propisi ovog Zakona takođe će se primenjivati:

1) na vojna lica koja su u vremenu od 18. maja 1920 godine pa do 6 aprila 1941 godine, vršeći vojnu dužnost ili službu ili povodom iste, bez svoje krivice, ranjena, povređena, ili ozleđena u bivšoj Jugoslovenskoj vojsci.

2) Na porodice odnosno roditelje umrlih mirnodopskih vojnih invalida iz prethodne tačke;

3) Na porodice odnosno roditelje vojnih lica koja su u vremenu označenom u tački 1 ovog člana i pod tamo navedenim okolnostima poginula ili umrla od zadobivenih rana, povreda ili ozleda.

Član 7

Na propise ovog Zakona prevešće se lica kojima je pravosnažnim rešenjem Vrhovne invalidske komisije pri Ministarstvu narodne odbrane FNRJ dodeljena privremena novčana pomoć.

Član 8

Invalidske prinadležnosti po ovom Zakonu počinju teći od prvog dana narednog meseca po njegovom stupanju na snagu.

Član 9

Ovlašćuje se Ministar narodne odbrane da propiše bliže odredbe za sprovođenje ovog Zakona.

Član 10

Ovaj Zakon stupa na snagu kada se objavi u „Službenom listu Federativne Narodne Republike Jugoslavije”.

O B R A Z L O Ž E N J E

ZAKONA O MIRONODOPSKIM VOJNIM INVALIDIMA

Kao i ratnim vojnim invalidima, predloženim nacrtom zakona daje se ista zaštita i mironodopskim vojnim invalidima. On obuhvata mironodopske vojne invalide i porodice umrlih mironodopskih vojnih invalida od oslobodenja pa nadalje kao i mironodopske vojne invalide i porodice umrlih mironodopskih vojnih invalida od 1918 do 6 aprila 1941 godine.

U pogledu bolesti u ovom Zakonu učinjen je izuzetak u odnosu na ratne vojne invalide. S obzirom na to što za vreme mira postoji mogućnost da se licima koja se razbole na vojnoj dužnosti pruže sva sredstva za lečenje, bolest se ne može uzeti kao osnov za sticanje invalidskog svojstva.

U pogledu prava na pomoć i zaštitu ovih lica nacrt Zakona ne pravi nikakvu razliku između sadašnjih mironodopskih vojnih invalida i mironodopskih vojnih invalida bivše jugoslovenske vojske kao ni između njih i ratnih vojnih invalida.

Što se tiče kruga lica nacrt ovog Zakona daje pravo na zaštitu: mironodopskim vojnim invalidima, porodicama odnosno roditeljima umrlih mironodopskih vojnih invalida, porodi-

cama odnosno roditeljima mirnodopskih vojnih invalida poginulih ili umrlih od zadobijene rane, povrede ili ozlede.

U staroj Jugoslaviji mirnodopski vojni invalidi nisu ni uzimani u obzir. Za njih nije postojala nikakva zaštita. Sve što je za njih preduzimano bila je, neposredno pred ovaj rat, jedna Uredba koja nikad nije provedena u život.

Prema tome ovaj Zakon daje najširu zaštitu licima koja se na vojnoj dužnosti onesposobe vršeći požrtvovano i časno zadatak i budno čuvajući velike tekovine narodno-oslobodilačke borbe.

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

VEĆE NARODA

Zakonodavni odbor

Br. 298

18-XII-1946 godine

Beograd

VEĆU NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

BEOGRAD

Zakonodavni odbor Veća naroda pretresao je na svojoj sednici održanoj 17 decembra 1946 godine Predlog zakona o mirnodopskim vojnim invalidima, dostavljen mu od Predsednika Veća naroda, a koji je na osnovu člana 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini FNRJ.

Posle svestranog proučavanja gornjeg Zakonskog predloga, a na osnovu pune saglasnosti o učinjenim izmenama i dopunama, postignute u zajedničkom Redakcionom odboru, Zakonodavni odbor Veća naroda podnosi Veću sledeći izveštaj:

U članu 7 u trećem redu umesto „FNRJ” staviti reči „ili štabova armija”. Na kraju trećeg reda posle reči „pomoć” brisati tačku i dodati reči „do stupanja na snagu ovog zakona”.

Pored navedenih izmena i dopuna Odbor je učinio potrebne stilske i tehničke ispravke.

Podnoseći Veću naroda ovaj izveštaj Zakonodavni odbor moli Veće da ga izvoli u celosti usvojiti.

Za izvestioca Odbor je odredio Panka Brašnarova.

Sekretar,

D-r Dušan Bratić, s. r.

Predsednik,

Božidar Maslarić, s. r.

Članovi:

Tomo Čiković, s. r., Panko Brašnarov, s. r., Srećko Žumer, s. r., Dragoljub Ilić, s. r., Jozo Milivojević, s. r., Milan Popović, s. r., Ninko Petrović, s. r., Josip Rus, s. r., Mustafa Hodža, s. r., d-r Josip Hrnčević, s. r., Miloš Carević, s. r. i d-r Branko Čubrilović, s. r.

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

SAVEZNO VEĆE

Zakonodavni odbor

Br. 263

18-XII-1946 godine

Beograd

SAVEZNOM VEĆU NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

BEOGRAD

Zakonodavni odbor Saveznog veća na svojoj sednici od 17 decembra ove godine pretresao je Predlog zakona o mirnodopskim vojnim invalidima, dostavljen mu od Pretsednika Saveznog veća, a koji je na osnovu člana 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini FNRJ na rešavanje.

Posle svestranog proučavanja gornjeg zakonskog predloga i na osnovu pune saglasnosti o učinjenim izmenama i dopunama postignute u zajedničkom Redakcionom odboru, Zakonodavni odbor Saveznog veća podnosi Veću sledeći izveštaj:

U članu 7 u trećem redu umesto reči „FNRJ” staviti reči „ili štabova armija”. Na kraju trećeg reda posle reči „pomoć” brisati tačku i dodati reči „do stupanja na snagu ovog zakona”.

Pored gornje izmene Odbor je učinio potrebne stilske i tehničke ispravke.

Podnoseći Saveznom veću ovaj izveštaj Zakonodavni odbor moli Veće da ga u celosti izvoli usvojiti.

Za izvestioca određen je Mesud Hotić.

Sekretar.

D-r Maks Šnuderl, s. r.

Pretsednik

Zakonodavnog odbora;

Moša Pijade, s. r.

Članovi:

Vladimir Simić, s. r., d-r Miloš Moskovljević, s. r., Sulejman Filipović, s. r., d-r Jerko Radmilović, s. r., Ivan Granda, s. r., Lajčo Jaramazović, s. r., Lampret Jože, s. r., Mehmed Hodža, s. r. i Mihajlo Đurović, s. r.

PREDLOG FINANSIJSKOG ZAKONA

ZA OPŠTEDRŽAVNI BUDŽET ZA BUDŽETSKU 1947 GODINU

Član 1

Opštedržavni budžet za 1947 godinu iznosi ukupno:

Rashodi	Din.	85.854,000.000.—
Prihodi	„	85.854,000.000.—

Član 2

Opštedržavni budžet sadrži:

a) savezni budžet

sa rashodima u iznosu od Din. 59.560.000.000.—
i prihodima u iznosu od „ 59.560.000.000.—

Narodne Republike Srbije;

b) ukupne iznose državnih budžeta narodnih republika, i to:

Narodne Republike Srbije:

sa rashodima u iznosu od Din. 8.880,549.000.—
i prihodima u iznosu od „ 8.880,549.000.—

Narodne Republike Hrvatske:

sa rashodima u iznosu od Din. 6.295,417.000.—
i prihodima u iznosu od „ 6.295,417.000.—

Narodne Republike Slovenije:

sa rashodima u iznosu od Din. 3.223,883.000.—
i prihodima u iznosu od Din. 3.223,883.000.—

Narodne Republike Bosne i Hercegovine:

sa rashodima u iznosu od Din. 4.611,181.000.—
sa prihodima u iznosu od „ 4.390,480.000.—
i viškom rashoda u iznosu od „ 220,701.000.—

Narodne Republike Makedonije:

sa rashodima u iznosu od Din. 2.033,000.000.—
sa prihodima u iznosu od „ 1.857,790.000.—
i viškom rashoda u iznosu od „ 175,210.000.—

Narodne Republike Crne Gore:

sa rashodima u iznosu od Din. 1.249,970.000.—
sa prihodima u iznosu od „ 519,300.000.—
i viškom rashoda u iznosu od „ 730,670.000.—

Ukupno državni budžeti narodnih republika:

sa rashodima u iznosu od Din. 26.294.000.000.—
sa prihodima u iznosu od „ 25.167,419.000.—
i viškom rashoda u iznosu od „ 1.126,581.000.—

Član 3

Radi uravnoteženja državnih budžeta narodnih republika, narodnim republikama se određuju sledeći iznosi saveznih prihoda, koji će se naplatiti na njihovoj teritoriji, a koji su već pokazani u ukupnim iznosima prihoda u čl. 2 ovoga Zakona:

a) od naplaćenog poreza na promet proizvoda:

Narodnoj Republici Srbiji	16%
Narodnoj Republici Hrvatskoj	8%
Narodnoj Republici Sloveniji	5%
Narodnoj Republici Bosni i Hercegovini	90%
Narodnoj Republici Makedoniji	90%
Narodnoj Republici Crnoj Gori	90%

b) od naplaćenih taksa:

Narodnoj Republici Srbiji	50%
Narodnoj Republici Hrvatskoj.....	50%
Narodnoj Republici Sloveniji	50%
Narodnoj Republici Bosni i Hercegovini	90%
Narodnoj Republici Makedoniji	90%
Narodnoj Republici Crnoj Gori	90%

Član 4

Narodne republike će u korist saveznog budžeta odvajati 5% poreza na dohodak naplaćenog na njihovoj teritoriji.

Član 5

Višak rashoda nad prihodima u državnim budžetima narodnih republika: Bosne i Hercegovine u iznosu od Dinara 220,701.000.—, Makedonije u iznosu od Dinara 175.210.000.— i Crne Gore u iznosu od Dinara 730,670.000.— podmiriće se dotacijom iz saveznog budžeta.

Član 6

Ukoliko u toku budžetske 1947 godine budu doneti propisi, kojima se ukidaju ili spajaju pojedina nadležstva ili ustanove, Ministar finansija, u saglasnosti sa Predsjednikom Vlade FNRJ može kredite predviđene u njihovim predračunima za 1947 godinu, u celosti ili delimično, preneti na one organe državne uprave, kojima oni budu pripojeni, odnosno na koje budu prenete njihove funkcije.

Član 7

Ustanove, koje budu proglašene privrednim ustanovama, raspolagaće samostalno svojim prihodima prema odredbama čl. 30 Osnovnog zakona o budžetu i propisima kojima bude regulisano izvršenje budžeta.

Član 8

Ustanovljava se 5% rezerva ličnih rashoda, koju nadležni ministar može trošiti samo po odobrenju organa za sistematizaciju.

Ako se sistematizacijom postignu uštede kod ličnih rashoda, ove uštede idu u korist rezervnog fonda Vlade FNRJ za lične izdatke.

Uštede na ličnim rashodima, koje se postignu po izvršenoj sistematizaciji može resorni ministar upotrebiti na druge svrhe, u cilju unapređenja resorne službe, odnosno poboljšanja, uslova rada u njoj.

Član 9

U smislu čl. 31 Osnovnog zakona o budžetu naredbodavci su dužni izraditi tromesečne planove za izvršenje budžeta, raščlanjene po partijama, pozicijama i potpozicijama ličnih i materijalnih rashoda, prema uputstvima koje izdaje Ministar finansija FNRJ.

Član 10

Ovaj Zakon stupa na snagu 1 januara 1947 godine.

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

VEĆE NARODA

Zakonodavni odbor

Br. 296

18.XII.1946 godine

Beograd

VEĆU NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

BEOGRAD

Zakonodavni odbor Veća naroda pretresao je na svojoj sednici, održanoj 16 decembra 1946 godine Predlog Osnovnog zakona o budžetu, dostavljen mu od Pretsednika Veća naroda, a koji je na osnovu člana 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj Skupštini FNRJ.

Posle svestranog proučavanja gornjeg zakonskog predloga, a na osnovu pune saglasnosti o učinjenim izmenama i dopunama, postignute u zajedničkom Redakcionom odboru, Zakonodavni odbor Veća naroda podnosi Veću sledeći izveštaj:

U podnaslovu zakona umesto reči „Osnovna načela” staviti „Osnovne odredbe”.

Član 1. U prvom stavu u trećem redu mesto reči „potrebna novčana sredstva” staviti „novčana sredstva potrebna”.

Član 2. U prvom stavu drugi red posle reči „i” dodati reč „plan” i mesto reči „ovih” staviti reč „tih”. U trećem redu posle reči „sredstava” i „planom” brisati zapete. U četvrtom redu ispred reči „materijalno”, u petom redu ispred reči „jačanje” i u šestom redu ispred reči „izdržavanje” staviti reč „za”. U drugom stavu drugi red posle reči „preduzeća” staviti zapetu.

Član 3. U drugom stavu drugi red posle reči „ustanova” staviti zapetu. U istom redu posle „i” dodati reč „njegove”.

Član 4 menja se i glasi: „Državni budžet narodne republike sadrži republikanski budžet i u sumarnom pregledu budžete okruga odnosno srezova (gradova).

U Narodnoj Republici Srbiji državni budžet sadrži: republi-

kanski budžet i u sumarnom pregledu budžete Autonomne pokrajine Vojvodine, Autonomne kosovsko-metohijske oblasti kao i budžete okruga.

Član 5. Prvi stav menja se i glasi: „Budžet autonomne pokrajine sadrži pokrajinski budžet i u sumarnom pregledu budžete srezova (gradova).”

Drugi stav menja se i glasi: „Budžet autonomne oblasti sadrži budžet oblasnog narodnog odbora i u sumarnom pregledu budžeta srezova (gradova).”

U trećem stavu treći red iza „i” dodati „u sumarnom pregledu”, dalje iza reči „srezova” dodati „(gradova)”, reč „režona” pisati „reona” staviti tačku i brisati ostatak.

Dodaje se novi peti stav koji glasi: „Budžet grada u stepe-
nu sreza sadrži budžet gradskog narodnog odbora i u sumarnom pregledu budžeta reona ukoliko ih ima”.

Član 6 menja se i glasi: „Opštedržavni budžet donosi za jednu godinu Narodna skupština FNRJ finansijskim zakonom na predlog Savezne vlade.

Državni budžet narodne republike donosi za jednu godinu narodna skupština republike u okviru opštedržavnog budžeta finansijskim zakonom na predlog vlade narodne republike.

Budžet Autonomne pokrajine Vojvodine donosi za jednu godinu narodna skupština autonomne pokrajine finansijskom odredbom u okviru budžeta Narodne republike Srbije na predlog Glavnog izvršnog odbora.

Budžet autonomne oblasti, oblasti, okruga, sreza, grada, reona i mesne budžete donose njihovi narodni odbori na osnovu okvirnih predviđanja u državnom budžetu narodne republike, odnosno, u višem budžetu, na predlog svojih izvršnih odbora”.

Član 7 briše se.

Član 8 postaje član 7 i shodno tome numeracija ostalih članova menja se.

U prvom stavu prvi red posle reči „ustanova” i drugi red posle reči „bili” dodaju se zapete. U drugom stavu iza reči „predviđanja” dodati reči „prihoda i rashoda”.

Član 8 u prvom stavu prvi red brisati reč „da”. U drucom redu mesto reči „uravnoteži” staviti „uravnotežiti sa”. Drugi stav menja se i glasi: „Ako se neophodni i planom predviđeni rashodi ne mogu pokriti sopstvenim prihodima, viši budžet će predvideti pokriće ovog manjka”.

Član 9 u prvom redu reči „posle odobrenja budžeta” staviti posle reči „godine”. U trećem redu mesto reči „budžetom predviđene” staviti „predviđene budžetom”.

Član 10 u prvom stavu treći red posle reči „nisu” dodati reč „bili”. U četvrtom redu posle reči „predviđeni” staviti zapetu i

reči „Glavni” i „Oblasni” pisati malim početnim slovom. U sedmom redu posle reči „odnosno” dodati reči „da se”. U osmom redu posle reči „rezerve” dodati zapetu, a posle reči „se” i reči „iznosu” brisati zapete. U devetom redu brisati reč „odnosnom”. Drugi stav menja se i glasi: „Isto tako, u saveznom budžetu izvršiće se svake godine potrebna sredstva kao rezervni fond Vlade FNRJ. Ovim fondom raspolaže Vlada FNRJ”. U trećem stavu poslednji red posle reči „sredstava” dodati reč „svoga”.

Član 11 menja se i glasi: „U slučaju da se budžet za narednu godinu ne donese blagovremeno, privremeno finansiranje vršiće se na osnovu predloga budžeta za narednu godinu najviše za tri meseca.

Privremeno finansiranje iz prethodnog stava odobrava:

za savezni budžet i državne budžete narodnih republika Vlada FNRJ;

za budžete autonomne pokrajine autonomne oblasti i administrativno teritorijalnih jedinica vladarodne republike”.

Član 12 u prvom redu mesto reči „počinju” staviti „počinje” i u drugom redu mesto „završavaju” staviti „završava”.

Član 13 menja se i glasi: „U cilju sastavljanja viših budžeta niži izvršni odbor, oblasni izvršni odbor i glavni izvršni odbor dostavljaju nacрте budžeta višim izvršnim odborima, glavnom izvršnom odboru autonomne pokrajine, odnosno ministru finansija narodne republike.

U cilju sastavljanja opštedržavnog budžeta, ministar finansija narodne republike dostavlja Vladi FNRJ nacrt državnog budžeta narodne republike potvrđen od vlade narodne republike.

Ministar finansija FNRJ određuje rokove za podnošenje nacrta državnog budžeta narodnih republika i donosi uputstva u cilju blagovremenog i jednoobraznog postupka za sastavljanje nacrta svih budžeta u Federativnoj Narodnoj Republici Jugoslaviji”.

Član 14 prvi red menja se i glasi: „Svaki budžet sastavlja se”. U četvrtom redu posle reči „ustanova” brisati ostatak i dodati reči „koji ulaze u okvir toga budžeta”.

Član 16 menja se i glasi: „Svakim budžetom mogu se predviđeti samo oni prihodi za koje postoji osnov u ovom ili drugim zakonima.

Pri utvrđivanju opštedržavnog budžeta može se deo saveznih prihoda u određenom postotku ustupiti republikanskim, pokrajinskim oblasnim i lokalnim organima državne vlasti”.

Član 17 menja se i glasi: „Izvori prihoda saveznog budžeta jesu: deo dobiti državnih privrednih preduzeća opštedržavnog značaja koji nije utrošen u izvršenju privrednog plana i prihodi ustanova opštedržavnog značaja, porez na promet proizvoda, savezne takse, carine, zajmovi, deo poreza na dohodak i ostali izvori saveznih prihoda”.

Član 18 menja se i glasi: „Izvori prihoda republikanskog bu-

džeta jesu: deo dobiti iz državnih privrednih preduzeća republikanskog značaja koji nije utrošen u izvršenju privrednog plana i prihodi ustanova republikanskog značaja, porez na dohodak, deo saveznih prihoda naplaćenih na teritoriji narodnih republika u postotku koji se svake godine određuje saveznim finansijskim zakonom i drugi izvori prihoda na koje narodna republika ima pravo po posebnim propisima.

Pri utvrđivanju državnog budžeta narodne republike može se deo republikanskih prihoda i deo ustupljenih saveznih prihoda u određenom postupku ustupiti pokrajinskim, oblasnim i lokalnim organima državne vlasti.

Član 19. U prvom stavu prvi red ispred i posle reči „odnosno” staviti reči „budžeta”, a posle reči „oblasnog” dodati „narodnog odbora”. U drugom redu brisati reči „budžeta su” i staviti „jesu”. U istom redu iza reči „preduzeća” dodati „pokrajinskog odnosno oblasnog značaja koji nije utrošen u izvršenju privrednog plana”. U šestom redu posle reči „oblasti” staviti zapeću. U sedmom redu posle reči „drugi” dodati „izvori”, a mesto „prihodi” staviti „prihoda”. U drugom stavu drugi red brisati reč „ustupiti” i dodati ju u trećem redu posle reči „prihoda”.

Član 20. U prvom stavu prvi red mesto reči „su” staviti „jesu”. U drugom redu brisati reči „lokalnog značaja”. U trećem i četvrtom redu brisati reči „mesne takse, mesni porezi” i mesto toga staviti „mesna dohodarina, porez na nasleđe i poklone, mesni samodoprinos i”. U petom redu posle reči „teritoriji” i u sedmom redu iza reči „republike” staviti zapeću. U drugom stavu prvi red na kraju reči „u određenom postotku”. U četvrtom redu iza reči „odborima” staviti tačku i brisati ostatak stava.

Član 21. Prvi stav četvrti red posle reči „republike” i peti red posle reči „balansa” staviti zapeću. Drugi stav treći red posle reči „narodnog odbora” dodati reč „ili” i reč „Glavni” i u četvrtom redu reč „Oblasni” pisati malim početnim slovom. U petom redu posle reči „budžeta” i u šestom redu posle reči „odbor” staviti zapeću. U šestom redu posle reči „odnosnog” staviti „nadležnog”.

Član 22. Drugi stav menja se i glasi: „Sve vrste zajmova u inostranstvu zaključuje Vlada FNRJ uz odobrenje Narodne skupštine”.

Član 24 menja se i glasi: „U svakom budžetu moraju se obezbediti sredstva potrebna za finansiranje privredne delatnosti iz okvira toga budžeta”.

Član 25. Drugi stav treći red iza reči „preduzeća” mesto tačke staviti zapeću i reč „Njegove” pisati malim slovom. Četvrti red iza reči „dobitka” staviti zapeću.

Član 26. Prvi stav prvi red brisati reč „nedostaju”, i iza reči „sredstva” dodati „državnih privrednih” i posle reči preduzeća dodati „nisu dovoljna, vršiće se”. U drugom redu brišu se reči „privrede” i reči „vrši se”.

Član 27. Prvi stav prvi red mesto „da sastavi” staviti „sastaviti”. U trećem redu iza reči „i” dodati „kao”. Drugi stav četvrti red reč „odeljenjima” pisati „odeljenjima” i dodati zapetu. Treći stav prvi red mesto reči „odnosno” staviti „i”. Drugi red iza reči „grane” dodati „privrede”. Četvrti stav prvi red mesto „dostavljaju” staviti „podnose”. Peti stav prvi red iza reči „plana” staviti zapetu i dodati „savezna” i reč „Ministarstva” u drugom redu pisati malim slovom i brisati reči „FNRJ”, iza reči „republika” staviti zapetu.

Član 28. Drugi stav iza reči „rashode” u drugom redu brisati tačku i reči „Predračuni državnih nadležstava i ustanova” i mesto toga staviti „i”.

Član 29. Drugi stav drugi red iza reči „FNRJ” staviti zapetu. U trećem redu reč „Glavnog” pisati malim slovom.

Član 30. Prvi stav drugi red iza reči „predračuna” staviti zapetu, a umesto reči „ulaze” staviti „ulazi”. Drugi stav drugi red iza reči „samostalno” staviti zapetu, isto tako u trećem stavu treći red posle reči „predračuna”, a brisati zapetu u trećem stavu drugi red iza reči „predviđenih”.

Član 31. Drugi stav drugi red iza reči „finansije” dodati reči „izvršnih odbora”. Četvrti red reči „Glavni” i „Oblasni” pisati malim slovom, a mesto reči „i” staviti „odnosno”. U petom redu mesto „odboru” staviti „odbori”. Treći stav drugi red iza „FNRJ” staviti zapetu i brisati reč „odnosno”. U trećem redu iza reči „republika” mesto zapete staviti „i”, i iza reči „finansije” dodati „izvršnih odbora”. U četvrtom redu mesto „Jednomesečni” staviti „Mesečni”. U petom redu reč „narodne” pisati velikim slovom.

Član 32. Drugi stav drugi red mesto „Vlade” staviti „Vlada”.

Član 33. Poslednji stav prvi red mesto „vršiti” staviti „izdavati”.

Član 35. U drugom stavu u trećem redu, iza reči „materijalnu” staviti zapetu, kao i u trećem stavu u prvom redu posle reči „discipline” i u drugom redu posle reči „FNRJ”.

Član 36. Treći red posle reči „organi” dodati „opšte”.

Član 37. Treći stav postaje stav drugi, stav drugi postaje stav treći. Drugi stav drugi red mesto „sa” staviti „s”. Treći stav četvrti red mesto „FNRJ” staviti „ga” i brisati reč „isti”. U petom redu iza reči „finansija” staviti tačku i brisati ostatak stava.

Član 38. Prvi stav drugi red iza reči „klasifikaciji” i „budžeta” staviti zapetu, a posle reči „kao i” dodati „o”. Drugi stav drugi red mesto „metodu” staviti „metode”.

Član 39. Na kraju prvog stava brisati reči „narodnih odbora” i mesto njih staviti „administrativno teritorijalnih jedinica”.

U trećem redu iza reči „republike” staviti zapetu. Drugi stav četvrti red mesto reči „narodnih odbora” staviti reči „administrativno-teritorijalnih jedinica”.

Član 40. U prvom redu mesto „obnarodovanja” staviti „objavljivanja”.

Podnoseći Veću naroda ovaj izveštaj Zakonodavni odbor moli Veće da ga izvoli u celosti usvojiti.

Za izvestioca Odbor je odredio Toma Čikovića.

Sekretar.

D-r Dušan Bratić, s. r.

Pretsednik

Božidar Maslarić, s. r.

Članovi:

D-r Josip Hrnčević, s. r., Panko Brašnarov, s. r., Miloš Carević, s. r., Dragoljub S. Ilić, s. r., Bogdan Oreščanin, s. r., Tomo Čiković, s. r., Srećko Žumer, s. r., d-r Branko Čubriloović, s. r., Mustafa Hodža, s. r., Milan Popović, s. r., Joza Milivojević, s. r.

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

SAVEZNO VEĆE

Zakonodavni odbor

Br. 262

18-XII-1946 godine

Beograd

SAVEZNOM VEĆU NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

BEOGRAD

Zakonodavni odbor Saveznog veća na svojim sednicama od 16 i 17 decembra ove godine pretresao je predlog Osnovnog zakona o budžetu, dostavljen mu od Predsednika Saveznog veća, a koji je na osnovu člana 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini FNRJ na rešavanje.

Posle svestranog proučavanja gornjeg zakonskog predloga i na osnovu pune saglasnosti o učinjenim izmenama i dopunama postignute u zajedničkom Redakcionom odboru, Zakonodavni odbor Saveznog veća podnosi Veću sledeći izveštaj:

(Tekst izveštaja Zakonodavnog odbora Saveznog veća identičan je sa tekstom izveštaja Zakonodavnog odbora Veća naroda, koji je napred priložen).

Podnoseći Saveznom veću ovaj izveštaj Zakonodavni odbor moli Veće da ga u celosti izvoli usvojiti.

Za izvestioca određen je Moša Pijade.

Sekretar,

D-r Maks Šnuderl, s. r.

Pretsednik

Zakonodavnog odbora.

Moša Pijade, s. r.

Članovi:

Vladimir Simić, s. r., d-r Miloš Moskovljević, s. r., Sulejman Filipović, s. r., d-r Jerko Radmilović, s. r., Ivan Granda, s. r., Lajčo Jaramazović, s. r., Lampret Jože, s. r., Mehmed Hodža, s. r. i Mihajlo Đurović, s. r.

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ПОРЕЗИМА

I

ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1

Порез је допринос државних привредних предузећа и установа, задруга, организација и грађана држави из његовог прихода зарада, дохотка и имовине за привредну изградњу, материјално и културно подизање и социјално обезбеђење народних маса, за јачање државне независности и одбранбене моћи.

Члан 2

Пореска обавеза је општа.

Задруге, организације и грађани плаћају порез оразмерно својој привредној снази.

Државна привредна предузећа и установе плаћају порез из своје акумулације.

Члан 3

Врсте пореза су:

- 1) порез на промет производа;
- 2) порез на доходак;
- 3) порез на наслеђа и поклоне;
- 4) трошарине; и
- 5) месни самодопринос.

Поједине врсте пореза могу имати разне облике према категоријама пореских обвезника или према предметима опорезивања.

Нове врсте пореза могу се установљавати само законом.

Члан 4

Разрезивање пореза врши се у сразмери са потребама финансијских средстава за извршење привредног плана.

У том циљу се у општедржавном буџету односно на основу њега у државним буџетима народних република предвиђају за поједине врсте пореза укупне суме које се имају обратити у тој години.

На основу утврђених укупних сума порезе надлежни органи одређују пореске стопе за поједине врсте и облике пореза.

II

ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ

1) Порез на промет производа

Члан 5

Порезом на промет производа остварује се државна акумулација финансијских средстава из производње робе свих грана привреде сем пољопривреде, као и из другог рада који доприноси стварању вредности производа као што су: транспорт, занатске услуге и сл.

Члан 6

Стопа пореза на промет производа изражава се у проценту од продајне цене у трговини, продајне цене произвођача или цене производње робе или у одређеном износу.

Члан 7

Стопе пореза на промет производа одређује Влада ФНРЈ.

Ово право у погледу робе коју производе занатлије и робе која је производ кућне радности а која није обухваћена општедржавним и републиканским привредним планом, може Влада ФНРЈ пренети на владу наодне републике. Влада народне републике истовремено одређује који удео у том порезу имају народни одбори.

Члан 8

Порез на промет производа плаћа произвођач приликом продаје било да је то државно привредно предузеће или установа било да је приватно правно или физичко лице или друштвена организација.

Члан 9

Порез на промет производа је општедржавни порез и по правилу служи за општедржавне акумулације.

Општедржавним буџетом, државним буџетима народних република и другим буџетима одређује се колики ће бити удео републиканског буџета и буџета народних одбора у порезу на промет производа који је наплаћен на њиховој територији.

Приходи од пореза на промет производа по ст. 2 чл. 7 овог закона иду у републикански буџет, осим дела који се у општедржавном буџету одреди за савезни буџет.

2) Порез на доходак

Члан 10

Порез на доходак плаћају грађани или њихова домаћинства и правна лица која на територији ФНРЈ остварују

било какве приходе. Порез се плаћа и на приходе из иностранства уколико се, под условом реципроцитета, не докаже да је на њих плаћен порез у иностранству.

Државна привредна предузећа и установе по правилу не плаћају порез на доходак. Влада ФНРЈ може уредбом одредити да државна привредна предузећа општедржавног и републиканског значаја плаћају порез на доходак у одређеном постотку од добити као свој допринос у буџете народних одбора за извршење њихових комуналних задатака.

Масовне народне организације не плаћају порез на доходак на приходе из оних извора који непосредно служе њиховим циљевима.

Члан 11

Облици пореза на доходак одређују се према категоријама пореских обвезника, као што су нарочито: радници, намештеници и службеници, земљорадници, задруге, приватна занимања итд. или према изворима прихода.

Облике пореза на доходак одређује Влада ФНРЈ уредбом.

За сваки облик пореза на доходак одређују се посебне прогресивне стопе пореза, срачунате на то да сваки грађанин сразмерно допринесе извршавању државних задатака и да се омогућава развој оних делатности које саме по себи више доприносе заједници. Изузетно за поједине категорије пореских обвезника могу се одредити пропорционалне пореске стопе или порез у одређеном износу.

Члан 12

Стопе пореза на доходак за извесне облике одређује Влада ФНРЈ а за друге облике Влада ФНРЈ доноси опште стопе на основу којих ће владе народних република одредити стопе ових облика пореза на доходак.

Члан 13

Порез на доходак разрезаје се: правним лицима према стварном годишњем приходку са територије целе државе, а грађанима и њиховим домаћинствима према стварном годишњем приходу или приходку са територије једног среза односно града или према приходу из једног извора.

Члан 14

Приход од пореза на доходак по правилу улази у републикански буџет. Државним буџетом народне републике одређује се који део прихода од пореза на доходак улази у буџет сваког народног одбора. Општедржавним буџетом

може се одредити да изврстан део пореза на доходак уђе у савезни буџет.

Члан 15

Окружни, односно срески народни одбори у републикама у којима нема округа, по одобрењу владе народне републике могу установити за подмирење својих потреба и потреба нижих народних одбора, које су предвиђене у буџету, одређени постотак од пореза на доходак на својој територији односно на територији неких народних одбора. Приходи из ове месне доходарине не могу се узимати за потребе виших органа државне власти.

Месна доходарина не може се установљавати на плате радника и намештеника, на приходе по улозима на штедњу, и на приходе сељачких радних задруга.

3) Порез на наслеђа и поклоне

Члан 16

У облику пореза на наслеђа и поклоне дају свој нарочити допринос држави они грађани који су стекли имовину на основу наслеђа, легата, поклона и сл.

Облике и стопе овога пореза одређује Влада ФНРЈ уредбом.

Члан 17

Порез на наслеђе, легате и поклоне плаћа се према чистој вредности наслеђа, легата и поклона, степену сродства и висини пореза на доходак пореског обвезника.

Члан 18

Приходи од пореза на наслеђа и поклоне предвиђају се у буџету среског односно градског народног одбора. Део овога пореза може се буџетом срезати пренети у буџете месних народних одбора.

4) Трошарина

Члан 19

Трошарина је нарочита врста пореза која се по правилу плаћа у градовима и радничким насељима за опште корисне сврхе односног града или радничког насеља.

Члан 20

Трошарина се плаћа на коришћење права и на робу која се троши у појединим местима.

Влада ФНРЈ и влада народне републике могу одредити на које се врсте робе не може наплаћивати трошарина, као и до којег се највишег износа може наплаћивати на извесне врсте робе.

Члан 21

Трошарина се плаћа према вредности или количини робе или у одређеним износима.

Облике и стопе трошарине одређују народни одбори градова односно радничких насеља уз потврду вишег органа државне власти, а у оквиру уредбе владе народне републике.

Члан 22

Трошарину плаћа лице које уноси или продаје робу у циљу потрошње на територији дотичног града односно радничког насеља, односно лице које користи право.

Члан 23

Продајна цена робе односно услуга на коју се плаћа трошарина повећава се у тим градовима односно насељима за износ плаћене трошарине.

5) Месни самодопринос

Члан 24

У местима (селима и мањим градовима) може се самоопорезивањем установљавати месни самодопринос за извршење одређених задатака унапређења и подизања материјалног и културног живота грађана односног места.

Одлуку о увођењу месног самодоприноса доноси месни народни одбор на основу закључка збора бирача о самоопорезивању.

Одлука о увођењу самодоприноса обавезна је за све грађане дотичног места. Народни одбор по закључку збора бирача може поједине грађане ослободити од плаћања самодоприноса.

Месни самодопринос не може се установљавати на терет државних привредних предузећа и установа.

Члан 25

Месни самодопринос се наплаћује према дохотку, имовини или уопште према економској снази грађана односно њихових домаћинстава, а у границама које може одредити влада народне републике.

III

ПОРЕСКА ОСЛОБОЂЕЊА И ОЛАКШИЦЕ

Члан 26

Ослобођења од плаћања пореза могу се установљавати само уредбом Владе ФНРЈ на основу и у границама овога закона.

Исто тако на основу и у границама овога закона Влада ФНРЈ може уредбом прописати у којим се случајевима и под којим условима могу признати пореске олакшице.

Члан 27

За порез на промет производа не могу се по правилу давати ослобођења и олакшице, осим ако је то у интересу извршења привредног плана.

Члан 28

Од пореза на доходак могу бити ослобођени у целости или делимично:

- а) најсиромашнији слојеви грађана;
- б) извесне врсте прихода у облику социјалних помоћи или социјалног осигурања;
- ц) доходи, извесних установа и масовних народних организација;
- д) доходи страних држава и њихових претставника уз услов реципроцитета;
- е) приходи од одређених имовинских објеката у циљу унапређења извесне привредне гране;
- ф) приходи из искоришћавања ауторског права.

Члан 29

Од пореза на наслеђа, легате и поклоне могу се ослободити у целости или делимично:

- а) најближи сродници оставиоца или поклонодавца ако се ради о жртвама рата;
- б) сиромашни слојеви грађана ако се ради о имовини мање вредности;
- ц) наслеђа, легати и поклони у корист државе, задужбина и масовних народних организација;
- д) уобичајени поклони мање вредности међу сродницима.

IV

ПОСТУПАК ЗА РАЗРЕЗ И НАПЛАТУ ПОРЕЗА

Члан 30

Органи за индивидуално разрезивање и наплату свих врста пореза сем месног самодоприноса и трошарине су срески и градски извршни одбори на чијој територији порески

обвезник има боравиште, имовину или изворе прихода односно на чијој се територији обавља промет, а за разрез пореза на наслеђа и легате надлежни су срески и градски извршни одбори боравишта умрлога.

Месни народни одбори су дужни да омогуће, осигурају и потпомажу убирање пореза на својој територији.

За разрез месног самодоприноса и трошарине надлежан је извршни одбор градског народног одбора односно месни народни одбор у чију се корист наплата врши.

За разрез и наплату пореза, могу се при месним и среским народним одборима образовати пореске комисије. Организацију, састав и функционисање ових комисија одређује влада народне републике уредбом, у оквиру општих начела Владе ФНРЈ.

Члан 31

За разрез пореза утврђује се пореска основица на основу пословних књига или по слободној оцени, уколико порез није утврђен у одређеном износу.

Сваки грађанин је дужан да пружи потребне податке за разрез свог или туђег пореза.

Члан 32

Наплата пореза се врши непосредно од пореског обвезника или преко других лица која му врше какву исплату. Ова лица јемче за наплату пореза.

Члан 33

Порез се плаћа у готову или употребом пореских марка или пореских хартија од вредности.

Члан 34

Порез се плаћа у роковима које одређује Влада ФНРЈ уредбом.

До разреза пореза за текућу годину плаћа се аконтација.

На износе пореза и казни који нису плаћени у одређеним роковима рачунаће се редовна или казнена камата.

Члан 35

Ако се порез не плати благовремено, наплата се може извршити и принудним путем. Продаја непокретне имовине за наплату пореза може се извршити само по претходном решењу суда.

Влада ФНРЈ донеће ближе одредбе о принудној наплати пореза којима ће регулисати и висину трошкова извршења.

Члан 36

Контролу и ревизију правилне примене одредаба овога закона и на основу њега донесених прописа врше министри финансија народних република односно Министар финансија ФНРЈ непосредно или преко извршних одбора народних одбора.

Члан 37

Против свих првостепених решења има места жалби непосредно вишем органу.

V

КАЗНЕЊЕ ОДРЕДБЕ

Члан 38

За дело пореске утаје казниће се двоструким до петоструког износа утајеног пореза, а најмање са 500.— динара:

1) порески обвезник који затаји неки приход, имовину или промет или пружи лажне или непотпуне податке у намери да избегне плаћању пореза у целини или делимично. Намера за избегавање плаћања пореза цени се према намери одговорних службеника правних лица односно према намери старешине домаћинства грађана у случајевима у којима се домаћинство сматра пореским обвезником;

2) лице које робу чији је промет ослобођен од плаћања пореза или на који је порез плаћен по нижој стопи употреби у друге сврхе а не у сврху због које је промет ослобођен од пореза односно због које је плаћен порез по нижој стопи;

3) лице код кога се нађе роба без прописног обележја или потврде ако је прописано да обележје или потврда служи као доказ о плаћеном порезу;

4) лице које приликом обављања промета не употреби пореске марке или пореске хартије од вредности нити у потову плати порез у случајевима у којима је прописано да се порез плаћа употребом пореских марака односно пореских хартија од вредности.

Истом казном казниће се заступник пореског обвезника односно других лица из претходног става ако је сам учинио дело пореске утаје. У противном, као њихов саучесник, казниће се новчаном казном до 200.000.— динара.

У нарочито тешким случајевима казниће се физичка лица, поред казне из претходних ставова, још и лишењем слободe до пет година.

Претходна извиђања по делу пореске утаје врши повереник за финансије народног одбора који је надлежан за разрез пореза.

Изузетно од претходних ставова, казна за утају пореза може се наплатити и у постотку од утајеног пореза, а према времену за које је порез доцније плаћен, с тим да казна не може прећи петоструки износ утајеног пореза.

У лакшим случајевима дело пореске утаје сматраће се пореским прекршајем.

Члан 39

Прекршаји одредаба овога закона као и прописа донесених на основу њега казниће се новчано до 50.000.— динара или у постотку од пореза највише до 50.000.— динара. У тежим случајевима сматраће се ови прекршаји пореским преступима и извршиоци истих казниће се новчано до 200.000.— динара.

Члан 40

Лице које прави или протура лажне пореске марке, пореске хартије од вредности или пореска обележја, казниће се као фалсификатор новца.

Лице које протура већ поништене или употребљене пореске марке, пореске хартије од вредности или пореска обележја казниће се новчано до 50.000.— динара и лишењем слободe до једне године.

Казне из претходних ставова овога члана изрицаће се и због покушаја дела.

Члан 41

Одредбе о казнама предвиђене овим законом не примењују се на државна привредна предузећа, државне установе и државна надлежства. Државни службеници који повредe одредбе овога закона казниће се новчано до 20.000.— динара, а у тежим случајевима и казном лишења слободe до пет година.

Члан 42

За повреду одредаба овога закона неће се кажњавати малолетници испод 16 година старости, али су њихови родитељи односно старатељи одговорни за наплату редовног пореза и осталих трошкова.

Члан 43

За изрицање казни због прекршаја одредаба овога закона и прописа донесених на основу њега надлежан је повереник за финансије среског народног одбора.

За изрицање казни због преступа по овом закону надлежан је срески суд, а у тежим случајевима окружни суд.

VI

ЗАСТАРЕЛОСТ

Члан 44

Право државе на разрез пореза и изрицања казни застарева за 10 година, а право на наплату пореза и казне застарева за 5 година.

Право пореског обвезника на повраћај пореза и казни које није био дужан да плати застарева за 5 година.

Ток застарелости прекида се сваким службеним актом надлежног органа који се прописно ставља до знања пореском обвезнику или кажњеном лицу односно њиховом јемцу.

Члан 45

Држава има првенствено право за наплату порезе, камате и казне из прихода и имовине пореског обвезника односно јемца за време од 5 година.

Члан 46

Правоснажно извршени поступак за разрез пореза може се обновити ако се у року од три године сазнају чињенице из којих произилази да је порез био неправилно разрезан, а које нису биле познате приликом разреза пореза.

VII

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 47

Овај закон ће се примењивати при разрезу порезе на доходак и за 1946 годину обвезницима II и IV групе из чл. 2 Закона о непосредним порезима од 11 августа 1946 године. Изузетно, државна привредна предузећа и установе плаћаће непосредни и месни порез и за 1946 годину по одредбама које су важиле до ступања на снагу овога закона.

Члан 48

Приликом разреза пореза на наслеђа и поклоне лицима чија је таксена односно пореска обавеза настала за време до 31 децембра 1945 године, а разрез таксе односно пореза није извршен, узеоће се као пореска основица вредност наслеђа односно поклоне на дан 1 јануара 1946 године. Ако

није могуће утврдити вредност на дан 1 јануара 1946 године утврдиће се иста према вредности коју је дотична ствар имала у времену од 1 јануара до 6 априла 1941 године по курсу један стари југословенски динар раван једном динару ДФЈ.

Члан 49

Док се не донесу нови прописи о царинама при увозу ће се наплаћивати порези на промет и државна трошарина по прописима који су важили до ступања на снагу овог закона.

Члан 50

Даном ступања на снагу овога закона престају важити сва до сада призната ослобођења ма по којим прописима, изузев по прописима међународних уговора и по прописима закона издатих од 1 јануара 1946 године надаље.

Члан 51

Порези, таксе и трошарине које доспеју за наплату престају на снагу прописа за извршење овога закона наплаћиваће се у износима и на начин како су наплаћивани до ступања на снагу овога закона.

Члан 52

Овлашћује се Влада ФНРЈ да уредбама прописује ближе одредбе за извршење овога закона.

Члан 53

Овај закон ступа на снагу објављивањем у „Службеном листу Федеративне Народне Републике Југославије“, а примењиваће се од 1 јануара 1947 године уколико у њему није друкчије речено.

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

ВЕЋЕ НАРОДА

Законодавни одбор

Бр. 299

18-XII-1946 год.

Београд

ВЕЋУ НАРОДА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

БЕОГРАД

Законодавни одбор Већа народа претресао је на својој седници, одржаној 17 децембра 1946 године предлог Закона о порезима, достављен му од Претседника Већа народа, а који је на основу члана 63 Устава доставила Влада ФНРЈ Народној скупштини ФНРЈ.

После свестраног проучавања горњег законског предлога, а на основу пуне сагласности о учињеним изменама и допунама, постигнуте у заједничком Редакционом одбору, Законодавни одбор Већа народа подноси Већу следећи извештај:

Чл. 1 мења се и гласи: „Порез је допринос који државна привредна предузећа и установе, задруге, организације и грађани дају држави из прихода, зараде, дохотка имовине за привредну изградњу, материјално и културно подизање и социјално обезбеђење народних маса, за јачање државне независности и њене одбранбене моћи и за издржавање државног апарата“.

Члан 5 у трећем реду иза речи „сем“ додати речи „основних производа“.

Члан 6 у другом реду иза речи „трговини“ додати речи „или од“ а у трећем реду иза речи „или“ додати реч „од“.

Члан 7 у другом ставу задњи ред уместо речи „у том порезу“ ставити речи „у приходима из тог пореза“.

Члан 9 у првом ставу други ред иза везе „и“ додати речи „претставља основно средство“ и брисати речи „по правилу служи за“. У трећем ставу други ред иза речи „иду“ додати речи „по правилу“.

Додаје се нов члан 10 који гласи: „На основу одредаба чланова 5, 6, 7, 8 и 9 овог закона може се опорезовати и промет извесних других добара, као и вршење услуга којима се не доприноси стварању вредности“.

Члан 10 постаје члан 11. Друга реченица другог става постаје став 3 а досадашњи став 3 постаје став 4.

Члан 11 постаје члан 12.

Члан 12 постаје члан 13. У другом реду иза речи „облике“ брисати речи „Влада ФНРЈ“ а место тога ставити реч „она“.

Члан 13 постаје члан 14.

Члан 14 постаје члан 15. У четвртном реду уместо речи „у буџет сваког народног одбора“ ставити речи „у буџете свих народних одбора“. У петом реду на крају иза речи „део“ додати речи „прихода од“.

Члан 15 постаје члан 16. У петом реду првог става уместо речи „од пореза“ ставити речи „према порезу“.

Члан 16 постаје члан 17. У трећем реду иза речи „легата“ додати реч „или“ а иза речи „поклона“ ставити тачку и брисати речи „и сл.“

Члан 17 постаје члан 18.

Члан 18 постаје члан 19.

Члан 19 постаје члан 20. У другом реду иза речи „и“ додати реч „у“.

Члан 20 постаје члан 21. Први став мења се и гласи: „Трошарина се плаћа на коришћење извесних права и вршење извесних услуга, као и на робу која се троши у појединим местима“.

У другом ставу други ред иза речи „робе“ ставити запету и додати речи „услуге и права“. На крају става иза речи „робе“ брисати тачку, ставити запету и додати речи „услуге и права“.

Члан 21 постаје члан 22.

Члан 22 постаје члан 23.

Члан 23 постаје члан 24. У другом реду иза речи „повећава се“ додати реч „само“.

Члан 24 постаје члан 25. У трећем ставу први ред брисати реч „увођењу“.

Члан 25 постаје члан 26.

Члан 26 постаје члан 27.

Члан 27 постаје члан 28.

Члан 28 постаје члан 29.

Члан 29 постаје члан 30.

Члан 30 постаје члан 31. На крају првог става брисати речи „боравишта умрлога“ а уместо тога ставити речи „места у коме је умрли имао боравиште“. У четвртном ставу задњи ред иза речи „начела“ додати речи „прописаних од“.

Члан 31 постаје члан 32. У првом ставу други ред брисати реч „слободној“ а иза речи „оцени“ додати речи „надлежних органа“. Став други мења се и гласи: „Сваки грађанин дужан је на позив надлежног органа пружити потребне податке за разрез овог или туђег пореза“.

Члан 32 постаје члан 33.

Члан 33 постаје члан 34.

Члан 34 постаје члан 35.

Члан 35 постаје члан 36. Друга реченица првог става постаје нов други став а досадашњи став 2 постаје став 3.

Члан 36 постаје члан 37.

Члан 37 постаје члан 38.

Члан 38 постаје члан 39. Прва реченица првог става мења се и гласи: „Казниће се двоструким до петоструког износа утајеног пореза, а најмање са 500 динара:“. Други став мења се и гласи: „Поред лица из ст. 1 овог члана, казниће се њихов заступник новчаном казном од 100.000 динара ако је сам учинио које од дела наведених у претходном ставу или је учествовао у њиховом извршењу. Ако дела из ст. 1 овог члана изврше заступници лица под старатељством или под родитељском влашћу, казниће се предвиђеном казном једино ти

заступници". Трећи став мења се и гласи: „У нарочито тешким случајевима за дела из ст. 1 овог члана учинилац ће се казнити и лишењем слободе до пет година". Ставови 4, 5 и 6 бришу се.

Додаје се нов став 4 који гласи: „У случајевима који буду предвиђени уредбом Владе ФНРЈ, казна за утају пореза наплаћиваће се у постотку од утајеног пореза, а према времену за који је порез доцније плаћен, с тим да казна не може прећи петоструки износ утајеног пореза".

У првом ставу у тач. 1) у трећем реду, уместо речи „плаћању" ставити реч „плаћање".

Члан 39 постаје члан 41 мења се и гласи: „Повреде осталих одредаба овог закона као и прописа донетих на основу њега (пореске неуредности) казниће се новчано до 50.000 динара или у постотку од пореза највише до 50.000 динара, а у тежим случајевима новчано до 200.000 динара".

Члан 40 постаје члан 40. Други став мења се и гласи: „Лице које већ поништене или употребљене пореске марке, пореске хартије од вредности или пореска обележја протура у циљу њихове поновне употребе као пореске вредности, казниће се казном лишења слободе до једне године и новчано до 50.000 динара". Став трећи мења се и гласи: „Истом казном казниће се и покушаји дела наведених у претходним ставовима".

Ранији члан 41 постаје члан 42. Прва реченица овог члана постаје његов први став. Друга реченица овог члана постаје други став истог члана, мења се и гласи: „Државни службеници који повреде одредбе овог закона (пореске неуредности) казниће се новчано до 20.000 динара, а у тежим случајевима новчано до 100.000 динара". Додаје се нов трећи став који гласи: „За ова дела (пореске неуредности) државних службеника надлежан је дисциплински суд".

Ранији члан 42 брише се.

Додаје се нов члан 43 који гласи: „За дела пореских неуредности надлежни су повереници за финансије среских (градских) извршних одбора. Против њихових решења има места жалби непосредно вишем поверенику односно министарству финансија народне републике".

Ранији члан 43 брише се.

Додаје се нов члан 44 који гласи: „За дела из чл. 39 и 40 надлежни суд срески судови. Претходне извиђаје по овим делима врше повереници за финансије среских (градских) извршних одбора, надлежних за разрез пореза".

Стари члан 44 постаје члан 45. У другом реду брисати речи „застарева за 10 година, а" а уместо тога ставити „као и".

Члан 45 постаје члан 46.

Члан 46 постаје члан 47.

Члан 47 постаје члан 48.

Члан 48 постаје члан 49. У седмом реду на крају брисати реч „иста“.

Члан 49 постаје члан 50.

Члан 50 постаје члан 51.

Члан 51 постаје члан 52.

Члан 52 постаје члан 53.

Додаје се нов члан 54 који гласи: „Овај закон примењиваће се од 1 јануара 1947 године, уколико у њему није дружије прописано“.

Стари члан 53 постаје члан 55. У првом реду после речи „снагу“ додати реч „даном“, а уместо речи „објављивањем“ ставити реч „ојбављивања“. У другом реду после речи „Југославије“ место запете ставити тачку и брисати остатак члана.

Поред наведених измена и допуна Одбор је учинио потребне стилске и техничке исправке.

Подносећи Већу народа овај извештај Законодавни одбор моли Веће да га изволи у целости усвојити.

За известиоца Одбор је одредио д-р Душана Братића.

Секретар,

Д-р Душан Братић, с. р.

Претседник,

Божидар Масларић, с. р.

Чланови:

Милош Царевић, с. р., Богдан Орешчанин, с. р., Томо Чиковић, с. р., Јоза Миливојевић, с. р., Драгољуб Илић, с. р., Срећко Жумер, с. р., д-р Јосип Хричевић, с. р., Панко Брашнаров, с. р., д-р Бранко Чубриловић, с. р., Милан Поповић, с. р., Нинко Петровић, с. р.

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Законодавни одбор

Бр. 265

19 децембра 1946 год.

Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

БЕОГРАД

Законодавни одбор Савезног већа Народне скупштине ФНРЈ на својим седницама од 17 и 18 децембра ове године претресао је предлог Закона о порезима, достављен му од

Претседника Савезног већа, а који је на основу чл. 63 Устава доставила Влада ФНРЈ Народној скупштини ФНРЈ на решавање.

После свестраног проучавања горњег законског предлога и на основу пуне сагласности о учињеним изменама и допунама постигнуте у заједничком Редакционом одбору, Законодавни одбор Савезног већа подноси Већу следећи извештај:

(Текст извештаја Законодавног одбора Савезног већа идентичан је са текстом извештаја Законодавног одбора Већа народа, који је нпред приложен).

Подносећи Савезном већу овај извештај Законодавни одбор моли Веће да га у целости изволи усвојити.

За известиоца одређен је Јоже Лампрет.

Секретар,

Д-р Макс Шнудерл, с. р.

Претседник
Законодавног одбора,

Моша Пијаде, с. р.

Чланови:

Владимир Симић, с. р., д-р Милош Московљевић, с. р., Сулејман Филиповић, с. р., д-р Јерко Радмиловић, с. р., Иван Гранђа, с. р., Лајчо Јарамазовић, с. р., Лампрет Јоже, с. р., Хаце Матевж, с. р., д-р Јаков Гргурић, с. р., Мехмед Хоџа, Михајло Ђуровић, с. р.

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА

О ОВЛАШЋЕЊУ ПРЕТСЕДНИШТВА ПРЕЗИДИЈУМА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ ДА РЕШАВА МОЛБЕ И ЖАЛБЕ УПУЋЕНЕ НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ ФНРЈ.

Члан 1

Овлашћује се Претседништво Президијума Народне скупштине ФНРЈ да на предлог и према извештају Одбора за молбе и жалбе Савезног већа и Већа народа доноси решења и о овима објављује указе по свима молбама и жалбама упућеним Народној скупштини ФНРЈ односно њеним домовима.

Члан 2

Све молбе и жалбе упућене Народној скупштини ФНРЈ ослобађају се таксе.

Члан 3

Овај закон ступа на снагу даном објављивања у „Службеном листу Федеративне Народне Републике Југославије“.

САВЕЗНОМ ВЕЋУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ БЕОГРАД

Част нам је у смислу чл. 63 Устава и чл. 36 Пословника Савезног већа поднети Савезном већу предлог Закона о овлашћењу Претседништва Президијума Народне скупштине ФНРЈ да решава молбе и жалбе упућене Народној скупштини ФНРЈ.

Једном или другом дому Народне скупштине долази велики број молби и жалби из грађанства. Те молбе и жалбе расправљају се у одборима за молбе и жалбе оба већа. По пракси наслеђеној из прошлости решења по тим молбама и жалбама имала би доносити само Народна скупштина у форми закона. Велики број молби претстављају тражење помоћи или пензије. Значи да би за свако решење требало додати посебан закон и о њему гласати као по сваком закону.

Чак ако би из Одбора за молбе и жалбе био Скупштини упућиван само мањи део молби и жалби на решење, била би Скупштина пренапрегана. Како наша Скупштина ради на сасвим други начин него ранији парламенти и не може држати вишемесечна заседања, него су наша заседања од неколико дана, то је и стари начин решавања молби путем посебних закона за сваку молбу постао немогућ.

Због тога, с обзиром да тач. 22 члана 4 Закона о Президијуму Народне скупштине ФНРЈ ставља у дужност Президијуму да доноси указе о питањима и мерама за које га овласти Народна скупштина ФНРЈ, а које нису у надлежности Владе, и пошто је новим Законом о установљењу права на пензију и о пензионисању државних службеника, у чл. 30 већ предвиђено да ће решења по молбама за исплату истим законом обустављених помоћи, потпора, народног признања, издржавања и сл. индивидуално одређених специјалним законима до 6 априла 1941 године, решавати и помоћ одређивати Претседништво Президијума, то предлагемо да се на Претседништво Президијума пренесе доношење решења по свима молбама и жалбама које су упућене Народној скупштини односно појединим већима, а на предлог скупштинских одбора за молбе и жалбе који ће молбе и жалбе претресати и Претседништву Президијума предлагати решење. Таква решења објављивала би се указима Претседништва Президијума.

Част нам је замолити Савезно веће да са овим законским предлогом изволи поступити по одредбама Пословника Савезног већа.

Предлагачи:

Моша Пијаде, народни посланик
Миле Перуничкић, народни посланик.

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ
ВЕЋЕ НАРОДА

Законодавни одбор

Бр. 304

20 децембра 1946 год.

Београд

ВЕЋУ НАРОДА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ
БЕОГРАД

Законодавни одбор Већа народа претресао је на својој седници, одржаној 20 децембра 1946 године предлог Закона о овлашћењу Претседништва Президијума Народне скупштине ФНРЈ да решава молбе и жалбе упућене Народној скупштини ФНРЈ, достављен му од Претседника Већа народа, а који је на основу члана 63 Устава доставила Влада ФНРЈ Народној скупштини ФНРЈ.

После свестраног проучавања горњег законског предлога а на основу пуне сагласности о учињеним изменама и допунама постигнуте у заједничком Редакционом одбору. Законодавни одбор Већа народа подноси Већу следећи извештај:

У члану 1 у четвртом реду брисати речи „и о овима објављује указе“. На крају члана после речи „домовима“ брисати тачку и додати речи „према прописима закона“.

Подносећи Већу народа овај извештај Законодавни одбор моли Веће да га изволи у целости усвојити.

За известиоца Одбор је одредио Срећка Жумера.

Секретар.

Д-р Душан Братић, с. р.

Претседник

Законодавног одбора,

Божидар Масларић, с. р.

Чланови:

Јоза Миливојевић, с. р., Богдан Орењчанин, с. р., Рато Дугоњић, с. р., Милош Царевић, с. р., д-р Јосип Хрнчевић, с. р., д-р Бранко Чубриловић, с. р., Јосип Рус, с. р., Панко Брашнаров, с. р., Милан Поповић, с. р., Томо Чиковић, с. р.

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Законодавни одбор

Бр. 269

20 децембра 1946 год.

Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ
БЕОГРАД

Законодавни одбор Савезног већа на својој седници од 20 децембра о. г. претресао је предлог Закона о овлашћењу Претседништва Президијума Народне скупштине ФНРЈ да решава молбе и жалбе упућене Народној скупштини ФНРЈ, достављен му од Претседника Савезног већа.

После свестраног проучавања горњег законског предлога и на основу пуне сагласности о учињеним изменама и допунама постигнуте у заједничком Редакционом одбору, Законодавни одбор Савезног већа подноси Већу следећи извештај: у чл. 1, четврти ред, брисати речи „и о овима објављује указе“. На кају истог чрлана после речи „домовима“ брисати тачку и додати речи „према прописима закона“.

Подносећи Савезном већу овај извештај Законодавни одбор моли Веће да га у целости изводи усвојити.

За известиоца одређен је Моша Пијаде.

Секретар,
Д-р Макс Шнудерл, с. р.

Претседник
Законодавног одбора,
Моша Пијаде, с. р.

Чланови:

Владимир Симић, с. р., Светозар Вукмановић, с. р., Иван Гран-
ђа, с. р., д-р Јаков Гргурић, с. р., Јоже Лампрет, с. р., Филип
Лакуш, с. р., д-р Милош Московљевић, с. р., д-р Јерко Рад-
миловић, с. р., Матевж Хаце, с. р., Месуд Хотгић, с. р., Мехмед
Хоџа, с. р.

Садржај

ПРВА СЕДНИЦА САВЕЗНОГ ВЕЋА — 2 ДЕЦЕМБРА 1946

Пре дневног реда:

Страна

1 — Саопштење Указа Президијума Народне скупштине ФНРЈ од 15 октобра 1946 године о сазивању Народне скупштине ФНРЈ у II редовно заседање за 15 новембар 1946 г. и Указа о одлагању заседања за 2 децембар 1946 г.	3
2 — Говор Председника Савезног већа Владимира Симића поводом смрти народног посланика Велимира Јакића	4
3 — Саопштење о поднетим законским предлозима	5
4 — Отсуства народних посланика	6
5 — Саопштење Мандатно-имунитетског одбора о упражњењу једног места у Одбору	6
6 — Молбе и жалбе	6

Дневни ред:

Утврђивање дневног реда	6
-------------------------------	---

ПРВА СЕДНИЦА ВЕЋА НАРОДА — 2 ДЕЦЕМБРА 1946

Пре дневног реда:

1 — Читање Указа Президијума Народне окупштине ФНРЈ о сазивању Народне скупштине ФНРЈ у II редовно заседање на дан 15 новембра и Указа о одлагању заседања за 2 децембар 1946 г.	8
2 — Саопштење о поднетим законским предлозима и извештајима Законодавног одбора	9
3 — Саопштење о оставци народног посланика Бојана Полака	9
4 — Отсуства народних посланика	10
5 — Молбе и жалбе	10
6 — Саопштење одговора Министра трговине и снабде-	

вања ФНРЈ на питање народних посланика Радомира Тодоровића и Спасоја Димитријевића	10
--	----

Дневни ред:

Утврђивање дневног реда	10
-------------------------------	----

ДРУГА СЕДНИЦА САВЕЗНОГ ВЕЋА — 3 ДЕЦЕМБРА 1946**Пре дневног реда:**

1 — Читање и усвајање записника прве редовне седнице	11
2 — Саопштење и усвајање извештаја Мандатно-имунитетског одбора о доласку за народног посланика Спасоја Шарца	11
3 — Отсуства народних посланика	12
4 — Молбе и жалбе	13

Дневни ред:

1 — Претрес и усвајање предлога Закона о инспекцији рада	13—22
Говорници: Известилац д-р Јерко Радмиловић	13
Марко Белинић	15
Саопштење да је Министар рада овластио д-р Јерка Радмиловића да га заступа при претресу предлога Закона о инспекцији рада	15
2 — Претрес и усвајање предлога Закона о меници	22—30
Саопштење да је Министар правосуђа Савезне владе одредио за свога заступника при претресу предлога Закона о меници д-р Калембера	24
Говорници: Известилац д-р Макс Шнудерл	22

ДРУГА СЕДНИЦА ВЕЋА НАРОДА — 3 ДЕЦЕМБРА 1946**Пре дневног реда:**

1 — Читање и усвајање записника прве редовне седнице	31
2 — Саопштење и усвајање извештаја Мандатно-имунитетског одбора о оставци народног посланика Бојана Полака	31
3 — Отсуства народних посланика	32
4 — Саопштење да је Министар рада овластио Милана Жугеља да га заступа приликом претреса предлога Закона о инспекцији рада	32
5 — Саопштење о владиним амандманима уз чланове 1 и 2 предлога Закона о инспекцији рада	33

Дневни ред:

1 — Претрес и усвајање предлога Закона о инспекцији рада	33—42
--	-------

	Страна
Говорници: Известилац Божидар Масларић	33
Пепца Кардељ	34
Владин повереник Милан Жугељ	36
Саопштење да је Министар правосуђа ФНРЈ овластио Никола Срзентића да га заступа приликом претреса предлога Закона о меници	42
2 — Претрес и усвајање предлога Закона о меници	42—53
Говорници: Известилац д-р Душан Братић	42—45
д-р Војин Царић	45

ТРЕЋА СЕДНИЦА САВЕЗНОГ ВЕЋА — 4 ДЕЦЕМБРА 1946

Пре дневног реда:

1 — Читање и усвајање записника друге редовне седнице	54
2 — Усвајање дефинитивних текстова предлога Закона о инспекцији рада и Закона о меници	54
3 — Отсуства народних посланика	55
4 — Молбе и жалбе	55

Дневни ред:

1 — Претрес и усвајање предлога Закона о народној милицији	55—67
Говорници: Известилац Сулејман Филиповић	55
Слободан Пенезић	57
Моша Пијаде	59
2 — Претрес и усвајање предлога Закона о војном тужиштву	67—70
Говорници: Известилац Сулејман Филиповић	67
3 — Претрес и усвајање предлога Закона о решавању имовинских спорова путем државне арбитраже	70—76
Говорници: Известилац Лајчо Јарамазовић	70
Министар индустрије ФНРЈ Борис Кидрич	71

ТРЕЋА СЕДНИЦА ВЕЋА НАРОДА — 4 ДЕЦЕМБРА 1946

Пре дневног реда:

1 — Читање и усвајање записника друге редовне седнице	77
2 — Усвајање дефинитивних текстова предлога Закона о инспекцији рада и Закона о меници	77
3 — Отсуства народних посланика	77

Дневни ред:

1 — Претрес и усвајање предлога Закона о народној милицији	77—88
---	-------

	Страна
Говорници: Известилац д-р Бранко Чубриловић	78
Милан Смиљанић	80
Божидар Масларић	87
2 — Претрес и усвајање предлога Закона о војном тужиоштву	88—91
Говорници: Известилац Мустафа Хоца	89
3 — Претрес и усвајање предлога Закона о решавању имовинских спорова путем државне арбитраже	91—94
Говорници: Известилац Тоне Хафнер	91

ЧЕТВРТА СЕДНИЦА САВЕЗНОГ ВЕЋА — 5 ДЕЦЕМБРА 1946

Пре дневног реда:

1 — Читање и усвајање записника треће редовне седнице	95
2 — Саопштење о поднетом предлогу Закона о национализацији приватних привредних предузећа, извештај Законодавног одбора и усвајање хитности	95
3 — Саопштење извештаја Законодавног одбора о саобраћавању Уставу раније донетих закона	96
4 — Усвајање дефинитивних текстова предлога Закона о народној милицији, Закона о војном тужиоштву и Закона о решавању имовинских спорова путем државне арбитраже ..	96
5 — Отсуства народних посланика	96

Дневни ред:

1 — Претрес и усвајање предлога Закона о национализацији приватних привредних предузећа	96—122
Говорници: Известилац Моша Пијаде	97—119
Министар индустрије и председник Привредног савета Борис Кидрич	97
д-р Драгољуб Јовановић	103
Милош Рашовић	104
Јован Веселиков	106
Угљеша Даниловић	108
Миха Маринко	111
Звонко Бркић	114
Поппредседник владе ФНРЈ Едвард Кардељ	116
Усвајање дефинитивног текста предлога Закона о национализацији приватних привредних предузећа	122
2 — Молбе и жалбе	123
3 — Претрес и усвајање предлога Закона о изменама и допунама Закона о војној обавези држављана ФНРЈ	123—126
Говорници: Известилац д-р Макс Шнудерл	123
4 — Претрес и усвајање предлога Закона о адвокатури	126—137

ПЕТА СЕДНИЦА САВЕЗНОГ ВЕЋА — 6 ДЕЦЕМБРА 1946

Пре дневног реда:

	Страна
1 — Читање и усвајање записника четврте редовне седнице	178
2 — Усвајање дефинитивних текстова предлога Закона о изменама и допунама Закона о војној обавези држављана ФНРЈ и Закона о адвокатури	178
3 — Саопштење и усвајање извештаја Административног одбора о прегледу рачуна Савезног већа у времену од 1 јануара до 30 новембра 1946	179
4 — Отсуства народних посланика	183
5 — Молбе и жалбе	183

Дневни ред:

1 — Претрес и усвајање предлога Закона о укидању рокова у Основном закону о задругама, у Општем закону о народним одборима и у Закону о државним службеницима	183—186
Говорници: Известилац д-р Макс Шнудерл	183
2 — Претрес и усвајање извештаја Законодавног одбора Савезног већа Народне скупштине ФНРЈ о раду на саглашавању одлука, закона и уредаба на основу члана 136 Устава	186—187
Говорници: Известилац Моша Пијаде	186
3 — Усвајање дефинитивних текстова предлога Закона о укидању рокова у Основном закону о задругама, у Општем закону о народним одборима и у Закону о државним службеницима	187
4 — Саопштење акта Президијума Народне скупштине ФНРЈ од 5-XII-1946 о сазивању заједничке седнице Савезног већа и Већа народа за 6-XII-1946 године	188

ПЕТА СЕДНИЦА ВЕЋА НАРОДА — 6 ДЕЦЕМБРА 1946

Пре дневног реда:

	Страна
1 — Читање и усвајање записника четврте редовне седнице	190
2 — Усвајање дефинитивних текстова предлога Закона о изменама и допунама Закона о војној обавези држављана ФНРЈ и предлога Закона о адвокатури	190
3 — Читање и усвајање извештаја Административног одбора о прегледу касе и целокупног благајничког пословања Већа народа	190

ШЕСТА СЕДНИЦА САВЕЗНОГ ВЕЋА — 18 ДЕЦЕМБРА 1946

Пре дневног реда:

	Страна
1 — Читање и усвајање записника пете редовне седнице	209
2 — Саопштење с поднетим законским предлозима и извештајима Законодавног одбора	209
3 — Отсуства народних посланика	209
4 — Молбе и жалбе	210
5 — Саопштење о примљеним актима и резолуцијама поводом доношења Закона о национализацији приватних привредних предузећа	210

Дневни ред:

Утврђивање дневног реда	210
-------------------------	-----

ШЕСТА СЕДНИЦА ВЕЋА НАРОДА — 18 ДЕЦЕМБРА 1946

Пре дневног реда:

1 — Читање и усвајање записника пете редовне седнице	211
2 — Саопштење о поднетим законским предлозима и извештајима Законодавног одбора	211
3 — Отсуства народних посланика	211
4 — Саопштење о примљеним поздравним писмима поводом доношења Закона о национализацији приватних привредних предузећа	212
5 — Молбе и жалбе	212

Дневни ред:

Утврђивање дневног реда	212
-------------------------	-----

СЕДМА СЕДНИЦА САВЕЗНОГ ВЕЋА — 19 ДЕЦЕМБРА 1946

Пре дневног реда:

1 — Читање и усвајање записника шесте редовне седнице	213
2 — Саопштење о примљеном извештају Законодавног одбора о предлогу Закона о порезима	213
3 — Отсуства народних посланика	213
4 — Молбе и жалбе	214
5 — Саопштење о примљеним поздравним телеграмима и резолуцијама	214
6 — Саопштење да је Министар правосуђа ФНРЈ одредио за свога повереника при претресу предлога Закона о чеку д-р Љубомира Бајаловића	214

Пре дневног реда:

	Страна
1 — Претрес и усвајање предлога Закона о чеку	214—217.
Говорници: Известилац Сулејман Филиповић	214
2 — Претрес и усвајање предлога Закона о мирнодоп- ским војним инвалидима	218—221
Говорници: Известилац Месуд Хотић	218

СЕДМА СЕДНИЦА ВЕЋА НАРОДА — 19 ДЕЦЕМБРА 1946

Пре дневног реда:

1 — Читање и усвајање записника шесте редовне седнице	222
2 — Саопштење о примљеном извештају Законодавног одбора о предлогу Закона о порезима	222
3 — Отсуства народних посланика	222
4 — Саопштење о примљеним поздравним резолуци- јама и писмима	222
5 — Саопштење да је за владиног повереника при пре- тресу предлога Закона о чеку одређен Ђорђе Мирковић....	223

Дневни ред:

1 — Претрес и усвајање предлога Закона о чеку	223—225
Говорници: Известилац Драгољуб Илић	223
2 — Претрес и усвајање предлога Закона о мирнодоп- ским војним инвалидима	225—229
Говорници: Известилац Панко Брашнаров	226

ОСМА СЕДНИЦА САВЕЗНОГ ВЕЋА — 20 ДЕЦЕМБРА 1946

Пре дневног реда:

1 — Читање и усвајање записника седме редовне седнице	230
2 — Усвајање дефинитивних текстова предлога Закона о чеку и Закона о мирнодопским војним инвалидима	230
3 — Саопштење о поднетом предлогу Закона о овлашћењу Претседништва Президијума Народне скупштине ФНРЈ да решава молбе и жалбе упућене Народној скуп- штини ФНРЈ	230
4 — Отсуства народних посланика	231
5 — Молбе и жалбе	231
6 — Саопштење о примљеном извештају Законодавног одбора о предлогу Закона о овлашћењу Претседништва Пре- зидијума Народне скупштине ФНРЈ да решава о молбама и жалбама упућеним Народној скупштини ФНРЈ	231

	Страна
7 — Питање д-р Васе Бутозана и другова упућено Министру индустрије Владе ФНРЈ	231
Говорници: д-р Васо Бутозан	231
Министар индустрије Борис Кидрич	232

Дневни ред:

Претрес и усвајање предлога Основног закона о буџету	232—245
Говорници: Известилац Моша Пијаде	232
Заступник Министра финансија, Министар индустрије Борис Кидрич	232
Марко Белинић	239

ОСМА СЕДНИЦА ВЕЋА НАРОДА — 20 ДЕЦЕМБРА 1946

Пре дневног реда:

1 — Читање и усвајање записника седме редовне седнице	246
2 — Усвајање дефинитивних текстова предлога Закона о чеку и Закона о мирнодопским војним инвалидима	246*
3 — Саопштење о поднетом предлогу Закона о овлашћењу Претседништва Президијума Народне скупштине ФНРЈ да доноси решења о молбама и жалбама упућеним Народној скупштини ФНРЈ	246
4 — Отсуства народних посланика	246

Дневни ред:

1 — Претрес и усвајање предлога Основног закона о буџету	247—261
Говорници: Министар Борис Кидрич (чита д-р Душан Братић)	247
Известилац Томо Чиковић	247
д-р Обрен Благојевић	249
Анка Берус	256
2 — Саопштење о примљеном извештају Законодавног одбора о предлогу Закона о овлашћењу Претседништва Президијума Народне скупштине ФНРЈ да решава молбе и жалбе упућене Народној скупштини ФНРЈ	261

ДЕВЕТА СЕДНИЦА САВЕЗНОГ ВЕЋА — 21 ДЕЦЕМБРА 1946

Пре дневног реда:

1 — Читање и усвајање записника осме редовне седнице	262
2 — Усвајање дефинитивног текста предлога Основног закона о буџету	262

	Страна
3 — Отсуства народних посланика	262
4 — Саопштење да ће место Министра индустрије Бориса Кидрича дати одговор д-р Младен Ивековић	263
5 — Одговор д-р Младена Ивековића на питање д-р Васа Бутозана и другова по питању репарација од Немачке	263
Говорници: д-р Младен Ивековић	263
д-р Макс Шнудерл	278
Карло Мразовић-Гацпар	280
Милош Минић	282
д-р Васа Бутозан	286

Дневни ред:

1 — Претрес и усвајање предлога Закона о порезима	286—297
Говорници: Известилац Јоже Лампрет	286
Министар индустрије и заменик Министра финансија Борис Кидрич	286
Иван Гранђа	291
2 — Претрес и усвајање предлога Закона о овлашћењу Председништва Президијума Народне скупштине ФНРЈ да решава молбе и жалбе упућене Народној скупштини ФНРЈ	297—300
Говорници: Известилац Мошз Пијаде	297
3 — Саопштење Указа Президијума о закључењу II редовног заседања	301

ДЕВЕТА СЕДНИЦА ВЕЋА НАРОДА — 21 ДЕЦЕМБРА 1946

Пре дневног реда:

1 — Читање и усвајање записника осме редовне седнице	302
2 — Усвајање дефинитивног текста предлога Основног закона о буџету	302
3 — Саопштење и усвајање предлога Мандатно-имунитетског одбора о именовању за члана Одбора Тона Шустершича	302
4 — Отсуства народних посланика	302

Дневни ред:

1 — Претрес и усвајање предлога Закона о порезима	303—324
Говорници: Известилац д-р Душан Братић	303, 320
д-р Војин Царић	307, 319
д-р Обрен Благојевић	311, 319
Божидар Масларић	317
Јован Јегдић	318, 320

2 — Претрес и усвајање предлога Закона о овлашћењу Претседништва Президијума Народне скупштине ФНРЈ да решава молбе и жалбе упућене Народној скупштини ФНРЈ..	324—326
Говорници: Известилац Срећко Жумер	324
3 — Усвајање дефинитивних текстова предлога Закона о порезима и Закона о овлашћењу Претседништва Прези- дијума Народне скупштине ФНРЈ да решава молбе и жалбе упућене Народној скупштини ФНРЈ	326
4 — Саопштење Указа Президијума о закључењу II ре- довног заседања	326

СПИСАК ПРИЛОГА

	Страна
1 — Предлог Закона о инспекцији рада	329
Образложење	336
Извештај Законодавног одбора Савезног већа	339
Извештај Законодавног одбора Већа народа	341
2 — Предлог Закона о меници	342
Образложење	372
Извештај Законодавног одбора Савезног већа	375
Извештај Законодавног одбора Већа народа	378
3 — Предлог Закона о народној митицији	379
Образложење	402
Исправке Комитета за законодавство и изградњу народне власти ФНРЈ	406
Извештај Законодавног одбора Савезног већа	409
Извештај Законодавног одбора Већа народа	411
4 — Предлог Закона о војном тужиштву	412
Образложење	414
Извештај Законодавног одбора Савезног већа	416
Извештај Законодавног одбора Већа народа	417
6 — Предлог Закона о решавању имовинских спорова путем државне арбитраже	418
Образложење	427
Извештај Законодавног одбора Савезног већа	429
Извештај Законодавног одбора Већа народа	431
6 — Закон о национализацији приватних привредних предузећа	432
Образложење	438
Извештај Законодавног одбора Већа народа	442
Извештај Законодавног одбора Савезног већа	443
7 — Предлог Закона о изменама и допунама Закона о војној обавези држављана ФНРЈ	444
Образложење	445
Извештај Законодавног одбора Већа народа	445
Извештај Законодавног одбора Савезног већа	446

	Страна
8 — Предлог Закона о адвокатури	447
Исправке извршене у предлогу	463
Образложење	466
Извештај Законодавног одбора Већа народа	469
Извештај Законодавног одбора Савезног већа	475
9 — Предлог Закона о укидању рокова о задругама, у Општем закону о народним одборима и у Закону о државним службеницима	476
Извештај Законодавног одбора Већа народа	476
Извештај Законодавног одбора Савезног већа	477
10 — Извештај Законодавног одбора Већа народа о раду на са- глашавању одлука, закона и уредаба на основу чла- на 136 Устава	478
Извештај Законодавног одбора Савезног већа	496
11 — Предлог Закона о чеку	496
Образложење	504
Извештај Законодавног одбора Већа народа	506
Извештај Законодавног одбора Савезног већа	507
12 — Предлог Закона о мирнодопским војним инвалидима	508
Образложење	510
Извештај Законодавног одбора Већа народа	511
Извештај Законодавног одбора Савезног већа	512
13 — Предлог Финансијског закона за општедржавни буџет за буџетску 1947 г.	512
Извештај Законодавног одбора Већа народа	515
Извештај Законодавног одбора Савезног већа	520
14 — Предлог Закона о порезима	521
Извештај Законодавног одбора Већа народа	531
Извештај Законодавног одбора Савезног већа	535
15 — Предлог Закона о овлашћењу Президијума Народне скуп- штине ФНРЈ да решава молбе и жалбе упућене Народ- ној скупштини ФНРЈ	536
Образложење	537
Извештај Законодавног одбора Већа народа	538
Извештај Законодавног одбора Савезног већа	538

РЕГИСТАР ГОВОРНИКА

Арсов Љубчо	213, 215, 218, 262, 295, 298
Белинић Марко	15—17, 239—241
Берус Анка	256—258
Благојевић д-р Обрен	249—311, 319
Братић д-р Душан	42—45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 194, 195, 197, 247, 303—307, 320, 321, 322.
Брашнарлов Панко	226—227
Бркић Душан	208
Бркић Звонко	114—116
Бутозан д-р Васо	231, 286
Веселинов Јован	106—108
Видмар Јосип	8, 9, 10, 31, 32, 34, 36, 38, 39, 40, 41, 42, 44, 45, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 77, 80, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 138, 139, 140, 145, 146, 148, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 162, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 190, 194, 195, 196, 197, 198, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 211, 212, 222, 223, 224, 225, 227, 229, 246, 247, 249, 256, 258, 259, 260, 261, 302, 303, 307, 311, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 324, 325, 327
Голубовић Радоња	148—152
Гранђа Иван	127, 291—292
Грбић Михаило	10, 138, 154, 158, 175, 222, 224, 227, 302, 323, 325
Гргурић д-р Јаков	127—131, 132, 133, 134
Грегорић д-р Павле	145—146

Даниловић Угљеша	108—111
Долиншек Тоне	146—148
Жугељ Милан	36—38
Жумер Срећко	324
Ивековић д-р Младен	263—278
Илић Драгољуб	223—224
Јарамазовић Лајчо	70, 73
Јегдић Јован	31, 39, 318—319, 320—321
Јовановић д-р Драгољуб	103—104
Јовичић Стеван	54, 64, 68, 73, 178, 184, 209, 230, 243
Калембер Никола	132—133, 134
Кардељ Едвард	116—119
Кардељ Пепца	34—35
Кидрич Борис	71—73, 97—103, 232—238, 286—291
Лампрег Јоже	286, 293, 294
Лековић Воја	11, 20, 28, 95, 120, 124, 134
Маринко Миха	111—114
Масларић Божидар	33—34, 39, 40, 87, 139—140, 317—318
Миливојевић Јоза	77, 87, 90, 93, 211, 246, 260
Миљовски Кирил	152—153
Минић Милош	282—286
Мразовић Карло—Гашпар	280—282
Пенезић Слободан	57—59
Перуничић Миле	201, 202, 203, 204, 205, 206, 207
Петровић Нинко	31, 40, 52, 190, 196
Пијаде Моша	59—60, 97, 119, 186, 187, 232, 241, 242, 297—298
Радмиловић д-р Јерко	13, 14—15, 17, 18, 19, 20
Рашовић Милош	104—106
Симић Владимир	3, 4—5, 6, 11, 12, 13, 15, 17, 18, 19, 20, 22, 24, 25, 26, 27, 28, 30, 54, 55, 57, 59, 60, 61,

62, 63, 64, 67, 68, 70, 73, 75, 76, 95, 96, 97,
103, 104, 106, 108, 111, 114, 116, 119, 120,
122, 123, 124, 126, 127, 129, 131, 132, 133,
134, 137, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184,
186, 187, 188, 189, 209, 210, 213, 214, 215,
217, 218, 221, 230, 231, 232, 239, 241, 242,
245, 262, 278, 280, 282, 286, 291, 292, 293,
294, 295, 297, 298, 300, 301

Смиљанић Милан	50—85, 190, 194
Филиповић Сулејман	55—57, 60, 61, 62, 63, 64, 67, 68, 214, 215
Фрол Фране	159—162
Хафнер Тоне	91—92, 93
Хотић Месуд	218
Хоџа Мустафа	89
Царевић Милош	153—154, 157, 158, 162—172, 173, 174, 175
Царић д-р Војин	45, 197—198, 307—311, 319
Чиковић Томо	247—249, 258, 259
Чолаковић Родољуб	140—145
Чубриловић д-р Бранко	78—80, 83, 84, 85, 86
Шарац д-р Заим	186
Шевић Александар	182
Шнудерл д-р Макс	22—24, 27, 123, 124, 129—131, 183, 184, 278—280

САВЕЗНО ВЕЋЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

ПРЕТСЕДНИШТВО САВЕЗНОГ ВЕЋА

Претседник

Владимир Симић

Потпретседници:

Фрањо Гажи

Авдо Хумо

Секретари:

Војо Лековић

Љубчо Арсов

Стеван Јовичић

СТАЛНИ ОДБОРИ САВЕЗНОГ ВЕЋА

ЗАКОНОДАВНИ ОДБОР

Моша Пијаде, *претседник*

Владимир Симић, *потпретседник*

Д-р Макс Шнудерл, *секретар*

Вукмановић Светозар

Минић Милош

Гранђа Иван

Московљевић д-р Милош

Гргурић д-р Јаков

Нацева Мара

Ђуровић Михаило

Радмиловић д-р Јерко

Јарамазовић Лајчо

Салај Ђуро

Јоцић инж. Живојин

Филиповић Сулејман

Лампрет Јоже

Хаџе Матевж

Лакуш Филип

Хотић Месуд

Мијушковић Радован

Хоџа Мехмед

ОДБОР ЗА ПРИВРЕДНИ ПЛАН И ФИНАНСИЈЕ

Петар Стамболић, *претседник*

Филип Лакуш, *потпретседник*

Живота Ђермановић, *секретар*

Добросав Томашевић

Албин Випотник

Петар Мундрић

Јоже Јуранчић

Горолуб Поповић

Мустафа Виловић

Аћим Груловић

Петар Војновић

Душан Чалић

Љубчо Арсов

Томо Војковић

Мирко Крџић

МАНДАТНО-ИМУНИТЕТСКИ ОДБОР

Јован Веселинов, *претседник*
Перо Комадина, *потпретседник*
Вида Томшич, *секретар*

Ратко Петровић

Богоје Фотев

Вељко Зековић

АДМИНИСТРАТИВНИ ОДБОР

Дража Марковић, *претседник*
Тома Кутурец, *потпретседник*
Александар Шeviћ, *секретар*

Адам Остовић
Фердо Година

Хамдија Ђемерлић
Панто Малишић

ОДБОР ЗА МОЛБЕ И ЖАЛБЕ

Миле Перуничкић, *претседник*
Д-р Метод Микуж, *потпретседник*
Борис Станковски, *секретар*

Д-р Александар Жижа
Мартин Сучић

Милентије Поповић
Перо Ђукановић

НАРОДНИ ПОСЛАНИЦИ САВЕЗНОГ ВЕЋА

Аголи д-р Неџат	Блажевић Јаков	Васиљевић Живан
Алексоски Борис	Богданов Душан	Вејновић Светозар
Андрић Ратомир	Богданов Ђура	Веселинов Јован
Антић Милоје	Божовић Никола	Веселинов — Муњџан
Антолић Фрањо	Боројевић Јован	Станка
Антуновић Риста	Борштнар Јоже	Видовић Никола
Апостолов Васко	Бохинц Андреј	Виловић Мустафа
Арсов Љубчо	Бошковић Ђорђе	Випотник Албин
Аугустинов Мата	Брецељ д-р Маријан	Влатковић Немања
Бабић Антун—Туна	Бркић Душан	Влахов Димитар
Бакарић д-р Владимир	Бркић Звонко	Војковић Томо
Бакрач Јозо	Броз Јосип Тито	Војновић Петар
Банак Јосип	Бубањ Андрија	Врќљан Анте
Баричевић Перо	Буљан Вице	Вујичић Милорад
Белинић Марко	Бурзевски Ванчо	Вујковац Михаило
Беловуковић Милан	Бурић Хасан	Вукадиновић Ђуро
Бериша Рифат	Бутозан д-р Васо	Вукашиновић Иван
Бећирић д-р Тодор		Вукмановић Светозар
Бисић М. Милорад	Василев Ѓјорѓи	— Темпо

Вулин Сава	Зечевић Славко	Корен Јаков
Вучковић Сретен	Зечевић Стево	Косановић Сава
Гажи Фрањо	Иванов Андреј	Косовац Младен
Гајиновић Вујица	Иванчевић Никола	Костић Велимир
Гајић Гојко	Ивековић д-р Младен	Кохаровић д-р Алек-
Гајић Радосав	Ивић Стјепан	сандар
Гашпар Јан		Копбек Јоже
Геренчевић Павле	Јакшић Мато	Кочевар Франц
Гигов Страхил	Јакшић Никола	Крањец Мишко
Гиздић Драго	Јанковић Љубо	Крзнар Ђуро
Глукић Омер	Јанић Владо	Криезиу Хасан
Година Фердо	Јарамазовић Лајчо	Крстевски Киро
Госпић Светолик	Јеленц Алеш	Крстић Бошко
Гранђа Иван	Јеремић Воја	Крстић Светозар
Гранфил Тома	Јовановић Блажо	Крстуловић Вицко
Грбић Чедо	Јовановић д-р Дра-	Крпе Павао
Гргурић д-р Јаков	гољуб	Крцић Мирко
Гретић Ивица	Јовановић Ђура	Кузмановић д-р Славко
Грк Душан	Јовановић Иса	Кузмановски Боге
Грубић Чедо	Јовановић Радош	Кузминац Стеван
Грујић Радован	Јовановић Спасоје	Курт Хуснија
Груловић Аћам	Јовановић Станимир	Кутурец Тома
Дамњановић Божидар-	Јовићевић Павле	Куфрин Милка
ка — Кика	Јовичић Стеван	Кухар Ловро
Даниловић Угљеша	Јојкић Ђурица	Љакатош Иштван
Девеић Душан	Јоксимовић Момир	Лакуш Филип
Дорошки д-р Јован	Јосиповић Србољуб	Лалић Ђуро
Драгин Радивој	Јоцић Живојин	Лампрет Јоже
Драушник Јурица	Јуранчић Јоже	Лековић Војо
Ђермановић Живота	Ќарабеговић Осман	Лерик Иштван
Ђорговски Васил	Ќарајсвић д-р Драго-	Лесковшек Франц
Ђукановић Перо	мир	Лешли Акиф Мустафа
Ђукић Пане	Ќардељ Едвард	Лукић Костадин
Ђурђевић Чедо	Ќарнер д-р Иво	Луцић Грго
Ђурић Љубодраг	Ќешмановић д-р Воји-	Љујић Велибор
Ђуровић Лазар	слав	Љујић Војо
Ђуровић Михаило	Кидрич Борис	
Ерчић Живко	Кимовец Франце	Мајхен Владо
	Кнез Јурица	Малески Владо
	Ковачевић Вељко	Малишић Панто
Жигић Раде	Ковачевић Митар	Мандић Глигорије
Жижа д-р Александар	Ковачевић Урош	Мандић Пашага
Жујовић Сретен	Ковачић Иван	Маринко Миха
	Колишевски Лазар	Марковић Драгослав
Зековић Вељко	Ксмадина Петар	Марковић Милош
Зечевић Влада	Комненић Симо	Марковић Момчило

Марковић Немања
 Маркотић Мато
 Марчинковић Јозо
 Мاستиловић Новак
 Матић Радомир
 Мачек Иван—Матија
 Месић Јосип
 Међо Томо
 Мијатовић Цвијетин
 Мијушковић Радован
 Миклаужић Јосип
 Микуж д-р Метод
 Милојевић Милоје
 Милосављевић Љу-
 бинка
 Миљковић Мито
 Минић Милка
 Минић Милош
 Минчев Никола
 Михајловски Кирил
 Московљевић д-р Ми-
 лош
 Мразовић Карло —
 Гашпар
 Мрковић Новица
 Мркоци Марко
 Мугош Душан
 Мујагић Хасан
 Мундрић Петар

Њаћ Коста
 Наумовски Круме
 Нацева Мара
 Недељковић Миодраг
 Нешић Светомир
 Нешковић д-р Благоје
 Никодијевић Тихомир
 Николић Живојин
 Нимани Цавид
 Новаков Душан
 Новаковић Груја
 Новосел д-р Шиме
 Новосел Стјепан

Омановић Хамдија
 Опачић Станко
 Остовић Адам

Павловић Михаило

Павловић Павле
 Пајковић Ђоко
 Пахић Лука
 Пашалић Едхем
 Пенезић Слободан
 Перковић Миле
 Перуничкић Миле
 Петровић Душан
 Петровић Растко
 Петровић Славољуб —
 Ђера
 Петрушев Кирил
 Пијаде Моша
 Плавшић Лазар
 Побрић Едхем
 Полић Зоран
 Половић Марко
 Попов Жива
 Поповић Горољуб
 Поповић Јован
 Поповић Коча
 Поповић Љубомир
 Поповић Миленгије
 Почуча Миле
 Првчић Стјепан
 Прибић Милан
 Прибићевић д-р Раде
 Пуцар Ђуро — Стари

Радмиловић д-р Јерко
 Радовановић Миљивоје
 Радовановић Милија
 Радуловић Таса
 Рамљак д-р Анте
 Ранковић Алекандар
 Рапаић Ђиро
 Рац Винце
 Рашовић Милош
 Релић Петар
 Реџић Енвер
 Рибар д-р Иван
 Рибич Иван
 Рибникар Владислав
 Рикановић Илија
 Ритиг д-р Светозар

Савић Брано
 Салаи Јожеф
 Салај Ђуро

Самарџија Стево
 Светек Франце
 Секељ Јожеф
 Симеонович Јанко
 Симеунчевић Гавро
 Симић Владимир
 Сикановић Хамдија
 Смајовић Василије
 Сремеп д-р Златан
 Стамболић Петар
 Станковски Борис
 Стефановић Иван
 Стефановић Миљивоје
 Стефановић Светислав
 Стојадиновић Михаило
 Стојановић Богољуб
 Суботин Иван
 Сутловић Рикард
 Сучић Мартин

Тодоровић Мијалко
 Тодоровић Симо
 Толо Нико
 Томашевић Добросав
 Томшич Вида
 Трајковић Александар
 Трифуновић Светислав
 Туцман Јосип

Ћемерлић д-р Хамдија
 Ћурувија Тод

Узуновски Цветко

Фајфар Тоне
 Ференчак Иван
 Ференчина Томо
 Филаговић Имро
 Филиповић Сулејман
 Фотев Богоја
 Фритић Елизабета

Хасанагић Хилмија
 Хаџе Матевж
 Хаџи Мустафа Хасан
 Шукри
 Хаџић Бошко
 Хебранг Андрија

Хољевац Већеслав	Цакић Бошко	Шарац д-р Заим
Хотић Месуд	Чалић Душан	Шарац Спасоје
Хоџа Мехмет	Чамо Едхем	Шатев Павел
Хоџа Фадил	Чаушевић-Чауш Иван	Шаџири Исмџет
Хоџић Муџо	Ченгић Ферид	Шевић Александар
Хрибар Јанез	Чешњај Томо	Шегрт Владо
Хукић Мехмедалија	Чобански Спасоје	Шилеговић Бошко
Хумо Авдо	Чолак Петар	Шкаре Станко
	Чубриловић д-р Васо	Шнаудерл д-р Макс
Цветић Боса		Шпиљак Фрањо
Цветић Милија	Цојић Анто	Шпиљак Мика
Цетинић Марин		Шпрљан Гуште
Црнобрња Богдан	Шакић Јован	Шутић Анте

VEĆE NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

PRETSEDNIŠTVO VEĆA NARODA

Pretsednik

Josip Vidmar

Potpretsednici:

Božidar Maslarić

Kosan Pavlović

Sekretari:

Ninko Petrović

Joza Milivojević

Mihailo Grbić

STALNI ODBORI VEĆA NARODA

ZAKONODAVNI ODBOR

Božidar Maslarić, *pretsednik*

Tomo Čiković, *potpretsednik*

D-r Dušan Bratić, *sekretar*

Mihailo Apostolski

Milan Popović

Mitar Bakić

Dobrivoje Radosavljević

Panko Brašnarov

Josip Rus

Rato Dugonjić

D-r Siniša Stanković

Srećko Žumer

Tone Hafner

Dragoljub S. Ilić

Mustafa Hodža

Joza Milivojević
Bogdan Oreščanin
Ninko Petrović

D-r Josip Hrnčević
Miloš Carević
D-r Branko Čubrilović

ODBOR ZA PRIVREDNI PLAN I FINANSIJE

D-r Obren Blagojević, *pretsednik*
Ivan Gošnjak, *potpretsednik*
Rade Hamović, *sekretar*

Anka Berus
Hasan Brkić
D-r Vojislav Carić
Josip Jeras
Beno Kotnik
Veselinka Malinska

Mitra Mitrović
Aleksandar Stojanović
Ali Šukri
Radomir Todorović
Aleksa Tomić
Ivan Turković

MANDATNO-IMUNITETSKI ODBOR

Aleksa Tomić, *pretsednik*
Savo Orović, *potpretsednik*
Jovan Jegdić, *sekretar*

Dušan Rkman
Tone Šušteršič

Ante Babić
Nikola Martinovski

ADMINISTRATIVNI ODBOR

Milan Smiljanić, *pretsednik*
Šefket Maglajlić, *potpretsednik*
Krstó Popivoda, *sekretar*

Ljubo Momčilović
Franjo Borić

Lado Ambrožić
D-r Gjorgi Gavrilski

ODBOR ZA MOLBE I ŽALBE

Marko Vujačić, *pretsednik*
Pepca Kardelj, *potpretsednik*
D-r Milorad Vlajković, *sekretar*

Pal Šoti
Mate Kršuf

Zora Nikolić
Mustafa Abduraim

NARODNI POSLANICI VEĆA NARODA

Abduraim Mustafa	Dolinšek Tone	Marušić d-r Drago
Aguši Kurteš	Dugonjić Rato	Maslarić Božidar
Ambrožić Lado		Masnić Petar
Andrejev Bane	Đaković Spasoje	Milanković Ivan
Apostolski Mihailo	Đilas Mitovan	Milivojević Joza
Augustinčić Antun	Đuričin Milivoj	Milošević Mira
Aceva Vera		Miljevski Kiril
Babić Anto	Žižić Živko	Mitrović Božo
Babić Ljubo	Žumer Srećko	Mitrović Mitra
Babović Spasenija	Župančić Oton	Mičunović Veljko
Bajalski Risto		Mlakar Alojzij
Bakić Mitar	Zatrić Sait	Mojsov Lazar
Barbarić Božo	Zogović Radovan	Momčilović Ljuba
Bebler d-r Aleš		Mugoša Andrija
Bevk France	Ivović Dušan	Muhtari Osman
Berus Anka	Ilić S. Dragoljub	
Blagojević d-r Obren	Ilić Pavle	
Bojnović Durad	Imamović Fadil	Nad Gavriilo
Borić Franjo		Nazor Vladimir
Bratić d-r Dušan	Jadrešin Bogde	Naumovski Naum
Brašnarov Panko	Jakovljević d-r Stevan	Nenezić Radojica
Brkić Hasan	Jegdić Jovan	Nestorov d-r Dimitar
Bursać Milan	Jeras Josip	Nikolić Zora
	Jurinčić Niko	Novak Ivan
		Nošpal Tode
Varga Istvan		
Vasiljević Dušan	Kavčič Stane	Olah Šandor
Vidmar Josip	Kapetanović Hajro	Orešcanin Bogdan
Vidmar Tone	Kardelj Pepca	Orović Savo
Vicković Mihailo	Kerime Muča	
Vlajković d-r Milorad	Komnenić Petar	
Vrbovski Pavel	Kotnik Beno	Pavić Niko
Vujasinović Todor	Kocbek Edvard	Pavlović Kosan
Vujačić Marko	Krizman d-r Hinko	Papić Radovan
Vukosavljević Sreten	Krajačić Ivan	Pejnović Kata
	Kršul Mate	Ferović Puniša
	Kulenović Skender	Petrović Mato
Gavritski d-r Gjorgi		Petrović Nikola
Galijašević Bećir	Lautas Trajan	Petrović Ninko
Garčević Gojko	Lisi Sali	Plepić Stjepan
Gaš Aljuš	Lubej France	Pešev Nikola Pančev
Golubović Marinko	Lunaček d-r Pavel	Foglajen Franc
Golubović Radonja		Popivoda Krsto
Gošnjak Ivan		Popović Dušan
Grbić Mihailo	Maglajlić Šefket	Popović S. Milan
Gregorić d-r Pavle	Malinska Veselinka	Popović d-r Miloš
	Manojlović Radmila	Popović Radovan
Dimitrijević Spasoje	Markovski Venko	Prodanović M. Jaša
Dobrašinović Mилоje	Martinovski Nikola	

Radović Vuko
Radosavljević Dobrovoje
Rebac Hasan
Redža Zekerija
Rkman Dušan
Rus Josip

Savić Kirilo
Saili Dragutin
Salacan Don Ante
Sejfula Kemal
Skerlić Velimir
Smiljanić Milan
Smodlaka d-r Josip
Snoj Franc
Spirov d-r Boris
Stanković d-r Siniša
Stojanović Aleksandar
Sulejman Hivzi

Sulejmanovski Hafi
Sučić Florijan

Temeljkovski Borko
Todorović Radomir
Tomić Aleksa
Turković Ivan

Četković Jovan
Čišić Husein
Čurčić Živojin

Filipović Krsto
Froi Frane

Hamović Rade
Hafner Tone
Herljević Franjo
Hodža Mustafa

Hodžić Džeko
Hrnčević d-r Josip

Cajnkarić d-r Stanko
Carević Miloš
Carić d-r Vojin
Čeleski Lazar

Čalovska Liljana
Čiković Tomo
Čolaković Rodoljub
Čubrilović d-r Branko

Džankić Hasan

Šentjura Lidiya
Šećeragić Murad
Šoti Pal
Šukria Ali
Šušteršić Tone

ПРЕЗИДИЈУМ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

Претседник

Д-р Иван Рибар

Потпретседници:

**Моша Пијаде
Филип Лакуш**

**Јосип Рус
Ђуро Пуцар**

**Димитар Влахов
Марко Вујачић**

Секретар

Миле Перуничић

Чланови:

**Јосип Броз Тито, Бане Андрејев, д-р Владимир Бакарић,
Душан Бркић, Јосип Видмар, Милован Ђилас, Едвард Кар-
дељ, Сретен Жујовић, д-р Сениша Станковић, Влада Зече-
вић, д-р Стеван Јаковљевић, Блажо Јовановић, д-р Драго-
љуб Јовановић, Борис Кидрич, Сава Косановић, Лазар Ко-
лишевски, д-р Благоје Нешковић, Јаша Продановић, Алек-
сандар Ранковић, д-р Златан Сремец, Добросав Томашевић,
Фране Фрол, Андрија Хебранг, Авдо Хумо, Родољуб Чола-
ковић, Владо Шегрт.**

Врховни командант Југословенске армије

Маршал Југославије

Јосип Броз Тито

В Л А Д А

ФЕДЕРАТИВНЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Претседник Министарског савета Маршал Југославије
Јосип Броз Тито;

Потпретседник Министарског савета и претседник Контролне комисије **Едвард Кардељ;**

Други потпретседник Министарског савета **Јаша Продановић;**

Министар Савезне владе **Милован Ђилас;**

Министар Савезне владе **Кирило Савић;**

Министар Савезне владе д-р **Димитрије Несторов;**

Министар иностраних послова **Станоје Симић;**

Министар народне одбране Маршал Југославије **Јосип Броз Тито;**

Министар саобраћаја **Тодор Вујасиновић;**

Министар поморства **Анте Вркљан;**

Министар пошта д-р **Драго Марушић;**

Министар спољне трговине инж. **Никола Петровић;**

Министар финансија **Сретен Жујовић;**

Министар унутрашњих послова генерал-лајтнант **Александар Ранковић;**

Министар правосуђа **Фране Фрол;**

Министар индустрије и претседник Привредног савета
Борис Кидрич;

Претседник Савезне планске комисије **Андрија Хебранг;**

Министар рударства **Бане Андрејев;**

Министар трговине и снабдевања **Заим Шарац;**

Министар пољопривреде и шумарства д-р **Васо Чубриловић;**

Министар рада **Вицко Крстуловић;**

Министар грађевина **Влада Зечевић.**

Јавни тужилац ФНРЈ
Д-р Јосип Хрнчевић

ВРХОВНИ СУД ФНРЈ

Претседник
Витомир Петровић

Потпретседник
д-р Теодор Томиншек

Чланови:

**Милован Крџић, Петар Раичковић, Петар Пируже, д-р Зво-
нмир Шврљуга, Никола Станковић, Александар Тодоровић
и д-р Маријан Деренчин.**

June 17, 1894

A. P. Jones, Esq.

RECEIVED

RECEIVED

RECEIVED

RECEIVED

RECEIVED

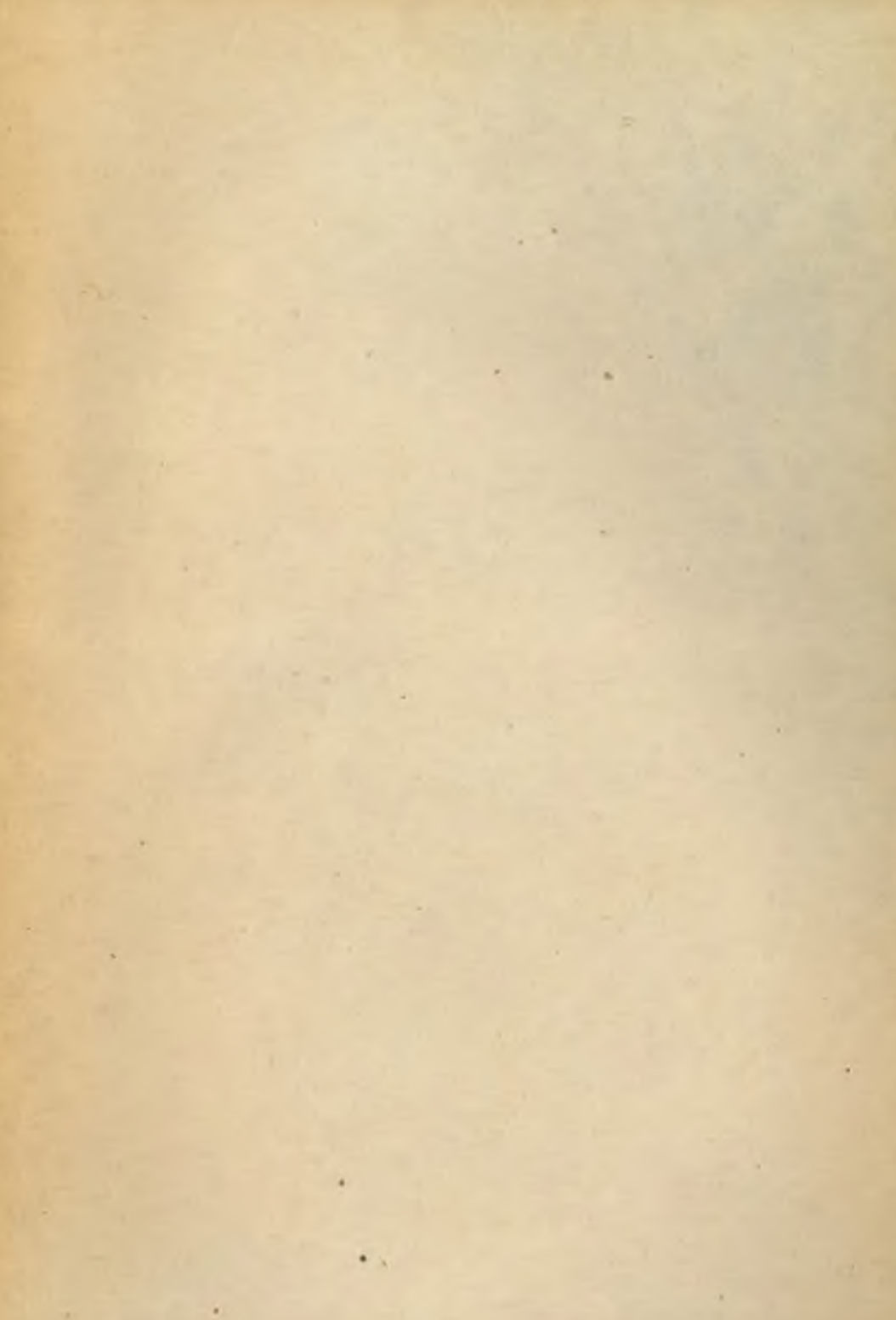
RECEIVED

RECEIVED

RECEIVED

RECEIVED

RECEIVED

ЦЕНА 70.— ДИНАРА